

ආඛ්‍යාන *narrations*

open access, refereed journal

ISSN 2478-0642 | Volume 07 | Issue 01| 2022

**Center for Indigenous Knowledge and Community Studies (CIKCS)
Sabaragamuwa University of Sri Lanka**

Attribution-NonCommercial-ShareAlike

CC BY-NC-SA

Legal Code: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

Editor in Chief

Dr. Pradeep Uluwaduge (Department of Social Sciences, Faculty of Social Sciences and Languages, Sabaragamuwa University of Sri Lanka)

Editorial Board

Prof. Sarath Ananda (Department of Social Sciences, Faculty of Social Sciences and Languages, Sabaragamuwa University of Sri Lanka)

Prof. Hiniduma Sunil Senevi (Department of Languages, Faculty of Social Sciences and Languages, Sabaragamuwa University of Sri Lanka)

Prof. Manoj Ariyaratne (Department of Languages, Faculty of Social Sciences and Languages, Sabaragamuwa University of Sri Lanka)

Prof. E. P. N. Udaya Kumara (Department of Natural Resources, Faculty of Applied Sciences, Sabaragamuwa University of Sri Lanka)

Dr. Jayaprasad Welgama (Department of Social Sciences, Faculty of Social Sciences and Languages, Sabaragamuwa University of Sri Lanka)

Dr. U. P. Lekamge (Department of Social Sciences, Faculty of Social Sciences and Languages, Sabaragamuwa University of Sri Lanka)

A. H. Lareena (Department of Languages, Faculty of Social Sciences and Languages, Sabaragamuwa University of Sri Lanka)

Prabath Galagamage (Visiting Lecturer, Department of Social Sciences, Faculty of Social Sciences and Languages, Sabaragamuwa University of Sri Lanka)

Language Editors

S. P. S. P. Weerasinghe (Language Editor - English) (Department of Languages, Faculty of Social Sciences and Languages, Sabaragamuwa University of Sri Lanka)

Nalaka Jayasena (Language Editor - Sinhala) (Former Assistant Lecturer, Department of Sinhala, Faculty of Arts, University of Colombo)

Reviewers

Prof. Emer. Kalinga Tudor Silva (Department of Sociology, Faculty of Arts, University of Peradeniya)

Prof. H. M. D. R. Herath (Department of Sociology, Faculty of Arts, University of Peradeniya)

Senior Prof. Premakumara De Silva (Department of Sociology, Faculty of Arts, University of Colombo)

Prof. T. G. A. Thalwatta (Department of Humanities, Faculty of Social Sciences and Humanities, Rajarata University of Sri Lanka)

Dr. Saman Handaragama (Department of Social Sciences, Faculty of Social Sciences and Languages, Sabaragamuwa University of Sri Lanka)

Dr. G. C. L. Pathirana (Department of Social Sciences, Faculty of Social Sciences and Languages, Sabaragamuwa University of Sri Lanka)

Dr. P. H. H. G. R. De Silva (Department of Social Sciences, Faculty of Social Sciences and Languages, Sabaragamuwa University of Sri Lanka)

Dr. K. P. G. C. Kumari (Department of Sinhala, Faculty of Arts, University of Peradeniya)

Dr. A. M. M. Chandrika (Department of History, Faculty of Arts, University of Peradeniya)

Dr. Sumudu Premachandra (High Court Judge, Civil Appeal Kandy)

Submit your academic papers to director@cikcs.sab.ac.lk or gprabath@gmail.com

Center for Indigenous Knowledge and Community Studies
Sabaragamuwa University of Sri Lanka

Technical Specifications

Fonts

Times New Roman
Abhaya Libre (Unicode)

Page Size

A4 - 8.27 x 11.67 inches

Format

Portable Document Format (PDF)

Full Journal access

https://www.sab.ac.lk/cikcs/akyana_narrations

SUSL e-Repository

<http://repo.lib.sab.ac.lk:8080/xmlui/handle/123456789/561>

https://www.researchgate.net/institution/Sabaragamuwa_University_of_Sri_Lanka

cover page painting

Sathsara Illangasinghe

University of Visual and Performing Arts

Table of Contents

- ☐ Mahāyāna–Tantrayāna Traditions and Transition of Monastic Architecture in Ancient Sri Lanka
- ☐ Crystalising Marginalisation of Urban Watta Dwellers: A Study Based on Matiwatta in “Angulana”
- ☐ ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි වාරි උරුමය සංරක්ෂණය හා නඩත්තු කිරීමේ දේශීය සම්ප්‍රදාය
- ☐ ‘ඓතිහාසික න්‍යාය’, සිංහල ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනය සඳහා උපයෝගී කොට ගත හැකි ආකාර පිළිබඳ නිදර්ශනාත්මක මඟ පෙන්වීමක්
- ☐ කතෝලික පසන් ගීත සාහිත්‍යයෙහි නිරූපිත කන්‍යා මරියා මාතෘ වැලපුම
- ☐ ස්වයං රැකියානියුක්තිකයන්ගේ සමාජ ආරක්ෂණය විශ්‍රාම වැටුප් ඔස්සේ තහවුරු කිරීම: වඩාත් ඵලදායී විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රියාවලියක් උදෙසා ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් සඳහා බඳවා ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය ඇගයීමට ලක් කිරීම
- ☐ මැදරට ජන කණ්ඩායම් කිහිපයක් පිළිබඳ සංස්කෘතික මානවවිද්‍යාත්මක විග්‍රහයක්
- ☐ ශ්‍රී ලාංකේය කාන්තාව සමාජය තුළ සවිබල ගැන්වීමෙහිලා අධ්‍යාපනයේ දායකත්වය පිළිබඳ ස්ත්‍රීවාදී ඉතිහාස දෘෂ්ටියෙන් කෙරෙන විමසුමක්
- ☐ Women’s Income Stability and Power of Household Decision Making: An Analysis on Small Scale Tourism Entrepreneurs in Sri Lanka
- ☐ Bronislaw Malinowski [1884-1942] - the anthropologist who researched and documented the art of indigenous lives

Mahāyāna–Tantrayāna Traditions and Transition of Monastic Architecture in Ancient Sri Lanka

Sumudu Dharmarathna, Department of History, University of Peradeniya,
sumudumano@gmail.com

Abstract

Buddhist monastic architectural traditions in Sri Lanka commenced with the establishment of Buddhism in the third century BCE. Mahinda Thera brought to Sri Lanka not only the Buddhist religion but also a complete Buddhist culture including the technological and constructional methodology of Buddhist monastic architecture. Based on available monastic archaeological remains, previous investigations have confirmed that the architectural tradition distinguished notable developments in the constructional plan, material, and methods employed from the middle part of the first millennium CE. Within the Sri Lankan monastic architectural process, it can be seen that the new models of monastic types known as Pabbata Vihāra, hospital monastic units, and Pañcakāvāsa monastic units were introduced during the said period. Some of them recognized the evolutionary process of monastic architecture depended mostly on the socio-economic and political patronage given to the monastic institutions. Most of them believed that with the influence of Mahāyāna Tantrayāna Buddhism, the Buddhist monastic architecture in Sri Lanka, changed considerably from the sixth century onwards. It is important to state that new developments in Buddhism, Mahāyāna, and Tantrayāna beliefs had incorporated different cult practices, various forms of relic worship, rituals, and ceremonial activities for salvation. These developments encouraged new forms of architectural modals and several modifications were introduced for various ritualistic activities in Buddhism. It is clear that these new ideological factors played a merger role as a joint force that spread throughout the contemporary Buddhist world. However, there are several queries, so far neglected by scholars. What are these new ideological factors, and where these new ideological elements were absorbed into the existing framework of the monastic plans? These are the main queries of this research. The main objective of this study, therefore, is to examine the transitional process of the monastic plan that visibly symbolizes the ideological developments of Buddhism, considering regional developments. Further, I conducted a literature review on monastic plans in ancient Sri Lanka.

Keywords: *Monastic Plan, Mahāyāna, Tantrayāna, Maṇḍala*

Introduction

Buddhist monastic architectural traditions in Sri Lanka commenced with the establishment of Buddhism in the third century BCE. Mahinda Thera brought to Sri Lanka not only the Buddhist religion but also a complete Buddhist culture including the technological and constructional methodology of Buddhist monastic architecture. Based on available monastic archaeological remains, previous investigations have confirmed the view that the architectural tradition distinguished special developments in the constructional plan, material, and methods employed from the middle part of the first millennia CE. Within the Sri Lankan monastic architectural process, it can be seen that new models of monastic types were introduced during the period (Gunawardana, 1979: 40-47; Prematilleke, and Silva, 1968: 61; Bandaranayake, 1974: 22; Gunawardhana, 2009: 55). Considering the well-developed monastic models, scholars such as Roland Silva and P.L. Prematilleke were strong in their opinion that, with the influence of Mahāyāna Buddhism, the Buddhist monastic architectural tradition in Sri Lanka, changed considerably from the sixth century onwards (Prematilleke, and Silva, 1968: 61-84). Considering Sinhalese monastic architecture, Senaka Bandaranayake accepted the view that the Sri Lankan Buddhist monastic architectural tradition underwent significant changes during the said period while accepting the idea that the new Buddhist concepts resulted in changing the early forms of monastic architecture conceptually and morphologically (Bandaranayake, 1974: 59). Further, R.A.L.H. Gunawardana, (1979: 46), H.T. Basnayake (1985), P. Gunawardhana (2009: 55), and many others were of the clear view that the Buddhist monastic architecture in Sri Lanka shows a comprehensive development from the middle part of the first millennium CE. Some of them recognized that the evolutionary process of monastic architecture depended mostly on the socio-economic and political patronage given to the monastic institutions. However, many scholars consider that the ideological innovations made a great impact on these special developments in Buddhist architecture not only in Sri Lanka but also throughout the Buddhist world.

Regularly, Buddhism incorporated different kinds of beliefs, rituals, and practices in respect of the religious needs of the community. It is important to state that new developments in Buddhism, Mahāyāna, and Tantrayāna beliefs had incorporated different cult practices, various forms of relic worship, rituals, and ceremonial activities for salvation. These developments encouraged new forms of architectural modals and several modifications were introduced for various ritualistic activities in Buddhism. Thus, it is clear that there was a common force that spread throughout the contemporary Buddhist world. It is generally accepted that the new elements of Buddhism introduced by the Mahāyāna and Tantrayāna traditions had a greater influence on the systematic development of all the artistic creations of Buddhism. The most important factor was Tantrism (Vajrayāna and Mantrayāna) and that had a great impact on the evolution of Buddhist iconography, paintings, sculptures, and monastic architecture as well. Therefore, it could be suggested that these new elements within the Buddhist tradition became a powerful force that led to significant changes in monastic architecture. However, there are several queries, so far neglected by scholars regarding these

developments. What are these new ideological factors, where these new ideological elements were absorbed into the existing framework of the monastic plan, what effect did they have on the monastic styles, and the architecture, and what was the nature of their regional developments? Thus, the main objective of this research study is to examine the transitional process of the monastic plan that visibly symbolized the ideological developments of Buddhism in ancient Sri Lanka, considering regional developments during the latter part of the first millennium CE. I gathered references to study the literature and a survey of monastic plans during the said period in Sri Lanka.

Establishment of Buddhist Monasteries in Sri Lanka

Buddhist monastic architectural traditions in Sri Lanka commenced with the establishment of Buddhism in the third century BCE (Rahula, 1966: 64; Bandaranayake, 1974: 47; Basnayake, 1985: 25). At this point one should mention an important event mentioned in the Sri Lankan chronicles, i.e. king Aśoka sent a large number of artisans to attend the Bodhi tree when Theri Saṅghamittā, brought a branch of the Bo-tree at Bodhgayā to Sri Lanka (*Mahāvamsa*, XIX: 60-62; Hettiaratchi, 1984, 66-98; Siriweera, 1994: 1-18).

According to the *Māhavaṃsa* sometime after the establishment of Buddhism on the Island, King Devanampiyatissa offered the *Mahāmēghavana* (Royal garden) to Thera Mahinda and others (*Mahāvamsa*, XV: 107). Mahinda Thera himself sanctioned the location for the Uposathaghara – a chapter house that is essential for Vinaya acts of the monk community. The author of the *Mahāvamsa* clearly states that it was only on the completion of the chapter house that the Buddhism can be considered as having been rutted on the Island (*Mahāvamsa*, XV: 181 – 183).

The architectural tradition of residential monasteries for the monk community in Sri Lanka was begun with the construction of *Kālapāsāda* (Black *pāsāda*) and several other *pāsādas* (*Mahāvamsa*, XV: 204, 206). *Mahāvamsa* pointed out that the *Kālapāsāda* was black due to burning, and hence it was called *Kālapāsāda*. This was certainly built by using raw materials such as mud and timber, which are easily found in the neighbourhood, confirming Sri Lankan technology and local tradition. Thus, the main monastic establishment of the Māhavihāra at Anuradhapura became the sacred center of the Sri Lankan monk community (Rahula, 1966: 64). At the same time, the Missakapabbata at Mihintale also became a significant monastic establishment with a large number of rock shelters. It should be mentioned here that the knowledge of Buddhist monastic construction known to the members of the mission might have guided them in the early monastic constructions on the Island.

The establishment of major objects of veneration, such as the stūpa and Bodhi tree became part of the monastic establishments on the Island. Immediately after the mission of Thera Mahinda, the relics of the Buddha were also brought from India and placed in the Thūpārāma, the first stūpa built at the Mahāvihāra (Ibid, XVII: 30). Then Theri Sanghamittā, the daughter of King Aśoka, brought a branch of the Bo-tree at Bodhgayā to Sri Lanka and transplanted it at the monastic site at the Mahāvihāra (*Mahāvamsa*, XIII).

From then onwards, the stūpa and Bo-tree remained major objects of veneration in the monastic establishments all over the Island as symbols representing the Buddha. Ancient Sri Lankan architectural remains and literary evidence show that the indigenous architectural tradition of the Island incorporated various types of new architectural edifices after Buddhism arrived in the third century BCE. From here onwards, it developed gradually due to certain Buddhist ideological affinities, but it never totally transformed the system as such in Sri Lanka.

Early Monastic Plan

The description in the *Mahāvamsa* regarding the establishment of the first monastery – the Mahāvihāra, in Sri Lanka, sheds light on the evolutionary process of the monastic setup (*Mahāvamsa*, XVII). As stated earlier, it begins with King Devanampiyatissa offering a royal garden, *Mahāmēghavana* to the Saṅgha marking the limits of the land. Thera Mahinda himself sanctioned the location for a uposathaghara - chapter house and designated various other buildings on the site. Thus, the first building erected in the Mahāvihāra was the *pāsāda* (Kālapāsāda) (Ibid: XVII) and next came the stūpa (Thūpārāma) (Ibid: XVII: 62). Then, a sampling of the sacred Bo-tree probably a couple of years later was planted in the same precincts (*Mahāvamsa*, XVII, XIX). But, archaeological and literary references do not reveal any sign of an image till about the second century CE. According to the *Mahāvamsa*, the first-ever image house erected in the Mahāvihāra was built by king Vasabha (67-111 CE) in the courtyard of the Bodhi tree to house four images of the Buddha (Ibid: XXXV: 89).

The important factor which we can see here is that these monastic complexes did not follow a preconceived plan but grew gradually into self-contained monastic complexes over the years. As Bandaranayake stated, it would not be correct to assume that Thera Mahinda was setting out a formal plan for the Mahāvihāra, rather than indicating various buildings that would be necessary for a complete monastery, perhaps suggesting suitable places (Bandaranayake, 1974: 47). These literary descriptions do not reveal any details on the criteria that they followed to locate these buildings. It clearly says that the location of these buildings was not controlled by a preconceived plan. So, it would not be correct to assume that the architects were following a preconceived plan for these constructions. However, it should be mentioned here that they were mainly considered a suitable environment for the monastery and also other necessary facilities for the monastic life of the clergy.

In Sri Lanka, other than these structural monasteries, natural caves were also dedicated to the monk community for residential purposes, just as in India. The cave monastery in Sri Lanka was a natural cave, unlike the excavated rock-cut cave monasteries of India (Ibid.:46). Soon after the introduction of Buddhism, the monks rapidly occupied the available rock shelters as their residential units (Rahula, 1966: 33; Bandaranayake, 1974: 33; Basnayake, 1985: 25). The archaeological remains at Mihintale, Vessagiriya, Situlpauva, and many other early cave settlements show that they consist of two main sections: residential units and the main ritual object of the monastery – the stūpa. The cave was either a natural or man-made cavity in the rock face, protected by a drip-ledge and a front wall and, often, a lean-to roof. The wall which was built over the face of the cave took the form of a facade, with doors, windows,

pilasters, etc (Bandaranayake, 1974:33), and also in Buddhist literature, there are many detailed instructions for the preparation and the construction of these cave-residences. These features may highlight the practice that the architects of the rock-cut monasteries in Sri Lanka did not follow a pre-planning mechanism.

With the establishment of the Ruvanvelisēya and Mirisavetiya stūpas by Dutthagāmaṇītt at the Mahāvihāra monastic site in the first century BCE, the colossal size of the stūpa became the focal and centric feature of the monastic sites all over the Island. With regards to the Anuradhapura kingdom, the Abhayagiri and the Dhakkhinathūpa were built by Vattagāmaṇītt Abhaya in the same century. The other stūpa of colossal size at Jetavana was built in the reign of Mahasen (276-303 CE). Observing these archaeological remains Senaka Bandaranayake stated that the centric monastic tradition in Sri Lanka continued until the fourth century CE (Ibid: 48).

It is worth noting here that the colossal size stūpa became the main ritual and centric object of the monastery. However, it is impossible to tell if they followed a strict directional concept to locate the other ritual and residential units. It is useful to pay attention to the general arrangement of the buildings in Abhayagiriya, one of the main monasteries in Anuradhapura. According to the present plan of the Abhayagiri site, it consists of a large rectangular area in the east center which lies the colossal Abhayagiristūpa, dominating the entire site (Wickramagamage, 1989: 89).

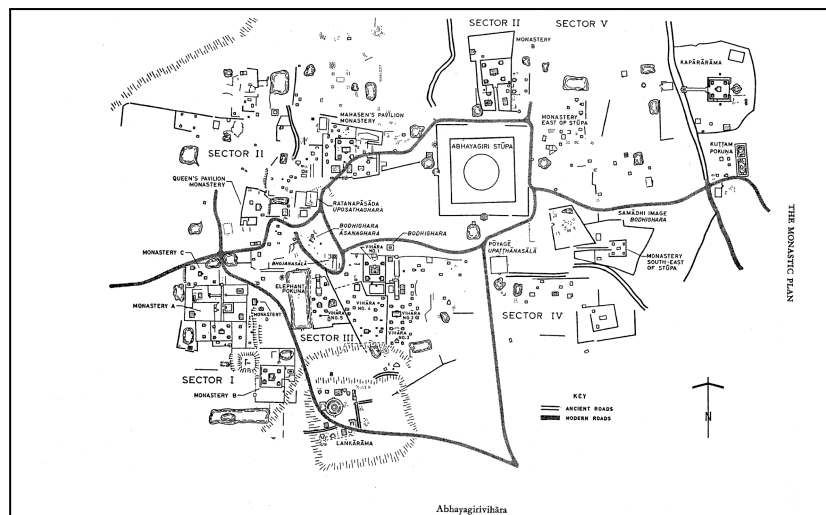

Fig 1 - Abhayagiri Vihra plan

The surrounding area of the stūpa is a relatively open area on the outer edge on which are located the main buildings of the ancient monastery. To the west of the stūpa is a colossal chapter house, or Ratnapāsāda. To the south of the stūpa is a large convocation hall (Sannipātasālā) or preaching hall (Dharmasālā). This is square in plan and seems to have four cardinally-oriented entrances (Ibid: 9). To the east, south, and west of the main stūpa are three Bodhi shrines (Bodhigharas). The Central refectory hall (Bhōjanasālā) of the monastery was placed south-west of the stūpa. The other important building units are the residential

monasteries of the monastic community. These residential monasteries and monastic colleges were placed around the central area and sometimes encroached on it (Ibid: 10). Thus, the arrangement of the monasteries such as Mahāvihāra, Mirisavetiya, and Jetavana shows that the ancient Sri Lankan architects arranged all the buildings according to a loose master plan around the central stūpa (Bandaranayake, 1974: 30-54). However, the main stūpa, Uposathaghara, Bodhighara, tPatimāghara, ttUpastānasālā, Bhōjanasālā and residential units were the main edifices of the Sri Lankan monastery. Same as the Indian monastic plan, the main stūpa was the centric object of the Sri Lankan monastery but unlike in India, there is no acceptable format to locate the other buildings of the monastery. However, the archaeological remains and literary references strongly suggest that the monasteries of these two traditions (Sri Lankan and Indian) were not laid out according to a preconceived plan till about the middle part of the first millennium CE.

Preconceive Monastic Plan

The scholars on Sri Lankan Buddhist monastic architecture have suggested that it introduced new models of monastic types to the Sri Lankan monastic architectural process during the said period (Bell, 1911: 34; Prematilleke, and Silva, 1968: Bandaranayake, 1974: 22; 61; Gunawardana, 1979: 40-47; Gunawardhana, 2009: 55). These monastic establishments are classified as the Pabbata Vihāra, the Pañcāyatana, the Padhanaghara, and the hospital monasteries.

As pointed out by many scholars, the Abhayagiri monastery is the most suitable center and provides important details on the development of Mahāyāna and Tāntric Buddhism in Sri Lanka. The Abhayagiri monks opened their doors to the different doctrinal traditions which were introduced to Sri Lanka from at least the third century CE onwards (Ibid: 21-30). Archaeological remains show that the Abhayagiri centric monastery was also enhanced by adding to it a Pabbata Vihāra, a hospital monastic unit, and Pañcakāvāsa monastic units between the sixth and the eighth centuries CE (Burrows, 1886: 4; Bandaranayake, 1974: 26, 99; Hettiaratchi and Kulatunge, 1993: 25). The physical remains discovered at the monastic sites of Puliyankulama, Pankuliya, Toluva, Vijayārāma, Vessagiriya, Pāchinatissapabbata Vihāra, in Anuradhapura, Kaludiya-pokuna, Sigirya, and the Dambulla rock-monastic site are considered to have come under the Abhayagiri fraternity. The other monastic units that have been rapidly established between the sixth and the eighth centuries CE are named Pañcakāvāsa monasteries. Within the Abhayagiri monastic premises, a large number of Pañcakāvāsa monastic units were discovered during excavations. The hospital monastic sites at Mihintale, Mādirigiriya, Thūpārāma at Anuradhapura and lĀlāhanna Parivena at Polonnaruwa also belong to the period under consideration. The monastic units which were developed under the Abhayagiri fraternity can be categorized as follows:

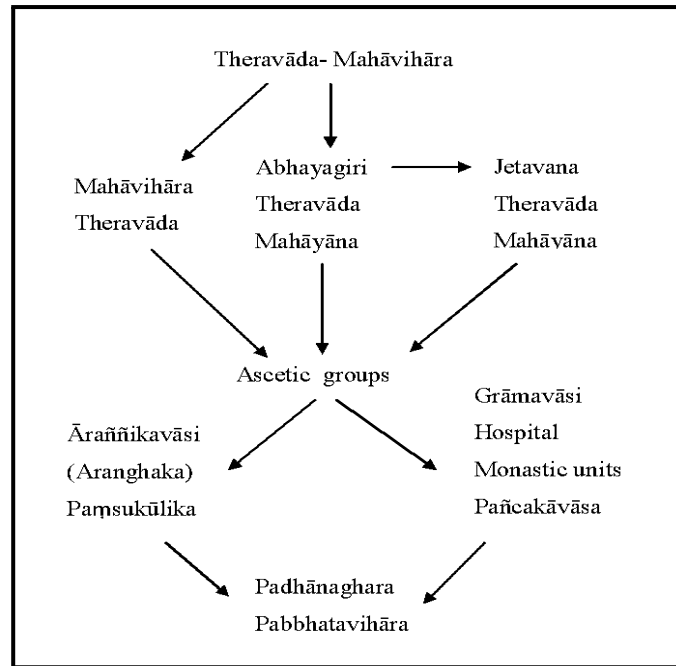

Fig. 2 – Monastic establishment and monastic community in Sri Lanka from 6th -12th centuries CE.

Pabbata Vihāra

The so-called Pabbata Vihāra unit appeared within the major monasteries in Sri Lanka during the eighth and tenth centuries CE and continued until the end of the twelfth century CE (Prematilleke, and Silva, 1968: 61-84). This monastic plan shows a distinct discipline in planning and layout, which signifies a clear and well-defined function within the establishment of these monasteries (Ibid: 61-84). As early as 1891, Bell observed the Vijayārāma monastic site and identified it as a model plan in this genre of buildings (Bell, 1891: 4). In 1944, Paranavitana used the term '*Pabbata Vihāra*' (mountain monastery, rock monastery, or Giri monastery) for this distinctive monastic model (1944-45: 22), and subsequently Prematilleke and R Silva, (1968: 61-84) Senaka Bandaranayake (1974: 58-85), W. Marasinghe (1996: 79-109) and all the modern archaeologists used this term. However, they were not built on rock eminences. But the terraced nature of the plan offers a superficial similarity to the temple – mountains of Cambodia and Java (Prematilleke and Silva, 1968: 62). Prematilleke and Silva further said that the separatist ideal incumbent upon the monks, who resorted to a stricter discipline and lived in the quieter surroundings of the hills, may have prompted these monasteries to be called Pabbata Vihāras.

The physical remains discovered at the monastic sites of Puliyankulama, Pankuliya, Toluvila, Vijayārāma, Vessagiriya, and PācinatissapabbataVihāra, in Anuradhapura, Kaludiya-pokuna, and elsewhere, have shown that the architecture of these monastic arrangements shares similar structural plans with minor differences (Prematilleke, and Silva, 1968: 65; Bandaranayake, 1974: 58-85; Silva, 1995: 215- 295). It is accepted that these monasteries were constructed with two major complexes, an inner complex and an outer complex

(Prematilleke, and Silva, 1968: 64; Bandaranayake, 1974: 30; Marasinghe, 1996: 79-109). The edifices used for worship and ecclesiastical acts were erected in the inner complex: stūpa, image house, Bodhi tree, and chapter house. Scholars have shown that the locations of sacred edifices were found to be arranged according to a set pattern (Prematilleke, and Silva, 1968: 65). In the lower complex, the cells of the monks were arranged. These cells are connected by footpaths with the central terrace as well as with one another. The wells, lavatories, closets, and ponds, are located within easy reach. The building arrangement shows that it was controlled by a preconceived plan, which was not seen in the centric monastic arrangement.

When considering this well-developed monastic model named '*Pabbata Vihāra*', in Anuradhapura and elsewhere, Roland Silva and P.L. Prematilleka, in 1968, strongly suggested that Mahāyānist influence had an important role to play in the process of this pre-planned mechanism (Ibid: 64-67). Further, they pointed out that most of these Vihāras were monasteries under the patronage of the Abhayagiri. H.T. Basnayake, while considering the evolutionary process of monastic architecture, says that:

“it appears that the Mahāyāna influence felt during this period, ... led to a considerable change in the religion which in turn affected the religious architecture” (Basnayake, 1986: 100).

But, until the end of the 1980s, there was nothing to suggest in either literary or inscriptional references that the Mahāyānist influence had an important role to play in the evolution of this monastic model. The hypothesis that Mahāyānist influences had an important part to play in the formation of the Pabbata Vihāra plan, which was made by P.L. Prematilleke, and Roland Silva, was based mainly on a small number of archaeological remains associated with at least two of the Pabbata Vihāras (Prematilleke, and Silva, 1968: 61-84).

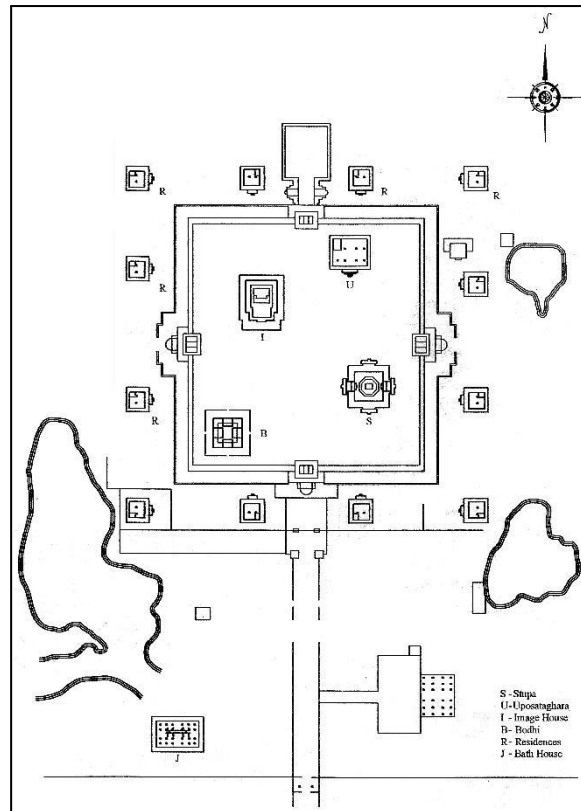

Fig. 3 – Vijayārāma Monastery
Source: Bandaranayake, 1974.

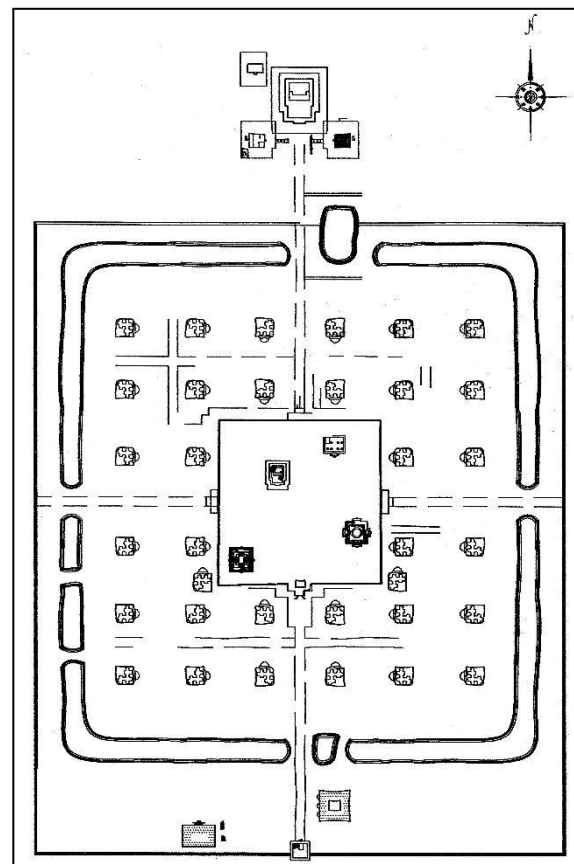

Fig. 4 – Puliyankulama
Source: *Manjuaib²ota V² su uvidy² S²stra*, Jayasuriya and others, eds.

A slab inscription referring to *dharmadātu* (Ayrton, 1897: 4-6) at Puliyanikulama Pabbata Vihara and the ninth-century copper plates found in the stūpa containing an invocation to Avalōkitesvara, Tārā, and other Mahāyānist gods and goddesses at the Vijayārāma Pabbata Vihāra, suggest the Mahāyānist affiliation of these monasteries. However, this particular hypothesis remained unresolved until scholars commenced the study of the *Mañjuśrī Vāstuvīdyāśāstra* in the late 1980s. The two well-known scholars P.L. Prematilleke, and Roland Silva 1989, had noticed, certain parallelism between the architectural remains of the Pabbata Vihāra monastery type in Sri Lanka and the contents of the ‘pañcāvāsa’ system together with the ‘maṇḍala’ formation in *Mañjuśrī Vāstuvīdyāśāstra* (*Mañjuśribhāṣita Vāstuvīdyā Sāstra*, iii, 215-287).

Pañcakāvāsa Parivena

The other monastic unit that was rapidly established between the sixth and the eighth centuries CE is named Pañcakāvāsa parivena (Hettiaratchi and Kulatunge, 1993: 25). This is known as Pañcāvāsa or Pañcāyatana monastery too (Burrows 1886: 4; Bell, 1914: 5; Bandaranayake, 1974: 86-89; Gunawardhana, 2009: 53). As stated by Hettiaratchi, a large rectangular building in the middle with four other small buildings of the same type and plan at the four corners of the compound formed apañcakāvāsa (five āvāsa- Pañcakāvāsa). Generally, it consists of five units, with the main *kuṭi* or pāsāda, in the center and four *kuṭis* standing some distance away from the four corners of the pāsāda (Bandaranayake, 1974: 94, 95). The main *kuṭi* or pāsāda usually faces in the general direction of the main stūpa, which forms the focal center (of the main stūpa) of the monastic complex, while the other *kuṭis* face inwards towards the main pāsāda. Both main pāsāda and other *kuṭi* sare strictly arranged according to the cardinal directions. A boundary wall with gates on four sides built according to *Vinaya* rules surrounded each complex (Hettiaratchi and Kulatunge, 1993: 25). Thus, it clearly reflects a well-developed architectural plan that was influenced by the *maṇḍala* concept which has not yet been reached in the Buddhist canonical texts.

The Pañcakāvāsa construction plan was used frequently in Hindu temple architectural tradition. As pointed out by Stella Kramrisch Hindu architectural tradition, the Pañcāvāsa complex consists of five shrines with the main shrine in the center and four minor ones at four corners (Kramrisch, 1946: 200). But these shrines were not used for residential purposes.

Various views were expressed on the meaning and purpose of this particular orientation of these Buddhist monastic units. The first attempt was by S.M. Burrows in 1886, suggesting that they were religious edifices connected with the nearby stūpa (Burrows, 1886: 4). This idea is reflected in the works of S. Paranavitana too (Paranavitana, 1957: 12). But, H.C.P. Bell has suggested that this building model as a whole was a group of residential units, and they functioned as a *saṅgharāma* (monastery) (Bell, 1894: 3). Considering these various views, S. Bandaranayake also argued that this monastic model was a highly formalized residential monastic system in Sri Lankan monastery architecture. He has made a clear statement on this particular model:

“...there is no reason to reject the possibility of its having served as the residence of the chief monk or abbot of the *parivena*; at the same time, it may well have incorporated certain ritual and ecclesiastical elements, a process not incompatible with a highly formalized monastery system and in fact, not without parallel in the Indian *saṅgharāma* and the monumental Singhalese *uposathaghara* ...” (Bandaranayake, 1974: 94).

Here, it is worth noting that the main *kuṭi* served as the residence of the chief monk, and other *kuṭis* were arranged for the students of the monastery. The middle one also consists of Buddha Image. Thus, it is more reasonable to accept this particular monastic form itself as residential units which were organized according to the methodical plan maybe with new ideological affiliation.

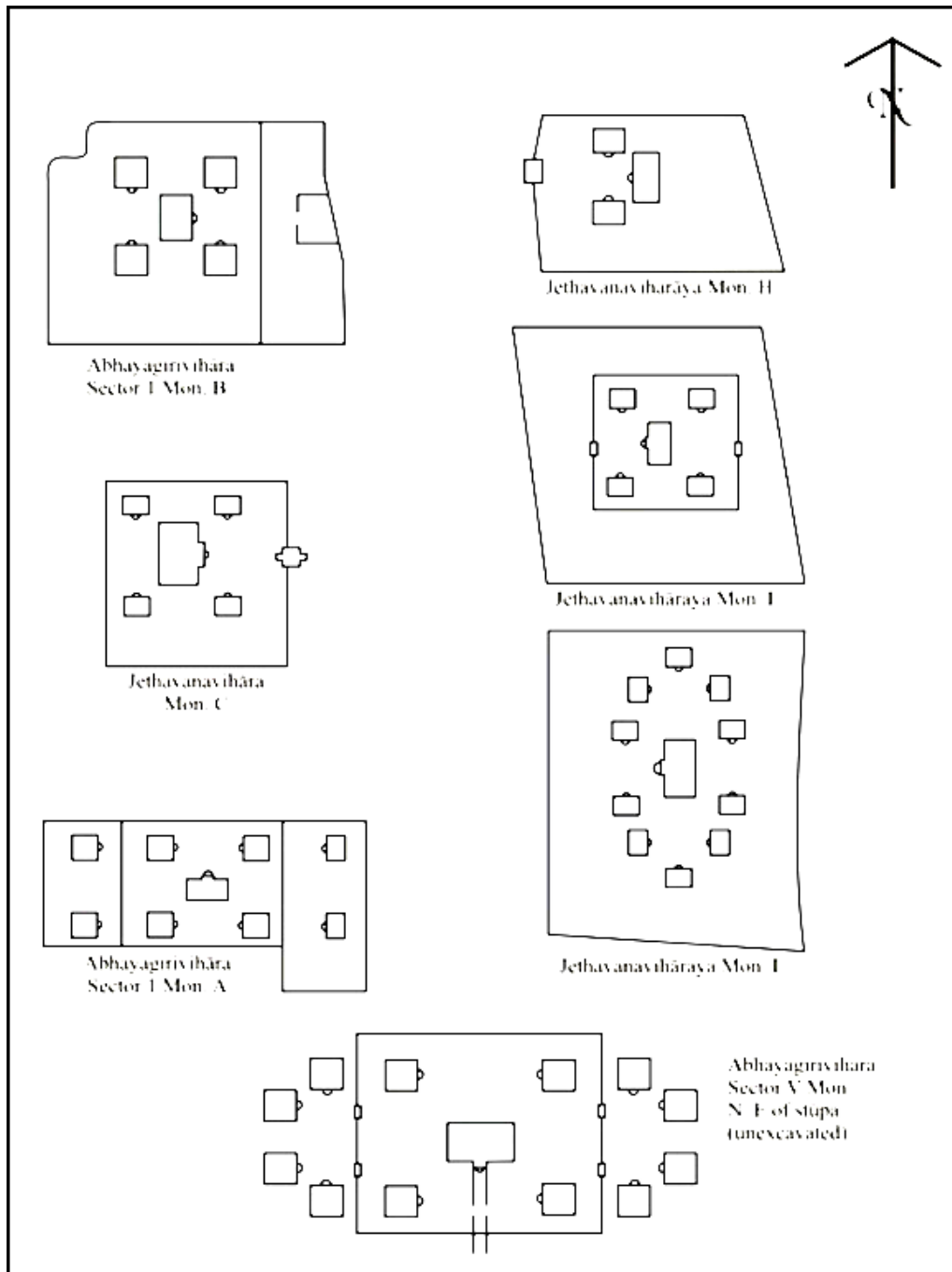

Fig. 5 – Types of Pañcakāvāsa Parivena

Source: Bandaranayake, 1974.

‘*Ārogyaśālā*’

‘*Ārogyaśālā*’ or the hospital unit is another important innovation of the Buddhist monastic architecture of the period. Though this has been an isolated element of the Indian Buddhist monastic layout, in Sri Lanka, special attention has been given to it during the period under consideration. Before describing the structural features and layout of the hospital monastic units, attention should be paid to the question of why the Sri Lankan architects paid special

attention to monastic hospital units. Literary sources indicate that the Sri Lankan rulers attempted to establish medical institutions from the beginning of the urban civilization of Anuradhapura in the fourth century BCE (*Mahāvamsa*, x: 192). In the second century BCE, king Duttagamiṇī established eighteen institutions for medical treatment (*Mahāvamsa*, XXXIII: 37-38). From the fourth century CE onwards many references show that great attention was paid to this phenomenon. King Buddadāsa (337-357 CE) is said to have established several village hospitals (*Mahāvamsa*, XXXVII: 146). Sri Lankan rulers such as Dhatusena (460-478 CE), Upatissa II (522-524 CE), Udaya I (792-797), Kassapa IV (898-914 CE), Kassapa V (914-923 CE), and Mahinda IV (959-972 CE) also gave their support to the establishment of the medical centers in ancient Sri Lanka during the Anuradhapura period. Parakramabahu I (1153 – 1186 CE) also played a major role in the sphere of health services during the Polonnaruwa period (*Mahāvamsa*, LXXIII: 42 – 48.) onwards.

But it is interesting to note that all the archaeological remains of ancient hospitals, as well as inscriptional details so far discovered in Sri Lanka, belong to the period starting from the sixth century CE. It is noteworthy that all of these hospital remains are associated with the Buddhist monastic centers of the period. For example, Mihintale, (Bell, 1910-1911; Bandaranayake, 1974: 43, 250; Gunawardana, 1979: 35-49), Mādirigiriya, (Wickremasinghe, 1912: 25-33; *Archaeological Survey of Ceylon Annual Report*, Bell, 1897: 7; Longhurst 1940/1945: 32; Wickremasinghe, 1912: 25-33; Paranvitana, 1973. Pt. 1) the Thūparāma at Anuradhapura (Wickremasinghe, 1912:153-161; Gunawardana, 1979: 35-49) and the Ālāhana Parivena at Polonnaruwa (Prematilleke, 1982: 25, 26) belong to the said period.

Among the hospital sites which have so far been identified, the hospital monastic unit at Mihintale in Anuradhapura is dated to the ninth century CE. It provides us with a great deal of evidence on the architectural characteristics of a proper hospital monastic unit. The identity of the hospital site at Mihintale is established by an inscription and several other archaeological findings, such as a medical bath, which is a stone block hollowed out in the shape of the human body (Bell, 1910-11: 20; Gunawardana, 1979: 35-49). This type of evidence is common to the hospital site at Ālāhana Parivena too. The general plan of these two hospital units is similar, containing an inner court and an outer court of the same order. Except for a few minor differences in the plan, the hospital site at Ālāhana Parivena is similar to that of Mihintale. The inner court of the hospital plan of Mihintale is rectangular and constitutes an open center court surrounded by a series of cells opening onto the court. These cells served as residential rooms for the patients. At the north-eastern corner of the inner court there is an important cell with an exit to the exterior, probably for the use of the chief monk of the monastery or the chief medical instructor.

The inner court of the hospital at Ālāhana Parivena is surrounded by cells of uneven dimensions looking like long dormitories. In both hospitals, there are open courts at the center which were used for the religious needs of the sick inmates. At the Mihintale hospital site, there is a brick-built image house directly facing the main entrance on the south side of the building. The main entrance with the lodge, refectory, hot water bath, and the rooms

used for the preparation and storage of medicines were in the outer court of the Mihintale hospital (Silva, 1974). The plan of the outer court of the Polonnaruwa hospital seems to differ from the one at Mihintale in that the central area is set apart for dispensing medical treatment. This is suggested by the positioning of the medicine trough in a corner cell of the court, while the other cells are longer rooms. They could have accommodated sick monks. Toilets and baths are attached to the living quarters (Prematilleke and Aluvihare, 1995: 773). Thus, these archaeological remains give you an idea of a well-developed plan to serve the medical needs of the patient inmates.

Fig. 7 – Ancient Hospital plan at Mihintale.
Source: Prematilleke and Aluvihare, 1995.

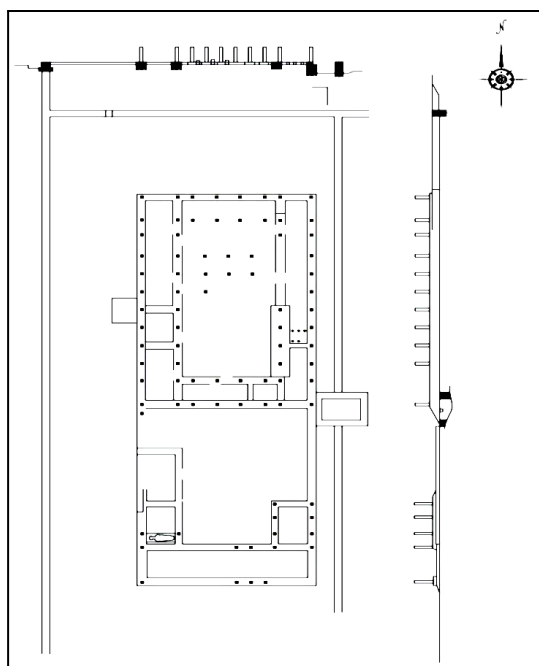
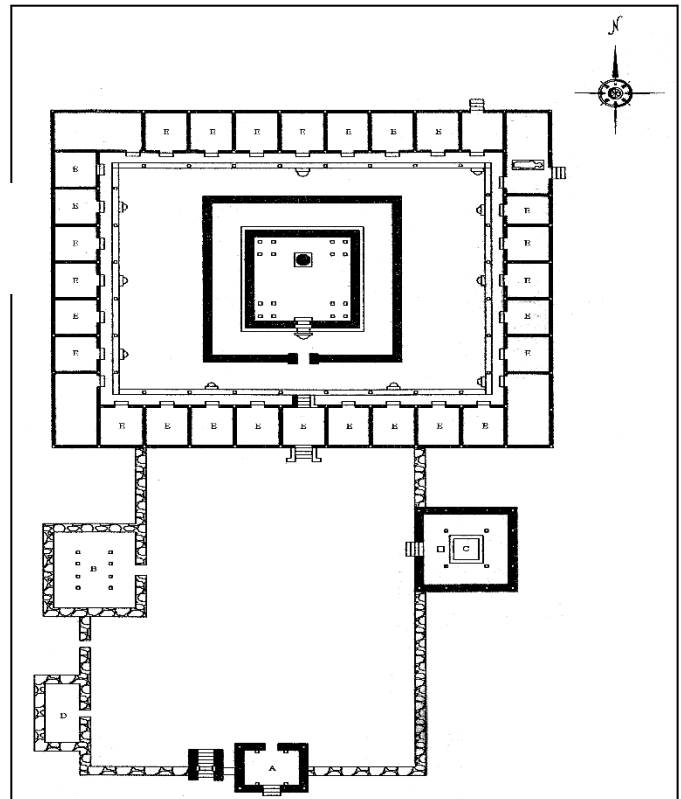

Fig. 8 – Ancient Hospital plan at
Polonnaruwa.
Source: Prematilleke and
Aluvihare, 1995).

An important question that should be raised here is how these archaeological monuments symbolize Mahāyāna Buddhist ideas or what evidence exists to prove that Mahāyāna influence may have played some part in the evolution of the hospital monastic units. Another important question is were the monks of these monasteries familiar with Mahāyāna Buddhist ideals?

It is worth noting that the image shrine was considered the main cultic symbol of these hospital units. These hospital layouts consist of an image house directly facing the main entrance on the south side of the building. Though there is not enough evidence to say that the image house contained the image of the Buddha or a Bodhisattva, it shows that the residential monks of the monastery were image worshipers. Interestingly, however, there are some references that suggest that these hospital shrines were dedicated to Avalokiteśvara, the Lord of Healing of the Mahāyāna tradition. This Bodhisattva was added to the hospital monastery complex during the ninth and tenth centuries, during which Mahāyāna Buddhism attained its highest popularity on the Island (Chuttiwongs, 1996: 137). At the hospital monastic site at Dambēgoda, the Avalokiteśvara image was worshipped chiefly by the sick as the symbol of compassion at the attached hospital (Silva, Wijesuriya, Wyse, 1965: 18 – 25; Wyse, 1990: 81 – 92; Mori, 1997: 466 – 481). The popularity of Avalokiteśvara in Sri Lanka in his capacity as a healer of disease is evident in several archaeological and literary sources in Sri Lanka and elsewhere (Dharmarathma, 2019: 158-171). In the *Manjusri Vāstuvīdyāśāstra* the *rogālaya* (hospital) is often assigned to the *Mukkyakostha*. It is a combined living unit for the aged and the infirm (*Manjusri Vāstuvīdyāśāstra*, 47, 53, 55, 61, 67, and 71). So, all these references prove that the Mahāyāna doctrinal developments were closely linked to the establishment of separate units for medical purposes in Sri Lankan Buddhist monastery layouts.

The above discussion shows that in Sri Lanka the centric monastic structural tradition changed by the middle of the first millennium CE, introducing preconceived plans under the influence of ideological changes in Buddhism. It has also been changed by introducing new models of monastic structures showing a distinct discipline in planning and layout. At this juncture, attention should be paid to the question of how far these highly systematized arrangements in Sri Lanka were attributed to the special influences of developed Buddhist traditions such as Mahayanism and Tāntrism.

Ideological Developments and Their Influence on Monastic Constructions

As broadly discussed by many scholars, during the period starting from the middle part of the first millennium CE new Buddhist concepts were evolving, as traditional Mahāyāna worship was transformed into these beliefs, rituals, and images characteristic of Tāntric Buddhism. The Tāntric texts such as *Mañjuśrīmūlakalpa*, *Mahāvairocanaśūtra*, *Sarvatathāgatattvasaṃgraha*, and *Guhyasamājatantra* describe the doctrines of Tāntric Buddhism, (Wayman, 1980: 359- 363) including the esoteric and functional details of the religious practices (Joshi, 2002: 236). The new tradition expounded in the *Tantras* is a peculiar mixture of mystic syllables (*mantras*), magical diagrams (*yantras*), ritualistic circles (*maṇḍalas*), physical gestures (*mudras*), sex play (*maitūna*), psycho-physical discipline (*yōga*), a fearful pantheon, elaborate

worship and ritualism, magical sorcery, necromancy, symbolism, astrology, alchemy, co-efficiency of the female element and a monastic philosophy (Ibid:236). The new Buddhist pantheon of Gods and Goddesses crystallizes for the first time in *Guhyasamāja* which figures five Dhyāni-Buddhas, their *mantras*, their *maṇḍalas*, and their *śaktis* (Bhattacharyya, 1932: 121-134). The emanations or offspring of these Dhyāni-Buddhas built a well-classified pantheon with its multiplicity of gods and goddesses (Ibid: 130). However, intended to guide the preparation for ritual practices, the Tāntric texts describing *maṇḍalas* also provide iconographic and architectural elements showing where they were to be located in a sacred enclosure. So, the concept of *maṇḍala* is the most important spiritual concept behind the development of monastic architecture (Wayman, 1973; Malandra, 1993: 18) both in Buddhist and Hindu religious cultures. The basic form of most Hindu and Buddhist *maṇḍalas* is a square with four gates containing a circle with a center point. In various spiritual traditions, *maṇḍalas* may be employed for focusing the attention of aspirants and adepts, as a spiritual teaching tool, for establishing a sacred space, and as an aid to meditation (Fontana, 2005: 25). More specifically, a Buddhist *maṇḍala* is envisaged as a “*sacred space*” and also as an abode of fully enlightened beings or deities. While on the one hand, the *maṇḍala* is regarded as a place separated and protected from the ever-changing and impure outer world of *samsāra* and is thus seen as a place of *Nirvāna* and peace, the view of Vajrayāna Buddhism sees the greatest protection from *samsāra* being the power to see *samsāric* confusion (Ibid.). Tāntric Buddhist texts such as *Mañjuśrīmūlakalpa*, *Sādhanaṃālā*, *Nispannayogāvali*, and *Kriyā-saṃgraha* describe thirty-seven different *maṇḍalas* including *mahāmaṇḍalas* that incorporate smaller *maṇḍalas* (Ibid.). A vast amount of research studies have demonstrated that the arrangement of the *maṇḍala* is reflected in monastic architecture, their interior arrangement, sculptures, and paintings which have cosmological power.

It is worth noting that there are some *śilpaśāstra* texts which provide valuable details of monastic architecture, showing the new elements of Buddhism. Unfortunately, most of the *śilpa* texts of Indian origin such as *Mayamata*, *Mānasāra*, and *Kāśyapaśilpa* deal with Hindu architecture and iconic traditions (Marasinghe, 1996: 81). But The *śilpaśāstra* text found in Sri Lanka known as *Mañjuśrī Vāstuvīdyāśāstra* provides invaluable details of architecture, showing how the structural plan of the monastery appeared and where they were to be located in a sacred enclosure (*Mañjuśrī-vāstuvīdyāśāstra*, 1995: 10). *Mañjuśrī Vāstuvīdyāśāstra* is the only text which makes the Buddha the revealer of such knowledge. The second part of the text designated *Citrakarmasāstra* set out the whole process of image crafting both Buddha and Bodhisattva images from the construction of the wooden image core until the painting of the eyes (Marasinghe, 1996: 87). But, here, attention will be paid to the first part of the text which deals with monastic architecture known as *Mañjuśrī Vāstuvīdyāśāstra*. It consists of descriptions of the layouts of 24 types of Buddhist monasteries and the architectural details of the five major edifices (Ibid: 98).

The *Maṇḍala* describes in detail the planning and construction, orientation, and layout of buildings and sites according to the popular practices and principles among the Buddhists (Marasinghe, 1996: 79-109; *Vāstuvīdyāśāstra* ascribed; *Mañjuśrīvāstuvīdyāśāstra*). I Generally planning and layout of the building site prescribes the *caṇḍita* plan with 64 squares

(Kostha), and each *Kostha* is dedicated to a particular deity (*Vastudēvata*). The deities of the *maṇḍala* are determined as follows: (Ibid: 5-6)

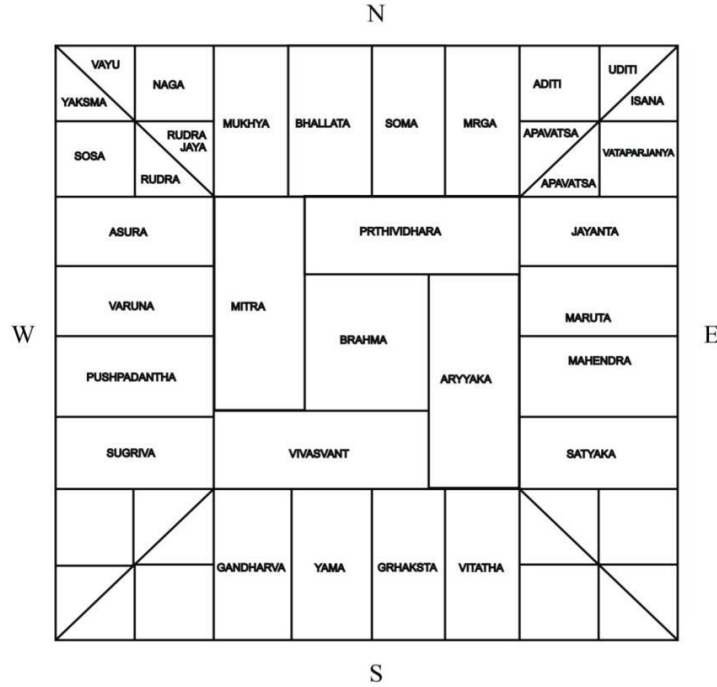

Fig. 69– *Caṇḍita* site plan consisting of 64 plots

Source: *MañjuśrīVāstuvīdyāśāstra*

The 32 peripheral gods and 13 inner gods are assigned plots as follows (Ibid: 7)

	No. of Plots
i Brahṃā, in the center	04
ii On the four sides of him, from the east, <i>pradakṣiṇā</i> -wise, Āryyaka, Vivasvat, Mitra and prthivīdhara, each occupying three plots	12
iii In the four corners, the north-east, southeast, southwest and northwest, Apavatsa and Āpavatsa, Savitr and Sāvitra, Indra and Indrajaya and Rudra and Rudrajaya, each occupying a half plot	04
iv In the east are Īsana, occupying half a plot, Vāta-Parjanya occupying one plot, Jayanta, Māruta, Mahendra, and Satyaka occupying two plots each, Bhr̥śa occupying one plot and Antrāikṣa half plot	11
v In the south, Agni occupies a half plot, Pūsa one, Vitatha, Grhaksata, Yama and Gandharva each occupying two plots, Bhr̥ṅgarāja one and Mṛsa a half plot	11

vi	In the west, Nirrta occupies a half plot, Dauvārika one, Sugrīva, Puspadanta, Varuna and Asura each occupying two plots, Śosa one and Yaksma a half plot	11
vii	In the north, Vāyu occupies a half plot, Nāga one, Mukhya, Bhallāta, Soma and Mrga each occupying two plots, Aditi one and Uditī a half plot	11
	Total	64

The other significance of the text is the evidence that it provides regarding the placement of the figures of the five Dhayāni-Buddhas of Tāntric Buddhism. Aksobya (east), Vairocana (north), Ratnasambhava (west), Amitābha (south), and Amoghasiddhi (center) (Ibid.:58-60). The first top bricks are laid accordingly for the five Buddhas and the *vāstu-devatas* (Ibid: 62-66). The *śaktis* of the Bodhisatavas, Tārā, Locanā, Prajnā, and Māmukhī too are reckoned within the ritual (Ibid.: 67-68). Over the brick, layers are deposited with the nine-fold gems (pearl, diamond, sapphire, ruby, lapis-lazuli, coral, emerald, cat's eye, and topaz) in association with the *vāstudevatas* (Ibid.: 75-79).

Some of the other literary references also reveal the popularity of these details among the planners of Buddhist monasteries in the ninth-century Buddhist society in Sri Lanka. The *Mahābodhivaṃsa*, a Pāli work written in Sri Lanka in the ninth-century, records that King Devanampiyatissa instructed his artisans to construct the Mahāvihāra by the layout known as *Siṃhavikrānta* or the twenty-four types of layout described in the *Vāstuvīdyāśāstra* (*Mahābodhivaṃsa*, 137). The artisans followed that plan, locating each edifice on a spot that comes into contact with the limbs of the lion standing in the *Siṃhavikrānta* position. The same account is given in the other two Sinhalese works known as *Saddharmāṅkārā* (*Saddharmāṅkārā*, 1948: 409) and *Saddharmāratnākara* (*Saddharmāratnākara*, 358) too. As stated above, archaeological and literary references clearly show that the Mahāvihāra was not laid out according to a preconceived plan. But as stated by E.W. Marasinghe:

... therefore led to believe that the story of the Mahāvihāra being laid out after the *Siṃhavikrānta* pattern is an invention of the author of the *Mahābodhivaṃsa* who after observing the similarities between the two layouts, was eager to give the irregular layout of the Mahāvihāra an established architectural plan hallowed by tradition. Nevertheless, these references speak for the popularity that the *Siṃhavikrānta* layout enjoyed among the planners of Buddhist monasteries in the ninth century Sri Lanka (1996: 93, 94).

However, it is worthy of noting that such literary evidence would indicate that Buddhist architecture had reached a well-developed stage during the latter half of the first millennium CE, and it also reveals that these developments occurred as a result of the powerful influence made by Tāntric Buddhist ideals, that popular the contemporary Buddhist world. Thus, attention would be paid to identifying where these new elements were absorbed into the existing framework of the monastic plan and what effect they had on the monastic architectural characteristics of the monastery based on the available physical remains.

The other important factor is that these new developments in Buddhism resulted in the growth of esoteric groups of monks, which strengthened the development of new architectural models in the monastic establishment of the period. One year after the Buddha's *mahaāparinibbhāna* the monk community separated into different *nikāyas* such as Mahāsāṅghikas, Sthaviravādins, Sarvastivādins, and Samyukthikas. Subsequently, various groups (Gunawardana, 1979: 40-47) or sects grew up based on various theoretical or ideological factors which arose from time to time. These developments impacted Sri Lankan monastic organizational structures, demonstrating the close cultural interaction between India and Sri Lanka. There is a vast amount of literary and inscriptional evidence regarding the transitional process of the *saṅgha* organization (Ibid.) resulting in the growth of various sects and ascetic groups other than the three main sects named Mahāvihāra, Abhayagiriya, and Jetavana in Sri Lanka (Gunawardana, 1976: 55-66; Gunawardana, 1979: 40-47).

Though early Buddhism speaks of its aversion to extreme forms of asceticism, eight types of ascetic practices, variously called *dhūtāṅga*, *vatta*, and *yōga* were known to early Buddhist texts such as the *Mahāniddēsa* (Dheerananda, 2005: 116). But, in Sri Lankan Pāli texts, written in the fifth century CE such as *Vimuttimaggā* and *Visuddhimaggā*, the list of these ascetic groups is extended up to thirteen: (*Vimuttimaggā*, 16-25; *Visuddhimaggā*, 56), *Pāmsukūlikaṅga*, *Tevicārīkaṅga*, *Pindapātīkaṅga*, *Sapadānavārīkaṅga*, *Ekāsanīkaṅga*, *Patthapīndīkaṅga*, *Calupacchabhaktīkaṅga*, *Āraṇṇīkaṅga*, *Rukkhamūlikaṅga*, *Arabahakasīkaṅga*, *Senananīkaṅga*, and *Nesapagghīkaṅga*. Among these sects two of them: *Pāmsukūlikaṅga* and *Āraṇṇīkaṅga* were the most popular in Sri Lanka (Gunawardana 1979: 40-47). However, it can be suggested that these ascetic groups of monks and different sects of monks occupied the independent residential units of the monasteries, either cave or structural, according to the needs of their monastic life, incorporating various ascetic practices (Ibid: 40-47).

Thus, it can be suggested that the new developments of Buddhism made a great impact by introducing new architectural models in the monastic establishment of the period. The pores made by the doctrinal and ideological development of Buddhism contributed as an important factor in changing the layout of these monastic units in many ways.

Conclusion

As mentioned above, in the early phase of Buddhist monastic architecture, the monastery plan is dominated by a central ritual structure, usually a stūpa of colossal proportions, the other apsidal temple, and the residential units being placed around it in a square or circular arrangement. But, later on, while preserving their early dominant symbolic character, the monastic complex was systematically organized. Thus, the concept of *maṇḍala* has been extended into a visualization of concrete architectural space by the architecture of these monasteries significantly. These architectural changes portend a new form of Buddhist beliefs known as Mahāyāna and Tantrayāna, that spread throughout the Indian sub-continent and beyond during the period under review. By contrast, it is worthy of note that these architectural developments in India and Sri Lanka were not shared by the single teaching of Mahāyāna or Tantrayāna. The similarities between these two traditions suggest that both

share some similar features while differences make it clear that both regions did not share all the details of single teaching. Further, it should be mentioned here that the correspondences or parallels that exist between these two traditions were not the results of any conscious borrowings rather than the influence of common concepts such as *maṇḍala*. However, ultimately it can be clearly said that the various modifications and changes to the structure of the monastic plans occurred as a result of the new doctrinal and ritualistic developments of the religious traditions and they are shared throughout the Buddhist world. These changes will be discussed further, considering each edifice both a ritualistic and residential center.

References

- Ayrton, E.R. (1897, 1927, 1934). *Archaeological SuIrvey of Ceylon*, Colombo: Government Publication.
- Bandaranayake, S. (1974). *Sinhalese Monastic Architecture*, Leiden: E.J. Brill.
- Basnayake, H.T. (1985). *Sri Lankan Buddhist Monasteries*, Delhi: Sri Satguru Publication.
- Bell, H.C.P.(1890-91, 1893, 1894, 1897, 1903, 1907, 1909, 1910-11, 1911-12). *Archaeological SuIrvey of Ceylon*, Colombo: Government Publication.
- Bell, H.C.P.(1894, 1914). *Archaeological SuIrvey of Ceylon*, Colombo: Government Publication.
- Bhattacharyya, B. (1932). *An Introduction to Buddhist Esoteric*, Mysore: Oxford University Press.
- Burrows, S.M. (1886). *Report on Archaeological Work in Anuradhapura and Polonnaruwa*, Sectional papers –x-1886, Colombo: Government Publication.
- Burrows, S.M. (1886). *Report on Archaeological Work in Anuradhapura and Polonnaruwa*, Sectional papers –x-1886, Colombo: Government Publication.
- Chuttiwonga, Nandana (1996). ‘Avalokiteśvara Nātha in Sri Lanka,’ in Sudarshan Seneviratne and others eds. *Perspectives in Archaeology; Leelananda Prematilleke Festschrift*, University of Peradeniya: Department of Archaeology, pp. 78-108.
- Dharmarathna, Sumudu (January 2019,). ‘Bodhisattva as a Divine Healer’, *Journal of Emerging Technologies and Innovative Research (JETIR)*, Vol. 06, pp.158- 171.
- Dheerananda, Rev. H. (2005). *Puratana Sri Lankave Saṅgha sanvidanaya saha ehi vihuhatmaka padanama*, Varakapola: Arya Publication, (in Sinhala).
- Fontana, David (2005). *Meditating with Maṇḍalas*, London: Duncan Baird Publishers.
- Gunawardana, R.A.L.H. (1976). ‘Buddhist *Nikāyas* in Mediaeval Ceylon,’ *Ceylon Journal of Historical and Social Studies*, Vol. IX, No. 1, pp. 55-66.

Gunawardana, R.A.L.H. (1979). *Robe and Plough: Monasticism and Economic Interest in Early Mediaeval Sri Lanka*, Tucson: University of Arizona Press.

Gunawardhana, P. (2009). *Buddhist Monasteries towards Urbanism in Southern Sri Lanka*, Battaramulla: Neptune Publications Pvt. Ltd.

Hettiaratchi, S.B. (1984 - December). 'History of Abhayagri,' *Quarterly of the Cultural Triangle UNESCO-Sri Lanka Cultural Triangle Project*, Vol. II, No. 44. pp. 25-31.

Hettiaratchi, S.B. and Kulatunga, T.G. (1993). *Ahayagiriya*, Colombo: State Printing Corporation.

Joshi, Lal Mani (2002) (1967 1st publication). *Studies in Buddhist Culture in India, (7th century and 8th century A.D.)*, Delhi: Motilal Banarsidas.

Kramrisch, Stella (1976). *The Hindu Temples*, Delhi: Motilal Banarsidass, Vol. I & II.

Mañjuśrī Vāstuvidyā Śāstra, (1995). tr. & ed. M.T.F. Jayasuriya, Leelananda Prematilleke and Roland Silva, Colombo: The Archaeological Survey of Sri Lanka and Central Cultural Fund.

Mahābodhivaṃsa, (1957). ed. Ratmalane Siri Dhammakirti, Colombo: Lanka Buddha Mandalaya.

Mahāvamsa, (1934). (1908, 1912) tr. by Wilhelm Geiger, Oxford: London, P.T.S.

Malandra, G.H. (1993). *Unfolding a Maṇḍala: The Buddhist Cave Temples at Ellora*, Delhi: Sri Satguru Publication.

Marasinghe, E.W. (1996). 'ŚilpaŚāstra Literature in Sri Lanka with Special Reference to Mañjuśrībāṣita VāstuvidyāŚāstra,' in Gatara Dhammapala Thero ed. *Ven. Kamburupitiye Wanaratana Felicitation Volume*, Dehiwala; Department of Cultural Affairs, pp. 79-109.

Marasinghe, E.W. (1996). 'ŚilpaŚāstra Literature in Sri Lanka with Special Reference to Mañjuśrībāṣita VāstuvidyāŚāstra,' in Gatara Dhammapala Thero ed. *Ven. Kamburupitiye Wanaratana Felicitation Volume*, Dehiwala; Department of Cultural Affairs, pp. 79-109.

Mori, Sodo (1997). 'The Avalokiteśvara Bodhisattva Statue at Dambēgoda and its Restoration - A Study of Mahayanism in Sri Lanka,' in Kuala Lumpur Dhammajothi and others eds. *Recent Researches in Buddhist Studies: Essays: Honour of Professor Y. Karunadasa*, Colombo: Y. Karunadasa Felicitation Committee, pp. 466-481.

Paranavitana, S. (1957). 'Architecture (Ceylon),' in G. Malalasekara ed. *Encyclopedia of Buddhism, Volume of specimen Articles*, Colombo: pp. 8-22.

Premathilleke, P.L. and Aluvihare, Arjuna (1995). 'Ancient Hospital System in Sri Lanka,' in L.K. Sirinivasan and S. Nagaraju eds. *Sri Nagabhinandanam, Dr. M.S. Nagaraja Rao Festschrift*, Bangalore: pp-765-781.

Prematilleke, P.L. (1982 April - September). *ĀlāhanaParievana, Polonnaruwa: Third Archaeological Excavation Report*, Colombo: Central Cultural Fund and Ministry of Cultural Affairs.

Prematilleke, P.L. and Silva, Roland (1968). 'A Buddhist Monastic Types of Ancient Ceylon, Showing Mahāyānic Influence,' *Artibus Asia*, Vol. XXX, pp. 61-84.

Rahula, Walpola (1966) (1st publication-1956). *History of Buddhism in Ceylon, (3rd Century B.C.- 10th Century A.D.)*, Colombo: M.D. Gunasena & Co. LTD.

Saddharmāṇikāra, (1948). ed. Ven. Kirielle Gnanawimala Thero, Colombo.

Silva, Roland (1974). *Note on the Ancient Hospitals with special References to that at Mihintale*, Colombo: Ministry of Health.

Silva, Roland (1995). 'Architectural Elements Associated with the 'Pañcāvāsa' Monasteries' in *Manjuśrībāṣita VāstuvidyāSāstra*, in M. Jayasuriya, LeelanandaPrematilleke and Roland Silva eds. *Romanized Transcript with a Tentative Edition, English Transition and Studies*, Colombo: Archaeological Survey of Sri Lanka and Central Cultural Fund, pp. 215-297.

Silva, Roland, Wijesuriya, Gamini and Wyse, Martin (1965). 'Restoration of a Vandalized Bodhisattva Image at Dambegoda, Sri Lanka,' *Incomes Information*, January - March, No. I, pp. 18 – 25.

Siriweera, W.I. (1994). 'The Sacred Precincts of the Sri Maha Bodhi Tree in Anuradhapura,' in A.S.S. Nissanka ed. *Maha Bodhi Tree in Anuradhapura, Sri Lanka*, New Delhi: Vikas Publishing House LTD., pp. 1-18.

Vimuttimagga, (1963). ed. Dalkatiyagama Siri Rathanajoti, and Karalliyadde Siri Ratanapala, Colombo: M.D. Gunasena and Co.

Visuddhimagga, (1950). ed. H.C. Warren and D. Kosambi, London.

Wayman, Alex (1973). *The Buddhist Tantras - Symbolism of the Maṇḍala Palace* Delhi: Motilal Banarsidass.

Wayman, Alex (1980). 'Observations on the History and Influence of the Buddhist Tantra in India and Tibet,' *Studies in History of Buddhism*, Delhi: Motilal Banarsidass, pp. 359- 363.

Wickramasinghe, Surath (1989). *Abhayagirivihāra Project Anradhapura, First Architectural Conservation Report - 1981*, Colombo: Ministry of Cultural Affairs and Central Cultural Fund.

Wickremasinghe, D.M.De. Z. (1912). *EpigraphiaZeylanica*, London: Oxford University Press, Vol. I.

Wysse, Martin (1990). 'Project: Dambegoda, Sri Lanka Reconstruction of the Bodhisattva Image,' *Ancient Ceylon*, No 12, pp. 81 – 92.

Crystallising Marginalisation of Urban Watta Dwellers: A Study Based on Matiwatta in “Angulana”

H. L. S. De Zoysa, Department of Sociology, University of Ruhuna, lszoysa96@gmail.com

A. M. A. S. Gunasekara, Department of Sociology, University of Ruhuna,
suranjiith@soci.ruh.ac.lk

Abstract

The global COVID-19 epidemic had an impact on every social, political, economic, and cultural area. It wasn't only a healthcare catastrophe; its ramifications were multifaceted. In Sri Lanka, urban watta (slum) inhabitants were also included. The COVID-19 pandemic has had a significant impact. They are a marginalized community. When it came to following new healthcare procedures, there were a few issues. The selected research problem was "how urban slum/watta people were marginalized while crystallizing their social exclusion during the COVID-19 pandemic in Sri Lanka" this research. The major goal of this study was to determine the elements that contributed to urban watta dwellers' social marginalization and isolation during the COVID-19 pandemic in Sri Lanka. This study used a Case Study research design and was conducted as qualitative research. The research region was Matiwatta Slum in Angulana South Grama Niladhari Division, and data was obtained using the snowball sampling method and Purposive sampling method. For the primary data collection, twenty respondents were recruited, and in-depth interviews were done. The thematic analysis method was used to analyze the data. Even before the COVID-19 lockdown phase, urban watta inhabitants were a marginalized community, according to the research findings. New lockdown experiences, encountered social, economic, and cultural issues, the role of non-slum dwellers and political agencies, issues of adhering to new healthcare practices, and reshaping social identity were some of the identified influential factors that determined the social exclusion and marginalization of urban watta dwellers during the lockdown period. In conclusion, these causes contributed to the worsening of social exclusion and marginalization, and as a result, watta residents' marginalization and social exclusion crystallized during the COVID-19 period, as a marginalized community.

Keywords: *COVID-19, Crystallising, Marginalization, Social Exclusion, Urban, Watta Dwellers*

Introduction

The COVID-19 pandemic influenced the transformation of all social-economic, political, and particularly healthcare aspects to a higher level. It was capable enough to change the human lifestyle, daily routing, and social behaviour. According to the pandemic situation, the global urban population was highly victimised by this disease since its close proximity to affected people increased the possibility of spreading the virus within the community. On the other hand, the referred literary facts revealed that urban slum populations were considered socially excluded and marginalised communities. Since urban slum dwellers were highly victimised during the COVID-19 pandemic situation, it was expected to study the social exclusion and marginalisation of urban watta (slum) dwellers during the pending status. In the Sri Lankan context, urban Watta dwellers were reported as having the highest number of patients in the urban sector. In addition, the identified facts from the literature review led this study to explore how urban slum/watta dwellers are marginalised while crystallising the social exclusion during the COVID-19 pandemic in Sri Lanka as the problem of this research. The primary objective of this research is to identify slum/watta dwellers' re-marginalisation and crystallising their social exclusion during the COVID-19 pandemic situation.

Literature Review

The literature review was conducted by reviewing theories, concepts, and previous studies related to this study. Social exclusion theory was used as the theoretical framework of this research to explore the identified research problem. In addition, concepts such as slums, marginalisation, urbanisation, pandemic, disaster, social distancing, stigmatisation, labelling, and vulnerability were used in the literature review. The previous studies, theories, and concepts were contributed to determine the research gap and provide the literary background for this research.

UN HABITAT (2003) explained that slum areas have high concentrations of poverty and social and economic deprivation, including broken families, unemployment, financial, physical, and social exclusion. In addition, slums develop because of a combination of factors, including rapid rural to urban migration, increasing urban poverty and inequality, marginalisation of poor neighbourhoods, the inability of the urban poor to access affordable land for housing, insufficient investment in new low-income housing, and poor maintenance of the existing housing stock.

Subasinghe (2015) explained that urban slum dwellers in Sri Lanka were recognised as a marginalised and socially excluded community and a specific subcultural group. Poverty, suicide, prostitution, alcoholism, malnutrition, child deviancy, and child abuse were the most prevalent social problems which were identified within the slums in Sri Lanka. This research explained that urban slum dwellers were practising specific cultural norms and values. Besides, the researcher explored the well-known fact that poverty was the prime

characteristic of the slum. The poor, including slum dwellers, had always been forced to live in the city's worst housing.

Adhikari et al. (2020) explain that urban areas are highly affected by the COVID-19 pandemic. Specifically, there is growing evidence of disparities by race or ethnicity across neighbourhoods; furthermore, neighbourhood poverty causes vulnerability during COVID-19.

Corburn et al. (2020) describe, "The informal settlements of the Global South are the least prepared for the pandemic of COVID-19 since basic needs such as water, toilets, sewers, drainage, waste collection, and secure and adequate housing are already in short supply or non-existent. Further, space constraints, violence, and overcrowding in slums make physical distancing and self-quarantine impractical, and the rapid spread of an infection highly likely."

Chen and Chen (2020) explain that rural residents were less likely to perform preventive behaviours and were more likely to have a negative attitude toward preventive behaviours than urban residents.

Pineda and Corburn (2020) identify that disabled people who live in urban areas are more vulnerable during the COVID-19 pandemic situation. They are four times more likely to be injured or die than non-disabled people. Urban health policy, planning, and practice have not considered their needs, and therefore, these people become more vulnerable than their disabilities. Furthermore, they are subjected to discrimination and stigma as well. Policy implications such as social isolation, locking down areas, physical barriers on the streets, and transportation make it extremely difficult for disabled people to survive in urban areas during the COVID-19 pandemic situation.

According to Tampe (2020), urban slum dwellers are the most affected community during the COVID-19 pandemic compared to other urban residents. Especially the low and middle-income countries faced this challenge. Tampe describes that prevention efforts such as hand washing, self-isolation, and physical distancing are not feasible due to physical, structural and social aspects of slum environments. The proximity of housing within slums, many family members occupying small spaces, and shared restrooms among several households highly caused outbreaks in such communities.

Kaushal and Mahajan (2021) explained that as the world largest slum, the Dharavi slum in Mumbai, India severely affected by the COVID-19 pandemic. On 29th July 2020, around 120,000 total cases were reported in Mumbai. They explained that as COVID-19 infection is highly susceptible to densely populated areas such as slums and informal settlements in cities, the situation becomes worse when these slums emerged as hotspots of Coronavirus. However, they explained that implementing the 4Ts model (Tracing, Tracking, Testing and treating proactive patients) reduces COVID-19 cases and suggests this model as a practical policy implementation for governmental policymaker's private agencies.

Silva (2020) explained that social media highly impacted social stigma, prejudice, and labelling during the COVID-19 pandemic situation. As a result, the disadvantaged

communities such as religious and ethnic minorities, poor urban communities were severely vulnerable during the pandemic situation. Furthermore, he emphasised the importance of ensuring the rights, dignity and needs of affected people.

Sevelius et al. (2020) described that marginalised communities were highly likely to be marginalised during the COVID-19 pandemic. Those marginalised communities were excluded from mainstream social, economic, educational and cultural spheres. Due to the influence of the COVID-19 pandemic, there can be seen a continuity of this marginalisation, and therefore, the marginalised communities in the pre-COVID-19 period were highly likely to be marginalised in the COVID-19 situation as well

Materials and Methods

This research is qualitative. Subjectivism was the epistemological background of the research and interpretivism was used as the theoretical perspective in research methodology. This research was conducted by the single Holistic case study Research Design. Matiwatta slum in Angulana South Grama Niladhari Division (547A) which was selected as the geographic area of this research. This research was conducted by the purposive sampling method to determine the critical informant of this research. The snowball sampling method was used to find out the other respondents of this research. Besides, 20 respondents were selected for the data collection. In-depth interviews were used for the primary data collection, and secondary data was also used for this research as well. The thematic analysis method was used as the data analysis method. It provided the necessary facilities to analyse the collected data—in-depth interviews data analysed by thematic analysis method. Therefore, research findings were described under the thematic analysis method, and the themes were selected according to Brann and Clarke (2006), 1. They were familiarised with the data, 2. They were generating initial codes, 3 and searching for themes, 4. Revealing potential teams and 5. Defining and naming themes. Furthermore, this research identified eight significant themes using Brann and Clarke's thematic analysis model. 1. Experiences of Watta dwellers marginalisation in Pre Covid-19 Era, 2. COVID-19 experiences of urban watta dwellers, 3. Socioeconomic and Cultural Issues Encountered by Urban Watta Dwellers, 4. Urban Watta dwellers' Reflections on discrimination during lockdown period, 5. Role of non-slum dwellers during COVID-19 pandemic, 6. Role of political leaders during the COVID-19 situation, 7. Adhering to new Healthcare practices and 8. Re-shaping Social Identity was the central theme of this research.

Results and Discussion

The collected data were analysed by the thematic analysis method. Therefore, several specific themes related to crystallising marginalisation and social exclusion of urban watta dwellers during the covid-19 period. 1. Experiences of Watta dwellers marginalisation in Pre Covid-19 Era, 2. COVID-19 experiences of urban watta dwellers, 3. Socioeconomic and Cultural Issues Encountered by Urban Watta Dwellers, 4. Urban Watta dwellers' Reflections on discrimination during lockdown period, 5. Role of non-slum dwellers during COVID-19 pandemic, 6. Role of political leaders during the COVID-19 situation, 7. Adhering new Healthcare practices and 8. Re-shaping Social Identity was the central theme of this research.

Under the theme, “Experiences of Watta dwellers marginalisation in Pre Covid-19 Era,” identified four sub-themes: seeking jobs, dealing with non-slum dwellers, dealing with politicians, and exclusion within the educational institutions. These themes explained how urban watta dwellers were marginalised even before the COVID-19 pandemic period. Furthermore, the theme "COVID-19 experiences of urban watta dwellers" is described under sub-themes such as experiences of staying at home, experiences within the peer slum community, experiences with non-slum dwellers, experiences within the religious community and experiences with the mass media.

According to collected data, urban watta dwellers were excluded and marginalised even before the impact of covid-19. This community was discriminated against, marginalized, and excluded when seeking jobs and dealing with non-slum dwellers and politicians before the COVID-19 pandemic. Watta dwellers faced several social, economic, and cultural issues and these issues also emphasised social exclusion and marginalisation. This research explains the reflections of urban watta dwellers regarding social exclusion and marginalisation, non-slum dwellers' roles, and the role of political agencies in excluding this community. It describes that adhering to new health care practices was also an ideal situation for social exclusion. Finally, it states that this community had to divert their social identity, which affected social exclusion.

Experiences of Watta Dwellers Marginalisation in Pre Covid-19 Era

UN HABITAT (2003) explained that slum areas have high concentrations of poverty and social and economic deprivation, including broken families, unemployment, and financial, physical, and social exclusion. In addition, slums develop due to rural-to-urban migration, increasing urban poverty and inequality, marginalisation of poor neighbourhoods, the inability of the urban poor to access affordable land for housing, insufficient investment in new low-income housing, and inadequate housing maintenance of the existing housing stock. Similarly, the watta dwellers in the Angulana area experienced marginalisation in several cases even before the COVID-19 pandemic period. They described that they felt like a disadvantaged community when they encountered several incidents in their lifetime, such as seeking jobs, dealing with political leaders within the educational sector, and dealing with non-slum dwellers. Such kinds of adventures can be explained as follows.

Seeking Jobs

The respondents of this research described that they felt that they were discriminated against when seeking jobs and facing interviews. In some cases, according to their narration, it was identified that they also had some prejudices and stereotypes when they sought occupations. The following response depicted this scenario, vice versa.

“We should know our limits. There are jobs that we could do and couldn't. Now we have some jobs. It is perfect that now we have these jobs we can do ourselves according to our education. I learned only up to grade three. So we can do only jobs like housemaids, cleaning services. But my daughter already passed GCE Advance Levels, but she still couldn't find a suitable job. Finally, she had to work in a garment

factory with her classmates who only completed GCE Ordinary Levels. However, though we have sound qualifications, they do not give proper jobs for people like us who live in huts/ slums."

(Respondent 11_45 Years_Married_Housemaid_In-depth Interviews)

On the other hand, the non-slum dwellers perceived that the watta dwellers ascribed the blue-collar (daily paid jobs) they were currently engaged in and perceived that watta dwellers do not deserve white-collar jobs already involved.

"The fact is Son, the people who live in slums don't have a good education. So they don't know how to behave in society. So how we can allow them to come to our social level. But, on the other hand, it is fair that all the people are doing those kinds of small income jobs; otherwise, there will not be anyone to pluck coconuts, repair something or clean our houses anymore."

(Respondent 18_55 Years_Married_Government Executive Officer In-Depth Interviews)

According to above mentioned two above statements, it was identified that urban watta dwellers had internal reflections that they do not deserve white-collar jobs due to their lack of education level. Still, they knew that their children should not deserve parents' occupations if they have proper qualifications for so-called "better jobs". Meanwhile, the non-slum dwellers believed that the watta dwellers should not deserve careers that were considered "better jobs". They also had a prejudice that all the watta dwellers have a lack of education minimum qualifications. Therefore, they ascribed to do blue-collar jobs only.

Moreover, slum-dwellers have limited access to credit and traditional job markets due to stigmatisation, discrimination and geographic isolation (UN HABITAT, 2003). Therefore, it was identified that urban watta dwellers already adopted to discrimination and were excluded by their inner thoughts and ideologies. On the other hand, non-slum dwellers excluded them as a marginalised community who should deserve a lack of opportunities.

Dealing with Non Slum Dwellers

The watta dwellers perceived that they were highly likely to be labelled among the non-slum dwellers. They explained that non-slum dwellers used slang to address them.

Once a respondent stated that,

"We know that people are talking about us by different names. Even though people do not tell our faces, people call us as watta people, Mudukku people, Mudukkukarayo, koreawe minissu ('Slum people, shanties' people, Korean people). Normally when a woman is too talkative and has bad words, people call her "talking like a Mudukku woman'."

(Respondent 10_45 Years_Married_Housewife_In depth Interviews)

According to those kinds of statements, urban watta dwellers in Angulana internalised the fact that they were already recognised as a specific, different, and labelled community within society compared with the recognition received by non-slum dwellers. This is another situation faced by urban watta dwellers being socially excluded and marginalised before COVID-19.

Dealing with Politicians

Watta dwellers had the ideology that they were highly discriminated against by political leaders in that area. They described themselves as puppets during the election. politicians only help the people who supported their campaigns in the elections, but sometimes they do not get any assistance after the elections. They believed that politicians only used them during elections. Furthermore, they explained that they felt neglected and discriminated against as a community, and that politicians only wanted them in times of need. These kinds of explanations also illustrated that the urban slum dwellers were treated as a marginalised community. For example, once the respondent described that,

“All the politicians remember us only in election times. They know that without our support, they cannot do campaigns. We also support them whole hearted with the thought of “they will support us someday”. But after the election most of the politicians don’t remember us. Most of the times politicians support back to people who did campaigns for them. Sometimes it doesn’t happen even. When some people go to meet politicians on ‘Public Day’, politicians don’t even like when we come to meet them in their offices. Although they need us during election days, after the election they ignored them as a penny.”

(Respondent 09_51 Years_Married_Labourer_In depth Interviews)

Subasinghe (2015), explained that urban slum dwellers and politicians in Sri Lanka have a close relationship, and they have close personal relationships as well. Visiting the funerals, weddings, parties, and other community events are frequent occurrences. However, the urban slum dwellers highly expect that politicians should interfere in their personal matters since they help them with elections, campaigns, etc. This kind of situation was exemplified by urban watta dwellers in the above-mentioned statement. . However, this study identified that urban watta dwellers perceived that they were subjected to discrimination by politicians, even though they helped them wholeheartedly during elections. This was another illustration which showed that urban watta dwellers are highly likely to be discriminated against, marginalized, and socially excluded by the role of politicians.

Exclusion within the Educational Institutions

Most of the dwellers in this slum go to the same government school, and the respondents explained that they do not face many problems within the school because all the children go to one school. However, respondents explained that 90% of the students finish their school life after the ordinary level exam. It’s a very rare situation when a student goes to advanced

level classes. The respondents said that the school teachers do not pay much attention to the students since they already know that students will end their school life after grade 11.

“The children of these slums go school up to G.C.E Ordinary Level. Afterwards most of them leave school for work. Few of them are doing the Advance Level. Even the teachers don’t care about the students. The few school teachers, stay for one or two years. After that they make transfers and leave.”

(Respondent 08_30 Years_Married_Housewife_In depth Interviews)

In addition, respondents said that their children are highly likely to be discriminated within the private tuition classes. Most tutors do not like to give individual classes, and even within group or mass classes, students are neglected and they receive less attention as well. Once a student explained

“I don’t like to go to tuition classes. When we go tuition classes, the teachers think that we are coming classes to loitering and we spoil other students. Sometimes they don’t check our homework. They scold us and humiliate us in front of other students remembering tuition fees. So I don’t like to go to tuition classes.”

(Respondent 07_15_Years_Student_In depth Interviews)

Subasinghe (2015), explained that Sri Lanka has a free education system and free primary, secondary, and tertiary education is a huge opportunity for disadvantaged communities such as urban slum dwellers. Due to this free education system it cannot be identified any social exclusion in terms of having education equally. However, this study identified that even though slum dwellers received free education, it was not equal anymore. The abovementioned two reflective examples of urban watta dwellers implied that the government school teachers are also excluding the children in watta areas, and even within the private tuition classes these children tend to be discriminated against. Therefore, it can be seen that this community is highly likely to be discriminated against not only in governmental education institutes but also in private education institutes as well. This was another depiction that pictured the social exclusion and marginalization encountered by urban watta dwellers before the COVID-19 period.

According to these examples, it can be identified that urban slum dwellers are highly likely to be discriminated against on several occasions, such as when seeking jobs, dealing with political leaders, within the educational sector, and dealing with non-slum dwellers, and this fact can be described as the fact that the urban slum dwellers were considered marginalized even before the COVID-19 pandemic.

COVID-19 Experiences of Urban Watta Dwellers

The urban 'watta dwellers' explained some facts about their COVID-19 experiences. These facts showed that urban slum dwellers were marginalised during the COVID-19 pandemic situation. They described several incidents regarding marginalisation. Those experiences can be categorised as experiences of staying at home, experiences within the peer slum

community, experiences within the religious community, experiences within the non-slum dwellers, and experiences with the mass media during the lockdown. Those experiences which were related to marginalisation can be described as follows:

Human experiences of discrimination and stigmatisation lead them to be marginalised in that community (FRA,2010). The COVID-19 experiences of urban watta dwellers highly depicted their exclusion and re-marginalised during the pandemic. As an excluded community, their COVID-19 experiences were somewhat different from others. Nyandera (2010) explained that curfews, lockdowns, and working from home had overlooked the fate of slum dwellers. Whoever stayed behind choose between life and livelihood. Therefore, it is essential to understand the COVID-19 experiences of watta dwellers to have a comprehensive idea about their social exclusion and marginalisation.

Experiences of Staying at Home

With the severe expansion of the pandemic situation, the authorities were concerned and paid attention to introducing new social rules and regulations to minimise the spread of the virus in society. As these rules—staying home and lockdown—were introduced by the responsible parties, they forced people to follow the new rules strictly. Staying at home and being on lockdown are new experiences for not only non-slum dwellers but also slum dwellers. They experienced this unique situation with several challenges, and they explained that staying at home is an eternally difficult task. The following statement depicts that situation:

"We are not used to being stuck at home. Always we do work outside, and we walk here and there to do our daily wage duties. We have been practised to walk here and there and share every life, including sad, joyful moments with the gang. Those days we didn't have any idea about time has passed. Because, we used to work according to train time table. Even we get up at train's time. It was challenging during the lockdown as during lockdown; there was no train service. And since our childhood, we used to play cricket, carom, and play cards with the gang. Although we get married, that habit was not changed. But the effect of the lockdown period for Covid-19, we all had to be isolated. It is complicated to be inside the home as we haven't used to it."

(Respondent 06_45 Years_Married_Labourer_In depth Interviews)

This statement illustrated that the watta dwellers' daily routines were diverted, affecting their lives due to the lockdown. According to Baah et al. (2019), marginalisation is particularly problematic in conditions requiring lifestyle change. Since the watta dweller's lifestyle changed due to the pandemic situation, the experience mentioned above can be illustrated as a situation that led to a change in the watta dwellers' lifestyle and daily routine and impacted their marginalisation.

Furthermore, Lassiter et al. (2018) described that the lifestyle and cultural changes of the members who belong to subcultures are highly likely to be marginalised and socially excluded as well—the above example illustrated that urban watta dwellers enjoyed some

subcultural practices continuously, such as playing games in the evening, chatting with neighbours, etc. However, COVID-19 policy implementations such as lockdown and curfew restrictions paved the way for the temporary vanishing of those subcultural practices. Therefore, it could be identified that those restrictions for the subcultural courses tend to discriminate, exclude and marginalise the urban watta dwellers. Since the watta dwellers were known as a marginalised community, these situations affect their lives and make their marginalisation worse.

Experiences within the Peer Slum Community

The urban watta dwellers' experiences within their peer communities (other slum areas) were also important to understand in order to have a comprehension of their social exclusion and marginalization.

According to the statements provided by the respondents, these communities had some good relationships with other slum areas such as Moadarawatta, Kurusawatta, and Sayurupura, etc. before COVID-19 pandemic. However, after the lockdown in this area, those social connections collapsed, and they experienced some other issues as well. For example, one respondent explained,

“During the second lockdown period, although our area was isolated some of the near areas didn't isolate. So the people of that areas started telling that we got Covid-19 positive and don't come to their areas. They prohibited us to go near their houses. Even after the lockdown they didn't let our young people to go to their areas.”

(Respondent 15_42 Years_Married_Security Officer_In depth Interviews)

Kagon and Burton (2005) explained that social changes affect marginalization and in addition, Silva (2006) described that exclusion occurred due to moral and cultural changes under the solidarity paradigm in the social exclusion explanation. Similarly, the situation occurred in the subcultural unit, where the people faced a severe pandemic situation and their morality and ideologies towards the respondents changed. Therefore, they tend to exclude and marginalize their community in this pandemic situation.

Experience with Non-slum Dwellers

The urban slum dwellers faced some experiences related to exclusion and marginalization within the non-slum dwellers as well. Their perception was that they were excluded and neglected after the COVID-19, period and they explained that even though some people were mistreated in a slum community, there were some none slum dwellers who dealt with them closely. But they had also been changed, and they continued to neglect them after lifting the lockdown. The example below illustrates that situation.

“Some ladies refused to give us anything as charity. Earlier they were in a friendly manner. Before lockdown, they were used to give some donations. When we passed by their gates, they called us and gave something. One day I happened to pass one

of these houses. The lady of that house, ran inside to the house and quickly locked her door."

(Respondent 06_45 Years_Married_Labourer_In depth Interviews)

As per this example, it was identified that the urban watta dwellers were marginalized when dealing with non-slum dwellers after lifting the lockdown due to the reactions of the non-slum dwellers who were close to this community.

Experiences within the Religious Community

The urban watta dwellers in Angulana explained some incidents related to their experiences with the religious community during the COVID-19 lockdown situation. According to their explanation as daily earners, they were utterly helpless during the lockdown because of their zero income. As a result, they sought assistance from a nearby religious institution (a nearby temple), but neither verbal nor physical assistance was received. For example, one respondent explained that,

"Our chief incumbent in the temple said, "There is no charity for you, go away, you slum people have children every year like ladders, now come for help, and begging foods,"

We know the funds that were received for us and distributed among the members of "Dayaka Sabha" of the temple. The monk of the temple didn't provide any help. Finally, the priest of the church who gave us immense support for our foods."

(Respondent 05_35 Years_Married_Housewife_In depth Interviews)

According to this statement, it was clear that the religious leaders always supported the "haves," even though they didn't request any help. . On the other hand, the have-nots in that society were excluded and discriminated against. According to WHO (2020), religious leaders, faith-based patience, and faith communities have a pivotal role in saving lives and reducing illnesses related to COVID-19. WHO identifies religious institutions as a primary source of support, comfort, guidance, and direct health care and social service. And on the other hand, they have a role in addressing the elimination of stigma, violence, and the incitement of hate and promoting ecumenical and interfaith collaboration and peaceful coexistence during the COVID-19 pandemic. However, according to the above statements, it was identified that the religious leaders breached those expected ethical behaviour, and they tend to promote stigma and hate speech such as " reproduce children like ladders even allowed in a slum".

On the other hand, this kind of situation leads to social exclusion and marginalisation. Therefore, it can be illustrated that Urban watta dwellers were excluded and marginalised due to the role of religious leaders in that area. But, contradictorily, they highly praised the role of the church in that. They helped them, and that situation let them change their attitudes towards other religious institutions apart from the religious institution they belonged to.

Experiences with the Mass Media

The media became the platform for spreading prejudice among people by spreading stories about the origin of the virus. Racial and socioeconomic discrimination became apparent during the quarantine. Inaccessibility to equal healthcare made the situation worse. Under such unprecedented circumstances, the media has the potential to unite people and end discrimination by spreading awareness (Anwar, 2020). However, occurred in another way within the selected urban watta area. The urban watta dwellers described several times that they were utterly helpless during lockdown due to their zero incomes, and there were several locations where they only had one meal per day. Therefore, they were waiting for someone to help them out, and then some mass media companies appeared to help them out. But according to the respondents, that situation was only a dramatic script because they did not get any help from the mass media. This situation was described by one respondent as follows.

“The media people came and distributed some donations and only among one or two houses as a show of the broadcasting. We didn’t get anything on that day.”

(Respondent 05_35 Years_ Married_ Housewife_ In depth Interviews)

Media can also be an excellent resource for information verification. However, this can only be possible through the responsible use of media where proper checks and balances are in place. This way, it can help prevent the spread of rumours and end the stigmatization of those affected by COVID-19 (Anwar, 2020).

However, the role of mass media towards urban watta dwellers were different than the explanation of Anwer (2020). The above mentioned respondent further explained,

“But when people breached the quarantine rules in our slums, the media was everywhere to televised us.”

(Respondent 05_35 Years_ Married_ Housewife_ In depth Interviews)

When the urban watta dwellers were subjected to making way for the quarantine centres, that was broadcast by mass media, and that situation implied the idea of labelling the COVID-19-affected communities by mass media. During the COVID-19 situation, the media acted unethically, and urban slum dwellers were subjected to discrimination and stigmatization. As a result, this condition aided in the marginalization and crystallization of social exclusion among Urban watta dwellers.

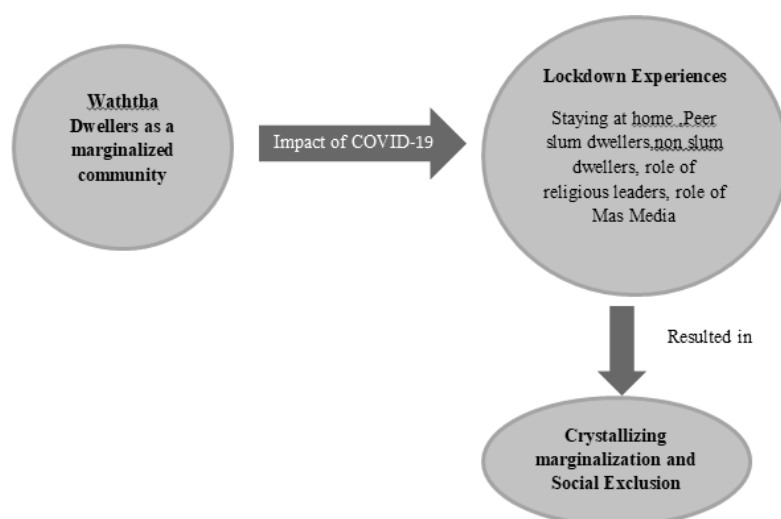

Figure 4.1 Influential Factors of lockdown experiences for Crystallizing marginalization and Social Exclusion

Urban Watta dwellers' Reflections on discrimination during lockdown period

This study explored the internal reflections of the urban watta dwellers and how they perceived social exclusion and crystallising marginalisation in terms of their experiences and challenges during the COVID-19 pandemic. And it was identified it is important to understand the watta dwellers' feelings, attitudes, and thoughts regarding social exclusion and marginalisation. It enriched comprehension of how the COVID-19 situation impacted urban watta dwellers' social exclusion and marginalisation.

According to the collected data, it was identified that urban watta dwellers felt that they were subjected to exclusion and social discrimination during the COVID-19 pandemic situation when they had to encounter several economic, social, and cultural issues and challenges during this period. And especially when they were labelled as a community responsible for "spreading coronavirus", they were entitled, as a group from a lockdown area in the second wave of COVID-19 in Sri Lanka, to be discriminated against when accessing some social services and even public transportation. They felt that they did not belong in the existing situation and thought they did not fit into the social structure. These kinds of emotional struggles and frustrations ultimately internalised them as a socially isolated community.

Furthermore, it was identified that they felt some aggressive thoughts when encountering several social, economic, and cultural issues.

Once a respondent explained that,

"When I feel that people are emphasising that we are from lockdown area in the second wave, and when they are constantly rejecting me in the job interviews even I am confident about my qualifications, actually I felt to slap on someone face or beat someone".

(Respondent 03_21 Years_ Unmarried_ Showroom worker_ In depth Interviews)

This statement showed that urban slum dwellers had some aggressive feelings when constantly discriminating, labelling, and excluding. The European Foundation for the improvement of living and working conditions (2010) explained that social exclusion is both objective and subjective. People's perceptions regarding isolation, discrimination, and attitudes such as being a disadvantaged community confirm that they are an excluded community. And ultimately, it affects their mental well-being as well.

According to collected data, it was identified that this community always tends to think of "why us". Moreover, since they had to face several issues, challenges, and hurtful situations, they felt like an "utterly helpless community" and "no one is there to help them out".

The respondents explained that they were severely isolated. No one appeared to help them fulfill their needs, such as food, water, and sanitation. In addition, they explained that "we only had our people take care of us. We realised that our people only understood our vulnerability, and people could only understand the other's situation if they had encountered it previously."

According to the facts as mentioned above regarding the internal reflection of watta dwellers, it was identified that they tend to emphasise "we feeling" due to their hurtful feelings, aggression, isolation, frustration, and sadness.

Social Issues Faced by Urban Watta Dwellers during COVID-19 Period

The urban watta dwellers encountered several social issues during the lockdown. These social issues had an impact on their lives, resulting in a number of disagreements that eventually led to marginalization and social exclusion. The following are some of the social issues that have been encountered:

- Engaging in violence and aggressive behaviour with the neighbourhood watta dwellers.
- Exclusion when receiving social services.
- Discrimination in transportation.

The respondents explain that they faced some different experiences from their neighbourhood slum dwellers. They claimed to have previously formed strong bonds with neighborhood slum dwellers, but that their friendships abruptly changed after the lockdown was lifted. The neighbourhood watta dwellers, who were not subjected to lockdown in the second wave of COVID-19 in Sri Lanka, blocked the watta dwellers in Matiwatta from entering their housing areas while saying, *"You people have coronavirus, don't even think to come this area"*. Later, this dispute escalated into some violent activities between watta dwellers in Matiwatta and other neighbourhood dwellers. The root cause of this violent behaviour was labelling and excluding the subjected watta dwellers in Matiwatta. UN (n.d), explained that social inclusion and social exclusion are the two edges of the same line, and social inclusion shows some specific characteristics such as social cohesion, commonality of group members (such as belonging to similar caste, ethnicity, religion, or class). According to the above mentioned example, urban watta dwellers had social inclusion with other neighbourhood dwellers since

they shared common characteristics. However, COVID-19 enabled a single fact to turn that social inclusion upside down. Living in an area with COVID-19 positive patients, other Watta residents socially labeled, marginalized, and eventually excluded this community, despite belonging to a similar class and social strata. In addition, both of these communities were subjected to marginalization even before the COVID-19 period, but due to the social exclusion of this neighbourhood watta dwellers, watta dwellers in Matiwatta area had to be marginalized by another marginalized group.

Furthermore, urban watta dwellers were discriminated against and excluded when receiving social services as well. During the lockdown, the government provided some aid, such as distributing five thousand rupees and groceries worth around five thousand rupees. Watta dwellers, on the other hand, described seeing non-slum dwellers who were wealthier than them receive these aids before them. Therefore, they felt that they were neglected in terms of receiving social welfare, and that feeling was increased because they were starving from lack of food at that time. Social exclusion theory and marginalisation concepts describe that a lack of opportunities leads to social inequality, which results in social exclusion and marginalization (Giddens, 1998 and Kagon & Burton, 2005). Similar situations occurred among the urban watta dwellers in Matiwatta, and they encountered several neglects, mistreatments, and inequalities. This resulted in these people becoming a marginalised and socially excluded community.

The urban watta dwellers explained that they had to experience some discrimination in the public transportation services as well. One respondent said,

“When we got into bus which is going in this road, from the halt in our area people refused sat behind us and they kept standing all the way. Sometimes when our people sat next to them, they stand up and walk away from us. They didn’t allow us to being closer to them.”

(Respondent 09_53 Years_Married_Cleaning Labourer_In depth Interviews)

This was also another situation which exemplified that the urban watta dwellers in equally treated and prejudice as a community which was excluded.

UN (n.d) explained specific symptoms of social exclusion as follows.

Figure 4.2 Specific Symptoms of Social Exclusion [UN (n.d)]

According to this figure, it can be identified that urban waththa dwellers encountered all these symptoms in terms of experiencing social issues during COVID-19. Denial behaviour of neighbourhood waththa dwellers, neglect in receiving social aids and discrimination in public transportation, implied the sense of unequal access to resources and unequal participation and denial of opportunities as well. Ultimately, all these factors contributed to social exclusion and the crystallization of the marginalization of urban waththa dwellers in Matiwaththa.

Cultural Issues Faced by Urban Watta Dwellers During COVID-19 Period

The urban watta dwellers encountered several economic and social issues during the COVID-19 period, and they experienced some cultural issues as well. Urban watta dwellers were exhibiting some distinct cultural norms and values that had become ingrained in their daily lives. The slum has a culture all its own, and this culture is a way of life. Culture is learned, shared, and also transmittable. This learned way of life is passed from one generation to another. It is the habits, customs, behaviour/ patterns people have learned that move them to act in particular ways. Therefore, we can say that people themselves produce neither slums nor well-kept neighbourhoods (Garg,1976). However, according to the statements of respondents, it was identified that the COVID-19 endangered and threatened the existing cultural practices of urban slum dwellers, and it affected social exclusion and crystallizing marginalization as well.

The respondents expressed how much they missed celebrating the festivals that they were accustomed to organizing. They explained that there are various ethnic and religious communities within their watta (slum), and therefore they could celebrate all the festivals in the entire year. But due to the COVID-19 pandemic, they couldn't celebrate any festival, and they emphasized that they used to celebrate festivals gloriously, but this time they couldn't

even celebrate puberty festival (*kotahalu magula*). They were really worried about that absence.

Furthermore, they explained that they couldn't engage in religious practices such as going to the church, kovil, or temple. When they were in a disaster situation, they used to do '*Bodhi Pooja*', prayers in the church, and *Pooja* in the kovil. But even though the COVID-19 pandemic situation was a disaster situation, they couldn't engage in such practices, and that was a shortfall situation in which they could have attained some relief during the pandemic situation.

The urban slum dwellers have a number of relations in the other neighbourhood slums such as Modarawatta, Kurusawatta, and Sayurupura, etc. They used to have a close relationship with their relatives, such as visiting their houses in the evenings, having parties, engaging in community-based activities, etc. However, during the lockdown period, they stated that they were unable to keep connections with their relatives, at least over the phone, because of the unavailability of phone reloads and the closure of communication centres.

Urban slum dwellers had some noteworthy social relationships with their neighbours. Most of the time they (neighbours) were their relations as well. But during the COVID-19 lockdown period, they were utterly isolated and couldn't maintain the social relationships. One respondent said,

"When we got a jackfruit, we used to share it among all the neighbours. We also shared all our happy and sad moments with them. But all of these things were changed since we had to stay at home and we felt sad and loneliness."

(Respondent 20_48 Years_Married_Housewife_In depth Interviews)

Due to the lockdown situation, these kinds of cultural practices were overlooked, and that impacted urban slum dwellers emotionally, making them feel like an isolated community. This situation can be identified as a cultural exclusion as well. The expression "cultural exclusion" refers to a specific form of social exclusion, namely that which takes place every time "people are discriminated against because of their perceived cultural differences with the culturally dominant group". More generally, cultural exclusion may be seen as a by-product of other forms of socio-economic exclusion, which often find reflection in the organisation of rural and urban space. This is certainly the case when it comes to people living in the slums of the so-called "megacities" or "hypercities" of the developing world, as well as in some ghettos of Western nations (González, 2017).

Therefore, the cultural issues encountered by urban watta dwellers tend to be culturally excluded. This can be identified as another situation in which they encounter social exclusion and marginalization as well.

Adhering to New Healthcare Practices

Since the COVID-19 pandemic affected all economic, social, and political structures, several new healthcare practices were implemented, such as social distancing, mask usage, hand

washing, and the use of sanitizers. People started to continue these practices and integrate them into their day-to-day lives.. However, there are some differences within different social stratifications when adhering to these practices. Higher- and middle-income communities tolerated these practices, but this situation discourages low-income urban communities from adopting them. Specifically, urban watta dwellers in Sri Lanka. Once a respondent exemplified,

" If we want to do this job, we have to adhere to these practices willingly or unwillingly. Now I have to sanitise my hands each time when I sell something and when I touch money. Therefore I have to use around 324 bottles per week, and it's a huge cost to me. Adhering to these kinds of practices is a complicated task to poor people like us."

(Respondent 01_58 Years_Married_Boutique Owner_In depth Interviews)

Manisha (2020) explained that India has a population density of 200,000 people per square kilometre in slums like Dharavi in Mumbai, which means that social distancing is almost impossible. The urban slum population is more susceptible to a deficiency of basic amenities like safe drinking water, sanitation, housing, and health care services. Healthcare institutions, the government, and the World Health Organization have been delivering lessons on hand washing and social distancing since the start of the pandemic. However, in most slums of the country, where a shared tap is the only water source, it is unclear how this segment of the population will adhere to the preventive guidelines. Poorly resourced settings are most vulnerable to any infectious disease.

According to the response mentioned above, it could be identified that adhering to new healthcare practices created some disputes among urban watta (slum) dwellers, not just in India but also in the Sri Lankan context as well. Besides, constantly sanitising hands, washing hands, and doing PCR tests were complex and unaffordable tasks for this community. In addition, social distancing is also another kind of disputed task. According to the researchers' observation, around 8 to 10 members lived in each family, which had a minimal house area. Therefore, people couldn't adhere to those kinds of new health care practices.

Re-shaping Social Identity

The COVID-19 situation affected the changing social identity of watta dwellers. Tajfel (1979), defined social identity as a person's sense of who they are based on their group membership(s). Tajfel explains that the social groups to which they belong are an essential source of pride and self-esteem; social identity is a sense of belonging to the social world.

As a specific community in the urban sector, urban slum dwellers also had this kind of unique self-identity, which derived from their unique cultural values and social behaviour. As a result of several behaviors and its affiliation with a specific subculture, this community was identified as an urban Watta community.

However, due to the several influences of the COVID-19 situation, this community had to divert their social behaviour and subcultural practices due to the new health care

implementation, such as social distancing and wearing masks. Washing hands: There are some cultural practices (playing with neighbours in the evening, celebrating festivals, chatting with neighbours, etc.) left behind as people adhere to new health care and social practices. This situation had an impact on them, and they felt as if their social identities had been reshaped. Greitmeyer (2012) explained that losing ethnocentrism and changing social identity involved social discrimination as well. And as a group, these discriminated groups had to encounter collectively changing social identities. It was identified that urban watta dwellers were socially excluded due to diverting their social identity as a specific subcultural community in the urban sector.

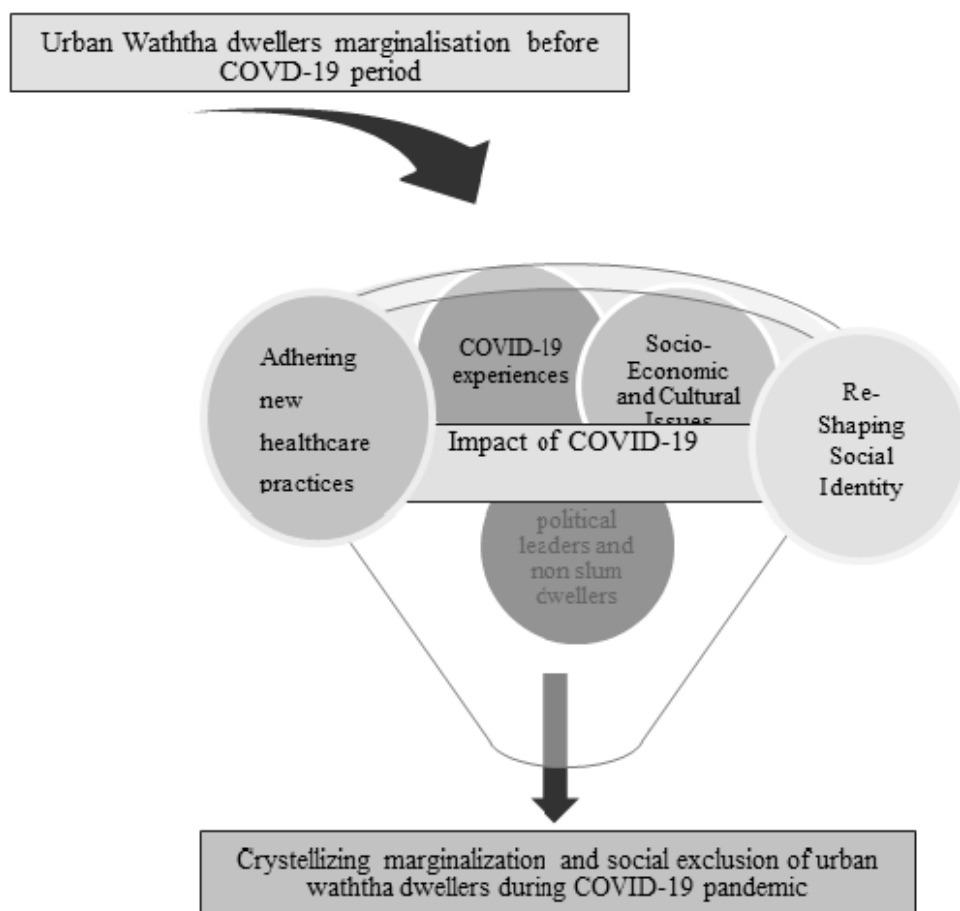

Figure 4.3 Major influential factors for crystallizing marginalization and social exclusion of urban waththa dwellers

The above figure depicts the factors related to social exclusion and marginalization of urban dwellers that have been mentioned previously.

Findings of the Study

COVID-19 was not merely a healthcare-related crisis. The COVID-19 pandemic had a massive impact on every socio-cultural and economic aspect of society. People encountered several new issues during COVID-19, and those issues were capable enough to divert their socio-political, cultural and economic lives to another level. Due to the influence of the COVID-19 situation, several new health care practices, such as social distancing, social

isolation, and quarantine, washing hands, and wearing masks were implemented. However, these new health care behaviours were entertained by several people in society. In contrast, some people from different social strata were highly vulnerable when adhering to this new healthcare system.

In addition, this study identified that urban watta (slum) dwellers as such kind of particular part of the society who had to encounter several issues when adhering to new healthcare implementations. Plus, they were identified as the most vulnerable community within the urban sector during the COVID-19 lockdown period. This research explored the fact that urban slum dwellers encountered several social, economic, political, and cultural issues during the lockdown. Specifically, social exclusion and marginalisation occurred during this lockdown period in a poor urban community.

Furthermore, this research identified social exclusion and marginalisation generated not merely through economic deprivation or income inequalities but by multidimensional factors. Social inequalities, poverty, unemployment, negligence in the policy-making process, encountering discrimination when entertaining cultural values and discrimination when receiving public services are such multidimensional factors that affect social exclusion and marginalisation.

This research identified that urban watta dwellers are a marginalised community even before the COVID-19 situation. It was identified that they were discriminated against when seeking jobs, dealing with non-slum dwellers, dealing with political leaders, and receiving educational services. All the factors contributed to proving that urban watta dwellers were already a marginalised community.

It was identified that urban slum dwellers experienced several incidents, such as staying at home, experiences within the peer slum community, experiences with non-slum dwellers, experiences within the religious community, and experiences with the mass media. Those incidents were also contributed to creating a marginalised and socially excluded community during the lockdown period. Changing their lifestyle due to staying at home, labelling as a "coronavirus spreading community" by peers in the slum community, discrimination by non-slum dwellers, discrimination by religious communities, and stigmatisation by mass media are such kind of new experiences that they faced during the lockdown period. They were socially excluded and marginalised because of the contribution of these factors.

Urban watta dwellers encountered several social, economic, and cultural issues during the lockdown period. Unemployment, job losses (chased away from existing jobs as labelling "responsible community for spreading coronavirus", zero income, inability to pay off debts and loans and inability to release mortgaged pieces of jewellery are some identified economic issues during the lockdown. Social issues faced by urban watta dwellers, such as violence and aggressive behaviours, extortion while receiving public services, and discrimination in public transportation, could be identified as the main issues. Inability to entertain cultural practices such as celebrating festivals, partying, inability to keep connections with relations who lived in other slums are cultural issues encountered by urban watta dwellers—ultimately identified

that those issues influenced crystallise social exclusion marginalisation of urban watta dwellers.

Un affordability of sanitisers, masks, and doing private PCR tests were issues encountered by urban watta dwellers when adhering to new healthcare practices. The inability to fulfill these needs led them to be socially excluded and marginalised during the lockdown period.

Politicians and the role of non-slum dwellers work for socially excluded and marginalised communities since they highly emphasised the sense of "otherness" during the lockdown period.

Urban watta dwellers had to re-shape their social identity from existing social identity, which provided a sense of marginalisation.

This research explored how internal reflections of urban watta dwellers were re-shaped to accept social exclusion and marginalisation created by several factors during the COVID-19 period.

Conclusion

In conclusion, it was explored that urban watta dwellers were a marginalised community even before the COVID-19 pandemic, and that situation worsened during the lockdown period. The watta dwellers encountered several facets of social exclusion and marginalization due to several factors, such as when seeking jobs, dealing with non-slum dwellers, dealing with politicians, and exclusion within the educational institutions. This research identified that this community was marginalized and excluded when they experienced several incidents related to COVID-19 pandemic. Furthermore, it was indicated that this community was excluded when they experienced some incidents, such as staying at home, experiences within the peer slum community, experiences with non-slum dwellers, experiences within the religious community, and experiences with the mass media.

Urban watta dwellers encountered several social, economic, and cultural issues during the lockdown period. When it came to adhering to new healthcare practices, urban watta dwellers faced challenges such as the cost of sanitizers, masks, and performing private PCR tests. The inability to fulfill these needs led them to be socially excluded and marginalised during the lockdown period. Furthermore, during the COVID-19 period, watta residents' social identities were reshaped.

As a result, it was discovered that the watta dwellers' marginalization and social exclusion were crystallized as a result of the influence of several policies and social, economic, and cultural factors that they newly encountered during the lockdown period.

References

- Adhikari, S., Pnataleo, N.P., Feldman, J.M., (2020). *Assessment of Community-Level Disparities in Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Infections and Deaths in Large US Metropolitan Areas*. Retrieved from <https://jamanetwork.com/journals/jamanetworkopen/fullarticle/2768723>
- Chen, Z., & Chen, H. (2020). Differences in Preventive Behaviors of COVID-19 between Urban and Rural Residents: Lessons Learned from a Cross-Sectional Study in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*.
- Corburn, J., Vlahov, D., Mberu, B., Riley, L., Caiaffa, W. T., Rashid, S. F., Ayad, H. (2020). Slum Health: Arresting COVID-19 and Improving Well-Being in Urban Informal Settlements. *Journal of Urban Health*, 97(3), 348-357. doi:10.1007/s11524-020-00438-6
- European Foundation for the improvement of living and working conditions (2010), *Social Exclusion*. Retrieved from <https://www.eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/industrial-relations-dictionary/social-exclusion>
- FRA (European Union for Fundamental Rights). (2010). *Experience of discrimination, social marginalisation and violence: A comparative study of Muslim and non-Muslim youth in three EU Member States*.
- Greitemeyer, T., Schulz-Hardt, S., Brodbeck, F. C., & Frey, D. (2006). Information sampling and group decision making: The effects of an advocacy decision procedure and task experience. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 12, 31-42. doi:10.1037/1076-898X.12.1.31
- Kaushal, J., & Mahajan, P. (2021). Asia's largest urban slum-Dharavi: A global model for management of COVID-19. *Cities* (London, England), 111, 103097. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2020.103097>
- Lassiter, C., Norasakkunkit, V., Shuman, B., & Toivonen, T. (2018). Diversity and Resistance to Change: Macro Conditions for Marginalization in Post-industrial Societies. *Frontiers in psychology*, 9, 812. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00812>
- Manisha, M. (2020). What lessons does COVID-19 offer for India's urban poor policy. Retrieved from <https://www.downtoearth.org.in/blog/urbanisation/what-lessons-does-covid-19-offer-for-india-s-urban-poor-policy-70740>
- Nyadera, Israel & Onditi, Francis. (2020). COVID-19 experience among slum dwellers in Nairobi: A double tragedy or useful lesson for public health reforms?. *International Social Work*. 63. 002087282094499. 10.1177/0020872820944997.

Pineda, V., & Corburn, J. (2020). Disability, Urban Health Equity, and the Coronavirus Pandemic: Promoting Cities for All. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s11524-020-00437-7>.

Sevelius, J. M., Gutierrez-Mock, L., Zamudio-Haas, S., McCree, B., Ngo, A., Jackson, A., Clynes, C., Venegas, L., Salinas, A., Herrera, C., Stein, E., Operario, D., & Gamarel, K. (2020). Research with Marginalised Communities: Challenges to Continuity During the COVID-19 Pandemic. *AIDS and behavior*, 24(7), 2009–2012. <https://doi.org/10.1007/s10461-020-02920-3>

Silva, K.T. (2020). Stigma and Moral Panic about COVID-19 in Sri Lanka.

Silva, K.T. (2020). Identity, Infection and Fear: A Preliminary Analysis of COVID-19 Drivers and Responses in Sri Lanka. Colombo: ICES, 2020. <http://ices.lk/publications/identity-infection-and-fear>

Subasinghe, W. (2015). Quality of Life Study on Slum Dwellers (With Special Reference to Sri Lanka). *International Journal of Scientific Research and Innovative Technology* Vol. 2 No. 3

Tajfel, H., Turner, J. C., Austin, W. G., & Worchel, S. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. *Organisational identity: A reader*, 56-65

Tova Tampe (2020): Potential impacts of COVID-19 in urban slums: addressing challenges to protect the world's most vulnerable, *Cities & Health*, DOI:10.1080/23748834.2020.1791443. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/23748834.2020.1791443>

UN-Habitat (2003), "The challenge of slums: global report on human settlements", No. 1844070379, UN-Habitat, United Nations Human Settlements Programme, London and Sterling, VA.

UN-Habitat (2016), "Slum almanac 2015–2016", United Nations Human Settlements Programme, London and Sterling, VA.

WHO (World Health Organization). (2020). Practical considerations and recommendations for religious leaders and faith-based communities in the context of COVID-19 :Interim Guidance

ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි වාරි උරුමය සංරක්ෂණය හා නඩත්තු කිරීමේ දේශීය සම්ප්‍රදාය

ඩී. සී. චිත්‍රානන්ද, ඉතිහාසය හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය, chithrananda@yahoo.com

එස්. වාව්වගේ, ඉතිහාසය හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය, wawwage@ruh.ac.lk

කේ. එම්. ඇලෙක්සැන්ඩර්, ඉතිහාසය හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය,

alexkapu39@yahoo.com

එම්. පී. පෙරේරා, භූගෝල විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ජේරාදේණිය විශ්වවිද්‍යාලය, mudithpras@gmail.com

ජී. සී. එල්. ගමගේ, ඉතිහාසය හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය, lakmini@hist.ruh.ac.lk

සාරාංශය

ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික අනන්‍යතාව හා බැඳුණු පොදු සංකේතය වනුයේ පුරාණ වාරි කර්මාන්ත සහ ඒ වටා ගොඩනැගුණ උරුමය යි. පුරාණ වාරි කර්මාන්තවලින් බොහෝමයක් අතීතයේ සිට මේ දක්වා සක්‍රීය ව ක්‍රියාකාරී ස්වරූපයෙන් පවතී. සියවස් ගණනාවක් පුරා අඛණ්ඩව සිදු කළ සංරක්ෂණ හා නඩත්තු ක්‍රියාවන් ඒ ස සඳහා අවශ්‍ය පදනම සකසා දී තිබුණි. ශ්‍රී ලංකාවේ ඉපැරණි වාරි කර්මාන්ත පද්ධතිය වටා ගොඩනැගුණු වාරි උරුමය ආසන්න වශයෙන් ක්‍රිස්තු පූර්ව හයවන සියවසේ ආරම්භ විය. එය ක්‍රිස්තු වර්ෂ දොළොස් වන සියවස පමණ වන විට සංවර්ධනයේ උපරිම අවස්ථාවට ළඟා වී තිබුණි. වියළි හා ශුෂ්ක කලාපීය තැනිතලා භූමිය පුරා පැතිරී ගිය මෙම ඉපැරණි වාරි කර්මාන්ත වටා ලාංකීය ශිෂ්ටාචාරය හා සංස්කෘතික උරුමය වැඩි වර්ධනය විය. රජරට රාජධානිය නිරිත දිග ප්‍රදේශයට සංක්‍රමණය වීමත් සමඟ වියළි කලාපීය තැනිතලාව පුරා ව්‍යාප්තව පැවති වාරි පද්ධතිය ක්‍රමයෙන් පරිහානිය කරා ගමන් කළේය. ඉතා ඉහළ ඝනත්වයකින් වියළි කලාපීය තැනිතලා භූමිය පුරා ව්‍යාප්තව පැවති වාරි පද්ධතිය ආරම්භක අවධියේ දී ඒවා ඉදිකිරීමට මුල් වූ ජනතාව සිදු කළ නඩත්තු කටයුතු මගින්ම ආරක්ෂා විය. පසුව ශිෂ්ටාචාරය වැඩුණු පසුව බලයට පත්වන සෑම රජ කෙනෙකු විසින් ම මහා පරිමාණයෙන් වාරි කර්මාන්ත ඉදිකිරීම්, පුළුල් කිරීම් හා, සංරක්ෂණය කිරීම සිදු කළහ. එවැනි ප්‍රතිසංස්කරණ හා විශාල කිරීම් පිළිබඳව ඓතිහාසික මූලාශ්‍රය මෙන් ම ශිලා ලේඛන මූලාශ්‍රය ගණනාවක් ම තොරතුරු සඳහන් ව තිබේ.

ප්‍රමුඛ පද: සංරක්ෂණය, වාරිමාර්ග, උරුමය, පුරාණ, කර්මාන්තය

හැඳින්වීම

සත්‍ය වශයෙන්ම "උරුමය" යනු කුමක් ද? ඔක්ස්ෆර්ඩ් ඉංග්‍රීසි ශබ්දකෝෂයට (1989) අනුව, උරුමය යන්න අර්ථ දැක්වෙන්නේ "උරුම වූ හෝ උරුම විය හැකි දේපළ ලෙස ය; සංරක්ෂණය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ යම් ස්ථානයක් එහි සංස්කෘතික වැදගත්කම රඳවා තබා ගැනීම සඳහා එහි සියලු ක්‍රියාදාමයන් පත්වාගෙන යාමයි (Article 1.4 of the Burra Charter of ICOMOS (1999)). මේ අනුව, වාරි උරුමවල සංරක්ෂණය යන්නෙන් අවධාරණය කරනුයේ පුරාණ වාරි උරුමවල ස්පර්ශීය උරුමය හා අස්පර්ශීය උරුමය නොනැසී පවත්වා ගැනීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම යි. ඉංග්‍රීසි උරුමයේ (2008) මූලධර්ම 4.2 යටතේ, සංරක්ෂණය ලෙස අර්ථ

දැක්වෙන්නේ “වර්තමාන හා අනාගත පරම්පරා සඳහා එම වටිනාකම් හෙළිදරව් කිරීමට හෝ ශක්තිමත් කිරීමට ඇති අවස්ථාවන් හඳුනා ගනිමින්, එහි උරුමයන් මැනවින් පවත්වා ගෙන යන ආකාරයෙන් සැලකිය යුතු වෙනස් වීම් කළමනාකරණය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ලෙස යි”. මේ අනුව වාරි උරුමවල සංරක්ෂණය යන්නෙන් අවධාරණය කරනුයේ පුරාණ වාරි කර්මාන්ත ආශ්‍රිතව බිහි වූ උරුමවල ස්පර්ශීය උරුමය හා අස්පර්ශීය උරුමය නොනැසී පවත්වා ගැනීම කෙරෙහි සියලු ක්‍රියාදාමයන් පත්වාගෙන යාමට අවධානය යොමු කිරීම යි. ශ්‍රී ලංකාවේ ඉපැරණි වාරි කර්මාන්ත වටා ලාංකීය ශිෂ්ටාචාරය හා සංස්කෘතික උරුමය වැඩි වර්ධනය විය. අනාදිමත් කාලයක් තිස්සේ මෙන්ම වර්තමානයේ දී වාරි උරුමය නො නැසී පවතින්නේ දිගින් දිගටම එහි සිදු කළ භෞතික සංරක්ෂණ හා නඩත්තු ක්‍රියාවලිය හේතුවෙනි. එමෙන්ම සිරිත් විරිත් වාරිතූ වාරිතූ ලෙස වාරිකර්මාන්ත වටා ගොඩනැගුණු අස්පර්ශීය උරුමය රැකගත් නිසාවෙනි. ලාංකීය ශිෂ්ටාචාරය වී ගොවිතැන මූලික කරගනිමින් කෘෂිකර්මාන්තය මත ගොඩනැගුණු ශිෂ්ටාචාරයකි. මුල් යුගයේ රාජධානි ආරම්භය මෙන් ම ව්‍යාප්ත වූයේ වියළි කලාපීය තැනිතලාව තුළ ය. එම නිසා සංකීර්ණ වාරි ජාලයක් එහි වැඩි වර්ධනය විය. එයට සමගාමීව වාරි කටයුතු දිවයිනේ වයඹ සහ ගිනිකොණ දිග ශුෂ්ක ප්‍රදේශවල දී වර්ධනය විය. රාජධානිය නිරිත දිගට සංක්‍රමණය වීමත් සමඟ අතරමැදි කලාපය හා තෙත් කලාපය තුළ දී ජල සම්පාදන ක්‍රම ඇති විය. තෙත් කලාපය තුළ වර්ධිත කඳුකර ජල සම්පාදන ක්‍රමය වියළි කලාපීය ජල සම්පාදන ක්‍රමයට වඩා වෙනස් විය.

අනුරාධපුර යුගයේ මුල් භාගයේ පැවති සාමකාමී පරිසරය මෙසේ වාරි කර්මාන්ත වර්ධනයට හේතු විය. එහෙත් අනුරාධපුර යුගයේ දෙවන භාගයේ රාජ්‍ය තත්ත්වය තුළත්, බුද්ධ ශාසනය තුළත් හටගත් අර්බුදකාරී තත්ත්වයන් නිසා මෙතෙක් පැවති යහපත් වාතාවරණය අතුරුදහන් වී ගියේය. එසේ ම විධිමත් පාලන තන්ත්‍රයක් නොමැතිව පවත්වාගෙන යා නොහැකි තරමට සංකීර්ණ වාරි මාර්ග පද්ධතියක් බිහි වී තිබීම ද ගැටලුවක් බවට පත් වූ බව පෙනී යයි. වාරි කර්මාන්තයේ නියැලී සෑම පාලකයෙකුගේ ම අදහස වූයේ ඊට සමෘද්ධිමත් කිරීමට හේතු වන පරිදි උපරිම අන්දමින් සමකාලීන උසස් තාක්ෂණ ක්‍රම යොදා වාරි කර්මාන්ත දියුණු කරලීම යි. එහි ප්‍රතිඵලය වූයේ කුඩා ගම්වැව්ල සිට මධ්‍යය ප්‍රමාණයේ සහ විශාල ප්‍රමාණයේ වැව් විශාල සංඛ්‍යාවක් ද, කුඩා මධ්‍යය හා දීර්ඝ ඇළ මාර්ග විශාල සංඛ්‍යාවක් ද , ගංගා හරහා ඉදි වූ ලොකු කුඩා සහ මහා පරිමාණ අමුණු විශාල සංඛ්‍යාවක් ද සමන්විත අතිශයින් සංකීර්ණ වාරි මාර්ග ජාලයක් බිහිවීම යි.

සාහිත්‍ය විමර්ශනය

පුරාණ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය හා නඩත්තුව පිළිබඳව දේශීය වශයෙන් අනුගමනය කළ ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව සෘජුව ලියැවුණු ලේඛන සොයා ගැනීම අපහසු ය. එහෙත් ප්‍රධාන වශයෙන් මහාවංශය, පූජාවලිය වැනි මූලාශ්‍රය ග්‍රන්ථවල සටහන් අතර පුරාණ රජවරුන් විසින් වාරි කර්මාන්ත ඉදිකිරීම් පිළිබඳව මෙන්ම විහාරස්ථානවලට කරන ලද පූජාවන් පිළිබඳ සඳහන් විස්තරවල පෙර රජවරුන් විසින් ඉදි කළ වාරිමාර්ග නැවත විශාල කිරීම් සහ සංරක්ෂණය කිරීම් පිළිබඳව කරුණු සඳහන් ව තිබේ. ලංකා ඉතිහාසය ලංකා විශ්වවිද්‍යාලය II කාණ්ඩයේ දී නිකල්ස් විසින් පළමු වෙනි පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් සිදුකළ වාරිකර්මාන්ත සංරක්ෂණ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව දිගු විස්තරයක් සපයයි (ලඳ.ලව්). 1972). ක්‍රි.පූ. තුන්වෙනි සියවසේ සිට ක්‍රි.ව. පළමු සියවසේ මුල් භාගය දක්වා වාරි කර්මාන්ත නඩත්තු කටයුතු සඳහා පත් කළ නිලධාරීන් සහ නීතිරීති පිළිබඳව ලංකා සෙල්ලිපි සංග්‍රහයේ සෙනරත් පරණවිතාන විසින් ලෙන් ලිපි කිහිපයක් රැස් කර තිබේ (Inscription of Ceylon. 1970.). ක්‍රි.ව. පළමු සියවසේ මුල් භාගයේ සිට ක්‍රි.ව. දොළොස්වන සියවස දක්වා වාරි කර්මාන්ත නඩත්තු කටයුතු සඳහා පත් කළ නිලධාරීන් සහ නීති රීති පිළිබඳව ලංකා අභිලේඛන සංග්‍රහයේ කාණ්ඩ ගණනාවකම සඳහන්ව තිබේ. (Epigraphia Zeylanica. 1904-1912; 1933; 1943.) පොළොන්නරු යුගයට අයත් මිණිපේ සෙල්ලිපිය, නිශ්ශංකමල්ල රජුට අයත් රුවන්වැලි සෑ මළුවේ තිබේ හමු වූ ශිලා ලේඛන, සහ ක්‍රි.ව. 1202 දී සිංහාසනාරූඪ වූ කලාශ්‍රාවතී බිසව ගේ පස්වන වර්ෂයට අයත් බතලේගොඩ වැව පුවරු ලිපිය ආදී සෙල්ලිපිවල වාරි ඇළවල් සංරක්ෂණය කිරීම්, පුළුල් කිරීම්, වැව්, වැව් බැම් සහ සොරොව් ප්‍රතිසංස්කරණයන් සිදු කිරීම පිළිබඳව කරුණු අන්තර්ගතය (Epigraphia Zeylanica.1928;1943.). ශ්‍රී ලංකාවේ පුරාණ ජල පාලන ව්‍යුහය පුරාණ ලිඛිත මූලාශ්‍රය මත පදනම්ව විග්‍රහ කළ පළමු පර්යේෂකයා

ගුණවර්ධනය ඔහුගේ විශේෂ උනන්දුව වූයේ වියළි කලාපීය පුරාණ ජල කළමනාකරණයේ බෞද්ධ ආකල්පයන් ගේ භූමිකාව කෙරෙහි ය (Gunawardana, R.A.L.H. 1971). වර්ෂ 1975 දී බ්‍රොහියර් විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ වාරිමාර්ග ඉතිහාසය එහි ආරම්භයේ සිට නූතන කාලය දක්වා යටත් විජිත මැදිහත්වීම් පිළිබඳ විශේෂ සඳහනක් සහිතව ගෙනහැර දැක්වීය (Brohier, R.L. 2006.) විනානාවිව් විසින් ඉපැරණි අමුණු සහ වේලි පිළිබඳව විශේෂ සඳහනක් සහිතව ඓතිහාසික දෘෂ්ටිකෝණයකින් ජල කළමනාකරණ පද්ධතිය විමර්ශනය කරන ලදී (Withanachchi, C. 2013, 2014.). එහෙත් ඔවුන් විසින් පැරණි වාරි උරුමය සංරක්ෂණය හා නඩත්තු කිරීමේ දේශීය සම්ප්‍රදාය පිළිබඳව ගැඹුරු අවදානයක් යොමුකර නොමැත.

පර්යේෂණ අරමුණ

මෙම අධ්‍යයනයේ අරමුණ වන්නේ ආසන්න වශයෙන් ක්‍රිස්තු පූර්ව නවවන සියවසේ සිට ක්‍රිස්තු වර්ෂ පසළොස්වන සියවසේ අවසානය දක්වා දේශීය සංරක්ෂකයින් වාරි පද්ධතියේ නඩත්තු හා සංරක්ෂණ කටයුතු සඳහා අනුගමනය කළ ක්‍රියාමාර්ගයන් අනාවරණය කරගැනීම ය. ඒ අනුව මෙම අධ්‍යයනයේ පර්යේෂණ ගැටලුව වන්නේ බටහිර ජාතීන්ගේ පාලනයට පෙර ලංකාවේ පැරණි වාරි කර්මාන්ත පද්ධතියෙහි, සංරක්ෂණ හා නඩත්තු කටයුතු කිනම් ආකාරයකින් සිදුවූවා ද ? යන්න ය.

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

පර්යේෂණයේ නිශ්චය කරගත් ප්‍රධාන අරමුණ හා අරමුණු සඳහා ප්‍රතිඵල සහ නිගමන ලබා ගැනීමේ දී දත්ත රැස් කිරීම හා විශ්ලේෂණය සම්බන්ධ කිරීම සඳහා සුදුසු පර්යේෂණ උපාය මාර්ගයක් තෝරාගැනීම ඉතා වැදගත් වේ. මෙම පර්යේෂණය ගුණාත්මක ප්‍රවේශය (qualitative approach) තුළ ස්ථානගත වී ඇති හෙයින් සිද්ධි අධ්‍යයනය (case study) යන ක්‍රමවේදය භාවිත කළ හැකිය. සිද්ධි අධ්‍යයන පර්යේෂණවල දී සාක්ෂි එකතු කිරීම සඳහා මූලාශ්‍රය හයක් භාවිතා කළ හැකි ය. ඒවා නම්; සම්මුඛ සාකච්ඡා, ලේඛනාගාර වාර්තා, ලියකියවිලි, සෘජු නිරීක්ෂණය, සහභාගිත්ව නිරීක්ෂණය, හා භෞතික පුරාවිද්‍යා අවශේෂ පරීක්ෂා කිරීම යි (Yin, 2003). මෙම පර්යේෂණයේ දී පර්යේෂණ තාක්ෂණය තෝරා ගැනීමේ දී ලේඛනාගාර වාර්තා සහ ලියකියවිලි අධ්‍යයනය යන මූලාශ්‍රය මෙම පර්යේෂණයේ භාවිත කරන ප්‍රධාන දත්ත රැස්කරන ක්‍රමවේදයන් ලෙස තෝරා ගැනිණි. ලේඛනාගාර වාර්තා, ලියකියවිලි යටතේ මහාවංශය, පූජාවලිය ආදී වංශකතා සාධක ද අනුරාධපුර සහ පොළොන්නරු යුගයේ ලියැවුණ ශිලා ලේඛන අතරින් පර්යේෂණ ගැටලුවට සෘජුව ම අදාළ වන ලෙස තෝරාගත් ශිලා ලේඛන ද මෙහි ප්‍රධාන මූලාශ්‍රය ලෙස භාවිත වේ. දත්ත විශ්ලේෂණයේ දී ක්‍රමානුකූල ශෛලිය විශ්ලේෂණය සහ අන්තර්ගත විචාරය, විශ්ලේෂණය සඳහා භාවිතා කරන ක්‍රමවේදය වේ. මේ යටතේ, වර්ගීකරණය, සාරාංශ කිරීම සහ වගුගත කිරීම මගින් වාර්තා කරන ලද දත්ත විශ්ලේෂණය කරන ලදී.

ප්‍රතිඵල සහ සාකච්ඡාව

වාරි කර්මාන්ත ක්‍රමයට ශ්‍රී ලංකාව යොමු වූයේ මෙරට පැවති පාරිසරික හා දේශගුණික හේතු නිසා බව පැහැදිලි ය. ලංකාවේ ශුෂ්ක හා වියළි කලාපයේ වාරි කර්මාන්ත ව්‍යාප්තියේ සනත්වය ඉතා ඉහළය. මෙරට ජීවත් වූ ජනතාවගේ ප්‍රධාන යැපුම් බෝගය වී ශාකය (*Oriza sativa*) විය. මෙම ශාකයේ වර්ධනයට වාර්ෂික 21-37 C⁰ උෂ්ණත්වයක් ද 175-300 cm වර්ෂාපතනයක් සහ දියළු පසක් අවශ්‍යය. මෙම පාරිසරික සාධක පැවති ස්ථානවල මුල් ජනාවාස ඇති විය. වියළි කලාපය මානව ජනාවාස වීම සම සම්බන්ධව දැක්වෙන තාක්ෂණික සංස්කෘතික අවධි පුරාවිද්‍යාඥයින් විසින් අනුරාධපුර ඇතුළුව අඟුරින් දැනට සිදුකර ඇති පුරාවිද්‍යා පර්යේෂණ මගින් හඳුනාගෙන ඇත. පුරාණ අනුරාධපුරය පදනම් කරගත් වියළි කලාපයේ ක්‍රියාත්මක වූ තාක්ෂණික සංස්කෘතික අවධි විද්‍යාත්මක දින නියම කිරීම් ඔස්සේ හඳුනාගෙන ඇත්තේ මධ්‍ය ශිලා සංස්කෘතික අවධිය (Mesolithic Culture Period) - ක්‍රි.පූ. 3900, පූර්ව ඓතිහාසික යකඩ යුගය (Proto Historic Period) - ක්‍රි.පූ. 900 – 250, මුල් ඓතිහාසික අවධිය (Early Historic Period) - ක්‍රි.පූ. 250 - ක්‍රි.ව 100, මධ්‍ය ඓතිහාසික අවධිය (Middle Historic Period) ක්‍රි.ව 100 – 400 ආදී වශයෙනි (Deraniyagala 1992:729). මෙම තාක්ෂණික

සංස්කෘතික අවධි පදනම් කර ගනිමින් පුරාණ වාරි පද්ධතියේ වර්ධනය සහ විකාසනය සහ සංරක්ෂණය පිළිබඳව ද තාක්ෂණික හා සංස්කෘතික අවධි පහත පරිදි හඳුන්වා දිය හැකිය.

- i. පූර්වඓතිහාසික යකඩ යුගයේ වාරිකර්මාන්ත සංරක්ෂණය (Proto Historic Period Irrigation Conservation) - ක්‍රි.පූ. 900 – 250 දක්වා කාලය
- ii. මුල් ඓතිහාසික අවධියේ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය (Early Historic Period Irrigation Conservation) - ක්‍රි.පූ. 250 - ක්‍රි.ව 100 දක්වා කාලය
- iii. මධ්‍ය ඓතිහාසික අවධියේ වාරිකර්මාන්ත සංරක්ෂණය (Middle Historic Period Irrigation Conservation) ක්‍රි.ව 100 – 400 දක්වා කාලය
- iv. පශ්චාත් ඓතිහාසික අවධිවල වාරිකර්මාන්ත සංරක්ෂණය (Post Historic Periods Irrigation Conservation) ක්‍රි.ව 400 පසු යුගයන් ආදී වශයෙනි.

මධ්‍ය ශිලා සංස්කෘතික අවධිය වාරි කටයුතු කිසිවක් සිදු නොවූ කාලයකි. පූර්වඓතිහාසික යකඩ යුගයේ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය, ක්‍රි.පූ. 900 – 250 දක්වා කාලය මෙරට වඩාත් සංවිධානාත්මක පැරණි ජනාවාස හමුවන අවධිය යි. මෙම අවධියේ වියළි කලාපයට වැව් හඳුන්වා දෙනු ලැබේ. මුල් ඓතිහාසික අවධියේ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය - ක්‍රි.පූ. 250 - ක්‍රි.ව 100 දක්වා කාලය පුද්ගල සන්නය වැව්වල සිට රාජ්‍ය අනුග්‍රහය දක්වා වාරි කර්මාන්ත සංවර්ධනය වූ යුගයයි. මධ්‍ය ඓතිහාසික අවධියේ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය ක්‍රි.ව 100 – 400 දක්වා කාලය කුඩා ගම් වැව් වෙනුවට මධ්‍ය ප්‍රමාණයේ විශාල වැව් හා ඇළ මාර්ග නිර්මාණය ඇරඹෙන වකවානුවකි. පශ්චාත් ඓතිහාසික අවධිවල වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය ක්‍රි.ව 400 පසු යුගයන්වල සිදු කළ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය ආදී වශයෙනි. මෙම යුගය විශාල වාරි කර්මාන්ත ඉදිවීම හා විශාල වශයෙන් පෙර රජවරු ඉදිකළ වාරිමාර්ග සංරක්ෂණය සිදුකරන යුගයකි. මෙම යුගය , අනුරාධපුරයේ අවසන් භාගයේ වාරි සංරක්ෂණය, පොළොන්නරු යුගයේ වාරි සංරක්ෂණය හා පොළොන්නරු යුගයේ අවසානයේ සිට පෘතුගීසීන් ගේ පැමිණීම තෙක් යනාදී වශයෙන් කොටස්වලට බෙදා වෙන් කළ හැකිය. මෙම යුගය වාරි කර්මාන්ත සංවර්ධනයේ සහ සංරක්ෂණයේ උපරිම තලයන් කරා ගමන් කළ සහ පරිහානිය අත්විඳි යුගයකි.

මෙම යුගයන් ගෙන් පූර්ව ඓතිහාසික යකඩ යුගයේ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය හා නඩත්තුව පිළිබඳව පුරාවිද්‍යා සාක්ෂි ඔස්සේ අනුමාන ගොඩනගා ගැනීමට සිදු වේ. ඉන් පසු යුගයන් ගේ දේශීය ව සිදු වූ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණ හා නඩත්තු කටයුතු පිළිබඳව මහාවංශය , දීපවංශය, පූජාවලිය වැනි වංශකතා සාධකත් අනුරාධපුර හා පොළොන්නරු යුගයන්ට අයත් ශිලා ලේඛන මගින් තොරතුරු සපයාගත හැකිය.

පූර්වඓතිහාසික යකඩ යුගයේ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය සහ නඩත්තු කටයුතු - ක්‍රි.පූ. 900 – 250 දක්වා කාලය

මෙරට පූර්ව ඓතිහාසික යකඩ යුගය ක්‍රි.පූ. 900-250 අතර කාලයට අයත් වේ. එය පළමුව මෙරට වඩාත් සංවිධානාත්මක පැරණි ජනාවාස හමුවන අවධියයි. සත්ව පාලනය හා සීමිත කෘෂිකර්මාන්තය මත පදනම් වූ යැපුම් ආර්ථික රටාවක වර්ධනය ආරම්භ වීම පූර්වඓතිහාසික අවධියේ දක්නට ලැබෙන ප්‍රධානතම ලක්ෂණය වේ (Seneviratne. 1984). මේ අනුව ඔවුන් තම දෛනික ක්‍රියාකාරකම්වලට යෝග්‍ය වූත් සිය අවශ්‍යතා පහසුවෙන් සපුරාගත හැකි ප්‍රදේශවල ස්ථාවර ජනාවාස ඉදි කර ගැනිණ. ශ්‍රී ලංකාවේ පූර්ව ඓතිහාසික යකඩ යුගයේ සංස්කෘතිය ආසන්න වශයෙන් ක්‍රි.පූ. 1000 ත් ක්‍රි.පූ. 300 ත් අතර කාලයේ ක්‍රියාත්මකව ඇත. (Paranvitana. 1956:14; Begly.1981:49-95; Deraniyagala. 1992:717-8,723,740-2) මෙම අවධිය ක්‍රිස්තු පූර්ව 900 සිට 300 කාලය තුළ පැවති තිබෙන බව සෙනවිරත්න ප්‍රකාශ කරයි (Senaviratne. 1996:279). කෙසේ වෙතත් පූර්ව ඓතිහාසික යකඩ යුගයේ දී වර්ෂය පුරා කෘෂිකර්මාන්තයට අවශ්‍ය ජලය නො අඩුව සපයා ගන්නා අවයව වියළි කලාපයට වැව් හඳුන්වා දෙනු ලැබේ. ගංගා නිම්නවල ජනාවාස පිහිටුවාගත් පූර්වඓතිහාසික (Proto Historic) ජනතාව අතර ආදිතමයින් අතින් තැනූ තාවකාලික වැටි, වේලි ආදිය යොදාගනිමින් ජල මාර්ග හරස්කර කෘෂි බිම් සඳහා ජලය ලබාගෙන ඇත. එහෙත් ක්‍රමයෙන් ජනගහනය අධික

විම කුළ එම ජල සම්පත ක්‍රම ප්‍රමාණවත් නොවූ හෙයින් තැනිතලා භූමියේ තිබෙන ස්වභාවික හු පතස් (Hollow) භාරා විශාල කර ගත්හ. පහත් බිම් ආවරණය වන පරිදි භූමියේ පවත්නා තිරස් වැටි හා උස් බිම් යාකර පස්වැටි සකසා ගනිමින් කුඩා වැව් තනාගෙන අහස් දිය රැස්කරගෙන කෘෂිකාර්මික කටයුතුවල නිරත විය. මහාශිලා සම්ප්‍රදායට අයත් සුසාන භූමිවලට සම්පව දක්නට ලැබෙන කුඩා වැව් මෙයට නිදසුනකි. සෙනෙවිරත්න 1996 ට අනුව මේ සඳහා පවතින උදාහරණ ලෙස ඔහු පෙන්වා දෙන්නේ දඹුල්ල ඉබ්බංකටුව වාසභූමි හා වළලැම් ස්ථානයට ආසන්නයේ ඇති ඉදමොරළුව වැව ස්වභාවික හු ලක්ෂණ මධ්‍යයේ වූ පතනක පිහිටා ඇති බවත්, පුංචි දඹුල්ල කන්දෙන් ගලා එන වැහි ජලය එහි රඳවා ගබඩා කර ගැනීම සඳහා පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේ ජීවත් වූ මිනිසුන් අතින් තැනූ වෙල්ලක් ඉදිකර ඇති බව ය (සෙනෙවිරත්න.1996,115). එසේම මීට අමතරව මෙවැනි වැව් පොම්පරිප්පුව වාටිකා වළලැම් ස්ථානයෙන් ද (Begly.1981,59) යාන්මය මධ්‍ය නිමිතයේ කොක්ච්ඡේ, තම්මැන්නාගොඩැල්ල, ගුරුගල් හින්න ආදී පූර්වඓතිහාසික ස්ථානය තුළින් ද හඳුනාගත් හැකි බව පෙන්වා දිය හැකිය. එසේම අනුරාධපුර මූලඓතිහාසික ජන පිරිස ද ස්වභාවික හු පතස් උපයෝගී කරගෙන ජලය ගබඩා කිරීම මෙන්ම, කෙත් බිම් සඳහා අවශ්‍යය ජලය සපයා ගැනීම සිදු කර ඇත (විතානාවිච්.2013.33). පූර්වඓතිහාසික සමයේ අවසාන භාගය වන විට අනුරාධපුරය ඇසුරින් වැව් ඉදිකිරීම විධිමත් ආකාරයෙන් සිදු වී තිබුණ බව රෝලන්ඩ් ද සිල්වා පෙන්වා දී ඇත (සිල්වා, 2007).

වැව් ඉදිකිරීම් ඇරඹී පූර්වඓතිහාසික යකඩ යුගයේ වැව් සංරක්ෂණ කටයුතු එතරම් ම නොතිබිණ යැයි සිතීම එතරම් සාධාරණ නොවේ. නඩත්තු කටයුතු මෙන්ම වැව් විශාල කිරීම් ආදිය වැව වටා ජීවත් වූ කුඩා ජනකණ්ඩායම හෝ වැව ඉදි කළ පුද්ගලයා අතින් ම සිදුවිණ. බොහෝ විට ඊසාන දිග මෝසම් සමයේ ඇදහැලෙන තද මෝසම් වැසි ඉතා ප්‍රවණ්ඩය. මෙම ප්‍රවණ්ඩ වැසි මගින් ඇති වෙන ජලධාරා වියළි කලාපීය තැන්න පුරා මතුපිට ගලායාමේ දී සුළු මෙහෙතකට ඇතිකරන ප්‍රවණ්ඩත්වය මගින් මොවුන් ඉදිකළ කුඩා පස් බැම් සේදී යාම කඩාබිඳ වැටීම සිදුවන්නට ඇති. මෙහිසා සෑම වසරක් පාසාම වැව් බැම්, ඇළමාර්ග ආදියේ අලුත්වැඩියා කටයුතුවල නිරන්තරව ම නිරත වීමට ඔවුන්ට සිදු විය. ඇතැම් විට වියළි කලාපයේ සෑම වසරකම ඊසාන දිග මෝසම් සමයේ ඇතිවන මෙම විනාශයන්ට එරෙහිව නැගීසිටීමට ගත් උත්සාහය වාරි කර්මාන්ත පිළිසකර කිරීමේ දැනුම, නඩත්තු කිරීමේ දැනුම මෙන්ම ඒවා පරිසර අභියෝග ජයගනිමින් පුළුල් කිරීමට අවැසි ප්‍රායෝගික හැකියාව ඔවුන්ට ලබාදෙන්නට ඇත.

මුල් ඓතිහාසික අවධියේ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය හා නඩත්තුව - ක්‍රි.පූ. 250- ක්‍රි.ව. 100 දක්වා

පූර්වඓතිහාසික අවධියේ අවසානය මුල් ඓතිහාසික අවධියේ ආරම්භය ලෙස සලකනු ලැබේ. එය පූර්වඓතිහාසික සංස්කෘතියේ ම වර්ධනීය අවස්ථාවක් බව සෙනෙවිරත්න විසින් පෙන්වා දී ඇත (1996:279). එය පොදුවේ “ශ්‍රී ලංකාවේ සංවිධානාත්මක සමාජයේ ආරම්භක අවධිය ලෙස සලකනු ලබයි. පූර්වබ්‍රාග්මී ශිලා ලේඛන ඇසුරින් එකල සමාජයේ ජන කණ්ඩායම් සම්බන්ධ තොරතුරු රැසක් අනාවරණය කරගත හැකි ය. මෙම සෙල්ලිපිවල සඳහන් “වපි හමික” වැව් හිමි යන විශේෂණ පදය සමග යෙදෙන පරුමක, ගපති, ගමික, බත ආදී යෙදුම් මගින් වාරිමාර්ග ඉදිකිරීම, සංවර්ධනය කිරීම, ගම්මාන ගොඩනැගීම වැනි ක්‍රියාවලීන් සඳහා නායකත්වය දුන් පිරිස් සම්බන්ධයෙන් තොරතුරු අනාවරණය කර ගැනීමට පුළුවන. පරුමක, ගපති, ගමික, බත ආදී වශයෙන් සඳහන් වන පදවි නාමයන් මගින් සමාජය තුළ පැවැති ශ්‍රේණිගත විමක් පෙන්නුම් කරන බව ආර්.ඒ.එල්.එච්. ගුණවර්ධන ද ප්‍රකාශ කරයි (Gunawardana, R.A.L.H., 1978, 261). මේ අනුව වැව් ඉදිකිරීම, නඩත්තුව, සංරක්ෂණය මෙම ග්‍රාමීය නායකත්වය මගින් ඉසුලු බව තහවුරුවේ. වැවෙන් යැපුණ පවුලක හෝ පවුල් කිහිපයක ග්‍රමය මේ සඳහා යොදාගෙන ඇත. සිරිත් විරිත්, යුතුකම් හා වගකීම් ලෙස මෙම යුගයේ, සංරක්ෂණ හා නඩත්තු කටයුතු සිදු විය. මෙම සමාජ ස්තරායනය තුළ පැහැදිලි වන්නේ ගැමි සමාජයට නායකත්වයක් ලබාදිය හැකි මට්ටමින් ග්‍රාමීය නායකත්වය ශක්තිමත්ව ක්‍රියාත්මක වූ බවයි. මෙම සමාජ සැකැස්ම වාරිකර්මාන්ත ආරම්භය සඳහා පමණක් නොව ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වූ සංවර්ධිත වාරිකර්මාන්තයක් උදෙසා හේතු වන්නට ඇත. එසේම මෙම සමාජ සැකැස්ම තුළ වාරි පද්ධතියේ නඩත්තු කටයුතු මෙන්ම සංරක්ෂණ කටයුතුවල ද භාරදුර වගකීම මෙම ග්‍රාමීය නායකත්වය උසුලා සිටියහ. මේ අවධිය වන විට

ස්වදේශික ජනතාව හා ඉන්දීය ජන සංක්‍රමණිකයන් තම ජනාවාස නිර්මාණය කරගෙන තිබුණේ කිසියම් නිශ්චිත රටාවක් තුළ බව පැහැදිලි ය. නිවාස කිහිපයක් ආසන්න වන පරිදි වඩා උස් නොවූ බැම්මකින් යුතු අක්කර කිහිපයකට පමණක් සීමා වූ කුඩා ප්‍රමාණයේ වැවක් ඔවුන් විසින් තම සාමූහික ශ්‍රම දායකත්වයෙන් ඉදිකරගෙන එයට පහළ බිම්වල තම ගොවිබිම් පිහිටුවා ගෙන තිබුණි. මෙසේ වැව මූලික කරගෙන ගොවිතැන් කටයුතුන් ගමන් බිහි වූ නිසා ගොවිතැන් සහ ග්‍රාමය සංරක්ෂණය සඳහා වැවේ සංරක්ෂණය අත්‍යවශ්‍ය කරුණක් විය. එම නිසා සියලු ගම්වැසියන් වැව ඵදිනෙදා නඩත්තු කිරීම, සංරක්ෂණය කිරීම සිය ජීවිතයේ එක් අංගයක් ලෙස සලකා මෙම යුගයේ කටයුතු කර ඇත. පරමුකයින්, ගම්කයින්, ගාමිණිවරු වූ වැව හිමියන් මේ සඳහා අවශ්‍ය නායකත්වය ලබා දී ඇත. මොවුන් ගේ ක්‍රියාකාරකම් මගින් වාරි පද්ධතිය මුල් ආරම්භක අවස්ථාවේ සංරක්ෂණය විය. මෙම කාල පරිච්ඡේදයේ දී ම සිදුවූ මිහිඳු හිමියන් ගේ පැමිණීමත් සමඟ මෙරට සමාජ ආර්ථික ක්‍රමය තුළ ප්‍රබල සංවිධානාත්මක වෙනස්කම් රැසක් සිදු වේ. මෙය වාරි කර්මාන්ත සංවර්ධනය හා සංරක්ෂණය කෙරෙහි ද සෘජුවම බලපාන ලදී. මෙම යුගයේ අවසන් කාල පරිච්ඡේදවල දී වාරි කර්මාන්ත කටයුතු සඳහා රාජ්‍ය මැදිහත්වීම ප්‍රබලව සිදු වෙන ආකාරය දැකිය හැකිය. වගු අංක 01 බලන්න.

මධ්‍ය ඓතිහාසික අවධියේ වාරිකර්මාන්ත සංරක්ෂණය හා නඩත්තුව ක්‍රි.ව.100 – 400 දක්වා

මෙම යුගය යටතේ ආසන්න වශයෙන් වසභ රජුගේ යුගයේ සිට මහසෙන් රජු දක්වා කාල පරිච්ඡේදය තුළ සිදු වූ වාරි සංරක්ෂණ සාකච්ඡා කළහැකිය. කුඩා ගම් වැව් වෙනුවට මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ විශාල වැව් නිර්මාණය ඇරඹෙන කාල වකවානුවකි. ගංගා හරස් කර අමුණු බැඳ ජලය හැරවීම දීර්ඝ ඇළ මාර්ග තැනීම ද මෙම යුගයේ ඇරඹිණි. පෞද්ගලික මැදිහත් වීම අභිබවා රාජ්‍ය මැදිහත් වීම යටතේ වාරි කර්මාන්ත ඉදිකිරීම, සංරක්ෂණය හා නඩත්තුව මෙම යුගයේ සිදු විය. බොහෝ විට මෙයට පෙර යුගයන්වල ඉදිකළ වාරි කර්මාන්ත නැවත විශාල කිරීම, සංවර්ධනය කිරීම හා සංරක්ෂණය කර නැවත භාවිත කළ බව පෙනීයන කරුණකි. වගු අංක 01,02,03 බලන්න.

පශ්චාද් ඓතිහාසික අවධිවල වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය හා නඩත්තුව ක්‍රි.ව. 400 පසු යුගය

මෙම කාල පරිච්ඡේදය තුළ සිදු කළ වාරි සංරක්ෂණ හා නඩත්තු කටයුතු ප්‍රධාන කාල පරිච්ඡේද තුනක් ඔස්සේ සාකච්ඡා කළ හැකිය.

- i. ක්‍රි.ව. 05 වන සියවසේ සිට - ක්‍රි .ව.11 වන සියවසේ ආරම්භය දක්වා කාල පරිච්ඡේදයේ සිදු කළ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණ හා නඩත්තු කටයුතු.
ධාතුසේන රජුගෙන් පසු අනුරාධපුර යුගයේ අවසානය දක්වා කාල පරිච්ඡේදය තෙක් මෙරට සිදු වූ වාරි සංරක්ෂණ සහ නඩත්තු කටයුතු මෙම කාලයට අයත් වේ. වගු අංක 01,02,03 බලන්න.
- ii. ක්‍රි.ව.11 වන සියවසේ ආරම්භයේ සිට. ක්‍රි.ව.13 වන සියවසේ ආරම්භය දක්වා සිදු කළ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණ හා නඩත්තු කටයුතු.
පොළොන්නරු යුගයේ ආරම්භයේ සිට අවසානය දක්වා සිදු වූ වාරි සංරක්ෂණ සහ නඩත්තු කටයුතු මෙම කාලයට අයත් වේ. වගු අංක 04,05 බලන්න.
- iii. ක්‍රි .ව. 13 වන සියවසේ ආරම්භය සිට 16 වන සියවසේ ආරම්භය දක්වා පොළොන්නරු යුගයේ අවසානයේ සිට පෘතුගීසීන්ගේ පැමිණීම තෙක් සිදු වූ වාරි සංරක්ෂණ සහ නඩත්තු කටයුතු මෙම කාලයට අයත් වේ. ඉතා සුළු වශයෙන් වාරි සංරක්ෂණ සහ නඩත්තු කටයුතු සිදු වූ කාලයකි.

වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය හා නඩත්තු කටයුතු පිළිබඳව වංශකතා හා ශිලා ලේඛන මගින් හෙළිවන සාධක

ආසන්න වශයෙන් ක්‍රිස්තු පූර්ව හයවන සියවස වන විට ආරම්භව තිබූ වාරි පද්ධතිය කෙමෙන් වර්ධනය වෙමින් ක්‍රිස්තු වර්ෂ හත සහ අට සියවස් වන විට විශාල වාරි පද්ධතියක් ලෙස ගොඩනැගී තිබිණි. මෙම වාරි පද්ධතියේ පැවැත්ම වෙනුවෙන් සියවස් ගණනාවක් පුරා දිගින් දිගටම සිදු වූ නඩත්තු හා සංරක්ෂණ කටයුතු පිළිබඳව වංශකතා සහ ශිලා ලේඛන මගින් කරුණු රැසක් අනාවරණය කරගත හැකි ය.

වංශකතාවලින් හෙළි වන ක්‍රි.පූ.06 වන සියවසේ සිට - ක්‍රි.ව. 11 වන සියවසේ ආරම්භය දක්වා කාල පරිච්ඡේදයේ සිදු කළ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණ හා නඩත්තු කටයුතු . (අනුරාධපුර යුගය)

වාරි උරුමය	මුල් ඉදිකිරීම් කාලය	සංරක්ෂණ කාලය	සංරක්ෂණ කාර්යය	මූලාශ්‍රය
ඇළහැර අමුණට ඉහළින් අඹන් ගඟ හරහා වූ බැම්ම/අමුණ	වසභ රජු (ක්‍රි.ව.67-111)	මහසෙන් රජු (ක්‍රි.ව.274 - 301)	විශාල කරවීම	(පුව.502.පි)
ඇළහැර අමුණ	වසභ රජු ¹ (ක්‍රි.ව.67-111)	මහසෙන් රජු ² (ක්‍රි.ව.274 - 301)	ප්‍රතිසංස්කරණ කිරීම	1(මව.35.84)
තිසා වැව	දේවානම්පියතිස්ස රජතුමා ¹ (ක්‍රි.පූ.250-210.)	ධාතුසේන රජු ² (ක්‍රි.ව.455-473)	කලාවැවේ ගෙන ආ ජලයෙන් පෝෂණය කිරීම- නැවත වැව විශාල කිරීම	1(මව.20.19-20)
තිස්සමහාරාම වැව	මහානාග යුව රජතුමා ¹ (ක්‍රි.පූ. තුන් වන සියවස)	ඉලනාග රජු ² (ක්‍රි.පූ 33- 43)	අලුත් වැඩියා කිරීම විශාල කිරීම	1(මව.35.32). 2(ලපුවා.III 29 පි).
දුර තිසා වැව (යෝධ වැව)	මහානාග යුව රජතුමා ¹ (ක්‍රි.පූ.තුන්වන සියවස)	මහා පැරකුම්බා රජු ²	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(මව.35.32). 2(මව.79.32).
රජ්ජපාල, අම්බට්ටි වැව්	වසභ රජතුමා ¹ (ක්‍රි.ව.67-111)	පළමුවන උත්තිය ² (ක්‍රි.ව 365-406)	විශාල කරවීම හෝ ප්‍රතිසංස්කරණය	1(මව.37. 185)
කලා වැව	පෙර සිටම පැවති ස්වාභාවික ජලාශයක්	වසභ රජු ¹ (ක්‍රි.ව.67-111) ධාතුසේන රජු ² (ක්‍රි.ව.455-473)	විශාල කරවන ලදී ¹ කලා බළලු වැව් දෙක යාකලා ²	1 යු.නෙවිල් 2 (ලපුවා.ii.06.පි). (මව.38.42) (මව.38.42)

		II මහින්ද රජතුමා ³ (ක්‍රි.ව.777-797)		3(අප්‍රයු 280 පි).
කෙළවසා වැව	වසභ රජු (ක්‍රි.ව.67-111)	ධාතුසේන රජු (ක්‍රි.ව.455-473)	ප්‍රතිසංස්කරණය	(පුව.33-34පරි, සංස්කරණය. 33පි)
රේරු වැව	වසභ රජු (ක්‍රි.ව.67-111)	ශිලා කාල රජ (ක්‍රි.ව.531-551)	පෙර රජවරු ඉදි කළ වැව් ආගමික ස්ථානවලට පූජා කිරීම	(මව. 40.31)
වලාහස්ස වැව	උත්තිය රජතුමා (ක්‍රි.ව.365-406)	II අග්බෝ රජතුමා (ක්‍රි.ව.604-614)	සංරක්ෂණය කර සංවර්ධනය කිරීම	(මව. 41.67)
කලම් (කොළොම්) වැව	වසභ රජතුමා (ක්‍රි.ව.67-111)	II අග්බෝ රජතුමා (ක්‍රි.ව.604-614)	සංරක්ෂණය කර සංවර්ධනය කිරීම	(පුව.500පි)
සිරුවලා වැව	මහසෙන් රජු රජතුමා (ක්‍රි.ව.274 - 301)	II අග්බෝ රජතුමා (ක්‍රි.ව.604-614)	සංරක්ෂණය කර සංවර්ධනයකිරීම	(පුව.502පි)
මාටඹු (මහටඹු) වැව	ජෙට්ඨතිස්ස රජතුමා (ක්‍රි.ව.263 -273)	II අග්බෝ රජතුමා (ක්‍රි.ව.604-614)	සංරක්ෂණය කර සංවර්ධනය කිරීම	(පුව.502පි)
මාදන (දතා) සහ කළුන්තරු වැව්	ධාතුසේන රජු (ක්‍රි.ව.455-473)	II අග්බෝ රජතුමා (ක්‍රි.ව.604-614)	සංරක්ෂණය කර සංවර්ධනය කිරීම	(පුව.503පි)
ගොණ්ඩිගාමික වැව	I උපතිස්ස (ක්‍රි.ව.365-406)	මානවම්ම රජතුමා (ක්‍රි.ව.684-717)	ප්‍රතිසංස්කරණය	(මව.46.09)
කණ වාපිය	I උපතිස්ස රජු (ක්‍රි.ව.365-406)	II සේන රජතුමා(ක්‍රි.ව.85 3-887)	විශාල කිරීම	(මව.37. 47)
මයෙන්ති නොහොත් මහවිලච්චිය වැව	වසභ රජතුමා (ක්‍රි.ව.67-111)	II සේන රජු (ක්‍රි.ව.853-887)	වැව් බැම්ම විශාල කරවිය	(මව.49.130)
මිණිපේ (මණිමේඛලා) ඇළ	අග් බෝධි රජු ¹ (ක්‍රි.ව.571-604)	II සේන රජු ² (ක්‍රි.ව.853-887)	ජල මග දීර්ඝ කිරීම	1(මව.41.34) 2(මව.49.72-73)

(අංක 01 වගුව)

වගු අංක 01 අනුව පෙර රජවරු කැඩී බිඳී ගිය වැව් සෘජුවම ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම කර ඇත. වැව් බැම්ම විශාල කර ඇත. වැව් විශාල කරවීම හා ජලයෙන් පෝෂණය කිරීම හරහා සංරක්ෂණය කිරීම සිදු කර ඇත. වැව් සංරක්ෂණය හා සංවර්ධනය කර ආගමික ස්ථානවලට පූජා කිරීම වැනි සංරක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කර තිබේ. II සේන රජතුමා (ක්‍රි.ව.853-887) විසින් ලංකාවේ පැවති සිඳි බිඳී ගිය මහ වැව් ගල්, පස් යොදා ප්‍රතිසංස්කරණය කළ බව මහාවංශය සඳහන් කරයි (මව.51.54). III සේන රජතුමා (ක්‍රි.ව.938-946) ද විනාශව පැවැති වාරිමර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය කළේය. එසේම ක්‍රි. පූ. 300 සිට ක්‍රි.ව.1100 දක්වා යුගයේ සිදු වූ වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම් පිළිබඳව ශිලාලේඛන මගින් ද සාධක ලැබේ.

ශිලාලේඛනවලින් හෙළි වන වාරි උරුමය නඩත්තු කටයුතු හා සංරක්ෂණය කටයුතු - අනුරාධපුර යුගය.

වාරි කර්මාන්ත නඩත්තු කටයුතු සඳහා පත් කළ නිලධාරීන් සහ නීති රීති

ශිලා ලේඛනය හා කාලය	අන්තර්ගතය	නඩත්තු කාර්යය	මූලාශ්‍රය
දඹුල්ල රජමහා විහාරය-කටාරම් ලිපිය ක්‍රිස්තු පූර්ව යුගය	“අණනික නිග”	වාරිකර්මාන්ත සම්බන්ධ විශේෂඥයන්	(IC. 846, P65)
කෑගලු දිස්ත්‍රික්කයේ මාපිට විහාරය - බ්‍රාහ්මී කටාරම් ලිපිය - ක්‍රිස්තු පූර්ව යුගය	“අඩිකය උතර” -	වාරි කාර් මිකයා - වාරිනිලධාරියා	(IC.791,P60)
II සේන රජුගේ (ක්‍රි.ව. 853-887) කාලයට අයත් මිහින්තලයෙන් හමු වූ සෙල්ලිපිය	“වෑවැජැරුව”, “වියොවදාරන්නන්” හෙවත් “වියොවදාරනුවන්”	වාරිකර්මාන්ත පරීක්ෂකරුවන්	(EZ, I, PP 187, 173)
දහවෙනි සියවසට අයත් ටැම් ලිපි	‘තලා අරුත්’ හා ‘තලා අරක්ක වැදැරුම්’ යනුවෙන් තනතුරු දෙකක් ගැන දැක්වේ ¹	ජලාරක්ෂක විධායක තනතුරක්. ²	1(EZ, II, P46) 2(බස්නායක.199 7,38 පි)
පොළොන්නරු රජ මාළිගා ටැම් ලිපිය- දහවෙනි සියවස	“පෙරවරිබුද්” නම් වූ නිලධාරියෙකු	වාරි කර්මාන්තයට සම්බන්ධ නිලධාරියෙකි.	1(EZ, II, P 53)
IV වන දස්පුල රජු ක්‍රි.ව.924-935,කාලයට අයත් කොණ්ඩවට්ටුවාන් ටැම් ලිපිය	“ගැලු වරදට දෙ අකක් ගන්නා කොට ඉසා”	ජලයෙන් කුඹුරු යට කිරීමේ වරදට-වාරි කළමනාකරණ නීති රීති.	(EZ, IV, P124-141)
IV වන මිහිඳු ක්‍රි.ව.956-972,කාලයට අයත් වෙස්සගිරිය අංක -02 පුවරු ලිපිය	“ දියදෙන ශාලාවේ ප්‍රධාන නිලධාරී” වාරි කර්මාන්ත හා සම්බන්ධ නිලධාරියෙකි. ¹	වාරි කර්මාන්ත හා සම්බන්ධ නිලධාරියෙකි	1(ශිලාලේඛන සංග්‍රහය, I,18 පි)

IV මිහිඳු (ක්‍රි.ව.975-91) කාලයට අයත් අනුරාධපුර ඇතුළු නුවර : “ ගල් ඔරුව අසල පිහිටි ශිලාලේඛනය	“ වැරැදි අරක් මෙහෙකැමි..” වැවේ ආරක්ෂාවට සිටි නිලධාරියෙකි.	වැව් ආරක්ෂාවට සිටි නිලධාරියෙකි	(ශිලාලේඛන සංග්‍රහය, I, 58 පි)
IV මිහිඳු (ක්‍රි.ව.975-91) වෙස්සගිරි පුවරු ලිපිය	“ දිය(දෙ)නාලිනි මුන්දල් කැමි.” නිසා වැවෙන් ජලය නිකුත් කිරීම සඳහා සිටි නිලධාරියෙකි.	ජලය නිකුත් කිරීම සඳහා සිටි නිලධාරීන්	(EZ, I, P 37) (ශිලාලේඛන සංග්‍රහය, I, 17 පි)

(අංක 02 වගුව)

වගු අංක 02 හි ඇතුළත් ශිලාලේඛනවලින් හෙළිවෙන කරුණු අනුව මෙම සංකීර්ණ වැව් අමුණු ජාලය ආරක්ෂා කිරීමට, නඩත්තු කිරීමට හා පවත්වාගෙන යාමට විධිමත් නිලධාරී මණ්ඩලයක් හා නීතිරීති අනුරාධපුර යුගය මුල් යුගයේ සිට පැවති බව පැහැදිලි ය. ඔවුන් වාරි කර්මාන්ත සම්බන්ධ විශේෂඥයන්, වාරි කාර්මික නිලධාරීන්, වාරිකර්මාන්ත පරීක්ෂකවරුන්, ජලාරක්ෂක විධායක නිලධාරීන්, වැව් ආරක්ෂාවට සිටි නිලධාරීන්, ජලය නිකුත් කිරීම සඳහා සිටි නිලධාරීන් යනාදී වශයෙන් විවිධ කාර්යයන් සඳහා පත්කර තිබූ බව ශිලාලේඛන සාධක අනුව සනාත වේ. ඒ අනුව විධිමත් පරිපාලන ජාලයක් වාරිකර්මාන්ත නඩත්තු කිරීමට සකස්ව තිබූ බව තහවුරු වේ.

5.2.2. වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය හා නඩත්තු කටයුතු

ශිලා ලේඛනය හා කාලය	අන්තර්ගතය	සංරක්ෂණ කාර්යය	මූලාශ්‍රය
විහාරගල සෙල් ලිපිය- ක්‍රි.ව. පළමුවන ශත වර්ෂය (59 - 65)	“සිධ සබ රජු එකදෙරික විහරහි පොහන කර කරවය උපලදෙණික වවි පවසනෙ[නි] කනිය පවසනනෙහිය පසු ඔවය බිකුසගහටය දිනෙ.....	සුබ රජු වැවේ රොන්මඩ ඉවත් කිරීමේ කාර්යය, වැව් බැම්ම ශක්තිමත් කිරීම සිදුකිරීම	(ලක්දිව සෙල්ලිපි, 127 පි)
පාලුමැකිවිවාට පුවරු ලිපිය ක්‍රි. ව.දෙවැනි ශතකයේ (112-134) ගාමිණී අභය (ගජබාහු) රජු	“මහරජ (හ වහ)බය මණුමරක නිස්ස මහරජ හ පුති මහරජ ගමිණි අබෙය උපල විබ ජකහි වඩමනක වවි පව සහ (සි) කහවණ දරිය කණවය තුබරබ බුක සග හටය වතරි පවේණි පරි [බුජනක කොටු දිනි] ”	ගාමිණි අභය රජු පැවති වැවක් විශාල කරවා ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි පරිදි සංරක්ෂණය කිරීම	(ශිලාලේඛන සංග්‍රහය, I, 105 පි).
අංක 2 දරන අභයගිරි පුවරු ලිපිය- IV මිහිඳු රජු	අභයගිරි විහාරයට අනුබද්ධ ව පැවති ගංගා හා ඇළ දොළ හරහා වේලි බඳවා නටබුන් වැව් හා පොකුණු ප්‍රතිසංස්කරණය කර වූ බව සඳහන් කර තිබේ.	නටබුන් වැව් හා පොකුණු ප්‍රතිසංස්කරණය	(ශිලාලේඛන සංග්‍රහය, I, 121 පි).
මිහින්තලේ සෙල් පුවරු ලිපිය IV මිහිඳු රජු- (ක්‍රි.ව. 952- 972)	“ කුඩින් කළ වරජක් ඇත ගම් සිරිත් දඩ කිරා කිරු දඩ මිනැ ඇකැ අවටැ සොළොස් රියන් ගැමිබුදා රියන් කබුල්	“වැව් මෙහෙ” වාරි කටයුතු නඩත්තුව හෝ	(ශිලාලේඛන සංග්‍රහය, I, 45 පි).

	බැගින් ගෙන වැව් මෙහෙ කැරැ වියැ යුතු නො කළ කිරු දැඩ ගත යුතු ”	සංරක්ෂණ කාර්ය යන්.	
--	--	--------------------	--

(අංක 03 වගුව)

වගු අංක03 අනුව වැවේ රොන්මඩ ඉවත් කිරීමේ කාර්යය, වැව් බැම්ම ගස්නිමත් කිරීම, පැවති වැවක් විශාල කරවා ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි පරිදි සංරක්ෂණය කිරීම, “වැව් මෙහෙ” යනුවෙන් වාරි කටයුතුවල සිදු කළ නඩත්තුව හෝ සංරක්ෂණ කාර්යයන්, සහ සෘජුවම නටබුන් වැව් හා පොකුණු ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳව මෙම ශිලා ලේඛනවල සඳහන්ව තිබේ.

ක්‍රි.ව.11 වන සියවසේ ආරම්භය සිට. ක්‍රි.ව.13 වන සියවසේ ආරම්භය දක්වා සිදුකල වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය හා නඩත්තු කටයුතු.

මෙම කාලපරාසය තුළ සාකච්ඡාවට ලක්කරනු ලබන්නේ පොළොන්නරු යුගයේ ආරම්භයේ සිට එහි අවසානය දක්වා කාලය තුළ සිදු කර තිබූ වාරිමාර්ග සංරක්ෂණ කාර්යයන් පිළිබඳවයි. පොළොන්නරු යුගයේ රජවරුන් පෙර රජවරුන් කර වූ වාරිමාර්ග විශාල සංඛ්‍යාවක් ප්‍රතිසංස්කරණය කළ බවට වංශකතා සහ ශිලාලේඛන මූලාශ්‍රය සාධක ලැබී තිබේ. මේ අතරින් පළමු විජයබාහු හා පළමු වන පරාක්‍රමබාහු රජවරුන් සිදුකළ සංරක්ෂණ හා නඩත්තු කාර්යයන් ගණනින් ඉතා විශාල වේ.

වංශකතාවලින් හෙළි වන වාරි උරුමය සංරක්ෂණය හා නඩත්තුව - පොළොන්නරු යුගය

වාරි උරුමය	මුල් ඉදිකිරීම් කාලය	සංරක්ෂණ කාලය	සංරක්ෂණ කාර්යය	මූලාශ්‍රය
මහඑළි වැව / මහාහේළිය වැව	ධාතුසේන රජු ¹ (ක්‍රි.ව.455-473)	I විජයබාහු රජු ² (ක්‍රි.ව.1055- 1110)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(පුව.503 පි) 2(මව.58.48-52)
මහා දත්ත වැව / මහාදත්තික වැව	ධාතුසේන රජු ¹ (ක්‍රි.ව.455-473)	I විජයබාහු රජු ² (ක්‍රි.ව.1055- 1110)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(මව.38.50) 2(මව.58.48-52)
කටුන්තරුව වැව	සද්ධාතිස්ස රජු ¹ (ක්‍රි.පූ.137- 119)	I විජයබාහු රජු ² (ක්‍රි.ව.1055- 1110)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(පුව.499. පි) 2(මව.58.48-52)
ඒරණ්ඩගල්ල වැව/ එඬේරගලු වැව	II අග්බෝ රජු ¹ (ක්‍රි.ව.604-6014)	I විජයබාහු රජු ² (ක්‍රි.ව.1055- 1110)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(පුව.504 පි.). 2(මව.58.48-52)
වලාහස්ස වැව	I උපතිස්ස ¹ (ක්‍රි.ව.365-406)	I විජයබාහු රජු ² (ක්‍රි.ව.1055- 1110)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(මව.37.185) 2(මව.58.48-52)
මහාදාරගල්ල වැව	මහසෙන් රජු ¹ (ක්‍රි.ව.274 - 301)	I විජයබාහු රජු ² (ක්‍රි.ව.1055- 1110)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(මව.37.49) 2(මව.58.48-52)
කුම්බාලක වැව / කුම්භීලසොබිතක වැව	මහසෙන් රජු ¹ (ක්‍රි.ව.274 - 301)	I විජයබාහු රජු ² (ක්‍රි.ව.1055- 1110)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1 (මව.37.49) 2 (මව.58.48-52)
පත්තපාසාණ වැව	II මුගලන් රජු ¹ (ක්‍රි .ව.531-551)	I විජයබාහු රජු ² (ක්‍රි.ව.1055- 1110)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(මව.40.61) 2 (මව.58.48-52)
බාණු වාපි / කණ වාපිය	මහසෙන් රජු ¹ (ක්‍රි.ව.274 - 301)	I විජයබාහු රජු ² (ක්‍රි.ව.1055- 1110)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(මව.37.47) 2 (මව.58.48-52)

මින්නේරිය වැව / මිණිහිරක වැව	මහසෙන් රජු ¹ (ක්‍රි.ව.274 - 301)	I විජයබාහු රජු ² (ක්‍රි.ව.1055- 1110)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(මව.37.47) 2 (මව.58.48-52)
දුරතිස්ස වාපි, පදි වාපි	සද්ධාතිස්ස රජු ¹ (ක්‍රි.පූ. 137-119)	මහා පරාක්‍රමබාහු ² රජු (ක්‍රි.ව.1153-1186)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(මව.33.08-09). 2 (මව.67.31-37).
බ්‍රාහ්මණගාම වාපිය	ජෙට්ඨ තිස්ස රජු ¹ (ක්‍රි.ව.263-273)	මහා පරාක්‍රමබාහු ² රජු (ක්‍රි.ව.1153-1186)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(පුව.502.පි) 2 (මව.67.31-37).
මිණිහිර වාපිය, මහාදාරගල්ල වාපිය, සුවණ්ණතිස්ස වාපිය, කුමඹිල සොබිහක වාපිය, කාණවාපිය	මහසෙන් රජු ¹ (ක්‍රි.ව.274-301)	මහා පරාක්‍රමබාහු රජු ² (ක්‍රි.ව.1153-1186)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(මව.37.46-49), (පුව.502.පි) 2(මව.67.31-37)
කාල වාපිය, ¹ මහාදත්ත වාපිය ¹ , මහානාම	ධාතුසේන රජු ¹ (ක්‍රි.ව.455-473)	මහා පරාක්‍රමබාහු ² රජු (ක්‍රි.ව.1153-1186)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(මව.38.502) 2(මව.67.31-37)
පත්තපාසාණ වාපිය	II මුගලන් රජු ¹ (ක්‍රි.ව.531- 551)	මහා පරාක්‍රමබාහු ² රජු (ක්‍රි.ව.1153-1186)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1(මව.40.61). 2 (මව.67.31-37).
ගිරිකලා වාපිය ¹ වලාහස්ස වාපිය ¹	II අග්බෝ රජු ¹ (ක්‍රි.ව.604- 614)	මහා පරාක්‍රමබාහු ² රජු (ක්‍රි.ව.1153-1186)	ප්‍රතිසංස්කරණය	1 මව.41.67). 2 (මව.67.31-37).
ගෝමති ඇල / පබ්බත ඇල	මහසෙන් රජු (ක්‍රි.ව.274-301)	ධාතුසේන රජු (ක්‍රි.ව.455-473) පරාක්‍රමබාහු රජු ¹ (ක්‍රි.ව.1153-1186)	ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම	1 (මව.77. 51-52) (බ්‍රෝනියර් දූව ලංකාව.84පි).
පබ්බත ඇල	මහසෙන් රජු ¹ (ක්‍රි.ව.274 - 301)	ධාතුසේන රජු ² (ක්‍රි.ව.455 -473) I පරාක්‍රමබාහු ³ රජු (ක්‍රි.ව.1153-1186)	ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම	1(මව.37.50)
මහසෙන් අළ	----	IV විජයබාහු රජු (ක්‍රි .පූ.1270-1272)	ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම	(පුව.521.පි).

(අංක 04 වගුව)

වගු අංක 04 අනුව පොළොන්නරු යුගයේ රජවරුන් බහුලවම සංරක්ෂණය කර තිබෙන්නේ පෙර අනුරාධපුර පාලකයින් ඉදිකළ වාරිමාර්ග ය. ලංකා ඉතිහාසයේ සුවිසල් සංරක්ෂකයා පළමු පරාක්‍රමබාහු රජතුමා වේ. මෙතුමා විශාල වාරිමාර්ග සංඛ්‍යාවක් සංරක්ෂණය කළ අතර එපමණ වාරිමාර්ග සංඛ්‍යාවක් සංරක්ෂණය කළ අන් රජ කෙනෙකු ලංකා ඉතිහාසයෙන් හමු නොවේ. මෙතුමා දක්ෂිණ දේශයේ රජවූ පසුව අලුතෙන්ම හෝ

අලුත්වැඩියා කර වූ වැව් රාශියක නම් මහාවංශයේ සඳහන් වේ. ඒවා මහාගල් වාපි, සෙට්ටි වාපි, ජන්තුන්න වාපි, තබ්බ වාපි, අම්බවාසා වාපි, ගිරිබා වාපි, පාටාල වාපි, මණ්ඩික වාපි, මෝර වාපි, සාදියගාම වාපි, තිලගුල්ලක වාපි, මාලවල්ලිවාපි, කාළි වාපිපස, කිත්තකණ්ඩක වාපි, කණි කාරගල්ල වාපි, බුද්ධ ගාමක නිජ්ඣර වාපි, සුකරග්ගම වාපි, මහාකිරාළ වාපි, ගිරියා වාපි, රක්ඛාන වාපි, අම්බාල වාපි, කටුන්තරු වාපි, ජල්ලිබාව වාපි, උත්තරාල වාපි, තින්නිගාම වාපි, ධවල විට්ඨිකගාම වාපි, කිරා වාපි, තළන්තරු වාපි, කරවිට්ඨ විලන්ත වාපි, දුම්බරගාම වාපි, මුනරු වාපි, කසාල්ල වාපි, කලලහල්ලික වාපි, මූලවාරික වාපි, ගිරිසිගාමුඛ වාපි, පොළොන්නරු තල වාපි, විසිරාත්ථල වාපි යනුවෙන් මහාවංශයේ සඳහන් වේ (මව.67.43-49). මේ සියලු වැව් දක්ෂිණ දෙශය තුළ පිහිටි බව නිසැක ය. තව ද පරාක්‍රමබාහු රජතුමා රුහුණේ පණ්ඩු කෝලම්භ වාපි (පාඩික්කුලම) වැව උරුවෙල වාපි (ඇතිමලේ) වැවත් ප්‍රතිසංස්කරණය කර වූ බව මහාවංශයේ සඳහන් වේ (මව.60.82). නිස්සමහාරාම වීරවිල වැව ආරම්භ කළේ කවුදැයි නොදනී. නමුත් පරාක්‍රමබාහු රජුගේ කාලයේ සංරක්ෂණය කළ වාරි ලේඛනය තුළ මේ වැව ද මහාවංශය ඇතුළත් කර තිබේ (මව.77.36). වගු අංක 040 අනුව මෙම වැව්වලින් බොහොමයක් මෙතුමාට පෙර රජවරුන් ඉදිකළ වැව් ය. මෙතුමා එම වැව් සංරක්ෂණය කර නඩත්තු කටයුතු කළා විය යුතුය. මහා පරාක්‍රමබාහු රජු සමස්ත ලංකාවම එක්සේසත් කළ පසු එතුමා විසින් මහා වැව් 163 ක් කුඩා වැව් 2376 ක් අමුණු 165 ක් ඇළවල් 3910 ක් ගල් සොරොව් 341 ක් කැඩී බිඳී ගිය සොරොව් 1753 ක් අභිනව කර්මාන්ත වශයෙන් හෝ ප්‍රතිසංස්කරණ වශයෙන් කර වූ බව මහාවංශය සංඛ්‍යාත්මකව දක්වා තිබේ (මව.77.29-59). වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණ විෂයෙහි මේසා විශාල මෙහෙවරක් කළ අන් රජතුමා ලංකා ඉතිහාසයේ දක්නට නොලැබේ. පොළොන්නරුව පරාක්‍රම සමුද්‍රය ද එක් අතකින් පරාක්‍රමබාහු රජතුමා කළ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණ ක්‍රියාදාමයේ ප්‍රතිඵලයකි. පරාක්‍රම සමුද්‍රය ඉදිකර තිබෙන්නේ කුඩා වැව් කිහිපයක් සංවර්ධනය කර එකට යා කිරීමෙනි. මහාවංශයේ සඳහන් වෙන පරාක්‍රමබාහු රජු දැයුරු ඔයේ පෙර රජවරුන් විසින් ඉදිකර තිබූ පසුව විනාශ වූ “කොටු බදය” (කොට්ට බද්ද) නම් අමුණ ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳ සඳහන තුළින් පුරාණ යුගයේ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණ කාර්යය පිළිබඳව පුළුල් අවබෝධයක් ලබා දේ. මහාවංශයේ ඒ පිළිබඳ වන සඳහන අධ්‍යයනයෙන් සමකාලීන වාරිමාර්ග සංරක්ෂණය සඳහා රාජ්‍ය උද්යෝගය, සහභාගිත්වය, ශ්‍රම සංවිධානය මෙන්ම සංරක්ෂණ තාක්ෂණය පිළිබඳව ද අවබෝධයක් ලබා ගත හැකියි. “මහා නුවණැති ස්වාමි තෙමේ නොයෙක් පුරුෂ ප්‍රමාණ ගැඹුරු වූ අතිශයින් පතළ වූ තහවුරු වූ මහ මොව් ඇළක් පැවැත් වී, රටවැසි වූ ගල්වඩු සමූහය ද, ලොහොකරුවන් ද , බොහෝ වූ කුඹුරන් ද, රන් කරුවන් ද රැස් කරවා ඔවුන් ගල් කොටන කම්හි යුක්ත කොට ඔවුන් ලවා දැන ගත නො හැකි ශෛලසන්ධි ඇත්තා වූ අතිශයින් තිර වූ ඒක සන වූ ගල් තලයක් සම වූ මනා කොට නිම වන ලද සුණුවම් ඇත්තා වූ හෙය මහා යසස් ඇති රජතෙමේ බැඳ විය. සැදැහැන්නේ ඒ හෙය මතුයෙහි බෝතුරක් ද, පිළිම ගෙයක් ද, එසේම දහගැබක් ද පිහිට වී ” (මව.68.16-31). මහාවංශයේ සඳහන්වෙන පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ පඩාවැව (පණ්ඩු වැව) සම්බන්ධ සංරක්ෂණ ක්‍රියාවලිය ද ඒ හා සමානය. මහාවංශයේ සඳහන් ආකාරයට එය මෙසේ ය. “පරාක්‍රමබාහු රජතුමා පෙර ඉතා කුඩා වූ පණ්ඩු වැව වඩන ලද පස් බැම් හා අයම් විතර් කි තහවුරු මියර ඇති කොට සොරොව්වක් සහිත ඉතා උස් වූ මහා දිය (කඳ) වදනා මගක් ද කරවා පැරකුම් මුහුද යන ව්‍යවහාරය ද තැබී” (මව.68.39- 40). මහාවංශයේ මෙම සඳහන ඉතා කුඩා වැවක් වූ පඩාවැවේ පස් බැම්ම උස්කර විශාල ජලය ප්‍රමාණයක් රඳවාගෙන සොරොව්වක් සහ ජලය බැහැර කිරීමට ඇළ මාර්ගයක් සකසා සංවර්ධනය කර සංරක්ෂණය කිරීම පිළිබඳව තොරතුරු හෙළි කරයි. මෙසේ වාරි කර්මාන්ත සංවර්ධනය කර භාවිත කිරීමෙන් ඒවා ආරක්ෂා විය. මීළඟට පොළොන්නරු යුගයේ වාරි කර්මාන්තවල සංරක්ෂණ කටයුතු කළ පාලකයකු වන්නේ නිශ්ශංකමල්ල රජු ය (ක්‍රි.ව.1187-1196). මෙතුමා කරවූ වැව් ගැන රුවන්වැලි සෑ මළුවේ තිබී හමුවූ ශිලා ලේඛන රැසකම සඳහන් වෙතත් ඒවා එතරම් විශ්වසනීය සාධක ලෙස පිළි නොගනී (EZ. Vol -II.P105, 167). මේ සෙල්ලිපිවල නිශ්ශංකමල්ල සමුද්‍රය හා පණ්ඩිවියකුලම ඔහුගේ නිර්මාණ ලෙස දක්වා ඇත්ත එම වැව් දෙකම පෙර පැවති ඒවා බව සනාථ වේ (ලඟු(ලව්).II.488). බොහෝ විට ඔහු විසින් මේ වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය කරන්නට ඇත. ඔහු විසින් ත්‍රි සිංහලය පුරා වූ වැව් ගණනක් ප්‍රසංස්කරණය කළ බව ශිලා ලේඛනවල සඳහන් කර තිබේ (EZ. Vol -II.p.105, Vol-V.P.432. Vol-V.P.52).

ශිලාලේඛනවලින් හෙළි වන වාර්ෂික උරුමය නඩත්තුව හා සංරක්ෂණය - පොළොන්නරු යුගය

ශිලා ලේඛනය හා කාලය	අන්තර් ගතය	සංරක්ෂණ කාර්ය	මූලාශ්‍රය
මිණිපේ සෙල් ලිපිය නිශ්ශංකමල්ල රජුගේ විය හැකි යැයි සැලකේ. (ක්‍රි.ව.1187-1196)	. “...පෙර මේකින්නා නැමැති අමාත්‍යයාණන් විසින් කරවූ මහවැලි ගං නැමැති බිසවුන් ලෝවැඩ පිණිස වැදූ පුත් රුවනක් බඳු ලක්දිව මුල් කොටසර වැ තුබූ මිණිබෙ ඇළ එතැන් පටන් ශ්‍රී පරාක්‍රමබාහු ස්වාමීන්ට විසිවනු දක්වා පැවැතූ ඔබින් තුදුස් හවුරුද්දක් හුනුමබෙහි රජ කළ කිරිනි විජයබාහු නිශ්ශංක ඵරපත්ත....”	මිණිපෙ ඇළෙහි විටින් විට කළ සංවර්ධනයෙන් පුළුල් කිරීම සහ ආරක්ෂා කිරීම	(E.Z. Vol-V.P 146)
රුවන්වැලි සෑ මළුවේ තිබී හමුවූ ශිලා ලේඛනය සහ වෙනත් ලිපි නිශ්ශංකමල්ල රජු (ක්‍රි.ව.1187-1196)	මෙම ලිපිවල නිශ්ශංකමල්ල සමුද්‍රය හා පණ්ඩිවියකුලම ඔහුගේ නිර්මාණ ලෙස දක්වා ඇතත් එම වැව් දෙකම පෙර පැවති ඒවා බව සනාථ වේ ¹ බොහෝ විට ඔහු විසින් මේ වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය කරන්නට ඇත. මෙම රජතුමා ත්‍රි සිංහලය පුරා වූ වැව් ණනාවක් ප්‍රතිසංස්කරණය කළ බව ශිලා ලේඛන වල සඳහන් කර තිබේ.	වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය	1(ලඳු (ලිපි).II.488). E.Z. Vol -II.p.105, Vol-V.P.432. Vol-V.P.52)
බතලගොඩ වැව පුවරු ලිපිය - .ක්‍රි.ව.1202 සිංහාසනාරූඪ වූ කලායාණවතී බිසව ගේ පස්වන වර්ෂය	“වූඩාමණි තෙමැ මෙ වැව තුන්කඩෙකින් කඩා හැලිසොරො සුන් [බුන්]වැ නොපවත් [වැ] තුබූ කල්හි මෙ බහැලිසොරො ලවා පවත්වා පෙරැමැ දෙවැනි සොරොවක් නැති හෙයින් බොහො කෙත් [වත් නො]පවත් සෙ දැකැ ස්වබුධින් [සොරො]බිම් බලා සුදුසු බිමක් දැකැ එතැ න්හි තමන් නමින් අධිකාරසොරොවයැ යන සොරොවක් ලවා යැටි මියරින් කණව..ටි නැතිවැ හස්වදනා..”	බතලගොඩ වැවේ වැවේ වැව් බැම්ම, ඇළවල්, හා සොරොව්වල සිදු කරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණය	(E.Z. Vol - IV. P 78)

(අංක 05 වගුව).

ඉහත අංක 05 වගුව අනුව ඇළ මාර්ග සංවර්ධනය කිරීම ආරක්ෂා කිරීම මෙන්ම වැව් බැම්මේ කැඩුණ තැන් සහ වැවේ සොරොව්වල කරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණයන් පිළිබඳ ශිලාලේඛනවලින් තොරතුරු ලැබේ.

ක්‍රි ව. 13 වන සියවසේ ආරම්භය සිට 16 වන සියවසේ ආරම්භය දක්වා (පොළොන්නරු යුගයේ අවසානයේ සිට පෘතුගීසීන්ගේ පැමිණීම තෙක්) වංශකතා හා ශිලාලේඛන වලින් හෙළිවෙන වාරි සංරක්ෂණ සහ නඩත්තු කටයුතු

පොළොන්නරු යුගයෙන් පසු වාරිමාර්ග විශාල වශයෙන් සංරක්ෂණය කිරීම් පිළිබඳව සාධක හමු නොවේ. පසුකාලීනව රජවූ රජවරුන් කිහිප දෙනෙකු වාරිමාර්ග සුළුවශයෙන් සංරක්ෂණය කර ඇත. ඔවුහු පහත පරිදි වේ.

වංශකතාවලින් හෙළිවන වාරි උරුමය නඩත්තුව හා සංරක්ෂණය ක්‍රි.ව.13 වන සියවසේ ආරම්භය සිට 16 වන සියවසේ ආරම්භය දක්වා

රජු හා කාලය	සංරක්ෂණ කාර්යය	මූලාශ්‍රය
II පැරකුම්බා රජු (ක්‍රි .ව.1236 -1270)	විනාශ වී ගිය වැව් පිළිසකර කිරීම.	(පුව.516.පි)
IV විජයබාහු රජු (ක්‍රි.ව.1270-1272)	පොළොන්නරුවේ මහසෙන් ඇළ ආදී විනාශ වී ගිය වැව් අමුණු ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම.	(පුව.521.පි).
	සිඳි බිඳී ගිය ඉවුරු සහිත ජලය විරහිතව පැවති වැව් අමුණු රැසක් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම.	(මව.87.112-113).
III බුවනෙකබාහු රජු (ක්‍රි.ව. 1327-1334)	කුරුණෑගල වැව ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම.	(JRAS (CB) XXII (No.86) p 261.
IV බුවනෙක බාහු රජු (ක්‍රි.ව.1341-1351)	බදලරළි යනුවෙන් හැඳින්වෙන බතලගොඩ වැව ප්‍රතිසංස්කරණය කරවනු ලැබීය.	(ලඉ.(ලව්) II.680පි)
	කොස්පොතු ඔයේ අලවල නැමති තැන වේල්ලක් බැඳ ජලය හරවා ගැනීමෙන් බතලගොඩ වැවේ ජල ධාරිතාව වැඩි කිරීම	(JRAS(CB)(No.34)p.83)

(අංක 06 වගුව)

මෙම කාලය වාරි කර්මාන්තයන්ගේ පිරිහීමේ කාලය යි. වගු අංක 06 අනුව II පැරකුම්බා රජු, III බුවනෙකබාහු රජු, IV බුවනෙක බාහු රජු, IV විජයබාහු රජු ආදී රජවරු වාරි කර්මාන්ත ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා උත්සාහ කළ ද සමස්ත පරිහානියෙන් ඒවා ගලවාගත නොහැකි විය. දහතුන් වන ශතවර්ෂය අවසානය වන විට සියලුම වැව් කැඩී බිඳී ගොස් වියළි කලාපය ජන ගුණා බවට පත් වී තිබිණ. දීර්ඝ කාලයක් පැවැති යැපුම් කෘෂි ආර්ථිකය වෙළෙඳ හෝග ආර්ථිකයක් කරා යොමු වීම. වැව් අමුණු විනාශ වීම. වැව් නඩත්තු කිරීම අවශ්‍ය සමාජ හා පාලන සංවිධානය විදේශ ආක්‍රමණ නිසාත් අභ්‍යන්තර අර්බුද හේතු කොටගෙන බිඳ වැටීම හේතුවෙන් දහතුන් වන ශතවර්ෂය අවසානය වන විට පුරාණ වාරි සහායත්වය පිරිහුණු බව පරණවිතාන සඳහන් කරයි (ලව්.(ලඉ).II.676).

නිගමනය

මුල් අවස්ථාවේ පෞද්ගලිකව ද ඉන්පසුව ග්‍රාමීය නායකත්වය ද පසුව සිදු වූ පුළුල් රාජ්‍ය මැදිහත්වීම මත ද වාරිමාර්ග පද්ධතියේ සිදුකළ සංරක්ෂණ සහ නඩත්තු ක්‍රියාවලිය, පුරාණ වාරි පද්ධතිය වර්තමානයේ ද සජීවී උරුමයක් ලෙස ආරක්ෂා වීමට හේතුවිය. පූර්වඓතිභාසික යකඩ යුගයේ වැසියන් විසින් ක්‍රි.පූ. 900 සිට 250 දක්වා කාලයේ මෙරට වියළි කලාපයට වැව් හඳුන්වා දෙනු ලැබේ. මෙම ජනතාව අතර ආදිතමයින් අතින් තැනූ තාවකාලික පස් වැටි, වේලි හා ස්වාභාවික භූ පතස් ආදිය විශාල කර ගනිමින්, කුඩා වැව් තනාගෙන කෘෂි බිම් සඳහා ජලය සම්පාදනය කරගනු ලැබිණ. මෙම ජලසම්පාදන කටයුතු සඳහා මුල් අවස්ථාවේ භාවිත වූයේ පෞද්ගලික ශ්‍රමයයි. එනම් ජලය සම්පාදනයට මූලික වූ තනි පුද්ගලයකු හෝ ඔහුගේ පවුලේ ශ්‍රමයයි. වැව් ඉදිකිරීම් ඇරඹීමේ යුගය වැව් සංරක්ෂණ හා නඩත්තු කටයුතු බහුල යුගයක් විය. වාරිකර්මාන්ත ඉදිකිරීම පිළිබඳ අඩු අත්දැකීම නිසා නිරන්තර ඇති වූ තාක්ෂණික දුබලතා මග හරවා ගැනීමට මෙන්ම කාලගුණික බලපෑම් නිසා ඇති වූ විනාශයන් මග හරවා ගැනීමට තනි හෝ පවුලේ ශ්‍රමය නිරතුරුවම භාවිතයට ගැනීම මේ අවස්ථාවේ සිදු විය.

මුල් ඓතිහාසික අවධිය වන විට වැව් තැනීම තරමක් පැතිර තිබිණ. පෞද්ගලික ශ්‍රමය වෙනුවට සාමූහික ශ්‍රමය භාවිතය මෙම යුගයේ ඇරඹේ. මෙම අවධියේ සමාජය පිළිබඳව පූර්වබ්‍රාග්මීය ශිලා ලේඛන ඇසුරින් කරුණු රැසක් හෙළි වේ. එම ලේඛනවල සඳහන්වෙන “වපි හමික” වැව් නිමි යන විශේෂණ පදය සමග යෙදෙන පරුමක, ගපති, ගමික, බත ආදී යෙදුම් මගින් වාරිමාර්ග ඉදිකිරීම, සංවර්ධනය කිරීම, ගම්මාන ගොඩනැංවීම වැනි ක්‍රියාවලීන් සඳහා නායකත්වය දුන් පිරිස් සම්බන්ධයෙන් තොරතුරු අනාවරණය කර ගැනීමට පුළුවන. මෙම ග්‍රාමීය නායකත්වය යටතේ වාරිකර්මාන්ත ඉදි කිරීම, නඩත්තුව, සංරක්ෂණය සිදු විය. වැවෙන් යැපුණ පවුල් කිහිපයක හෝ ග්‍රාමයක ශ්‍රමය මේ සඳහා භාවිත විය. සිරිත් විරිත්, වාරිත්‍ර වාරිත්‍ර ලෙස, යුතුකම් හා වගකීම් ලෙස මෙම යුගයේ, සංරක්ෂණ හා නඩත්තු කටයුතු සිදුවිය. මෙම යුගයේ සිදු වූ මහින්දාගමනය සමඟ බුදුදහමේ බලපෑම නිසා ඇති වූ විශාල සමාජීය වෙනස්කම් ද වාරි කටයුතු සංවර්ධනයට මෙන්ම සංරක්ෂණයට විශාල බලපෑමක් සිදුකරන ලදී. බොහෝ විට ඊසාන දිග මෝසම් සමයේ වියළි කලාපයට ඇදහැලෙන තද මෝසම් වැසි නිසා ජනපාදිකයන් ඉදි කළ කුඩා පස් බැම් සේදී යාම කඩා බිඳ වැටීම සිදු වුණි. මෙනිසා සෑම වසරක් පාසාම වැව් බැම්, සොරොව්, ඇළමාර්ග ආදියේ අලුත්වැඩියා කටයුතුවල නිරන්තරවම නිරත වීමට ඔවුනට සිදු විය. ඇතැම් විට වියළි කලාපයේ සෑම වසරකම ඊසාන දිග මෝසම් සමයේ ඇති වන මෙම විනාශයන්ට එරෙහිව නැගී සිටීමට ගත් උත්සාහය වාරි කර්මාන්ත පිළිසකර කිරීමේ දැනුම, නඩත්තු කිරීමේ දැනුම සංවර්ධනයට මෙන්ම පරිසර අභියෝගයන්ට මුහුණ දිය හැකි ආකාරයේ වාරි පද්ධතියක් නිර්මාණය කරගැනීමට ද හේතු විය.

මධ්‍ය ඓතිහාසික අවධිය ක්‍රි.ව.100-400 දක්වා යුගය කුඩා ගම් වැව් වෙනුවට මධ්‍ය ප්‍රමාණයේ විශාල වැව් නිර්මාණය ඇරඹෙන වකවානුවකි. පෞද්ගලික මැදිහත් වීම අභිබවා රාජකාරි ක්‍රමය යටතේ සංවිධානගත ශ්‍රමය සහ සම්පත් රාජ්‍ය මැදිහත් වීම යටතේ වාරි කර්මාන්ත ඉදි කිරීම, සංරක්ෂණය හා නඩත්තුව සඳහා යෙදවීම මෙම යුගයේ සිදුවිය. බොහෝ විට මෙයට පෙර යුගයන්වල ඉදි කළ වාරි කර්මාන්ත නැවත විශාල කිරීම, සංවර්ධනය කිරීම හා සංරක්ෂණය කර නැවත භාවිත කිරීම, අලුත් කොටස් එක් කිරීම මෙම කාලවකවානුව තුළ සිදු විය.

පශ්චාත් ඓතිහාසික අවධිය ක්‍රි.ව.400 -1500 දක්වා යුගය විශාල වාරිකර්මාන්ත ඉදි වීම මෙන් ම විශාල වශයෙන් පෙර රජවරු ඉදිකළ වාරිමාර්ග සංරක්ෂණය කිරීම සහ නඩත්තු කටයුතු කර භාවිත කළ යුගයකි. වාරිකර්මාන්ත සංරක්ෂණය ආරම්භයේ සිට ක්‍රි.ව. 1500 දක්වා යුගයේ සිදුකළ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය හා නඩත්තු කටයුතු පිළිබඳවත් මෙරට වංශකතා සාධක (වගු අංක 01 සහ 04 අනුව) සහ ශිලා ලේඛන සාධක (වගු අංක 02, 03, 05) මගින් තොරතුරු බහුලවම අනාවරණය වේ. ඒවා අනුව පෙර රජවරු කැඩිබිඳී ගිය වැව්, අමුණු, ඇළ මාර්ග සෘජුවම ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම කර ඇත. වැව් බැම් විශාල කර ඇත. වැවේ රොන්මඩ ඉවත් කිරීමේ කාර්යය, වැව් බැම්ම ශක්තිමත් කිරීම, පැවති වැවක් විශාල කරවා ජලයෙන් පෝෂණය කර ප්‍රයෝජනයට ගත

හැකි පරිදි සංරක්ෂණය කිරීම, වැව් සංරක්ෂණය හා සංවර්ධනය කර ආගමික ස්ථානවලට පූජා කිරීම, ඇළ මාර්ග දීර්ඝ කිරීම, කැඩී බිඳීගිය අමුණු සංරක්ෂණය, අන්තර්දෝණී ජල කළමනාකරණය මගින් වැව්වල ජල තලය සංරක්ෂණය වැනි සංරක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කර තිබේ. ශිලාලේඛනවලින් හෙළි වෙන කරුණු අනුව මෙම සංකීර්ණ වැව් අමුණු ජාලය ආරක්ෂා කිරීමට, නඩත්තු කිරීමට හා පවත්වාගෙන යාමට විධිමත් නිලධාරී පිරිසක් අනුරාධපුර යුගයේ මුල් කාලයේ සිට සිටි බව තහවුරු වේ. ඔවුන් වාරිකර්මාන්ත සම්බන්ධ විශේෂඥයන්, වාරි කාර්මික නිලධාරීන්, වාරිකර්මාන්ත පරීක්ෂකවරුන්, ජලාරක්ෂක විධායක නිලධාරීන්, වැව් ආරක්ෂාවට සිටි නිලධාරීන්, ජලය නිකුත් කිරීම සඳහා සිටි නිලධාරීන් යනාදී වශයෙන් විවිධ කාර්යයන් සඳහා පත්කර තිබූ බව ශිලා ලේඛන සාධක අනුව සනාථ වේ. ඒ අනුව විධිමත් පරිපාලන ජාලයක් වාරි කර්මාන්ත නඩත්තු කිරීමට සකස් ව තිබිණ. වැව් හාරා විශාල කිරීම, වැව් බැම්මේ කැඩුණ තැන් සහ වැවේ සොරොව් සහ ඇළ මාර්ග සංරක්ෂණය කිරීම පිළිබඳව ද, ජල කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් සැකසුණ නීතිරීති පැවැති බවට ද ශිලා ලේඛන සාධක ලැබී තිබේ. මේ අනුව ආරම්භක අවධියේ පෞද්ගලිකව සිදුකරන ලද සංරක්ෂණ හා නඩත්තු කටයුතු පසුව ග්‍රාමීය නායකත්වය මගින් ඉටු කළ අතර වාරිකර්මාන්ත ජාලය පුළුල් වූ පසු විධිමත් රාජ්‍ය යන්ත්‍රණයක් ඔත්සේ වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය හා නඩත්තු කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම මෙරට වාරි කර්මාන්ත සංරක්ෂණය කිරීමේ දේශීය ක්‍රමවේදය වූ බව තහවුරු වේ.

සමුද්දේශ

ඉන්ද්‍රකීර්ති සිරිවීර (1993). *ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂි ඉතිහාසය*. කොළඹ-10: ඇස්.ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

ඉන්ද්‍රකීර්ති සිරිවීර (2017). *ශ්‍රී ලාංකේය සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණය සහ වෘත්තීය භාවිතය*. නුගේගොඩ: සරසවි ප්‍රකාශකයෝ.

කොත්මලේඅමරවංශ (1969). *ලක්දිව සෙල්ලිපි*. කොළඹ: ඇස්. ගොඩගේ.

තුසිත එම්.ඩී , විතානාවිසි සී.ආර් . (සංස්), (2017). *මධ්‍ය යාන්ත්‍රණ නිමිතයේ ජනාවාස පුරාවිද්‍යාව*. මිහින්තලේ: ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.

බ්‍රෝනියර් ආර්.එල් (2001). *ලක්දිව පුරාතන වාරි මාර්ග*. පියසේන (පරි)එල්. කොළඹ-10: මහවැලි කේන්ද්‍රය.

බ්‍රෝනියර් ආර්.එල් (2007). *අනාදිමත් යුගයක සිට හෙළයේ ජල කළමනාකරණය පිළිබඳ කතාන්දරය*. කොළඹ-10: සූරිය ප්‍රකාශකයෝ.

බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය (සංස්), (2004). *මහාවංශය (මව)*. දෙහිවල, ශ්‍රී ලංකා: බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය.

ලංකා ඉතිහාසය ලංකා විශ්වවිද්‍යාලය(ලඟු.(ලව්) (1972). *විද්‍යාලංකාර විශ්වවිද්‍යාලයේ සිංහල පරිවර්තනය*. කැලණිය: විද්‍යාලංකාර විශ්වවිද්‍යාල මුද්‍රණාලය.

වික්‍රමසිංහ එස්. ඩී.එම්.ඉසෙඩ්. (සංස්), *ශිලා ලේඛන සංග්‍රහය*. (පරි) කරුණානන්ද එස්. කොළඹ: පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව

විතානාවිසි.ආර්. (2013). පුරාණ ශ්‍රී ලංකාවේ වාරි කර්මාන්තයේ සමාජ පුරාවිද්‍යාත්මක අවකාශය හඳුනා ගැනීම. *පුරාවිද්‍යා උරුම අධ්‍යයන සඟරාව*, වෙළුම-01(අංක.02), pp.29–44.

සිල්වා රෝලන්ඩ් (2007). ශ්‍රී ලංකාවේ පුරාණ නගර සංවර්ධනය අනුරාධපුරය කෙරෙහි විශේෂ අවධානය. උරුමයක ආවර්ජනා, pp.55–90.

සෙනෙවිරත්න එස්. (1996). පර්යන්ත ප්‍රදේශ හා ආන්තික, ශ්‍රී ලංකාවේ මුල් අයස් සමයේ ද්‍රව්‍ය හා සමාජ සැදුම් පිළිබඳ විකල්ප තේරුම් කිරීමක් කරා. පුරාවිද්‍යා අංශය: පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය.

සුරවිර ඒ.වි., අබේවර්ධන එච්.ඒ.පී. සහ පතිරණ හර්බට් (සංස්), (1998). පූජාවලිය(පුව). කොළඹ.

Arumugam, S. (1952). *Development of Village Irrigation Works*. Colombo, Sri Lanka: Department of Irrigation,

Begley, V. “Excavation of Iron Age Burials at Pomparipu 1970 4:49-142).” *Ancient Ceylon*, vol.V, 1981, pp. 49–142.

Bingham, Inst.M, PM. *Public Works Department (PWD) Report 1796 to 1913*. Government Printer, 1918.

Codrington, H.W. “The Gampala Period of Ceylon History.” *JRAS (CB)*, vol. XXII, no.86, 1933, p. 261.

Deraniyagala, S.U. (1972). *The Prehistory of Sri Lanka; an Ecological Perspective*. Colombo: Archaeological Survey Department.

Deraniyagala, S.U. “The Citadel of Anuradhapura: Excavation in the Gedige Area.” *Ancient Ceylon*, vol. II, 1972, pp. 48–165.

Dias, M. ed., (2003). *Inscription of Ceylon*. Colombo: Archaeological Survey Department.

Gunawardana, R.A.L.H. “Social Function and Political Power: A Case Study of State Formation in Irrigation Society.” *Indian Historical Review*, vol. IV, no. 2, 1978, pp. 259–273.

Icomos (1999). *The Burra Charter: the Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance*. [Online] Burwood, Vic.: Australia Icomos. Available at: http://australia.icomos.org/wp-content/uploads/BURRA_CHARTER.pdf.

Ievers, R.W. (1899). *Manual of the north-central province*. Colombo, Sri Lanka: Government Printer.

Karunaratne, S. ed., (1984.). *Epigraphia Zeylanica*. Colombo: Department of Archaeology.

Paranavitana, S. ed., (1933). *Epigraphia Zeylanica*. Great Britain: Government of Ceylon.

Paranavitana, S. ed., (1943). *Epigraphia Zeylanica*. Great Britain. Government of Ceylon.

Paranavitana, S. (1970). *Inscription of Ceylon (I.C)*. Ceylon: Department of Archaeology.

Paranavitana, S. (1983). *Inscription of Ceylon*. Sri Lanka.: Department of Archaeology.

Parker (1909). *Ancient Ceylon*. London: Luzac Publisher.

Senavirathna, S. "The Archaeology of the Megalithic-Black and Red Ware Complex in Sri Lanka." *Ancient Ceylon*, vol. V, 1984, pp. 237–307.

Seneviratne, S. "Peripheral Regions and Marginal Communities: Towards an Alternative Explanation of Early Iron Age Material and Social Formations in Sri Lanka. Tradition, Dissent, and Ideology." *Essays in Honour of Romila Thapar*, 1996, pp. 364–410.

Wickramasinghe, D.M.De.Z. ed., (1903). *Epigraphia Zeylanica. (E.Z)*. Great Britain: Government of Ceylon.

Yin, R.K. (2003). *Case Study Research: Design and Methods*. Third ed. London: Sage Publications.

On-line Refereed Journal of the Center for Indigenous Knowledge and Community Studies
Sabaragamuwa University of Sri LankaFollow this and additional works at: www.sab.ac.lke-mail: director@cikcs.sab.ac.lk

‘ඓතිහාසික න්‍යාය’, සිංහල ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනය සඳහා උපයෝගී කොට ගත හැකි ආකාර පිළිබඳ නිදර්ශනාත්මක මග පෙන්වීමක්

සුනන්දා ප්‍රේමසිරි, සිංහල අධ්‍යයන අංශය, පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය, premasiri@pgihs.ac.lk

සාරසංකේපය

ජනශ්‍රැතිය යනු ජීවමාන වූද ගතික වූද ප්‍රජාව සමූහයකි යන අදහස ඉදිරියට ගෙන එමින් ප්‍රකට ජනශ්‍රැතිවේදී රොජර් ඩී ඒබ්‍රහම්ස් පැහැදිලි කළ —ජනශ්‍රැතිය යනු ජීවමානව පවතින, ඇතැම් විට අභාවයට යන, තවත් විටෙක නවීකරණය වෙමින් පවතින ගතික ප්‍රජාවකි¹ යන අදහසට අනුව යමින් අප මෙරට ජනශ්‍රැති අධ්‍යයන ක්‍රමවේද සහ විධික්‍රම යාවත්කාලීන කළ යුතුව ඇත. එම අදහසට අනුව, පවතින මූලාශ්‍රය ජනශ්‍රැති විද්‍යා න්‍යාය සහ ක්‍රමවේද භාවිතයෙන් පුළුල්ව ඉගැන්වීමේදී විධිමත් හෝ ක්‍රමවේදාත්මක උපාය මාර්ග ස්ථිරසාර ලෙසත් ප්‍රමාණවත් ලෙසත් භාවිතයට ගැනීම විෂයයෙහි අවධානය යොමු කළ යුතුව ඇත. ඉතා දිගු සහ පොහොසත් ඓතිහාසික උරුමයක් සහිත සම්භාව්‍ය සිංහල සාහිත්‍යයත්, නූතන සිංහල සාහිත්‍යයත්, සිංහල ජනශ්‍රැතියත් මූලාශ්‍රය පිරුණු අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍ර වශයෙන් හඳුන්වා දිය හැකිය. සාහිත්‍ය විශාරදයන් සහ ජනශ්‍රැතිවේදීන්, සාහිත්‍ය සහ සාහිත්‍ය න්‍යායත්, ජනශ්‍රැති සහ ජනශ්‍රැති විද්‍යාවත් සිංහල සාහිත්‍ය සහ ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනයේදී භාවිතයට ගැනීමේ ඇති වැදගත්කම මෙම ලිපියෙන් ප්‍රමුඛව සාකච්ඡා කෙරේ. පැරණි ජනශ්‍රැති පදනම්ව වර්තමානය හැඩගස්වා ගැනීම පමණක් නූතන ජනශ්‍රැතිවේදියාගේ කාර්යභාරය නොවේ. ඔහු පුරාවිද්‍යාඥයෙකු හෝ ඉතිහාසඥයෙකු මෙන් නොව මානව විද්‍යාඥයෙකු හෝ සමාජ විද්‍යාඥයෙකු මෙන් පර්යේෂණකාමී වෙමින් ප්‍රායෝගික ජනශ්‍රැති පර්යේෂණයෙහි නියැළීම වැදගත්ය. මේ වන විට යුරෝපීය, බටහිර සහ විශේෂයෙන් භූගෝලීයව පමණක් නොව සංස්කෘතිකව පවා අපට වඩා සමීප දකුණු ආසියානු කලාපවල උසස් ජනශ්‍රැති පර්යේෂණවල නිරත ආධුනික මට්ටමේ පර්යේෂකයන් විසින් ව්‍යුහාත්මක, මනෝවිග්‍රහාත්මක, සමාජවාග්විද්‍යාත්මක, මානව විද්‍යාත්මක, සමාජ විද්‍යාත්මක හෝ කාර්යමය වැනි මූලාශ්‍රය විමර්ශනාත්මක ක්‍රමවේද සිය පර්යේෂණ ක්‍රමවේද වශයෙන් සුලභව සහ පුළුල්ව උපයෝගී කොට ගැනේ. රටක ජාතික සහ ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පිළිගත් ආදර්ශ මෙන්ම විවිධ සංස්කෘතික හුවමාරුවෙන් පෝෂිත ජනශ්‍රැති, අධ්‍යයන සඳහා මූලාශ්‍රය කර ගැනීමෙන් උසස් පර්යේෂණ සිදු කිරීමේ පුළුල් අවකාශ සැලසේ. ඇමරිකාව ප්‍රමුඛ ජනශ්‍රැති අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍ර ඉතා දියුණු තලයක පසුවෙන අනෙකුත් බොහෝ සමාජ මුල් යුගවලදී ලොව අනෙකුත් මහාද්වීපික කලාපවල, බොහෝ විට සිය යටත්විජිත වශයෙන් පැවති සමාජවල ජනශ්‍රැතික මූලාශ්‍රය සහ දේශීය මූලාශ්‍රය අතර ඇති විශේෂතා මෙන්ම ඒ එකිනෙක තුළනාත්මකව නිරීක්ෂණයට පෙළඹුණු අයුරුද නිරීක්ෂණය කිරීම ම වැදගත්කම මෙහිදී සාකච්ඡාවට බඳුන් වේ. සිංහල සාහිත්‍ය අධ්‍යයනය, ඓතිහාසික සහ ජනශ්‍රැතික මූලාශ්‍රය භාවිතයෙන් අන්තර්විෂයයික සහ තුළනාත්මක දෘෂ්ටියකින් හැදෑරීමේ වැදගත්කම පෙන්වා දීම මෙම ලිපියෙහි මූලික අරමුණයි. එසේ සිංහල ජනශ්‍රැති සංකල්පයට සහ තුළනාත්මකව හැදෑරීමේදී සංස්කෘතික, මානවවිද්‍යාත්මක සහ සමාජවිද්‍යාත්මක අන්තර්දෘෂ්ටි සැපයීම වැදගත් වන්නේද? එසේ වැදගත් වන්නේ නම්

¹ Roger D. Abrahams, 1970, P 06

ඒ සඳහා හඳුන්වා දිය හැකි අන්තර්විෂයයික නව අධ්‍යයන ප්‍රවේශ විය හැක්කේ මොනවාද? තුලනාත්මක විමර්ශනවලදී උපයෝගී කොට ගත හැකි න්‍යායාත්මක වපසරි මොනවාද? වැනි ප්‍රශ්න රැසකට ප්‍රමාණවත්ව සහ විධිමත්ව පිළිතුරු ලබා දීම මෙම පර්යේෂණාත්මක විමර්ශනයෙන් සිදු කිරීමට අපේක්ෂිතය. නව දැක්මකින් ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනයට ප්‍රවේශ වන සිංහල ජනශ්‍රැති පර්යේෂකයන්ගේ පර්යේෂණ සඳහා පුළුල් තේමාත්මක වපසරියක් නිර්මාණය කර ගැනීම පිණිස ලාංකේය ඉතිහාසයෙහි ඉතා වැදගත් සිදුවීම් සමග සම්බන්ධ වන තීරණාත්මක සන්ධිස්ථාන නිදර්ශනාත්මකව භාවිතයෙන්, ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනයෙහි ඓතිහාසික න්‍යාය තව දුරටත් පුළුල්ව භාවිතයට යොමු කිරීම මෙම පර්යේෂණාත්මක ලිපියෙහි මුඛ්‍ය අරමුණය.

ප්‍රමුඛ පද: ඓතිහාසික න්‍යාය, ව්‍යුහාත්මක න්‍යාය, අන්තර්විෂයයික සහ තුලනාත්මක විග්‍රහය, කාර්යමය විග්‍රහය, සංස්කෘතික අන්තර්දෘෂ්ටි සැපයීම.

සිංහල ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනය: හැඳින්වීම

සිංහල සාහිත්‍ය අධ්‍යයනය, ඓතිහාසික සහ ජනශ්‍රැතික මූලාශ්‍රය භාවිතයෙන් අන්තර්විෂයයික සහ තුලනාත්මක දෘෂ්ටියකින් සිංහල ජනශ්‍රැති හැදෑරීමේ වැදගත්කම පෙන්වා දීම මෙම ලිපියෙහි මූලික අරමුණයි. සිංහල සාහිත්‍ය අධ්‍යයනයේදී ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයන් ජනශ්‍රැතික මූලාශ්‍රයන් වැදගත් වන ආකාරය මෙන්ම ඒවා නිදසුන් වශයෙන් ගනිමින් සාහිත්‍යය අධ්‍යයනය ගුණාත්මකව පෝෂණය කිරීමේ වැදගත්කම පෙන්වා දීම මෙහි අනෙක් වැදගත් අරමුණු වශයෙන් හඳුන්වා දිය හැකිය. එසේ සිංහල ජනශ්‍රැති සංකල්පයට සහ තුලනාත්මකව හැදෑරීමේදී සංස්කෘතික, මානවවිද්‍යාත්මක සහ සමාජවිද්‍යාත්මක අන්තර්දෘෂ්ටි සැපයීම වැදගත් වන්නේද? එසේ වැදගත් වන්නේ නම් ඒ සඳහා හඳුන්වා දිය හැකි අන්තර්විෂයයික නව අධ්‍යයන ප්‍රවේශ විය හැක්කේ මොනවාද? තුලනාත්මක විමර්ශනවලදී උපයෝගී කොට ගත හැකි න්‍යායාත්මක වපසරි මොනවාද? වැනි ප්‍රශ්න රැසකට ප්‍රමාණවත්ව සහ විධිමත්ව පිළිතුරු ලබා දීම මෙම පර්යේෂණාත්මක විමර්ශනයෙන් සිදු කෙරේ.

ඉතා දිගු සහ පොහොසත් ඓතිහාසික උරුමයක් සහිත සම්භාව්‍ය සිංහල සාහිත්‍යයත්, නූතන සිංහල සාහිත්‍යයත්, සිංහල ජනශ්‍රැතියත් මූලාශ්‍රය පිරුණු අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍ර වශයෙන් හඳුන්වා දීමේ වරදක් නැත. එම මූලාශ්‍රය ජනශ්‍රැති විද්‍යා න්‍යාය සහ ක්‍රමවේද භාවිතයෙන් පුළුල්ව ඉගැන්වීමේදී විධිමත් හෝ ක්‍රමවේදාත්මක උපාය මාර්ග ස්ථිරසාර ලෙසත් ප්‍රමාණවත් ලෙසත් භාවිතයට ගැනීම විෂයයෙහි මෙරට භාෂා විශාරදයන්, සාහිත්‍යවේදීන් සහ ජනශ්‍රැතිවේදීන් අතර උද්‍යෝගයක් ජනිතව ඇති බව පෙනෙන්නට තිබේ. සාහිත්‍ය විශාරදයන් සහ ජනශ්‍රැතිවේදීන්, සාහිත්‍ය සහ සාහිත්‍ය න්‍යායත්, ජනශ්‍රැති සහ ජනශ්‍රැති විද්‍යාවත් සිංහල සාහිත්‍ය සහ ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනයේදී අන්‍යෝන්‍ය වන ආකාරය පිළිබඳ කිසියම් අවබෝධයකින් පසු වන බව ඒ අනුව ප්‍රත්‍යක්ෂ වේ. නමුත් ජනශ්‍රැති සහ සාහිත්‍ය අධ්‍යයනය ඒකාබද්ධ වූ, අන්‍යෝන්‍ය වූ පුළුල් විෂය ක්ෂේත්‍රයක් වශයෙන් සංවර්ධනය කිරීම විෂයෙහි උනන්දුවක් දක්වන්නේ ඒ පිළිබඳ අධ්‍යයනයෙන් සහ උද්‍යෝගයෙන් යුතු අතලොස්සක් වූ පිරිසක් බව පැවසීමද මෙහිදී යුක්ති යුක්තය.

ජනශ්‍රැතිය යනු ජීවමාන වූද ගතික වූද ප්‍රපංච සමූහයකි යන අදහස ඉදිරියට ගෙන එමින් ප්‍රකට ජනශ්‍රැතිවේදී රොජර් ඩී ඒබ්‍රහම්ස් පැහැදිලි කළ “ජනශ්‍රැතිය යනු ජීවමානව පවතින, ඇතැම් විට අභාවයට යන, තවත් විටෙක නවීකරණය වෙමින් පවතින ගතික ප්‍රපංචයකි” යන අදහසට අනුව යමින් මෙරට ජනශ්‍රැති අධ්‍යයන ක්‍රමවේද සහ විධික්‍රම යාවත්කාලීන කළ යුතුය.

පැරණි ජනශ්‍රැති පදනම්ව වර්තමානය හැඩගස්වා ගැනීම පමණක් නූතන ජනශ්‍රැතිවේදියාගේ කාර්යභාරය නොවේ. ඔහු පුරාවිද්‍යාඥයකු හෝ ඉතිහාසඥයෙකු මෙන් නොව මානව විද්‍යාඥයකු හෝ සමාජ විද්‍යාඥයෙකු මෙන් පර්යේෂණකාමී වෙමින් ප්‍රායෝගික ජනශ්‍රැති පර්යේෂණයෙහි නියැළීම වැදගත්ය.

නමුත් අප දන්නා ආකාරයට මේ වන විට යුරෝපීය, බටහිර සහ විශේෂයෙන් භූගෝලීයව පමණක් නොව සංස්කෘතිකව පවා මෙරටට වඩා සම්ප දකුණු ආසියානු කලාපවල උසස් ජනගහන පර්යේෂණවල නිරත ආධුනික මට්ටමේ පර්යේෂකයන් විසින් ව්‍යුහාත්මක, මනෝවිග්‍රහාත්මක, සමාජවාග්විද්‍යාත්මක, මානව විද්‍යාත්මක, සමාජ විද්‍යාත්මක හෝ කාර්යමය වැනි මූලාශ්‍රය විමර්ශනාත්මක ක්‍රමවේද සිය පර්යේෂණ ක්‍රමවේද වශයෙන් සුලභව සහ පුළුල්ව උපයෝගී කොට ගැනේ. ඕනෑම රටක ජාතික සහ ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පිළිගත් ආදර්ශ මෙන්ම විවිධ සංස්කෘතික හුවමාරුවෙන් පෝෂිත ජනගහන, අධ්‍යයන සඳහා මූලාශ්‍රය කර ගැනීමෙන් උසස් පර්යේෂණ සිදු කිරීමේ පුළුල් අවකාශ සැලසේ. ඇමරිකාව ප්‍රමුඛ ජනගහන අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍ර ඉතා දියුණු තලයක පසුවෙන අනෙකුත් බොහෝ සමාජ මුල් යුගවලදී ලොව අනෙකුත් මහාද්වීපික කලාපවල, බොහෝ විට සිය යටත්විජිත වශයෙන් පැවති සමාජවල ජනගහනික මූලාශ්‍රය සහ දේශීය මූලාශ්‍රය අතර ඇති විශේෂතා මෙන්ම ඒ එකිනෙක තුලනාත්මකව නිරීක්ෂණයට පෙළඹුණු අයුරුද නිරීක්ෂණය කිරීම පර්යේෂණ ප්‍රවේශයක් වශයෙන් වැදගත් වේ.

ඓතිහාසික න්‍යාය

මෙරට ජනගහන අධ්‍යයන ආරම්භ වනුයේ යටත්විජිත සමයේ පාලන තන්ත්‍රය මෙහෙයවූ බටහිර ජාතීන් අතින් පෞරාණික මූලාශ්‍රය, ගැමි කතා, අභිචාර ආදිය ඒකරාශී කිරීමට පටන් ගත් තැනිනි. පසුකාලීනව දේශීය ජනගහනික මූලාශ්‍රය සොයා යමින් දේශීය උගන්තුද ඉතා ඉහළ දායකත්වයක් ක්ෂේත්‍රයට ලබා දුන් ආකාරය විමසා බැලීමද වැදගත්ය. ඓතිහාසික න්‍යාය භාවිතයෙන් සිංහල ජනගහනික හැදෑරීමේදී ප්‍රමුඛ වශයෙන් එය වර්ගීකරණ ද්විත්වයක් යටතේ හඳුන්වා දිය හැකිය;

- මෙරටින් හමුවන සියලු ජනගහන
- මෙරටට ආවේණික සිංහල ජනගහන

මෙම වර්ගීකරණය ඓතිහාසික ජනගහන විමර්ශනයේදී බෙහෙවින් වැදගත් වේ. මෙරටින් හමු වන ලොව ඕනෑම සමාජ සංස්කෘතික පරිසරයකට සහ භූගෝලීය කලාපයකට අයත් ජනගහන සම්ප්‍රදායන් සහ ආකෘති පළමු වර්ගීකරණයටත් දේශීය ඓතිහාසික සහ සංස්කෘතික අත්දැකීම් ඇසුරින් පමණක් නිපදවුණු ජනගහන දෙවන වර්ගීකරණයටත් අන්තර්ග්‍රහණය කළ හැකිය.

ජනගහන අධ්‍යයනයේදී ශාන්තරමය සහ සංකල්පමය ප්‍රවේශ ලබා ගන්නා අවස්ථාවලදී ඓතිහාසික අධ්‍යයන ප්‍රවේශය නැත්නම් ඓතිහාසික න්‍යාය (*Historical Theory*) උපයෝගී කොට ගැනීමේ ඉඩ ප්‍රස්තාව විවෘතව පවතී. සිංහල ජනගහන අධ්‍යයනයේ නිරත පර්යේෂකයන්ටද එය බෙහෙවින් උපයෝගී වනු ඇත. මේ සඳහා ලාංකේය ජනගහන පර්යේෂකයන් ඉදිරිපත් කර ඇති ශාන්තරමය සහ සංකල්පමය ප්‍රවේශ අන්තර්ගත වූණු ගැඹුරු ශාස්ත්‍රීය එකතු හෝ කෘති ප්‍රමාණවත්ව පවතින්නේද?

අමරිකානු ජනගහන අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රයට අදාළව ඓතිහාසික අධ්‍යයන ප්‍රවේශය පිළිබඳ දීර්ඝ සහ සාරගර්භ සාකච්ඡාවක නිරත වූ Richard M. Dorson, *A Historical Theory for American Folklore*² යන ශීර්ෂය යටතේ මේ පිළිබඳ විස්තරාත්මක පැහැදිලි කිරීමක් සිදු කර ඇත. රිචඩ් එම්. ඩෝසන් ඇමරිකානු අධ්‍යයන ආශ්‍රිතව ශාන්තරමය සහ සංකල්පමය පර්යේෂණාත්මක රචනා පිළිබඳව ඉදිරිපත් කර ඇති අදහස් විමසීම සිංහල ජනගහන අධ්‍යයනයේ නිරත නවක පර්යේෂකයන් හට ප්‍රයෝජනවත්ය. ඒ ඔස්සේ ඔවුනට ඇමරිකානු සහ සිංහල ජනගහන අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රයෙහි රචනා වපසරි පිළිබඳ තුලනාත්මක අවබෝධයක් ලබා ගැනීමටත් පහසු වනු ඇත. 1970 දශකයෙහි ප්‍රකාශයට පත් වූණු එම ලිපි මගින් ඇමරිකානු ජනගහන අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රයෙහි පිබිදී එමින් පැවති න්‍යායාත්මක වපසරි සාකච්ඡාවට බඳුන් කර ඇත. ඒ අතරින් Dan Ben-Amos සංස්කරණය කළ

² Richard M. Dorson, — A Historical Theory for American Folklore in Handbook of American Folklore, 1986, P 326

Folklore Genres (1976) ලිපි එකතුව මගින් ජනයාගේ ග්‍රැනි නැත්නම් සන්නිවේදනාත්මක මාධ්‍ය පිළිබඳව ඒ වන විට ගොඩනැගී තිබුණ සාම්ප්‍රදායික ස්ථිතික ස්වභාවයට අභියෝග කෙරිණ. මෙම මතවාදම Américo Paredes, Richard Bauman සංස්කාරකත්වයෙන් යුතු *Toward New Perspectives in Folklore* (1972) ලිපි එකතුවෙහිත්, Ben-Amos සහ Kenneth Goldstein එක්ව 1975දී සංස්කරණය කළ *Folklore: Performance and Communication*, Saha William Bascom 1977 සංස්කරණය කළ *Frontiers of Folklore* යන කෘතිවලද මෙම කරුණු සවිස්තරාත්මකව සාකච්ඡා කෙරී ඇත. ජනයාගේ ග්‍රැනි, ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් නැත්නම් සන්නිවේදනාත්මක මාධ්‍ය පිළිබඳ මෙම නව විවරණ 1978දී *The Dynamics of Folklore* කෘතිය ඔස්සේ Barre Toelken ද සාකච්ඡාවට ලක් කළේය. සන්නිවේදන විධියක් වශයෙන් මානව භාෂණය ජනග්‍රැනි අධ්‍යයන විෂයයෙහි බලපෑම්සහගත වූ ආකාරය පිළිබඳ 1962දී Dell Hymes ඉදිරිපත් කළ සුප්‍රකට රචනා පිළිබඳවද න්‍යායාත්මක ජනග්‍රැනි අධ්‍යයනයෙහි පුරෝගාමියෙකු වන, සුප්‍රකට *Journal of American Folklore* සඟරාවෙහි 1980 වසරෙහිදී සංස්කාරකවරයා වශයෙන්ද කටයුතු කර ඇති Richard Bauman හඳුන්වා දුන්නේය.

මහාචාර්ය රිචඩ් එම්. ඩෝසන්, ජනග්‍රැනි අධ්‍යයන විෂයෙහි ක්ෂේත්‍ර පර්යේෂණ (*field work*), ඓතිහාසික ලේඛන (*archives*) සහ මුද්‍රිත මූලාශ්‍රය (*printed sources*) භාවිතයෙහි ඇති උපයෝගිතා පිළිබඳව ඉදිරිපත් කළ දීර්ඝ අර්ථ දැක්වීම් විමසා බැලීමද ඓතිහාසික අධ්‍යයන සඳහා ප්‍රවේශ වන පර්යේෂකයන් හට බෙහෙවින් ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත. ‘මුද්‍රිත මූලාශ්‍රය භාවිතයේ උපයෝගිතාව පිළිබඳ රිචඩ් එම්. ඩෝසන්ගේ විග්‍රහය’ යන ශීර්ෂය යටතේ සිංහල මුද්‍රිත මූලාශ්‍රය නිදසුන් කොට ගනිමින් රචිත ලිපි පරිශීලනයද මෙහිදී කිසියම් මඟ පෙන්වීමක් වනු ඇත. දාහත්වන සියවසේ පටන් ලොව පුරා ප්‍රකටව, ව්‍යාප්තව ගිය පෞරාණික ජන විශ්වාසය (*popular antiquarianism*) ගවේෂණය කිරීමේ උද්‍යෝගයට සමගාමීව මුද්‍රිත මූලාශ්‍රය බිහි වීමේ වේගයද වර්ධනය වූ ආකාරය පැහැදිලිව පෙනෙන්නට තිබේ.

දහනවවන සියවසේ මුල් අවධියේ පටන් ප්‍රබන්ධකතාකරුවන්, ඉතිහාසඥයන් සහ දේශ ගවේෂකයන් විසින් ඒකරාශී කරන ලද මුද්‍රිත මූලාශ්‍රය ජනග්‍රැනි ගවේෂකයන්ගේ ඓතිහාසික පර්යේෂණ සඳහා බෙහෙවින් ප්‍රයෝජනවත්ය. පැරණි සම්භාව්‍ය ගද්‍ය, පද්‍ය, පුස්තකාල පොත්, අත්පිටපත් සහ යටත්විජිත යුගයෙහි අනෙකුත් ලේඛනද ඒ සඳහා ප්‍රයෝජනවත් පැරණි මූලාශ්‍රයෝ වෙති. ඓතිහාසික පර්යේෂණයක නිරත ජනග්‍රැනි පර්යේෂකයෙකුට සිය න්‍යායාත්මක කියවීම් සහ ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය තරමටම මුද්‍රිත මූලාශ්‍රයද අනිශ්චිත වැදගත් මූලාශ්‍රයෝ වෙති.

Folklore යන ඉංග්‍රීසි යෙදුම නිපැයූ විලියම් තොම්ස්ද 1859දී සිය *Choice Notes from 'Notes and Queries: Folk-Lore'* නම් කෘතිය ඔස්සේ එබඳු ජනග්‍රැනිකාංග ප්‍රකාශයට පත් කළේය. ජෝජ් ලෝරන්ස් ගෝම් (George Laurence Gomme) ද 1883-85 කාල සමයේදී සිරිත්විරිත්, උපහාස, ප්‍රස්තාව පිරුළු සහ අනෙකුත් වාච්‍ය ග්‍රැනි, ජනප්‍රිය ඇදහිලි විශ්වාස, දේශීය සහ අනෙකුත් සම්ප්‍රදායගත ආභාස ඇතුළත් වෙළුම් ගණනාවක් සකස් කළේය. මෙම ඓතිහාසික ලේඛන නූතන ජනග්‍රැනි අධ්‍යයනයේ නියැලෙන්නන්ට ඉතා ප්‍රයෝජනවත් මූලාශ්‍රයෝ වෙති. *Country Folk-Lore, Printed Extracts* හිද බ්‍රිතාන්‍ය ජන සම්ප්‍රදායන් පිළිබඳ වැදගත් තොරතුරු සංග්‍රහ වී ඇත.

බ්‍රිතාන්‍යයේ මුද්‍රිත සුප්‍රකට *Ipswich Journal* (1877-1878) මගින් එවක එරට ව්‍යාප්තව පැවති ජනග්‍රැනික අංග වන කෘෂිකාර්මික මිථ්‍යා කතා, පැරණි පෙර නිමිති, උපත් වාරිත්‍ර, වශිකරණ, මරණාශ්‍රිත පෙර නිමිති, සුරංගනා කතා, ජන කතා, අවමංගල වාරිත්‍ර, ක්‍රීඩා, අස්වනු නෙලීමේ වාරිත්‍ර, පුරාණෝක්ති, නැලවිලි ගී, ප්‍රස්තාව පිරුළු, උපමා, හදිහුනියම් ආදිය සංග්‍රහ කොට ඉදිරිපත් කෙරිණ. එංගලන්තයේ ගම් දනවි සිසාරා ප්‍රවේශ වී කෙරුණු ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණ මගින් එවක එරට ජීවමාන සම්ප්‍රදායන් රැසක් අනාගත අධ්‍යයන සඳහා ප්‍රයෝජනවත් විය

හැකි පරිදි මුද්‍රණයෙන් සංරක්ෂණය කෙරිණ. එපමණක් නොව ඇමරිකාවේ සිදු වූ ආකාරයටම එංගලන්තයේද පුවත්පත් හා සඟරා මගින් විශාල වශයෙන් එදිනෙදා ජන ජීවිතය සහ ඇතැම් ජනශ්‍රැති පිළිබඳ තොරතුරු ප්‍රකාශයට පත් කෙරිණ.

බොහෝ අවස්ථාවලදී දේශීය ඉතිහාසය පිළිබඳ අධ්‍යයන මඟින්ද ජනශ්‍රැති හැදෑරීම් සඳහා වූ පෝෂක කලාප අනාවරණය කෙරිණ. ඉතා කුඩා ගම්මානයක් හෝ නගරයක්ද තමාට අනන්‍ය වූ ජන සම්ප්‍රදායන්ගෙන් යුක්ත වේ. අනෙක් අතින් ස්වයං චරිතාපදාන සහ ස්මෘති රචනාද බොහෝ වැදගත් ජනශ්‍රැතික අත්දැකීම් සංග්‍රහ කරයි. ස්කොට් ජාතික නියු මිලර් (Hugh Miller) *My Schools and Schoolmasters* නමින් ඉදිරිපත් කළ සිය පෞද්ගලික අත්දැකීම් අතර ප්‍රදේශයේ ඉතා වැදගත් ජන සම්ප්‍රදායන් සංග්‍රහ වී ඇත. මෙබඳු සංචාරක පෞද්ගලික සටහන් තුළ වාරිත්‍රවාරිත්‍ර, හුරුපුරුදු, කතාන්තර සහ වර්යා රටා ආශ්‍රිත ඉතා පොහොසත් ජන සම්ප්‍රදායන් රැසක් අන්තර්ගතව ඇත.

බටහිර රටවල පමණක් නොව ඉන් එපිට ලොව නන් දෙස විවිධ සංස්කෘතික කලාප තුළ මෙයාකාරයට මුද්‍රණයෙන් එළි දැක්වුණු ජනශ්‍රැති බොහෝය. මෙය ශ්‍රී ලංකාවටද පොදු වූ තත්වයකි. ලන්දේසින් විසින් දහඅටවන සියවසෙහි, ක්‍රි. ව. 1734දී ජේකොබ් ආණ්ඩුකාර සමයෙහි මුද්‍රණාලයක් ආරම්භ කළ තැන් පටන් මෙරටෙහිද මුද්‍රිත මූලාශ්‍රය බිහි වීම ඇරඹුණි. ක්‍රමයෙන් ඉංග්‍රීසි පමණක් නොව සිංහල ග්‍රන්ථ, පුවත්පත් හා සඟරා මුද්‍රණයෙන් එළි දැක්වීම ඇරඹුණු අතර ඒවායෙහි බොහෝ ජනශ්‍රැතික තොරතුරු දැන හෝ නොදැන අන්තර්ගත වීම වැදගත් සංසිද්ධියකි. ලංකා නිධානය, ශාස්ත්‍ර නිධානය, ලංකාලෝකය, ලක්මිණි පහන, ලක්රිවි කිරණ, ඤාණාර්ථප්‍රදීපය, සත්‍යමාර්ග, සිතුවිණි රුවන ආදී පුවත්පත් මෙන්ම සමය සංග්‍රහව, සත්‍ය සමුවවය, ඥානාදර්ශය ආදී සඟරා ඒ අතර ප්‍රධානය. සම්භාව්‍ය සිංහල ගද්‍ය සහ පද්‍ය ග්‍රන්ථ පමණක් නොව අරාබි නිසොල්ලාසය, බයිබලය, කුරාණය වැනි සිංහල පාඨකයාට ආගන්තුක ග්‍රන්ථවල සිංහල පරිවර්තනද මුද්‍රණය කෙරිණ. මෙරට යටත්විජිත පාලකයෝ රටෙහි රාජ්‍ය පරිපාලනය කාර්යක්ෂම ලෙස පවත්වාගෙන යාම අරමුණු කර ගනිමින් ලක්වැසියන්ගේ පෞරාණික ජන ව්‍යවහාර ඒකරාශී කිරීමට පෙළඹුණහ. එපමණක් නොව ක්‍රමයෙන් ජාතිකත්වය හා දේශීය සංස්කෘතිය පිළිබඳ රටවැසියන් හා දේශීය ශාස්ත්‍රඥයන් අතර පිබිදී ආ ප්‍රබෝධයන් මේ යුගයෙහි මෙරට ජනශ්‍රැතික මූලාශ්‍රය විෂයෙහි උනන්දුව ජනිත කිරීමට හේතුකාරක වූ බව ප්‍රකට කරුණකි. ජේම්ස් එම්බර්සන් ටෙනන්ට්, හෙන්රි පාකර්, ජෝන් කැලවේ, නියු නෙවිල්, මේජර් ෆෝබ්ස්, ආනන්ද කුමාරස්වාමි, විලියම් ගුණතිලක, දන්දිරිස් ද සිල්වා ගුණරත්න, ඩබ්. ඒ ද සිල්වා, ජෝන් එම් සේනාවෙරත්න, ආතර් ඒ පෙරේරා, එල්. ඩී. බානට් යනු මෙයාකාරයට 1880-1920 අතර කාලයේ වැදගත් මුද්‍රිත මූලාශ්‍රය රැසක් බිහි කළ ප්‍රමුඛ පෙළේ දෙස් විදෙස් විද්වත්හුය. මීට මදක් පසුකාලීන අවධියක වුව වැදගත් ජනශ්‍රැතික මූලාශ්‍රය දායාද කළ විද්වතුන් වශයෙන් නන්දදේව විජේසේකර, මහාචාර්ය එදිරිවීර සරච්චන්ද්‍ර සහ එච්. ඒ. ඒ. ගුණතිලක යන අයගේ මූලාශ්‍රය හඳුනා ගත හැකිය. මෙම මූලාශ්‍රයන්හි අදාළ යුගවල ඒකරාශී කෙරුණු යන්ත්‍රමන්ත්‍ර, හදිහුනියම්, යක්ෂයන් භූතයන් පිළිබඳ විශ්වාස, ප්‍රස්තාව පිරුළු, ජනකතා, සැහැලි කවි, එළිසම පද්‍ය, පුරාණෝක්ති, ජන ක්‍රීඩා, තේරවිලි, නැලවිලි ගී, උත්සව, ජන නාට්‍ය පමණක් නොව සාමාන්‍ය ජන ජීවන තොරතුරුද සංග්‍රහ කෙරී ඇත.

ශ්‍රී ලාංකේය ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනයේ ඉතිහාසය සහ ලංකා ඉතිහාසය පරිශීලනයෙන් ජනශ්‍රැතිය හැදෑරීමේදී අවශ්‍යයෙන්ම පරිශීලනය කළ යුතු වැදගත් ග්‍රන්ථ පිළිබඳව පර්යේෂකයන් සතු විය යුතු දැනුම අනිශ්චිත වැදගත් වේ. මේ සඳහා ජනශ්‍රැති පර්යේෂකයන් අනිවාර්යයෙන් පරිශීලනය කළ යුතු පළමු ගණයේ කෘති වශයෙන් වංශකතා සාහිත්‍යය හඳුන්වාදිය හැකිය. ඓතිහාසික කරුණු අන්තර්ගත අනෙකුත් සියලු මූලාශ්‍රය අනාවරණය කර ගැනීම පිණිස ඉහතින් සඳහන් කළ මූලාශ්‍රයවලට අතිරේකව H. A. I. Goonetilleke විසින් සම්පාදිත *A Bibliography of Ceylon*³ කෘතිය පරිශීලනය මැනවි. එමෙන්ම ආචාර්ය අමරදාස විරසිංහගේ

³ H. A. I. Goonetilleke, 1960

සිංහල ජනශ්‍රැතිය හැදෑරීම කෘතියෙහි ලංකාවේ ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනය පිළිබඳ සංක්ෂිප්ත ඉතිහාසය නම් වන පරිච්ඡේදයද අනිවාර්යයෙන් පරිශීලනය කළ යුතුය.

සිංහල ජනශ්‍රැති පර්යේෂණ ක්ෂේත්‍රය ඇමරිකානු හෝ ඉන්දීය පර්යේෂණ ක්ෂේත්‍ර තරම් දියුණු තලයක නොපවතී. යටත්විජිත යුගයේ පටන් මෙරට ඉතිහාසයෙහි තොරතුරු ඒකරාශී කිරීම කෙරෙහි උනන්දුවක් දැක්වූ දේශීය සහ විදේශීය විද්වතුන් ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණයෙන් එබඳු මූලාශ්‍රය බොහෝ ප්‍රමාණයක් සංග්‍රහ කර ඇති අයුරු එම ඓතිහාසික ලේඛන පරිශීලනයෙන් පැහැදිලි වේ.

ඓතිහාසික ලේඛන පරිශීලනයෙන් ඓතිහාසික ජනශ්‍රැති පර්යේෂණයක් සිදු කිරීමේදී විෂයානුබද්ධ න්‍යායික ප්‍රවේශ ගණනාවකින් ඒ සඳහා ප්‍රවේශය ලබා ගැනීමේ ඉඩ ප්‍රස්තා පවතී.

- ජනාවාසකරණය
- ඓතිහාසික විප්ලව
- දේශසීමා තරණ විරත්වය
- වහල් සේවය
- ජන සංක්‍රමණ
- කාර්මිකකරණය සහ නාගරිකකරණය

එසේ නම් පළමු වර්ගීකරණය යටතේ ඉහතින් හඳුන්වා දුන් ආකාරයට මෙරටින් හමු වන ලොව ඕනෑම සමාජ සංස්කෘතික පරිසරයකට සහ භූගෝලීය කලාපයකට අයත් ජනශ්‍රැති සම්ප්‍රදායන් සහ ආකෘතින් දේශීය ඓතිහාසික සහ සංස්කෘතික අත්දැකීම් ඇසුරින් පමණක් නිපදවුණු දෙවන වර්ගීකරණයට අන්තර්ග්‍රහණය කළ හැකි ජනශ්‍රැතින් විමර්ශනයෙන් ඓතිහාසික ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනයක නියලෙන්නේ කෙසේදැයි විමසා බලමු.

ජනාවාසකරණය

ඓතිහාසික න්‍යායට අනුව සිංහල ජනශ්‍රැති හැදෑරීමේදී ලංකා ඉතිහාසයෙහි ආරම්භක තොරතුරුවල පටන් හැදෑරීම වැදගත් වේ. ලංකා ඉතිහාසයේ ආරම්භක සටහන් පිළිබඳ එනම් ජනාවාසකරණයේ ආරම්භය, ව්‍යාප්තිය සහ එහි ස්ථාපනය සිදු වූ ආකාරය සඳහන්වන ජනශ්‍රැති ගවේෂණය සිංහල ජනශ්‍රැතිය පිළිබඳ ඓතිහාසික න්‍යාය භාවිතය සමග සම්බන්ධ වේ. මෙම ප්‍රවේශයේදී ජනශ්‍රැති අනාවරණය කර ගන්නේ කෙසේද? මෙරට ආදි ජනාවාසකරණය වංශකතානුගතව විමසීමෙන් පවා පැහැදිලිවනුයේ එය නිරතුරුවම භාරතීය සම්භවයක් සහිත ජන කණ්ඩායම් සමග සම්බන්ධ වන බවයි. මෙරට වංශකතාවල දැක්වෙන තොරතුරුවලට අනුව භාරතයේ සිට මෙරටට සංක්‍රමණය වී ක්‍රි. පූ. 6වන සියවසේදී දිවයිනේ වයඹ දිග සහ ගිනිකොන දිග ප්‍රදේශවල ජනාවාස පිහිටුවා ඇත. විජය රජතුමා මල්වතු ඔයෙහි දක්ෂිණ තීරයේ තම්බපණ්ණි නගරය අගනුවර කර ගත් අතර ඔහුගේ අනුරාධ නම් ඇමති කදම්බ නදී තෙර අනුරාධ නම් ගමද උපතිස්ස ඇමති ගම්භීර නදී තෙර උපතිස්ස ගමද උරුවෙල ඇමති කලාමය මෝය පෙරෙසෙහි උරුවෙල නම් ගමද විජිත ඇමති මහවැලි ගඟ අසබඩ විජිත ග්‍රාමයද දීඝායු ඇමති දීඝායු ග්‍රාමයද රෝහණ ඇමති මහාගාමද ජනාවාස බවට පත් කළ බව වංශකතාවල සඳහන් වේ. එතැන් පටන් මෙරට ඉතිහාස රචනයෙහි සටහන්ව ඇති ආකාරයට, නූතන යුග දක්වා දිගහැරෙන ඉතිහාසය තුළ උත්තර සහ දක්ෂිණ දේශවල භාරතීය විදේශ ආක්‍රමණවලට පරිබාහිරව වරින්වර සිදු වූ බටහිර ජාතීන්ගේ ආක්‍රමණ පිළිබඳවද සවිස්තරාත්මක තොරතුරු හඳුනාගත හැකිය.

ඒ අතරතුර අඩුවැඩි වශයෙන් වෙළඳ, රාජකාරිත්‍රික, යුධ හෝ වන්දනා කටයුතු සඳහා පැමිණි අරාබි, චීන, මැලේසියානු, අප්‍රිකානු වැනි ජාතීන් පිළිබඳ පුවත් සටහන් වූණු පොහොසත් ඓතිහාසික ලේඛන සම්ප්‍රදායක්ද අප සතුව පවතී. ඕනෑම රටක සංස්කෘතියක් යනු අඛණ්ඩව සංස්කරණවලට ලක් වන ප්‍රපංචයක් බව අප දන්නා ප්‍රචලිත කරුණකි. ඕනෑම රටක සංස්කෘතියක් යනු එසේ නිරන්තර සංස්කරණවලට ලක් වන ප්‍රපංචයක් නම් විදේශ ජාතීන් ගණනාවක් සමග වසර දහස් ගණනක් තිස්සේ සම්මුඛ වෙමින්, විවිධ සංස්කරණවලට ලක්

වෙමින් ඒ ඒ අවස්ථාවල ස්ථාපිතව පැවති මෙරට දේශීය සංස්කෘති සහ ජනශ්‍රැති වරින් වර පෝෂණය නොවූයේ යැයි ඉඳුරා පැවසිය හැකිද?

සිංහල ජනශ්‍රැතිය ඓතිහාසිකව මෙම ආගන්තුක සංස්කෘතික සංස්පර්ශ සමග අඛණ්ඩව සහ ක්‍රමානුකූලව ගනුදෙනු කොට ඇති අතර ඒ අභ්‍යන්තරයෙහි චිර කතා, බේදාන්ත, සුඛාන්ත, අද්භූත කතා මෙන්ම සාමාන්‍ය ජන ජීවිතය සමග බැඳුණු නව සංස්කෘතිකාංග බොහෝ සංඛ්‍යාවක්ද හඳුනාගත හැකිය. ඒ අතරින් විශේෂයෙන් දාසයවන සියවසේ පටන් සිදු වූ බටහිර ජාතීන්ගේ ආගමනයත් සමග මෙරටට අතිශයින් ආගන්තුක සංස්කෘතිවල ආභාසයද තරමක වේගයෙන් ලැබුණු බව පිළිගත යුතු කරුණකි. නමුත් ලොව ඕනෑම භූගෝලීය කලාපයක සිදුවිය හැකිවාක් මෙන්ම මෙරටද නිරායාසව සිදු වූ සංස්කෘතික සංස්කරණය නම් දේශීය සංස්කෘතික ඌරුව සමග පැහෙන ආකෘතික රටා සියුම්ව සහ ක්‍රමානුකූලව නිර්මාණය වීමයි.

එසේ නම් අප උත්තර භාරතීය, දක්ෂිණ භාරතීය, පෘතුගීසි, ලන්දේසි, ඉංග්‍රීසි, මැලේ, චීන, අරාබි හෝ අප්‍රිකානු ජනශ්‍රැති මොනවාද යන පැනය නගනවා වෙනුවට වසර දහස් ගණනක දිගු ඓතිහාසික ස්ථාවරත්වයකින් උරුමව ඇති ශ්‍රී ලාංකේය ජනශ්‍රැති මොනවාද හෝ සිංහල ජනශ්‍රැති මොනවාද යන පැනය නැගීම වැදගත් වේ. කිසියම් විද්‍යාර්ථියෙකුට අවශ්‍ය නම් යට සඳහන් කළ ජාතීන්ට අයත් යැයි උපකල්පිත ජනශ්‍රැතිවල මූලයන් සොයා ජනශ්‍රැති න්‍යායාත්මක වපසරියක ගැඹුරු සොයා යාමක නිරත වීමේ අවකාශයද ඇත.

යටත්විජිත ජාතීන්ගේ ජනශ්‍රැති ආක්‍රමණික සහ දේශීය සංස්කෘතිවල සංකලනයෙන් සංස්කරණය වී පුනර්සංස්කරණය වූ ජනශ්‍රැති මෙන්ම විශේෂිත ඓතිහාසික තත්වවලට අනුව ක්‍රමිකව සංස්කරණය වූ දේශීය ජනශ්‍රැති භාවිතය මෙහිදී සිදු වේ. මෙරට ඉතිහාසය විවිධ ඓතිහාසික යුගවලදී බෞද්ධ (ථෙරවාද/මහායාන), හින්දු, කතෝලික, ක්‍රිස්තියානි සහ ඉස්ලාම් ධර්මයන්හි ආභාසවලට නතු වූ අතර ඒ ඒ ආගමික ඇදහිලි සම්ප්‍රදායන්ට අනුව අභිවාර වැලඳ ගැනීමද හඳුනාගත හැකි ලක්ෂණයකි. මේ අතරම ඒ ඒ ජන වර්ගවලට ආවේණික ජනශ්‍රැතිකාංග මෙරට ඒ වන විට පැවති සංස්කෘති සමග මිශ්‍ර නොවූවායැයි පැවසිය නොහැකිය.

ජනාවාසකරණ පුරාණෝක්ති පිළිබඳව මහාචාර්ය ගණනාථ ඔබේසේකර *The Gajabahu and Cenkuttuwan: Culture Heroes and Colonization Myth*⁴ යන ශීර්ෂය යටතේ රචනා කළ පර්යේෂණාත්මක ලිපිය පරිශීලනය ජනශ්‍රැති පර්යේෂකයන්ගේ නිදර්ශනාත්මක අවබෝධය පිණිස බෙහෙවින් ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත. ගජබාහු පුවත හුදු පුරාණෝක්තිමය කතා පුවතක් වශයෙන් හඳුන්වා දෙයි. මෙම කරුණ සාකච්ඡා කිරීමට උචිත ප්‍රවේශයක් වශයෙන් රාජාවලියෙහි සඳහන් ගජබාහු රජතුමා පිළිබඳ පුවත විමසා බලමු.

“ඔහු පුත් වක්තෘසිනම්බප රජ තුන් අවුරුද්දක් රාජ්‍යය කෙළේය. එරජ රජ කරන අවධියට සොළී රටින් දෙඹළු සෙනඟ ගෙන සොළී රජ මේ ලංකාවට ගොඩබැසලා හිර දොළොස් දහසක් අල්ලා ගෙන සොළී රටට ගියාහ. වක්තෘසිනම්බප රජුගේ පුත් ගජබාහු රජකමට පැමිණ ඉන්නා අවධියට රජ රාත්‍රියේ නුවර ඇවිදිනා කොට එක් කනවැන්දුම් ගැනියක් තමාගේ දරුවන් සොළී රජ අල්ලාගෙන ගියාට රාත්‍රියේ අඬනවා අසා ඒ ගජබාහු රජ මේ නුවර අනඩුවක් ඇත කියා ඇගේ දොර සුණු ගා රජ මාලිගාවට ගියාහ. එරජ උදෑසන ඇමතියන් ගෙන්නවා මෙනුවර නඩුඅනඩු මොනවා ද කියා රජ ඇමතියන් අතින් ඇසූ සඳ මහරජ මඟුල් ගෙයක් මෙන් තිබෙන්නේය කියා ඇමතියෝ සැළකළෝය. එවිට ඇමතියන්ට උදහස් වදාරා දොර සුණු ගැ ගෙයි ස්ත්‍රිය ගෙන්වා රජ ඇගෙන් ඇසූ විට සොළී රජ දොළොස්දහසක් සිර අල්ලා ගෙන යන කොට මගේ දරු දෙන්නාත් අල්ලා ගියාට ඇඬුවාය කී සඳ පියරජහට උදහස් වදාරා සොළී පුරයට සෙට යෙමි කියා සෙනඟ එක්කරගෙන යාපාපටුනට ගොස් සොළී රජ බලපා ගෙනිව්ව සෙනඟ ගෙනෙමි කියා සේනාවට අවසර දී නිලා යෝධයා කැටුව ගොසින් යගදාව ගෙන දිය දෙබෑ කොට සිට ගොසින් සොළී පුරයට වැද සොළී රජ හය ගත්වාගෙන සක්රජ මෙන්

⁴ Gananath Obeyesekere, “The Gajabahu and Cenkuttuwan: Culture Heroes and Colonization Myths”, 1984, Pp 361-380

සිංහාසනයෙහි වැඩ හිඳගත. නිලා යෝධයා එනුවර ඇතුන් අල්ලා එකෙකුගේ ඇගේ එකෙකු ගසා දෙන්නා මරන්නාහ. මෙසේ සොළි පුරය පාළු කරන විට සොළි රජමට ඇමති සැලකළාහ. සොළි රජ එබසට සිංහල සේනාව මෙපුර වනසන්ඩ ආවාද ද කියා ගජබාහු රජපුරුවන් අතින් ඇසූ සඳ එබසට ගජබාහු රජ කියන සේක් කැටුව ආ කුඩා කොළ මිස වෙන නැත හමුදාව කියාලා නිලා යෝධයා ගෙන්නවාගෙන ගජබාහු රජ සිටියාහ. එබසට සේනාව නැතුව රජ තනිව ආවේ මන්දැයි කියා ඇසූ විට නුඹගේ පියමහරජ මාගේ පියාණන් අවධියේ සිර දොළොස්දහසක් ගෙනාවාය. මම ඒ සිර ගෙනියන්ඩ ආමි කී සඳ දෙවිපුර ගොසින් අසුරයුද ජයගත්තේ පළමු අප කුලයේ රජෙක කියා සෙනග ගෙන්වා දෙන්ඩ බැරිය කී සඳ එබසට ගජබාහු රජ කෝපව මෙනුවරන් නසා අළුතර දමමි කියා පමා නැතුව මාගේ සෙනගට සුවිසිදහසක් දෙව යි කියා වැලි මැඩ දිය මිරිකා පෑය. යගදාවෙන් දිය මිරිකා පෑය. සොළි රජ භයගන්වාගෙන සුවිසිදහසක් පොළි ලා සිරගෙන පත්තිනි දෙවියන්ගේ රුවන්සලඹන් ගෙන සිවුදේවාලේ දෙවියන්ගේ ආයුධන් ගෙන්වා ගෙන වළගම්බාහු රජ අවධියේ ගෙනිව්ව පාත්‍රධාතුවන් ගෙන්වා ගෙන මතු මෙවැන්නක් නොකරන සැටියට තරවටු කරගෙන පිටත්ව ඇවිත් මේ ලංකාවට ගොඩබොගෙන ප්‍රවේණි හිර තමතමන්ගේ ප්‍රවේණිවලට ඇර පුරවැඩි සිර අලුත්කුරුවෙ ඉන්ඩ සලස්වා දී සුවිසිඅවුරුද්දක් රාජ්ජය කර ගජබාහු රජ දෙවිලොව ගියාහ.”

මෙම කතා පුවතෙහි අන්තර්ගත බොහෝ ප්‍රාතිහාර්යමය සිදුවීම්වල ඓතිහාසික නිරවද්‍යතාව පිළිබඳ බොහෝ තර්කවිතර්ක ඉදිරිපත්ව තිබුණද ඓතිහාසික ජනාවාසකරණ ක්‍රියාවලිය සමග මෙම කතා පුවත පුරාණෝක්තිමය වශයෙන් දක්වන මූලාශ්‍රයමය වැදගත්කම හේතුකොටගෙන නිදර්ශනාත්මකව උපුටා දැක්වීමේ වරදක් නැත. රජාවලියෙහි ප්‍රවේණි හිර තමතමන්ගේ ප්‍රවේණිවලට ඇර පුරවැඩි සිර අලුත්කුරුවෙ ඉන්ඩ සලස්වා දී යන පාඨයට විස්තරාර්ථ සැපයීමේදී සඳහන්වන තොරතුරුවලට අනුව ගජබාහු රජතුමා රැගෙන ආ සිරකරුවන් දොළොස් දහස අළුත්කුරුව, සාරසිය පත්තුව, යටිනුවර, උඩුනුවර, කුම්පනේ, හේවාහැට, පන්සියපත්තුව, එගොඩතිහ, සහ මෙගොඩතිහ යන ප්‍රදේශවල පදිංචි කරවා ඇත. මෙහි සඳහන් අලුත්කුරුවෙහි සිරකරුවන් පදිංචි කරවූ බව රාජරත්නාකරයේ සහ H. C. P. Bell ගේ කැගලු වාර්තාවෙහිද සඳහන් වේ. දෙවන සියවසෙහි රජ කළ ගජබාහු රජතුමා සොළින් ජයගෙන මෙරටට රැගෙන ආ වහලුන් අලුත්කුරුව නම් පෙදෙසෙහි පදිංචි කරවූ බව එහි පවසයි. කුරුණෑගල විස්තරය හි සඳහන් වන ආකාරයට එම වහලුන් පදිංචි කරවූ අළුත්කුරුවෙහි ප්‍රදේශ වශයෙන් හේවාවිස්ස, ගම්තිහ, විසිනාව, හතලිස්පහ, විහිදෙක, කටුවන්නාගම් දහය, කුම්පනහ, හේවාහැට සහ ඌව හඳුනාගත හැකිය.

මෙම ඓතිහාසික සහ ජනශ්‍රැතික තොරතුරු මගින් හුදෙක් භාරතීය ජනශ්‍රැති මොනවාද? වැනි ප්‍රශ්න නගන ආකාරයෙන්ම ඉතිහාසය පුරා ක්‍රියාත්මකව ස්ථාවරව ඇති සිංහල ජනශ්‍රැතියෙහි ඓතිහාසික උරුමයන් පුළුල්ව ගවේෂණය කළ හැකිය. ජනාවාසකරණ ක්‍රියාවලියේදී ආගන්තුකයන්ගේ සංස්කෘති සහ දේශීය ජන කණ්ඩායම් අතර සිදු වන ගැටුම් සහ සම්මිශ්‍රණ අවසානයේ නව සමාජයක් බිහි වේ. මෙයාකාර ඓතිහාසික කතා පුවත් ඇසුරින් ගොඩ නැගෙන නව ජනශ්‍රැති අනාවරණය විෂයයේ පිබිදීමට සහ දියුණුවට බෙහෙවින් ඉවහල් වේ.

ඓතිහාසික විප්ලව

ලංකා ඉතිහාසයෙහි විවිධ අවධිවල සිදු වූ සමාජ විප්ලව පුරාවෘත්තගත කතාන්තර බොහෝ සංඛ්‍යාවක් නිර්මාණය කිරීමට සමත්ව ඇත. ඔත්තු සේවා, වීරයන් පිළිබඳ කතා, හටන් කාව්‍ය වැනි කෘති මෙහිදී විශේෂයෙන් වැදගත් වේ. සටන්කාමී වීර රජවරු, කැරලිකාර ඇතැම් ප්‍රාදේශීය පාලකයන්, සහ සෙන්පතියන් පිළිබඳ ආඛ්‍යාන හා ප්‍රාදේශීය සටන් පිළිබඳ ආඛ්‍යාන, වර්තාපදාන පරිශීලනයෙන් එම වර්ත සහ සිද්ධි ආශ්‍රිත පුරාවෘත්තමය පුනර්වතා සිදු කළ හැකිය. විවිධ ආක්‍රමණිකයන්ට එරෙහිව සටන් වැදුණු ප්‍රකට සටන්කාමීන් පිළිබඳ ඓතිහාසික පුවත්වල වරින්වර ඉදිරිපත් වන අර්ථකථන මෙම ජනශ්‍රැතික විවරණවලදී බෙහෙවින් ප්‍රයෝජනවත් වේ. ඇතැම් විට මෙම වීරයන් ජනපුරාවෘත්තගත වර්ත බවට පරිවර්තනය කරයි. ඔවුන් ආදර්ශමත් යහපත් ඓතිහාසික වර්ත බවට පත් කරයි. ඓතිහාසික යුද, වීර සටන් සහ යුද වීරයන් පිළිබඳව දේශමාමක සාහිත්‍යකරුවන් අතින් ලියැවුණු ජනශ්‍රැතික සටහන් මොනවාදැයි පර්යේෂකයන්ට විමර්ශනය කළ

හැකිය. බොහෝ යුද විරයන්ද තමා විසින්ම සිය අත්දැකීම් සටහන් ලෙස තබා ඇත. සිංහල සාහිත්‍යයට අයත් පැරකුම්බා සිරිත, රාජසිංහ විරුදාවලි, සෙනරත් රාජ පුවත, කුස්තන්තිනු හටන, පරංගි හටන, ශාංගාරාලංකාරය, මහා හටන, ඉංග්‍රීසි හටන, ශ්‍රී වික්‍රම රත්නාලංකාරය, දුනුවිල හටන, ඇහැළේපොල වර්ණනාව, සිතාවක හටන වැනි කෘති විරයන් ජීවමානව සිටියදී හෝ මරණින් පසු විරත්වය ඇගයීම පිණිස රචනා කරන්නට ඇත.

ලංකා ඉතිහාසයෙහි සටහන්ව ඇති එබඳු යුද විරයන් බොහෝ සංඛ්‍යාවක් අතරින් මෙම නිදර්ශනාත්මක සාකච්ඡාව සඳහා මෙවර දාහත්වන සියවසෙහි මෙරට විරත්වයෙන් කිරුළ දැරූ දෙවන රාජසිංහ රජතුමා පිළිබඳ ලියැවුණු සාහිත්‍යමය ප්‍රබන්ධ කිහිපයක් තෝරා ගන්නට අදහස් කළෙමි. රාසිං දෙවියන් වශයෙන් ජනයා අතර ගරු බුහුමනට ලක් වූ දෙවන රාජසිංහ රජු පිළිබඳ පරස්පර ඓතිහාසික අර්ථකථන පැවතියද ඔහු තරම් ගෞරවයට සහ විරත්වයට පත් වූ වෙනත් රජ කෙනෙකු නොමැති තරම්ය. ඔහු ශතවර්ෂ එක හමාරක් පමණ මෙරට බලය පතුරවමින් සිටි පෘතුගීසි ජාතිකයන්ට එරෙහිව දියත් කළ ඓතිහාසික, විරෝධාර, ජයග්‍රාහී සටන ඒ සඳහා හේතුකාරක වූ බව පැහැදිලිය.

දෙවන රාජසිංහ රජතුමාගේ විරත්වය මාතෘකාකොට ගනිමින් රචිත සාහිත්‍ය නිර්මාණ බොහෝ සංඛ්‍යාවකි. “දෙවන රාජසිංහ රජතුමා තරම් කවීන්ගේ ප්‍රශස්ති රචනයට ලක් වූ මිහිපතියකු වෙන නැති තරම්ය” යනුවෙන් ආචාර්ය අබය ආර්යසිංහ කළ ප්‍රකාශයද රාජසිංහ රජතුමා පිළිබඳව ජනයා තුළ ගොඩ නැගී ඇති විරත්වයේ ස්වභාවය ගණනය කළ හැකි අගනා මිනුම් දණ්ඩකි. මෙවන් ඓතිහාසික පුවත් සහ එම ඓතිහාසික පුවත් හා බැඳුණු ජනශ්‍රුති ගවේෂණය නූතන ප්‍රබන්ධකතාකරුවන්ට රසවත් වස්තුවිෂය සපයන ආකාරය බොහෝ නූතන ඓතිහාසික නවකතා නිරීක්ෂණයෙන් වටහා ගත හැකිය. පද්මිනී සෙනෙවිරත්නගේ නිවන නවකතාව ඇසුරින් මෙම කරුණ විග්‍රහ කර ගනිමු. නිවන සඳහා ඉහතින් අප සාකච්ඡා කරමින් සිටි රාජසිංහ රජතුමාගේ විරත්වය පිළිබඳ ඓතිහාසික පුවත් මෙන්ම සිතාවක ප්‍රදේශයේ පුද්ගලයන් සම්මුඛ වීමෙන් ගවේෂණය කර ගත් තොරතුරුද මූලාශ්‍රය කර ගත් බව කතුවරිය සමග සිදු කළ සංවාදයකදී අනාවරණය විය. අදාළ ඓතිහාසික සිදුවීම්වලින් වසර සිය ගණනකට පසුව ලියවෙන බොහෝ ස්වභන්ත්‍ර අඛ්‍යාත සඳහාද ඓතිහාසික මූලාශ්‍රය තරමටම මුඛපරම්පරාගත පුරාවෘත්තද වස්තුවිෂය කර ගත හැකි ආකාරය නිවන ඇසුරින් මෙන්ම ලොව අනෙකුත් බොහෝ සාහිත්‍ය සම්ප්‍රදාය හැදෑරීමෙන්ද වටහා ගැනීමේ අවකාශ පවතී.

දේශසීමා තරණ විරත්වය

ජනාවාසකරණය, විදේශ ආක්‍රමණ සහ ඓතිහාසික විප්ලව තරමටම වැදගත් ලංකා ඉතිහාසයේ අනුස්මරණීය සිද්ධි වශයෙන් රජවරුන්, ප්‍රාදේශීය නායකයන්, විප්ලවකරුවන් ආදීන් සිය භූගෝලීය වපසරිය පුළුල් කිරීමටත් බල අධිකාරීත්වය තහවුරු කර ගැනීම පිණිසත් දියත් කළ විර වික්‍රමාන්විත ක්‍රියා හඳුන්වා දිය හැකිය. නිදසුන් වශයෙන් මෙහිදී හයවන බුවනෙකබාහු රජ පිළිබඳ ඓතිහාසික පුවත සාකච්ඡාවට ගත හැකිය. බුවනෙකබාහු නමින් රාජ්‍යත්වයට පත් වීමට ප්‍රථමයෙන් ඔහු සපුමල් කුමාරයා නමින් සවැනි පරාක්‍රමබාහු රජු යටතේ පුත් තනතුරෙහි හැදී වැඩුණු බව ඓතිහාසික වාර්තාවල සඳහන් වේ. පරාක්‍රමබාහු රජුගේ විධානයෙන් යාපා පටුනේ බලය දැරූ ආර්යවක්‍රවර්ති රජු මරණයට පත් කර යාපා පටුනෙහි බලය ලබා ගත් සපුමල් කුමරු එහි පාලකයා බවට පත් විය. මෙපුවත රාජාවලියෙහි මෙසේ සඳහන් වේ.

“...නැවතත් සේනාව භාර කර දී සේනානායක සපුමල් කුමාරයින් ඇරිය තැනේදී යාපාපටුන වැද ඒ ඒ තැන බැඳී කෝට්ටවල් අරවමින් යාපාපටුන නුවරට වදිනා විට සපුමල් කුමරු නිල් අශ්වයා පිටට පැනනැගී නුවරට වැදී දොළුවර දෙමළ සෙනඟ රජුටත් අශ්වයාටත් කොටන්ඩ සැගවී සිටි කළ සපුමල් කුමරු මනා වැයමෙන් අසු විහිදුවා කොටමින් ඒ දෙමළ සෙනඟ මැදට වැදී කොටා යාපාපටුන නුවර විදිවල ලේවතුරු හෙළමින් ආයතීවක්‍රවර්ති රජු මරා ඔහුගේ අඹුදරුවනුත් අල්ලාගෙන කෝට්ටයට ඇවිත් පරාක්‍රමබාහු මහරජු දැක්කාහ. පරාක්‍රමබාහු මහරජාණන් වහන්සේ බොහෝ තාන්තමාන්ත දී යාපාපටුන භාරකර දී සපුමල් කුමාරයින් ඇරියාහ.”

සපුමල් කුමරුගේ විරත්වය සැළලිහිණි සන්දේශය මෙලෙස කවියට නගයි.

නිල කුරුගුට නැගෙමින් රිවිදෙවි සිරි	න
දුල කර සේසත් මිණි බරණ කිරණ	න
බල පිරිසෙන් සහ යාපා පටුන් ගෙ	න
බල සේනානායක සපු කුමරු එ	න

සපුමල් කුමරු හයවන බුවනෙකබාහු නමින් සපුව කෝට්ටේ රාජ්‍යත්වයට පත් විය. විශේෂයෙන් යාපනයේ ප්‍රබල ආයතී වක්‍රවර්ති පරදා ලද ජයග්‍රහණය සපුමල් කුමරුට විරත්වයක් ආරෝපණය වීමට බල පෑ ප්‍රබල සාධකයක් විය. එම විරවික්‍රමාත්මක ක්‍රියාදාම සමග බැඳී නිර්මාණය වුණු පුරාණෝක්ති සහ පුරාවෘත්ත සිංහල ජනශ්‍රැතියෙහි පෝෂණයට බෙහෙවින් දායකව ඇත.

මෙම පුරාණෝක්ති සහ පුරාවෘත්ත විමර්ශනය විෂයෙහි ජනශ්‍රැතියෙහිදී නොව සුලභවම සාහිත්‍යකරුවන් අතින් සිදු කෙරී තිබීම අපගේ විශේෂ අවධානයට යොමු විය යුතු කරුණකි. මෙම ඓතිහාසික නිර්මාණ තුළ හිංසනය, කෲරත්වය, විරත්වය සහ දෛවය හෝ කර්මය පිළිබඳ අදහස් ගොනු වී ඇත. ඒ සියල්ල අභිබවමින් මෙම පුවත් විරපුරාවෘත්ත නැත්නම් විරකාව්‍ය වශයෙන් ගෙන ආබ්‍යානයම ව්‍යුහ පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම සිංහල ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනයෙහි නිරත පර්යේෂකයන්ට වැදගත් වනු ඇත. ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය වශයෙන් සුලභවම ජනශ්‍රැතික වස්තුවිෂය සහ සංකල්ප අන්තර්ගත සම්භාව්‍ය සාහිත්‍යයෙහිදී ප්‍රාදේශීය විරයන් සහ රණකාමීන් වටා ගෙනුණු, මානවවිද්‍යාත්මක-ඓතිහාසික ආබ්‍යානය ස්වභාව අන්තර්ගතව ඇත. එම විරයන්ගේ ජන ජීවිතවල හාත්පස විස්තර බොහෝ දුරට මේබඳු නිර්මාණවල අන්තර්ගත වේ.

වහල් සේවය

වහල් සේවයද රටක ඓතිහාසික සහ ජනශ්‍රැතික අධ්‍යයනවලදී විශේෂ අවධානයක් යොමු විය යුතු විශේෂ ආයතනික ස්වභාවයක් වශයෙන් හඳුනාගත හැකිය. මෙය ලොව බොහෝ දේශයන්හි ඉතිහාසය තුළ හඳුනාගත හැකි අංගයකි. ඇමරිකානු කොලනිවල විවිධ කටයුතු සඳහා අප්‍රිකානුවන් වහලුන් වශයෙන් රැගෙන ගිය ආකාරය පිළිබඳවත් අපි බොහෝ පුවත් අසා ඇත්තෙමු. මෙම ඓතිහාසික සංසිද්ධි මාලාවක් සමග පසුකාලීනව අප්‍රිකානු කළු ජාතික ජනශ්‍රැතිවලින් ඇමරිකානු සාහිත්‍යයත් ජනශ්‍රැතියත් පොහොසත් වූ අයුරු පිළිබඳව බොහෝ සාහිත්‍යමය සහ ජනශ්‍රැතික පර්යේෂණ කෙරී ඇත. එම ජන වර්ගවලට ආවේණික සංස්කෘතික ක්‍රියා හේතුකොටගෙන සංගීත, නර්තන, අභිවාර, කතාන්දර ආදියෙහි ක්‍රමික විකාසනයෙන් සහ ආභාසයෙන් ජෑස්, රැගටයිම්, බ්ලූස්, ටෝස්ටිස් වැනි නව සංගීත සම්ප්‍රදායන් බිහි වීම බොහෝ ජනශ්‍රැතික අධ්‍යයනවලට මූලාශ්‍රය වී ඇත.

විසිවන සියවසෙහි ප්‍රකට අප්‍රිකානු-ඇමරිකානු ජන ගී ආරට නිර්මාණ බිහි කළ Thomas A. Dorsey, Mahalia Jackson, Mamie Smith සංස්කෘතික ආදර්ශ වශයෙන් අනුස්මරණීය වන ආකාරය විමසා බැලීමද මෙහිදී වැදගත් වේ. *Black Culture and Black Consciousness: Afro American Folk Thought from Slavery to Freedom* නමින් Lawrence W. Levine 1977 රචනා කළ කෘතිය ඉහතින් සඳහන් කළ කළු ජාතික අප්‍රිකානු-ඇමරිකානු ජන ශානර මූලාශ්‍රය වශයෙන් ගෙන ඓතිහාසික අර්ථදැක්වීම් සිදු කළ වැදගත් කෘතියක් වශයෙන් රිචඩ් එම්. ඩෝසන් හඳුන්වා දෙයි. ලේඛකයා තරයේ තර්ක කරන කරුණ නම් පිළිගත් සුදු ජාතික මූලාශ්‍රය උපයෝගී කර ගන්නවාට වඩා කළු ඇමරිකානුවන්ගේ ඉතිහාසය ඔවුන්ගේම ජනශ්‍රැති මූලාශ්‍රය භාවිතයෙන්, ඔවුන්ගේම දෘෂ්ටිකෝණයෙන් විමර්ශනය කිරීමේ ඇති වැදගත්කමයි.

ජනග්‍රහිත ශාන්ත භාවිතයෙන් වර්ෂානුක්‍රමිකව ඉතා නිවැරදි ඉතිහාසයක් වාර්තා කිරීම අපේක්ෂා නොකරන නමුත් එම මූලාශ්‍රය භාවිතයෙන් ජන සංස්කෘති විසින් ඉතිහාසයෙහි නිර්මාණය කරන ලද වැදගත් මානව සබඳතා සහ වර්ග පිළිබඳ අදහස් රාශියක් අනාවරණය කොට සම්පාදනය කිරීමේ අවස්ථාව උදා වේ. කිසියම් අයුරකින් වහල් හිමියා කෙරෙහි, වහල් සේවයෙහි නියුතු පුද්ගලයන් පිරිසකගේ විරෝධය, පිළිකුල ප්‍රකාශිත මාධ්‍ය වශයෙන් ජන ගී, ජන නාට්‍ය, ජන ප්‍රකාශන, විරෝධාකල්ප වැනි වැනි ජනග්‍රහිත ව්‍යවහාර කෙරේ. සිය නිදහස් සටන්වලදී කළ ජාතිකයන් සිය පාලකයන්ට එරෙහිව මෙම උපක්‍රමය භාවිතයට යොදා ගත් ආකාරය ප්‍රකටය. කළු අප්‍රිකානු-ඇමරිකානු ජනග්‍රහිත භාවිතයෙහි සුවිශේෂ ලක්ෂණය නම් ඔවුන් නිදහසින් පසු බලාධිකාරී සමග සෘජුව සටන් කිරීමේ උපක්‍රමයක් වශයෙන් ඒවා ව්‍යවහාරයට ගැනීමයි.

ලක්දිව ඉතිහාසයෙහිදී විවිධ යුගවලදී විදේශ ජාතිකයන් වහල් සේවය සඳහා රැගෙන ආ පුවත් ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල සඳහන් වේ. වරෙක දකුණු ඉන්දියාවෙන් යටත් විජිත යුගවලදී අප්‍රිකානු ජාතිකයින් වහල් සේවය සඳහා රැගෙන ආ පුවත් ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල සඳහන් වේ. ලාංකේය-අප්‍රිකානු හෝ ලාංකේය-කැරි ජනග්‍රහිත ඔස්සේ බාහිර ක්ෂේත්‍ර ප්‍රවේශයෙන් සහ ඓතිහාසික ලේඛන පරිශීලනයෙන් තොරතුරු ගවේෂණය කිරීමෙන් ඓතිහාසික ජනග්‍රහිත පර්යේෂණයක නිරත වීමේ අවස්ථා මෙහිදී පර්යේෂණකාමීන් හට යෝජනා කළ හැකිය. 1945දී ඉංග්‍රීසින් විසින් ලක්දිව වහල් සේවය තහනම් කිරීමත් සමග වෙන පිටත්ව ගිය අතර සෙසු පිරිස පුත්තලම සිරිමිඛිපිටි හෙවත් සෙල්ලනකන්දාල්, මඩකලපුව, කලාමය, මිහින්තලේ, කොළඹ කාපිරි මුඩුක්කුව, ත්‍රිකුණාමලය ආදිය මුණේ, රිටිගල, මහියංගනය සහ බෙලිඅත්ත යන ප්‍රදේශවල ලාංකේය-කැරිවරු පදිංචි කරවූ බව සඳහන් වේ.

පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ ප්‍රථම උපාධිය සඳහා සිංහල ජනග්‍රහිත හදාරණ තරුණ විද්‍යාර්ථීන් පුත්තලම සිරිමිඛිපිටි ලාංකේය-කැරි ජන සංස්කෘතිය අධ්‍යයනය කෙරෙහි යොමු කිරීමට සමත් වුවද පශ්චාත් උපාධි මට්ටමේ ගැඹුරු ඓතිහාසික ජනග්‍රහිත පර්යේෂණ සඳහා කිසියම් පර්යේෂකයෙක් යොමු වන්නේ නම් මෙබඳු ග්‍රන්ථයක් සම්පාදනය කිරීමේ ප්‍රයත්නයක අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල කිසියම් මට්ටමකින් හෝ පූර්ණය වූවා යැයි තරමක හෝ සැහීමකට පත් වීමේ ඉඩකඩ විවර වනු ඇත. එසේ සිදු කළ හැකි ඓතිහාසික ජනග්‍රහිත පර්යේෂණයක් ඔවුන්ගේ සංගීත සහ නර්තන සම්ප්‍රදාය ආශ්‍රිතව සිදු කිරීමේ අවස්ථාව පර්යේෂකයෙකුට මතු කර ගත හැකිය. ඉහතින් දැක්වූ ඇරිකානු-අප්‍රිකානු ජෑස්, රැග්ටයිම්, බ්ලූස්, ටෝස්ට්ස් සංගීත සම්ප්‍රදායන් පිළිබඳ අධ්‍යයන මෙන් මෙරට ජන ගී සහ ජන නැටුම් වශයෙන් සලකන ලාංකේය-කැරි ජනයාගේ මඤ්ඤ සහ කපිරිඤ්ඤ සංගීත සහ නර්තන සම්ප්‍රදාය පිළිබඳ ඓතිහාසික ජනග්‍රහිත පර්යේෂණයක් සිදු කළ හැකිය. සුලභවම පෘතුගීසි භාෂාවෙන් ගැයෙන එම ගායනවල අර්ථ විග්‍රහ කිරීම තුළින් ඒවායෙහි අන්තර්ගත යටත් විජිත විරෝධී ආකල්ප ප්‍රමුඛව ඔවුන්ගේ අනන්‍යතා නිරූපණය වන්නේදැයි ගවේෂණය කළ හැකිය.

ඓතිහාසික පර්යේෂණයක නිරත වීමේ උද්‍යෝගීමත් පර්යේෂකයන් හට මෙයාකාරයට ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය ගවේෂණයෙන් ලාංකේය-කැරි ජනග්‍රහිත පිළිබඳ න්‍යායාත්මක ගැඹුරකින් යුතු පර්යේෂණ බොහෝ ගණනක නිරත වීමේ අවස්ථා විවරව පවතී.

ජන සංක්‍රමණ

සිංහල ජනග්‍රහිත අධ්‍යයනයේදී ජනග්‍රහිතවේදීන්ගේ අවධානය යොමු නොවූ කලාපයක් වශයෙන් සංක්‍රමණික ජන කණ්ඩායම් ආශ්‍රිත ජනග්‍රහිත හඳුනාගත හැකිය. සංක්‍රමණිකයන්ගේ ආවේණික සංස්කෘතිකාංග කෙරෙහින් එම සංස්කෘතිකාංග ලාංකේය ජන ජීවිතයට බල පෑ ආකාරය පිළිබඳවත් අවධානය යොමු කිරීම වැදගත්ය. ජනග්‍රහිතවේදීන්ගේ විෂයානුබද්ධ අවධානය මෙම සංක්‍රමණිකයන් පළමුව ඓතිහාසික ජන සංක්‍රමණ ව්‍යාපාරයක කොටස්කරුවන් වශයෙන් දෙවනුව තම ජන කණ්ඩායමට උරුම ජනග්‍රහිත දරන්නන් වශයෙන් සැලකිල්ලට ලක් කරමින් යොමු කිරීම වැදගත්ය.

එසේ නම් මෙරටින් හඳුනාගත හැකි එබඳු ජන වර්ගත් එම ජන කණ්ඩායම්වල ජන සංස්කෘතීන් හඳුනා ගන්නට උත්සාහ කිරීම වැදගත්ය. ඉහතින්ද සාකච්ඡා කළ ආකාරයට ඓතිහාසික යුගවල බොහෝ අවස්ථාවලදී මෙරටට සංක්‍රමණය වූ ජන වර්ග කිහිපයක් පිළිබඳවම සටහන් වේ. ඒ අතරින් ද්‍රවිඩ ජන කණ්ඩායම් ඉදිරියෙන් සිටියි. මෙම ද්‍රවිඩ ජන වර්ග ක්‍රමානුකූලව ලක්දිව විවිධ ප්‍රදේශවල පදිංචි වෙමින් සිංහල සංස්කෘතිය සමග සම්මිශ්‍ර වූ ආකාරය පිළිබඳ වාර්තාද බොහෝ සංඛ්‍යාවකි. පෘතුගීසි ජාතික De Queyroz නම් පියතුමා ලක්දිව මාතර දිස්ත්‍රික්කයෙහි ප්‍රදේශයක් වශයෙන් හඳුන්වන දොළොස්දහස් කෝරළයේ පදිංචි කළ දෙමළ ජන වර්ග ක්‍රමානුකූලව දේශීය ජන කණ්ඩායම් වශයෙන් අනුගත වෙමින් කුරුඳු තැලීම වැනි කාර්යයන්හි නිරත වූ ආකාරයත් එම ව්‍යාප්තිය ලක්දිව කුල පදනමට බලපෑ ආකාරයත් පිළිබඳව සාකච්ඡා කර ඇත.

මෙරට වාසය කරන රොඩ්, කින්තර හෝ අනිකුණ්ඩික ජන කොටස් ද මෙම කරුණේදී අපට බැහැර කළ නොහැකිය. ඒ ජන කොටස් අතර ව්‍යවහාරික ආර්ථික සංවිධානය, ඇදහීම් ක්‍රම, භාෂාව හෝ අනෙකුත් සංස්කෘතිකාංගවල අනන්‍යතා මෙන්ම පසුකාලීනව ඒ එක් එක් අංශවල සිදු වී ඇති සංස්කරණ සහ සම්මිශ්‍රණ විමසා බැලීම සිංහල ජනගුණිකවේදියාට පැවරෙන වගකීමකි. සිංහල ජනගුණික පර්යේෂකයාට ප්‍රයෝජනවත් විය හැකි මෙරට ආදි ඉතිහාසයෙහි ලියවී ඇති විවිධ සංක්‍රමණික ජන වර්ග කබොජ (කාමබෝජ), මුරුඬි (මුරුන්ඩ, ලම්පාක, ශක රාජ වංශයට අයත්ය, ඇෆෆානිස්ථානය මොවුන්ගේ මධ්‍යස්ථානයයි), මෙරය (මොරය), මිලක (මිලක්ක, මිලේව්ජ යන අරුත ඇත), කුඩක, (ජාවක), කේරළ, සොළි, පාඩි, වේර, හෙට්ටි, කාලිංග, චෙල්වරක්ක, මලයාලම්, මධ්‍යදේශී, මලල, අයොක්කි පට්ටනි, මලවර, මදුරාපූරි, මුස්ලිම් සහ බර්ගර් (ලන්දේසි) යනුවෙන් නාමාවලි වර්ගීකරණයක් වශයෙන් පර්යේෂකයන්ගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

මෙම කරුණට අදාළව නිදර්ශනාත්මක සාකච්ඡාවක් සඳහා මෙරට ඉතිහාසයෙහි ආසන්නතම සහ සංස්කෘතිකව වඩා බලපෑම්සහගතම සංක්‍රමණිකයන් වශයෙන් මධ්‍යම කඳුකරයේ වාසය කරන ඉන්දීය ද්‍රවිඩ වතු කම්කරුවන් තෝරා ගනිමු. වතුකරයෙහි වැවිලි කර්මාන්ත සඳහා දකුණු ඉන්දියාවෙන් ද්‍රවිඩ ශ්‍රමිකයන් පැමිණීමත් සමග මෙරට ජාතික වූ නව සංක්‍රමණික ජන සංස්කෘතික සම්ප්‍රදාය වර්තමානය දක්වා අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය නිරීක්ෂණය කිරීම වැදගත්ය. එහිදී;

- ☐ දකුණු ඉන්දීය සංක්‍රමණික ද්‍රවිඩ ශ්‍රමිකයන් සමග මෙරට පැවති සංස්කෘතික සම්ප්‍රදායට එක් වූ නව්‍යමය පවතින්නේද?
- ☐ මධ්‍යම කඳුකරය ඔස්සේ ගමන් ගන්නා විට අප පසු කර යන ඔවුනටම ආවේණික ඇදහිලි විශ්වාස පද්ධතිය නිරූපණය කරන ආගමික ස්ථාන, ප්‍රතිමා, දේවාල ආකෘති පවතින්නේද?
- ☐ එම දේවාලවල රාමා, සීතා, හනුමන් හෝ රාවණ අදහන්නේද?
- ☐ එම මිතුරු සහ සතුරු දේව ප්‍රතිමා නිර්මාණ කලාව දිවයිනේ අනෙකුත් හින්දු සම්ප්‍රදායේ ප්‍රතිමා සම්ප්‍රදාය සමග පවත්වන සාමාන්‍ය සහ විෂමතා කවරාකාරද?
- ☐ සිංහල බෞද්ධ ප්‍රතිමා කලාව අතර කිසියම් සබඳතාවක් ගොඩ නැගී පවතින්නේද? නැත්නම් එය සංක්‍රමණික ජන කණ්ඩායමට පමණක් ආවේණික පිළිම සම්ප්‍රදායක්ද?
- ☐ මෙම සංක්‍රමණික ජන කණ්ඩායම අතර ව්‍යවහාරික ජීවිත සංස්කාරක විධි සහ දෛනික ජීවිතය සමග නිරන්තර බැඳුණු අනෙකුත් ජනගුණික මොනවාද?
- ☐ මෙරට සෙසු ජන වර්ග සමග සන්සන්දනාත්මකව විමර්ශනය කිරීමේදී හඳුනාගත හැකි සමවිෂමතා සහ අනන්‍යතා මොනවාද?

දිවයිනේ වාසය කරන අනෙකුත් ද්‍රවිඩ ජන කණ්ඩායම් සමග තුලනාත්මකව සහ විග්‍රහාත්මකව විමර්ශනය කිරීමේදී පවුල් ක්‍රමයෙහි, ස්ත්‍රී පුරුෂ අනන්‍යතාවෙහි, ආහාර සංස්කෘතියෙහි, ගොවි කර්මාන්තයෙහි, සත්ව පාලනයෙහි, කුල පදනමෙහි සහ භාෂා ව්‍යවහාරයෙහි ආදී වශයෙන් දෛනික ජනජීවන යන්ත්‍රණයෙහි හෝ ආකෘතියෙහි ස්වභාවය විශේෂ අනන්‍යතාවක් නිරූපණය කරන්නේද? යන පර්යේෂණ ප්‍රශ්න නැගීමේ අවකාශ

පවතී. මෙම කරුණු සියල්ල ආගන්තුක සංක්‍රමණික ජන කණ්ඩායමක් වශයෙන් මෙරටෙහි ප්‍රදර්ශනය කරන සංස්කෘතික නියෝජනය කුමක්ද සහ කවරාකාර වන්නේද සහ ඒවා මහා සංස්කෘතිය සමඟ දක්වන සබඳතාවල ස්වභාවය කෙබඳුද වැනි කරුණු කෙරෙහි සමස්තයක් වශයෙන් ජනශ්‍රැති පර්යේෂකයන්ගේ අවධානයට යොමු කිරීමේ අවකාශ පුළුල් වපසරියකින් විවෘතව පවතී.

ඉහතින් සාකච්ඡා කළ ගජබාහු පුවත සමග බැඳුණු ජනපදකරණය ක්‍රියාවලිය තුළද මෙම තත්ව හඳුනාගත හැකිය. එම ජන සංක්‍රමණ හේතුවෙන් මෑතකාලීන ලක්දිව ජන ජීවනය තුළ ඓතිහාසිකවත් ජනශ්‍රැතිකවත් ඇති වූ සංස්කරණ කෙරෙහි සිංහල ජනශ්‍රැති පර්යේෂකයන් යොමු කර ඇති අවධානය ප්‍රමාණවත්ද? යටත්විජිත පාලකයන් වැවිලි කර්මාන්තවල ශ්‍රම දායකත්වය දේශීය ජන කණ්ඩායම්වලින් ලබා ගැනීම පසෙක තබා ලාභදායී දකුණු ඉන්දියානු ශ්‍රම බලකායක් ආනයනය කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීමත් සමග විශාල වශයෙන් දකුණු ඉන්දීය ශ්‍රමිකයන් මෙරට විශේෂයෙන් කඳුකර පළාත්වල පදිංචි කරවීම අවසන මෙරට ඔවුන්ගේ ස්ථිර වාසස්ථානය බවට පත් විය. මෙම සංක්‍රමණිකයන් මෙරට ආර්ථික, දේශපාලන සහ සංස්කෘතික පසුබිම් ශක්තිමත් කිරීමට දායකත්වය ලබා දුන් බලවේගයක් වශයෙන් ඉතිහාසඥයෝ හඳුන්වා දෙති.

යුද වාතාවරණ පසු කළ ලොව බොහෝ සමාජවල නව කර්මාන්තවල ශ්‍රම දායකත්වය පිණිස මෙලෙස ආගන්තුක සංස්කෘතික ජන වර්ග ආයෝජනය කිරීම උපක්‍රමයක් වශයෙන් ක්‍රියාත්මක කෙරිණ. ජන ආගම සහ ජන වෙදකම විෂයෙහි සංක්‍රමණික ජන කණ්ඩායම්වල නව පරම්පරා සතු ජනශ්‍රැතික ඥානය ගවේෂණය කිරීම කුතුහලය දනවන තවත් පර්යේෂණ කලාපයකි. අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදන මාධ්‍යයන්හි දියුණුවත් සමඟ සංක්‍රමණික නව පරම්පරා අතර ව්‍යවහාරික මෙම සංස්කෘතික කලාප සංස්කරණවලට ලක් වී පවතින්නේද? වැනි ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සොයා යාමද උදෙසාගිමත් සංස්කෘතික භාරා ඇවිස්සීමක් විය නොහැකිද? එම ගවේෂණවලදී සිංහල ජනශ්‍රැතිවේදීන්ගේ විෂයානුබද්ධ පළමු අවධානය සංක්‍රමණිකයන් ජන සංක්‍රමණ ව්‍යාපාරයක කොටස්කරුවන් වශයෙන් සහ දෙවනුව තම ජන කණ්ඩායමට උරුම ජනශ්‍රැති දරන්නන් වශයෙන් වෙන් වෙන්ව වර්ගීකරණය කරමින් යොමු කිරීම පලදායී වනු ඇත.

කාර්මිකකරණය සහ නාගරීකකරණය

දහනවවන සියවසෙහි අවසන් දශකවල පටන් ලොව බොහෝ සමාජවල නව කර්මාන්තවල පිබිදී ඒම පොදු සමාජ විපර්යාසයක් වශයෙන් හඳුන්වා දිය හැකිය. මෙම පිබිදීමට සමගාමීව ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනවල විෂයානුබද්ධව සිදු වූ නවීකරණ පිළිබඳවද මේ වන විට කිහිප තැනකම සාකච්ඡා කර ඇත. නව නගර, නව කර්මාන්ත සහ නව ආයතනික ව්‍යුහවල ස්ථාපනයත් සමග ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනවල විෂයානුබද්ධ නවීකරණ ශීඝ්‍ර පරිණාමයකට ලක් වීමද ඇරඹුණි.

කාර්මිකකරණය ජනශ්‍රැති අභාවයට යාමට නොව නව ජනශ්‍රැති උල්පත් පාදන හේතුකාරකයක් බවට පත් විය. *Who are the Folk?, Is There a Folk in the City?* යන ප්‍රශ්න නැගීමත් සමග නාගරික ජනශ්‍රැති අනාවරණය කිරීම විෂයයෙහි ජනශ්‍රැති අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රයෙහි ඉහළ උද්‍යෝගයක් ජනිත විය.

මෙවන් පර්යේෂණවලදී කර්මාන්ත සහ වැඩබිම් ආශ්‍රිතව විහිළු, උපහාස කතා, අලිඛිත සංඥා ආදියද විමර්ශනය කෙරේ. වෘත්තීමය ජනශ්‍රැති නැත්නම් වැඩබිම් ජනශ්‍රැති (*occupational folklore*) අධ්‍යයනය සඳහා වූ සමකාලීන අධ්‍යයන ඉතා ජනප්‍රිය අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රයක් වශයෙන් ක්‍රමයෙන් ජනප්‍රියත්වයට පත් විය. එහිදී සෑම තරාතිරමකටම අයත් වෘත්තීන් වෙත ජනශ්‍රැතිවේදීන්ගේ අවධානය යොමු කෙරිණ. මෙම ආධුනික අධ්‍යයන විෂය ක්ෂේත්‍රය මගින් නව අර්ථකථන, නිර්වචන, ක්ෂේත්‍ර සැලසුම්, නිර්මිත නව ශාන්තවල ස්වලක්ෂණ ආදිය නිපදවිණ. නිදසුන් වශයෙන් පෞද්ගලික වෘත්තීය අත්දැකීම් ආශ්‍රිත ආබ්‍යාන නැත්නම් ජනප්‍රවාද, වෘත්තීමය ශ්‍රැති (*industrial lore*) අතර ප්‍රමුඛ ශාන්තයක් වශයෙන් හඳුනාගෙන ඇත.

කිසියම් නිශ්චිත වෘත්තීය කණ්ඩායමක් අතර හුවමාරු වන සම්ප්‍රදායයන්, අදහස් ප්‍රකාශන විලාස, භාෂා ව්‍යවහාර ඔවුන්ගේ වෘත්තීමය ශ්‍රැති වශයෙන් නිර්වචනය කෙරේ. එම ශ්‍රැති ජනශ්‍රැති වන්නේ කෙසේද? කිසියම් කර්මාන්ත ශාලාවක වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාවලියක් විමසා බලමු. එහි ක්‍රියාකාරී නායකයන්ගේ වෘත්තීමය කාර්යශූරත්වය, සහෝදර වෘත්තීයයන්ගේ සුබසාධනය කෙරෙහි දක්වන සංවේදීත්වය, බුද්ධිමත් බව සහ සේවක සුබසාධනය වෙනුවෙන් ආයතන පරිපාලකයන් සමග පැවැත්වූ අතීත ගනුදෙනු සමග ඒ ඔස්සේ ගොඩ නැගුණු විරත්ව පිළිබඳව ගොඩ නැගී මුඛපරම්පරාගතව ව්‍යාප්ත වන ප්‍රවාද නූතන කාර්මික සමාජ යන්ත්‍රණයේ ක්‍රියාකාරීත්වයට හවුල්කාර ජනශ්‍රැති වශයෙන් හඳුනාගත හැකිය. කර්මාන්ත කතාන්දර (*industrial tales*) වශයෙන් එම කතාන්දර නම් කළ හැකිය. එම කතා ඇතැම් විට ආයතනික පරම්පරා කිහිපයක් අතර හුවමාරු වෙමින් පැවතගෙන එන බව පැහැදිලිය. එබඳු කතාන්දර පුද්ගලයන් අතර කාලය ගෙවා දැමීමේ උපක්‍රමයක් වශයෙන්, ආයතනික හැඟීම ප්‍රවර්ධනය කළ හැකි උපක්‍රමයක් වශයෙන්, අතීත අත්දැකීම් ඇසුරින් වර්තමානය යාවත්කාලීන කර ගැනීම විෂයයෙහි යන අරමුණු ඔස්සේ අන්තර්පුද්ගල සබඳතා පවත්වාගෙන යාම සහ ශක්තිමත් කිරීම විෂයෙහි උපයෝගීකොට ගැනේ. මෙබඳු ශ්‍රැති විශ්වවිද්‍යාලයක්, රෝහලක්, සුපිරි වෙළෙඳසල් සංකීර්ණයක්, හමුදා කඳවුරක් වැනි ඕනෑම සමාජ ව්‍යවස්ථාපිත අනාවරණය කර ගැනීමේ අවකාශ විවෘතව පවතී. ලොව පුරා ව්‍යාප්ත දැවැන්ත ව්‍යාපාර ද්විත්වයක් වන *KFC chicken* සහ *Cocacola* නිෂ්පාදන පිළිබඳව පැතිරුණු පුවත් ද්විත්වයක්ද මෙම කරුණ පැහැදිලි කර ගැනීම පිණිස නිදසුන් කර ගනිමු. සුලභවම වාචිකව එකිනෙකා අතරත් Facebook සහ WhatsApp භාවිතයෙන් පුළුල්ව සමාජ සාමාජිකයන් අතරත් මෙම ආහාර පරිභෝජනයෙන් මතු විය හැකි දරුණු සෞඛ්‍යමය ගැටලු කිහිපයක් එම ශ්‍රැතිවලට විෂය වී තිබුණි. මා හට මෙම පුවත් අහඹු ලෙස අසන්නට ලැබුණේ මිතුරන් මගිනි. ඔවුනට ඉහත කී ක්‍රම ද්විත්වයෙන්ම හෝ එක් ක්‍රමයකින් එම ශ්‍රැති ඇසෙන්නට ඇත. මගේ මිතුරන් පැවසූ ආකාරයට *KFC chicken* ආහාරයට ගැනීම ශරීර සෞඛ්‍යයට තදබල ලෙස අහිතකර වනුයේ ඒවා සැකසීමට ගන්නා කුකුළු මස් ප්‍රමිතියෙන් බාලය, ඒවා ආහාරයට ගනිමින් සිටි බොහෝ දෙනෙකුට කුකුළු මස් කැබලි අතරින් උඩට මතු වූ පණුවක් දක්නට ලැබී ඇත. එබැවින් අප *KFC chicken* ආහාරයට නොගත යුතුවා පමණක් නොව එම ආයතනද වර්ජනය කළ යුතුය. *Cocacola* ද එසේමය. ඒවා පානය කිරීමෙන් ආමාශගත දරුණු රෝග තත්ව ඇති වේ. *Cocacola* දියරයෙහි පැය කිහිපයක් ගිල්වා තබන කාසියක් මත මලකඩ බැඳේ, එම පානය වඩා සුදු වැසිකිළි පිරිසිදු කිරීම වැනි කාර්යයන් සඳහාය. එබැවින් අප එම පානයද වර්ජනය කළ යුතුය. බොහෝ විට විදේශීය නිෂ්පාදන අධෛර්යමත් කිරීම සඳහා මෙයාකාර ශ්‍රැති නිපදවෙන බව අපි දනිමු. බොහෝ දුරට මෙවන් නිෂ්පාදන ප්‍රවර්ධනය, ප්‍රචාරණය සහ අඩපණ කිරීම යන අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීමේදී නිරතුරුවම ජනශ්‍රැති ඒ සඳහා නිපදවීමත් හුවමාරු වීමත් සිදු කෙරේ.

නිගමනය

ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනයේදී ශාන්තරමය සහ සංකල්පමය ප්‍රවේශ ලබා ගන්නා අවස්ථාවලදී ඓතිහාසික අධ්‍යයන ප්‍රවේශය නැත්නම් ඓතිහාසික න්‍යාය (*Historical Theory*) උපයෝගී කොට ගැනීමේ ඉඩ ප්‍රස්තා විවෘතව පවතින ආකාර පෙන්වා දීම මෙම ලිපියෙන් සිදු කෙරිණ. සිංහල ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනයේ නිරත පර්යේෂකයන්ට එය බෙහෙවින් උපයෝගී වනු ඇත. ඉහතින් සාකච්ඡා කළ තේමා සියල්ල ලාංකේය ඉතිහාසයෙහි ඉතා වැදගත් සිදුවීම් සමග සම්බන්ධ වන තීරණාත්මක සන්ධිස්ථාන බව පැහැදිලිය. නව දැක්මකින් ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනයට ප්‍රවේශ වන සිංහල ජනශ්‍රැති පර්යේෂකයන්ගේ පර්යේෂණ සඳහා පුළුල් තේමාත්මක ව්‍යවස්ථාපිත නිර්මාණය කර ගැනීම පිණිස ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනයෙහි ඓතිහාසික න්‍යාය තව දුරටත් පුළුල්ව හැදෑරීම පිණිස මෙම කරුණු මඟ පෙන්වීමක් සපයනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

සිංහල සාහිත්‍ය අධ්‍යයනය, ඓතිහාසික සහ ජනශ්‍රැතික මූලාශ්‍රය භාවිතයෙන් අන්තර්විෂයයික සහ තුල්‍යාත්මක දෘෂ්ටියකින් සිංහල ජනශ්‍රැති හැදෑරීමේ වැදගත්කම පෙන්වා දීම මෙම ලිපියෙහි මූලික අරමුණ විය. සිංහල සාහිත්‍ය අධ්‍යයනයේදී ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයන් ජනශ්‍රැතික මූලාශ්‍රයන් වැදගත් වන ආකාරයත් ඒවා නිදසුන් වශයෙන් ගනිමින් සාහිත්‍යය අධ්‍යයනය ගුණාත්මකව පෝෂණය කිරීමේ වැදගත්කම පෙන්වා දීමත්

මෙහි අනෙක් වැදගත් අරමුණු විය. සිංහල ජනශ්‍රැති සංකලනයට සහ තුලනාත්මකව හැදෑරීමේදී සංස්කෘතික, මානවවිද්‍යාත්මක සහ සමාජවිද්‍යාත්මක අන්තර්දෘෂ්ටි සැපයීම වැදගත් වන ආකාරය ඒ අනුව නිදර්ශනාත්මකව පැහැදිලි කෙරිණ. ඒ සඳහා හඳුන්වා දිය හැකි අන්තර්විෂයයක නව අධ්‍යයන ප්‍රවේශ පිළිබඳ අවබෝධය ලබා දීම සහ තුලනාත්මක විමර්ශනවලදී උපයෝගී කොට ගත හැකි න්‍යායාත්මක වපසරි හඳුන්වා දීම මෙම පර්යේෂණාත්මක විමර්ශනයෙන් සිදු කෙරිණ.

සමුද්දේශ

Amarakeerthi, Liyanage, "Widening the Meaning of 'Folk': Urban Folktales from Sri Lanka and Elsewhere" in *Folklore in the Urban Context*" Shamsuzzaman Khan (Edt:), April 2016, P188

Barnett, L. D. *Alphabetical Guide to Sinhalese Folklore from Ballad Sources*, 1916

Bascom, William R. (Edt), *Frontiers in Folklore*, Colorado: Westview Press, 1977, P 122

Bell, H. C. P., *Report on the Kegalle District of the Province of Sabaragamuwa*, Colombo: Government Press, 1892

Callaway, John (Trns), *Yakun Natanawa*, London: Oriental Translation Fund, 1829

Coomaraswamy, Ananda K. *Mediaeval Sinhalese Art*, New York: Pantheon Books, 1956

Dandies, Allan, "Texture, Text and Context" in *Essays in Folkloristics*, Delhi: Folklore Institute, 1978, Pp 22-37

Dorson, Richard M.—A Historical Theory for American Folklore in *Handbook of American Folklore*, 1986, P 326

Forbes, Jonathan, *Eleven Years in Ceylon*, London: R. Bentley, 1941

Goonetilleke, H. A. I., *A Bibliography of Ceylon, Switzerland*, Inter Documentation Company, 1970,

Goonathilake, W. *Orientalist*, 1884

Gomme, George Laurence (Edt.), *The Gentleman's Magazine Library: Popular Superstitions*, London: 1884, p 250

Gunarathna, D. De S. "Demonology and Witchcraft" in *JRAS (CB)*, 1865, No: 13, Pp 1-117

Levine, Lawrence W., *Black Culture and Black Consciousness*, New York: Oxford, 1977, Pp 385-386

Nevill, Hugh, *Sinhala Verse (Kavi)*, P. E. P. Deraniyagala (Edt.), Colombo: Government Press, 1959

Nickerson, Bruce, "Is There a Folk in the City" in *Journal of American Folklore*, 1974,

Obeysekara, Gananath, "The Gajabahu and Cenkuttuvan: Culture Heroes and Colonization Myths", 1984, Pp 361-380

Parker, Henry, *Village Folk-Tales of Ceylon*, Dehiwala: Tisara Prakashakayo, 1910,

Parker, Henry, *Ancient Ceylon*, London: 1909

Perera, Arthur A. *Sinhalese Folklore Notes*, Bombay: British India Press, 1917

Perera, S. G., De Queyroz, (Trns:), *The Temporal and Spiritual Conquest of Ceylon*, Colombo: Government Press, 1930, P 15

Senaveratne, John M., *Dictionary of Proverbs of the Sinhalese*, Colombo: The Times of Ceylon Co.Ltd, 1936

Tennent, James Emerson Ceylon, *An Account of the Island*, London: Longman Green, 1859

Wijesekara, Nandadeva, *The People of Ceylon*, Colombo: M. D. Gunasena and Co. Ltd., 1949

ආර්යසිංහ, අබය, "සිංහල ප්‍රශස්ති හා හටන් කාව්‍යයන්හි ඓතිහාසික අගය", *සාහිත්‍යය: 1966 සාහිත්‍ය දින විශේෂ කලාපය*, පුඤ්චිබණ්ඩාර සන්නස්ගල, ලිල් ගුණසේකර (සංස්.), කොළඹ: සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව, 1999, 197 පිටුව

කුරුණෑගල විස්තරය, රංගන කුරුවිට (සංස්.), කොළඹ 10: සූරිය ප්‍රකාශකයෝ, 2015, 145 පිටුව

ජයවර්ධන, එස්. කේ., 'කොළොම්පුරේ අපි, ලංකා කාපිරි ජනතාව', *දිවයින*, 10. 15. 2001

ද සිල්වා, ඩබ්. ඒ සහ ජී. පී මලලසේකර (සංස්) "සිංහල ජන සම්මත කාව්‍ය" *JRAS (CB)*, 1935

මහාචාර්ය, පී. බුද්ධදත්ත (සංස්.), කොළඹ: 1959, පරි 09, ගාථා 09-11

මිගස්කුඹුර, පී. බී., "අන්‍ය ජනකොට්ඨාස", *මහවැලි වංශය 2 කාණ්ඩය*, මහවැලි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය, 1985, 623-626 පිටු

රාජාවලිය, ඒ. ඩී. සුරවීර (සංස්.), අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව, තෙවන මුද්‍රණය, 2014, 193-194

සන්නස්ගල, පුංචි බණ්ඩාර, සිංහල සාහිත්‍ය වංශය, 1961, 392, 524, 573, 744-760 පිටු

සරච්චන්ද්‍ර, ඊ ආර්, සිංහල ගැමි නාටකය, කොළඹ: සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව, 1968

සැලලිහිණි සන්දේශය, කුමාරතුංග මුනිදාස (සංස්.), මරදාන: බු. ව. 2504, 28 පද්‍යය

සෙනෙවිරත්න, පද්මිනි, නිවන, දෙතිවල: විදර්ශන ප්‍රකාශන, 2019

On-line Refereed Journal of the Center for Indigenous Knowledge and Community Studies

Sabaragamuwa University of Sri Lanka

Follow this and additional works at: www.sab.ac.lke-mail: director@cikcs.sab.ac.lk

කතෝලික පසන් ගීත සාහිත්‍යයෙහි නිරූපිත කන්‍යා මරියා මාතෘ වැලපුම

ඉරංගා සමන්දනී විරක්කොඩි, සී. ද. එස්. කුලතිලක සංරක්ෂණ හා පර්යේෂණ ඒකකය, සංගීත පීඨය,
සෞන්දර්ය කලා විශ්වවිද්‍යාලය, iranga.w@vpa.ac.lk

සාරසංක්ෂේපය

මාතෘ දෙවගන පිදීමේ සංකල්පය ලාංකේය උපසංස්කෘතීන්හි විවිධ පර්යාලෝක අනුව දිස්වන්නකි. යටත්විජිත සමයේ දී මෙරටට සංක්‍රමණය වූ කන්‍යාමරිය ඇදහීම ද එය කතෝලික ආගම සමඟ මෙරට ජන වන්දනාවට එක් වූ මාතෘ දේව ඇදහිලි විශේෂයකි. ශ්‍රී ලාංකේය පසන් සංගීත ප්‍රකාශනයෙහි මාතෘ දේව වැලපුම දැකිය හැකි වේ ද? එහි සාහිත්‍යමය ආභාසය කෙබඳු ද? යන පර්යේෂණ ප්‍රශ්න පිළිබඳ මෙහිලා විමසා බැලෙයි. මෙය ගුණාත්මක අධ්‍යයනයකි. ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය විධික්‍රම මෙහිලා උපයෝගී කර ගැනිණ. ලාංකික ජන හඳවත්වලට කිඳා බැසගත් 'මාතෘ සංකල්පය' හාව උද්දීපනය සඳහා ප්‍රබල ව යොදා ගත් ගොන්සාල්වෙස් පියතුමා, පසන් ගායන ඒ සඳහා වාහකයක් කර ගත් බව මෙහිලා ගම්‍ය වූවකි. මෙකී මාතෘ කේන්ද්‍රීය වලප කතෝලික ජන කණ්ඩායම් අතර ප්‍රාදේශීය විවිධත්වයෙන් යුතු ව භාවිත වන බව ද නිරීක්ෂණය වූවකි. කන්‍යාමරියා මාතෘ වැලපුම මානවවංශ සංගීත අධ්‍යයනයේ සුවිශේෂී මානයකි.

ප්‍රමුඛ පද: මාතෘ දේව ඇදහිලි, කතෝලික උප සංස්කෘතිය, දූෂ්ටප්‍රාප්තිය, වැලපුම් සම්ප්‍රදාය, මානවීය සංගීතවේදය

හැඳින්වීම

යටත්විජිත සමයේ දී ආගමික, දේශපාලනික, ඓතිහාසික, අධ්‍යාපනික හා සංස්කෘතික පසුබිම පසන් ගායන සම්ප්‍රදායකට මූල බිජය සැපයූ බව පෙනීයන්නකි. පසන් ගායන හඳුන්වාදුන්නේ දූෂ්ටප්‍රාප්ති නාටක සහ සංගීතය ප්‍රකාශනය මගින් ආගමික ප්‍රචාරය සඳහා වඩාත් ඵලදායී මාධ්‍යය ලෙස තෝරා ගැනීමත් සමග ය. පෘතුගීසි ආගමනයත් සමග ඇති වූ කතෝලික ජන වන්දනා පිළිවෙත නිසා පසන් ආගමික චාරිත්‍රය මෙරටට හඳුන්වාදුන්න ද, පසන් ගායන සම්ප්‍රදාය කතෝලික සමාජයට විධිමත් ව හඳුන්වා දෙන ලද්දේ ලන්දේසි පාලන සමයේ දී ය. එසමයෙහි කතෝලික දහම ඇදහූ ජනයාට මෙන් ම පූජකවරුන්ට අනේකවිධ දුක් පීඩාවන්ට මුහුණපෑමට සිදු වූයේ ලන්දේසි පීඩනය හේතුවෙනි. ඔරතෝරියානු නිකායික පූජකවරුන් එම වකවානුවෙහි කතෝලික දහම ව්‍යාප්ත කිරීමට සහ ස්ථාවර කිරීමට ඇප කැප වී කටයුතු කිරීම විශේෂතාවකි. එම පූජකවරුන් ගේ සම්ප්‍රාප්තියත් සමඟ කතෝලික සාහිත්‍ය මෙන් ම ජන වන්දනා නාට්‍ය සහ ජන වන්දනා සංගීතය වෙනස් ම හැඩතලයක් ගත් බව පෙනෙයි. විශේෂයෙන් ගොන්සාල්වෙස් පියතුමා ගේ දායකත්වය මෙහි දී කැපී පෙනෙන්නකි. පියතුමා ගේ ක්‍රිස්තියානි සාහිත්‍යය ව්‍යාපාරය කම්මල හෙවත් කයිමල්වත්ත ප්‍රදේශය මූලික කොටගනිමින්, තෝරාගත් ලිපිකරුවන් ගේ සහාය ලැබ ගෙන සිදු කර තිබේ (ෆොන්සේකා, 1924). ලාංකිකයන් ගේ ජන විඥානය හඳුනාගත් ගොන්සාල්වෙස් පියතුමා විසින් පසන් ගායන සම්ප්‍රදාය විධිමත් ව ආරම්භ කරන්නේ මෙකී පසුබිම තුළ දී ය. එහි ප්‍රවේශයන් දෙකක් විය. පාස්කු නාට්‍ය හරහා පසන් ගීත භාවිතය එකකි. ඒ

අනුව ව්‍යාප්ත සමය හා සෘජු සබඳතාවක් ඇති 'පාස්කු නාට්‍ය' පසන් ගීත පෝෂණයට යම් බලපෑමක් විය. දෙවැන්න නම් ගෘහස්ත වන්දනාමානසක් ලෙස පසන් ගායන වාර්තයක් නිර්මාණය වීම ය. එකී සම්ප්‍රදාය පෝෂණය කිරීමට පසුකලෙක දී ගිහි පැවිදි දෙපාර්ශ්වයේ ම දායකත්වය ලබා තිබේ. ඒ අනුව ලාංකේය කතෝලික ප්‍රජාව අතර පැවත එන ජන සම්ප්‍රදායක් ලෙස පසන් ආගමික වාර්තය සියවස් තුනකට වැඩි කාලයක් පුරා ශ්‍රී ලාංකේය සමාජය තුළ ප්‍රතිස්ථාපනය වූවකි.

පර්යේෂණ අරමුණු

01. කතෝලික ජන ජීවිතය හා සබැඳි පසන් ආගමික වාර්තය නිරීක්ෂණය කිරීම

02. පසන් ගායනාවන්හි නිරූපිත මාතෘ වලප අවබෝධ කරගැනීම

03. සාහිත්‍යමය පැතිකඩ පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීම

පර්යේෂණ විධික්‍රමය

මෙය ගුණාත්මක පර්යේෂණයකි. මෙම පර්යේෂණය සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයන විධික්‍රමය යොදාගැනෙයි. එහි දී මානවවංශ පර්යේෂණ ක්‍රමවේද යටතේ සහභාගිත්ව නිරීක්ෂණය, විධිමත් සහ අවිධිමත් සම්මුඛ සාකච්ඡා උපයෝගී කර ගැනිණ. පසන් ගායන ශෛලිය දැනට ශේෂ ව පවත්නා වූ ගම්මාන කරා ගොස් ඔවුන් ගේ ආගමික වාර්ත නිරීක්ෂණය, පසන් ගායන ශ්‍රවණය, අභිවාරයනට සම්බන්ධ වීම හා ශ්‍රව්‍ය-දෘශ්‍ය පටිගත කිරීම මගින් දත්ත ඒකරාශී කිරීම් ද සිදු කෙරිණ. පර්යේෂණට අදාළ තොරතුරු ලිඛිත සාහිත්‍යයේ පවතින බැවින් විෂයානුබද්ධ විවිධ තොරතුරු එක් රැස් කිරීමේ දී ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය මෙන් ම ද්විතීයික මූලාශ්‍රය ද උපයෝගී කර ගැනිණ.

සාහිත්‍ය විමර්ශනය

ශ්‍රී ලාංකේය පසන් ගායන අධ්‍යයනය කිරීමේ දී මූලික ආකෘති දෙකක් හඳුනාගත හැකි ය. එකක් ගද්‍ය ආකෘතියකි. අනෙක පද්‍ය ආකෘතියකි. ඒ යටතේ භාවිත කෘති කිහිපයක් හඳුනාගත හැකි ය. 'දුඃඛප්‍රාප්ති ප්‍රසංගය' ජාකෝමේ ගොන්සාල්වෙස් පියතුමා විසින් විරචිත ගද්‍ය කෘතියකි. මෙහි ජේසු ක්‍රිස්තුන්වහන්සේ ගේ වද විඳීම දක්වා වූ කතා පුවත පිළිබඳ කරුණු ඇතුළත් වේ. විශේෂයෙන් මෙහි උපයෝගීතාව ක්‍රම දෙකකට අනුව සිදුවන බව පෙනී යයි. එකක් පාස්කු නාට්‍ය තුළ භාවිත කිරීම ය. දෙවැන්න තනි පුද්ගලයකු උස් හඬින් සජ්ඣායනා කිරීම ය. සිය නිවෙසේ දී හෝ දේවස්ථානයේ දී හෝ මෙය සජ්ඣායනා කරනු ලබන්නේ ගැහැනු පිරිමි හේදයකින් තොර ව ය. ව්‍යාප්ත සමය තුළ රාත්‍රි කාලයේ දී තෝරාගත් පිටු කිහිපයක් අන්‍යයනට ඇසෙන පරිදි හඬනාගා කීම සිරිත ය. මෙකී කෘතියෙහි දේශනා නවයක තොරතුරු ඇතුළත් ය. ගොන්සාල්වෙස් පියතුමා විරචිත දුඃඛප්‍රාප්ති ප්‍රසංගය කෘතියෙහි පද්‍යමය අනුවර්තනය 'දේශනා නවයේ පසන් පොත' ය. සම්ඳුන් ගේ උපතේ සිට කුරුසියේ මරණය දක්වා වූ කතා පුවත පද්‍ය ආකෘතිය අනුව මෙහි දී ඉදිරිපත් කෙරෙයි. ජාකෝමේ ගොන්සාල්වෙස් පියනම රචනා කරන ලද 'වේද කාව්‍ය' යනු කිතු සිරිත කවියෙන් කියා පෑමට යත්ත දරා ඇති කෘතියකි. එහි ජේසුතුමන් මරණයට පත් වූ විට දෙව් මව් වැලපීම 408-456 කාව්‍යවලින් ඉදිරිපත් වී ඇත්තේ ශෝක සංවේග උපදවන පරිදි ය. එම ප්‍රබන්ධ ද පසන් ගායන සඳහා එක් වී ඇති බව ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයේ දී නිරීක්ෂණය වූවකි. ජාකෝමේ ගොන්සාල්වෙස් පියතුමා රචිත දුඃඛප්‍රාප්ති 'ළතෝනි පොත' වනාහි අප්‍රකට පද්‍ය සංග්‍රහයකි. විශේෂයෙන් දේව මැණියන් ගේ දෘෂ්ටිකෝණයෙන් රචිත පසන් කිහිපයක් මෙහි ඇතුළත් ය. එකී කෘතියෙහි ඇතුළත් ඇතැම් පසන් ගායන 'ළතෝනි' නමින් පසන් කණ්ඩායම් හඳුනාගෙන තිබුණ ද එවැනි කෘතියක් ගැන අසා නොමැති බව නිරීක්ෂණය වූවකි. මීට අමතර ව 'අත් අකුරු පසම්' යනුවෙන් හැඳින්වෙන පසන් ගීත කිහිපයක් හඳුනා ගත හැකි ය. තම කණ්ඩායම් දීර්ඝ කාලයක් අත් පිටපත් ලෙස පවත්වාගෙන ආ පසන් ගායන මේ නමින් හඳුන්වා ඇති බව පැහැදිලි වන්නකි. එය ද ඉහත පසන් මෙන් මුද්‍රණය වී නොමැත. විවිධ රචකයින් මේ අත් අකුරු පසන් රචනා කර තිබීම විශේෂතාවකි.

ප්‍රතිඵල සහ සාකච්ඡාව

මාතෘ දෙවගන පිදීමේ සංකල්පය ලාංකේය උප සංස්කෘතීන්හි විවිධ පර්යාලෝක අනුව දිස්වන්නකි. යටත්විජිත සමයේ දී මෙරටට සංක්‍රමණය වූ කන්‍යාමරිය ඇදහීම ද එය කතෝලික ආගම සමඟ මෙරට ජන වන්දනාවට එක් වූ මාතෘ දේව ඇදහිලි විශේෂයක් වේ. එමෙන් ම කන්‍යාමරියතුමිය විවිධ නාමයන් ගෙන් ශ්‍රී ලාංකික කතෝලික ඇදහිල්ල තුළ දැකිය හැකි ය (ඩයස්, 2014). පසන් පොතෙහි ඇතුළත් ගායනාවෙහි කතා නායිකාව වන්නේ මරියතුමිය යි. අවස්ථා තුනක දී මෙකී මාතෘ වලප යොදාගෙන පසන් ප්‍රබන්ධ කර තිබීම විශේෂතාවකි. පසන් පොතෙහි පළමුවැනි දේශනාවට අයත්, පසන් ගීත විමසීමේ දී මවු පුතු දෙපළ මුණ ගස්සවා ඔවුනතර සිදුවන අනුවේදනීය සංවාදයක් කාව්‍යයට නගා තිබීම දැකිය හැකි වන්නේ එබැවිනි. මෙය ශුද්ධ වූ බයිබලයේ කිසි තැනෙක සඳහන් නො වන කතාවකි. සිය පුත්‍රයා මරණය සොයා ජෙරුසලමට යන බව ඇසූ මව ගේ සිතෙහි හටගත් සිතිවිලි කාව්‍යයට නගා ඇත්තේ මෙලෙසිනි.

මපණ වැනි මගේ කුමාරයෙණි අනේ දෙනෙත එළියෙනි මෙනුඹ රඹ ර

මසින නව මස මගේ ගැබ තුළ වඩා බොළඳෙහි ඇකයෙ නා

වසින තිස් අවුරුද්ද වන තුරු තුරුල්ලේ මගෙ ඇති කරපු නුඹ

දකින පමණක් නැතුව ඇරලා කෙලෙස වැවෙමි කුමරු නේ

ගොන්සාල්වේස් පියනම රචනා කරන ලද දුක්ප්‍රාප්ති ප්‍රසංගයෙහි උක්ත සිදුවීම නිරූපණය වන ආකාරය විමසා බැලීම මෙකී පසුබිම වටහා ගැනීමට යෝග්‍ය වේ.

“අයියෝ මාගේ ආත්මය වැනි කුමාරයෙණි, මගේ ඇස් දෙක එළියෙනි, නුඹ වහන්සේ මම නව මසක් මාගේ ගර්භ තුළෙහි වඩා බාල වයසේ සිටින තුරු ඇකයේ බඳවා ගෙන ඇවිද්දෙමි වෙද ! තිස් වයසට වැඩිය පැමිණෙන තෙක් මගේ ම තුරුල්ලෙහි ඇති කළෙමි වෙ ද ! දැන් මා අත්හැර මගේ රත්තරණෙනි කොතැනට වඩින සේක් ද ! මාගේ සම්පත්ති වූ ඔබ නැති ව මාගේ ප්‍රාණය රැක ගන්නේ කෙසේ ද” (පීරිස්, 1979).

දාරක සම්පත අභිමිචීමෙන් ඇතිවන්නේ මහත් ශෝකයකි. මෙවැනි මනෝභාවයකට පත් වූ කාන්තාවක ගේ ස්වභාවය පිළිබිඹු කෙරෙන අවස්ථා සම්භාව්‍ය සාහිත්‍යයේ ද විද්‍යමාන වෙයි. දඹදෙණි යුගයේ දී රචනා වූ බුත්සරණ කෘතිය මෙහිලා වැදගත් ය. එහි ආභාසය පළමු ව දුක්ප්‍රාප්ති ප්‍රසංගය නම් වූ කෘතියටත්, දෙවනුව ව පසන් ගායන සඳහා බලපා ඇති සැටි පෙනෙයි. විද්‍යාවක්‍රවර්ති රචිත බුත්සරණ බණ කතා සාහිත්‍යයේ ප්‍රදීපස්ථම්භයකි (සන්නස්ගල, 1994). එය විලාප ගී සම්ප්‍රදාය පිළිබඳ අධ්‍යයනයේ දී වැදගත් වන මූලාශ්‍රයකි (වීරක්කොඩි, 2021). ධර්මපාල ජාතක කතා පුවත එකී කෘතියෙහි ඇතුළත් එක් කතාවක් වේ (සෝරත, 1966). මහාප්‍රතාප රජතුමා විසින් සිය අත දරු බිළිඳා මැරවූ විට රජ බිසව දරු ශෝකයෙන් නැගූ අදෝනාව මෙහි දී සිහිපත් වන්නකි (සෝරත, 1966).

මේ අතර ජුවාම් නම් වූ ගෝල තෙම තම ගුරු ස්වාමීන් වන ක්‍රිස්තුන්වහන්සේට යෙදුණ උපද්‍රා දැක එය උන්වහන්සේ ගේ මෑණියන්ට දැන්වීමට පැමිණියේ ය. ජේසු තුමන් දුෂ්ට වූ ජුදයන් අතට අසු වී කුරුසේ එල්ලා මරන්නට නියම වූ ජේසුතුමන් කුරුසේ කර තබා කපාල කන්දට ගෙන යන බව එහිදී සැල කළේ ය (පීරිස්, 1979). මෙය ඇසූ දේවමෑණිය සෝකයෙන්, හඬා වැලපෙමින් පාරේ ගමන් කරන ආකාරය නරඹන්නන් ගේ දෘෂ්ටිකෝණයෙන් ද ඉදිරිපත් කර ඇත්තේ සංකල්ප රූප මවමිනි.

සෝකයෙන් මේ එනා ලිය කවිද මේ මන්	දෝ
ඇ කුසින් බිහි වූ යම් පුත්‍රයෙක් නැසුනා	දෝ
මේ මඟින් දැන් ගියේ මරණයට සැඟි ඔහු	දෝ
පේසුනන් නසරේනු ලත් මොහුගේ දරුවා	දෝ
එහෙමනන් ඒ ලසෝ ගිනි කොහොම උසුලනු	දෝ
කී දනන් දේව මව් දැක ඇසුව කොයි යනු	දෝ

දූව, පිටිපන ග්‍රාමයෙහි ‘අවිචු පසමක්’ ලෙසින් උක්ත ගීතය හඳුන්වා තිබේ. මෙකී ගායනය දූව, පිටිපන, වහකෝට්ටේ ප්‍රදේශයෙහි ම ගායනා වන පසන් ගීතයකි. මෙකී පසම සඳහා මූලාශ්‍රය වී ඇත්තේ දේශනා නවයේ පසන් පොත බව මෙහිදී නිරීක්ෂණය වූවකි.

අතුරුදන් වූ තම පුතු ගේ රූප ලක්ෂණ, ස්වභාවය පිළිබඳ කියමින්, තම දරුවා දුටුවා දැ යි අසමින්, දාරක විශෝවෙන් මහමග ඇවිදින අම්මා කෙනෙකු ගේ සිතෙහි හටගන්නා වූ හැඟීම් පසන් ලෙස කාව්‍යට නගා තිබේ. වහකෝට්ටේ පසන් ගායන ශ්‍රවණය කිරීමේ දී ලද පහත නිදර්ශනය උක්ත කරුණ තහවුරු කරන්නකි.

ඒ මගේ ශ්‍රී බර වූ කුමරාගේ රූප සැ	ටි
මුහුණ මානෙල් මලක් වැනි ජීවමාන සි	ටි
මුහුල පෑ ස්වර්ණ සේ කෙදි පාට දිජිටි වැ	ටි
ඒ කනා වූ කඳක් සේ ගාත්‍ර මාන අ	ටි
පුත් ලොවේ ඒ සමාන වූ අංග රූප ඇ	ති
සත්වයෝ නේත්‍ර දෝ දැක ගන්ඩ එහෙම නැ	ති
පුත්‍රයා ඒ වගේ නොම දැක්කහොත් පිනැ	ති
සිත්තනා ඉන්ඩ බැරි මගෙ දැන්ම ප්‍රාණ ය	ති

මරණය කරා ගෙනගිය තම පුතු සොයා දිවයන අම්මා ගේ භූමිකාව කාව්‍යයට නගන ගොන්සාල්වේස් පියනම එය ඉදිරිපත් කරන්නේ සංකල්ප රූප මවමිනි. ඊට බල පා ඇත්තේ දේශනා නවයේ පසන් පොත ම ය (1948, 41-42). මේ අතර, තම පුතු සොයා යන මව අතරමග දී මදකට නවතින්නේ පාර පුරා වැටී ඇති ලේ දැකීමෙනි. ඇගේ හදවතට දැනුණු හැඟීම් ගද්‍ය කාව්‍යයට නගා තිබේ.

“අයියෝ ! මේ ලේ කාගේ දෝ ! මගේ කුමාරයාගේ ලේ දෝ ! අයියෝ මාගේ උදරයෙන් ගත් ලේ මේ හැටි පාර දිග ඉසිරි තිබෙන්නේ දෝ ! මාගේ අමාත කිරි පොවා ඇති කළ ශරීරයෙන් මෙතෙක් ලේ සිඳිහෙණු කළ ප්‍රාණය තිබෙන්නේ කෙසේද ” (පිරිස්, 1979).

දූෂ්‍යාචාරී ප්‍රසංගය කෘතිය අනුව යමින් දේශනා නවයේ පසන් පොත එකී අනුභූතිය කවියට නගා ඇත්තේ මෙ ලෙසිනි (දේශනා නවයේ පසන් පොත, 1948).

දැක බිම පෙරළි ඕගා මේ ලේ කාගේ	දෝ
මගෙ කුමාරෙහි මගේ ගර්භයෙන් ගත් ලේ	දෝ
ඔබ කුමා ගේ ශ්‍රී ගත තිබුණු ලේ මේ	දෝ
අද තමා මෙලෙස පාරේ වැනි මට උනි	දෝ

අනේ අනේ මගෙ කුමාරෙහි කොසෝමද	අයියෝ
සැලසුණේ දැන් මෙනුඹහට මොකද මේ	අයියෝ
දෙතනින් මගෙ කිරි බි ඉනුනු ලේ	අයියෝ
මෙලෙසින් වැහෙනා කොට පණ තිබේ ද	අයියෝ

මෙකී පසුබිමෙහි තම පුත්‍රයා ගේ මුහුණ දකිනට නොලැබේ යැයි සිතා මහත් සේ හඬ හඬා යන දේවමෑණියන්ට වෙරෝනික නම් වූ ස්ත්‍රිය මුණ ගැසේ. ක්‍රිස්තුන් ගේ මුහුණ පිස පිරිසිදු කළ සඵව පෙන් වූ ඇය උන්වහන්සේ ගේ මුහුණ එහි සටහන් ව ඇති අයුරු පෙන්වූවා ය. එය දුටු දේව මාතාව ගේ සිතෙහි ඇති වූ හැඟීම මෙසේ ඉදිරිපත් කෙරෙයි.

“අයියෝ! මගේ කුමාරයනි! මගේ ජීවිතයෙනි! මගේ රන් ආභරණෙනි! මේ ඔබගේ ශ්‍රී මුහුණදෝ! දිව්‍ය කාන්තියෙන් දිලිහි දිලිහි තිබුණේ මේ මුහුණදෝ ! ව්‍යු සුය්‍යා පරදවා තිබුණේ මේ මුහුණදෝ! සුරලොව ඇත්තන් ප්‍රීති කරවා දුටු දුටු වෙලෙහි මා සතුටු කරවා තිබුණේ මේ මුහුණදෝ! අයියෝ! මාගේ රම්බර කුමාරයෙහි කවුරු ඔබට ගාවිනා කෙළේ ද, කවුරු නුඹේ සියලු රූප ස්වාභාවික මකා මෙලෙස අවලක්‍ෂණ කළේ ද කියා පිරිසිදු දේවමෑණියෝ විලාප කියා කියා”(පිරිස්, 1979).

එකී ගද්‍ය කොටස පසන් කාව්‍යයක් බවට පත් ව ඇත්තේ අපූර්වත්වයකිනි. මේ පසන් ගායනය දේශනා නවයේ පසන් පොතෙහි ඇතුළත් වන්නකි (දේශනා නවයේ පසන් පොත, 1948). වහකෝට්ටේ දී උක්ත පසම ඤාතාරික සමයේ දී ගැයෙන්නකි.

මාගෙ ශ්‍රී කුමාරෙණි මගෙ ජීවිත වූ	පුතුනි
මාගෙ රම් බරණයෙහි මගෙ ස්වාමි වූ	පුතුනි
මාගෙ මේ මුණ ශ්‍රියා දුන්නු මගේ	පුතුනි
වාගෙ මේ නුඹේ මුව කෙලෙසුණා දෝ	පුතුනි

ඉන්ප්‍රිලේ දිලිහි තිබුණු මුව මේ	දෝ
වන්දසුරියා පරදා තිබුණු මුව මේ	දෝ
මණ්ඩලේ මොක් දනන් තුටු කරපු මුව මේ	දෝ
පෙම්වඩා මාව නිති දැක පැවු මුව මේ	දෝ

ගොන්සාල්වේස් පියනම විසින් රචනා කරන ලද ‘දුඃඛප්‍රාප්ති ප්‍රසංගයෙහි අභිනව කාව්‍ය ප්‍රබන්ධය හෙවත් දුක් ප්‍රාප්ති ළකෝති’ පොතෙහි ඉහත පසන් රචනය ඇතුළත් වන්නේ පසන් පොත ආභාසයෙන් බව හඳුනාගත හැකි වේ (1936 : 14,43).

කුමරාණෙනි මගෙ ජීවිතදානෙනි රන්, බරනෙනි	සමී	දෝ - ඔබගේ
අජරාමර වූ සුසිරා වනදිව, සපුරා මුවමේ		දෝ - ඔබ
එසුරා ශ්‍රී කැන් සපුරා දිලිසෙන, අරාදිතමුව		දෝ - සෝම
බසුරා පරදා සුවීරා ජිතවන, රුබරා මුවමේ		දෝ - සෝම

අයිසයිසෝ මගේ කුමරුණි, මගේ ජීවිත රන් ආබරණෙනි

අයිඅයිසෝ ඔබගේ මුව මේදෝ - පුතුනේ

අයිසයිසෝ දිව්‍ය ශ්‍රීකැන්, දිලිහි දිලිහි වැඩු දිසිමත් අයිසයිසෝ

එවන් මුව මේදෝ - පුතුනේ

අයිසයිසෝ ලෝක දිසිදෙන, උලිඳුදින මඩලත් පරදා, අයිසයිසෝ

තිබුණු මුව මේදෝ - පුතුනේ

අයිසයිසෝ සුරේජනහට, පිරියකරවා මා සතුටුකර,

අයිසයිසෝ තිබුණු මුව මේදෝ - පුතුනේ

තම පුතු ගේ මුහුණ ලාංඡන සිඹ සිඹ සිටින කල්හි මේ සැටි ප්‍රමාද උනොත් පුත්‍රයා පණපිටින් දකින්නට බැරිවෙයි කියා ‘වෙරෝණිකා’ කී හෙයින්, ඇය තම පුතු දැකගැනීමට මහත් සේ කඩිනම් කර ගමන් කරන්නී ය. එවිට දුර සිට ඇසෙන වදබෙර ශබ්දය අසා වේදනාවෙන් හඬමින් තම පුතු සියැසින් දැකගැනීමට ඉදිරියට ම ගමන් කරන්නී ය. මේ අතර, අම්මා ගේ සහ පුතා ගේ නෙත් එකිනෙක ගැටේ.

“ඉරන් සඳන් ඉදිරිකොට සම්භවී ග්‍රහණ වුණා සේ ද වැසි පිරුණු මේසවල් කළු වුණා සේ ද දෙදෙනා වහන්සේලා ගේ මුහුණ මණ්ඩල කළුවර වැසී නේත්‍රවල කඳුළුලි පිරී දෙනොගේ හෘදවල් දෙකෙහි කඩුමුණු දෙකක් ඇනුනාසේ දුක්වේදනාවෙන් එක වචනයකුත් කථාකරන්නට නුපුලුවන්ව මහා වම්භා වතුරසේ පොළවෙහි ගලන්ට ශ්‍රී නේත්‍රවලින් කඳුළු වාසින්නේ ය. ඒ නිසා මෙවැනි දුක් සන්තාප ගැඹුරෙහි මහත අහස පොළවෙහි ඇති සියලු හක්කි ආත්මයන් විමසා පොළවෙහි ඇති සියලු හක්කි ආත්මයන් විමසා කියතත් නියමකරන්ට පුළුවන් දේ නොවී ඒ දුකින් මැණියන්ගේ ප්‍රාණ සැඟවෙන ආකාර තුබුණයි කියා ඥානවන්තයෝ කියන්නෝය. මෙබඳු දුක් ගිඤ්ඤින් දේවමැණියන් කුමාරයා ගේ ශ්‍රී ගතෙහි වැසෙන ලේ ධාරාවල් අතින් පිස පිස කඳුළුවලින් නාව නාවා

සිටින තැන ඒ දුෂ්ට වධකරුවෝ ප්‍රමාද වෙතැයි කියා මහත් වූ රොසයෙන් මැණියන් ගේ කුරුල්ලෙන් පුත්‍රයා උදුරා එක වැරන්ම ඇදගෙන නුවර වාසල් දොරකඩින් පිටත් කරන තැන අප

ගේ ස්වාමීදරුවෝ කුරුසේ එක්ක දෙවනුත් මුණින්තලා වැටී ප්‍රාණය සැඟවුනා සේ හුස්ම සලකුණක්වත් නැතුව උන්සේක"(පිරිස්, 1979).

එහි දී මතු වන හැඟීම පසන් ගීතය තුළ ප්‍රතිනිර්මාණය කරන්නේ මෙලෙසිනි. වහකෝට්ටේ ගැයෙන මෙම පසන් ගීතය සඳහා පසන් පොත මූලාශ්‍රය වී තිබේ (දේශනා නවයේ පසන් පොත, 1948).

පුත්‍රයන් මැණියන්ගේ මුණ දැකපු ස	දේ
මාතෘවොත් සිය පුතුන් ශ්‍රී මුණ දැක්ක ස	දේ
සිත් දෙකේ දෙන්නාටවත් සෝක ගිත් ලෙ	දේ
පුත් ලොවේ කියන්නට නැත උපාවක් එම	දේ
බාහු පුත් සඳට සම්භව රාහු පත්වුනු	සේ
මේසයෙන් වලා මග කළු කරපු වැසි දුම	සේ
දෝ උවත් ක්‍රිස්ත වී සිලිලාර නේත්‍ර වැ	සේ
ලා සුසුන් වැලපුණා මිස දෙන්න දුටු විලසේ	සේ

මරණය කරා ගෙන යන පුත්‍රයා ගේ සහ මව ගේ මුණ ගැසීම බලා සිටින නරඹන්නන් තුළ පවා ඇතිවන්නේ සංවේදී හැඟීමකි. ගොන්සාල්වේස් පියානම එකී ප්‍රස්තුතය දූඛප්‍රාප්ති ප්‍රසංගයේ ඉදිරිපත් කර ඇත්තේ නාට්‍යාත්මක වන පරිදි ගද්‍ය ආකෘතියෙනි.

“අයියෝ ! දුක්භරිත මැණියනි ඔබ ගේ පුත්‍රයා ගේ ජීවිතය නැතිවෙනවා දැක ඔබ ගේ ජීවිතය තිබේද? මැණියොත් පුත්‍රයාත් දෙදෙනා අද එකදුක් සමුද්‍රයෙහි ගිලී සිටින්නාහුවේද, අයියෝ ක්‍රිස්තියානිවරුනි අද මැණියන් දෙස බලා අඩමුදෝ? පුත්‍රයා දෙස බලා අඩමුදෝ ? පුත්‍රයා ගේ දුක් වැඩිය කියමුදෝ, මැණියන් ගේ ශෝක වැඩිය කියමුදෝ, කාගේ දුකට සැනසීම කියමුදෝ පුත්‍රයන්වහන්සේ අති බර කුරුසේ කරපිට උසුලා ඉන්නසේකැයි කීවොත් ඒ බර මැණියෝ සිතෙහි උසුලා ගෙන ඉන්නාහ. පුත්‍රයාණන් වහන්සේ ගේ මස්තකයේ උග්‍ර කටුමටුන්නක් ගසා වැදී තිබෙන්නෙයි කීවොත් ඒ කටු සමාන උග්‍ර වේදනා මැණියන් ගේ සිතෙහි වැදී තිබෙන්නේ ය. පුත්‍රයා බැඳුම්කා ඉන්නෙයි කීවොත් මැණියන් ගේ සිතේ ඇති ආදර බැමි කැක්කුම් වන්නේය. පුත්‍රයා ගමන් ගැහැනියන් හතිකැක්කුමත් තදෙයි කීවොත් මැණියන් ගේ ශෝක කාංෂාවලුත් ඇඳුම් සුසුම්ලැම්වලුත් එලෙස දැඩිවේය. පුත්‍රයාණන් වහන්සේ බලගතු වසක්කේඩුවෙන් වැටී ඉන්නසේකැයි කීවොත් මැණියන්වහන්සේ අති බර අකම්පාලයෙන් ඉන්නාහ. පුත්‍රයන්වහන්සේ නිඤා නිසරු විඳිනසේකැයි කීවොත් පුත්‍රයා ගේ සියලු නිඤා අවමාන්න මැණියෝ විඳින්නාහ. පුත්‍රයාට පහර ගසා වදකර ගෙන යන්නෙයි කීවොත් ඒ සියලු පහරවල් මැණියන්වහන්සේ ගේ සිතෙහි වදින්නේය. ඒ සියලුම වද උන්වහන්සේට කැක්කුම් වන්නේය. අයියෝ දයා ඇති ක්‍රිස්තියානිවරුනි, මෙලෙස පුත්‍රයා ගේ දුකට මැණියන් ගේ දුක අඩුනොවෙයි. පුත්‍රයා කරින් ගෙනියන කුරුසේ මැණියන්වහන්සේ සිතින් ගෙන යන්නාහ. ඒ නිසා අද දෙදෙනා වහන්සේලාට සැලසීම කියන්නට ඕනැය. දෙදෙනාවහන්සේලා ගේ දුක කොයිසාකාරයෙනුත් ලේහු කරන්නට ඕනැය. පුත්‍රයා ගේ දුක ලේහු වුණොත් මැණියන් ගේ දුකත් ලේහුවෙයි. ඒ නිසා අපි සියලුදෙනා අද අපගේ ස්වාමීදරුවන්වහන්සේ ගේ දුක් ලේහුකරන්නට වැයම් කරමුව. ඒ කෙසේද කීවොත් උන්වහන්සේ ගේ කපේ තිබෙන කුරුසේ බර සියල්ල

අපගේ පව්බර නිසා අප ගේ පව්බර අඩුකළොත් ඒ කුරුසේ බර අඩුවේ ය. අපගේ පවු වැඩිවුණොත් ඒ බර වැඩිවෙයි. ඒ දැක අද අප ගේ සියලු පාප අපි දවා නැතිකර දේවමැණියන් සමගත් මරියමග්දලේනා සමගත් අඬ අඬා සිමන්සිරිනෙවු ගෙනගිය කුරුසේ හුලහක් අප ගේ කරේ තබාගෙන ස්වාමීදරුවන් ගේ ගමන් පස්සේ යමුව. අයියෝ මගේ ස්වාමීදරුවනි! මෙලෙස අද ඔබ ගේ කුරුසේ සරණ අප විසින් ගන්ට ඔබ ගේ දුක්හරිත සිරි මුහුණ මණ්ඩලය අපට පෙන්වා වදාරණවා සොඳේ”(පිරිස්, 1979).

උක්ත අත්දැකීම පද්‍ය ආකෘතියට අනුව පසන් ගායනාවක් බවට නඟා ඇත්තේ කරුණ රසය මතුවන පරිද්දෙනි. වහකෝට්ටේ ගැයෙන මේ පසන් ගායනය සඳහා දේශනා නවයේ පසන් පොත ඉවහල් කර ගෙන තිබේ (1948: 48).

ගුණ වත් මව දැක අඩමු	දෝ
---------------------	----

සුත සිය බලමින් අඩමු	දෝ
---------------------	----

සැනසුන් කාහට කියමු	දෝ
--------------------	----

වෙන කොයි ලෙස අද කරමු	දෝ
----------------------	----

මවුගේ දුක වැඩි කියමු	දෝ
----------------------	----

පුතුගේ දුක වැඩි කියමු	දෝ
-----------------------	----

කාගේ දුක වැඩි කියමු	දෝ
---------------------	----

මෙවගේ කාහට කියමු	දෝ
------------------	----

මෙහි දී දැක ගත හැකි විශේෂතාවක් වන්නේ ලාංකේය ජන සාහිත්‍යයේ ආභාසය මෙකී කාව්‍යය උදෙසා බල පා ඇති බවකි. මෙහි දී ජන ගායන සම්ප්‍රදායෙහි එන කාව්‍ය කිහිපයක් සිහිපත් වේ. ඉන් එකක් වන්නේ පන්සිය පනස් ජාතක පොතෙහි සඳහන් “නිග්‍රෝධ මිග ජාතකය” මූලාශ්‍රය කොට ජන කවි සම්ප්‍රදායට අනුව රචනා වූ “මුව ජාතක කාව්‍යය”යි. එය සෙංකඩගල අවධියේ රචනා වූවකි (සන්නස්ගල, 1994). රජුට මස් පිණිස දන්ගෙඩියේ ගෙළ තැබීමට නියම වූ ගැබ් ගත් “මුව දෙන ගේ වැලැපුම” කවි 13 කින් යුත් අදෝනාවකින් යුත් කවෙකි (වීරක්කොඩි, 2021). එහි ඇතුළත් කාව්‍ය දෙකක් පහත දැක් වේ.

දුකසේ මම ලන්	දරුවෝ
--------------	-------

කෙළ කෙළ එන්නං	සරුවෝ
---------------	-------

සුරතල් දැක සිත්	පිරුවෝ
-----------------	--------

විගසින ආවයි	මරුවෝ
-------------	-------

උරා තනේ කිරි කවදා පොවන්	දෝ
දරා මගේ සිත කෙලෙස ඉඳින්	දෝ
නුරා කරන සුරතල් නුදුටින්	දෝ
පුරා තැනක කළ පවු පල දුනි	දෝ

හත්කෝරලය උඩු නුවර, යටි නුවර සහ භාරිස්පත්තුව ඇතුළු උඩරට ප්‍රදේශයට අදාළ වූ කොහොඹයක් කන්කාරිය ශාන්තිකර්මයෙහි කාව්‍ය දෙවැනි අවස්ථාවයි. උඩරට නර්තන සම්ප්‍රදායේ කෝෂ්ඨාගාරය ලෙසින් හැඳින්වෙන මෙකී ශාන්ති කර්මයෙහි අන්තර්ගත වන කතා පුවත් කිහිපයක වැළපුම් ගායන හඳුනාගත හැකි වේ. එහි එක් පෙළපාළියක් වන ‘පලවැල දානය’ හි ඇතුළත් කාව්‍ය දෙක මෙසේ දැක්විය හැකි ය (ගොඩකුඹුරේ, 1963).

මද මත් ගජ ලිහිනිය	දෝ
තද පද යන රකුසෙක්	දෝ
පද මක් තුනි විස නසි	දෝ
අද වත් කුමරුන් කොහෙ	දෝ

වනයේ වෙසෙන දෙවියෙක්	දෝ
අනේ තමා උන් දුටි	දෝ
වනයේ රකුසු යෙන ගිය	දෝ
අනේ කුමන මායම	දෝ

කොහොඹයක්කාරිය ශාන්ති කර්මයෙහි ඇතුළත් කුවේණි අස්න වැලැපුම් සම්ප්‍රදාය අධ්‍යයනයෙහි වැදගත් තවත් මූලාශ්‍රයකි (විරක්කොඩි, 2021). එය ලක්දිව රජකම් කළ පඩුවස් දෙව් රජුට කුවේණිය විසින් කළ දිවි දෝෂය පහ කිරීම සඳහා කළ චිත්තාකර්ශණීය නැටුම් විශේෂයකි. එහි ඇතුළත් ගායනා කිහිපයක් ද ඉහත පසන් ආකෘතිය විමසීමේ දී ප්‍රත්‍යාවලෝකනය වන්නකි (කුවේණි අස්න, 1886).

අහෝ මේ කිමෙක්	දෝ
කුසුම් තුරු පල දෙ	දෝ
මගුලුයන නස දෙ	දෝ
මෙලෙසකා ඇවිදෙ	දෝ
මහත් ඇත් රැලෙක්	දෝ
නොහොත් ගිරි පෙළෙක්	දෝ
දුටු කෙනෙක් නොමැද්	දෝ

නිරිඳු හට කියද්දේ

දුටොත් මා තිබෙද්දේ .

ඉහත සඳහන් පසන් ගායන සඳහා විවිධ ජන මූලාශ්‍රය ආභාසය ලද බව එකී නිදසුන්වලින් පෙනෙයි.

දුඃඛප්‍රාප්ති ප්‍රසංගයේ (62-63) කුට ප්‍රාප්තිය වූ කලී නවවැනි දේශනාවෙහි එන මරිය මව්කුමිය ගේ කන්තලව්ව ය. දේශනා නවයේ පසන් පොතෙහි නවවැනි දේශනාව පුරා අම්මා ගේ වැලැපුම දැකිය හැකි ය. එය ලාංකේය විලාප ගායන සම්ප්‍රදායට නව මානයක් ලබා දෙන බව හඳුනාගත හැකි වීම විශේෂතාවකි.

ලෝ සත රකින කරුණා වෙ නි

පූජිත වූ සුර බවනෙ නි

ඒ කළ වද සැටි පෙනි පෙ නි

ජිවිත නෙතිබෙයි මෙ දුකි නි

රන් රුව ලෙස දෙව් කුමරු ටා

උන් සිත රොසින් දෙන පාර ටා

ගත් හෝ තිරෙයි ලේ යෙන්ව ටා

දැන් ඒ දැක බැරි වැවෙන්න ටා

නන් වාසි කියා සුකර සු රේ

දැන් රෝසි වෙලා වදකොට ත රේ

ඉන් රාසි දනන් සෙන් ඒපු රේ

උන් රැසියන්සේ ඇඬු නොම සැරේ

තළ තළා කුමරු හට කළ ව දේ

බල බලා එ මව් ඉස අත් බැ දේ

සල සලා කඳුළු ඉති බිඳ බි දේ

පුල පුලා අඩති මව් වැඳ ත දේ (වහකෝට්ටේ, 2015).

මෙකී කාව්‍ය සඳහා ජන සාහිත්‍ය සම්ප්‍රදායෙහි ප්‍රකට කාව්‍ය ග්‍රන්ථයක් වන 'වෙස්සන්තර කාව්‍ය' ආභාසය ද මෙහි දී දැකිය හැකි වීම විශේෂතාවකි. 'තළ තළා කුමරු' පසන් කාව්‍ය සමඟ පහත වෙස්සන්තර කාව්‍ය විමසා

බැලීමෙන් එය තව දුරටත් පැහැදිලි වන්නකි (වෙස්සන්තර ජාතක කාව්‍ය: 318, 322 කව) (සිතියම් සහිත පුරාණ වෙස්සන්තර ජාතක කාව්‍යය, 1975:22)

පෙමින සොඳින් හොඳ වෙල වෙලා

අත් පිඹිනෙ හඬින් හඬ තල තලා

ඇත් පැටි පැටවුන් රඟ බල බලා

යෙන් එබෝසතුන් සිත තුටු වෙලා

රළ පන්නා උකු තල තලා

තවුලෙළව නොමින් දත් පුල පුලා

පැටව් සමඟ වන කෙළ කෙළා

සිටි උෟරො එවන යෙති බල බලා

මානව විද්‍යාව, සමාජ විද්‍යාව, මනෝ විද්‍යාව සහ සංස්කෘතික අධ්‍යයනය යන විෂය ක්ෂේත්‍රයන්හි යෙදෙන මූලික මාතෘකාවක් ලෙස “මරණය” කෙරෙහි මිනිසා දක්වන ආකල්ප බොහෝ කලෙක සිට අධ්‍යයනයට ලක් ව තිබේ. විශේෂව, වෙන්වීම, මරණය, අභිමිච්ඡා යන කරුණු ඇසුරෙන් ඇති වන්නා වූ ශාරීරික සහ මානසික සංකූලතා විවිධ ජන කොට්ඨාස තුළ විවිධ සංස්කෘතිකමය පරිසරයක් ඔස්සේ ගොඩ නැගුණකි. තම පුතු ගේ මරණය පිළිබඳ මවු කෙනෙකු ගේ හදවතෙහි පැන නගින සිතිවිලි සමුදායක් ගද්‍ය - පද්‍ය ආකෘතියට අනුව පසන් ගායන තුළ නිර්මාණය ඇත්තේ දූක පිළිබඳ ප්‍රකාශනයක් ලෙසිනි. එකී ප්‍රකාශනය විවිධ ආකෘතියෙන් ඉදිරිපත් වනු වර්තමාන සමාජයෙහි ද දක්නට ලැබේ. ගොන්සාල්වේස් පියතුමා දූඛප්‍රාප්ති ප්‍රසංගය ගද්‍ය කාව්‍යයෙන් ද අම්මා කෙනෙකු ගේ දූක ඉදිරිපත් කර තිබේ. එකී කාව්‍ය පරිශීලනය කිරීමේ දී ජන කාව්‍යයක් වන යසෝදාවත ද සිහිපත් වේ.

වසිනා වැසි භූමි නෙත් කඳුළෙන් මම නෑ මි

දකිනට කොතනක යාමි වැඩි තැන නැතුවම භූ මි

යන්දී අත් හැරලාමි මමත් එමැයි පැවසි මි

අත් නොහැරම මම ආමි ඉන් දැන් කෙලසක වා මි

සෙනෙහස ඇතුව මෙමාසේ වෙන කවුරුත් නැත බෝ සේ

මා අත් හැරලා මෙලෙසේ වැඩියාදෝ උඩ අහ සේ

වරද නැතුව කිසි දොස් වදකරවති තද රෝ සේ

ලලා සිය දාසේ උසුලමි මේ දුක් කෙලෙ සේ

මා ඇති සෙනහසේ මේ ඔබත් මෙමට ඇති ප්‍රේ	මේ
වෙනස නොවී සැමදා මේ ඔබ තනි නොකරම ආ	මේ
අසුව මෙවද වින්දා මේ පෙන්නු මවිතය සේ	මේ
තෙද අන සක ඇති නාමේ ඇරලා කෙලෙසක වා	මේ

වැලැපුම යනු තමන්ට හිතවත් හෝ වැදගත් අයෙකු අහිමිවීම හෝ මරණය තුළින් යම් පුද්ගලයකු දක්වන්නා වූ සමාජ වර්යාවකි. එහි භාවමය ප්‍රතිචාරය වන කනගාටුව, කම්පාව, බේදය, තැවුල, දුක, ශෝකය, විෂාදය යනාදිය ප්‍රකාශනය අම්මාගෙ වැලැපුම මගින් කාව්‍යට නගා ඇත්තේ මෙසේ ය (දූව, 2017).

රන් මැණික මෙන් ලගේ උනනු මගේ පුතනි

දැන් නුඹට මෙහෙම දුක් උනි දෝ //

පින්බර වූ මන් සෙනෙහෙ වන්න පුතනි

ලංකාරවල් නුඹගේ දැන් කොයි දෝ //

ඉන් පිලෝ සුයම්බු දෙවු පෙම් බර වූ ඥානෙනි

උන් දේව සුරිඳු වන සුන්ද දෙව් රජ දෝ //

මන් ලෝක තුංග දෙව් රාජ ගොතිරෙනි

වන්සේ සුරංගි රජ ඔබ නෙවෙ දෝ //

මීගමුව දූව ප්‍රදේශයේ ප්‍රචලිත ඉහත පසන් ගීතය දූව පසන් කණ්ඩායම හඳුන්වන්නේ ‘අත් අකුරු පසන්’ වර්ගයක් ලෙස ය. එම ගායනාව ‘ළුතෝනි’ නමින් ද හඳුන්වා තිබේ. දේව මැණියන් ගේ වැලැපුම ළුතෝනි නමින් හඳුන්වන බවත්, එකී ගායනාව පාරම්පරිකව පැවත එන බවත්, එකී ගායනාවෙහි කතුවරයා නිර්නාමික බවත් විශ්වාසය වේ. එසේ වුව ද පසන් ගායන පිළිබඳ මෙම අධ්‍යයනයේ දී හෙළි වූයේ එය ජාකොමේ ගොන්සාල්වේස් පියනම රචිත පසන් ගායනාවක් බව ය (ළුතෝනි, 1936). ‘දූඃඛප්‍රාප්ති ළුතෝනි’ නම් වූ අප්‍රකට කෘතියෙහි ආභාසය පසන් ගායන කෙරෙහි බල පා තිබේ. මේ නිසා පසන් ගීතය තුළ ළුතෝනි නමින් ප්‍රභේදයක් ඇති බව පෙනී යන්නකි. පසන් ගායන පිළිබඳ පර්යේෂණයක නියැළුණු සුනිල් ආරියරත්න ඒ පිළිබඳ දරන්නේ මෙවන් අදහසකි.

“ළුතෝනි” යන පදය පසම් යන ව්‍යවහාරිකය සමඟ නිතර භාවිත වනු අසන්නට පුළුවන. ඒ වූ කලී පසම් යන පදය සිංහල කරගත්ට දැරූ වැයමක් දැ යි බැලූ බැල්මට පෙනී යන නමුදු ළුතෝනි සහ “පසම්” යනු රචනා දෙවර්ගයක් බව වැඩිදුරටත් කරුණු විමසන කල පෙනේ. පොදුවේ බොහෝ දූඃඛප්‍රාප්ති ගායනා හැඳින්වීම සඳහා “පසම්” යන පදය යොදා ගෙන ඇති අතර, දේව මැණියන් විසින්

ගායනා කරනු ලබන වැලපුම් ගී සඳහා “ළකෝනි” යන විශේෂ පදය යොදා ගත් බව පැහැදිලි ය (ආරියරත්න, 1987).

ඉහත කරුණු අනුව පසම් හා ළකෝනි පිළිබඳ ගැඹුරින් විමසා බැලීමේ දී එම ගායන නම් දෙකකින් හඳුන්වා තිබුණ ද එක ම අරමුණක් උදෙසා, එක ම කාල වකවානුවක ගැයෙන්නක් බව පෙනීයන්නකි. තව ද ක්‍රිස්තුන් ගේ දූෂ්ටාචාරය නම් වූ කිතුනු සංකල්පය ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ ජන හඳවත්වල ගැඹුරින් තැන්පත් කිරීමට යෙදූ කාලය උපක්‍රම දෙකක ග්‍රන්ථ දෙකක් බව පෙනී යන්නකි. එනම්, ජාකොමේ ගොන්සාල්වේස් පියතුමා විසින් ‘දේශනා නවයේ පසන් පොත’ මෙන් ම ‘ළකෝනි’ නමින් යුත් ග්‍රන්ථයක් ද සම්පාදනය කර ඇති බවකි. ‘ළකෝනි’ නමින් යුත් ගොන්සාල්වේස් පියතුමා විසින් රචිත කෘතිය මෙතෙක් අධ්‍යයනයට පාත්‍ර නොවූවකි. දූෂ්ටාචාරය ජනගත කිරීම මෙකී කෘති ද්විත්වය හරහා සිදු කළ අතර, එක් ප්‍රබන්ධ වර්ගයක් පසන් ලෙස ද අනෙක ළකෝනි ලෙස ද හැඳින් වූ බව පෙනී යන්නකි.

ජාකොමේ ගොන්සාල්වේස් පියනම විසින් නිර්මාණය කරන ලදැයි සැලකෙන ‘වේද කාව්‍යය’ වර්ෂ 1725 දී රචනා වී තිබේ (වැලිකඩආරච්චි, 2006). ‘දෙවු මවු වලප’ නමින් දේශනා නවයේ පසන් පොතෙහි ඇතුළත් ගායන කෙරෙහි ඊට පෙරාතුව රචනා වූ වේද කාව්‍ය ආභාසය වී ඇති බව දැකිය හැකි වන විශේෂතාවකි. පහත දැක්වෙන පද්‍ය සඳහා වේද කාව්‍යය ඉවහල් වී තිබේ (පිරිස්, 1979).

පිති බිඳුවන් සුදු පෑ ඉතා බඳු වදමල් පෙනි වෙනි ර	තා
මෙදෙකින් ඔප වැඩි උවනතා දුටුවන් තුටුකරවන සි	තා
දුක් වින්දේ ජුදයින් අතා පවින් මුදම්මැයි ලොව ස	තා
සුන් බුන් කැළලක් වැනි ගතා ඉන් දැන් වැවෙනු බැරි ඉ	තා

ඉඳු නිල්මිණි පැහැයෙන් සොඳේ බබලන යුග නුවනත ත	දේ
දුටු දුටුවන් සිත ලොබ බැඳේ මනනද කරවන හැම ස	දේ
දැක දැක ඔප වැඩි රන් කඳේ වද කරවුවේ ඇයි ත	දේ
අන් ඇරලා මගෙ ගුණ කඳේ කෙලෙසක වැවෙමිදෝ අ	දේ

උවනත බඳුවද දුල්ලා දැක වඩවන සිත ලො	ල්ලා
එවෙනි සුඛාවත නිල්ලා වැගිරෙයි ලේ ගගුලා	ල්ලා
ගුණ ඇති සතුරෝ ගොල්ලා වදකර මැරුවේ එ	ල්ලා
දකිමින් මෙහැම සියල්ලා වැවෙනු බැරි විය වූ	ල්ලා

වරලස රන් කෙඳි වැන්නේ ඔප වඩමින් දිලිසෙ	න්නේ
තුන් ලොව සියලු සතුන්නේ මෙන් සිත් ලොබ වඩව	න්නේ
කටු ඔටුනුත් ගෙන උන්නේ සිරස වසා ගවස	න්නේ
මේ දුක් දැක කුමරුන්නේ කෙලෙස ද මම වැවෙ	න්නේ

නව මස ගොසින් වදාලා වැඩුණේ රන් කිරි බී	ලා
මුඛයෙන් රස බස් දීලා තුනිවන සුරතල් පෑ	ලා
මේ ලෙස වද කරවාලා සොඳ දෝ දැන් මරවා	ලා
මසිතට තද දුක් දීලා පව අරගති ජුදයා	ලා

සුර විමනේ වැඩ ඉඳලා සවි සත රකිනට ලොබ	ලා
නරලොව සපැමින එකලා නොයෙක් අරුම යස පා	ලා
තර කොට කුරුසේ බැඳලා කරණ වදට සිත සැක	ලා
මරණට පත් රග දැකලා අඬති දිනිති දුක් වැදි	ලා

බඳ පිට දිලි රන් පෝරුවේ උවනත පිරි සඳ සේරු	වේ
කොඳ නද කරවන ඒ රුවේ වද කොට කරවති මැරු	වේ
බැඳ අත් පා ඇණ තෙරපුවේ තලා දෙපස අත් මාරු	වේ
සොඳ දෙව් කුමරුව මැරුවේ අඬති එ මවු නොම ආරු	වේ

මාන උතුම් දෙව් සුරනා පාන යසස් බල නොදැ	නා
ඊන ජුදෙව්වෝ මෙදිනා කරන වදය දැක තදි	නා
වාන දුකක් නො ව මෙදිනා කෙසේ ඉඳමි දිවි රැගෙ	නා
දාන එමවු කුස දුකිනා අඬති පෙරලෙමින් දෙර	නා

සරණ වෙලා හැම සව් සතා රකිනට වැඩි දෙව් මෙදියතා	
උරණ වෙලා සත නොනැවතා කරති වදය දොඩමින් මැ	තා
කිරණ දිලිසෙන ශ්‍රී ගතා දැක දැක වැවෙද මගෙ සි	තා
දෙරණ ඉතිරි කඳුළුලි ගතා අඩති වැනෙනි මවු දස අ	තා

පෝසත් සුර පුරයෙන් ලසේ ලෝ සත් රකිනට වැඩ මෙ	සේ
රූපත් සුර කුමරුව රොසේ අසුකර ජුදයෝ එවිග	සේ
ඒ අත්පා බැඳ දස දෙසේ කරපු වදෙන් පණ ගිය ල	සේ
මා අත්හැර වැඩු කල මෙසේ කිකල නිවෙද ගිනි මවු කු	සේ

මෙරට විවිධ ප්‍රදේශයන්හි ප්‍රසිද්ධියට පත් පසන් ගීතයක් ලෙස 'සුර ලොවින්' පසන් ගීතය හඳුනාගත හැකි වේ. එය කළුතර දිස්ත්‍රික් කතෝලික ප්‍රජාව අතර ද, පුත්තලම දිස්ත්‍රික්කයේ ද එකසේ ජනප්‍රිය වූවක් බව දැකිය හැකිය. එමෙන් ම වහකෝට්ටේ ප්‍රදේශයේ දී එය වෙනත් තනුවකින් ගායනා කෙරේ. උක්ත පසන් ගායනය දේශනා නවයේ පසන් පොතෙහි මෙන් ම වේද කාව්‍යයෙහි ද ඇතුළත් වන්නක් බව පෙනෙයි. පසන් ගායන අතර ඉමිහිරි පසන් ගීතයක් ලෙස මෙකී පසන් ගායනය සැලකිය හැකි වේ.

සුර ලොවින් බැස මෙදිනේ මවු කුසින් බිහි වෙමි	නේ
කුඹු දෙනනේ කිරි බොමින් මිනි ලෙසින් වැඩුණු තැ	නේ
දිලෙන රනේ රුව ලෙසින් මල් උයනේ සිටිය දී	නේ
මේ මරණේ ඔබට උනේ කිමද අනේ සුර රජු	නේ

රන් කෙඳි සේ වරල දිසේ රන් රඹසේ ගහන රැ	සේ
නිල් මිණි සේ සොබන ඇසේ සවන දිසේ විදුලිය	සේ
රන් රුවසේ ගත වෙනසේ රුසිරු මෙසේ අසන ලෙ	සේ
මෙපන ලෙසේ ගිය විලසේ හැම දවසේ වාමි කෙ	සේ

නිති සොබනා රුසිරු මෙනා මෙ ඔබ විනා කවුද වෙ	නා
දිවි දලිනා ඔබ වඩනා දිලෙන රනා රුව ලෙසි	නා
සියලු දනා සතුටු වනා මියුරු වනා රස බසි	නා
සුර වරනා දිවි රැගෙනා පවි බිඳිනා ගියෙ මෙදි	නා

සොබන විලේ මල් උපුලේ කමළ පුලේ දෙනෙත දි	ලේ
සිත ඇතුලේ ලොබ නොකළේ මෙනුඹ ලොලේ මෙවියවු	ලේ
මෙ සක්වලේ තෙදන බලේ පැපු කලේ පෙර එක	ලේ
දැන් මෙකලේ මෙපණ නලේ නැති අසලේ කින්ද ප	ලේ

රන් ගිරසේ දෙරණ රැසේ නො දිලිසේ නිතර දි	සේ
ගුවන් කුසේ දිලි සදසේ හැම දවසේ සමඟ වැ	සේ
රන් රසසේ නොම වෙනසේ එක පනසේ සැම දව	සේ
මපණ ලසේ ගිය විලසේ දැක මෙලෙසේ වාමි කෙ	සේ

ඉහත ‘සුරලොවින්’ පසන් ගීතය විමසීමේ දී වෙස්සන්තර කාව්‍ය එන 671 කව සිහිපත් වන්නකි. එය පහත ලෙසිනි (සිතියම් සහිත පුරාණ වෙස්සන්තර ජාතක කාව්‍යය, 1975).

දෙනෙන් කිරි බොමින් කළ සුරතල් සිහිවෙමින්
උදුනේ ගිනි ලෙසින් ඇවිලෙන්නයි කුස තුළින්

වචනේ තුන් නුදුනේ තව කිමිදැයි නරනිඳුනේ
මෙවනේ තනිවෙමින් ඔබ ඉන්නට වෙයි ඉතිනේ

මෙහි සඳහන් පසන් ගීත සුවිසි මත් විරිතට අනුව නිර්මිත ව තිබේ. මෙකී ඇතැම් පසන් ගීත අම්මා ගේ මුවින් ගැයෙන්නේ නැළැවිල්ලක ආකාරයෙනි. ජන සම්ප්‍රදායෙහි එන නැළවිලි ගීත දොළොස් මත් විරිත අනුව සැකසී තිබේ. එවැනි නැළැවිලි ගීත ද මෙහි දී සිහිපත් වේ (වීරක්කොඩි, 2015).

රුබර මගෙ පුතණුව	නේ
ගෝමර හැම තැන ඉසු	ණේ
නාඹර මගෙ කිරි දෙන	නේ
කිරි බීපන් පුතණුව	නේ

අනේ මගේ පුතණුව නේ

තනේ බිබි නැළවෙන් නේ

රන් රුවසේ බබළන් නේ

කිරි බීපන් පුතණුව නේ

වහකෝට්ටේ ගායනා වන පසන් පදමාලාවන්හි මෙකී ස්වභාවය ගැබ් ව තිබේ. පහත පසන් නිදර්ශන ඊට සාක්ෂ්‍ය දරයි.

කුමරු ඉතා රුව ඇත්තේ පව්වද උදුරා ග ත්තේ

එව්වරමයි මට ඇත්තේ මින් වැඩි කුමරෙකු නැ ත්තේ

ස්වාමීදරුවන්ගෙ ගැත්තේ තෙද අන ඇයි නොම ද ත්තේ

කුමක් කරමි ද මේ වැන්නේ පවින් ඉතින් කම් නැ ත්තේ

පිති බිඳුවන් සුදු පෑ ඉතා බඳු වදමල් පෙති වෙනි ර තා

මෙදෙකින් ඔප වැඩි උවතතා දුටුවන් තුටුකරවන සි තා

දුක් වින්දේ ජුදයින් අතා පවින් මුදම්මැයි ලොව ස තා

සුන් බුන් කැළලක් වැනි ගතා ඉන් දැන් වැවෙනු බැරි ඉ තා

ඉඳු නිල්මිණි පැහැයෙන් සොඳේ බබලන යුග නුවනත ත දේ

දුටු දුටුවන් සිත ලොබ බැඳේ මනනද කරවන හැම ස දේ

දැක දැක ඔප වැඩි රන් කඳේ වද කරවුවේ ඇයි ත දේ

අත් ඇරලා මගෙ ගුණ කඳේ කෙලෙසක වැවෙමිදෝ අ දේ

නව මස ගොසින් වදාලා වැඩුණේ රන් කිරි බී ලා

මුඛයෙන් රස බස් දීලා තුනිවන සුරතල් පෑ ලා

මේ ලෙස වද කරවාලා සොඳ දෝ දැන් මරවා ලා

මසිතට තද දුක් දීලා පව් අරගති ජුදයා ලා

මානව සමාජයේ පැවැත්ම උදෙසා මෙන් ම සත්ත්ව සන්නයේ සශ්‍රීකත්වය උදෙසා දරුවන් බිහි කිරීම මූලික සමාජ අවශ්‍යතාවකි. ඇත අතීතයේ සිට දරුවා යනු වටිනා සම්පතක් ලෙස හඳුනාගැනිණි. දාරක සම්පත් අපේක්ෂා කොට යම් යම් ඇදහිලි, විශ්වාස පැවැති බවට සාධක එමට ය (වීරක්කොඩි, 2015). එහෙත් වර්තමානයේ ද එබඳු වත්පිළිවෙත් ප්‍රධාන ලෙස ව්‍යවහාර නො වේ. මානව පැවැත්මේ දාරක - මාතෘ ප්‍රේමය හා පවත්නේ අන්‍යෝන්‍ය සහසම්බන්ධයකිනි. බෞද්ධාගමික සංස්කෘතික වටාපිටාව එය තවත් ශක්තිමත් කරන්නක් වූයේ ය. සිදුහත් කුමරුන් බුදුවීම සඳහා එදා පළමු විවරණය ලබාගත්තේ අම්මා ගෙනෑ යි බෞද්ධ සාහිත්‍යයෙන් ප්‍රකට වෙයි. මාතෘ ප්‍රේමය වටා ගෙනී ඇති ජාතක කතා ද රැසකි. ජන හදවතෙහි තැන්පත් වූ මේ ජාතක කතා ශ්‍රී ලාංකේය ජන සමාජයේ බොහෝ ලෙස ප්‍රචලිත ය. ඒ, අත්දැකීම් ප්‍රකාශනය ජන කවිය, ජන කතාව සහ ජන නාට්‍ය ආදි විවිධ මාධ්‍ය ඔස්සේ ව්‍යාප්ත වී තිබේ. පහතරට ප්‍රදේශවල ඒවා කෝලම්, ගැමි නාටක අපරභාගයේ දී විවිධ ජාතක කතා රංගගත වෙත් දී උඩරට ප්‍රදේශයන්හි එය කවි නාඩගම් ප්‍රකාශනයක් ලෙස මේ ජාතක කතා සමාජගත වී තිබෙන අයුරු පෙනීයයි.

ඉන්දු නිමිත ශිෂ්ටාචාරයේ “ජගත් මාතෘ” පිදීමට සමානව “කිරි අම්මා” පිදීම සංකල්පයක් ලෙසින් ආදිවාසී සමාජයේ මුල් බැස ගත්තකි. කිරි අම්මා සශ්‍රීකත්වයේ මෙන් ම ආරක්ෂණයේ ද දෙවගනකි. දකුණු ඉන්දියානු පත්තිනි මෙරටට සංක්‍රමණය වීමත් සමඟ පත්තිනි ඇදහීම ශ්‍රී ලාංකික සමාජයේ උච්චස්ථානයකට ගමන් කළේ ය. මෙය ගජබා රජ සමයේ සිදුවූවකි (කුලතිලක, 1974). පත්තිනි අම්මා ද වර්තමානයේ ප්‍රචලිත දේව සංකල්පයකි. අතීතයේ සිට පිදුම් ලැබූ කිරි අම්මාවරු රැසකි. සත් පත්තිනි, දොළොස් පත්තිනි හා අම්මාවරු ද රාශියකි.

කවිය මාධ්‍යය කරගනිමින් ‘හැඟීම්’ ප්‍රකාශ කිරීමට මෙරට වැසියෝ ඇත අතීතයේ සිට ම කැමැත්තක් දැක් වූහ. විදේශික වාර්තා මගින් ද එය තහවුරු වෙයි. ජෝන් ඩේවි සඳහන් කර ඇත්තේ සෑම සිංහලයකු ම පාහේ කවියකු වන බව ය (සෝමරත්න, 2005). ජුවාම් රුබේරු විස්තර කරන පරිදි ශ්‍රී ලාංකිකයෝ කදිමට ගී ගැයිමට සමත් පිරිසක් වූහ (පොන්නම්පෙරුම, 1969). දාරක ප්‍රේමය උදෙසා කවි නිර්මාණය වී ඇති බව ජන සාහිත්‍ය අධ්‍යයනයෙන් හඳුනාගත හැකි වේ. පවුල් ඒකකයෙහි ඥාති වාචක පද අතර ‘අම්මා’ යන්නට හිමිවූයේ ඉහළ ස්ථානයකි. මන්දයත් ලාංකේය සමාජය මාතෘ මූලික වීම එයට හේතුව වේ. මවක තම දරුවන් වෙත දක්වන ආදරය, ස්නේහය අසීමිත ය. ඒ දාරක ප්‍රේමයෙහි මව ගේ ලෙස කිරට හරවන්නකි. මවු කිරෙන් තම දරුවා පෝෂණය කිරීමට ලාංකික මව අතීතයේ සිට ම උත්සහ ගන්නා ය. ඒ සඳහා ඇය නිරන්තර ව සූදානම්ත් පසු වූවා ය. අම්මාට මෙලොව ඇති වටිනා ම වස්තුව තම දරුවා වේ. ජන සාහිත්‍යයේ දී ඊට නිදසුන් හඳුනාගත හැකි ය. විශ්වයේ විශ්වසනීය ජීව උල්පත ‘අම්මා’ පිළිගනු ලබන්නේ එබැවිනි. ඇය මෙත්තා, කරුණා, මුදිතා හා උපේක්කාවේ උල්පත ය. ඒ අම්මා ලොව නිමැවුම්කරුවා වන්නී ය. ‘ගෙදර බුදුන් අම්මා’ යන සංකල්පයක් සමාජයෙහි මුල් බැස තිබෙන්නේ මේ අනුව ය. අම්මාගේ ආදරය සෙනෙහස උල්පතේ උනන දිය මෙන් ජන කවියා දුටුවේ ය. ප්‍රවාහයක් ලෙසින් ගලායන පවිත්‍රතාවයෙන් පිරුණු ඒ ආදරය සහ ලෙන්ගතුකම පිළිබඳ ජන සාහිත්‍යයේ නිදසුන් රැසක් තිබේ (සිතියම් සහිත පුරාණ වෙස්සන්තර ජාතක කාව්‍යය, 1975). පන්සල කේන්ද්‍ර කොට ගත් බෞද්ධාගමික පරිසරය වටා ගොඩනැගුණු ජන ජීවිතයේ ආදරය, සෙනෙහස සම්ප්‍රේෂණය කිරීමට අම්මාවරු නැඟුවිලි ගීතය ද උපයෝගී කරගත්හ. වැදි ගෝත්‍රික ජනයා සහ විවිධ ජන කණ්ඩායම් අතර මෙබඳු නැඟුවිලි ගී තිබූ බවට සාක්ෂ්‍ය හමු වේ (වීරක්කොඩි, 2015). එකී මාතෘත්වය ‘මරිය මව්කුමි’ සමඟ කතෝලික ජන සාහිත්‍යයේ ද මාධ්‍යයක් බවට පත් වූ බව ඉහත නිදසුන්වල දී දැකගත හැකි වේ. දේව මැණියන් ගේ ආදරය, සෙනෙහස සම්ප්‍රේෂණය වන්නේ පසන් ගීතය හරහා ය. එකී ගායන වැලපුම් ගායන ක්ෂේත්‍රය පෝෂණයට මෙන් ම ලාංකේය ජන සංගීත පෝෂණයට ද වැදගත් වන්නේ ය.

නිගමනය

ලාංකේය ජන විඥානය මැනවින් අවබෝධ කරගත් ජාකොමේ ගොන්සාල්වේස් පියනම මෙරට සිතූම් පැතුම්වලට ගැළපෙන පරිදි කතෝලික දහම මෙරට සමාජගත කිරීමට කැපවූයේ ය. ලාංකික ජන හඳවත්වලට කිඳා බැසගත් 'මාතෘ සංකල්පය' භාව උද්දීපනය සඳහා ප්‍රබල ව යොදා ගත් ගොන්සාල්වේස් පියතුමා, පසන් ගායන ඒ සඳහා වාහකයක් කර ගත් බව මෙහිලා ගම්‍ය වූවකි. මෙකී මාතෘ කේන්ද්‍රීය වලප කතෝලික ජන කණ්ඩායම් අතර ප්‍රාදේශීය විවිධත්වයෙන් යුතු ව භාවිත වන බව ද නිරීක්ෂණය වූවකි. සඳකිඳුරු, ගෝය්යිම්බර, මනමේ බිසව ගේ වැලැපුම ද පත්තිනි වැලැපුම, කොහොඹහැල්ල, කුවේණි අස්න, සූනියම් යාගය ආදි ශාන්තිකර්මයෙහි එන කාන්තා වැලැපුම් අවස්ථා ද සමාජයේ පැතිර පවතී. කුවේණි වැලැපුම, මදි දේවි වැලැපුම ආදි ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ පැතිර පවතින මාතෘ පුත්‍ර ප්‍රේමණීය බැඳීම කාච්‍ය රචනයෙහි අන්තර්ගත වී තිබෙනු දැකිය හැකි වෙයි. එකී 'අම්මා ගේ වැලැපුම' අතරට කන්‍යාමරියා මාතෘ වැලැපුම මානවවංශ සංගීත අධ්‍යයනයේ සුවිශේෂී මානයකි.

සමුද්දේශ

ආරියරත්න, සුනිල්. (1987). කැරොල් පසන් කන්තාරු, කොළඹ: සීමාසහිත සුපසන් අධ්‍යාපන සේවා (ප්‍රකාශන) සමාගම.

කුවේණි අස්න, (1886), aka 13 පුස්තකාල පොත.

කුලතිලක, සී.ද.එස්. (1974). ලංකාවේ සංගීත සම්භවය. කොළඹ: සී/ස ලේක්හවුස් ඉන්වෙස්ට්මන්ට් සමාගම

ගොඩකුඹුරේ, වාල්ස් (1963). කොහොඹාකන්තාරිය, බත්තරමුල්ල: සංස්කෘතික දෙපාර්තමේන්තුව.

ගොන්සාල්වේස්, ජාකොමේ. (1936). දුක්ප්‍රාප්ති ප්‍රසහයෙහි අභිනව කාච්‍ය ප්‍රබන්ධය හෙවත් දුක් ප්‍රාප්ති ළනෝනි. බොරැල්ල: කතෝලික සභාව.

ගොන්සාල්වේස්, ජාකොමේ. (1948). දේශනා නවයේ පසන් පොත. බොරැල්ල : කතෝලික සභාව.

ධයස්, ෂෙල්ටන්., මීගමුව, 2014.08.05. සින්දාත්‍රි දේව මැදුර, මීගමුව

පිරිස්, එඩ්මන්ඩ්. (සංස්.). (1979). දුක්ප්‍රාප්ති ප්‍රසඛිගය. මග්ගොන: ශාන්ත වින්සන් කාර්මික පාසැල් මුද්‍රණාලය.

පිරිස්, එඩ්මන්ඩ්. (සංස්.). (1979). වේද කාච්‍ය. කොළඹ: කතෝලික මුද්‍රණාල ප්‍රකාශනය.

වැලිකඩආරච්චි, දයා. (2006). හෙළ කලාවේ කිතුනු සලකුණ, ගොන්සාල්වේස් සිංහල ආයතනය, මහනුවර.

වීරක්කොඩි, අයි.එස්., (2015). නැළවිලි ගීයෙන් නිරූපිත සිංහල ජනශ්‍රැතිය, කොළඹ: ජනමිහිර නිර්මාණ ප්‍රකාශනය.

වීරක්කොඩි, අයි.එස්., (2021). ලාංකේය බෞද්ධ ජන සංස්කෘතියෙහි නිරූපිත පත්තිනි වැලැපුම, කොළඹ: ජනමිහිර නිර්මාණ ප්‍රකාශනය.

සන්නස්ගල, පුඤ්චි බණ්ඩා., (සංස්), (1994). සිංහල සාහිත්‍ය වංසය, බත්තරමුල්ල: සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව.

සිතියම් සහිත පුරාණ වෙස්සන්තර ඡායාකාමය, (1975). රත්නකාර පොත් ශාලාව.

සෝමරත්න, ඊ එච්. ඇම්. (අනුවාදක), (2005). ඩේවි දුටු ලංකාව, බොරැස්ගමුව: විසිදුනු ප්‍රකාශකයෝ

සෝරත, වැලිවිටියේ.,(සංස්), (1966), බුන්සරණ, ගල්කිස්ස: අභය ප්‍රකාශකයෝ.

ෆොන්සේකා, කාර්ලෝ එඩ්මන්ඩ්. (1924). ගොන්සාල්වෙස් දේව වේද පුරාණය හෙවත් දේව ශ්‍රී වාක්‍ය ග්‍රන්ථය, කොළඹ: කතෝලික මුද්‍රණාලය.

ස්තූතිය

දූව, පිටිපත, වහකෝට්ටේ ග්‍රාමයන්හි කතෝලික ප්‍රජාවට සහ ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයන කටයුතු සඳහා දායක වූ සැමට

On-line Refereed Journal of the Center for Indigenous Knowledge and Community Studies
Sabaragamuwa University of Sri Lanka

Follow this and additional works at: www.sab.ac.lk

e-mail: director@cikcs.sab.ac.lk

ස්වයං රැකියානියුක්තිකයන්ගේ සමාජ ආරක්ෂණය විශ්‍රාම වැටුප් ඔස්සේ තහවුරු කිරීම: වඩාත් ඵලදායී විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රියාවලියක් උදෙසා ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් සඳහා බඳවා ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය ඇගයීමට ලක් කිරීම

කේ. පී. ඩී. සී. විරසිංහ, ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය, chanakapradeep.cp94@gmail.com
සමන් හඳරාගම, සමාජීය විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලය, saman@ssl.sab.ac.lk
වෙරංගා වික්‍රමසිංහ, දේශීය සමාජීය විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ගම්පහ වික්‍රමාරච්චි දේශීය වෛද්‍ය විශ්වවිද්‍යාලය,
veranga@gwu.ac.lk

සාරසංකේෂය

වයස්ගත ජනගහනය ඉහළ යාම ගෝලීය අවදානමක් වන අතර මෙම හේතුව නිසා ලෝකයේ සංවර්ධිත මෙන් ම සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් සමාජ ආරක්ෂණ ක්‍රමෝපායක් හඳුන්වා දෙමින් පවතී. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව ද සමාජ ආරක්ෂණ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන අතර සමාජ ආරක්ෂණ ක්‍රමෝපායක් ලෙස විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රම හඳුන්වා දෙමින් පවතී. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය මගින් මෙලෙස රාජ්‍ය සේවයේ විශ්‍රාම වැටුප්ලාභීන් නොවන සියලු දෙනා වෙත විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ සැලසීම සිදු කරනු ලබයි. ඒ අනුව මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ වඩාත් ඵලදායී විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රියාවලියක් උදෙසා ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ දායකත්ව විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය සඳහා දායකයින් බඳවා ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය ඇගයීමට ලක් කිරීම සහ එහි සාර්ථක අසාර්ථක බව විමසා බැලීමයි. අධ්‍යයනය සඳහා පොකුරු නියැදි ක්‍රමය භාවිතයට ගත් අතර සරල නිරීක්ෂණ, ප්‍රශ්නාවලි, ප්‍රධාන දත්තදායකයන් සමඟ සිදුකරන ලද සම්මුඛ සාකච්ඡා හා ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා මත පදනම් වෙමින් කුරුණෑගල, මහනුවර සහ පොළොන්නරුව යන දිස්ත්‍රික්ක තුනෙහි පිළිවෙලින් කොරදොළුව, කළුතර උතුර හා ගණන්ගොල්ල යන ග්‍රාම නිලධාරී වසම් පදනම් කරගනිමින් ප්‍රමාණාත්මක දත්ත හා ගුණාත්මක දත්ත අධ්‍යයනය කරන ලදී. ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක දත්ත SPSS සහ අන්තර්විශේලේෂණ ශිල්පීය ක්‍රමය හරහා විශ්ලේෂණය කරන ලදී. ඒ අනුව පර්යේෂණයෙන් ලබා ගත් සොයාගැනීම්වලට අනුව ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳ දැනුවත් වීම අවම වීම, විශ්‍රාම වැටුප් ලබා ගැනීමට ඇති අවිනිශ්චිතතාවය, ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන්ගේ ඵලදායී නොවන පාරිභෝගික සේවය, නිලධාරීන් අභිප්‍රේරණය කරන ක්‍රම අවම වීම හා ප්‍රදේශයේ රාජකාරි සිදු කරනු ලබන රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගේ ක්‍රියාකලාපය පිළිබඳ මහජන ආකල්ප මෙලෙස සාමාජිකත්වය අවම මට්ටමක පැවතීමට විශාල වශයෙන් බලපා තිබේ. එමෙන් ම දායකත්ව විශ්‍රාම වැටුප් පිළිබඳ දැනුවත්භාවය අවම වීම, සාමාජිකයන් බඳවාගැනීමට ගැළපෙන නිසි ක්‍රමවේදයක් නොමැති වීම, ශක්තිමත් සම්බන්ධීකරණ ජාලයක් නොමැති වීම, ප්‍රචාරණ ක්‍රම ප්‍රමාණවත් නොවීම හා ප්‍රචාරණ ක්‍රම හරහා ආයතනය පිළිබඳ නිවැරදි තොරතුරු ජනගත නොවීම මෙලෙස තවදුරටත් සාමාජිකත්වය අවම මට්ටමක පැවතීමෙහිලා බලපා තිබේ. නව ප්‍රචාරණ

ක්‍රම හඳුන්වා දීමෙන් හා දැනුවත් කිරීමේ ක්‍රම පුළුල් කිරීම, කාලීන ව ගැලපෙන විශ්‍රාම සැලසුම් ක්‍රම හඳුන්වා දීම, රාජ්‍ය ආයතන අතර මනා සම්බන්ධීකරණ ජාලයක් ඇති කිරීම හා වර්ධනය කිරීම මගින් ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම සඳහා සාමාජිකත්වය වර්ධනය කර ගත හැක.

ප්‍රමුඛ පද: සමාජ ආරක්ෂණය, විශ්‍රාම වැටුප්, ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය, බඳවාගැනීම්

හැඳින්වීම

සමාජ අසමානතාව හේතුවෙන් විවිධ නිර්ණායක පදනම් කොට ගනිමින් සමාජයේ විසමතාවන් පෙන්නුම් කරනු ලබයි (Thilakarathna,2019). ඒ අනුව සමාජය තුළ පවතින විසමතා යම්තාක් දුරට පාලනය කිරීමට හෝ අවම කිරීමට රාජ්‍ය, පෞද්ගලික සහ රාජ්‍ය නොවන යන්ත්‍රණවල මැදිහත් වීමෙන් සමාජ ආරක්ෂණය ක්‍රියාත්මක වේ (Thilakarathna,2019). මේ අනුව විධිමත් සමාජ ආරක්ෂණ යන්ත්‍රණ මතුවීම සමාජ සුරක්ෂිතතාව සඳහා ඇති ගෝලීය මානව අවශ්‍යතාව සඳහා සමාජ ආරක්ෂණ යන්ත්‍රණවල පැහැදිලි වැදගත්කම පෙන්නුම් කරයි (ILO⁵, 2001). සමාජ සුරක්ෂිතතාව යනු සෞඛ්‍ය ආරක්ෂාව සඳහා ප්‍රවේශය සහතික කිරීම සහ ආදායම් සුරක්ෂිතතාව සහතික කිරීම සඳහා සමාජයක පුද්ගලයන්ට සහ කුටුම්භවලට සපයන ආරක්ෂාව ලෙස ද හැඳින්විය හැකිය (ILO, 2001). තවද, සමාජ ආරක්ෂණය ලෙස ළමුන්, කාන්තාවන්, ජෝෂ්ඨ පුරවැසියන්, විවිධ හැකියාවන් සහිත පුද්ගලයන්, අවතැන්වූවන්, විරැකියාවෙන් පෙළෙන පුද්ගලයින් සහ අසනීප තත්ත්වයෙන් පෙළෙන පිරිස් ආදී වශයෙන් සමාජයේ අනතුරට භාජනය විය හැකි සමාජ කණ්ඩායම් ආරක්ෂා කිරීම සහ උපකාර කිරීමක් ලෙස ද (නිලකර්තෘ,2019) ආන්තිකරණයට ලක් වූ පුද්ගල කණ්ඩායම්වලට නැවත යථා තත්ත්වයට පත්වීම සඳහාද සමාජ ආරක්ෂණය ඉතා වැදගත් වේ. එබැවින්, සමාජ ආරක්ෂණය ILO⁶ සම්මුතීන් සහ එක්සත් ජාතීන් විසින් මූලික මානව අයිතිවාසිකමක් ලෙස පැහැදිලි ව අර්ථ දක්වා ඇත (ILO, 2001).

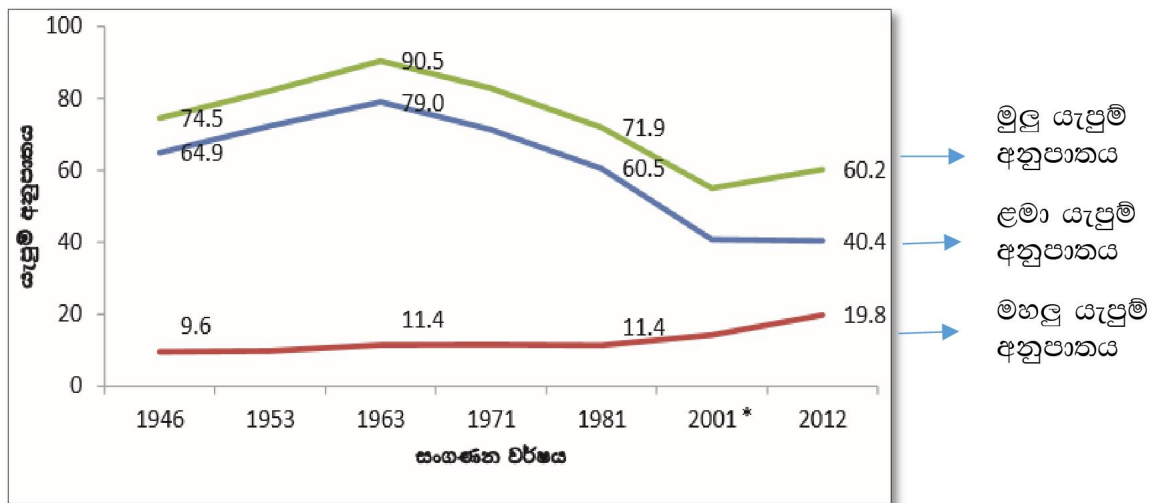
නමුත්, ලෝක ජනගහනයෙන් 20%ට පමණක් ප්‍රමාණවත් සමාජ ආරක්ෂණ ආවරණයක් ඇති අතර 50%ට අධික පිරිසක් කිසිදු සමාජ ආරක්ෂණයකින් ආවරණය නොවෙති (ILO,2011). තව ද වර්තමානය වනවිට සමාජ ආරක්ෂණය වැදගත් වීමට ප්‍රධාන හේතුවක් වී ඇත්තේ ලෝකයේ වයස්ගත ජනගහනය සීඝ්‍රයෙන් වර්ධනය වීමයි (ADB⁷, 2019). 2050 වන විට වයස අවුරුදු 60 ට වැඩි පුද්ගලයින්ගේ ගෝලීය ප්‍රමාණය 11.7% සිට 21.1% දක්වා වර්ධනය වේ (ISSA,2016). මෙම අභියෝගයට වැඩි වශයෙන් මුහුණ දීමට සිදු වී ඇත්තේ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට වන අතර 2015 වන විට වැඩිහිටි පුද්ගලයින්ගෙන් 66% ක් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ජීවත් වන අතර 2050 වන විට මෙම අගය 80% ක් දක්වා ඉහළ යනු ඇත (ISSA,2016). සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව ද සමාජ ආරක්ෂණ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන අතර සෙසු රටවලට සාපේක්ෂ ව වයස්ගත ජනගහනය සීඝ්‍රයෙන් ඉහළ යාම අභියෝගයක් වී ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහන විකාශනයේ කැපීපෙනෙන ලක්ෂණය නම් අනාගතයේ දී සංවර්ධිත ආර්ථිකයන්ට සමාන පිරමිඩ ව්‍යුහයකින් කුලුණු හැඩයකට ක්‍රමයෙන් මාරු වීමයි (ISSA,2016). මෙම හේතුව නිසා ම ශ්‍රී ලංකාවේ යැපුම් අනුපාතය ඉහළ අගයක් ගනු ලබන අතර මෙම යැපුම් අනුපාතය වැඩිහිටි යැපුම් අනුපාතය හා ළමා යැපුම් අනුපාතය ලෙස දැක්විය හැකි අතර අනාගතයේ දී එය වර්ධනය අගයක් පෙන්නුම් කරයි (මැණිකේ, 2015).

⁵ International Labour Organization

⁶ International Labour Organization

⁷ Asian Development Bank

ප්‍රස්තාර අංක 1 : ශ්‍රී ලංකාවේ යැපුම් අනුපාතයන්හි වර්ධනය

(මූලාශ්‍රය : ජන ලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව, 2012)

වයස අවුරුදු 60 සහ ඊට වැඩි ජනගහනය 2060 තෙක් අඛණ්ඩ ව වර්ධනය (Samarakoon & Arunathilaka, 2015) වේ. ඉන් සිදු වන්නේ වැඩිහිටි පුද්ගලයන්ගෙන් 80% කට පමණ තම දරුවන් සමඟ ජීවත් වීමට සිදු වන අතර බොහෝ දෙනෙක් තම දරුවන්ගේ මූල්‍ය හා වෙනත් ආධාර මත යැපීමට සිදුවීමයි. (Samarakoon & Arunathilaka, 2015).

එබැවින් ශ්‍රී ලංකාව ද සමාජ ආරක්ෂණ ක්‍රමෝපායක් ලෙස විවිධ විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රම හඳුන්වා දී ඇත. වර්තමානය වන විට ශ්‍රී ලංකාව තුළ විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රම පහක් ක්‍රියාත්මක වන අතර (Samarakoon & Arunathilaka, 2015) ඒවා රැකියාවේ ස්වභාවය පදනම් කරගෙන ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි.

වගු අංක 1 : ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රම

විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමවේදයේ නම	විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ආයතනය	ආරම්භක වර්ෂය	ආවරණය වන්නේ	2016 වන විට සාමාජිකයන් (000)	2016 වන විට ප්‍රතිලාභීන් (000)
සිවිල් සේවා විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය	විශ්‍රාම වැටුප් දෙපාර්තමේන්තුව	1947	රාජ්‍ය සේවකයින්	1,158	570
සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල	කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුව	1958	පෞද්ගලික අංශයේ හා අර්ධ රාජ්‍ය සේවකයින්	2,400	127
සේවක භාරකාර අරමුදල	සේවක භාරකාර අරමුදල් මණ්ඩලය	1981	පෞද්ගලික අංශයේ හා අර්ධ රාජ්‍ය සේවකයින්	202	-
ගොවි විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය	කෘෂිකාර්මික හා ගොවිජන රක්ෂණ මණ්ඩලය	1987		171	141
ධීවර විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ	කෘෂිකාර්මික හා ගොවිජන රක්ෂණ මණ්ඩලය	1990	ගොවියන්	1	3

යෝජනා ක්‍රමය					
ස්වයං රැකියා ලාභීන් සඳහා විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය	ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය	1996	ධීවර කාර්මිකයන්	31	10

(මූලාශ්‍රය : Asian Development Bank, 2016)

කෙසේ වෙතත් මෙම විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රම හරහා ආවරණය කිරීමට හැකිව ඇත්තේ ඉතා සීමිත පිරිසකි (Samarakoon & Arunathilaka, 2015) ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය අංශය, පෞද්ගලික අංශය මෙන් ම අවිධිමත් ආර්ථික කටයුතුවල නිරතවන්නන් සඳහා විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම පැවතිය ද අවිධිමත් ආර්ථික කටයුතුවල නිරතවන්නන් සඳහා විශ්‍රාම වැටුප් හඳුන්වා දීමේදී මෙන් ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී ගැටලු පවතී. එම නිසා ස්වයං රැකියාලාභීන් සඳහා විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය හඳුන්වා දීම හා ආවරණය පුළුල් කළ යුතු ය. එයට ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ අනාගතයේ දී වැඩිහිටි ජනගහනයට සුබසාධන වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී රජයට විශාල පිරිවැයක් දැරීමට සිදු වීමයි. ජනගහනයේ අපේක්ෂිත වයස්ගත වීමත් සමඟ අනාගතයේ දී විශ්‍රාමිකයන්ගේ සංඛ්‍යාව ඉහළ යනු ඇත. මේ සම්බන්ධයෙන් සියලුම විශ්‍රාමිකයන්ට ගෙවීමට ප්‍රමාණවත් අරමුදල් තිබේ ද යන්න අවිනිශ්චිත ය (Samarakoon & Arunathilaka, 2015).

එම හේතුව නිසා ම “සමාජ ආරක්ෂණයෙන් සුරක්ෂිත අභිමානවත් ජාතියක්” යන දැක්ම යටතේ 1996 අංක 17 දරන සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය පනත, 1999 අංක 33 දරන සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය (සංශෝධිත) පනත සහ 2006.09.25 දිනැති අංක 1464/5 දරන අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන ලද රෙගුලාසි මත පදනම් ව ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය මගින් ස්වයං රැකියාලාභීන් සඳහා විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි (ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය, 2017). එහි මූලික කාර්යභාරය වන්නේ රාජ්‍ය සේවයේ විශ්‍රාම වැටුප්ලාභීන් නොවන සියලුම දෙනා වෙත විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ සැලසීමයි (ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය, 2017). ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය හරහා ස්වයං රැකියා නියුක්තිකයින්, පුද්ගලික අංශයේ සේවා නියුක්තිකයින්, සමුපකාර සේවා නියුක්තිකයින්, විදේශ රැකියා නියුක්තිකයින්, රාජ්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩල සේවා නියුක්තිකයින්, කලාකරුවන්, දේශීය වෛද්‍යවරුන්, පූජ්‍ය පක්ෂය, ආදිවාසීන් ඇතුළු රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපක රැකවරණය අවශ්‍ය සියලු දෙනා ආවරණය වන පරිදි විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාවට නංවා ඇත. මේ සඳහා 2006.09.25 දිනැති අංක 1464/5 දරන අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රය මගින් ප්‍රකාශයට පත්කර ඇති “සුරැකුම” යෝජනා ක්‍රමය හා “ආරක්ෂාව” යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි (ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය, 2017).

නමුත් 2014 වර්ෂය වන විට එහි සාමාජිකයන් 460 807කට ආසන්න පරමාණයක් දායකත්වයක් ලබාගෙන ඇති අතර එය රජයේ විශ්‍රාම වැටුපක් නොලබන පිරිසෙන් සැලකිය යුතු අවම මට්ටමකි (ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය වාර්ෂික වාර්තාව, 2015).

ඉහත තොරතුරුවලට අනුව ස්වයං රැකියාලාභීන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය මගින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන දායකත්ව විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම කෙරෙහි සාමාජිකත්වය වර්ධනය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම මෙමගින් අපේක්ෂා කරයි.

සාහිත්‍යය විමර්ශනය

සමාජ ආරක්ෂණය

සමාජ සුබසාධනය හෝ සමාජ පුණ්‍යාධාර වැඩසටහන් යනු අවශ්‍ය පුද්ගලයන් වෙනුවෙන් සපයන අධ්‍යාපනික, සෞඛ්‍ය සංස්කෘතික සහ මූල්‍යමය උපකාරක වේ. නූතන සමාජ සුබසාධන මිනුම් තුළ වැඩිහිටියන් රැක බලාගැනීම, මානසික ලෙඩුන් වෙනුවෙන් ප්‍රතිකාර කිරීම, අපරාධකරුවන් පුනරුත්ථාපනය කිරීම, ආබාධිත පිරිස් රැක බලාගැනීම, අවධානයට ලක් නොවුණු ළමුන් රැකබලා ගැනීම, යෞවනයන් සඳහා අධ්‍යාපනික, මාර්ගෝපදේශන සංවර්ධනාත්මක වැඩසටහන් දියත් කිරීම ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. ඒ අනුව සමාජ සුබසාධනය ලෙස සමාජ ප්‍රශ්නවලට විසඳුම් ලබා දෙමින් මිනිසුන්ට උසස් ජීවන තත්වයක් ලබා දීම ලෙස හඳුන්වයි. සමාජ සුබසාධනයේ එක් කොටසක් ලෙස සමාජ ආරක්ෂණය හඳුනා ගත හැකි ය. සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රධාන වශයෙන් බිස්මැක් (Bismarck) සහ ලෝඩ් බෙවර්ජ් (Lord Beveridge) යන සමාජ ආරක්ෂණ පුරෝගාමීන් දෙදෙනාගේ නම්වලින් හැඳින්වෙන ප්‍රධාන ක්‍රම දෙකක් මත ක්‍රියාත්මක වේ (තිලකරත්න, 2018:317). යම් ජාතියක ජනතාවගේ ආර්ථික සුරක්ෂිතතාවය සමාජ ආරක්ෂණය ලෙස හැඳින්විය හැකි ය (Social Security Administration, 2019). එසේම ව්‍යාධිය, මාතෘත්වය, කුඩා ළමයින්, විරැකියාව, ශරීර ශක්තිය හීනවීම, වයෝවෘද්ධභාවය හා මරණය හේතුකොටගෙන ඉපයීම් නොමැති වීමෙන් හෝ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් අඩු වීමක් සිදු විය හැකි ආර්ථික හා සමාජීය ආපදා පිටුදැකීම අරභයා පොදු සහන ක්‍රියාවලියක් මගින් සමාජය විසින් තම සාමාජිකයන්ට සපයනු ලබන ආරක්ෂාව හා දරුවන් සහිත පවුල්වලට සපයනු ලබන සහනාධාර සමාජ ආරක්ෂණය ලෙස හැඳින්විය හැකි ය (International Labour Organization, 2001).

තිලකරත්න (2018), පවසන ආකාරයට, ජර්මනියේ දහනවවන සියවස අග භාගයේ වාත්සලවරයා ව සිටි බිස්මැක් විසින් සේවාදායකයන් හා සේවා යෝජකයන්ගේ ද රජයේ ද මූල්‍ය දායකත්වයෙන් යුත් සමාජ ආරක්ෂණ ක්‍රමයක් හඳුන්වා දී ඇත. එමෙන් ම විසිවන සියවසේ මැද භාගයේ ජීවත් වූ ලෝඩ් බෙවර්ජ් සේවකයන්ට පමණක් නොව සමස්ත ජනගහනයට ම සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ හිමිය යුතු බව ප්‍රකාශ කර ඇත. මේ අනුව ජර්මනිය බිස්මැක් ක්‍රමය පදනම් කරගනිනි හා එක්සත් රාජධානිය බෙවර්ජ් සංකල්පය පදනම් කරගනිමින් ද බෙල්ජියම් මෙම ක්‍රම දෙකේ සංකලනයක් ලෙස ද සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ ක්‍රියාත්මක කර ඇත. බෙල්ජියම් සමාජ ආරක්ෂණය පසුගිය අවුරුදු 150 තුළ සිදුවූ ප්‍රථම කාර්මික විප්ලවයත් ධනවාදයේ නැගී සිටීමත් සමඟ පරිණාමය වී ඇති බව තිලකරත්න පවසයි. එමෙන් ම 1967 දී ස්වයං රැකියාවල නියතු තැනැත්තන් සඳහා සමාජ ආරක්ෂණ වැඩසටහන් සම්මත කරගත් අතර 2011 දී සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිසංස්කරණ සලකා බැලූ අතර 2025 දී අනිවාර්ය විශ්‍රාම යා යුතු වයස අවුරුදු 66 දක්වාත් 2030 දී එය අවුරුදු 67 දක්වාත් වැඩි කිරීමට අවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කර ඇත. මේ සඳහා බෙල්ජියම් විසින් විශ්‍රාම ගැනීම මගින් හිමිකම් ලබන විශ්‍රාම වැටුප් හා ජීවත්වන්නන් සඳහා වන විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම දෙක හඳුන්වා දී ඇති බව ඔහු පවසයි. විවිධ රටවල සමාජ ආරක්ෂණය ක්‍රියාත්මක ආකාරය පරස්පර ය. ඉන්දුනීසියාව වෙරළබඩ ජනතාවගේ සංවර්ධනය හා සෞඛ්‍ය හා පෝෂණ සංවර්ධනයට ද, වියව්‍යාමය ග්‍රාමීය සෞඛ්‍යයට ද, පිලිපීනයේ මත්ස්‍ය

සම්පත් කළමනාකරණයට ද, මොංගෝලියාව කෘෂිකාර්මික අංශයේ සංවර්ධනයට ද, ලාභීභය මූලික අධ්‍යාපනයට ද සමාජ ආරක්ෂණ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරන බව තිලකරත්න පවසයි.

ස්විස්ටර්ලන්තයේ සමාජ ආරක්ෂණ ඉතිහාසය දහනවවන සියවස දක්වා ගමන් කරන අතර සමාජ ආරක්ෂණයේ වර්ධනය අදියරයන්ගෙන් දක්වයි. 1848 දී ස්විස්ටර්ලන්ත සම්මේලනය ආරම්භයේ සිට පළමු ලෝක යුද්ධය දක්වා සිදුවූ සමාජ ආරක්ෂණ වැඩසටහන් වර්ධනය පළමු අදියරයි. එහිදී ප්‍රධාන වශයෙන් 1877 කර්මාන්තශාලා නීතිය ඇති කිරීම දැක්විය හැකි ය. එමෙන්ම 1901 දී සමාජ ආරක්ෂණ නීතිය සම්මත කිරීම දැක්විය හැකි ය. දෙවන අදියර ලෙස පළමුවන හා දෙවන ලෝක යුද්ධය අතර කාල පරිච්ඡේදය හැඳින්විය හැකි අතර එහි දී 1918 ජාතික අනතුරු රක්ෂණය සහ සොල්දාදුවන් සඳහා වන ආදායම් වන්දි රක්ෂණය මෙන්ම 1920 දී මහලුවිය හා දිවි ගලවා ගත් අයගේ රක්ෂණය හා ආබාධිත රක්ෂණ හඳුන්වා දීම සිදු කරන ලදී. එම කාලයේ දී සෞඛ්‍ය රක්ෂණ, විශ්‍රාම වැටුප් අරමුදල් සහ විරැකියා රක්ෂණ අරමුදල් ද ප්‍රවර්ධනය කරන ලදී. තෙවන අදියර ලෙස 1990 දක්වා වන පශ්චාත් යුද සමයේ සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ පුළුල් කිරීම දැක්විය හැකි ය. අවසන් වර්තමාන සමාජ ආරක්ෂණ සංවර්ධන අවධිය ලෙස 1990 දශකයේ මැද භාගයේ සිට මේ දක්වා කාලය හැඳින්විය හැකි අතර එහි දී 1996 දී අනිවාර්ය සෞඛ්‍ය රක්ෂණය සහ 2004 මාතෘ රක්ෂණය හඳුන්වා දී සමාජ ආරක්ෂණ ක්‍රියාවලිය පුළුල් කර ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ ආරක්ෂණය

ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ ආරක්ෂණ වැඩසටහනක අවශ්‍යතාවය ඉස්මතු වන්නේ බ්‍රිතාන්‍ය යටත්විජිත සමයේ වන අතර එයට හේතු වූයේ 1947 දී බ්‍රිතාන්‍ය ජාතික පරිපාලන නිලධාරියෙකු වූ ශ්‍රීමත් විලියම් අයිවර් ජෙකින්ග්ස් මහතා ඉදිරිපත් කළ සමාජ සේවා කොමිසන් වාර්තාවයි (අත්පොත⁸). කෙසේ වෙතත් ශ්‍රී ලංකාවට සමාජ සංවර්ධනයට පිළිබඳ පුළුල් නිර්වචනයන් නොමැති බවත් රජයේ විශ්‍රාම වැටුප්, විවිධ දායකත්ව විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම, ගොවි හා ධීවර විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම සමාජයේ අවිධිමත් කණ්ඩායම්වල විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම, ස්වයං රැකියා හා සමාජ ආරක්ෂණ යෝජනා ක්‍රම, නිදහස් අධ්‍යාපනය මෙන්ම නිදහස් සෞඛ්‍යය වැනි අංශ හරහා සමාජ ආරක්ෂණය පිළිබඳ සාකච්ඡා කර ඇත (තිලකරත්න, 2018:323).

තිලකරත්න හා ජයවර්ධනට අනුව (Thilakarathna & Jayawardana, 2015:6) ශ්‍රී ලංකාව මානව සංවර්ධන දර්ශක අනුව දකුණු ආසියාවේ එකම ඉහළ මානව සංවර්ධන “දර්ශකයක්”, සහිත රට ලෙස දක්වා ඇත. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාව මේ වන විටත් සහස්‍ර සංවර්ධන දර්ශක විශාල ප්‍රමාණයක් ලගා කර ගනිමින් සිටියි.

වගු අංක 2 : තෝරාගත් සමාජ සංවර්ධන දර්ශකවලට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රගතිය

සමාජ දර්ශක	2012-2013
මානව සංවර්ධන දර්ශකය (HDI ⁹)	0.750
වැඩිහිටි සාක්ෂරතාව	95.6
ජාතික දරිද්‍රතා ශීර්ෂ අනුපාතය (100 ට අනුව)	6.7

⁸ විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධ පුහුණු අත්පොත ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය.

⁹ Human Development Index

අවුරුදු 5 ට අඩු මාර්තානා අනුපාතය	11.3
ලදරු මරණ අනුපාතය	9.4
මාතෘ මරණ අනුපාතය	7.4
සරම්ප රෝගයට එරෙහි ප්‍රතිශක්තිකරණය ලබා ඇති අවුරුදු එකට වැඩි ළමුන් අනුපාතය	95.0
ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනයට යොමු වීමට අදාළ අනුපාතය	99.7
තරුණ සාක්ෂරතා අනුපාතය (වයස මට්ටම 15-24)	97.8
ප්‍රාථමික පාසල්වලට ඇතුළත් වන පිරිමි ළමුන් සඳහා ගැහැනු ළමුන්ගේ අනුපාතය	102.6
ප්‍රාථමික පාසල්වලට ඇතුළත් වන ගැහැනු ළමුන් සඳහා පිරිමි ළමුන්ගේ අනුපාතය	99.4

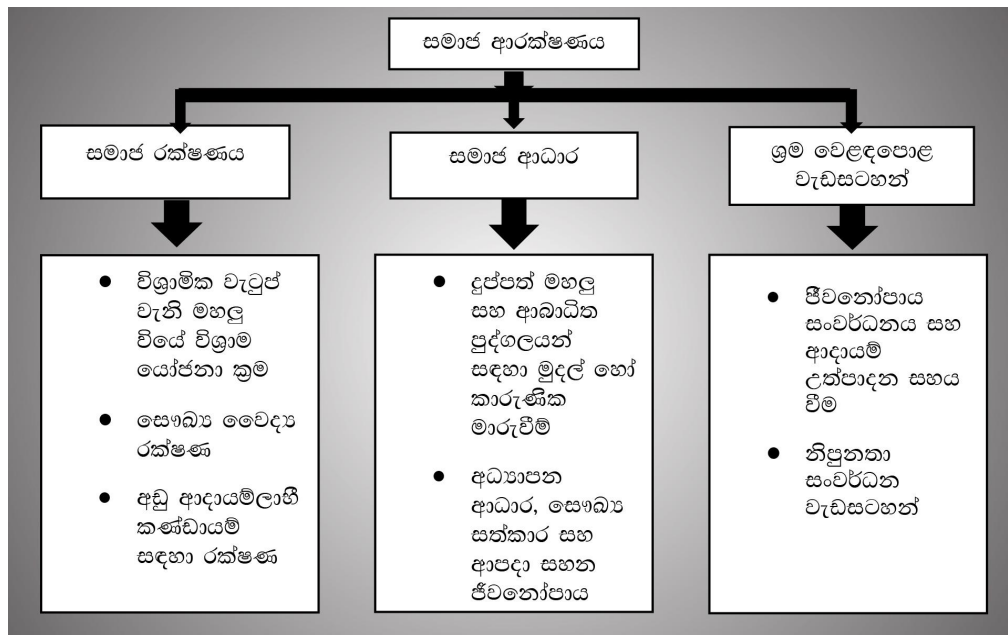
මූලාශ්‍රය : UNDP¹⁰ (2015), UNDP SL(2012), IPS¹¹ (2010), Thilakarathna & Jayawardana සඳහන් කර ඇති පරිදි

ශ්‍රී ලංකාවේ මෙලෙස ඉහළ මානව සංවර්ධන දර්ශකයන් සහ සමාජ සංවර්ධන දර්ශකයන්වල ඉහළ අගයක් පෙන්නුම් කරනුයේ පසුගිය දශක කිහිපය තුළ රජය ගත් සමාජ සුබසාධන සහ සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති සහ වැඩසටහන්වල ඉහළ ප්‍රගතිය යි. විශ්ව නිදහස් අධ්‍යාපනය, නිදහස් සෞඛ්‍ය, 1940 ගණන්වල සිට ක්‍රියාත්මක කළ ආහාර සහනාධාර සහ ආහාර සලාක (ILO, 2008) වැඩසටහන් මේ සඳහා විශාල වශයෙන් බලපෑමක් සිදු කර ඇත. ඊට අමතර ව ශ්‍රී ලංකාව මීට දශක කිහිපයකට පෙර ආරම්භ කළ සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති සහ වැඩසටහන් යටතේ ක්‍රියාත්මක කළ විශ්‍රාමය (විධිමත් අංශයේ සේවකයින් සඳහා) මෙලෙස ඉහළ සමාජ සංවර්ධන සහ සමාජ ආරක්ෂණ සඳහා විශාල වශයෙන් බලපා තිබේ.

¹⁰ United Nations Development Programme

¹¹ Institute of Policy Studies of Sri Lanka

රූප සටහන 1 : ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ ආරක්ෂණ පද්ධතිය

මූලාශ්‍රය : Thilakarathna, (2015:02)

නිදහස් සෞඛ්‍ය සේවය ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රචලිත කිරීමත් සමග ශ්‍රී ලංකාවේ ආයු අපේක්ෂාව ඉහළ යමින් පවතින අතර මාර්ත්‍යතා අනුපාතය අඩු වී ඇත. පෙරේරා (Perera, 2011:22), සඳහන් කරන පරිදි ඉහළ ආයු අපේක්ෂාව පදනම් කොටගෙන වැඩිහිටි ජනගහනය ඉහළ යමින් පවතියි (Presannath, 2011). ශ්‍රී ලංකාවේ වැඩිහිටි ජනගහනයෙන් බහුතර පිරිසක් ග්‍රාමීයව ජීවත් වන අතර ඔවුන් වැඩි වශයෙන් සේවයේ යෙදී සිටින්නේ කෘෂිකර්මාන්තය ආශ්‍රිත විධිමත් නොවන අංශයේ ය. 1980 දී විවෘත ආර්ථිකය හඳුන්වා දීමත් සමග වැඩකරන ජනගහනය විශාල පිරිසක් නගර කරා ඇදී ඒමක් දක්නට ලැබිණි. මේ හේතුව නිසා ම වැඩිහිටියන් විශාල පිරිසක් තනි ව ජීවත් වන අතර ඔවුන්ගේ විශ්‍රාම දිවිය සුරක්ෂිත කිරීමේ හදිසි අවශ්‍යතාවක් මතුව ඇත.

ගාමිණිරත්න (Gaminiratna, 2004) දක්වා ඇති පරිදි ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්‍රාම ක්‍රමය සමන්විත වන්නේ විධිමත් හා අවිධිමත් අංශයේ සේවකයින් ආවරණය වන පරිදි පූර්ණ අරමුදල් හා ගෙවීම් යෝජනා ක්‍රමවල එකතුවෙනි. ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය මූලික වශයෙන් අර්ථ දක්වන දායකත්වය (DC) සහ අර්ථ දක්වන ප්‍රතිලාභ (DB) ලෙස නැවත අර්ථ දක්වා ඇත (Heenkenda, 2016:11). නමුත් මෙම ක්‍රම දෙකෙන් ම ආවරණය වූ ප්‍රමාණය 25% ක් වඩා අඩු ප්‍රමාණයකි. එයින් ගම්‍ය වන්නේ ජනගහනයෙන් විශාල ප්‍රමාණයක් සමාජ ආරක්ෂණ ආවරණයකින් ආවරණය නොවන බව යි. එමෙන් ම විල්මොර් සහ කිඩ් (Willmore & Kidd, 2008), සඳහන් කරන පරිදි ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමවේදය මහලු විශේෂී වැඩිහිටි ජනගහනයේ අවම ආදායමක් හෝ දරිද්‍රතාවෙන් ගැල වී ජීවත්වීමටත් ප්‍රමාණවත් නොවන බවයි. කෙසේ වෙතත් පවතින ක්‍රමය හමුවේ තවදුරටත් මෙම ක්‍රමය (ආවරණය) පුළුල් කළද එය සම්පූර්ණ ජනගහනය ම ආවරණය කිරීමට ප්‍රමාණවත් නොවේ.

වගු අංක 3 : රජයේ යෝජනා ක්‍රම සහ කළමනාකරණ ආයතන

යෝජනා ක්‍රම	කළමනාකරණ ආයතනය
රාජ්‍ය සේවා විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය	විශ්‍රාම වැටුප් දෙපාර්තමේන්තුව
සේවක අර්ථ අර්ථසාධක අරමුදල	මහ බැංකුවේ සේවක අර්ථ අර්ථසාධක අරමුදල
සේවක භාරකාර අරමුදල	සේවක භාරකාර අරමුදල් මණ්ඩලය
විශ්‍රාම සහ සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ	කෘෂිකාර්මික හා ගොවිජන මණ්ඩලය
විශ්‍රාම සහ සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ	ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය
මහජන ආධාර යෝජනා ක්‍රමය	සමාජ සේවා දෙපාර්තමේන්තුව

මූලාශ්‍රය: Presannath (2011:103)

විශ්‍රාම වැටුප් දෙපාර්තමේන්තුව, (n.d,p.1-20) 1934 පෙබරවාරි 05 දිනැති විශ්‍රාම වැටුප් ව්‍යවස්ථා සංග්‍රහය රාජ්‍ය සේවා විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමයේ මූලික නෛතික ලියවිල්ල වන අතර සිවිල් විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය 1907 සිට ක්‍රියාත්මක වේ. 1947 අංක 2 දරණ ආඥා පනතේ දෙවන වගන්තිය මගින් විශ්‍රාම වැටුප් ව්‍යවස්ථා සංග්‍රහය 1901 සිට ශ්‍රී ලංකාවේ නීතියේ කොටසක් බවට පත් කර ඇති අතර 1972 මැයි මස 05 වන දින නිකුත් වූ සංශෝධිත විශ්‍රාම වැටුප් ව්‍යවස්ථා සංග්‍රහය වර්තමානයේ ක්‍රියාත්මක වේ.

කදිරගාමර් (2013:03) විසින් විධිමත් පෞද්ගලික අංශයේ සේවකයින් සඳහා සේවක අර්ථසාධක අරමුදල¹² හා සේවා භාරකාර අරමුදල¹³ ක්‍රියාත්මක වන බව දක්වා ඇත. ඇතැම් අවස්ථාවල විවිධ වෘත්තීන් සඳහා පෞද්ගලික සමාගම් විසින් නිර්මාණය කරන ලද පෞද්ගලික අංශයේ අනුමත අර්ථසාධක මුදල් ඇත. මෙය අනිවාර්යය දායකත්ව යෝජනා ක්‍රමයක් වන අතර විධිමත් පෞද්ගලික අංශයේ සේවකයන් විශ්‍රාම යෑමේ දී ඔවුන්ගේ ආදායම් සුරක්ෂිතතාවය යම් තාක් දුරකට මේ හරහා ආරක්ෂා වේ. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් යෝජනා ක්‍රමය සඳහා සේවකයා විසින් මාසික ආදායමෙන් 8% හා සේවා යෝජකයා 12% කට දායක මුදල් ගෙවිය යුතු ය. සේවක භාරකාර අරමුදල සඳහා දායක මුදල් ගෙවිය යුත්තේ සේවායෝජකයා වන අතර සේවකයාගේ දළ වැටුපෙන් 3% ක දායකත්වයක් සේවායෝජකයා විසින් ලබා දිය යුතු ය. මෙම අරමුදල් සඳහා ලබාදෙන මුදල් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව යටතේ පාලනය කරනු ලබන මුදල් මණ්ඩලය මගින් පාලනය කරනු ලබන අතර නිශ්චිත පොලියක් සමග දායකයන් ගෙවූ මුදල සේවකයන් වයසට යාමේදී, ආබාධිත තත්ත්වයකට පත්වීමේ දී හෝ අනාථ තත්ත්වයට පත්වීමේ දී ලබා දේ.

¹² 1958 අංක 15 දරන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනත

¹³ 1980 අංක 46 දරන සේවක භාරකාර අරමුදල් පනත

කදිරගාමර්, (2013:02) විසින් 1984 දී ස්වේච්ඡා සහ නාමික දායකත්ව වැඩසටහනක් ලෙස ගොවි විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය¹⁴ ආරම්භ කෙරුණු බව සඳහන් කර ඇත. මෙයින් සත්ව පාලනය, ගොවිපළ ඇතුළු කෘෂිකර්මය මූලික ආදායම් මාර්ගය වූ ස්ත්‍රීන් සහ පුරුෂයන් ආවරණය කරයි. මෙම යෝජනා ක්‍රමයට ඇතුළත් වීමේ නිර්ණායක ලෙස වගා කරනු ලබන බෝග වර්ගය හා සත්ව පාලනයේ ස්වභාවය, අයිතිය තිබෙන වගා කළ හැකි ඉඩම් ප්‍රමාණය, වයස මෙන් ම වෙනත් ප්‍රතිලාභ සඳහා හිමිකම් නොලැබීම යන කරුණු අදාළ වේ. මෙම විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමයට අවුරුදු 18-54 ත් අතර කාලය තුළ සාමාජික වූයේනම් අවුරුදු 60 සම්පූර්ණ වූ පසුව ද අවුරුදු 55-59 ත් අතර සාමාජික වූයේ නම් එසේ සාමාජික වූ දිනයේ සිට අවුරුදු 5 ක් ඉක්ම වූ පසු ද මෙම විශ්‍රාම වැටුප් ලැබීමට ගොවියන්ට හැකියාව ලැබේ.

1990 ස්වේච්ඡා හා නාමික දායකත්ව යෝජනා ක්‍රමයක් ලෙස ධීවර විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය¹⁵ ස්ථාපිත කෙරුණි. මෙම යෝජනා ක්‍රමය මගින් සමුද්‍රීය ධීවර කර්මාන්තයේ හා අභ්‍යන්තරික ධීවර කර්මාන්තයේ යෙදෙන ධීවරයන් ආවරණය කරයි. මෙම යෝජනා ක්‍රමයට ආවරණය වීමේ සුදුසුකම් ලෙස වත්කම් හිමිකම, වයස හා වෙනත් ප්‍රතිලාභ හිමිකම නොලැබීම යන නිර්ණායක දක්වා තිබේ. ධීවරයන් මෙම යෝජනා ක්‍රමයට සාමාජික වූ වයස අනුව ප්‍රතිලාභ හිමි වේ. අවුරුදු 18-54 කාලයේ සාමාජික වූයේ නම් වයස අවුරුදු 60 සම්පූර්ණ වීමෙන් ද අවුරුදු 55-59 අතර කාලයේ සාමාජික වූයේ නම් සාමාජික දින සිට අවුරුදු පහක් ගත වීමෙන් ප්‍රතිලාභ හිමි වේ. මෙම යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම හා පාලනය කිරීම කෘෂිකාර්මික හා ගොවිජන රක්ෂණ මණ්ඩලය මගින් සිදු කරන අතර පරිපාලන කටයුතු ධීවර හා ජලජ සම්පත් සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව සමග ඒකාබද්ධ ව සිදු කරයි.

ස්වයං රැකියාලාභීන් සඳහා වන විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය.

මෙම විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන්නේ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය මගිනි. 1996 අංක 17 දරන සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය පනත මගින් ස්ථාපිත ව 1999 අංක 33 දරන සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය (සංශෝධිත) පනත සහ 2006.09.25 දිනැති අංක 1464/5 දරණ අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ පළකරන ලද රෙගුලාසි මත පදනම්ව ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය ක්‍රියාත්මක වේ. සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය 1996 සමාජ සේවා අමාත්‍යාංශය යටතේ ආරම්භ කළ ව්‍යවස්ථාපිත ආයතනයකි. මෙම ආයතනය පිහිටුවා ඇත්තේ සමාජ ආරක්ෂණයේ එක් විෂය ක්ෂේත්‍රයක් වන වයස් ගතවීම සහ අකර්මණ්‍යවීම යන කරුණු පදනම් කොටගෙන රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපක් නොමැති පුද්ගලයන් හට රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපක හිමිකම ලබාදීමට මෙන් ම ජ්‍යෙෂ්ඨ පුරවැසිසමය සුරක්ෂිතව ගතකිරීම සඳහා මූල්‍ය රැකවරණයක් ලබා දීමට ය. ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ කාර්යභාරය වන්නේ රාජ්‍ය සේවයේ විශ්‍රාම වැටුප් නොලබන සියලු දෙනා වෙත විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ සැලසීම යි. මෙම විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය හරහා ස්වයං රැකියා නියුක්තිකයින්, පෞද්ගලික අංශයේ සේවා නියුක්තිකයින්, සමුපකාර සේවා නියුක්තිකයින්, විදේශ රැකියා නියුක්තිකයින්, රාජ්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩල සේවා නියුක්තිකයින්, කලාකරුවන්, දේශීය වෛද්‍යවරුන්, පූජ්‍ය පක්ෂය, ආදිවාසීන් ඇතුළු රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපක රැකවරණය අවශ්‍ය සියලු දෙනා ආවරණය වන පරිදි විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාවට නංවා ඇත. ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ අරමුණු වන්නේ ස්වයං රැකියාවල නියුතු තැනැත්තන්ට වයෝවෘද්ධ ව ගතකරන කාලයේ දී හෝ යම් අශක්ෂ්‍යතාවයකට පත් වූ විට, මෙම කාලයේ දී ඔවුන්ට සමාජ ආරක්ෂණය ලබාදීම, ස්වයං රැකියාවල නියුතු තැනැත්තන් මියගිය විට ඔවුන්ගේ යැපෙන්නන්ට සහන ලබාදීම, ස්වයං රැකියාවල නිරත තැනැත්තන්ට ඔහුගේ අදාළ වෘත්තීයවල යෙදෙන ලෙස දිරිමත් කිරීම හා ඔවුන්ගේ හැකියාවන් හා දක්ෂතා වැඩි දියුණු කිරීම, ස්වයං රැකියාවල යෙදෙන ලෙස තරුණයන් දිරිමත් කිරීම හා ඔවුන්ගේ හැකියාවන් හා දක්ෂතාව වැඩි දියුණු කිරීම, සකසුරුවම් වීම හා සම්පත් කළමනාකරණයේ ප්‍රතිලාභ පිළිබඳ ස්වයං රැකියාවල නිරත ජනතාව දැනුවත් කිරීම හා ඔවුන්ගේ ජීවන තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම

¹⁴ 11987 අංක 12 දරන ගොවි විශ්‍රාම වැටුප් සහ සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය පනත

¹⁵ 1990 අංක 23 දරන ධීවර විශ්‍රාම වැටුප් සහ සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය පනත

මෙන් ම සාමාන්‍යයෙන් ස්වයං රැකියාවල නියුතු තැනැත්තන්ගේ ජීවන තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම යි (ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය, 2017).

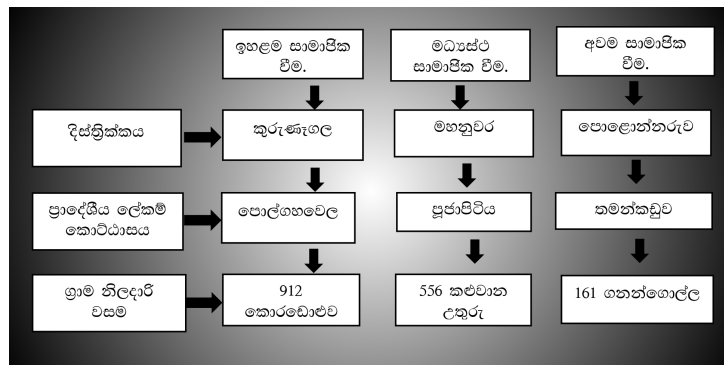
ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය හරහා වර්තමානය වන විට විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රම දෙකක් ක්‍රියාත්මක කරයි. සුරැකුම යෝජනා ක්‍රමය වයස අවුරුදු 18 ත් 59 ත් අතර පුද්ගලයින් සඳහා ක්‍රියාත්මක කරන අතර රුපියල් 1000 සිට සාමාජිකයින්ට වාරික ගෙවීමට ඇති හැකියාව මත ඕනෑම ප්‍රමාණයක විශ්‍රාම වැටුපක් ලබාගත හැකි ය. ආරස්ථාය යෝජනා ක්‍රමය වයස අවුරුදු 18 ට අඩු දරුවන් උදෙසා ක්‍රියාත්මක යෝජනා ක්‍රමයකි. ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය හරහා මෙම යෝජනා ක්‍රමවලට ප්‍රතිලාභ ලබා දෙනු ලබයි. වයස අවුරුදු 60 සිට ජීවිතාන්තය දක්වා විශ්‍රාම වැටුපක් ලබාදීම, දායකයා විශ්‍රාමිකයෙකු ලෙස අවුරුදු 80 දී මිය ගිය හොත්, කාලක්‍රමයා ජීවත්ව සිටි නම් දායකයාට අවුරුදු 80 සම්පූර්ණ වන තෙක් ඉතිරි කාලය සඳහා කාලක්‍රමයාට මාසික විශ්‍රාම වැටුප්, කාලක්‍රමයා නොමැති නම් දායකයාගේ පසු උරුමකරුවන්ට දායකයාගේ නමින් තැන්පත් ව ඇති ඉතිරි මුදලට සමාන එකවර ගෙවනු ලබන පාරිතෝෂිකයක්, ස්ථීර අර්ධඅබලතාවයකට පත් වූ විට වයස අනුව ගැළපූ පාරිතෝෂිකයක් සහ නියමිත පරිදි විශ්‍රාම වැටුපක්, ස්ථීර පූර්ණ අබලතාවයකට පත්වූ විට වයස අනුව ගැළපූ පාරිතෝෂිකයක් සහ ශුද්ධ දායක මුදල හෝ පූර්ණ අබලතාවයට පත්වූ දින සිට ජීවිතාන්තය දක්වා ගෙවනු ලබන මාසික විශ්‍රාම වැටුපක්, විශ්‍රාම වැටුපක ලැබීමට පෙර දායකයා මිය ගිය හොත් ඔවුන්ගේ යැපෙන්නන්ට එක් වර ගෙවනු ලබන පාරිතෝෂිකයක් හා ආරස්ථාය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ දරුවන් වෙත පහ වසර ගිණිවිද, අ.පො.ස (සා.පෙ) හා විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රවේශ යන අවස්ථාවල දී විශේෂ ප්‍රතිලාභ ලබා දීම සිදු කෙරේ. මෙම යෝජනා ක්‍රම සඳහා ග්‍රාම නිලධාරීන්, සමෘද්ධි සංවර්ධන නිලධාරීන්, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල, දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලයන්හි ස්ථාපිත කර ඇති ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ දිස්ත්‍රික් කාර්යාල හා ප්‍රධාන කාර්යාලය මගින් සාමාජිකත්වය ලබාගත හැකි අතර මහජන බැංකුව, ලංකා බැංකුව හා ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුවල සියලුම ශාඛා මගින් ද නම් කරන ලද ග්‍රාම නිලධාරීන්, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල, දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාල, සියලුම තැපැල් කාර්යාල හා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩල ප්‍රධාන කාර්යාල මගින් වාරික ගෙවීම සිදු කළ හැකි ය (අත්පොත. ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය).

ක්‍රමවේදය

අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රය.

මෙම පර්යේෂණය සඳහා අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රය ලෙස ග්‍රාම නිලධාරී වසම් තුනක් තෝරා ගන්නා ලදී. ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය මගින් ක්‍රියාත්මක විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ වැඩි වශයෙන් සාමාජික වී ඇති කුරුණෑගල, පොල්ගහවෙල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ 912 කොරඩොළුව ග්‍රාම නිලධාරී වසමේ ස්වයං රැකියාලාභීන් වන අතර මධ්‍යස්ථ වශයෙන්ම සමාජික වී ඇත්තේ මහනුවර පූජාපිටිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ 556 කළුතර උතුරු ග්‍රාම නිලධාරී වසමේ ස්වයං රැකියාලාභීන් ය. එමෙන් ම ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය මගින් ක්‍රියාත්මක විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ අඩු වශයෙන් සාමාජික වී ඇත්තේ පොලොන්නරුව, තමන්කඩුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ 161 ගන්නගොල්ල ග්‍රාම නිලධාරී වසමේ ස්වයං රැකියාලාභීන් (Sri Lanka Social Security Board, 2019) එම නිසා මෙම පර්යේෂණයේ අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රය ලෙස එම ප්‍රදේශ තෝරා ගන්නා ලදී.

රූප සටහන 2 : නියැදිය

නියැදිය

පොකුරු නියැදි ක්‍රමය ආශ්‍රයෙන් නියැදිය තෝරා ගන්නා ලදී. විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය සඳහා සාමාජිකත්වය ලබාසිටින ස්වයං රැකියාවල නිරතවන්නන් එක් පොකුරක් යටතට ගැනුණි. මෙය පොකුරු නියැදිම යටතේ බහුවිධ පොකුරු නියැදිමට අයත් වේග මෙහි දී ග්‍රාම නිලධාරීන්ගෙන් ලබාගන්නා තොරතුරු මත එක් ග්‍රාම නිලධාරී වසමකින් කාන්තා ස්වයං රැකියාලාභීන් විසි දෙනෙකු හා පුරුෂ ස්වයං රැකියාලාභීන් විසි දෙනෙකු ලෙස මුළු ස්වයං රැකියාලාභීන් 120 ක් ග්‍රාම නිලධාරී වසම් තුනෙන් නියැදියට ඇතුළත් කර ගනු ලැබිණි.

දත්ත රැස් කිරීමේ ක්‍රමවේදය

මෙම අධ්‍යයනය සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් පර්යේෂණයේ සත්‍යතාවය හා සාර්ථකත්වය සඳහා ප්‍රාථමික දත්ත මෙන් ම ද්විතීයික දත්ත භාවිතා කරන ලදී. සරල නිරීක්ෂණ, ප්‍රධාන දත්ත දායකයන් 19, ප්‍රශ්නාවලිය සහිත සමීක්ෂණ 100 ක් සහ ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා 10 මේ සඳහා සම්බන්ධ කර ගන්නා ලදී. ද්විතීයික දත්ත ලබා ගැනීම සඳහා කෘති, වාර්තා, පුවත්පත්, දත්ත සහිත ලේඛන, වෙනත් පර්යේෂකයන්ගේ පර්යේෂණ ලිපි හා පිළි ගත් වෙබ් අඩවි භාවිතා කෙරුණි.

අධ්‍යයනයට අදාළ ව දත්ත විශ්ලේෂණය ප්‍රධාන ක්‍රමවේදයන් දෙකක් යටතේ සිදු වේ.

1. ප්‍රමාණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය - SPSS (Statistical programme for social science) විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදය
2. ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය ක්‍රමය - අන්තර්විශ්ලේෂණ ක්‍රමය (Content analysis)

අධ්‍යයනයේ ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය සඳහා අන්තර් විශ්ලේෂණ ක්‍රමය ද ප්‍රමාණාත්මක දත්ත ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා SPSS සංඛ්‍යානමය විශ්ලේෂණ ශිල්ප ක්‍රමය අයත් විස්තරාත්මක සංඛ්‍යාන ක්‍රමවේදය (Descriptive Statistics) භාවිතා කර ඇත.

ප්‍රතිඵල හා විශ්ලේෂණය

අධ්‍යයනය ප්‍රධාන වශයෙන් අරමුණු දෙකක් යටතේ විශ්ලේෂණය කරන ලදී.

1. ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය මගින් සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීම සිදු කරන ක්‍රමවේදය අධ්‍යයනය කිරීම හා දායකත්ව විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය හඳුන්වා දීමේ දී අනුගමනය කරන ප්‍රචාරණ යන්ත්‍රණය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම.

2. රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපක් කෙරෙහි පවතින දැනුවත්භාවය හා විශ්වාසනීයත්වය අධ්‍යයනය කිරීම සහ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් හා සේවකයන් පිළිබඳ මහජන අදහස් අධ්‍යයනය කිරීම

යන අරමුණු සඳහා දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීම හා ප්‍රතිඵල ඉදිරිපත් කිරීම සිදු කරයි.

විචල්‍ය පිළිබඳව විශ්ලේෂණය

වගු සටහන අංක 4 : විචල්‍ය පිළිබඳව විස්තරාත්මක විශ්ලේෂණය

වර්ගය	විචල්‍යය	ප්‍රතිශතය (%)			
		K	K	K	එකතුව
ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය	පුරුෂ	16.7	16.7	16.7	50
	ස්ත්‍රී	16.7	16.7	16.7	50
වයස	අවුරුදු 18 ට අඩු	0	0	0.8	0.8
	අවුරුදු 18-40	9.2	14.2	15.8	39.2
	අවුරුදු 41-59	24.2	19.2	16.7	60.1
විවාහක අවිවාහක බව	විවාහක	30	32.5	31.7	94.2
	අවිවාහක	3.3	0.8	1.7	5.8
අධ්‍යාපන මට්ටම	අධ්‍යාපනය ලබා නැත	0	0	0.8	0.8
	5 වසර දක්වා	0	2.5	1.7	4.2
	8 වසර දක්වා	6.7	5	2.5	14.2
	සාමාන්‍ය පෙළ දක්වා	18.3	20	18.3	56.6
	උසස් පෙළ දක්වා	7.5	4.2	10	21.7

	උසස් අධ්‍යාපනය දක්වා	0.8	1.7	0	2.5
විශ්‍රාම වැටුප් සඳහා සාමාජික වීම	සාමාජික වීම	4.2	8.3	1.7	14.2
	සාමාජික නොවීම	29.2	25	31.2	85.4

වගු සටහන අංක 4 හරහා නියැදියේ විචල්‍යයන් පිළිබඳ ව විස්තර වේ. ඒ අනුව, සෑම දිස්ත්‍රික්කයකින් ම ස්ත්‍රීන් හා පුරුෂයන් 16.7% ක් ලෙස නියැදි සංයුතියට ඇතුළත් කර ඇත. රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවන පුද්ගලයන් අතරින් 6% ක් අවිවාහක පුද්ගලයන් වන අතර 94% ක් විවාහක පුද්ගලයන් වේ. නියැදි විශ්ලේෂණයට අනුව රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවන පුද්ගලයන් අතරින් අවුරුදු 18 ට අඩු පුද්ගලයන් 0.83% ක් ද අවුරුදු 18 න් 40 න් අතර පුද්ගලයන් 39.17% ක් ද අවුරුදු 41 න් 60 න් අතර 60% ක පුද්ගලයන් ප්‍රමාණයක් ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමයෙන් ආවරණය නොවේ. මෙම විශ්ලේෂණයට අනුව උසස් අධ්‍යාපනය ලැබූ 2.5% ක ප්‍රමාණයක් ද උසස්පෙළ දක්වා අධ්‍යාපනය ලැබූ 21.7% ප්‍රමාණයක් ද සාමාන්‍ය පෙළ දක්වා අධ්‍යාපනය ලැබූ 56.7% ක ප්‍රමාණයක් ද 8 වසර දක්වා අධ්‍යාපනය ලැබූ 14.2% ප්‍රමාණයක් ද පහ වසර දක්වා අධ්‍යාපනය ලැබූ 4.2% ප්‍රමාණයක් ද අධ්‍යාපනයක් නොලැබූ 0.8% ක ප්‍රමාණයක් ද වර්තමානය වන විට රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවේ. ප්‍රස්තාර සටහන අංක 4.3 ට අනුව රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවන්නන්ගෙන් වැඩි පිරිසක් සාමාන්‍ය පෙළ දක්වා අධ්‍යාපනය ලබා ඇත.

තවද, මෙම අධ්‍යයනය සඳහා ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමයට සාමාජිකයන් බඳවා ගනු ලබන නිලධාරීන් වන දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන් 26.7 % ක්, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලවල සමාජ සේවා නිලධාරීන් 13.3% ක්, ආර්ථික සංවර්ධන නිලධාරීන් 13.3% ක්, සමෘද්ධි සංවර්ධන නිලධාරීන් 20% ක්, ග්‍රාම සේවා නිලධාරීන් 20% ක ප්‍රමාණයක් විශ්ලේෂණය කරනු ලබයි.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය මගින් සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමට සිදු කරන ක්‍රමවේදය අධ්‍යයනය කිරීම හා දායකත්ව විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය හඳුන්වාදීමේදී අනුගමනය කරන ප්‍රචාරණ යන්ත්‍රණය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය හරහා ක්‍රියාත්මක විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම සඳහා සමෘද්ධි සංවර්ධන නිලධාරීන්, සමාජ සේවා නිලධාරීන්, සංවර්ධන නිලධාරීන් හා ග්‍රාම නිලධාරීන් හරහා බඳවා ගැනීම් සිදු කරනු ලබයි. එමෙන් ම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය මගින් මෙන්ම ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ ප්‍රධාන කාර්යාල මගින් හා දිස්ත්‍රික් කාර්යාල හරහා සාමාජිකයන් බඳවා ගනු ලබන අතර බලය ලත් අලෙවි නියෝජිතයන් හරහා ද සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීම සිදු කරයි (ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය, 2020).

මෙතෙක් සිදුකර ඇති බඳවා ගැනීම්

වගු අංක 6 ට අනුව 1996 සිට මේ දක්වා කුරුණෑගල, මහනුවර හා පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කවල ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය හරහා ක්‍රියාත්මක විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා සඳහා

සාමාජික වූ සාමාජිකයන් සංඛ්‍යාව පෙන්නුම් කරයි. එමෙන්ම 2019 හා 2020.8.31 දක්වා කුරුණෑගල, මහනුවර හා පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කවල සාමාජික බඳවාගැනීම් පෙන්නුම් කරයි.

වගු සටහන අංක 6 : බඳවා ගත් සාමාජිකයන් සංඛ්‍යාව

වසර	දිස්ත්‍රික්කය		
	කුරුණෑගල	මහනුවර	පොළොන්නරුව
2019	4310	1972	36
2020-2020.8.31 දක්වා	1028	342	2
මුළු බඳවාගැනීම්	120281	62998	1772

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය (2020)

මෙම සාමාජිකයන් බඳවාගනු ලබන්නේ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ ප්‍රධාන කාර්යාලය මගින් සහ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ දිස්ත්‍රික් කාර්යාල මගින් සිදුකරන සෘජු බඳවාගැනීම් යටතේ රාජ්‍ය නිලධාරීන් මෙන්ම අලෙවි නියෝජිතයන් මාර්ගයෙන් සිදුකරන බඳවා ගැනීම් තුළිනි. ඉහත වගු සටහන අංක 5 ට අනුව වැඩිම බඳවාගැනීම් කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයෙන් මධ්‍ය බඳවා ගැනීම් මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයෙන් අවම බඳවා ගැනීම් පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කයෙන් සිදු කර ඇත. පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කය සඳහා ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරියෙකු නොසිටීම ද බඳවා ගැනීම් අඩු වීමට හේතු වී ඇත. අදාළ දිස්ත්‍රික්ක තුළ සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන් සිදුකරන ලබන වැඩසටහන් සහ බඳවා ගැනීම් සිදු කරනු ලබන ක්‍රමවේදය මත සාමාජිකයන් කොපමණ ප්‍රමාණයක් මෙම විශ්‍රාම වැටුප් සැලසුම් ක්‍රම සඳහා සාමාජිකවන්නේ ද යන්න තීරණය වේ. අදාළ දිස්ත්‍රික්ක තුළ සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමට කටයුතු කිරීම හා අදාළ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන් සතු වන අතර ඒ සඳහා ඔවුන් දිස්ත්‍රික්කය පුරා තම රාජකාරි කටයුතු සිදුකරයි.

වගු සටහන අංක 7 : ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාස හා ග්‍රාම නිලධාරී වසම්

දිස්ත්‍රික්කය	ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාස ප්‍රමාණය	ග්‍රාම නිලධාරී වසම් ප්‍රමාණය
කුරුණෑගල	30	1610
මහනුවර	20	1188
පොළොන්නරුව	07	295

මූලාශ්‍රය : <http://www.moha.gov.lk> (2020)

ඉහත අංක 6 සහ 7 වග සටහන් සැසඳීමේ දී ඒ ඒ දිස්ත්‍රික්කවල 2019 වසරේ බඳවාගැනීම් හා ග්‍රාම නිලධාරී වසම් ප්‍රමාණය පහත පරිදි දැක්විය හැක.

වග සටහන අංක 8 : 2019 වසරේ බඳවාගැනීම් හා ග්‍රාම නිලධාරී වසම් ප්‍රමාණය

විස්තරය	දිස්ත්‍රික්කය		
	කුරුණෑගල	මහනුවර	පොළොන්නරුව
ග්‍රාම නිලධාරී වසම් ප්‍රමාණය	1610	1188	295
2019 සාමාජික බඳවාගැනීම්	4310	1972	36

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය, 2019. <http://www.moha.gov.lk>, (2020)

ඉහත වග සටහනට 7 ට අනුව 2019 වර්ෂයේ අවම වශයෙන් එක් ග්‍රාම නිලධාරී වසමකට එක් පුද්ගලයකු ලෙස හෝ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමයට සාමාජික වී නොමැති දිස්ත්‍රික්කය ලෙස පොළොන්නරුව දැක්විය හැකි ය. මහනුවර සහ කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයන්හි සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමේ යම් ප්‍රගතියක් ඇති අතර එයට හේතුව ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමයට සාමාජිකයන් බඳවා ගනු ලබන රාජ්‍ය නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීමේ ක්‍රමවේදය යි. උදාහරණ ලෙස වැඩිම සාමාජිකයන් පිරිසක් ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමයට බඳවාගෙන ඇති කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයට අදාළ දැනුවත් කිරීමේ වැඩ වැඩසටහන් පහත පරිදි සිදුකර ඇත.

☐ ජංගම වැඩසටහන් පැවැත්වීම

☐ ක්ෂේත්‍ර නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීම

- ❖ මුල් ළමාවිය නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීම
- ❖ සංස්කෘතික නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීම
- ❖ මානව සම්පත් සංවර්ධන නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීම
- ❖ දිස්ත්‍රික් කාර්යාලයේ ක්ෂේත්‍ර නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීම

☐ පෙර පාසල් පාලිකාවන් දැනුවත් කිරීම් මෙලෙස පැවැත් වූ වැඩසටහන් වේ.

එමෙන් ම මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයට අදාළව දිස්ත්‍රික්ක තුළ දැනුවත් කිරීම් හා බඳවා ගැනීම් සිදුකර ඇති අතර එහි දී විවිධ රාජ්‍ය නිලධාරීන් විසින් බඳවාගැනීම් සිදු කර ඇත. ඔවුන්,

- ❖ ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරුන්
- ❖ සමෘද්ධි කළමනාකරුවන්

- ❖ සමාජ සේවා නිලධාරීන්
- ❖ සමාජ සංවර්ධන සහකාරවරුන්
- ❖ පරිපාලන ග්‍රාම නිලධාරීන්
- ❖ සංවර්ධන නිලධාරීන්
- ❖ සමෘද්ධි සංවර්ධන නිලධාරීන්
- ❖ ග්‍රාම නිලධාරීන්
- ❖ රාජ්‍ය කළමනාකරණ සහකාර

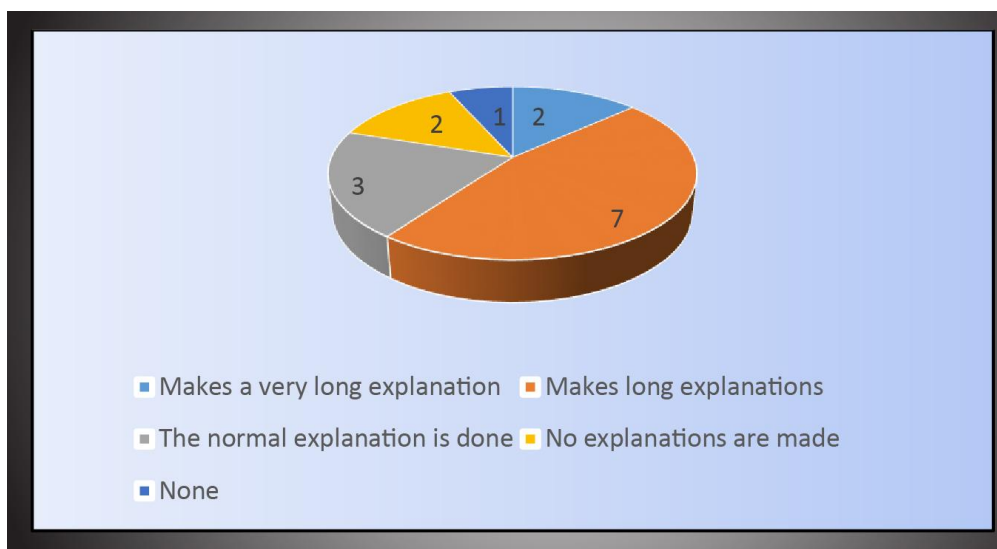
ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. ඒ හරහා මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ වැඩි බඳවා ගැනීම් ප්‍රමාණයක් සිදු කර ඇත.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ සාමාජිකයන් බඳවා ගනු ලබන්නේ ග්‍රාම නිලධාරීන්, සංවර්ධන නිලධාරීන්, සමෘද්ධි සංවර්ධන නිලධාරීන් හා නියෝජිතයින් මගිනි. මෙහි දී මූලික වශයෙන් අදාළ නිලධාරීන් දැනුවත් කරනු ලබන්නේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල හරහා සිදුකරනු ලබන කොට්ඨාස දින රැස්වීම මගිනි. නමුත් විවිධ දැනුවත් කිරීම් සිදුකොට සාමාජිකයන් බඳවා ගන්නා නිලධාරීන් ප්‍රමාණය වැඩි කොට එම නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීම හරහා මහනුවර සහ කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමේ ප්‍රගතියක් පෙන්නුම් කර ඇත. එය කුරුණෑගල, මහනුවර හා පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්ක සංසන්දනය කිරීමෙන් පැහැදිලි වේ.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ සැකසුම් ක්‍රම සඳහා සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමට ග්‍රාමීය මට්ටමෙන් හෙවත් බිම් මට්ටමේ නිසි බලධාරියෙකු නොමැති බැවින් සහ නිසි වගකීමක් සහිත නිලධාරීන් නොමැති කම බඳවා ගැනීම් අවම වීමට හේතුවේ. එයට හේතුව ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම සඳහා නිලධාරීන් සාමාජිකයන් බඳවා නොගැනීම යි. මෙම විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමවේදයට සාමාජිකයන් ස්වේච්ඡාවෙන් සාමාජික නොවන අතර බඳවා ගැනීම් සිදු කළ යුතු ය. ඒ සඳහා නිසි බඳවා ගැනීම් ක්‍රමවේදයක් පැවතිය යුතු ය. බඳවා ගැනීම් සිදු කිරීමේ දී ඒ සඳහා නිශ්චිත ක්‍රමවේදයක් තිබිය යුතු අතර, එය ග්‍රාමීය මට්ටම හෙවත් බිම් මට්ටම දක්වා වූ විට දී පැවතීම සාමාජිකයන් බඳවාගැනීම ඉහළ නැංවීමට බලපාන ඉතා වැදගත් සාධකයකි.

බඳවා ගැනීමේ දී ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීම් සිදු කිරීම

බඳවා ගැනීම් සිදු කරන ක්‍රමවේදය අධ්‍යයනය කිරීමේ දී රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවන්නන් වෙත ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීම් සිදු කරන ආකාරය ඉතා වැදගත් ය. පැහැදිලි කිරීම් සිදුකරන ආකාරය මත රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවන්නන් ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමයට සාමාජික වනවා ද නැද්ද යන්න තීරණය කිරීමට විශාල බලපෑමක් එල්ල කරනු ලබයි. අධ්‍යයනය සිදු කළ දිස්ත්‍රික්කයන්හි ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීම් සිදු කර ඇති ආකාරය පහත වගු සටහනින් දක්වයි.

මූලාශ්‍රය: නියැදි සමීක්ෂණය (2020)

ප්‍රස්තාර සටහන් අංක 2 ට අනුව මෙම විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමයට සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමේ දී නිලධාරීන් 13% ක් ඉතා දීර්ඝ පැහැදිලි කිරීම් ද නිලධාරීන් 47% ක් දීර්ඝ පැහැදිලි කිරීම් ද නිලධාරීන් 20% ක් සාමාන්‍ය පැහැදිලි කිරීම් ද නිලධාරීන් 13% ක් පැහැදිලි කිරීම් සිදු නොකිරීම හරහා ද සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමට දැනුවත් කිරීම් සිදු කොට ඇත. මේ අනුව වැඩිම නිලධාරීන් පිරිසක් දීර්ඝ පැහැදිලි කිරීම් සිදුකර ඇති අතර රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවන්නන්ට සිදු කරන පැහැදිලි කිරීම් සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීම සිදු කරන ක්‍රමවේදය සාර්ථක අසාර්ථකභාවයට බලපානු ලබන ප්‍රධාන සාධකයක් ලෙස හැඳින්විය හැකිය.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන් මෙන්ම ප්‍රාදේශීය මට්ටමෙන් සාමාජිකයන් බඳවාගනු ලබන නිලධාරීන් සාමාජිකයන් බඳවාගැනීම සඳහා විවිධ ක්‍රමවේදයන් අනුගමනය කරනු ලබයි. එහි දී ඔවුන් අනුගමනය කරනු ලබන ක්‍රමවේද මත සාමාජිකයන් බඳවාගැනීම වර්ධනය වීම හෝ අවම වීම තීරණය වේ. එහිදී සාමාජිකයන් වැඩිම පිරිසක් බඳවා ගෙන ඇති කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේත් මධ්‍යම සාමාජික සංඛ්‍යාවක් බඳවාගෙන ඇති මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේත් අවම සාමාජිකයන් ප්‍රමාණයක් බඳවාගෙන ඇති පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කයේත් සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමට නිලධාරීන් අනුගමනය කර ඇති ආකාරය එකිනෙකට වෙනස් වේ. එය පහත සම්මුඛ සාකච්ඡා හරහා නිලධාරීන් දැක්වූ අදහස් තුළින් සනාථ කරගත හැකිය.

කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ සම්මුඛ සාකච්ඡා අංක 5 හරහා අදහස් දැක්වූ දත්තදායකයා

මෙම විශ්‍රාම වැටුපට දායක වීම නිසා සාමාජිකයෙකු වයස්ගත වූ පසු තමාට මාසිකව විශ්‍රාම වැටුපක් හිමි වීමේ ඇති වැදගත්කම පැහැදිලි කරලා තමයි අපි මේකට බඳවාගන්නේ. ඒත් එක්කම තරුණ කොටස් මෙම විශ්‍රාම වැටුපට දායක කරගැනීමට අපි වැඩි උනන්දුවක් දක්වනවා. (සම්මුඛ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර දත්ත, සමාදේශි සංවර්ධන නිලධාරී, ස්ත්‍රී, 2020).

කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ සම්මුඛ සාකච්ඡා අංක 12 හරහා අදහස් දැක්වූ දත්තදායකයා

ආරස්සාව හා සුරැකුම යන රක්ෂණ ඔප්පු දෙක පිළිබඳ කාර්යාලයට පැමිණෙන හා රැස්වීම්වලදී කරුණු ඉදිරිපත් කර මෙහි ප්‍රයෝජන හා ඉදිරිය ගැන පැහැදිලි කර දීම තුළින් ඔවුන්ගේ අදහස් වලට

සවන් දී කැමැත්ත මත තමයි දායක කරගන්නේ (සම්මුඛ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර දත්ත, ග්‍රාම නිලධාරී, ස්ත්‍රී, 2020).

මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ සම්මුඛ සාකච්ඡා අංක 8 හරහා අදහස් දැක්වූ දත්තදායකයා

සාමාජිකයන් දැනුවත් කිරීමේ දී එහි ප්‍රතිලාභ පිළිබඳ විධිමත්ව පැහැදිලි කිරීම තමයි මූලිකම සිදු කරන්නේ (සම්මුඛ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර දත්ත, සංවර්ධන නිලධාරී, ස්ත්‍රී, 2020).

මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ සම්මුඛ සාකච්ඡා අංක 10 හරහා අදහස් දැක්වූ දත්තදායකයා

පුද්ගලයින් පුද්ගලිකව මුණ ගැසී මෙම විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය සඳහා අවබෝධයක් ලබාදීම හරහා බඳවා ගැනීම සිදු කිරීම කරන්නේ (සම්මුඛ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර දත්ත, ග්‍රාම නිලධාරී, පුරුෂ, 2020).

පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කයේ සම්මුඛ සාකච්ඡා අංක 3 හරහා අදහස් දැක්වූ දත්තදායකයා

කාර්යාලයට එන සාමාජිකයන් දැනුවත් කර ප්‍රතිලාභ පිළිබඳ දැනුමක් ලබාදීම ඔවුන් උනන්දු කිරීම හරහා තමයි අපි බඳවාගැනීම් සිද්ධ කරන්නේ (සම්මුඛ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර දත්ත, කළමනාකරණ සහකාර, ස්ත්‍රී, 2020).

මෙම අදහස් දැක්වීමේ දී විශේෂත්වයක් වනුයේ පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කයේ ග්‍රාමීය මට්ටමේ අදාළ නිලධාරීන් ඒ පිළිබඳ නිසි අදහස් දැක්වීමක් සිදු නොකිරීමත් විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම පිළිබඳ දැනුවත් වීමකින් පසු නොවීම හා බඳවා ගැනීම පිළිබඳ නිශ්චිත අදහසක් නොමැතිව පසු වීමයි. එම හේතුව පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කයේ විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම සඳහා සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීම අවම වී පවතී. එමෙන්ම කුරුණෑගල හා මහනුවර යන දිස්ත්‍රික්කයන්හි පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කයට වඩා ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ නිලධාරීන් සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීම සඳහා ක්‍රියාශීලීව කටයුතු කරන බවත් ඒ හරහා ඔවුන් වැඩි සාමාජිකයන් ප්‍රමාණයක් බඳවාගෙන ඇති බවත් මේ සඳහා එම නිලධාරීන්ගේ කැපවීම, ක්‍රියාශීලීත්වය, දැනුවත් කරණු ලබන ආකාරය මෙන්ම සාමාජිකයින් බඳවාගැනීමට අනුගමනය කරනු ලබන ක්‍රමවේදය බලපාන බවත් පැහැදිලි වේ.

ප්‍රචාරණ යන්ත්‍රණය

ඕනෑම ආයතනයක තම සාමාජික පිරිස එසේත් නැතිනම් පාරිභෝගික පිරිස වර්ධනය කරගැනීම ප්‍රධාන අරමුණකි. ඒ සඳහා ඔවුන් විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලබන අතර එහිදී ප්‍රචාරණය සඳහා මූලිකත්වයක්වය ලබාදෙයි. ආයතනයක් හා ගනුදෙනුකරුවන් අතර විශ්වාසයක් ඇති කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ දී අලෙවිකරණ සන්නිවේදනය හෙවත් ප්‍රචාරණය අත්‍යවශ්‍ය සාධකයකි (Frankelivs,1997). ප්‍රචාරණය දුර්වල ආයතන අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ අර්බුදවලට මුහුණ දෙනු ලබන අතර ආයතනයේ පැවැත්මට ප්‍රචාරණය දැඩි ලෙස බලපායි. එයට ප්‍රධාන හේතුව ප්‍රචාරණය මගින් ආයතනය සහ එහි නිෂ්පාදන පිළිබඳව හොඳ දැනුමක් ලබාදීමත් ආයතනය පිළිබඳ ගනුදෙනුකරුවන් දැනුවත් කිරීමත් ය (Iyer,Sobermanu & Villas-Boas, 2005).

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳ ප්‍රවර්ධනය සහ ප්‍රචාරණ කටයුතු සැලසුම් කිරීම හා මෙහෙයවීම සමාජ ආරක්ෂණ අංශය හරහා සිදුකරනු ලබන අතර ඒ හරහා මෙම යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කරන නිලධාරීන් හා ඉලක්ක ගත ප්‍රජාව දැනුවත් කරයි (වාර්ෂික ගිණුම් වාර්තාව,2018). මේ සඳහා සියලු දිස්ත්‍රික්කවල පිහිටුවා ඇති කාර්යාල 25 සහ එහි සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන් සම්බන්ධ කර ගනු ලබයි. සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන් ඔවුන්ට අදාළ ප්‍රදේශයේ රාජ්‍ය නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීම හා ඔවුන් සමග ප්‍රචාරණ ක්‍රියාවලිය හෙවත් ප්‍රවර්ධනය කටයුතු සිදුකරයි. මීට අමතර ව ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය ගුවන් විදුලි වැඩසටහන්, සමාජ ජාල මාධ්‍ය, රූපවාහිනී ප්‍රචාරණ වැඩසටහන්,

පෝස්ටර් වැනි නිර්මාණ මෙන් ම ජංගම වැඩසටහන් හරහා තම ප්‍රචාරණ ක්‍රියාවලිය සිදු කරයි. එමෙන් ම ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය හරහා වාර්ෂිකව ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන් ද ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි.

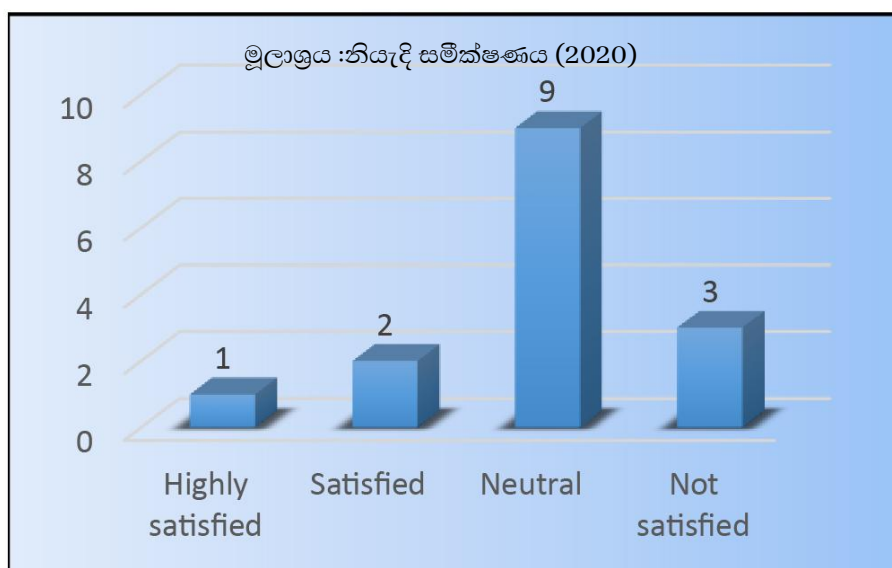
වගු අංක 9 : ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය ක්‍රියාත්මක කළ ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන්

වසර	විස්තරය	සංඛ්‍යාව
2015	විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන්	64
2016	විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන්	82
2017	විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන්	97

මූලාශ්‍රය : වාර්ෂික ගිණුම් වාර්තාව (2018); වාර්ෂික ගිණුම් වාර්තාව (2017); වාර්ෂික ගිණුම් වාර්තාව (2016); වාර්ෂික ගිණුම් වාර්තාව (2015)

ප්‍රචාරණය පිළිබඳ නිලධාරීන්ගේ අදහස

ප්‍රස්තාර සටහන අංක 3 : ප්‍රචාරණය පිළිබඳ නිලධාරීන්ගේ තෘප්තිමත්භාවය

ප්‍රස්තාර සටහන අංක 2 : පැහැදිලි කිරීම් සිදුකර ඇති ආකාරය.

ප්‍රස්තාර සටහන් අංක 3 ට අනුව ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ ප්‍රචාරණ කටයුතු පිළිබඳ විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම සඳහා සාමාජිකයින් බඳවාගන්නා 6.7% ක නිලධාරීන් පිරිසක් ඉතා තෘප්තිමත් අතර 13.3% ක නිලධාරීන් තෘප්තිමත් ය. වැඩි පිරිසක් සාමාන්‍ය තෘප්තියකින් පසුවන අතර එය 60% ක ප්‍රමාණයකි. ප්‍රචාරණ කටයුතු පිළිබඳ 20% ක ප්‍රමාණයක් තෘප්තිමත්භාවයකින් පසු වන්නේ නැත. එමෙන් ම දිස්ත්‍රික්ක මට්ටමින් ප්‍රචාරණ

කටයුතු සිදු කරනු ලබන දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන්ටද ගැටලු මතු වී ඇත. මේ බව සම්මුඛ සාකච්ඡා අංක 2 තුළින් අදහස් දක්වන ලද පුරුෂ දත්ත දායකයාගේ පහත ප්‍රකාශය අනුව තවදුරටත් සනාථ කළ හැකි ය.

“අපේ සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන් ඉන්නේ 2 යි. නමුත් ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලවල පවත්වන කොට්ඨාස රැස්වීම් පවත්වන්නේ එකම දිනේක. එතකොට දැනුවත් කරන්න තව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය රැස්වීමකට යන්න බෑ” (සම්මුඛ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර දත්ත, දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරී, පිරිමි, 2020).

මේ ආකාරයෙන් පවතින ගැටලු හා පවතින දුර්වල ප්‍රචාරණ කටයුතු හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ පිළිබඳ විශාල පිරිසක් දැනුවත් වී නොමැත.

වගු සටහන අංක 10 : ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ පිළිබඳ දැනුවත් වී ඇති ආකාරය

දැනුවත් වූ ආකාරය	Frequency	Valid Percent
රාජ්‍ය නිලධාරීන් මගින්	16	13.3
අසල්වැසින් මගින්	4	3.3
ජනමාධ්‍ය මගින් (රූපවාහිනී, ගුවන්විදුලි, පුවත්පත්)	9	7.5
ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය මගින්	2	1.7
වෙනත් ක්‍රමයක් මගින්	6	5.0
දැනුවත් නොමැති	83	69.2
එකතුව	120	100.0

මූලාශ්‍රය : නියැදි සමීක්ෂණය (2020)

මෙම වගු සටහන් අංක 9 ට අනුව සුවිශේෂී කරුණු වන්නේ 69.2% ක් ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය පිළිබඳ නොදැන සිටීම යි. එයට ප්‍රධාන හේතුව වී ඇත්තේ ප්‍රචාරණ ක්‍රමයේ දුර්වලතාවය යි. එමෙන්ම වැඩිම පිරිසක් විශ්‍රාම වැටුප් පිළිබඳ දැනුවත් වී ඇත්තේ රාජ්‍ය නිලධාරීන් මගිනි. එනම් ග්‍රාම නිලධාරීන්, සංවර්ධන නිලධාරීන් හා සමෘද්ධි සංවර්ධන නිලධාරීන් ඇතුළු රාජ්‍ය නිලධාරීන් හරහා ය. එමෙන් ම ජනමාධ්‍ය හරහා 7.5% ප්‍රමාණයක්ද අසල්වැසින් මගින් 3.3% ක ප්‍රමාණයක් ද ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය මගින් 1.7% ක ප්‍රමාණයක් මෙම විශ්‍රාම වැටුප් පිළිබඳ දැනුවත්ව ඇත. එම දැනුවත් වූ පිරිස ඉතා සීමිත පිරිසකි. මෙම වගු සටහන අනුව දක්වා ඇති දත්ත සටහන් අනුව පැහැදිලි වන්නේ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය ක්‍රියාත්මක ප්‍රචාරණය යාන්ත්‍රණය අසාර්ථක වී ඇති බව යි.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය හා අනෙකුත් රාජ්‍ය යන්ත්‍රණයන් අතර සම්බන්ධීකරණය

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය මගින් හඳුන්වා දෙනු ලබන විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම හඳුන්වා දීම වර්ධනය කිරීමට එසේත් නැති නම් අලෙවි වන ප්‍රමාණය වැඩි කිරීමට ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය, දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාල හා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල අතර මනා සම්බන්ධීකරණයක් පැවතිය යුතු ය. එමෙන් ම එම ආයතනයන්හි නිලධාරීන් අතර මනා සම්බන්ධතාවයක් තිබිය යුතු ය. එය වඩාත් සාර්ථක සම්බන්ධීකරණ ක්‍රියාවලියක් වීමට නම් නෛතික ආචරණයක් පැවතිය යුතුය. එමගින් අලෙවිකරණ ක්‍රමය සාර්ථක ව ප්‍රාදේශීය මට්ටම දක්වා ව්‍යාප්ත කිරීමේ හැකියාවක් පවතී. මෙහි දී සුවිශේෂී කරුණ වන්නේ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන් දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලයේ හා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලවල නිලධාරීන් සමඟ ඇති කරනු ලබන සම්බන්ධතාවය යි. එම සබඳතාවය වඩාත් ශක්තිමත් වීමට නම්, එම සම්බන්ධතා අඛණ්ඩ පැවතිය යුතු අතර දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන් ඉවත්වීම හා ස්ථාන මාරුවීම් සම්බන්ධතා පද්ධති වීමට හේතු වේ. කුරුණෑගල හා මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ මෙම විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම සඳහා සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීම ඉහළ මට්ටමක පැවැත්වීමටත් පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කයේ අවම මට්ටමක පැවැත්වීමටත් මෙම ක්‍රියාවලිය හේතු වී ඇත. එමෙන් ම පවතින සම්බන්ධතා හරහා රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගෙන් ලැබෙන සහයෝගය මෙම විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම සඳහා සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීම කෙරෙහි බලපාන බව සම්මුඛ සාකච්ඡා අංක 4 මගින් අදහස් දැක් වූ ස්ත්‍රී දත්තදායකයාගේ අදහස් තුළින් සනාථ වේ.

“ප්‍රාදේශීය ලේකම්තුමා ටාගට් දෙනවා අනිවාර්යෙන්ම බඳවා ගන්න ඕන කියලා. බඳවා ගැනීම් ඉහළ යන්න ප්‍රධාන හේතුව විදිහට ඒක දකින්න පුළුවන්” (ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර දත්ත, දත්ත දායක, ස්ත්‍රී, 2020).

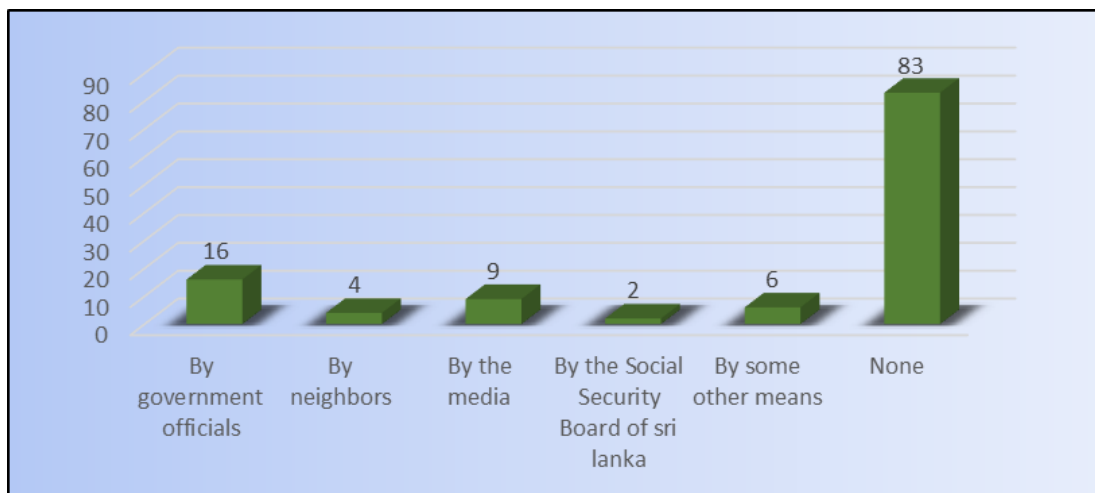
මෙසේ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය හා ඒ හා සම්බන්ධ විය හැකි රාජ්‍ය ආයතන සම්බන්ධීකරණය කළ යුතු අතර ඒ හරහා අලෙවි ජාලයක් ගොඩනගා ගැනීමට හැකියාවක් පවතී. පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කයේ සාමාජික බඳවාගැනීම් අවම වීමට අලෙවිකරණ ක්‍රියාවලියේ පවතින ගැටලු මෙන් ම දැනුවත් වීම හා දැනුවත් කිරීම පිළිබඳ ගැටලුවක් බව සම්මුඛ සාකච්ඡා අංක 16 පුරුෂ දත්තදායකයා දැක් වූ අදහස් හරහා සනාථ වේ.

“දිස්ත්‍රික් ලේකම්තුමාවන් හරියට දැනුවත් වෙලා නෑ. එතුමට උනන්දුව තියනවා. ඉතා හොඳ විශ්‍රාම වැටුපක් කියන එක සහ ඉතා හොඳ වැඩසටහනක් එක තමයි එතුමාගේ අදහස” (සම්මුඛ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර දත්ත, දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරී, පුරුෂ, 2020).

මේ ප්‍රකාශයට අනුව පැහැදිලි වන්නේ අදාළ රාජ්‍ය යන්ත්‍රණය පවා මේ පිළිබඳ නිවැරදි ලෙස දැනුවත් වී නොමැති බව යි. එය මෙම විශ්‍රාම වැටුප් අලෙවි ක්‍රමයේ දුර්වලතාවයකි. මෙයට ප්‍රධාන ලෙස නිලධාරීන් නොමැතිකම මෙන් ම ඔවුන්ගේ මාරු වීම් හා රැකියාව ඉවත් වීම බලපා ඇත. මේ හේතුවෙන් නිවැරදි සම්බන්ධීකරණ ජාලයක් මෙන් ම අලෙවි ජාලයක් ගොඩනගා ගැනීමේ මාර්ගය ඇහිලී ඇත. මෙය ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම සඳහා සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීම අවම වීමට බලපාන ප්‍රධාන හේතුවක් වී ඇත.

රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපක් කෙරෙහි පවතින දැනුවත්භාවය හා විශ්වසනීයත්වය අධ්‍යයනය කිරීම සහ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් හා සේවකයන් පිළිබඳ මහජන අදහස් අධ්‍යයනය කිරීම

ප්‍රස්තාර සටහන අංක 4 : ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් පිළිබඳ දැනුවත් වීම

මූලාශ්‍රය : නියැදි සමීක්ෂණය (2020)

රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවන්නන් ගෙන් වැඩි පිරිසක් ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳ දැනුවත් නැත. එය ප්‍රතිශතයක් ලෙස 69.2% කි. රාජ්‍ය නිලධාරීන් මගින් ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳ දැනුවත් වූවන් ඇත්තේ 13.3% ප්‍රතිශතයකි. එම දැනුවත්වීම් ග්‍රාම නිලධාරීන්, සමෘද්ධි සංවර්ධන නිලධාරී හා ආර්ථික සංවර්ධන නිලධාරීන් හරහා සිදු වී ඇති අතර අසල්වැසියන් මගින් 3.3% ක පිරිසක් ද මාධ්‍ය මගින් 7.5% ක පිරිසක් ද සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් මගින් 1.7% ක පිරිසක් ද වෙනත් ක්‍රම මගින් 5% ක පිරිසක් ද ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳ දැනුවත් ව ඇත.

ඒ අනුව විශ්‍රාම වැටුප් සඳහා සාමාජිකත්වය ලබා ගැනීමට මූල්‍ය සාක්ෂරතාවයක් හා විශ්‍රාම වැටුප් අවශ්‍යතාවයක් පැවතිය ද විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම පිළිබඳ දැනුවත්භාවය හා නිවැරදිව දැනුවත් වීම් සිදු නොවීම සාමාජිකත්වය අවම වීමට බලපායි. මේ බව ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා අංක 2 න් අදහස් දක්වන ලද ස්ත්‍රී දත්තදායකයාගේ පහත ප්‍රකාශය අනුව තවදුරටත් සනාථ කළ හැකි ය.

“අවුරුදු 18 වෙද්දි ගන්න පුළුවන්. බයවෙන්න එපා මේව නතර වෙන්නේ නෑ මේවා රජයේ ඒවා කියලා කිව්වා. ප්‍රතිලාභ පැහැදිලි කිරීමක් කරේ නෑ හුඟක්. පෙන්නන් එකක් දෙනවා කියලා කිව්වා” (ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර දත්ත, දත්තදායක, ස්ත්‍රී, 2020).

වගු සටහන අංක 11 : කල්පිත පරීක්ෂාව: දැනුවත්භාවය හා සාමාජිකත්වය ලබා නොගැනීම

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	44.429 ^a	1	.000		
Continuity Correction ^b	40.731	1	.000		
Likelihood Ratio	46.865	1	.000		
Fisher's Exact Test				.000	.000
Linear-by-Linear Association	44.059	1	.000		
N of Valid Cases	120				

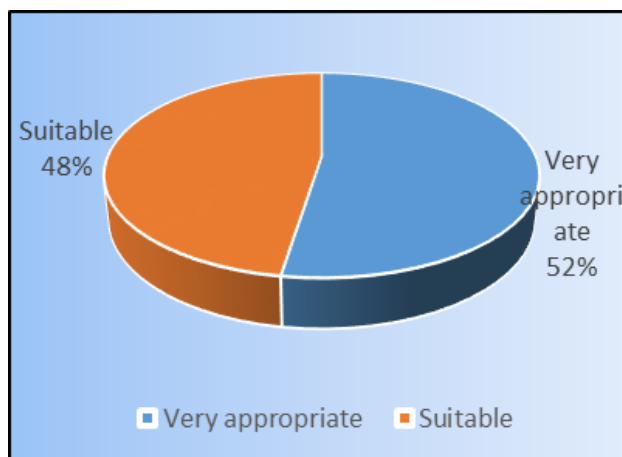
95% විශ්වාස මට්ටමක් යටතේ මෙම වගු අගය 0.015 ට වඩා අඩු අගයක් ගන්නා නිසා H_0 ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට සාධක පවතී.

නිගමනය- රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවන්නන්ගේ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය පිළිබඳ දැනුවත්භාවය හා ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය සඳහා සාමාජිකත්වය ලබා නොගැනීම අතර සම්බන්ධයක් පවතී.

මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය සඳහා සාමාජිකත්වය ලබාගැනීම සඳහා රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවන්නන්ගේ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳ දැනුවත්භාවය බලපානු ලබන බව යි. ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳ දැනුවත් පුද්ගලයන් මෙම විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය හා සම්බන්ධ වේ.

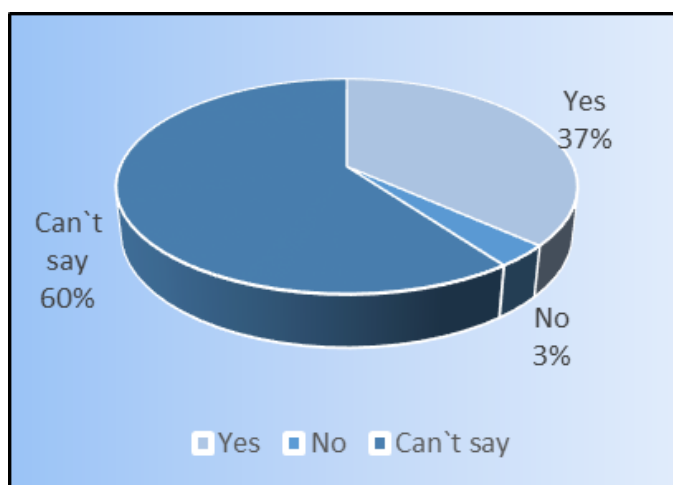
රජය මගින් විශ්‍රාම වැටුපක් ක්‍රියාත්මක කිරීම හා හඳුන්වාදෙනු ලබන විශ්‍රාම වැටුප් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වීම

ප්‍රස්තාර සටහන අංක 5 : විශ්‍රාම ක්‍රියාත්මක කිරීම

මූලාශ්‍රය : නියැදි සමීක්ෂණය - 2020

ප්‍රස්තාර සටහන අංක 6 : විශ්‍රාම වැටුපක් වැටුප් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වීම

මූලාශ්‍රය : නියැදි සමීක්ෂණය - 2020

රජය මගින් රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවන පුද්ගලයින්ට විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීම ඉතා සුදුසු බව 52% ක පිරිසක් පවසා ඇති අතර 48% පිරිසක් විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීම සුදුසු බව පවසයි. එය ප්‍රස්තාර සටහන අංක 5 ට අනුව පැහැදිලි වෙයි. එමෙන්ම රජය මගින් විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් පසු එය අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වන බව 37% ක පිරිසක් පවසයි. එය ප්‍රස්තාර සටහන අංක 6 ට අනුව පැහැදිලි වන අතර 60% ක් පවසන්නේ රජයේ මගින් විශ්‍රාම වැටුපක් ක්‍රියාත්මක කළහොත් එය අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වේද යන්න කිව නොහැකි බවයි. එමෙන්ම 3% පිරිසක් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක නොවන බව පවසයි. මේ බව ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා අංක 1 සහ 2 තුළින් අදහස් දක්වන ලද ස්ත්‍රී දත්තදායකයන්ගේ පහත ප්‍රකාශය අනුව තවදුරටත් සනාථ කළ හැකිය.

ස්ථීරව තියෙයි ද කියලා කියන්න බැනෙ. එකපාරටම ඒකට බැඳෙන්න කිව්වහම අපි කොහොම ද විශ්වාස කරන්නේ මේ මොකක් ද කියලා. (ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර දත්ත, දත්ත දායක, ස්ත්‍රී , 2020).

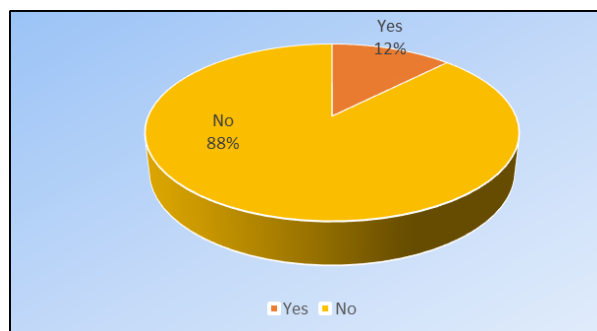
අපි කථා වුණා මේක නැති වුණොත් සල්ලිවලට මොකක් වෙයි ද කියලා අපි කට්ටියම කථා වුණා. කථා වෙලා කට්ටියම කිව්වේ මේක නැති උණොත් අපරාදෙ සල්ලි කියලා (ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර දත්ත, දත්තදායක, ස්ත්‍රී , 2020).

මෙම ප්‍රකාශ මගින් පැහැදිලි වන්නේ මෙම විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය පිළිබඳ නිවැරදි දැනුවත් වීමක් සිදු නොවීම හරහා විශ්‍රාම වැටුප් පිළිබඳ විශ්වාසය බිඳ වැටී ඇති බවය. විශ්වාසය බිඳවැටීම ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය සඳහා සාමාජිකත්වය අවම වීමට හේතු වේ.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් හා සේවකයින් පිළිබඳ දැනුවත් වීම

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ සාමාජිකයන් බඳවාගැනීම් කටයුතු සඳහා සෘජුව දායකත්වය සපයන්නේ දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන් ය. සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය යටතේ දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන් ක්‍රියාත්මක වේ. ඔවුන් හරහා සාමාජික බඳවා ගැනීම්, සාමාජිකයන්ට පැන නැගෙන ගැටලු මෙන් ම ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් සාමාජිකයන් බඳවා ගන්නා රාජ්‍ය නිලධාරීන්ට අවශ්‍ය මාර්ගෝපදේශනය සපයයි. කෙසේ වෙතත් යම් ආයතනයක් පිළිබඳ ජනතාව දැනුවත් නම් එහි නිලධාරීන් පිළිබඳ ව ද දැනුවත් වී සිටිය යුතු ය. නමුත් රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුප්කින් ආවරණය නොවන්නන් සීමිත පිරිසක් පමණක් ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් පිළිබඳ දැනුවත් වී සිටීම ගැටලුකාරී තත්ත්වයකි.

ප්‍රස්තාර සටහන අංක 7 : නිලධාරීන් හා සේවකයින් පිළිබඳ දැනුවත් වීම

මූලාශ්‍රය : නියැදි සමීක්ෂණය - 2020

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් පිළිබඳ 12% ක පමණ පිරිසක් දැනුවත් අතර 88% ක පිරිසක් එම නිලධාරීන් පිළිබඳ දැනුවත් නැත. එය ප්‍රස්තාර සටහන අංක 7 ට අනුව පැහැදිලි වෙයි.

අනුසිතූම් සංඛ්‍යාන ශිල්ප ක්‍රමය යටතේ මහජන අදහස් විශ්ලේෂණය

කල්පිත පරීක්ෂාව

මහජන අදහස් එක් විචල්‍යක් යටතේ විග්‍රහ කරන අතර එම විචල්‍යය සමඟ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය හරහා හඳුන්වා දුන් විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය සඳහා රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවන්නන් සාමාජික නොවීම යන විචල්‍ය දක්වන සහසම්බන්ධතාවය නිරූපණය කිරීමට කල්පිත පරීක්ෂාවක් සිදු කරනු ලබයි.

- ☐ H_0 ; රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවන්නන්ගේ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් පිළිබඳ දැනුවත්භාවය හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය සඳහා සාමාජිකත්වය ලබා නොගැනීම අතර සම්බන්ධයක් නොපවතී.
- ☐ H_1 ; රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවන්නන්ගේ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් පිළිබඳ දැනුවත්භාවය හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය සඳහා සාමාජිකත්වය ලබා නොගැනීම අතර සම්බන්ධයක් පවතී.

වගු සටහන අංක 12 : කල්පිත පරීක්ෂාව නිලධාරීන් පිළිබඳ දැනුවත්භාවය

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	9.409 ^a	1	.002		
Continuity Correction ^b	7.137	1	.008		
Likelihood Ratio	7.286	1	.007		
Fisher's Exact Test				.008	.008
Linear-by-Linear Association	9.330	1	.002		
N of Valid Cases	120				

95% විශ්වාස මට්ටමක් යටතේ මෙම වගු අගය 0.015 ට වඩා අඩු අගයක් ගන්නා නිසා H_0 61 ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට සාධක පවතී.

නිගමනය- රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපකින් ආවරණය නොවන්නන් ගේ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් පිළිබඳ දැනුවත්භාවය හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය සඳහා සාමාජිකත්වය ලබා නොගැනීම අතර සම්බන්ධයක් පවතී.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් හා සේවකයින් පිළිබඳ මහජන අදහස්

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් පිළිබඳ දැනුවත් වී ඇත්තේ ඉතා සීමිත පිරිසකි. ජනතාව නිලධාරීන් පිළිබඳ දරන අදහස ආයතනයේ ක්‍රියාවලියට මෙන්ම ආයතනයේ අනාගතයට විශාල වශයෙන් බලපෑම් එල්ල කරනු ලබයි. ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා අංක 05 මගින් අදහස් දක්වන ලද පුරුෂ දත්තදායකයාගේ ප්‍රකාශයට අනුව නිලධාරීන් පිළිබඳ මහජන අදහස් ආයතනයට සෘජුව ම බලපෑම් එල්ල කරනු ලබන බව පැහැදිලි වේ.

“ගමින් ගමට ඇවිල්ලා දැනුවත් කරන්න ඕන. ඒත් එහෙම නෑනෙ. අඩුම ගානේ ග්‍රාම නිලධාරීන් ඇවිත් මේ ගැන කියන්න ඕනි. මණ්ඩලයේ වැඩ කරන අය ආවනං එහෙම එකක් තියෙයි කියලා හරි අපිට හිතන්න පුළුවන් හරිනම් මේ අය එන්න ඕනේ. ඒත් මෙව්වර කාලෙකට ඇවිත් නෑනේ.” (ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර දත්ත, දත්තදායක, පුරුෂ, 2020).

ආයතනයක් පිළිබඳ ජනතාව දැනුවත් වීමට නම් එම ආයතනය විසින් එම ආයතනය හා ආයතනයේ කාර්යයභාරය පිළිබඳ ජනතාව දැනුවත් කළ යුතු ය. එසේ සිදු කිරීමෙන් ආයතනයේ ප්‍රතිරූපය ගොඩ නැංවීමට හැකි වනවා සේ ම ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයට සාමාජිකයන් බඳවාගැනීම ද ඉහළ නැංවිය හැකි ය. ඒ සඳහා සෘජු ව මැදිහත් විය හැක්කේ ආයතනයේ සේවකයන්ට ය. ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා අංක 08 මගින් අදහස් දක්වන ලද පුරුෂ දත්ත දායකයා මේ පිළිබඳ මෙසේ අදහස් දක්වා ඇත.

“සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරියෙක් හම්බෙලා තියෙනවා. ඇත්තටම ඕන හැම විස්තරයක්ම කිව්වා. ළමයිගෙ එක ගොඩක් හොඳයි. එයා ඒකට හම්බවෙන ප්‍රතිලාභ ගැනත් කිව්වා. අපේ හුඟක් අය බැඳුණා. මාත් මගේ දුවයි පුතයි දෙන්නම ඒකට බැන්දුවා. ඒ නිලධාරීන් හුඟක් හොඳට අපට මේ විස්තර කියලා දුන්නා” (ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර දත්ත, දත්ත දායක, පුරුෂ, 2020).

මෙම ප්‍රකාශය අනුව පැහැදිලි වන්නේ ජනතාව ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් පිළිබඳ ව දැනුවත් වන්නේ නිලධාරීන්ගේ ක්‍රියාකලාපය මත බව යි. එම නිලධාරීන් තම සේවය සපයන ආකාරය මත ජනතාව ගේ අදහස් එකිනෙකට වෙනස් ආකාරයෙන් ක්‍රියාත්මක වේ. ඒ අනුව ජනතාව තුළ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් පිළිබඳ සුබවාදී මෙන් ම අසුබවාදී අදහස් පවතී.

නිගමනය

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයට විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම සඳහා සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීම සඳහා නිශ්චිත ක්‍රමවේදයක් නොමැති බවයි පැහැදිලි වේ. බඳවා ගැනීම් අවම වීමට එය හේතු වී ඇති අතර බඳවා ගැනීම් සිදු කිරීමට එක් දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරියෙකුට හිමිව පවතින පුළුල් සේවා පරාසය හා ග්‍රාම නිලධාරී වසම් ප්‍රමාණය ඉහළ බව පැහැදිලි වේ. එමෙන්ම බඳවා ගැනීම් සිදු කිරීමට හා දැනුවත් කිරීම් සිදු කිරීමට පවත්වනු ලබන වැඩසටහන් දිස්ත්‍රික්කයෙන් දිස්ත්‍රික්කයට වෙනස් වන අවස්ථා පවතින අතර සාමාජිකයින් බඳවා ගනු ලබන රාජ්‍ය නිලධාරීන් හා ප්‍රමාණය ද වෙනස් වීමට ලක් වේ. මේ අනුව පැහැදිලි වන්නේ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය හරහා ක්‍රියාත්මක විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම සඳහා සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමට නිශ්චිත ක්‍රමවේදයක් නොමැති බවත් එය සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීම අවම වීමට හේතු වන බවත් ය.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් පිළිබඳ නොදැනුවත්භාවයට ප්‍රධාන හේතුවක් වන්නේ ප්‍රචාරණ යන්ත්‍රණයේ පවතින දුර්වලතා ය. ප්‍රමාණවත් ප්‍රචාරණ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක නොවීම ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය ජනගහන නොවීමට හේතු වී ඇත. ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ ප්‍රචාරණය රාජ්‍ය නිලධාරීන් හරහා සිදු වන අතර ආයතනයේ ප්‍රචාරණ වැඩසටහන් පිළිබඳ නිලධාරීන් පසු වන්නේ සාමාන්‍ය

තෘප්තියකිනි. ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය හරහා සිදු කරනු ලබන ප්‍රචාරණය හා ප්‍රවර්ධනය දුර්වල වන අතර එම හේතුව නිසා ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය පිළිබඳ ජනතාව තුළ නිසි දැනුවත්භාවයක් නොමැත. පවතින ප්‍රචාරණය හා ප්‍රවර්ධන ක්‍රමවලින් ආයතනය පිළිබඳ නිසි තොරතුරු ජනගත නොවන අතර සාමාජිකයන් අවම වීමට එය බලපාන බව නිගමනය වේ.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ පාරිභෝගික සේවා ගුණාත්මක ලෙස ඉටු කිරීමට නම් ප්‍රමාණවත් සේවක පිරිසක් සිටිය යුතු අතර ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ දිස්ත්‍රික් කාර්යාල සඳහා ප්‍රමාණවත් සේවක පිරිසක් නොසිටින බවත් රාජකාරි සිදු කිරීමට ඇති පුළුල් ප්‍රදේශය ආවරණය කිරීමට එම සේවකයන් ප්‍රමාණවත් නොවන බවත් පැහැදිලි වේ. විශ්‍රාම වැටුප් හඳුන්වා දීමෙන් පසු නිලධාරීන් විසින් පසු විපරම් සිදු කර ඇති බව පැහැදිලි වන මුත් එය එතරම් සාර්ථක ක්‍රියාවලියක් වී නොමැත.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම අලෙවි කරනු ලබන්නේ රාජ්‍ය නිලධාරීන් හා ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය හරහා ය. මෙහිදී දී අලෙවි කරන නිලධාරීන් බහුතරය තම පාරිභෝගික පිරිස් හඳුනා ගෙන සිටිනු ලබන අතර අලෙවි කරන නිලධාරීන් හෙවත් රාජ්‍ය නිලධාරීන් මෙම විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය සඳහා සාමාජිකයන් බඳවා ගත යුතු ප්‍රමාණය පිළිබඳ නීතිමය යන්ත්‍රණයක් නොමැති බව පැහැදිලි වේ. එමෙන් ම රාජ්‍ය අංශයන් අතර නිවැරදි තෛතික සම්බන්ධීකරණයක් නොමැති වීම ද දක්නට ලැබෙන අතර ඒ හරහා අලෙවිකරණ ජාලයක් ද ගොඩනැගී නොමැත. එමෙන් ම රාජ්‍ය නිලධාරීන් හරහා නිසි දැනුවත් වීමක් සිදු නොවන බවත් ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන්ගේ සේවා හැකියාව මත හා සම්බන්ධතා මත අලෙවිකරණ ක්‍රියාවලිය සිදු වන බව නිගමනය කළ හැකි ය. ඒ අනුව සම්බන්ධීකරණ ජාලයක් නිසි ලෙස ක්‍රියාත්මක නොවීම මෙන් ම රාජ්‍ය ආයතන අතර නිසි සම්බන්ධීකරණයක් නොමැති වීම හා අඛණ්ඩ සම්බන්ධතා පවත්වා ගෙන යාමට නොහැකි වන ලෙස දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන්ගේ ස්ථාන මාරුවීම් හා රැකියාවෙන් ඉවත් වීම අලෙවි ක්‍රමය දුර්වල වීමට හේතු වනවා සේ ම ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ විශ්‍රාම වැටුප් සඳහා සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීම අවම වීමට හේතු වී ඇති බව පැහැදිලි වේ.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ රක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් පිළිබඳ දැනුවත් වී ඇත්තේ සියයට 12% ක් වූ අවම පිරිසකි. එමෙන්ම ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම සඳහා සාමාජික වීම කෙරෙහි ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් පිළිබඳ දැනුවත්භාවය අතර සම්බන්ධතාවයක් පවතින බව කල්පිත පරීක්ෂාව අනුව පැහැදිලි වේ. එමෙන් ම එම නිලධාරීන් ප්‍රාදේශීය මට්ටමට නොපැමිණීම ජනතාව විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමයන්ට සාමාජික වීම අවම වීමට බලපාන බව පැහැදිලි වේ.

නිර්දේශ

- ☐ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය මගින් හඳුන්වා දෙනු ලබන විශ්‍රාම වැටුප් හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම ජනගත කිරීමට නව ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන් දියත් කිරීම.
- ☐ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය හරහා නව ප්‍රචාරණ ක්‍රමයක් ලෙස ප්‍රවර්ධන රථයක් නිර්මාණය කිරීම.
- ☐ ප්‍රවර්ධනය, දැනුවත් කිරීම හා ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලයට ආසන්න ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය තෝරාගෙන දැනුවත් කිරීම් සිදු කිරීම හා සාමාජිකයින් බඳවාගැනීමේ මාසයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- ☐ නව ප්‍රචාරණ විධියේ පට නිර්මාණය කිරීම.
- ☐ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ අලෙවි ජාලය පුළුල් කිරීම හා නීතිගත කිරීම.

- ☐ එක් ගමකට එක් රාජ්‍ය සේවක ස්වාධීන අලෙවි නියෝජිත පත් කර ගැනීම හා ඔවුන් ග්‍රාමීය විශ්‍රාම වැටුප් නියෝජිතයන් ලෙස හඳුන්වා ප්‍රජාව දැනුවත් කිරීම හා ඒ හරහා සාමාජිකයින් බඳවා ගැනීම පුළුල් කිරීම.
- ☐ දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන්ට ග්‍රාම නිලධාරීන්, සංවර්ධන නිලධාරීන්, සමෘද්ධි සංවර්ධන නිලධාරීන් සම්බන්ධීකරණය කරගත හැකි වන පරිදි චක්‍රලේඛයක් නිකුත් කිරීමට අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කිරීම.
- ☐ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය මගින් සිදු කරන ලබන පාරිභෝගික සේවය පුළුල් කිරීම.
 - ☐ පසු විපරම් කිරීමේ වැඩසටහන් හඳුන්වා දීම.
 - ☐ ස්වයං රැකියාලාභීන් සඳහා පුහුණු වැඩසටහන් පවත්වනු ලබන ආයතන සමඟ කටයුතු කිරීම හා එමගින් විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රම හඳුන්වා දීම.
- ☐ රාජ්‍ය ආයතන අතර නිවැරදි පලදායී යන්ත්‍රණයක් ඇති කිරීම.
 - ☐ සමෘද්ධිලාභීන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා සමෘද්ධි සංවර්ධන අධිකාරිය සමඟ එක්ව නෛතික කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය ගිවිසුම් ඇති කර ගැනීම හා ඒ හරහා නව සාමාජිකයින් බඳවාගැනීමේ වැඩසටහන් ඇති කිරීම.
 - ☐ ග්‍රාම නිලධාරීන්, සංවර්ධනය නිලධාරීන් හා සමෘද්ධි සංවර්ධන නිලධාරීන් ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමට අදාළ නෛතිකභාවය කෙටුම්පත් කිරීම.
- ☐ ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ ශක්තිමත් දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ ජාලයක් පිහිටුවීම.
- ☐ සාමාජිකයන් අවම වශයෙන් සාමාජික වී ඇති දිස්ත්‍රික්කයක් තෝරාගෙන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල මට්ටමින් ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලයට අයත් නිලධාරීන් බඳවාගෙන ඒ හරහා අලෙවි ජාලය ශක්තිමත් කොට සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමේ වැඩසටහන් දියත් කිරීම හා අවුරුද්දක් ඇතුළත එහි ප්‍රගතිය සමාලෝචනය කිරීම හා ඉන් පසු ඉදිරි ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.
- ☐ අන්තර්ජාලය හා සමාජ මාධ්‍ය මගින් ඔන්ලයින් ක්‍රමයට ශ්‍රී ලංකා සමාජය ආරක්ෂණ මණ්ඩලයේ සාමාජික වීම් හා තොරතුරු පුද්ගලයින් වෙත යොමු වන පරිදි අන්තර්ජාල සම්බන්ධතාවයක් ගොඩනැගීම හා තොරතුරු සොයන පුද්ගලයින් පිළිබඳ තොරතුරු ඒ ප්‍රදේශයෙහි සාමාජිකයන් බඳවා ගන්නා නිලධාරීන් දැනුවත් වන ලෙස ඒකාබද්ධතාවක් ඇති කිරීම.
 - ☐ උදාහරණ-වර්තමානය වනවිට ශ්‍රී ලංකාවේ ලක්ෂ 60 කට ආසන්න පිරිසක් *Facebook* භාවිත කරන්නන් වීම හේතුවෙන් ඒ මගින් සාමාජිකයන් බඳවා ගන්නා ක්‍රමවේදයක් ගොඩ නැගීම.
- ☐ අඩු ආදායම්ලාභීන් සඳහා අවම රාජ්‍ය දායකත්වයක් සහිත විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීම.
- ☐ ස්වයං රැකියාලාභීන් හා රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුප්වලින් ආවරණය නොවන්නන් සෘජුව සම්බන්ධ වන ආයතන සමඟ සම්බන්ධීකරණයක් ඇතිකර ගැනීම සහ ඒ හරහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් දියත් කිරීම හා නෛතික බැඳීම් ඇති කර ගැනීමට අවශ්‍ය මැදිහත් වීම් සිදු කිරීම.
 - ☐ උදාහරණ - කුඩා තේ වතු හිමියන් සමඟ සහ කුඩා කර්මාන්ත හිමියන් සමඟ
- ☐ ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිටින රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපක් නොලබන වෘත්තීය කණ්ඩායම් සඳහා විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමවේදයන් හඳුන්වා දීම.
 - ☐ උදාහරණ- ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පීන්, නීතිඥවරුන්, වෛද්‍යවරු
- ☐ රාජ්‍ය විශ්‍රාම වැටුපක් නොලබන අර්ධ රාජ්‍ය අංශයේ සේවකයන් සඳහා විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වා දීම.
 - ☐ උදාහරණ- රාජ්‍ය මණ්ඩල හා රාජ්‍ය අධිකාරිවල සේවකයන් සඳහා

- ☐ මාසිකව රුපියල් 500000 කට වැඩි ආදායමක් ලබන පුද්ගලයින්ගෙන් හා ආයතන වලින් 0.05% ක සමාජ ආරක්ෂණ බද්දක් අය කර අරමුදලක් පිහිටුවා එමගින් ආන්තිකරණයට ලක් වූ සමාජ කණ්ඩායම් සඳහා විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීම.
- ☐ දීප ව්‍යාප්ත ව ස්වාධීන අලෙවි ජාලයක් ආරම්භ කිරීම හා එහි අධීක්ෂණය ජ්‍යෙෂ්ඨ සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන්ට හෝ ඔවුන් බලය පවරන නිලධාරීන්ට ලබා දීම

සමුද්දේශ

Asian Development bank. (2019). *Growing old before becoming rich challenges of an aging population in sri lanka*. Mandaluyong City: Asian Development Bank. Retrieved from <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/557446/aging-population-sri-lanka.pdf>

Frankelius, P. (1997). *Kirurgisk marknadsföring – skapande av moten och relationer i en foranderlig varld*. Malmo: Liber AB.

Gminiratne, N. (2004). *Population Ageing, Elderly Welfare, and Extending Retirement Cover: The Case Study of Sri Lanka*. London: Economic and Statistics Analysis Unit.

Heenkenda, S. (2016). *Determinants of Dropouts from Voluntary Pension Scheme: Evidence from Sri Lanka*. Nugegoda: International Journal of Business and Management Society. Retrieved from https://mpira.ub.uni-muenchen.de/72481/1/MPRA_paper_72481.pdf

International Labour Organization. (2001). *Facts on Social Security*. (p. 1). Geneva: International Labour Office. Retrieved from <https://www.ilo.org/public/english/protection/socsec/pol/campagne/files/factsheet.pdf>

International Labour Organization. (2008). *Social Security in sri lanka : A review of the Social Security system for the ministry of labour relations and manpower*. Geneva: International Labour office. Retrieved from https://www.usp2030.org/gimi/RessourcePDF.action;jsessionid=1Dhh_QDdddXcoHod7Q8tnfanYhhkzw0CNBY-fbTlEq5q0yHTuiaZ!2015759462?id=7055

International Labour Organization. (2011). *Social security for social justice and a fair globalization*. Geneva: International Labour Office. Retrieved from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@relconf/documents/meetingdocument/wcms_152819.pdf

International Social Security Association. (2016). *10 Global Challenge for Social Security*. Geneva: International Social Security Association. Retrieved from http://www.actuaries.org/CTTEES_PIWG/Documents/chicago_2017/7_PIWG_Tenglobalchallengesforsocialsecurity.pdf

IPS. (2010). *Sri Lanka: State of the Economy 2010 Report*. Colombo: Institute of Policy Studies of Sri Lanka. Retrieved from <https://www.ips.lk/sri-lanka-state-of-the-economy-2010-report/>

Iyer, G., Soberman, D., & Villas-Boas, M. J. (2005). The Targeting of Advertising. *Marketing Science*, 461–476. Retrieved from http://faculty.haas.berkeley.edu/giyer/index_files/tgtadv.pdf

Kadiragamer, N. (2013). Social security for farmers, fishermen and plantation workers. 1-8. Retrieved from <https://www.scribd.com/document/200697637/Social-Security-for-Farmers-Fisher-folk-and-Plantation-Workers>

Perera, B. (2011). Social support and social security issues of elders in Sri Lanka. *Galle Medical Journal*.

Samarakoon, S., & Arunatilaka, N. (2015). *Income security for older persons in sri lanka*. Social Development division.

Social Security Administration. (2019). *What is Social Security?* Woodlawn: Social Security Administration. Retrieved from <https://www.ssa.gov/people/materials/pdfs/EN-05-10230.pdf>

Sri Lanka Social Security Board. (2019, December 31). Detailed Report of Enrollment. Kurunegala, Kandy, Polonnaruwa, North West, Central, North Central, Sri Lanka.

Sri Lanka Social Security Board. (2020). Retrieved from www.ssb.gov.lk.

Thilakarathna, T. N. (2019). Recognize social security as a tool for social development. *Anthropology and socio-economics*. Retrieved from http://thanujasociology.blogspot.com/2019/05/blog-post_28.html?m=1

Thilakarathna, G., & Jayawardena, S. (2015). *Reforming sri lanka's social protection system*.

Willmore, L., & Kidd, S. (2008). Tackling poverty in old age: a universal pension for Sri Lanka. : HelpAge International. Retrieved from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1312344

තිලකරත්න, කේ.(2018) තිරසර සංවර්ධනය සඳහා සමාජ ආරක්ෂණය. පිළියන්දල.

විශ්‍රාම වැටුප් දෙපාර්තමේන්තුව.(2010) රාජ්‍ය සේවා විශ්‍රාම වැටුප නෛතික පසුබිම හිමිකම් ප්‍රතිලාභ. කොළඹ 10.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය.(2015). වාර්ෂික වාර්තාව හා ගිණුම්. රාජගිරිය : ශ්‍රී ලංකාව.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය.(2016). වාර්ෂික වාර්තාව හා ගිණුම්. රාජගිරිය : ශ්‍රී ලංකාව.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය.(2017). වාර්ෂික වාර්තාව හා ගිණුම්. රාජගිරිය : ශ්‍රී ලංකාව.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය.(2018). වාර්ෂික වාර්තාව හා ගිණුම්. රාජගිරිය : ශ්‍රී ලංකාව.

ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය.(2019). විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධ පුහුණු අත්පොත. රාජගිරිය

On-line Refereed Journal of the Center for Indigenous Knowledge and Community Studies
Sabaragamuwa University of Sri Lanka

Follow this and additional works at: www.sab.ac.lk

e-mail: director@cikcs.sab.ac.lk

මැදරට ජන කණ්ඩායම් කිහිපයක් පිළිබඳ සංස්කෘතික මානවවිද්‍යාත්මක විග්‍රහයක්

තුෂාර කමලරත්න, සමාජ විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ජේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය,

thushara.kamalrathne@hud.ac.uk

සාරසංකේපය

මෙම ලිපියෙහි මූලික අරමුණ වන්නේ මධ්‍යම පළාත ආශ්‍රිතව ජීවත් වන ජනවාර්ගික වශයෙන් සහ කුල වශයෙන් සංවිධානය වී ඇති සහ කාලාන්තරයක් තිස්සේ සුවිශේෂී සංස්කෘතික අනන්‍යතාවයක් පවත්වා ගනිමින් ජීවත් වන ජන කණ්ඩායම් කිහිපයක් පිළිබඳව මානවවිද්‍යාත්මක විග්‍රහයක් සිදු කිරීමයි. ඒ අනුව ජනවාර්ගික කණ්ඩායම් වශයෙන් ජන කණ්ඩායම් තෝරාගෙන තිබෙන්නේ ඔවුන්ගේ සමාජ-ඓතිහාසික සාධක සහ මධ්‍යම පළාතෙහි මෙම ජනකණ්ඩායම්වල ව්‍යාප්තිය සැලකිල්ලට ගනිමිනි. ඇතැම් සම්ප්‍රදායික කුල කණ්ඩායම් මෙහි සාකච්ඡාවට ගෙනඇත්තේ ඔවුන් පිළිබඳ බැඳී පවතින සංස්කෘතික වටිනාකම් සහ අනන්‍යතාවය ක්‍රමිකව ගිලිහී යන හෙයිනි. මෙම ලිපිය ඓතිහාසික සහ මානවවංශ ලිඛිත මූලාශ්‍රය ඇසුරින් සම්පාදනය කොට ඇත. සංස්කෘතික විශේෂීතාවය සහ අනන්‍යතාවය සැලකිල්ලට ගනිමින්, ප්‍රාග් ඓතිහාසික ගෝත්‍රික කණ්ඩායම්, වැදි ජනතාව, කින්නර සහ රොඩ් යන කුල කණ්ඩායම්, ජනවාර්ගික වශයෙන් පෘතුගීසි සිංහල හෙවත් දොන් ජන කණ්ඩායම, වතු ද්‍රවිඩ ජනතාව සහ මධ්‍යම ප්‍රදේශය ආශ්‍රිතව ජීවත්වන මුස්ලිම් ප්‍රජාව පිළිබඳ විග්‍රහයක් මෙම ලිපියෙහි අන්තර්ගත වේ. මෙම ජන කණ්ඩායම් පිළිබඳ විග්‍රහය ඓතිහාසික විශ්ලේෂණයකට පමණක් සීමා කර ඇති අතර ජනකණ්ඩායම් හි සම්භවය සහ විකාසනය ඓතිහාසික මූලාශ්‍රමගින් එක්රැස්කරගත් තොරතුරු ඇසුරින් විග්‍රහ කර ඇත.

ප්‍රමුඛ පද: වැදි ජනතාව, කින්නර ජනතාව, රොඩ් ජනතාව, පෘතුගීසි සිංහලයෝ, වතු ද්‍රවිඩ ජනතාව

හැඳින්වීම

මැදරට ඓතිහාසික කාල වකවානුවල මෙන් ම අද්‍යත්නයෙන් ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ සුවිශේෂී අනන්‍යතාවක් රැඳී භූගෝලීය කලාපයකි. ඊට හේතුව එය භූගෝලීය වශයෙන් මෙන් ම සමාජ සංස්කෘතික සාරයෙන් යුත් ප්‍රදේශයක් ලෙස කාලාන්තරයක් තිස්සේ පැවතීම යි. භූගෝලීය වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම කඳුකරය ඇසුරින් නිර්මාණය වූ මැදරට ප්‍රදේශය තවමත් සිංහල සමාජ සංස්කෘතික සහත්වයේ ඉතා සුවිශේෂී කේන්ද්‍රස්ථානයක් වශයෙන් සැලකිය හැකිය. එක් අතකින් සමස්ත ලංකාවාසීන්ටම වැඩ සඳහා මහා ගංගාවෝ සමූහයම ආරම්භ වන මධ්‍යම කඳුකරය ස්වාභාවික සම්පත්වලින් ආභාසිත භූමියකි. එබැවින් ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයට අවැසි ස්වාභාවික සම්පත්වලින් බහුල ජල පෝෂක ප්‍රදේශ මෙම භූගෝලීය නාභිය ඔස්සේ නිර්මාණය වී ඇත. අනෙක් අතට මෙම

ප්‍රදේශය සංස්කෘතික කේන්ද්‍රස්ථානයක් ලෙස දීර්ඝකාලයක් තිස්සේ විවිධ භූ දේශපාලනමය වෙනස්කම්වලට භාජනය වී ඇත.

හැල්ෆර්ඩ් මැකින්ඩර් (1904) විසින් ඉදිරිපත් කළ හදබිම සංකල්පය (Heartland)¹⁶ අනුව සි. එම්. මද්දුමබණ්ඩාර මහවැලි වංශයෙහි “සිංහලේ හද බිම” වශයෙන් රුහුණ, රජරට හා උඩරට කලාපයන්හි පෙරදිගට බර වූ භූමිය සුවිශේෂී කලාපයක් ලෙස හඳුනා ගනී¹⁷. මෙම භූමි ප්‍රදේශය භූ දේශපාලනමය විභවතාවයක් සහිත ප්‍රදේශයකට වඩා මෙරට සමාජ සංස්කෘතික අනන්‍යතාවයන් සහිතව විරාත් කාලයක් හෙළ සභ්‍යත්වය පෝෂණය කිරීම එක් හේතුවකි. මෙම හදබිම කලාපයෙහි මැදරට පෙදෙසට හිමි වන්නේ විශේෂ වැදගත්කමකි. ඊට හේතු කිහිපයකි. ඉහත සඳහන් කළ සුවිශේෂී භූගෝලීය පසුබිමකින් යුත් කලාපයක් ලෙස මෙරට භූගෝලීය නාභිය ලෙස ඉටුවන සේවය ඉන් එකකි. අනෙක් අතටල අද දක්වාත් මෙම ප්‍රදේශ මෙරට සංස්කෘතික අනන්‍යතාව ප්‍රකාශ කරන සුවිශේෂී භූමියක් ලෙස සැලකිය හැකි අතර බෞද්ධ අනන්‍යතාවයේ ප්‍රමුඛ ස්ථානයක් වූ ශ්‍රී දළදා මාලිගාවත් ඒ වටා කේන්ද්‍රගත වූ ලංකාතිලකය, ගඩලාදෙණිය, ඇම්බැක්ක, හිඳගල රජමහා විහාරය, අඵවිහාරය, දඹුල්ල, අරත්තන විහාරය, රත්පත්ගේ රජමහ විහාරය, පොත්ගල් විහාරය, දෙගල්දොරුව, මැදවල ටැම්පිට විහාරය, පිදුරංගල වැනි බෞද්ධ පුදබිම් සහ සීගිරිය වැනි සංස්කෘතික කේන්ද්‍රස්ථාන කාලාන්තරයක් තිස්සේ නිහඬව ශ්‍රී ලාංකේය අනන්‍යතාව ආරක්ෂා කිරීම තවත් කරුණක් වේ.

“ශ්‍රී ලංකාවෙහි ද ජාතියේ අග්‍රතම සංස්කෘතික සංකේතය ශ්‍රී දළදා වහන්සේ මගින් දීර්ඝ කාලයක් ම නියෝජනය කෙරිණි. ශ්‍රී දළදා වහන්සේ එකල ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය බලයෙහි ද අග්‍ර සංකේතය වූ අතර නියම රාජ්‍ය බලය පිහිටියේ එය සතු අය වෙත බව ඉතිහාසයෙන් මනාව පැහැදිලි වේ.”¹⁸ තව ද මෙම ප්‍රදේශයේ පාලන බලයට අභියෝග කිරීම සුළුපටු කරුණක් නොවූ අතර ඓතිහාසික කාල වකවානුවල පවා මැද රට දේශපාලන භූමිකාව ඉතා සුවිශේෂී සංදිස්ථානයක් ලෙස සැලකිණි. එයට හේතුවල යම් හෙයකින් මෙරට පාලන බලය හිමි කර ගැනීමට නම් යමෙකුට මැදරට දේශපාලන භූමිකාව අතිශය වැදගත් වීමයි. මෙම හේතු සාධක වඩා විශ්ලේෂණාත්මකව සලකා බලන විට මහනුවර කේන්ද්‍රකරගත් මැදරට කලාපය මෙරට භූ දේශපාලන හා සමාජ සංස්කෘතික හද බිම වශයෙන් සැලකීමට සංකීර්ණ හේතු සාධක රාශියක් ඇති බව පෙනෙන්නට තිබේ.

මැද රට සංස්කෘතික අනන්‍යතාවය පිළිබඳ සාකච්ඡා කරන විට මෙම ප්‍රදේශයේ කාලාන්තරයක් තිස්සේ ජීවත් වූ ජන කණ්ඩායම්වලට හිමි වන්නේ සුවිශේෂී වැදගත්කමකි. ඔවුහු එක් අතකින් අප අදටත් අත්විඳින, අගයන ඇතැම් සංස්කෘතික ශේෂයන් හී නිමැවුම්කරුවෝ වෙති. එබැවින් ම මෙම ප්‍රදේශය තුළ ජීවත් වූ අනු ජන කණ්ඩායම් පිළිබඳ සොයාබැලීමත් ඒ පිළිබඳ කතිකාවක් ගොඩ නැගීමත් අත්‍යවශ්‍ය වන්නේ ය.

ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයා සහ ගෝත්‍රික ජන කණ්ඩායම්

ශ්‍රී ලංකාවේ මානව සම්භවය හා එහි පරිණාමය පිළිබඳ ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයන් හා පුරාවිද්‍යාත්මක ගවේෂණයන් මගින් දැනට වසර දහස් ගණනකට පෙර පැවති ප්‍රෞඪ ඉතිහාසයකට සාක්ෂි සපයා දී තිබේ. ප්ලයිස්ටෝසීන් (pleistocene) යුගය වන විටත් ලංකාවේ ආදි මානවයන් ජීවත් වූ බව තහවුරු කරගැනීමට අවශ්‍ය සාධක ඇති බව දැරණියගල පෙන්වා දෙයි¹⁹. වානර මානවයෙකු ලෙස සැලකෙන හෝමෝ පිතෙක් (homo pithecn) හා බොහෝ පැරණි මානවයෙකු බවට සැලකිය හැකි හෝමෝ සිංහලේස් (homo sinholeyn) පිළිබඳ කෙරුණු ගවේෂණයන්හි දී අවුරුදු පනස්දහකටත් විසිදහකටත් අතර පැරණි යැයි කාල නිර්ණය කරන ලද

¹⁶ Halford Mackinder, “The Geographical Pivot of History,” G. J. Vol. I, 1904.

¹⁷ සි. එම්. මද්දුමබණ්ඩාර, “මහවැලිය සහ සිංහලයේ හදබිම,” මහවැලි වංශය, I කාණ්ඩය, මහවැලි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය: ඉංජිනේරුමය කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශක කාර්යාංශය, 1984, පිටු. 45-46.

¹⁸ මද්දුමබණ්ඩාර, එම, 1984, පි. 48.

¹⁹ ශිරාන් දැරණියගල, “පරාග් ඓතිහාසික පසුතලය,” මහවැලි වංශය, I කාණ්ඩය, මහවැලි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය: ඉංජිනේරුමය කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශක කාර්යාංශය, 1984. පි. 61.

පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂ්‍ය හමුවී ඇත²⁰. එබැවින් මානව සම්භවය පිළිබඳව සිදු කෙරුණු පුරාවිද්‍යාත්මක ගවේෂණ අනුව ලොව පැරණිම පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂ්‍ය ලැබෙන රටක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාව ගැණිය හැකිය.

ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍ය ශිලා යුගයේ ජීවත් වූ “බලංගොඩ මානවයා” පිළිබඳ අධ්‍යයනයන් මානව සම්භවය සහ පරිණාමය පිළිබඳ ඉතා වැදගත් තොරතුරු රාශියක් නිෂ්පන්න කොට තිබේ. “ලංකාවේ මධ්‍ය ශිලා යුගය ක්‍රි. පූ. 11,000-1000 දක්වා පැවති අතර මෙම කාල නිර්ණ දින වකවානු ලැබී තිබෙන්නේ විශේෂයෙන්ම බෙල්ලන්බැඳි පැලැස්ස, මානියම්ගම අසල බෙලි ලෙන, බුන්දල, හෙනගහපුගල, කිතුල්ගල යන ඓතිහාසික ස්ථාන ඇසුරෙන් කළ පර්යේෂණවලිනි.”²¹ දැනට පර්යේෂණයන්ට බඳුන් කොට ඇති මෙම බලංගොඩ සංස්කෘතිය සහ බලංගොඩ මානවයා පිළිබඳ තොරතුරු ශ්‍රී ලංකාවේ මානව ශිෂ්ටාචාරයේ ආරම්භය මෙන් ම විවිධ ජන කණ්ඩායම් හි සම්භවය පිළිබඳ සාකච්ඡාවේ ඉතා වැදගත් සංධිස්ථානයකි. ඊට හේතුව ශ්‍රී ලංකාවේ මානව ජනාවාසයන් හි ආරම්භය ආර්යය සංක්‍රමණ සමග සිදුවූයේ ද එසේත් නැතහොත් මහාවංශය සඳහන් කරන පරිදි විජයාගමනයට පෙර සිටම ශ්‍රී ලංකාවේ සිටි මානව කණ්ඩායම් හි පරිණාමය ඔස්සේ සිදු වී ද යන විවාදාත්මක සාකච්ඡාවට ගෝවර වන සාක්ෂ්‍යයන් සපයන බැවිණි. එබැවින් ශ්‍රී ලංකාවේ ජන කණ්ඩායම් හි ආරම්භය හා පරිණාමය පිළිබඳ කතිකාවට මෙම ඓතිහාසික පසුතලයන්ගෙන් ලැබෙන්නේ නොමද වූ අධ්‍යයන සහයකි.

පුරාවිද්‍යාත්මක හා ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයන් පරිශීලනයෙන් මෙරට මූල ජානපදික සංක්‍රමණයට බොහෝ කලකට පෙර සිටම මානව කණ්ඩායම් හා අනුයාත වූ ශිෂ්ටාචාර පැවති බවට තොරතුරු සපයාගත හැකිය. “වංසකථා සාහිත්‍යයට අනුව මෙරට ආර්යයන් ගොඩ බැසීමත් සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයත් එකම දිනයක සිදු වූ බව දක්වා ඇත. ලක්දිව පැවත එන සම්ප්‍රදායට අනුව මෙම දිනය අයත් වන්නේ ක්‍රි. පූ. 543 වැනි වර්ෂයට ය.”²² පවතින සාක්ෂ්‍ය අනුව මෙරට උතුරු ඉන්දීය සංක්‍රමණය සිදු වන්නේ ක්‍රි. පූ. සවන සියවස තුළ දී ය. නමුත් පුරාවිද්‍යාත්මක තොරතුරු අනුව මෙරට මානව ශිෂ්ටාචාරයන්හි ආරම්භය මූල ජානපදික සංක්‍රමණයට වඩා ඉතා පැරණි කාල වකවානුවක් දක්වා දිව යන්නකි. ඉහත සඳහන් කළ ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍ය ශිලා යුගයේ පැවති බලංගොඩ සංස්කෘතියත් ඊටත් වසර දහස් ගණනකට පෙර පුරාවිද්‍යාඥයන් විසින් අනාවරණය කරන ලද මානවයින් හා ඔවුන්ගේ මෙවලම් ආදිය පිළිබඳ තොරතුරුත් මෙරට ආර්යයන්ට පෙර පැවති මානව ශිෂ්ටාචාරයන් පිළිබඳ සාකච්ඡාවට වඩා පුළුල් පදනමක් සපයයි. පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂි මෙන් ම ලිඛිත සාහිත්‍යය මූලාශ්‍රය ද මෙම පසුබිම වඩා හොඳින් විශ්ලේෂණය කිරීමට අවශ්‍යය සාධක සපයා දී තිබේ. විශේෂයෙන් මුල් විදේශ සංක්‍රමණයන්ට පෙර මෙරට සිටි යක්ෂ සහ නාග ගෝත්‍රිකයන් පිළිබඳ තොරතුරු වංසකථා සාහිත්‍යය තුළ ඉතා පුළුල් ලෙස විග්‍රහ කොට ඇත.²³ බුදුරජාණන් වහන්සේ ජීවමාන කාලයෙහිදී ම මෙරටට වැඩම කළ සියලු අවස්ථාවන් සම්බන්ධ වන්නේ ඉහත කී ගෝත්‍රික කණ්ඩායම් අළලා සිදු කෙරුණු සංසිද්ධීන් තුළ ය. උදාහරණ වශයෙන් උන්වහන්සේගේ ප්‍රථම ලංකාගමනය යක්ෂයින් දමනය කිරීමට මනියංගණයටත් ඉන් අනතුරුව නාග ගෝත්‍රික රජවරුන් වන වූලෝදර හා මහෝදර අතර මැණික් පුටුවක් අරබයා සිදු වූ යුදය සංසිද්ධිමටත් ආදී වශයෙන් මෙරටට වැඩි බව වංසකථා සාහිත්‍යය දක්වා තිබේ.

“සමයක් බෝධියෙන් නව වන දුරුතු පුර පසළොස්වක් හි ලඛකාද්වීපය ශුඛකරනු පිණිස ලක්දිවට පැමිණි සේක- සර්වඥයන් වහන්සේ විසින් ලඛකානොමෝ සසුන් බබලන තැනෙකැයි ද, යකුන් විසින් පිරුණු ලක්දිව යක්ෂයෝ බැහැර කටයුතුයැයි ද දන්නා ලදී”²⁴

²⁰ එම.

²¹ එම.

²² නිලේෂ, හට්ටිආරච්චි, “මහවැලි කලාපයේ ඓතිහාසික විකාශනය; ජනපද ඇතිවීම,” මහවැලි වංශය, I කාණ්ඩය, මහවැලි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය: ඉංජිනේරුමය කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශක කාර්යාංශය, 1984, පි. 65.

²³ මහාවංශය, තෘතීය මුද්‍රාංකනය, පරි: හික්කඩුවේ නායක ස්වරූපාදයන් වහන්සේ සහ දොන් ආන්ද්‍රීස් ද සිල්වා බටුවන් තුඩාව, ආණ්ඩුවේ ප්‍රවෘත්ති දෙපාර්තමේන්තුව, 1952, පරි. 1, ගාථා. 19-21.

²⁴ එම, පරි. 1, ගාථා. 45-48.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දෙවන ලංකාගමනය පිළිබඳ මහාවංසය දක්වන්නේ පහත පරිදි ය.

“සමාස් සම්බෝධියෙන් පස්වෙනි වස ජේතවන විහාරයෙහි වැඩවසන සේක් මහෝදර නාගය, එසේම මූලෝදර නාගය යන පිරිස් සහිත වූ නාගයන්ගේ මිණිපළඟ හේතු කොට එළඹ සිටියා වූ යුධය දැක, බක්මස අමාවක් පොහොදින උයද කාලයෙහිම උතුම් වූ පා සිවුරු ගෙන නාගයන්ට අනුකම්පා පිණිස නාගදීපයට වැඩි සේක්”²⁵

මෙරට මුල්ම මානව කණ්ඩායමක් ලෙස සැලකෙන යක්ෂ ගෝත්‍රිකයන් පිළිබඳ සංවාදය ශ්‍රී ලාංකේය මානව ජනාවාසකරණයේ දී ඉතාමත් වැදගත් සංදිස්ථානයකි. විශේෂයෙන් ශ්‍රී ලාංකේය මානව සම්භවය පිළිබඳ කතිකාවේ දී මෙම යක්ෂ ගෝත්‍රිකයන්ගේ ශිෂ්ටාචාරය හා පරිණාමීය කරුණු පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාව, මානවවිද්‍යාව හා ඉතිහාසය යන විෂයයන්ගේ පර්යේෂණ අවධානය වඩා පුළුල්වීම සිදු විය යුතු බව මෙහිලා දැක්විය යුතුය. කෙසේ වෙතත් ල යක්ෂ ගෝත්‍රික කණ්ඩායම හා මහා රාවණා රජු පිළිබඳව පුරා කථා භාරතීය දේව සාහිත්‍ය දක්වාම දිව යයි. සුප්‍රසිද්ධ රාමායනය කෘතිය ඊට කදිම නිදසුනකි. මෙරට ලිඛිත සාහිත්‍යයෙහි පවා විජයාගමනයටත් බුද්ධාගමනයටත් පෙර පැවති මෙම ශිෂ්ටාචාරය පිළිබඳ තොරතුරු සැපයීමට මුල්කාලීන සාහිත්‍යකරුවන් යම් සාධනීය රුවියක් දක්වා ඇති බව පෙනෙන්නට තිබේ. විවිධ ප්‍රදේශයන්හි කඩයිම් පොත්වල පවා පුලස්ථි සෘෂිගේ පුත්‍රයෙකු වන රාවණා පිළිබඳ වර්ණනාවන් එක් කිරීමට කතුවරුන් උත්සහ ගෙන තිබීම ඊට කදිම නිදසුනකි. රාවණා රාජාවලිය හා මාතලේ කඩයිම් පොත යන ද්විත්වයෙහි ම ආරම්භය සනිටුහන් වන්නේ පහත පරිදිය.

“තවද ක්‍රොතා යුගය, ත්‍රොතා යුගය, චාපර යුගය, කලි යුගය යි යුග සතරක් වෙයි. මේ යුග සතරින් එක් යුගයකදී පුලස්ථි හට දාව අසුර කන්‍යාව වැදූ රාවණා නම් රජුපුරුවෝ රාජ ධර්මය වරදවා, ලෝ සසුන් රැක්මක් නොකොට දෙවියන්, බුදුන්, තපස්වරයන්, ග්‍රමණය, බ්‍රාහ්මණයන් ආදීන්ට ගරු නොකොට අය ගනිමින් නන්ද මූල පර්වතයෙහි වසන තපස්වරයන් පසේ බුදුවරයන් ආදීගෙන් දක්වා කිසිත් යම් දෙයක් ගෙනවයි කියා අය පඬුරු ගනිමින් ලංකා රාජ්‍යයෙහි එකසියයක් රාජධානි ඇති කරවා දඹදිව රජුන් සේවක නොකොට දෙවිලොව, අසුර ලොව, ගරුඬ ලොව, නාරජුන් සිරගෙයි ලා ඔවුන් අතින් අය බදු ගනිමින් වන්දු සූර්යය දිව්‍ය රාජයන් හා ග්‍රහයන් බැඳ සිරකොට ඔවුන් අතින් ද මෙහේ ගනිමින් ඔහුගේ නුවර උඩින් හිරු සඳු දෙදෙනා ආලෝක පතුරුවා ඉවතින් යන්නාහ”²⁶

මෙසේ රාවණයන්ගේ තේජෝබල පරාක්‍රමයන් පිළිබඳ සාහිත්‍ය කරුණු දක්වන අතර රාවණ ප්‍රමුඛ යක්ෂ ගෝත්‍රිකයන්ගේ මුල්ම වාස භූමි වශයෙන් ලිඛිත හා ජන මූලාශ්‍රිත සාක්ෂ්‍ය ඇසුරින් දැක්විය හැකි ප්‍රදේශ වශයෙන් මධ්‍යම පළාත සහ ඒ ආසන්නයට අයත් මහියංගණය, ගුරුළු පොත, ලග්ගල පල්ලේගම, මී මුරේ, රණමුරේ, ඕපල්ගල, හාවා එලිය, සීතා එළිය, වැනි ප්‍රදේශයන්ට වැඩි වැදගත්කමක් හිමි වේ. මෙහි දී මහියංගණය පිළිබඳ වංසකථා සහ අනෙකුත් ලිඛිත මූලාශ්‍රයන්ගෙන් අවශ්‍යය තොරතුරු සම්පාදනය කරගත හැකි වුව ද අවශේෂ උප ප්‍රදේශ පිළිබඳ හමුවන ලිඛිත මූලාශ්‍රයන් ඉතාම අල්ප ය. එසේ වුව ද පවතින ලිඛිත මූලාශ්‍රයන්ගේ දත්ත ස්ථිට කරගැනීම උදෙසා මානවවිද්‍යාත්මක හා පුරාවිද්‍යාත්මක දත්ත මෙන් ම ජනශ්‍රැතිය ආශ්‍රිත තොරතුරු ද මේ සඳහා භාවිත කළ හැකිය.

යක්ෂ ගෝත්‍රිකයන්ගේ වාසභූමි පිළිබඳව සලකා බලන විට මහියංගණයට හිමිවන්නේ සුවිශේෂ ස්ථානයකි. ඊට හේතුව වංසකථා මූලාශ්‍රයඅනුව මොවුන්ගේ ජානපදික භූමියක් පිළිබඳව ප්‍රථම ලිඛිත සාක්ෂි හමුවන්නේ මහියංගණය ආශ්‍රිතව වීමයි.

²⁵ මහාවංශය, 1952, පරි. 1, ගා. 21-22.

²⁶ ගණනාථ බබෝසේකර, රාවණා රාජාවලිය සහ උපත කථා, කොළඹ: එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, 2005, පි. 33.

“ලංකාද්වීපය මධ්‍යයෙහි මනෝරමය වූ ගං ඉවුරෙහි තුන් යොදුන් දිගු එක්යොදුන් පුළුල් වූ රමය වූ මහානාග වන නම් උයනෙහි යක්ෂයන්ගේ යුධ භූමියෙහි ලක්දිව වැසි යකුන්ගේ මහා නිසාවර සමාගමය ප්‍රසිද්ධය”²⁷

තව ද වංසකථා සාහිත්‍යයට අනුව මනියංගණයට වැඩම කළ බුදුරදුන් යක්ෂයින් දමනය කොට ගිරි දිවයිනට පලවා හැරි බව දක්වා තිබේ. ඒ බව මෙසේ දක්වයි.

“ඉක්බිත්තෙන් සර්වඥයන් වහන්සේ ඔවුන්ට රමය වූ ගිරි දිවයින මෙහි ළඟා කළ සේක. උන් එහි වන් කළ තිබූ තන්හිම තැබූ සේක”²⁸

සත්‍යය වශයෙන් ම මෙම ගිරි දිවයින මහවැලි නදියෙන් මෙපිට වූ කඳුකර කලාපයම විය හැකිය. විශේෂයෙන් මාතලේ දිස්ත්‍රික්කයෙහි ලග්ගල පල්ලේගම සහ මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයෙහි කඩයිම් සීමාවෙහි පිහිටා ඇති මිමුරේ හා රණමුරේ ආශ්‍රිත ප්‍රදේශයන්හි සිදු කෙරුණු මානව වංශ පර්යේෂණයන්ගේ ඇතැම් සාධක මෙම තර්කය පැහැදිලි කර ගැනීමට යොදා ගත හැකිය.

වින තෙරුන්ගේ ගමන් විස්තරය හා හිසුංසියං භ්‍රමණ වෘත්තාන්තය දක්වන පරිදි “මේ ද්වීපයේ ගිණිකොණ දෙසැ ලංකා පර්වතය පිහිටියේ ය. ඒ පර්වතයාගේ ගැඹුරු ප්‍රපාතයන්හිත් සමතටයන්හිත් අමනුෂ්‍යයෝ වාසය කරත්, බුදුරදුන් විසින් ලංකාවතාරසූත්‍රය දෙසන ලද්දේ මෙහිදීය”²⁹ මෙසේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ලංකාවතාර සූත්‍රය දෙසන ලදැයි සඳහන් කරන ලංකා පර්වතය මහනුවර හා මාතලේ දිස්ත්‍රික්කයන්හි සීමාවේ පවතින ලකේගල විය යුතුය. ලකේගල හා ලකේගල ව්‍යවහාරික වශයෙන් ලංකා පර්වතය වශයෙන් භාවිත වන බව පැහැදිලි ලෙසම අනුමාන කළ හැකිය. අනෙක් අතට ලග්ගල හා ඒ ආශ්‍රිතව පිහිටි මිමුරේ, රණමුරේ සහ ඕපල්ගල ආශ්‍රිත ජනශ්‍රැතිය හා බොහෝ සංස්කෘතිකාංග රාවණා රජු හා යක්ෂ කණ්ඩායම් පදනම් කරගනිමින් පැවතීම ඉහත සාකච්ඡාවට ගෝචර වන වලංගු සාධකයෝ ය. ලග්ගල පල්ලේගම ප්‍රදේශයේ අදටත් පවතින යක්කම ශාන්ති කර්මය සිදු කරන්නේ ගලේ බංඩාර, සෙල්ලවි බංඩාර, බ්‍රාහ්මණ බංඩාර හෙවත් මහා රාවණා රජු ප්‍රමුඛ කරගනිමින් ය. එසේම ප්‍රාදේශීය දෙවිවරු කිහිප දෙනෙකුට අමතරව සමස්ත ශාන්තිකර්මයේම ප්‍රධාන ස්ථානයක් ගනු ලබන්නේ යක්ගේ තුළ සිටින අවශේෂ යක්ෂ මණ්ඩලයයි.^{30, 31} එබැවින් මෙම කඳුකර කලාපය රාවණා ප්‍රමුඛ යක්ෂ ගෝත්‍රිකයන්ගේ වාස භූමි වූ බවට බොහෝ සාක්ෂ්‍ය සපයාගත හැකිය.

මේ නිසා ම ලංකාවේ මානව ශිෂ්ටාචාරයෙහි ඓතිහාසික යුග පිළිබඳව සාකච්ඡාවට යක්ෂ ගෝත්‍රික කණ්ඩායම පිළිබඳ විග්‍රහය අත්‍යවශ්‍යය වන්නකි. වංසකථා පමණක් නොව දේශාටන සාහිත්‍යය පවා ඊට අවශ්‍ය කරන්නා වූ තොරතුරු ග්‍රහණය කරගත හැකි මූලාශ්‍රයෝ ය. “මේ ද්වීපයෙහි උපදන රත්න වර්ගයක් නිසා පූර්වයේදී මෙය රත්නද්වීප නම් විය. එකල්හි එය අමනුෂ්‍යයන්ගේ වාසභූමියකි”³² උක්ත සඳහන හිසුංසියං දේශාධනයෙහි එන සඳහනකි. එපමණක් නොව මානව සම්භවය පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකාවේ සිදු කරන පුරාවිද්‍යාත්මක පර්යේෂණයන් ද

²⁷ මහාවංශය, 1952, පරි. 1, ගා. 30.

²⁸ එම.

²⁹ පොල්වත්තේ බුදුදත්ත හිමි, වින තද්‍රේශණේ ගමන් විස්තර හා හිසුංසියං භ්‍රමණවෘත්තාන්තය, අභිලේඛනෝධි: ආනන්ද පොත් සමාගම, 1961, පි. 323.

³⁰ H. M. D. R. Herath, Rasnayake, S., and Kamalathne, T. **Either God or Devil: Beyond the Buddhism- An Anthropological View of Yakkama Ritual**, Vol XVI, Peradeniya University Research Session: Proceedings, University of Peradeniya, 2011, p. 206.

³¹ Thushara Kamalarathne & Susantha Rasnayake, **An Anthropological Study of an Ideological Contradiction & the Dilemma of Positioning Goddess Pattini in the yakkama Ritual**, 5th Research Conference, Colombo: The Royal Asiatic Society, 2012, pp. 304-305.

³² බුදුදත්ත හිමි, එම, 1961, පි. 316.

ඉහත සාකච්ඡා කරන අදහස ස්ථිර කිරීමට අවශ්‍ය තොරතුරු සපයා දෙයි. “තව ද ශ්‍රී ලංකාවේ වංසකථාවල දැක්වෙන එවක ජීවත් වුණු යක්ෂ ගෝත්‍රිකයින් බලංගොඩ මානවයාට අයත් ජන කොටස් බවට ඔප්පුවී ඇත.”³³

වැදි ජනතාව

ශ්‍රී ලාංකේය මානව ශිෂ්ටාචාරයේ මුල් උරුම කරුවන් ලෙස වැද්දන් මෙම ඓතිහාසික විග්‍රහයට අත්‍යවශ්‍යයෙන්ම සම්බන්ධ වන්නේ ය. ශ්‍රී ලංකාවේ ආදිතමවාසීන් විෂයෙහි භෞතික හා සංස්කෘතික වශයෙන් ගැණිය හැකි බොහෝ තොරතුරු වැදි ජනයා ඇසුරින් ගොනුකළ හැකිය. ඓතිහාසික ලිඛිත මූලාශ්‍රයන් මානවවංශ පර්යේෂණ සහ පුරාවිද්‍යාත්මක පර්යේෂණ ඇසුරින් වැදි ජනතාව පිළිබඳ ඓතිහාසික විග්‍රහයක යෙදීමට හැකියාව ඇත. එහි දී පෙනීයන එක් කරුණක් වන්නේ උක්ත සාකච්ඡා කළ මානව සම්භවය සහ එහි රේඛීය පරිණාමය පිළිබඳ විග්‍රහයේ ම එක් කොටසක් ලෙස වැදි ජනයා පිළිබඳ කතිකාව ගොනු කළ හැකි බවයි. විශේෂයෙන් පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂ්‍ය අනුව පෙර සඳහන් කළ යක්ෂ ගෝත්‍රිකයින් බලංගොඩ මානවයා හා වැද්දන් පිළිබඳ විග්‍රහයට අනුව මේ සියලු කණ්ඩායම් අප අද සාකච්ඡා කරන මානව කණ්ඩායම්වල රේඛීය පරිණාමයේ විවිධ අවස්ථාවන් ලෙස සැලකිය හැකිය. බලංගොඩ මානවයා කායික වශයෙන් සමාන වනුයේ ලංකාවේ ජීවත් වන වැදි ජනතාවටයි. වැද්දන් බලංගොඩ මානවයාගෙන් පැවත එද්දැයි යන්න පිළිබඳ කිසිදු සැකයක් නැත. දිගු පටු හිස, ඉදිරියට නෙරා ඇති නළල් තලය, සහ හිස් කබල් ඇට, පුළුල් ශක්තිමත් කම්මුල් ඇට, පස්සට නැඹුරු වූ නිකට, ගෙවීය විශාල දත් හා මුක්කන් නාසය වැනි කායික ලක්ෂණ බලංගොඩ මානවයා වෙත දක්නට තිබේ. දකුණු හා අග්නිදිග ආසියානු ප්‍රාථමික ගෝත්‍රික ජන කොටස් අතර ඉහත කී කායික ලක්ෂණ නොයෙකුත් ප්‍රමාණයෙන් දක්නට ලැබේ.³⁴ හියුංසියං දේශාටන වාර්තාවෙහි ද ඔහු සඳහන් කර ඇති ජනතාව අනිවාර්යයෙන් වැදි ජනතාව විය හැකිය. “ප්‍රමාණයෙන් කුඩා වූ කළු පැහැති රට වැසියෝ නපුරු ස්වභාව ඇත්තෝය.....සිංහල මනුෂ්‍යයෝ කළු පැහැති කුඩා ශරීර ද පළල් වූ නිකට ද උස් වූ නළල් ද ඇත්තෝ ය. ඔවුහු ස්වභාවයෙන් ම නපුරුය, සාහසිකය. එසේම නිර්භීතය.”³⁵

මෙම වැදි ජනතාව ඉහත සඳහන් කළ ප්‍රාකෘතික ජන වර්ගයාගෙන් පැවත එන බවට ඉදිරිපත් වූ කායික ලක්ෂණයන්ට අමතරව සංස්කෘතික ලක්ෂණයන්ගෙන් ද පැහැදිලි කරගත හැකිය. විශේෂයෙන් වැදි ජනයාගේ සංස්කෘතික සංදර්භය ඕනෑකමින් විශ්ලේෂණය කරන්නෙකුට යක්ෂ ගෝත්‍රිකයින්ගෙන් ඔවුහු සෘජුව පැවත එන්නන් බවට හෝ යක්ෂ ගෝත්‍රික සංස්කෘතික පරිවය සමෝධානය කරගත් ජන කණ්ඩායමක් ලෙස හෝ විග්‍රහ කළ හැකිය. වැදි ජනයාගේ ආගමික හා අභිවාර විධීන් හි “යක්ෂ” සංකල්පයට හිමි වන්නේ ඉතා සුවිශේෂී තැනකි. මරණින් පසු භූතාත්මය නෑ යකුන් ලෙස සැලකීම ඉන් ප්‍රධානය. නෑ යකුන් පිදීමේ දී ප්‍රධානීන් වන කන්දේ යකා සහ බිළිඳි යකා, නෑ යකුන්ට අඩුක්කු පිදීම සහ ඔවුන්ගේ ප්‍රමුඛ වාරිත්‍රයක් වන “කිරිකොරන යාගය” වැනි සියලු ආගමික පිළිවෙත් හා අභිවාරවල සංකල්පීය කේන්ද්‍රය නෑ යකුන්ගෙන් පිළිබිඹු කිරීම යක්ෂ ගෝත්‍රික සංකල්පයන් වැදි සංස්කෘතික පසුතලයට ඉතා සම්ප බවට නිදසුන් ලෙස දැක්විය හැකිය.³⁶

අදවන විට වැදි ජනයා වෙසෙන කලාපය ඉතා කුඩා ප්‍රදේශයකට සීමාවී පැවතිය ද ඓතිහාසිකව වැදි ජනයා මෙරට විවිධ ප්‍රදේශයන්හි පැතිර පැවතී බවට සාක්ෂි තිබේ. “වත්මනේ ඌවේ හා මධ්‍යම පළාතේ කඳුකර භූමි දර්ශනය හැරුණු විට වැදි රට වත්මනෙහි දක්නට ලැබෙන්නේ ප්‍රමාණයෙන් කුඩා බවට පත් ස්වරූපයකිනි.”³⁷ රොබට් නොක්ස්ගේ සඳහනට අනුව බිම්තැන්න මූලික කරගනිමින් ජීවත් වූ වැදි ජනයා අද ඉතා කුඩා භූමි ප්‍රදේශයකට සීමාවී ඇත³⁸. “මහනුවර රාජධානි සමයේ දී වැදි ජනයා මාතලේ ප්‍රදේශයේ ද වාසය කළ බවට

³³ දැරණියගල, එම, 1984, පි. 61.

³⁴ එම, පි. 63.

³⁵ බුධදත්ත හිමි, එම, 1961, පිටු. 314-316.

³⁶ සී. පී. සලේගමාන් සහ වනේන් අය, වැද්දෝ, පරි: වන්දර ශ්‍රී රණසිංහ, කොළඹ: ෆාසට් පබ්ලිෂින්, 2009, පි. 181-210.

³⁷ එම, පි. 1.

³⁸ එම.

සාධක තිබේ.”³⁹ අදටත් පුරාවිද්‍යාත්මකව වැදගත් වන හැවතේවෙළ සහ ඉබ්බන්කටුව කැණීම් මෙම ප්‍රදේශයන්හි ප්‍රාග් ඓතිහාසික ජන ජීවිතවල තොරතුරු කදිමට අනාවරණය කරන්නා වූ තෝතැන්නක් වේ. කන්ද උඩරට ඇත පළාත්වල රටවැසියන් හා නිතර ගනුදෙනු කරන ගම්වැද්දන් මදක් ශීලාවාර වූ විශේෂයක් වන බවත් ලන්දේසීන්ට විරුද්ධව රාජසිංහ රජු සංග්‍රාමයක් මෙහෙය වූ අවස්ථාවේ දී එක් දිසාපති කෙනෙකු ගෙන ආ සේනා පයිණ්ඩියක් වැදි සෙනඟින් සමන්විත වූ බවත් නොක්ස් දක්වා ඇත⁴⁰.

දෙවන රාජසිංහ රජු සමයේ රචනා වී ඇති මාතලේ කඩයිම් පොතට අනුව ද මාතලේ ප්‍රමුඛ වූ වැදි ජනයා හා ඔවුන්ගේ නම්ගම් මෙන් ම වංග පිළිබඳව ද තොරතුරු මනාව හෙළි වේ.

“ගොඩපළ රජතුමා නියරේ පොළ අලහකෝන් මොහොට්ටාල ගෙන්වා මාතලේ සිටින මිනිසුන් සහ ගෙවල් මොනවාද ඇසූ විට මොහොට්ටාල මෙසේ පවසයි. “.....ස්වාමීන් වහන්ස, මාතලේ රටේ ගෙවල් තුනයි කියා සැලකළ තැනේදී ගෙවල් තුන මොකදැයි ඇහූ බැව් කළ තැනේදී ස්වාමීන් වහන්ස උඩුපිහිල්ලේ කුලතුග මුදියන්සේන් අඵවිහාර වනිසේකර මුදියන්සේන් දුඹුකොල වන්දසේකර මුදියන්සේන් හුලංගමුවේ ගමගේ වැද්දාත් හම්පත් වැද්දාත් මිස නැතැයි කියා සල කළාය. එතැනින් එපිට රට මොකදැයි කියා ඇහූ බැවු කළ තැනේද ස්වාමීනි බිරිඳ වෙලේ හෙල්කඳුරෙන් පල්ල කනන්ගමුවේ කන්නිල වැද්දා හිරකර සිටියාය. නිකකොටුවේ හේරන් වැද්දා හිරකර හිටියාය. දොඹා වැද්දා දොඹවෙලගම හිරකර හිටියාය. වල්ලි වෙල වල්ලි වැද්දා හිරකර හිටිනවාය. මහ කවුඩුල්ලා වැද්දා කවුඩු පැලැල්ලේ හිරකර හිටියාය. නාරංගමුවේ නයිරන් වැද්දා හිරකර හිටියාය. නාලන්දේ ඉමියා වැද්දා හිරකර හිටියාය. දිගහරහා නවගව්වක් නාගපට්ටලමේ දිප්පිටියේ මහගෙ හිරකර හිටියාය. මකර වැද්දාත් කොඳුරුවා වැද්දාත් කඩ ඉම රැක හිටියාය. මහකන්දා වැද්දා කන්ද පල්ල හිරකර හිටියාය. ගලේවෙල හෙම්පිටි මහගෙ හිරකර හිටියාය. උඩුගොඩ කෝරලේ උඩසිය පත්තුවේ බාජුමහගෙ හිරකර හිටියාය. පල්ලෙසියපත්තුවේ මිනිමුතු මහගෙ හිරකර හිටියාය. මේල් පිටියේ දෙවකිත-ති මහගෙ හිරකර හිටිනවාය.....”⁴¹

ජනශ්‍රැතියට අනුව විජය හා යක්ෂ ගෝත්‍රිකයින්ගේ අරගලය ඇතිවූයේ මාතලේ දිස්ත්‍රික්කය ආශ්‍රිතව බව සඳහන් වන අතර කුවේණියගේ පියා වන බම්බා රජුද, ඇගේ මාමලා වන ඉරුගල් බණ්ඩාර, සඳුගල් බණ්ඩාර, කළු බණ්ඩාර හා මුත්තලා වන කුඩා කොහොඹා බණ්ඩාර, මහා කොහොඹා බණ්ඩාර වැන්නන් ද මාතලේ හා ඒ අවට වාස භූමි කරගත් බව පෙනේ. එසේ ම අදටත් ආදිවාසී ජනතාවගේ අනන්‍යතාවය තබා ගනිමින් ජීවත් වන ජන කාණ්ඩයම් මාතලේ හා මහනුවර දිස්ත්‍රික්කවල පර්යන්තයීය ප්‍රදේශවල ජීවත් වන අතර කිණිගම, ඕපල්ගල, කැකුලිවැටුණු ඇල්ල, වැද්දාපැණි ඇල්ල, දම්මන්තැන්න, ගලබොඩ, කරගහතැන්න, පුවක්පිටිය, පොත්තටුවෙල, පිටිවෙල, ඇටන්වෙල, ඉමාඩුව, නාරංගමුව, එල්ලගල, ගල්ගෙදෙවැල, බලාපෙ, අත්කොටලියද්ද, යක්මොටේ, ඇඹුල්අඹේ, මිමුරේ, රණමුරේ ආදී ප්‍රදේශ මෙම ආදි වාසීන්ගේ පසුබිමකින් යුක්තව සම්භවය වූ බවට ජනශ්‍රැතික තොරතුරු තිබේ⁴².

කින්නර ජනතාව

³⁹ පී. බී. මිගස්කුඹුර, “විශේෂ ජන කොට්ඨාස,” මහවැලි වංශය, II කාණ්ඩය, මහවැලි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය: ඉන්ජිනේරුමය කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශක කාර්යාංශය, 1985, පි. 20.

⁴⁰ රටොබට් නොක්ස්, එදා හලේදව, අනු: ඩබ්ලිව් කුරුණාරත්න, කොළඹ: එම්. ඩී. ග්‍රෑෂයන්හි සහ සමාගම, 2011, පි. 219.

⁴¹ බබෝසේකර, එම, 2005, පි. 23.

⁴² කමලා අතරගලල, “මාතලේ සහ කුරුණෑගල ආදිවාසී ගම්මාන,” ශ්‍රී ලංකාවේ ජනසමාජ, ආදිවාසී ජන අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය: ශ්‍රී ලංකා සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලය, කොළඹ: එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, 2009, පි. 38.

ශ්‍රී ලංකාවේ කුල සංවිධානය පදනම් කරගෙන බිහි වූ ඇතැම් කුල කණ්ඩායම් තවදුරටත් සුළු ජන කණ්ඩායම් වශයෙන් ජීවත් වන බව දැකිය හැකිය. විශේෂයෙන් වැඩවසම් පාලන ක්‍රමය තුළ කුලයට ආවේණික පාරම්පරික වෘත්තීන්හි නියැලුණු ඇතැම් කුලිකයින් අද්‍යක්‍යතාවය වන විටත් යම් යම් ප්‍රදේශවල අන්‍ය ජීවන රටාවකට උරුමකම් කියමින් දිවි ගෙවති. පැරණි සමාජ සංවිධාන ක්‍රමය ඉතා ශීඝ්‍රයෙන් වෙනස්වීම කරන කොට ගෙන කුල වෘත්තීන් හා ඒවායේ ව්‍යුහාත්මකව ඇති වූ වෙනස්කම් වර්තමානය වන විට ඇතැම් කුල කණ්ඩායම්හි සුවිශේෂ අන්‍යතාවයන් පවා හඳුනාගත නොහැකි තරමට ම නවීකරණයට බඳුන් වී තිබේ. සමාජය නවීකරණය වීමත් සමග සමාජ සංවිධානයේ ඇති වූ වෙනස හා ආර්ථික ක්‍රමයෙහි පරිණාමීයභාවය තුළ බිහි වූ නව සමාජ සදාචාරය කුල වෘත්තීන්හි තිබූ අන්‍යෝගීචිත්තයන් අන්‍යතාවයන් යන ද්විත්වයම බිඳ හෙළනු ලැබීය. කෙසේ වෙතත් වෙනස් වන සමාජ පාරිසරික හා ආර්ථික තත්ත්වයන්හි පවා තවමත් ඇතැම් සාම්ප්‍රදායික කුල ක්‍රමයන් ඇසුරින් නිර්මාණය වූ සුවිශේෂී ජන කණ්ඩායම් තවමත් මැදරට ආශ්‍රිතව දිවි ගෙවන බව දැකගත හැකිය.

කින්නර ජනතාව හෙවත් නියඳ කර්මාන්ත කරුවෝ මෙම ජන කොටස් අතර එක් සුවිශේෂී කණ්ඩායමක් ලෙස ගැණිය හැකිය. මෙම කින්නර ජනයා උඩරට සිංහල සමාජ සංවිධානයේ කුල දුරාවලියට අනුව පහළ ම කුලයට අයත් වූවන් ය. “කින්නකාර යනු තෘණ කරුයි. පන්නකාර යන්න ද මේ සමාන අරුත් දක්වයි. මේ දෙකින් ම අදහස් වන්නේ නියඳ ගසේ කොළවලින් නොහොත් හණපතුවලින් විවීමයි.”⁴³ මෙම ජන කණ්ඩායම කන්නකාර, පණණකාර, කිණණකාර, හේනාවලය, කින්නර යන නම් රාශියෙන් ම පැරණි සාහිත්‍යයෙහි හඳුන්වා දී තිබේ. රොඩ්න් හැරුණු කොට කුල සංවිධානයේ පහළ ම කුලය ලෙස කින්නරයන් හැඳින්වූවන් නොක්ස්ගේ වාර්තාවන්ට අනුව කින්නර කුලයට පහළින් කුරුට්ටෝ හා වහල්ලු සිටි බව සඳහන් කොට තිබේ. “කින්නර කුලයේ ප්‍රධාන කර්මාන්තය වනාහි කලාල නිෂ්පාදනය කිරීමයි. මේ කුලයේ පිරිමින් හට හිස් වැසුම් පැළඳීමත්, ස්ත්‍රීන් හට හැට්ට ඇඳීමත් තහනම් ය.”⁴⁴ මොවුන්ගේ වෘත්තියට අදාළ වන්නේ හණපත් කපා පසුව ඒවායෙන් ලබාගන්නා නූල් විශේෂයෙන් විවිධ කර්මාන්ත කිරීම යි.

“පැදුරු විවීමට භාවිත වන්නේ නියඳ කෙඳි යි. නියඳ පැළයේ පව්ව පැහැති වටකුරු කොළ (පිති) එකතු කොට, කඳක (නියඳ පෝරුව) තබා, සුරන් තහඩුව වැනි දැවමුවා උපකරණයකින් සුරණු ලැබේ. මේ සිරිමෙන් නියඳ පින්නේ මස් කොටස බැහැර යයි; කෙඳි ඉතිරි වෙයි. මේ කෙඳි තෙල් ගා පිරීමෙන් එවිටම වාගේ වැඩට ගැනීමට සුදුසු වෙයි.”⁴⁵

විවිධ කර්මාන්ත හා කලාව ආශ්‍රිත වෘත්තීන්හි නියැළුණු ජන කණ්ඩායම් ඉන්දීය සම්භවයක් සහිත ජනතාවගෙන් පැවත එන්නන් බවට ඓතිහාසික තොරතුරු තිබේ. විශේෂයෙන් ධර්මදූතයන් ලෙසින් පැමිණි විවිධ කණ්ඩායම් හා ගජබාහු රජු ඉන්දියාව ආක්‍රමණය කිරීමෙන් පසු මෙරටට ගෙන ආ කණ්ඩායම්වලින් පැවත එන්නන් බවට සාක්ෂි සපයා ගත හැකිය. “මේ පුරාණය මාතලේ කඩයිම් පොතේ සඳහන් වනුයේ මේ අයුරින් ම මහනුවර රාජධානියේ ජනයා පදිංචි කරවූ බවත් මෙයින් 400 ක් භාරසිය පත්තුවේ ද 60 ක් හේවාහැට ද, 150 ක් කුම්පතේ ද, 12,000ක් ඌව පළාතේ ද, මහබල සේනාවක් මාතලේට ද යැවූ බව සඳහන් වේ.”⁴⁶

නමුත් කුමාරස්වාමි දක්වන්නේ කුඹලුන්, පෙහෙරුන්, පැදුරු වියන්නන් වැනි පහත් කාර්මිකයන් සිංහල ජන සංහතියෙහි නියම කොටසක් පිළිඹිබු කරන බවයි. “ඇතැම් විට ඔවුන් සිංහලයන් එන්නට පළමුව මෙහි විසූ එහෙත් කිසිසේත් අශිෂ්ට නොවූ මනුෂ්‍ය වර්ගයාගේ ඉපැරණි සම්ප්‍රදායන් අනුගමනය කළා විය හැක.”⁴⁷

⁴³ මිගස්කුඹුර, එම, 1985, පි. 615.

⁴⁴ නොක්ස්, එම, 2011, පි. 236.

⁴⁵ ආනන්ද කුමාරස්වාමි, මධ්‍යකාලීන සිංහල කලා, කොළඹ: සංස්කෘතික දෙපාර්තමේන්තුව, 1962, පි. 241.

⁴⁶ බබෝසේකර, එම, 2005, පි. 25.

⁴⁷ කුමාරස්වාමි, එම, 1962, පි. 62.

හණ නූලෙන් කළාල වියන කින්නරයන් සහ වේවැල්, බටපොතු ආදියෙන් කුළු, කුඩා, වට්ටි, පෙට්ටි ආදිය වියන කුළු පොත්තෝ ද සාම්ප්‍රදායික සමාජ සංවිධානයේ පහළ වෘත්තීන් වශයෙන් සලකා ඇත.⁴⁸ පාරිශුද්ධත්වය හා සමාජ සංවිධානයෙහි වෘත්තීය අන්තර්යැපීම මත පදනම් වන කුල ක්‍රමයෙහි කුමන හේතු නිසා මෙම කින්නර සහ බටපොත්තන් පහළ මට්ටමකට ගෙන ආවේදැයි පැහැදිලි නැත.

“හන්නාලියෝ, පනික්කියෝ, බඩහැලියෝ, හේනියෝ, හකුරු, බෙරවායෝ හා කින්නරයෝ සියළුම දෙනා හීන කුලවලට හෙවත් අඩු කුලවලට අයත් වූහ. එහෙත් ඔවුන් විසින් ඉටු කළයුතු වූ කාර්යයන් “වැදගත් මිනිසුන්” කිසිම විටක නොකළ හීන දීන සේවා නොවිණි.”⁴⁹

කෙසේ වුවත් මෙම නියඳ කර්මාන්තකරුවන් සුවිශේෂී වූ ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව තමන්ගේ වෘත්තීන් සිදු කළ බව මූලාශ්‍රයන් ඔස්සේ පැහැදිලි කරගත හැකිය.

මේ ජන කොටස පදිංචි පාතදුම්බර, හේනාවල සහ මාතලේ මල්ලැව යන ප්‍රදේශ ඉතා සුප්‍රසිද්ධ ය. විශේෂයෙන් හේනාවල කින්නර ජනතාව නියඳ විවීම ඉතා දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ වෘත්තීමය වශයෙන් සිදු කොට ඇත. කින්නර ජනයා හැඳින්වීම සඳහා හේනාවලය යන නම භාවිත වන්නේ ද හේනාවල වාසය කළ කින්නර ජනයා හේතුවෙන් බව සිතිය හැකිය. මීට අමතරව මහනුවර මැණික්හින්න, හුරියකඩුව යන ප්‍රදේශවලත් කින්නර ජනයා පැතිරී සිටි බවට සාක්ෂි තිබේ.⁵⁰

මෙම ජන කොටස ඉතා සුළු ජන කණ්ඩායමක් වූ අතර ඩේවි හා නොක්ස්ගේ මූලාශ්‍රයන්වල පවා ඔවුහු කින්නර බද්ද ඉතා කුඩා කුල කණ්ඩායමක් වශයෙන් හඳුන්වා දී ඇත. පැරණි කින්නර බද්දට අනුව රාජකාරිය වූයේ රාජකීය ගබඩාවලට කඹ, පැදුරු, වාමර හා කස සැපයීමයි.

“මෙම කුලයේ පැරණි පුරුෂ නාම අතර වස්තුවා, ලපයා, කින්නපුවා, මුත්තුවා, පුංචා, පිනා, හවඩියා, යන නාමයන් හා ස්ත්‍රී නාම ලෙස කිරි, උක්කුන්, ලපි, පිංවිනා, ඩිංගිරි හපු, පුංචිනා යන නම් භාවිත කළ අතර බයිසා දුරයලාගේ ගෙදර, හාරිස්පත්තුවේ ගෙදර, තෙළඹු තැන්නේ ගෙදර, බටගල්ලේ ගෙදර, සේරුගස් වත්තේ ගෙදර, හීන්කෝට්ටේ ගෙදර, බට්ටිලාගේ තැන්නේ ගෙදර, පන්සල් වත්තේ කින්නර ගෙදර ආදී වාසගම් කින්නර ප්‍රජාවගේ වාසගම් අතර වන බව දැකිය හැකි ය”⁵¹

හැවන් පන්, ගල්ලැහැ හා හණ කෙඳිවලින් නිර්මාණය කරන දුම්බර පැදුරු හා කලාලයන් අදටත් සුප්‍රසිද්ධ ය. මාතලේ දිස්ත්‍රික්කයේ අස්ගිරි පල්ලෙසියපත්තුවට අයත් මල්ලැව (1981 දී උදාගම් යටතේ ආලෝකගම බවට පත්විය) අදටත් දුම්බර පැදුරු කර්මාන්තය සඳහා ප්‍රසිද්ධ ය. කින්නර ජනයා පැදුරු හා කලාල කර්මාන්තය මනා පුහුණුවකින් යුක්තව සිදු කරන අතර රතු, කහ, කළු යන වර්ණ ස්වාභාවික පරිසරය ඔස්සේම ලබා ගනිමින් විවිධ ආවේණික රටා ද භාවිත කරමින් මෙම කර්මාන්තයෙහි නියුක්ත විය. “කින්නර ගීතයෙහි” ඔවුහු ඉහත වර්ණ නිර්මාණය කරගත් අයුරු පහත දැක්වෙන කවියෙන් මනාව පැහැදිලි වේ.

පතඟි ද සීනක්කාරම් සමඟින

නියඳ කරන් රතු කොරකහ කොළ ගෙන

කහ පැහැ වන්නේ වෙනිවැල් ගත්තැන

⁴⁸ නොක්ස්, එම්, 2011, පි. 236.

⁴⁹ රුලූ පිරිස, මධ්‍යකාලීන සිංහල සමාජ සංවිධානය, බොරැල්ලේගමුව: විසිදුණු පරකාශනයෝ, 1964, පි. 188.

⁵⁰ උල්ලුවිස හෝවා, උඩරට සංස්කෘතික අභිමානය, කොළඹ: එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, 2008, පි. 170.

⁵¹ විමලනාන් විරරත්න, “දුම්බර රටා මැවූ කින්නර පරපුර,” ජන විවිධත්වය, රාවය පරකාශනයක්, 2007, පිටු. 85-94.

අරළු ද බුළු ගත කළ පැහැ පැමිණෙන⁵²

එසේම ඉතා විසිතුරු රටාවන් නියඳ විවීමට යොදාගත් කින්තරයන් ඒවා කාලාන්තරයක් තිස්සේ හෙළ සංස්කෘතික උරුමයන් ලෙසින් පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට පවත්වාගෙන පැමිණියහ. ලංඡු ගැටය, වංග ගිරිය, හයංකාර, තාරකා පියුම්, හරස් රටාව, ඉද්දමල් පියුම් හෙවත් කතුරු මල්, දිය රැළ, අටපෙති මල, මල්පෙත්ත, ගල් පියුම්, සෙවිවණ්ඩි හෙවත් සමුද්‍රාමල, කිරිබත් රටාව ඒ අතර ප්‍රමුඛයෝ වෙති.

නමුත් වර්තමානය වන විට නවීකරණය සමඟ මෙම ප්‍රජාව වෘත්තීමය වශයෙන් හා සමාජමය වශයෙන් දැඩි ආන්තිකරණයකට ලක්වී සිටින අතර කුල පීඩනයන් අනෙක් අතට තමන්ගේ කර්මාන්තයට එල්ල වී ඇති අභියෝගයනුත් හමුවේ අසරණභාවයට පත්වී ඇත. කෘත්‍රීම නිෂ්පාදනයන් ඇති වීමත් ස්වාභාවික අමුද්‍රව්‍ය සපයා ගැනීමේ දුෂ්කර බව හා ඒවාට ඉහළ මිලක් ගෙවීමට සිදු වීමත් වෙළෙඳපළ උච්ඡාවචනයන්ට මුහුණ දීමට සිදු වීමත් වැනි කරුණු හේතුවෙන් මෙම ජනයා වෘත්තීමය වශයෙන් පීඩිතභාවයකට පත් වී ඇත. එසේ වුව ද පැරණි සංස්කෘතික උරුමයන් විදහා දක්වන නියඳ රටාවන් වියමින් මෙම කණ්ඩායම ස්වකීය අනන්‍යතාවය යම්තාක් දුරකට හෝ තබා ගනිමින් දිවි ගෙවති.

රොඩ් ජනතාව

‘රොඩ්’ හෙවත් ‘ගාඩ්’ ජනයා ද අප ඉහත සාකච්ඡා කළ පරිදි සාම්ප්‍රදායික කුල ක්‍රමය පදනම් කර ගනිමින් නිර්මාණය වූ ජන කොටසකි. මෙම ප්‍රජාව උඩරට කුල සංවිධානයේ ඉතාම පහළ කුලය නියෝජනය කළේ ය. එසේ වුව ද වැඩවසම් ක්‍රමය අනුව ඔවුන් ද සමස්ත සමාජාර්ථ ක්‍රමයෙහි යම් කෘත්‍යයක් ඉටුකළ බව පෙනෙන්නට තිබේ. “මොවුහු වෘත්තීය යාවකයෝ හා විජ්ජාකාරයෝ වූහ. රොඩ් මිනිස්සු පවා අලින් ඇල්ලීම සඳහා ස්වභාවික හේතූන් උඩ මියගිය හරකුන්ගේ සම්වලින් ඇඹරූ යොත් රාජකීය ගබඩාවට සැපයූහ.” මෙම ජන කණ්ඩායම ප්‍රධාන සමාජයෙන් අපහරණය කරන ලද ජන කොටසක් වූ අතර ඉතාම පහත් සමාජාර්ථික තත්ත්වයකින් යුක්තව ජීවත්වන ප්‍රජාවක් ලෙස සැලකිය හැකිය. විශේෂයෙන් ඉතාම පහත් කණ්ඩායමක් ලෙස සමාජ අවමානයට පාත්‍රවීම රොඩ් ප්‍රජාව ලබා ඇති දුක්ඛිතම තත්ත්වයයි.

රොඩ් ජනතාව උඩරට කුල ක්‍රමයේ නිශ්චිත වූ ආරෝපිත කුල තත්ත්වයකට වඩා විවිධ සමාජ අපගාමී වර්ගාවල නියුක්ත වූවන්, අපරාධකරුවන්, කුල හා වංශ කණ්ඩායම් අතර වාරිතූ හා නීති කඩකළ වූවන් තත්ත්වයෙන් පහත හෙළන ලදුව රඳවා තැබූ ‘සමාජ බන්ධනාගාරයක්’ ලෙස සැලකිය හැකිය. නැතහොත් සමකුල නීති කැඩුවන්ට හා විවිධ අපරාධකරුවන්ට දෙනු ලැබූ දඬුවමක් ලෙස රොඩ් සමූහයට පිටමන් කිරීම සිදු කරන ලදී. දඬුවම්වල ස්වභාවය අනුව ගත් විට උඩරට සමාජ සංවිධානයේ දැකිය හැකි ක්‍රෑරම දඬුවම ලෙස “රොඩ් රැහැට පාවා දීම” සිදු කරන ලදී. එය අංගවිච්ඡේදනය කොට මරණීය දණ්ඩනයට පත් කිරීමට වඩා සාහසික බව ඇතැමුන් විසින් දක්වා තිබේ. “පුරාණ සිරිත්වලට අනුව රජු පමණක් පැනවිය යුතු දඬුවම් විශේෂයක් ඇත. එනම් උසස් කුලවලට අයත් පුද්ගලයින් මනුෂ්‍ය වර්ගය අතර ඉතාම අධිම හා පිලිකුල් කටයුතු මිනිසුන් ලෙස සැලකෙන රොඩ් කුලයට අයත් කරවීමයි. එබඳු දඬුවමකින් ඇති වන අපකීර්තිය හා සම අනෙකක් නැති අතර එය කිසිදාකවත් ආපසු හැරවීමට ද නොහැකිය. මේ දඬුවම පමුණුවනු ලබන්නේ ඉතාම සෝර වැරදි සඳහාම පමණි.”⁵³

“නොයෙක් අවස්ථාවලදී රජු අධිපතියන්ගේ හිස් ගසාදමා ඔවුන්ගේ අඹු දරුවන් රොඩ් රැහැට පවා දෙති. එය වනාහී මරණ දණ්ඩනයට පත් කිරීමට හිස ගසා දැමීමට වඩා දරුණු වූ දඬුවමක් ලෙස

⁵² කුමාරසිංහ, එම්, 1962, පි. 244.

⁵³ ජෝන් ඩොයිලි, ඩොයිලි දුටු උඩරට රාජ්‍යය, පරි: උපාලි රත්නායක, කොළඹ: ෆාසට් පබ්ලිෂින්, 2011, පි. 125.

සලකනු ලබන්නේ එම දඬුවම ලබන්නාවූන් මුළු මහත් ජීවිත කාලය ම නිශාකමින් ජීවත් විය යුතු බැවිණි.”⁵⁴

මේ සම්බන්ධයෙන් අදහස් දක්වන නොක්ස් තවදුරටත් පෙන්වා දෙන්නේ රොඩ් රැහැට එළවීම සඳහා තීරණය ගෙන ඇති විටෙක යමෙකුට රජුගෙන් අනුකම්පාවක් අයැද සිටිය හැකි අතර එහි දී ජලාශයක් වෙත ඔහු ගෙන ගොස් ඊට පැන මිය යන්නට අවස්ථාව ලබාදෙන බවයි. රොඩ් රැහැට යෑමට වඩා දියේ ගිලී මිය යෑම වඩා සැපතක් ලෙස සැලකීම එම යුගයේ පැවති තත්ත්වයක් බව මේ අනුව පෙනේ. මෙම ජන කොටස සමාජයීය වශයෙන් කෙතරම් පහත් මට්ටමකට පත්කර ඇත්තේදැයි යන්න ඉහත ප්‍රකාශනයන්ගෙන් ගම්‍ය වෙයි. මෙය තවදුරටත් පැහැදිලි කෙරෙන ප්‍රකාශයක් ඩොයිලිගේ වාර්තාවේ සඳහන් වේ.

“1818 දී හුරිකඩුව ගමේ සිදුවූ මිණි මැරුමකට වැරදි කරුවන් වූ රොඩ් මිනිසුන් දෙදෙනෙකු හා වෙල්ලාල මිනිසෙකු මහනුවර පිහිටි “මහ නිරගේ” කුළු එල්ලා මැරීමට නියම විය. රැකවල්ලුන් විසින් වෙල්ලාල මිනිසා එල්ලා මැරුව ද රොඩියන් මැරීම ප්‍රතික්ෂේප කළ බැවින් අසල වූ ගුබ්බියමක විසූ රොඩ් කුලේ පිරිසක් කැඳවා ඔවුහු අඵගෝසුවන් ලෙස යොදාගත්හ.”⁵⁵

රොඩ්න්, සැබොල්, වණ්ඩාල, වසල වැනි නම්වලින් ඔවුහු හඳුන් වන අතර රොඩ්න් විසින් ම ඔවුන් හඳුන්වා ගනු ලබන්නේ ‘ගඩ්’ හෝ ‘ගැඩ්’ යන නමිනි. දෙමළ ඔවුන් “ලුද්දි” නමින් හඳුන්වති.⁵⁶ මෙම රොඩ් ජනතාව ආරම්භ වූ ආකාරය පිළිබඳ විවිධ ජනප්‍රවාදයන් ජනශ්‍රැතියේ ඇත. රොබට් නොක්ස් විසින් දක්වන ලද ජනප්‍රවාදය පහත පරිදි ය.

“අතීතයෙහි මෙම රොඩ් ජනයාගේ මුතුන් මිත්තෝ මහරජුට දඩමස් සපයන මස් වැද්දෝ වූහ. දඩමස් නොලැබුණු එක්තරා දවසක ඔවුහු දඩමස් වෙනුවට මිනීමස් ගෙනවුත් දුන්නෝය. රජුරුවන් හට ඒ මස රස වැටී (ඒ මස් මිනීමස් බව නොදැන) එම මස් ම ගෙන එන ලෙස ඔවුන් හට නියම කළේය. රජුගේ කපුවාට ඒ මසෙහි රහස දැනගන්නට ලැබිණ. හෙතෙම ඒ බව රජතුමාට රහසේ ම කීවේය. මෙය දැනගත් රජු තෙමේ මහත් වූ කෝපයට පැමිණ “මරණ දණ්ඩනය වූ කලී වරද කරුවන් හට පමුණුවන දණ්ඩනය ය. මොවුන් මට කළ නින්දාවට එම දඬුවම ප්‍රමාණවත් නොවේ යැයි කල්පනා කොට මෙසේ අණක් පැනවීය” මස් වැදි ගණයට අයත් හැම කෙනෙක් ම ගමෙන් බැහැරව ගොස් වාසය කළ යුතුය. කිසිම මංගල උත්සවයකට හෝ සෙසු කිසිම උත්සවයකට නොපැමිණිය යුතුය. තව ද ඔවුන්ගේ ජීවිකාව පිණිස ඔවුන් විසින් කිසි වැඩක් නොකළ යුතුය. ජීවිකාව පිණිස හැම කෙනෙක් ම ගෙයක් ගෙයක් පාසා සිඟා කෑ යුතුය. හැම රට වැසියෙකුගේම පිළිකුලට හා ජුගුප්සාවට පාත්‍රවිය යුතුය.”⁵⁷

මෙම රාජ ආඥාවෙන් පසු ඔවුහු ජන සමාජයෙන් පළවා හැරි අතර ලිඳකින් දිය බිඳක් හෝ බීමට අවසර නැති අතර දිය වළකින් හෝ ගඟකින් දිය බීම කළයුතු බවත් රොඩියෙකුට යමක් නොදී සිටීම පවා රටවැසියන්ට මහත් මඳිකමක් ලෙස සැලකූ බව පෙනෙන්නට තිබේ.

රොඩ්න්ගේ ආරම්භය පිළිබඳ මෙවැනි ජනප්‍රවාද රාශියක් විවිධ දේශාටන වාර්තා හා ලේඛකයින්ගේ ශාස්ත්‍රීය රචනයන් හි අන්තර්ගතව ඇත. රොඩ් ප්‍රජාව විසින් ජීවනෝපාය සඳහා සිදු කරන විවිධ කර්තව්‍යයන්හි සුලමුල පිළිබඳව ද නොක්ස්ගේ සටහන් තුළ තිබේ.

⁵⁴ නොක්ස්, එම්, 2011, පි. 239.

⁵⁵ ඩොයිලි, එම්, 2011, පි. 12.

⁵⁶ මිග්ස්නුබුරු, එම්, 1985, පි. 617.

⁵⁷ නොක්ස්, එම්, 2011, පි. 238.

“මෙම කුලයේ සිතින් සිඟා කෑමට ගම්මානයකට පැමිණි කල්හි පිරිසේ පිරිමින් බෙර ගසද්දී ගැහැනු නටන්නාහ. විජ්ජා පෙන්නන්නාහ. ඇඟිලි තුඩු අග රඳවා රබන් කරකැවීමෙහි ඔවුහු අතිශයින් සමර්ථයහ. බෝල නවයක් උඩලා නිතරම බෝල 07 ක් උඩ තිබෙන පරිදි වහ වහා අල්ලති. වර්ණ කිහිපයකින් යුත් පබලු ඇට ගෙන කටෙ දමාගෙන ඉක්බිති ඒ නොයෙක් වර්ණවලින් යුත් පබලු ඇට එකම වර්ණවත් ඇට බවට පත් කොට කටින් එළියට දැමීම ඔවුන් විසින් කරනු ලබන එක් විජ්ජාවකි.”⁵⁸

රොඩ්න් සංචාරක ප්‍රජාවක් වුව ද උඩරට රාජධානියෙහි ඔවුනට ගම්වර ලබාදුන් බව ද දක්නට තිබේ. දුම්බර ප්‍රදේශයේ කුරගන්දෙණියේ ලාස් 16 ක වපසරියක් සහිත කුඹුරු ඉඩමක් ද, කුරක්කන් වැපිරීම සඳහා ලාස් 12 ක උස් බිමක් ද ඇති බවත්, හාරිස්පත්තුවේ කොස්කොටේ ගමෙහි ලාස් 15 ක කුඹුරු ඉඩමක් ද, ලාස් 8 ක උස් බිමක් ද, යටිනුවර ප්‍රදේශයේ උඩුගල් පිටියේත්, මාතලේ ප්‍රදේශයේ කිරිඔරුව සහ මරුකොන යන ගම්මානවලත් වලපනේත් මෙසේ රජු විසින් ප්‍රධානය කළ ඉඩම් පැවති බව ඩොයිලි දක්වයි. පසු කාලය වන විටත් මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ කුරගල, උඩුගල්පිටිය, කුරහන්දෙණිය හා කොස්කොටේ මාතලේ දිස්ත්‍රික්කයේ කළුපිටිය හා හිරුවෙලත් නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්කයේ එගොඩකන්ද හා කළුගල් පතන ප්‍රදේශවලත් මෙම ජනයා විසිරී සිටින බව දැකිය හැකිය.⁵⁹ මෙසේ පැවති වාඩි හා කුප්පායම් කාලයත් සමඟ ඉවත් වී ගිය අතර අදවන විට මෙම රොඩ් ජනයා ලෙස හඳුනාගත හැකි පිරිස් ඇත්තේ අතළොස්සකි. ඉන් සමහරෙක් ජංගම ජීවිතයක් ගත කරන අතර ජලාශ හා ගංගා ආශ්‍රිත ආන්තික භූමි හෝ නගරාසන්න ආන්තික ප්‍රදේශවල තරමක් දුරට දැකගත හැකිය.

මෙම ප්‍රජාව සහ අනන්‍ය සංස්කෘතිය ක්‍රමිකව ගිලිහී ගිය අතර ඊට හේතු කිහිපයක් බලපෑවේ ය. උඩරට රාජධානියෙහි මහනුවර යුගය වන විට මෙම ජනතාවට විශාල වශයෙන් තාඩන පීඩන එල්ල වූ අතර ඇතැම් රොඩ් ගම්මාන සමූල ඝාතනය කිරීම හා සිරගත කිරීම සිදු කරන ලදී. ඊට එක් හේතුවක් වූයේ ඇතැම් රොඩ් පිරිස් කුලකාන්තාවන්ට හිරිහැර කිරීම, මං පැහැරීම හෝ සොරකම වැනි අපරාධකාරී ක්‍රියාවන්හි නියුක්ත වීමයි. ඩොයිලි වාර්තා කරන අන්දමට වැරදි කළ රොඩ්න් දඬුකඳේ ගසා අලි ඇතුන් එන මාර්ගයන්හි රඳවා අලින් විසින් පාගවා මරණයට පත් කළ අතර ඇතැම් වැරදිවලට රොඩ් ගම්මාන ගිනි තබන ලදී. ඌවෙහි දිසාවේ වශයෙන් අංගම්මන කටයුතු කළ සමයෙහි කුල කාන්තාවක් පැහැර ගැනීම සම්බන්ධයෙන් පරණගම රොඩ් ගම්මානයම ගිනි තබා විනාශ කළ බව දක්වා ඇත. එසේ ම 1829 දී අධිකරණ කොමසාරිස් ජේ. ඩවුනින් මහතා උඩුනුවර, යටිනුවර, උඩ පළාත හා හතර කෝරළේ විසූ රොඩ් පිරිමින් හා ගැහැනුන් මහනුවර බන්ධනාගාරයේ රඳවා තබන ලෙස නියෝග කළ අතර ඊට හේතු වූයේ සමහර රොඩ් මිනිසුන් රටේ මිනිසුන් බිය ගන්වන බවටත් ඔවුන්ට අපහාස කරන බවටත් ලද පැමිණිල්ලක් අනුව ය.⁶⁰ තව ද සමාජ නවීකරණයත් සමඟ සිදු වූ කුලය ඓතිහාසික වීම සහ අනන්‍යතාව බැහැර වීම මෙම කණ්ඩායම්වල අනන්‍යතාව නැති වී සම්මිශ්‍රිත සංස්කෘතික කණ්ඩායමක් බවට පත් වීමට ද රොඩ් ජනයා සමාජ සංස්කෘතික වශයෙන් ක්‍රමික තුරන් වීමකට ලක්වීමට ද හේතු සාධක විය.

පෘතුගීසි සිංහලයෝ

මැදරට අනු ජන කණ්ඩායම් පිළිබඳව සාකච්ඡා කරන විට මාතලේ දිස්ත්‍රික්කයට අයත් වහකෝට්ටේ වාසය කරන “දොන්” නමින් හඳුන් වන ජන කොටස ඉතා වැදගත් වේ. “පෘතුගීසි සිංහලයින්” ලෙස සැලකෙන මෙම ප්‍රජාව කතෝලික බැතිමතුන් වෙති. වසර 500 කටත් වඩා වැඩි සංස්කෘතික අනන්‍යතාවක් සහිත මෙම ජන කොටස පෘතුගීසි හා සිංහල සම්මිශ්‍රිත ජන කොටසක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය. “සිංහල රජවරුන් විසින් ගෙනවුත් පදිංචි කරන ලද පහත රටට අයත් යුධ සිරකරුවන්ගෙන් පැවත එන අය යැයි ද අනුමාන කරනු ලැබේ.”⁶¹

⁵⁸ නොක්ස්, එම්, 2011, පි. 238.

⁵⁹ මිගස්කුඹුර, එම්, 1985, පි. 616.

⁶⁰ ඩොයිලි, එම්, 2011, පි. 163.

⁶¹ මිගස්කුඹුර, එම්, 1985, පි. 624.

දෙවන රාජසිංහ රජු ලන්දේසි සටනින් පරාජයට පත් වී රැකවරණය පතා එන පෘතුගීසීන්ට ආරක්ෂාව ලබාදුන් බව සඳහන් වන අතරම රජුගේ යුධ හමුදාවේ ඇතැම් සෙන්පතියන් ලෙස පෘතුගීසි සේනාංකවල සේවය කරන ලද හටයන් සිටි බව ද දැක්වේ.⁶² මේ අනුව කන්ද උඩරට පෘතුගීසි කණ්ඩායම් රජුගේ අනුදැනුම හා අනුග්‍රහය පිටම රැඳී සිටි බව හෙළිවන අතර පළමුවන විමලධර්මසූරිය රජු (1594-1604) සෙන්රත් රජු (1604-1636) හා දෙවන රාජසිංහ රජු (1636-1687) යුද්ධයේදී යටත් වූ හා ජීවිත බේරා ගැනීම සඳහා මැද රටට පලා ආ පෘතුගීසි ජාතිකයින්ට මහනුවර රාජධානිය තුළ වාසය කිරීමට අවසර ලබාදුන් බව සඳහන් වේ.

මැද රටට පැමිණි පෘතුගීසි ජනයාට මූලික කොන්දේසි තුනක් පැන වූ අතර ඒවා නම් මහනුවර රාජධානිය තුළ වාසය කිරීම, සිංහල කුලකතූන් විවාහ කර ගැනීම හා සිංහල කාන්තාවන්ගේ වාසගම තම වාසගම ලෙස ඉදිරියට ගෙනයාමත් ය. ඒ අනුව තුම්පනේ, අස්ගිරිය, මාන්ගමුව, පිටියේ ගෙදර, දුල්ලෑව, බෝවත්ත, මිරිහල්ල ආදී ප්‍රදේශවල රජුගේ නියමය පරිදි පදිංචි වූ පෘතුගීසිහු වෙල්ලාල හා පට්ටි කුලවලට අයත් කාන්තාවන් සමග විවාහ වූහ.⁶³ ආගම ඇදහීම පිළිබඳ කිසිදු තහංචියක් රජු විසින් පැන නොවූ බැවින් ඔවුහු කතෝලික හක්කියන් වූහ. මාතලේ දිසාවට අයත් උදුගොඩ පල්ලේසිය කොට්ඨාසයේ හත් කෝරළයටත් මාතලේටත් අතර පිහිටා ඇති වහ කෝට්ටේ ජීවත් වන ‘පෘතුගීසි සිංහල’ හෙවත් ‘දොන්’ ජන කොටස ඉහත දැක් වූ පරිදි පෘතුගීසි හා සිංහල සම්මිශ්‍රිත ජන කොටසක් ලෙස පැවත එන්නෝය. පිය පාර්ශ්වය යුරෝපීය වන අතරම මව් පාර්ශ්වයෙන් උඩරට සිංහල පෙළපත්වලට ඔවුහු අයත් වෙති. ජාතිය සිංහල ලෙස සඳහන් වන මෙම ප්‍රජාවේ නම් මව් පාර්ශ්වය පෙළපත්වලින් ලැබුණු ඒවා වෙති. “1658 දී වහකෝට්ටේ ග්‍රාමයට මුලින් ම පැමිණි පෘතුගීසි ජාතිකයින් කිහිප දෙනා පදිංචිව සිටි “මහගම” නැමති ස්ථානයේ ස්මාරකයන් ඇත. ශුද්ධ භූමියක් ලෙස සැලකුම් ලබන මෙම පෙදෙස අද හඳුන්වන්නේ ජුසේවාස් පෙදෙස නම්ණි.”⁶⁴

වහකෝට්ටේ ශාන්ත අන්තෝනි දේවස්ථානය 1838 දී ඉදිකරන ලද අතර එය අදටත් ඉතා සුප්‍රසිද්ධ දේවස්ථානයක් ලෙස සැලකිය හැකිය. ඊට ප්‍රධානම හේතුව වන්නේ මෙම පල්ලියේ දේව මංගල්‍යයයේ දී උඩරට නැටුම් හා පංචතුර්ය වාදනය මෙම ආගමික උළෙල සඳහා යොදා ගැනීම යි. මෙය වෙනත් කිසිදු කතෝලික පල්ලියක දැකිය නොහැකි අතර බොහෝ විට මෙම ප්‍රජාවේ පවතින ජන සම්මිශ්‍රිතභාවය සංස්කෘතික සම්මිශ්‍රණය ඊට සාප්‍රච්ඡාදිත හේතු වන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය.

“1687 දී මෙරටට පැමිණි ජුසේවාස් පියනම හා 1705 දී පැමිණි ජාකෝවේ ගොන්සාල්වේස් පිය නම වහකෝට්ටේ ආගමික කටයුතුවල ප්‍රමුඛව නියැළී ඇති අතර පසන් ලකෝනි ගායනා පොත හා දේශනා පොත සිංහල බසින් රචනා කොට ඇත්තේ ද ගොන්සාල්වේස් පියතුමා විසිනි.”⁶⁵

තුම්පනේ ගෙදර, මාන්ගමුවේ ගෙදර, මිරිහල්ලේ ගෙදර, බෝවත්තේ ගෙදර, අස්ගිරියේ ගෙදර, මැටියම්පත ගෙදර, දුල්ලෑවේ ගෙදර ආදී වාසගම් වහකෝට්ටේ ජනයා භාවිත කරන අතර මේවා බොහෝමයක් ඉහත සාකච්ඡා කළ පරිදි උඩරට රජු විසින් ඔවුන් පදිංචි කරවන ලද ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව විවාහයන්ගෙන් පසුව ලැබුණු සිංහල නාමයෝ වෙති. ඔවුහු කතෝලික අනන්‍යතාව හැඟවීම සඳහා පෘතුගීසි නමක් ද බොහෝ විට භාවිත කරන අතර “දොන්” නාමය අනන්‍යතාවක් ලෙස භාවිත කරති.

මෙම ප්‍රජාවේ බොහෝ සංස්කෘතික ක්‍රියාකාරකම් පෘතුගීසි හා සිංහල සම්මිශ්‍රිත ස්වභාවයක් ගන්නා අතර ඒවා වැඩි වශයෙන් සිංහල සංස්කෘතියට නැඹුරු වූ සුවිශේෂී අනන්‍යතාවක් සහිත බව පෙනෙන්නට තිබේ. විරරත්න (2007) දක්වන පරිදි ඔවුන්ගේ විවාහ මංගල උත්සව අවස්ථාවන්හි දී දැකිය හැකි චාරිත්‍ර කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

⁶² නොක්ස්, පබ්, 2011, පි. 200.

⁶³ විමලනාඨ විරරත්න, “වහකෝට්ටේ පෘතුගීසි සිංහලයෝ,” ජන විවිධත්වය, රාවය පරිකාශනයක්, 2007, පිටු. 75-84.

⁶⁴ පබ්, පි. 77.

⁶⁵ විරරත්න, පබ්, 2007, පි. 80.

කඩ වැසුම:- විවාහයට පෙර මනාලයා පළමුවෙන් කරන්නේ කඩවැසුම් කිරීමයි. එනම් තම දෙමාපියන් සමඟ ගොස් විවහාපේක්ෂිත තරුණියගේ ගෙලෙහි කර මාලයක් බැඳීමයි. කඩවැසුමෙහි සාමාන්‍ය අදහස කට වැසුම ය. ඉන් පසු වෙනත් තරුණියකුට මනමාලියට බහක් දිය නොහැකිවීම ඊට හේතුවයි. අනතුරුව පල්ලියේ තෙවතාවක් පෙරනම් කියනු ලැබේ. විවාහයට ගමෙහි විරෝධතා ඇත්නම් මෙම කාලය තුළ එම විරෝධතා ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

මඟුල් පරක්කුව:- මනාලියගේ නිවසට එන මනාලයා ප්‍රමුඛ පාර්ශ්වයට උත්සව කටයුතු ඇරඹෙන තුරු තේරවිලි හා ගණිත ගැටලු විසඳීමට දීම මෙනමින් හැදින් වේ. නූලක එකපිට ගැසූ ගැට ලිහීමට දීම, පලා වර්ග කිහිපයක් එක්කොට පිසූ මැල්ලුමක රස බලා පලා වර්ග හඳුනා ගැනීම ආදිය මීට අයත් වේ.

මනාලිය සැගවීම:- පල්ලියේ විවාහ කටයුතු සිදු කිරීමෙන් පසු මනාලිය දෙමාපියන් විසින් නිවසට කැඳවාගෙන එන අතර ඇය තවත් තරුණියන් හතර පස් දෙනෙකු සමඟ කළු වර කාමරයකට දමන අතර මනාලයා පෙරකී කාමරයට ගොස් තම මනාලිය තෝරාගෙන මධුසමයට පිටත් විය යුතුය.

බත් කඳ හා කැවුම් කඳ:- මනාලියගේ දෙමව්පියන් දින තුනකට පසු තම දියණිය බැලීමට පැමිණෙන විට බත් මාළු පිණි කඳක් හා කැවුම් කුරුණියක් සමඟ කෙසෙල් කැන් කිහිපයක් කඳ බැඳගෙන පැමිණිය යුතුය.⁶⁶

මෙම ජනකොටස අතර අන්තර්ජන්‍ය විවාහ ක්‍රමය හෙවත් තම ගෝත්‍රය හෝ කණ්ඩායම තුළින් විවාහ වීමේ ක්‍රමය පවතින අතර ඉහත චාරිත්‍රයන්ට අනුව උඩරට සිංහල විවාහයේ දී අනුගමනය කරන මඟුල් තහංචි, කඩුළු බුලත් දීම වැනි චාරිත්‍රයන්ට සමාන නමුත් ඔවුන්ට සුවිශේෂී ලෙස සකසාගත් අනන්‍යතාවකින් යුත් චාරිත්‍ර වශයෙන් හඳුනාගත හැකිය. මෙම චාරිත්‍ර බොහෝවිට ඔවුන්ගේ සුවිශේෂී වූ උප සංස්කෘතික අනන්‍යතාව රැකගන්නා පරිදි නිර්මිත ය.

වතු දුවිඩ ජනතාව

මැදරට කලාපයේ සංස්කෘතික අනන්‍යතාව හා අනුජන කණ්ඩායම් පිළිබඳව සාකච්ඡා කරන විට උඩරට වතු දුවිඩ හෙවත් ඉන්දීය දෙමළ ජන කණ්ඩායම පිළිබඳව සාකච්ඡා කළ යුතුම ය. දැනට ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත ජනගහණයෙන් 5% කට වඩා නියෝජනය කරන මෙම ජන කොටසේ ඉතිහාසය බ්‍රිතාන්‍ය යටත්විජිත සමයේ ආරම්භ වූ වාණිජ වතුභෝග වගාවක් සමඟ සිදු විය. උඩරට සිංහල ජනයා ඉංග්‍රීසින්ගේ වැවිලි භෝග වගාවට ශ්‍රමය සැපයීමෙන් වැළකී සිටිය හ. ඊට එක් හේතුවක් වූයේ මේ වන විටත් ක්‍රියාත්මක වූ රාජකාරි ක්‍රමයයි.

“1832 දී ලිබරල් චින්තනයේ හා මානව දයාත්වික භාවයේ මුවාවෙන් කෝල්බෲක් කොමසාරිස්වරු මෙය අහෝසි කළහ. එහෙත් ඇත්ත වශයෙන් ම මෙම සමාජ සංවිධානය වෙනස් කරන ලද්දේ මානව හිතවාදයට වඩා වැවිලි භෝග වගාවේ අභිවෘද්ධිය සඳහා කන්ද උඩරට ප්‍රදේශය තුළින් ලාභ ශ්‍රමයක් ඉතාම පහසුවෙන් ලබා ගැනීමේ චේතනාව පෙරදැරි කරගෙන යි.”⁶⁷

නමුත් උඩරට සිංහල ජනයා වතු වගාවට ශ්‍රමය සැපයීමට රුචි නොකළ අතර ඇතැමුන් එය තරයේ ප්‍රතික්ෂේප කළහ. විවිධ ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ තුළින් උඩරට ජනයාගේ ම ඉඩම් විශාල ප්‍රමාණයක් වතු භෝග වගාවට

⁶⁶ එම, පිටු. 82-83.

⁶⁷ කේ. ධර්මසේන, “කඳුරට වැවිලි කර්මාන්තය,” මහවැලි වංශය, I කාණ්ඩය, මහවැලි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය: ඉංජිනේරුමයේ කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශක කාර්යාංශය, 1984, පි. 313.

භාවිත කිරීමත් මේ වන විට ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවති අධිරාජ්‍ය විරෝධී ජාතික චින්තනය පෙරටු කොටගත් විඥානයත් ඊට බොහෝ විට හේතු වන්නට ඇත. ශ්‍රමය පිළිබඳ පැවති මෙම ව්‍යාකූල පසුබිම බ්‍රිතාන්‍ය ජාතිකයින්ට වතු වගාව සඳහා ඉන්දීය කුලී ශ්‍රමිකයින් මෙරටට ගෙන්වීමට හේතු වූ ප්‍රබලම කාරණය විය.

ඉහත සඳහන් කළ පසුබිමත් අනෙක් අතට බ්‍රිතාන්‍යයන්ට ඉන්දීය පහළ ශ්‍රමික කුල රාශියකින් සපයාගත හැකි අඩු වියදම් ශ්‍රමයක් හේතු කොටගෙන දකුණු ඉන්දීය කුලී ශ්‍රමිකයින් මෙරට කෝපි වගාව සඳහා ගෙන්වීම ආරම්භ කරන ලදී. මේ සඳහා ඉන්දීය ශ්‍රමිකයින් ගෙන්වා ගැනීම මුලින්ම සිදු වූයේ 1823 වර්ෂයේ දී ජෝර්ජ් බර්ඩ් විසින් 150 දෙනෙකු ගෙන්වීමත් සමඟය.⁶⁸ ඉන් පසු 1830 දශකයෙන් පසුව නොකඩවා ඉන්දීය ද්‍රවිඩ කම්කරුවන් සංක්‍රමණිකයින් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි අතර වතු හෝග වගාවේ දියුණුවත් සමඟ ඉන්දීය ද්‍රවිඩ සංක්‍රමණයේ ශීඝ්‍රතාව ද ඉහළ ගියේ ය. පහත දැක්වෙන්නේ 1840 සිට පස් අවුරුදු කාල සීමාවකට ඉන්දියානු ශ්‍රමික සංක්‍රමණයේ සාමාන්‍ය ප්‍රමාණයයි.

වගු අංක 01: ඉන්දියානු සංක්‍රමණිකයින් පැමිණීම- පස් අවුරුදු සාමාන්‍ය ගණන

පස් වාර්ෂික කාල සීමාව	සංක්‍රමණික ප්‍රමාණය
1840-44	26335
1845-49	44644
1850-54	45875
1855-59	66351
1860-64	65558
1865-69	66859
1870-74	89608
1875-79	123334
1880-84	47075
1885-89	47784

මූලාශ්‍රය:- කේ. ධර්මසේන, “කඳුරට වැවිලි කර්මාන්තය,” මහවැලි වංශය, 1 කාණ්ඩය, 1984, පි. 314.

⁶⁸ එම, පි. 314.

19 වන සියවස අගභාගය වන විට මෙම ජනතාව ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම කඳුකරයේ මහනුවර, නුවරඑළිය, මාතලේ සහ බදුල්ල යන දිස්ත්‍රික්කයන්හි නිත්‍ය පදිංචි කරුවන් බවට පත් වූහ. ඉන්දීය ද්‍රවිඩ නැතහොත් වතු ද්‍රවිඩ වශයෙන් අනන්‍යතාව සහිත මෙම ජන කණ්ඩායම මධ්‍යම කඳුකරයේ සුවිශේෂී සංස්කෘතික කණ්ඩායමක් ලෙස සැලකිය හැකිය. උපතින් සියලු දෙනාම පාහේ හින්දු ආගමිකයින් වන අතර මෙරටට සංක්‍රමණය වීමෙන් පසුව කතෝලික ආගමේ ව්‍යාප්තියත් සමඟ බොහෝ පිරිසක් ක්‍රිස්තියානිකරණයට ලක් විය. එනිසාම ඇතැම් වතු ජනයාගේ නම් කතෝලික හා හින්දු ද්‍රවිඩ අනන්‍යතාවයන් සම්මිශ්‍රිතව සැකසී ඇති බව දැකගත හැකිය. නමුත් බොහෝ දෙනෙක් ද්‍රවිඩ හින්දු හක්නිකයින් වශයෙන් තම ආගමික හා නම්ගම්වල අනන්‍යතාව එසේම පවත්වාගෙන යති.

භූගෝලීය වශයෙන් මෙන්ම සමාජ සංස්කෘතික වශයෙන් ද මෙම වතු ප්‍රජාව සුවිශේෂී අනන්‍ය ජනකොටසකි. නමුත් වතු අංශය තුළ භූගෝලීය වශයෙන් මෙන්ම සමාජයීය වශයෙන් ප්‍රධාන සමාජයේ සමාජ-ආර්ථික දේශපාලනික සන්දර්භයෙන් ආන්තික වූ “වැසුණු” ප්‍රජාවක ලක්ෂණ දැක ගත හැකිය.⁶⁹ මේ වන විටත් සමාජආර්ථික තත්වයෙන් ප්‍රධාන සමාජයට සාපේක්ෂව යම් පහළ මට්ටමක් පෙන්වන වතු අංශයේ සමාජආර්ථික හා සෞඛ්‍යය ගැටලු ගණනාවක් පවතී. ළමා මන්ද පෝෂණය හා කාන්තාවන්ගේ නිරුක්තිය පිළිබඳ තවමත් ඉහළම අගයන් වාර්තා වන්නේ වතු අංශය හා සම්බන්ධ ප්‍රජාවගෙනි. ඔවුන්ට පවතින අවම පහසුකම්, ආහාර වර්ෂාව, සනීපාරක්ෂක පුරුදුවල පවතින දුර්වලතා, මව්වරුන්ගේ පවතින අඩු අධ්‍යාපන තත්ත්වය වැනි සාධකයෝ එහිලා ප්‍රබල වශයෙන් හේතු වේ.⁷⁰

වතු ද්‍රවිඩ ජනතාවගේ නිවාස, “ලයින් කාමර” හෙවත් පේළි නිවාස ලෙස හැඳින්වේ. කාමර එකිනෙකට සම්බන්ධ වන ලෙස ඉදි කර ඇති “ලැයිම්” තුළ ජනතාව එක්ව වසති. බොහෝ ලැයිත් නිවාස 1970 ට පෙර නිමවා ඇති අතර එක් කාමරයක දළ ඉඩ ප්‍රමාණය වර්ග අඩි 250 ක් හෝ ඊට වැඩි නැත. පවුලේ සියලු දෙනා මෙම කාමරය තුළ ජීවත් වන අතර මෑත කාලය වන විට පෞද්ගලික වතු අංශය, රාජ්‍ය අංශය හා රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල සංවර්ධන අවධානය ප්‍රසාරණය වීමත් සමඟ නිවාසවල පුළුල් වීමක් සහ තරමක පහසුකම්වලින් යුත් නව නිවාස ඉදි කිරීම පිළිබඳවත් අවධානය යොමුවී ඇත. නමුත් සමස්තය සැලකිය යුතු මට්ටමක වෙනසකට භාජනය වී නොමැත. මෙම ප්‍රජාවේ කාන්තාවෝ දෛනිකව තේ දළු නෙළීමෙහි නියුක්ත වන අතර වැඩිහිටි පිරිමි තේ ගස් කප්පාදුව, කානු කැපීම, පස සැකසීම, පොහොර හා අනෙකුත් රසායන ද්‍රව්‍ය ඉසීම හා වල් ගැළවීම වැනි රාජකාරිවල නිරත වෙති. වැඩිහිටි ගැහැනු පිරිමි දෙකොටසම බහුතරයක් ස්ථිර වතු සේවකයින් ලෙසටත් තවත් කොටසක් තාවකාලික හෝ කොන්ත්‍රාත් පදනම යටතේ දෛනිකව සේවයේ නියුක්ත වෙති. කුඩා දරුවන් රැක බලා ගැනීම වැඩිහිටි ගැහැනු දරුවන් විසින් හෝ වයෝවෘද්ධ දෙමාපියන් විසින් සිදු කරන්නාහ. එසේ නොමැති විට රැකියාවට යන මව තම දරුවා වත්තෙහි පිහිටි දාරකාගාරයට හෙවත් “පුල්ලෙ මඩුව” තුළ තබා රාජකාරිය අවසන් වූ පසු ඔවුන් කැටුව තම වාසස්ථානයට පැමිණෙති. ප්‍රධාන ආහාර වේල්වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් “රොට්” යොදා ගන්නා අතර පෝෂණීය හා සමබර ආහාරවේලක් නොගැනීම ප්‍රබල සෞඛ්‍යය තර්ජනයන්ට හේතු වී තිබේ. අනෙක් අතට ගැහැනු දරුවෙකුගේ වැඩි විය පැමිණීම විවාහය වැනි ජීවන චක්‍ර උත්සවවල දී හා ප්‍රධාන ආගමික උත්සවවල දී විශාල මුදලක් වියදම් කරන මෙම ප්‍රජාවෙහි පවතින දුර්වල කළමනාකරණය තවදුරටත් ඔවුහු දරිද්‍රතාවයෙහි ගිල්වා තැබීමට හේතු වී තිබේ. එබැවින් අදටත් ශ්‍රී ලංකාවේ වැඩිම දිළිඳු ජනගහණයක් ජීවත් වන කලාපය ලෙස වතු වගාව ආශ්‍රිත ප්‍රදේශ හැඳින් විය හැකිය.

නමුත් වර්තමානය වන විට සමාජආර්ථික, දේශපාලනික වෙනසක් සමඟ වතු ප්‍රජාවේ පවතින වැසුණු ස්වභාවය ක්‍රමිකව අඩුවෙමින් යනු පෙනේ. ඊට එක් ප්‍රධාන හේතුවක් වන්නේ ඔවුන්ගේ පවතින සමාජආර්ථික හා සෞඛ්‍ය ගැටලු හේතුවෙන් රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන අංශයන්හි සංවර්ධන අවධානයට පුළුල් ලෙස ලක්

⁶⁹ O. Hollup, **Bonded Labour; Caste and Cultural Identity among Tamil Plantation Workers in Sri Lanka**, New Delhi: Sterling Publishers, 1994, p. XVI.

⁷⁰ නුෂාර කමලරත්න, ශ්‍රී ලංකාවේ වතු අංශයේ ළමා මන්ද පෝෂණය හා දරිද්‍රතාවය පිළිබඳ සමාජවිද්‍යාත්මක විශ්ලේෂණය, සමාජවිමසුම, කලාපය 16, 2016

විමන්, එම නිසා සජීවීකරණ ක්‍රියාවලිය හරහා පවතින තත්ත්වයෙන් ඉහළට ඔවුහු රැගෙන ඒමේ ප්‍රතිඵල ලෙස මෙම ආවෘත්ත ලක්ෂණයන් බැහැර වීමත් ය. වතු අංශය නොබෝ කලකින් මුහුණ දෙන ගැටලුව බවට පත්වන්නේ වතු අංශයේ රැකියාවන්ට අවශ්‍ය ශ්‍රමය සපයා ගැනීමේ දුෂ්කරතාව යි. ඊට ප්‍රබල හේතුව වන්නේ වර්තමාන තරුණ පරපුර තවදුරටත් වතු අංශය තුළ රැඳී සිටීමට ප්‍රියතාවයක් නොදක්වන අතර ඔවුහු ඉතා වේගයෙන් නාගරික හා උපනාගරික කලාපයන් වෙත ඇදී ඒමයි. නුපුහුණු ශ්‍රමිකයින් ලෙස මෙලෙස සංක්‍රමණය වන තරුණ තරුණියන් ඊට ප්‍රධාන හේතුව ලෙස දක්වන්නේ තවදුරටත් තරුණ බලාපොරොත්තු හා ඉඩ ප්‍රස්තා සැපයීමට වතු අංශයට නොහැකි බවයි.⁷¹ එම නිසා ඉතාම කෙටිකලක් තුළ වතු අංශයේ ප්‍රබල සමාජ-ආර්ථික ප්‍රතිපත්තින්හි ප්‍රතිසංස්කරණයන් සාධනීය මට්ටමින් සිදු නොවුනහොත් වතු අංශය දෙදරා යෑමේ දැඩි අවධානමක් පවතී.

මුස්ලිම් ප්‍රජාව පිළිබඳ කෙටි සටහනක්

අනුජන කණ්ඩායම් පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමේ දී මෙරට ජන වාර්ගික කණ්ඩායමක් ලෙස සැලකෙන මුස්ලිම් ජනතාව පිළිබඳව සටහනක් තැබීමට අපේක්ෂා කරනුයේ විශේෂයෙන් උඩරට රාජධානියේ ඓතිහාසික කාල වකවානුවෙහි දී මුස්ලිම් ජනතාව අනුජන කණ්ඩායමක් වශයෙන් නිර්මාණය කර තිබූ සමාජ ආර්ථික, සංස්කෘතික සහ දේශපාලනික වටපිටාව පිළිබඳව කෙටි විමර්ශනයක යෙදීම මෙම කතිකාවට ගෝචර වන බැවිණි.

මුස්ලිම් ජනතාව සාහිත්‍යයෙහි සහ ඵදිනෙදා ව්‍යවහාරයෙහි විවිධ නාමයන්ගෙන් හඳුන්වා ඇත. තම්බි, මුස්ලිම්, මරක්කල යන නම්වලින් සිංහල ජනතාව විසින් පෘතුගීසීන් විසින් මුචර් යන නම්වලින් මුස්ලිම් ජනතාව හඳුන්වා ඇත.⁷² මුස්ලිම් ජනතාව මෙරට ජන කණ්ඩායමකට කුමන කාල වකවානුවක සංයුති ගත වූයේ ද යන්න නිශ්චිතවම ප්‍රකාශ කළ නොහැකිය. මෙරට පැරණි මානව වංශ ලේඛනයන්හි පවා මෙම ඉතිහාසය සෙවීම උගහටය. ජෝන් ඩේවි තම වාර්තාවන්හි දක්වන්නේ මුස්ලිම් ප්‍රජාවේ ප්‍රභවය හෝ ඔවුන් පළමුවෙන් ලංකාවට පැමිණි කාල පරිච්ඡේදය නිශ්චය කර ඇති බවක් ඔහු නොදන්නා බව යි.⁷³ මුස්ලිම් ජනතාවගේ ආගමනය ඉන්දියන් සාගරයෙහි සමුද්‍රාශ්‍රිත වෙළෙඳාමේ ආරම්භයත් සමඟ සිදු වූ විදේශ සම්බන්ධතා මත සිදු විය යන්න ප්‍රබල මතයකි. ඉන්දියන් සාගරය ප්‍රමුඛ කර ගනිමින් ඒ අවට නගර සහ වරායවල් හරහා සංවර්ධනය වූ වාණිජ කටයුතුවලට දීර්ඝ ඉතිහාසයක් ඇති අතර ක්‍රි. පූ. 3 වන සියවසයේ ඉන්දියාවේ හරප්පා ශිෂ්ටාචාරයේ වෙළෙඳුන් පර්සියානු බොක්කේ වරායවල් හරහා මෙසපොතේමියාව සමඟ වෙළෙඳාම් කර ඇති බවටත්, මෙම කාලය තුළ හෝ ඊට පෙර සිට පාරාවරුන්ගේ ඊජිප්තුව දකුණු අරාබියානු සහ රතු මුහුද ආශ්‍රිත වෙරළ ප්‍රදේශ සමඟ වාණිජ සම්බන්ධතා ස්ථාපිත කරගෙන තිබූ බවට තොරතුරු සපයාගත හැකිය.⁷⁴

සාක්ෂිවලට අනුව ඉන්දියන් සාගරය ආශ්‍රිත වෙළෙඳකටයුතුවල දී “පර්සියන්වරු” ප්‍රමුඛ කාර්යභාරයක් ඉටු කළ අතර “සැසේනියානු පර්සියන්වරු” මෙහි ප්‍රධාන වෙළෙඳ කණ්ඩායමක් බවට පත් විය. ශ්‍රී ලංකාව සැසේනියානු පර්සියන්වරුන්ගේ ප්‍රධානතම වෙළෙඳ මධ්‍යස්ථානය බවට පත්ව තිබූ අතර මෙම සම්බන්ධතාව ඉස්ලාම් දහම සහ අරාබි මුස්ලිම් කලාපය සමඟ ශ්‍රී ලංකාව ඓතිහාසික වශයෙන් ඇති කරගෙන තිබූ සම්බන්ධතා පැහැදිලි කරන්නක් විය හැකිය.⁷⁵ කෙසේ වෙතත් ක්‍රි. ව. 7 වන සියවසයේ දී ඉස්ලාම් දර්ශනය බිහිවීමත් සමඟ අරාබිවරු

⁷¹ Thushara Kamalathne & Hiranthi Galahitiyawa, “Changing Aspirations & Values among Youth in the Plantation Sector in Sri Lanka,” **The Plantation Sector in Transition: Research on the Up-Country Plantation Sector in Sri Lanka**, University of Peradeniya, Department of Sociology" 2010.

⁷² මහසිංහරාජ, එම්, 1985, පි. 625.

⁷³ ජෝන් ඩේවි, ඩේවි දුටු ලංකාව, අනු: ඇල්ලේපොළ එච්. එම්. සරෝමරත්න, කොළඹ: එම්. ඩී. ගුණසරෝන සහ සමාගම, 1967, පි. 62.

⁷⁴ සිරිමා කිරිබමුණේ, “ඉස්ලාම් ධර්මය බිහි වීමේ සිට පහළොස්වන සියවස දක්වා කාලය තුළ අරාබි මුස්ලිම්වරුන්ගේ වාණිජ කටයුතු,” ඉදුර, පරි: රෝහිත දසනායක, වරකාපොළ: ආරිය පරකාශකයෝ, 2002, පි. 137.

⁷⁵ සරෝමරත්න, එම්, 1967, පි. 146-149.

දේශපාලනික, ආගමික සහ වාණිජ යන අංශ ඒකාබද්ධ කර ගත් සංවිධානාත්මක බලවේගයක් වශයෙන් ඉදිරියට පැමිණෙන ලදී. එහිදී ඉන්දියන් සාගරය යටතේ තිබූ සමුද්‍රාශ්‍රිත වෙළෙඳාම මෙහි ඒකාධිකාරය සියතට ගත් ඔවුහු මලබාරය සහ දකුණු ඉන්දියාවේ නොයෙකුත් ප්‍රදේශවලත්, ඇතැමුන් ශ්‍රී ලංකාවේ කොළඹ සහ ගාල්ල කොටුවලත් පදිංචි වූහ.⁷⁶ නව වන හා දහ වන ශතවර්ෂයන්හි දී ශ්‍රී ලංකාව අරාබිය සමඟ රාජ්‍යතාන්ත්‍රික සබඳතා පැවැත් වූ බවට සාක්ෂි ඇති අතර දහ වන හා දොළොස් වන සියවස් අතර කාලය තුළ මෙරට සංචාරය කළ ගවේෂකයින්ගේ ලේඛනවල ශ්‍රී ලංකාව සමඟ පැවති සම්බන්ධතාවය අනාවරණය කොට ඇත.⁷⁷ කෙසේ වෙතත් පහළොස්වන සියවස පමණ වන විට ලංකාව සමඟ පැවති මුස්ලිම් වෙළෙඳ කටයුතු යම් ඒකාධිකාරීත්වයක් ද සහිතව වර්ධනය වූ අතර පෙර සාකච්ඡා කළ වෙළෙඳ, ආගමික සහ දේශපාලනික වශයෙන් මත වූ ඒකාබද්ධ සම්බන්ධතාවයන් වඩා පුළුල් මට්ටමකට පත් වූ බව දැකිය හැකිය.

ලෝකයේ විවිධ භූගෝලීය කලාපවලින් මෙරටට සංක්‍රමණය වූ මුස්ලිම් ජාතිකයින් හැඳින්වීම සඳහා විවිධ නම් භාවිත කරන ලදී.

“ලංකාවේ මුස්ලිම්හු ප්‍රධාන කොටස් දෙකකි. කෙළින්ම අරාබිකරයෙන් ආවෝ ‘සෝනහාර්’ නමින් ද දකුණු ඉන්දියාවෙන් ආවෝ ‘සම්මාන්’ යි ද හැඳින් වෙති... ලන්දේසින් විසින් යුද සමයේ දී ගෙන්වා ගන්නා ලද ‘මැලේ’ මුස්ලිම්වරු මේ කොටස් දෙකටම වඩා අමුතු සංස්කෘතික ලක්ෂණ ඇත්තෝ ය. එසේම කොවින් පෙදෙසින් ආ ‘කොවිම් මුස්ලිම්හු’ ද ‘බෝරා මුස්ලිම්හු’ ස්වල්ප වශයෙන් මෙහි වෙති.”⁷⁸

ඉහත විග්‍රහයෙහි මැලේ මුස්ලිම්වරුන් ලෙස හඳුන්වන කොටස මැලේ දූපත් සහ මැලේසියාව කේන්ද්‍ර කරගත් නැගෙනහිර ආසියාතික කලාපයේ මුල්භූමි ඇත්තවූත් වන අතර ශ්‍රී ලංකාවේ මැලේ ප්‍රජාව ‘ජා මිනිසුන්’ ලෙස හඳුන්වනු ලබන්නේ ඉන්දුනීසියානු දූපත් සමූහයේ ජා දූපතේ සිට සංක්‍රමණය වූ බැවින් විය හැකිය. පළමුවෙන්ම මැලේ ජාතිකයන් මෙහි ගෙන්වනු ලද්දේ පෘතුගීසින් විසින් බවටත්, කොම්පඤ්ඤ විදිය කේන්ද්‍ර කරගනිමින් වර්ධනය වූ මැලේ ප්‍රජාව ගෙනෙන ලද්දේ ලන්දේසින් සහ ඉංග්‍රීසින් විසින් බවටද සාක්ෂි ඇත.⁷⁹

පෘතුගීසින්ගේ තාඩන පීඩනයන්ට ලක්ව පලා ආ මුස්ලිම්වරුන්ට සිංහල රජවරු විසින් අනුකම්පා සහගතව ආරක්ෂාව ලබා දුන් අතර මහනුවර හා මඩකලපුව අතර ප්‍රදේශවල පදිංචි වීමටත් රට තුළ වෙළෙඳාම් කිරීමටත් අවසර ලබා දී ඇත.⁸⁰ මෙම පරිච්ඡේදයේදී ම අප සාකච්ඡා කළ පරිදි, පෘතුගීසි සිංහලයෝ බිහිවන්නේ මෙපරිද්දෙන් ම ලන්දේසින්ට බියේ උඩරට රජුගේ ආරක්ෂාව පතා පලා ආ පෘතුගීසින්ට උඩරට රාජ්‍යය තුළ පදිංචි වීමට සහ සිංහල කුල කතුන් විවාහ කර ගනිමින් සමාජ සංවිධානයට එක් වීමට අවස්ථාව ලබාදීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙනි. කෙසේ වුව ද පසුකාලීනව මුස්ලිම් ප්‍රජාව මෙරට සමාජ සංවිධානයේ අත්‍යවශ්‍ය සේවා කාණ්ඩයක් බවට පත් වූ බව ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයන්ගෙන් පැහැදිලි වේ. විශේෂයෙන් උඩරට රාජධානියේ රාජකාරී ක්‍රමය තුළට පවා මුස්ලිම් ජනතාව අන්තර්ග්‍රහණය කළ බව දැකිය හැකි ය. මුස්ලිම් ජනයා වාණිජ්‍ය මූලික කර ගනිමින් ජීවිකාව ගත කළ අතර උඩරට සිංහල කුල සංවිධානයේ ‘කරාව’ කුලයට සමගාමීව සේවා සංවිධානය කොට තිබිණ.

ඩෙවිට අනුව උඩරට සේවා බද්ද (කාර්යාංශ) 12ක් වශයෙන් සංවිධානය වී තිබූ අතර ඒවාට බද්දේ නිලධාරීන් වශයෙන් නිලමේවරුන් පත්කොට තිබිණ. එම කාර්යාංශයෝ නම් මඩගේ බද්ද, කොට්ටල් බද්ද, බඩහැල බද්ද,

⁷⁶ මිගස්කුමර, එම, 1985, පි. 625.

⁷⁷ කිරිඳිමුණරේ, එම, 2002, පිටු. 149-157.

⁷⁸ මිගස්කුමර, එම, 1985, පි. 625.

⁷⁹ මංජුල වඩේවර්ධන, “මුස්ලිම් තවෙයෙ අපි මැලේ,” ජන විවිධත්වය, මහරගම: රාවය පබ්ලිෂර්ස්, 2007, පිටු. 152-154.

⁸⁰ මිගස්කුමර, එම, 1985, පි. 625.

රදා බද්ද, මහ බද්ද, හුණු බද්ද, වී බද්ද, කින්තර බද්ද, අනිල බද්ද, සුළං බද්ද, රහු බද්ද සහ ලුණු බද්ද වේ.⁸¹ මඩිගේ හෙවත් ප්‍රවාහන කාර්යාංශය ප්‍රධාන පංති දෙකකින් සමන්විත වේ.

1. කරාවේ කුලියයෝ හෙවත් ධීවර කුලයේ ප්‍රජාව- මෙම කොටස සේවා ඉඩම් භුක්ති විදිනු ලැබූ අතර ඉඩම් සහිත ස්ථීර පංතියක් ලෙස සැලකිණි.
2. සුළං බද්ද මඩිගේ- මෙය මරක්කලයන්ගෙන් සමන්විත වූවකි.⁸² සේවා ඉඩම් හිමිකම ලැබුණේ නැත. (හුළං යන්නෙහි ඇරුන කිසිවක් නැත යන්නයි. එබැවින් ස්ථීර වාසයක් හෝ පදිංචියක් නැති බැවින් මෙය භාවිත වන්නට ඇත.)

“මේ දෙපංතියේම ප්‍රධාන වස්තුව ගවයන්ගෙන් සමන්විත විය. රජය ඔවුන්ට දෙන ආරක්ෂාව සහ ඔවුන් භුක්ති විදින ඉඩම් වෙනුවෙන් පළමු පංතියට අයත් මඩිගේ මිනිසුන් රජුගේ හාල් සහ වී රජුගේ මහා ගබඩාවට ගෙන යාමට අවශ්‍ය වූ විට තම මෙවලම් ගොනුන් සහිතව පෙනී සිටීමට බැඳී සිටියහ. මෙයට අමතරව ඔවුහු සුළු බද්දක් ලුණු, කරවල සහ බවබෝග මගින් ගෙවූහ. සුළං මරක්කලයින් තවලම් කටයුතු සඳහා යොදවන ලද්දේ හදිසි අවස්ථාවල දී පමණි. ඔවුහු භාණ්ඩාගාරයෙන් ලත් මුදල් යොදා රජු වෙනුවෙන් වෙළෙඳාම් කිරීමට පත් කරන ලදී.”⁸³

ඩොයිලි අනුව යමින් පීරිස් විසින් දක්වා ඇත්තේ මරක්කලයන්ට උඩරට පදිංචි වීමට ලබා දී තිබූ අවසරයට ප්‍රමාණවත් වන්දියක් වශයෙන් තමන්ගේම මුදලින් මුහුදුබඩින් මිලදී ගත් ලුණු සහ කරවල කිසිදු ගාස්තුවකින් තොරව කප්පම් වශයෙන් රාජකීය ගබඩාවට සැපයූ බවයි. එසේම මහනුවර යුගයේ අපර භාගයේ දී යුද කටයුතු ආදිය අධික වීම නිසා ගවයින්ගේ සේවය ලබා ගැනීමට මඩිගේ කාර්යාංශයට සීමා රහිත විධානයන් ලැබුණු බවයි.⁸⁴

වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජා විද්‍යාත්මක වෙනස්කම් පිළිබඳව සලකා බලන විට මුස්ලිම් ජනගහනය අනෙකුත් ජනවාර්ගික කණ්ඩායම්වලට සාපේක්ෂව තරමක ඉහළ ජනගහන වර්ධනයකින් යුක්ත වේ. එය එක් අතකින් ජනගහනය පිළිබඳ ඉස්ලාමීය දර්ශනය සහ මුස්ලිම් ප්‍රජාවගේ සංස්කෘතිකමය ලක්ෂණයන්ගේ ප්‍රතිඵල ලෙස මතු වී ඇති බව පෙනේ. පහත වගුවෙන් දැක්වෙන්නේ 1981 සංගණන වර්ෂය සහ 2001 සංගණන වර්ෂය අතර මධ්‍යම පළාත් අතර ජනවාර්ගික කණ්ඩායම්හි ප්‍රාමාණික වර්ධනය යි.

වගු අංක - 2

මධ්‍යම පළාත තුළ ජනවාර්ගිකත්වය අනුව ජනගහනයේ වෙනස් වීම. (1981-2001)

	1981			2001		
ජනවර්ගය	මහනුවර	මාතලේ	නුවරඑළිය	මහනුවර	මාතලේ	නුවරඑළිය
සිංහල	74.3	79.9	42.1	74.1	80.1	40.2

⁸¹ සරෝමරත්න, පබ්, 1967, පි. 72.

⁸² පිරිස්, පබ්, 1964, පි. 196.

⁸³ සරෝමරත්න, පබ්, 1967, පි. 62.

⁸⁴ පිරිස්, පබ්, 1964, පි. 196.

ශ්‍රී ලංකා දෙමළ	5.0	5.8	12.7	4.1	5.5	6.5
ඉන්දියානු දෙමළ	9.4	7.0	42.7	8.1	5.3	50.6
ශ්‍රී ලංකා මුවර්ස්	10.5	7.0	2.0	13.1	8.7	2.4
බර්ගර්ස්	0.2	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1
මැලේ	0.3	0.2	0.2	0.2	0.1	0.2

මූලාශ්‍ර: Lona Devaraja, The Muslims of Sri Lanka, The Lanka Islamic Foundation: Colombo, 1994 and Economic and Social Statistics in Sri Lanka, Department of Census and Statistics, 2012.

කෙසේ වුවත් මැලේ මුස්ලිම්වරු බ්‍රිතාන්‍යය පාලන කාලයේ ඉහළ සමාජ ආර්ථික වලායකාවක් ඇති කරගන්නා ලදී. ඉංග්‍රීසි පාලකයින් මැලේ ජනතාව පොලිස් සේවයට බඳවා ගෙන මැලේ රෙජිමේන්තුව පිහිටුවන ලද අතර 1813 දී රොබට් බ්‍රවුන්රිග් ආණ්ඩුකාරයාගේ පාලන තන්ත්‍රය තුළ සුරාබායා රාජ්‍යයෙන් මැලේ මිනිසුන් 413 ක් ගෙනැවිත් මැලේ රෙජිමේන්තුවට අනුයුක්ත කර ඇති අතර 1816 දී ජාවා සොල්දාදුවන් 228ක් පවුලේ සමාජිකයන් ද සමඟ මැලේ රෙජිමේන්තුවට ගෙන එන ලද බවත් 1827 දී මෙම රෙජිමේන්තුව ලංකා රයිෆල් රෙජිමේන්තුව ලෙස ස්ථාපිත කළ බවත් වාර්තා වේ.⁸⁵ 20 වන සියවසේ මැද භාගයේ දී ගිනි නිවන හමුදාවේ බහුතරයක් සහ වතු සමාගම්වල ඉංග්‍රීසි විධායකය සහ කම්කරුවන් අතර සිටි පරිපාලන ස්ථරයේ බහුතරය මැලේ ජාතිකයන්ගෙන් සැදුම් ලද්දේය.

නිගමනය

සමාජ නවීකරණයත් සමඟ බොහෝ ජනකණ්ඩායම් හි සංස්කෘතික අනන්‍යතාවයන් ක්‍රමයෙන් ගිලිහී යෑම නිසඟයෙන් සිදුවන්නෙකි. එසේ වුව ද ශාස්ත්‍රීය අභිලාසයෙන් එවැනි ජන අනන්‍යතාවයන් පර්යේෂණයන්ට බඳුන් කිරීමත්, අනාගත පර්යේෂකයන්ට පාඨනය කිරීම උදෙසා වර්තා කිරීමත් කාලෝචිත වන්නේය. මෙම පර්යේෂණ ලිපියෙහි මුඛ්‍ය අභිලාසය වූයේ ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම කඳුකර කලාපය සහ ඒ අවට විවිධ ප්‍රදේශවල ජීවත් වූ ජනකණ්ඩායම් කිහිපයක සංස්කෘතික අනන්‍යතාවයන් මානවවිද්‍යාත්මක පර්යාලෝකයකින් විග්‍රහ කිරීම සහ වාර්තා කිරීමයි. ආදිවාසී ජනයා හැරුණු කොට මෙම ලිපියෙහි සාකච්ඡාවට බඳුන් කොට ඇති ජනකණ්ඩායම් හි අනන්‍යතාවයන් බොහොමයක් සම්ප්‍රදායික කුලක්‍රමය, රැකියා, සහ ජනවර්ගය අභිමුඛව ගොඩනැගී ඇත.

⁸⁵ ටබේවර්ධන, එම්, 2007, පි. 156.

මෙම ලිපියෙහි එන බොහෝ ජනකණ්ඩායම් එක්තරා ආකාරයක සමාජ ආන්තිකරණයකට ලක්ව ඇති බව පැහැදිලිය. ඒවාට මූලසාධක බොහොමයක් ඓතිහාසිකව ගොඩනැගුණු සමාජ සංස්කෘතික කරුණු පදනම් කරගෙන නිමැවුණු ආකල්ප, මිනීමකාන්තර වැනි මානසික ප්‍රකාශනයන්ය. අනෙක් අතට ආවේණික ජීවනෝපායන්හි යෙදෙන බොහෝ ජන කණ්ඩායම් හි පළමු සහ දෙවන පරම්පරා නූතන තරගකාරී වෙළෙඳපළ ක්‍රමයෙහි අසරණයන් බවට පත්ව සිටිති. එබැවින් මෙම කණ්ඩායම් වර්තමානයේ මුහුණ දී ඇති සමාජ ආර්ථික අර්බුද පිළිබඳ පර්යේෂකයින් මෙන්ම ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් ද සාධනීය අවධානයක් යොමු කිරීම අත්‍යවශ්‍යය.

සමුද්දේශ

මහාචාර්ය, 1952, තෘතීය මුද්‍රණය, පරි: හික්කඩුවේ නායක ස්ථවිරපාදයන් වහන්සේ දොන් ආන්ද්‍රිස් ද සිල්වා බටුවන්තුඩාවේ, ආණ්ඩුවේ ප්‍රවෘත්ති දෙපාර්තමේන්තුව.

උල්ලුච්ඡේවා, පී. 2008, උඩරට සංස්කෘතික අභිමානය, කොළඹ: එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

ඔබ්බේකර, ගණනාථ 2005, රාවණා රාජාවලිය සහ උපන් කථා, කොළඹ: එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

කිරිබමුණේ, සිරිමා. “ඉස්ලාම් ධර්මය බිහි වීමේ සිට පහළොස්වන සියවස දක්වා කාලය තුළ අරාබි මුස්ලිම්වරුන්ගේ වාණිජ කටයුතු,” ඉදුවර, පරි: රෝහිත දසනායක, වරකාපොළ: ආර්ය ප්‍රකාශකයෝ, 2002, පි. 137.

කුමාරස්වාමි, ආනන්ද. මධ්‍යකාලීන සිංහල කලා, කොළඹ: සංස්කෘතික දෙපාර්තමේන්තුව, 1962, පි. 241.

ඩොයිලි, ජෝන් 2011, ඩොයිලි දුටු උඩරට රාජ්‍යය, පරි: උපාලි රත්නායක, කොළඹ: ෆාස්ට් පබ්ලිෂින්.

නොක්ස්, රොබට් 2011, එදා හෙළදිව, අනු: ඩේවිඩ් කරුණාරත්න, කොළඹ: එම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම.

කමල්රත්න, කුමාර, 2014, ශ්‍රී ලංකාවේ වතු අංශයේ ළමා මන්ද පෝෂණය හා දරිද්‍රතාවය පිළිබඳ සමාජවිද්‍යාත්මක විග්‍රහයක්, සමාජවිමසුම, කලාපය 16

පිරිස්, රැල්ෆ් 1964, මධ්‍යකාලීන සිංහල සමාජ සංවිධානය, බොරැස්ගමුව: විසිදුණු ප්‍රකාශකයෝ.

බුබුදුන් හිමි, පොල්වත්තේ 1961, චීන තෙරුන්ගේ ගමන් විස්තර හා නියුංසියං භ්‍රමණ වෘත්තන්තය, අම්බලම්ගොඩ: ආනන්ද පොත් සමාගම.

සෙලිග්මාන්, සී. ජී. සහ වෙනත් අය 2009, වැද්දෝ, පරි: වන්දු ශ්‍රී රණසිංහ, කොළඹ: ෆාස්ට් පබ්ලිෂින්.

අතරගල්ල, කමලා 2009, “මාතලේ සහ කුරුණෑගල ආදිවාසී ගම්මාන,” ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාථමික ජනසමාජ, ආදිවාසී ජන අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය: ශ්‍රී ලංකා සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලය, කොළඹ: එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, පිටු. 36-49.

මද්දුමබණ්ඩාර, සී. එම්. 1984, “මහවැලිය සහ සිංහලයේ හඳබීම,” මහවැලි වංශය, II කාණ්ඩය, මහවැලි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය: ඉංජිනේරුමය කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශක කාර්යාංශය.

මීගස්කුඹුර, පී. ඩී. 1985, “විශේෂ ජනකොට්ඨාස,” *මහවැලි වංශය, II කාණ්ඩය*, මහවැලි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය: ඉන්ජිනේරුමය කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශක කාර්යාංශය.

දැරණියගල, ශිරාන් 1984, “ප්‍රාග් ඓතිහාසික පසුතලය,” *මහවැලි වංශය, I කාණ්ඩය*, මහවැලි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය, ඉන්ජිනේරුමය කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශක කාර්යාංශය.

ධර්මසේන, කේ. 1984, “කඳුරට වැවිලි කර්මාන්තය,” *මහවැලි වංශය, I කාණ්ඩය*, මහවැලි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය: ඉන්ජිනේරුමය කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශක කාර්යාංශය.

වෙඩිවර්ධන, මංජුල. “මුස්ලිම් නෙවෙයි අපි මැලේ,” *ජන විවිධත්වය*, මහරගම: රාවය පබ්ලිෂර්ස්, 2007, පිටු. 152-154.

වීරරත්න, විමලනාත් 2007, “දුම්බර රටා මැවූ කිත්තර පරපුර,” *ජන විවිධත්වය: ශ්‍රී ලංකාවේ ජන කණ්ඩායම්වල සම්භවය පරිණාමය සහ වත්මන් දිවි සැරිය පිළිබඳ පැතිකඩක්*, මහරගම: රාවය පබ්ලිෂර්ස්.

වීරරත්න, විමලනාත් 2007, “වහකෝට්ටේ පෘතුගීසි සිංහලයෝ,” *ජන විවිධත්වය: ශ්‍රී ලංකාවේ ජන කණ්ඩායම්වල සම්භවය පරිණාමය සහ වත්මන් දිවි සැරිය පිළිබඳ පැතිකඩක්*, මහරගම: රාවය පබ්ලිෂර්ස්.

හෙට්ටිආරච්චි, තිලක් 1984, “මහවැලි කලාපයේ ඓතිහාසික විකාශනය,” *මහවැලි වංශය, I කාණ්ඩය*, මහවැලි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය: ඉන්ජිනේරුමය කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශක කාර්යාංශය.

Herath, H. M. D. R., Rasnayake, S and Kamalrathne, T. 2011, *Either God or Devil: Beyond Buddhism- An Anthropological View of Yakkama Ritual*, Vol. XVI, Peradeniya University Research Session , Proceedings, University of Peradeniya.

Hollup, O. 1994, *Bonded Labour; Caste and Cultural Identity among Tamil Plantation Workers in Sri Lanka*, New Delhi: Sterling Publishers.

Kamalrathne, T. & Galhitiyawa, H, 2010, *Changing Aspirations & Values among Youth in the Plantation Sector in Sri Lanka*, *The Plantation Sector in Transition: Research on the Up Country Plantation Sector in Sri Lanka*, Department of Sociology, University of Peradeniya.

Kamalrathne, T. and Rasnayake, S. 2012, *An Anthropological Study of an Idiological Contradiction & the Dilemma of Positioning Goddess Pattini in the yakkama Ritual*, 5th Research Conference, Colombo: The Royal Asiatic Society of Sri Lanka.

Mackinder, H. J. 1904, “The Geographical Pivot of History,” *The Geographical Journal*, Vol 23, No 4. Pp 421-437.

On-line Refereed Journal of the Center for Indigenous Knowledge and Community Studies
Sabaragamuwa University of Sri Lanka

Follow this and additional works at: www.sab.ac.lk

e-mail: director@cikcs.sab.ac.lk

ශ්‍රී ලාංකේය කාන්තාව සමාජය තුළ සවිබල ගැන්වීමෙහිලා අධ්‍යාපනයේ දායකත්වය පිළිබඳ ස්ත්‍රීවාදී ඉතිහාස දෘෂ්ටියෙන් කෙරෙන විමසුමක්

ඒ. එම්. එම්. චන්ද්‍රිකා, ඉතිහාසය අධ්‍යයන අංශය, ජේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය,

malanichandrika42@yahoo.com

සාරසංකේෂය

පිතෘමූලික සමාජ සංදර්භය තුළ ප්‍රයෝගික වන දකුණු ආසියානු සමාජයන්හි කාන්තාවන් සවිබල ගැන්වීමෙහිලා අධ්‍යාපනයෙහි බලපෑම සුවිශේෂිත වශයෙන් ඉස්මතු වේ. කාන්තාවගේ සමාජ හැසිරීම, සමාජ විටිනාකම සමාජ වැදගත්කම, සමාජ ඇගයීම, පවුලේ තත්ත්වය පමණක් නොව ඇයගේ ආර්ථික ස්ථාවරත්වය පිළිබඳ තීරණාත්මක සාධකය වනුයේ අධ්‍යාපනයයි. ශ්‍රී ලාංකේය ඉතිහාසයේ ප්‍රගමනය තුළ අතීතයේ සිට වර්තමානය දක්වා අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ ඇති වූ වෙනස්කම් අතර ප්‍රතිපත්තිමය වෙනස්කම්, හා අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ මෙන්ම නිදහස් අධ්‍යාපන ක්‍රමවේදය කාන්තා අධ්‍යාපනය පුළුල්වීම කෙරෙහි බලපෑ බව ප්‍රත්‍යක්ෂ කාරණයකි. මෙම පසුබිම තුළ ශ්‍රී ලාංකේය අධ්‍යාපන ක්‍රමය මෙරට කාන්තාවන්ගේ සමාජ සවිබල ගැන්වීමෙහිලා කෙතෙක් දායක වී තිබේ ද යන්න පිළිබඳ විමසා බැලීම මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාවෙහි අරමුණ වේ. නිදහසින් පසු කාලපරිච්ඡේදය කෙරෙහි විශේෂ අවධානය යොමු කරමින් හා ස්ත්‍රීවාදී න්‍යායායික ප්‍රවේශයෙන් ශ්‍රී ලාංකේය කාන්තාව සමාජමය වශයෙන් සවිබල ගැන්වීමෙහිලා අධ්‍යාපනයේ දායකත්වය හා වැදගත්කම පිළිබඳ පුළුල්ව විමසනය කිරීම කෙරෙහි මෙහි දී වඩාත් අවධානය යොමු කෙරේ. ශ්‍රී ලාංකේය ඉතිහාසයේ ප්‍රගමනය තුළ කාන්තාවන් සමාජමය වශයෙන් සවිබල ගැන්වීමෙහිලා අධ්‍යාපනයේ දායකත්වය විවිධ ආකාරයෙන් ඉස්මතු වේ. කුටුම්භ රක්ෂණයෙන් මෙන්ම ගෘහස්ථකරණයෙන් ඔබ්බට යමින් කාන්තාව සමාජානුයෝජන ක්‍රියාවලියට සක්‍රීයව දායක කර ගැනීම උදෙසා අධ්‍යාපනය හරහා ලබාදෙන සියලු ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳ දැනුවත්භාවය කාන්තාවට සමාජයේ ඉදිරි පියවරක් සනිටුහන් කිරීමට මනා පිටුවහලක් වූ බව පැහැදිලිය. එසේ වුව ද සමාජ යන්ත්‍රණය, සංස්කෘතික හා ආගමික ගතිකත්වය මෙන්ම පිතෘමූලික ආකල්ප මත සමාජ වෙනස්වීම, ඇතැම් සමාජ කණ්ඩායම් තුළ ප්‍රගමනයක් සනිටුහන් කළ ද ඇතැම් ආගමික හා සංස්කෘතික කණ්ඩායම් සම්ප්‍රදාය අතික්‍රමණය කිරීමට දක්වන මැලිකම නිසාම නූතනය වන විටත් කාන්තාවන් සමාජමය වශයෙන් ඉදිරියට ඒම මන්දගාමී ස්වරූපයක් පෙන්වන බව දැකිය හැකිය. එබැවින් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය සහ ඉහළ මට්ටමේ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය දක්වා සමාන සහභාගිත්වයක් කාන්තා ප්‍රජාව තුළින් ද නියෝජනය කිරීමේ අවශ්‍යතාව පූරණය කිරීමට අධ්‍යාපනය හරහා කාන්තාවට අවකාශ ලබාගැනීමට ඇති හැකියාව ඉස්මතු කිරීම ඉතා වැදගත් වේ.

ප්‍රමුඛ පද: ස්ත්‍රීවාදය, ශ්‍රී ලාංකේය කාන්තාව, කාන්තා අධ්‍යාපනය, සමාජ සවිබල ගැන්වීම, කාන්තා ඉතිහාසය

හැඳින්වීම: අධ්‍යයන පසුබිම

සංකල්පීය වශයෙන් සලකන විට අධ්‍යාපනය කෙනෙකුගේ උපතත් සමග ආරම්භ වී ඔහුගේ හෝ ඇයගේ අභාවයෙන් අවසන් වන ජීවිතය පුරාම පවතින ක්‍රියාදාමයකි. මානවයාගේ ජීවන පැවැත්ම තුළ නොනවතින ක්‍රියාදාමයක් ලෙස අධ්‍යාපනය ප්‍රායෝගික වන අතර මානවයාගේ අඛණ්ඩ වර්ධනය හා ප්‍රගමනය කෙරෙහි ගුණාත්මක වශයෙන් මෙන්ම ප්‍රමාණාත්මක වශයෙන් ද බලපානු ලබන වැදගත් ප්‍රභවයකි. අධ්‍යාපනය ප්‍රධාන වශයෙන් දැනුම විෂයානුබද්ධතාව හා ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරීත්වය යන ක්‍රීත්ව මාර්ගයන්ට මග විවර කරන ප්‍රධාන මූලයයි. පුද්ගලයකු තම ස්වයං දැනුවත්භාවය හරහා නිවැරදි තීරණයන්ට ප්‍රවිශ්ට කරවන හා අන්‍යයන්ගේ තත්ත්වය නිවැරදිව අවබෝධ කර ගැනීමට අවශ්‍ය පොදු දැනුම අධ්‍යාපනය හරහා වර්ධනය කරනු ලැබේ. එබැවින් මානව සමාජයේ ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙපාර්ශ්වයටම සිය සමාජ තත්ත්වය පුළුල් විවිධත්වයක් කරා මෙහෙය වීමට අවැසි මාවත අධ්‍යාපනය තුළින් නිර්මාණය වන බව පැහැදිලි වේ. එබැවින් අනෙකුත් සමාජ යන්ත්‍රණයන් අතික්‍රමණය කරමින් අධ්‍යාපනය කාන්තාව සමාජමය වශයෙන් සවිබල ගැන්වීම කෙරෙහි දක්වන දායකත්වය අවිවාදාත්මකය. පිතෘ මූලික සමාජ සංදර්භයන් තුළ කාන්තාව සමාජමය වශයෙන් ඉදිරි පියවරක් කරා මෙහෙයවිය හැකි වැදගත්ම මෙවලම අධ්‍යාපනය යැයි දැක්වීම ද අනිශ්චයෝක්තියක් නොවේ. මෙහි දී අධ්‍යයනයට බඳුන් කෙරෙන ප්‍රධාන පර්යේෂණ ගැටලුව වනුයේ කාන්තාවගේ සමාජ ප්‍රගමනය උදෙසා අධ්‍යාපයේ ඇති බලපෑම ඉස්මතු වන්නේ කෙසේ ද? යන්නයි. ඒ අනුව කාන්තාවගේ සමාජීය ප්‍රගමනයෙහිලා අධ්‍යාපනයෙහි ඇති වැදගත්කම හා සහසබඳතාව න්‍යායාත්මකව අවධාරණය කිරීම මෙහි එක් පැතිකඩකි.

මෙම අධ්‍යයනයේ අනෙක් පැතිකඩ වනුයේ ස්ත්‍රීවාදී ප්‍රවේශය හා එහි සමාජ සංකතනයට සාපේක්ෂව කාන්තාව සවිබල ගැන්වීමෙහිලා න්‍යායික වශයෙන් ගොඩනැගී ඇති සාකච්ඡාව පිළිබඳ විමසා බැලීම යි. ස්ත්‍රීවාදී අදහස් සමාජගතවීමට සාපේක්ෂව කාන්තාව පිළිබඳ වූ අධ්‍යයනයන් ස්ත්‍රීවාදී දෘෂ්ටියෙන් යුක්තව ඒ ඒ භූගෝලීය කලාපයන්ට කේන්ද්‍රගතව ඉදිරියට ඒම නූතන ලෝකය තුළ වඩාත් කැපී පෙනෙන ප්‍රවණතාවකි. ඒ අනුව පුරුෂ කේන්ද්‍රීය සමාජ සන්දර්භයන් ලෙස විග්‍රහ කෙරෙන ශ්‍රී ලාංකාව වැනි ආසියානු කලාපයේ රටවල් තුළ ද කාන්තාව පිළිබඳ අධ්‍යයන ධාරාව තුළ කාන්තාවගේ සමාජානුයෝජන ක්‍රියාවලිය, සමාජ සාරධර්මයන් හා සමාජීය හර පද්ධතීන්, සංස්කෘතිකමය චටිනාකම් පමණක් නොව ඇගේ සමාජගතවීම ආදී වූ සියලු ක්‍රියාදාමයන් ගතානුගතික මෙන්ම සම්ප්‍රධායික ක්‍රමවේදයන් හා පදනම්ව තීරණය වූ සහ තීරණය වන්නා වූ පසුබිමක ස්ත්‍රීවාදී අදහස්වල බලපෑම යම් පමණකට හෝ ධනාත්මක පසුබිමක් නිර්මාණය කිරීමට දායක වූයේ යැයි හඳුනා ගැනීමට ඇති අවකාශ බොහෝ ය. සම්ප්‍රදායික සමාජ ක්‍රමවේදය තුළ ආර්ථික හා සමාජ තත්ත්වය, දේශපාලන නායකත්වය, තීරණ ගැනීමේ අයිතිය කාන්තාව තුළින් බැහැරකර තිබුණු ආසියානු කලාපයේ එකී සෘණාත්මක අදහස් ක්‍රමිකව සමාජයෙන් දුරස් කර කාන්තාවටද සිය පවුල තුළ මෙන්ම සමාජය තුළ වගකීම් දැරිය හැකි බව සහ සියලු අංශයන්හි ඇය ගේ දායකත්වය සමාජ සංවර්ධනයෙහිලා අත්‍යාවශ්‍ය බව පසක් කරලීමට ස්ත්‍රීවාදී අදහස් තුළින් ඉදිරිපත් කළ චින්තනමය පසුබිම හේතු වූ බව ද පෙනේ. තව ද ශ්‍රී ලාංකේය සමාජය තුළ ස්ත්‍රීවාදී අදහස්වල බලපෑමෙහි ප්‍රායෝගිකත්වය තුළ අධ්‍යාපනය හරහා කාන්තාවන් සමාජය තුළ සවිබල ගැන්වීමට ඇති හැකියාව වඩාත් ඉස්මතු වී තිබෙන බව ද දිවයිනේ ඓතිහාසික විකාශනය තුළ විද්‍යමාන වන වැදගත් තත්ත්වයකි. ඒ අනුව ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ ඓතිහාසික විකාශනය තුළ විද්‍යමාන වන මෙම තත්ත්වය නූතන සමාජ යන්ත්‍රණය තුළ ද වඩාත් ප්‍රායෝගිකව ඉස්මතු වන බව දක්නා ලැබෙන අතර තවදුරටත් පුළුල් දිශානතියක් තුළ කාන්තා අධ්‍යාපනය වර්ධනය කිරීම හරහා ඇය සමාජය තුළ සවිබල ගැන්වීමට මනා පිටුවහලක් වනු ඇතැයි යන පූර්ව විනිශ්චයේ සිට මෙම අධ්‍යයනය සිදු කෙරේ. එමෙන්ම ශ්‍රී ලාංකේය කාන්තාවගේ ඉතිහාසය පිළිබඳ විවිධ පැතිකඩ ඔස්සේ මා විසින් සිදුකරන ලද පූර්වඅධ්‍යයනයන් හරහා හඳුනා ගන්නා ලද පර්යේෂණ අවකාශයක් ලෙස මෙම අධ්‍යයනය සිදු කෙරිණි.

අධ්‍යයනයේ වැදගත්කම

ප්‍රස්තුත මාතෘකාව වඩාත් පුළුල් ප්‍රවේශයක අධ්‍යයනය කිරීමේ වැදගත්කම කරුණු කිහිපයක් තුළ ඉස්මතු කර දැක්විය හැකිය. අතීත සම්ප්‍රදායික සමාජ සංවිධානය තුළ මෙන්ම නූතන සමාජ යන්ත්‍රණය තුළ ද කාන්තාවන් සමාජය තුළ සවිබල ගැන්වීමේ අවශ්‍යතාව සහ එහි වැදගත්කම සමාජ සංවර්ධනයෙහිලා අත්‍යාවශ්‍ය සාධකයක්ව ඉස්මතු වන බැවින් ඇය සමාජය තුළ සවිබල ගැන්වීමට අධ්‍යාපන සාධකය ඉවහල් වන ආකාරය අවධාරණය කිරීමට හැකි වීම ඒ අතර ප්‍රධාන වැදගත්කම ලෙස දැක්විය යුතු ය. එමෙන්ම මෙතෙක් කාන්තාව සම්බන්ධයෙන් ඉදිරිපත්ව ඇති අධ්‍යයනයන් මූලාශ්‍රයකරගනිමින් හා ඉදිරිපත්ව ඇති ස්ත්‍රීවාදී රචනාවන් ද පරිශීලනය කරමින් කරුණු විමර්ශනාත්මකව අධ්‍යයනයට ලක් කළ විද්වතුන් ඉදිරිපත් කර ඇති ස්ත්‍රීවාදී අදහස් මෙරට කාන්තා සමාජයේ ප්‍රගමනයට සහසම්බන්ධ වී ඇති ආකාරයෙන් ඉදිරියේ දී තවදුරටත් කාන්තාව ගේ සමාජ ප්‍රගමනය යථාවත් කිරීම සඳහා ලද හැකි දායකත්වය විමසනයට ලක් කළ හැකි වීමත් ඒ තුළ කාන්තාව දේශපාලන, ආර්ථික හා සමාජ යන ව්‍යුහයන්හි සවිබල ගැන්වීමෙහිලා අධ්‍යාපනයේ වැදගත්කම ස්ත්‍රීවාදී කතිකාව තුළ ඉදිරිපත්ව ඇති ආකාරය සමාලෝචනයකට බදුන් කිරීමට ඇති ඉඩකඩ විවර කර ගැනීමට හැකි වීමත් නිසා ශාස්ත්‍රීය වශයෙන් මෙන්ම ප්‍රායෝගික වශයෙන් ද මෙම අධ්‍යයනය වැදගත් වේ.

සාහිත්‍ය විමර්ශනය

කාන්තාව ගේ අධ්‍යාපනය හා සමාජ සවිබලගැන්වීම සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කිරීමෙහි දී ඒ පිළිබඳව වන ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යයනයන් ශ්‍රී ලාංකේය සන්දර්භය තුළ ප්‍රධාන අධ්‍යයන ධාරාවන් ද්විත්වයක් තුළ හඳුනා ගත හැකිය. එනම් ස්ත්‍රීවාදී දෘෂ්ටියෙන් රචිත කෘතීන් හා අධ්‍යාපන ක්‍රමය, අධ්‍යාපන ප්‍රතිපත්ති හා ඒවායෙහි ප්‍රායෝගිකත්වය කෙරෙහි සෘජු අවධානය යොමු කර ඇති කෘතීන් ද වශයෙනි. මේ අතර කාන්තා අධ්‍යාපනයේ වැදගත්කම හා එහි ශ්‍රී ලාංකේය ප්‍රායෝගිකත්වය පිළිබඳ කර ඇති පර්යේෂණ අතර ස්වර්ණා ජයවීර විසින් 1988, 1990, 1991, 1993, 1995, 1997 සහ 2002 වර්ෂයන්හි දී කර ඇති පර්යේෂණ වැදගත් වනුයේ කාන්තාව ගේ අධ්‍යාපන තත්ත්වය කෙරෙහි ගැඹුරු අවධානයක් යොමු කර ඇති බැවිනි. ඇය සිය පර්යේෂණ හරහා පෙන්වා දෙනුයේ වෙනත් රටවල මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේ ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය ගොඩනැගීමෙහි දී අධ්‍යාපන ක්‍රියාවලිය සහ එහි ප්‍රතිඵල දිගින් දිගටම බලපෑම් කරන බව යි⁸⁶. අධ්‍යාපනය කෙරෙහි කාන්තාවන් සමාන ලෙසින් අවතීර්ණ වීම හරහා ඔවුන් සිය සාක්ෂරතාව ඉහළ මට්ටමකට පත් කර ගන්නා සේම සිය චින්තනයේ පුළුල්භාවය ඇති කරගන්නා බව අවධාරණය කරන ජයවීර තවදුරටත් පෙන්වා දෙන්නේ කාන්තාවන් සමාජමය වශයෙන් සවිබල ගැන්වීම සඳහා මෙන්ම සිය සමාජ තත්ත්වය ඉහළ නංවා ගැනීම සඳහාත් අධ්‍යාපනය ප්‍රධාන මෙවලමක් වන බවයි⁸⁷. තවදුරටත් ඇය සිය පර්යේෂණ හරහා අවධාරණය කරනුයේ අධ්‍යාපනික වශයෙන් කාන්තාව ලබන ඉදිරිය ඇයට වෘත්තීයමය අවස්ථා පුළුල් කර ගැනීමට ද ඉවහල් වන බවයි⁸⁸. එමෙන්ම අධ්‍යාපනය කාන්තාවන් පවුල තුළත් ඉන් පිටත දීත් යම් පාලනයක් සහිතව කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය සංයමය ඇති කරලීම ද වැදගත් වේ. මේ අනුව ස්වර්ණා ජයවීර සිය පර්යේෂණ හරහා කාන්තාව සමාජමය වශයෙන් සවිබල ගැන්වීම කෙරෙහි ඇති බලපෑම පිළිබඳ සාකච්ඡා කර තිබෙන අතර තවදුරටත් මේ පිළිබඳ පර්යේෂණ කරන පර්යේෂකයින් සඳහා ශාස්ත්‍රීය ප්‍රවේශයක් ලබාදී තිබීම වැදගත් වේ. කුමාරි ජයවර්ධන විසින් රචිත; “Some Aspects of Feminist Consciousness in the Decade 1975-1985, In UN Decade for Women: Progress and Achievement of Women in Sri Lanka, 1975-1985,”⁸⁹ (1985), සිල්වි කිරුවන්දන් විසින් රචනා කරන ලද “Histoty, Trends and Trajectories”⁹⁰ වැනි ලේඛනයන් තුළ කාන්තාවන්

⁸⁶ Jayaweera, **Women and Education, Facets of Change: Women in Sri Lanka**, Colombo, CENWOR, 1995, p.108.

⁸⁷ *Ibid*, P. 124.

⁸⁸ *Ibid*.

⁸⁹ Jayawardana, K., Some Aspects of Feminist Consciousness in the Decade 1975-1985, In **UN Decade for Women: Progress and Achievement of Women in Sri Lanka, 1975-1985**, Colombo, CENWOR, 1985.

⁹⁰ Thiruchandran.,S.,**Women’s Movement in Sri Lanka**, Colombo, Social Scientist Association, 2012.

සමාජයමය වශයෙන් සවිබල ගැන්වීමට මෙන්ම ඇගේ සමාජ තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා වැදගත්වන කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමු කර තිබෙන නමුත් ඒ තුළ සෘජු වශයෙන් මෙම ප්‍රස්තුතය පිළිබඳ සාකච්ඡා නොවීම තුළ නවක පර්යේෂකයින් සඳහා අවකාශයක් ඒ තුළින් ද නිර්මාණය වී තිබෙන බව පෙනේ.

එමෙන්ම අධ්‍යාපනය හා එහි වැදගත්කම පිළිබඳ කරන ලද අධ්‍යයනයන් තුළ ද මිනිසාගේ කුසලතා වර්ධනය හා දැනුම වර්ධනයට මෙන්ම පුද්ගලිකත්වය වර්ධනය සඳහා එහි වැදගත්කම අවධාරණය කර තිබේ⁹¹. සමාජ තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා මෙන්ම ආර්ථික හා දේශපාලනික වශයෙන් කාන්තාවගේ තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා අධ්‍යාපනයේ වැදගත්කම මෙහි දී වඩාත් අවධාරණය කර තිබේ. අධ්‍යාපනය මෙන්ම කාන්තාව යන තේමාවන් දෙකම පිළිබඳ සාකච්ඡා කරමින් තිලකා මෙන්නානන්ද විසින් සිදුකර ඇති පර්යේෂණ පත්‍රිකා තුළ ද සම්ප්‍රදායික සමාජයේ කාන්තාව පිළිබඳව තොරතුරු දක්වා තිබේ. එහි දී ඇය පෙන්වා දෙන්නේ සම්ප්‍රදායික සමාජයේ කාන්තාවන් ගෘහය තුළ සිය කාර්යයන් ඉටු කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් අධ්‍යාපනයක් ලැබීම ප්‍රමාණවත්ය යන අදහසක් පැවති බව යි⁹². තව ද සිරිමා කිරිබමුණේ⁹³, වැනි ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ කාන්තාව පිළිබඳ පර්යේෂණ සිදුකළ විද්වතුන් ගේ එම පර්යේෂණ තුළ ද සම්ප්‍රදායික සමාජයේ කාන්තාව පිළිබඳ පුළුල් විමර්ශනයන් කර ඇති අතර සාම්ප්‍රදායික සමාජ ආකල්ප තුළ කාන්තාවන් සමාජමය වශයෙන් සවිබලගැන්වීමට පැවති බාධාවන් පිළිබඳව ද එම අධ්‍යයන තුළ සාකච්ඡා වී තිබේ.

මේ අනුව ප්‍රස්තුත තේමාව හා සම්බන්ධයෙන් පවත්නා සාහිත්‍යය විමර්ශනය කිරීමෙහි දී එකම දිශානතියක් තුළ ප්‍රධාන වශයෙන් කාන්තාවන් සමාජමය වශයෙන් සවිබලගැන්වීම සඳහා අධ්‍යාපනයේ ඇති වැදගත්කම ශ්‍රී ලාංකේය කාන්තාව පාදක කර ගනිමින් දීර්ඝ ලෙස කරන ලද අධ්‍යයනයන් හිට වුව ද ඒ ඒ ක්ෂේත්‍ර තුළ කාන්තාව පිළිබඳ කර ඇති පර්යේෂණ තුළ ඒ පිළිබඳ සැකෙවින් හෝ අවධානය යොමුකර තිබීම තුළ ශාස්ත්‍රීය පදනමක් හා ප්‍රවේශයක් තුළ මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාවට ප්‍රවිශ්ට වීමට හැකි වූ බව දැක්විය යුතු වේ.

අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය

මෙහි දී අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය වනුයේ පර්යේෂණ පත්‍රිකාව තුළ සාකච්ඡාවට බඳුන් කරන ප්‍රධාන ප්‍රස්තුතයට සෘජුවම අදාළ වන ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය තුළින් කරුණු අනාවරණය කර ගැනීම හා එම කරුණු අදාළ ලෙස විමර්ශනය කිරීමත් මෙන්ම ස්ත්‍රීවාදී න්‍යායික ප්‍රවේශය මූලික කර ගනිමින් කරුණු විග්‍රහ කිරීමත් ය. පර්යේෂණයේ දී අදාළ කරුණු ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය හා මෙතෙක් මෙම ක්ෂේත්‍රය සම්බන්ධයෙන් කර ඇති සෘජු පර්යේෂණ ග්‍රන්ථ පරිශීලනය මගින් සිදු කරන ලදී. මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාවට අදාළ ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීමෙහි දී මාතෘකාවට අදාළ තේමාවන් වර්ගීකරණය කරමින් ඒ ඒ තේමාවන්ට අදාළ ව විශ්ලේෂණය කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන ලදී.

⁹¹ Fazilah, Zaharah, Azizah, Saran, & Noor, The Role of Education in Shaping Youth's National Identity'', **Social and Behavioral Science**, 2011, pp.443-450.

⁹² Metthananda, T., Women in Sri Lanka: Tradition and Change, In. S. Kiribamune and V. Samarasinghe, **Women at the Cross Road: A Sri Lankan Perspective**, Vikas Publishing House, New Delhi, 1990, pp. 41-71.

⁹³ Kiribamune, S. **Reconciliation of Roles: Women, Work and Family Sri Lanka**, ICES Sri Lanka Studies Series. New Delhi: International Centre for Ethnic Studies in Association with NORAD and NAVRANG, 1993.

සාකච්ඡාව

න්‍යායාත්මක විශ්ලේෂණය: ස්ත්‍රීවාදී න්‍යායික දෘෂ්ටිය සහ ශ්‍රී ලංකාවේ කාන්තාව

කාන්තාවගේ සමාජ තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම අරමුණු කරගත් දේශපාලන වැඩපිළිවෙලක් ලෙසින් ස්ත්‍රීවාදය අරුත් ගන්වා තිබේ⁹⁴. තව ද ස්ත්‍රීවාදී ව්‍යාපාරය හුදෙක් සමාජ ව්‍යාපාරයක් පමණක් නොව, රාජ්‍ය ආයතනවලට දේශපාලන පක්ෂවලට සහ සමාජ ආකල්පවලට දැඩි ලෙස බලපෑම් කරන දේශපාලන බලවේගයක් ද විය⁹⁵. කාන්තාවන්ට එරෙහිවන සියලුම ආකාරයේ වෙනස්කම් මෙන්ම ඇයට සමාජයේ හිමි වී ඇති අප්‍රධාන තත්ත්වය හා පීතෘ මූලික ආධිපත්‍යය තුරන් කිරීමේ අරමුණ ප්‍රමුඛ කරගත් දෘෂ්ටිවාදයක් ලෙසින් ද ස්ත්‍රීවාදය විග්‍රහ කර තිබේ. මෙම දෘෂ්ටිවාදය පිළිගන්නා මෙන්ම කාන්තාවන්ට හිමි අප්‍රධාන සමාජ තත්ත්වය වෙනස් කිරීමේ අරමුණ ප්‍රමුඛ කරගත් ක්‍රියාකාරකම් සඳහා දායකත්වය දක්වන පිරිස් ස්ත්‍රීවාදීන් ලෙස සැලකේ⁹⁶. විශේෂයෙන්ම ස්ත්‍රීන්ගේ සමාජ තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම අරමුණු කරගත් ස්ත්‍රී විමුක්ති ව්‍යාපාරයෙහි ඉතිහාසය දහනවවැනි සියවසේ අගභාගය සහ විසිවන සියවසේ මුල භාගය දක්වා දිවෙයි⁹⁷. මාරි වොල්ස්ටන්ක්‍රාෆ්ට් විසින් (Mary Wollstonecraft) රචිත *A Vindication of the Rights of Woman* කෘතිය රචනා කිරීමත් සමඟ කාන්තාවන්ට සම අයිතිවාසිකම් ඉල්ලා සිටීමේ ව්‍යාපාර යුරෝපා සමාජය තුළ ඇරඹිණි⁹⁸. නමුත් සංවිධානාත්මක ශක්තිමත් සමාජ ව්‍යාපාරයක් ලෙස ස්ත්‍රීවාදී ව්‍යාපාරය ආරම්භ වූයේ 1830 ගණන්වල උතුරු ඇමරිකානු ස්ත්‍රීන් වහල්භාවයට එරෙහිව පෙළගැසීමත් සමඟය⁹⁹. එමෙන්ම ස්ත්‍රීවාදී න්‍යායෙහි අරමුණු අතර ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාව කාන්තාවගේ දේශපාලන හා සමාජ සමානාත්මතාව ස්ථාපනය කිරීම ප්‍රමුඛ වන බව ආසියාතික සමාජයෙහි ස්ත්‍රීවාදී ව්‍යාපාරය තුළ කැපී පෙනෙනු දක්නට ලැබේ. මූලිකව බටහිර සමාජය තුළ ඉස්මතු වී පසුව ආසියාතික කලාපයේ රටවල් තුළට ව්‍යාප්ත වූ ස්ත්‍රීවාදය ආසියාතික සමාජය තුළ සංස්ථාගත වූයේ එකී සමාජයන් තුළ ස්ථාපිතව තිබූ පුරුෂකේන්ද්‍රීය සමාජ ක්‍රමවේදයට එරෙහිව නැගී සිටීම අරමුණු කරගෙන බව ද පැහැදිලි වේ. ඒ අනුව ආසියාතික සමාජයේ බොහොමයක් විද්වතුන්, ලේඛකයින් ස්ත්‍රීවාදී අදහස් තම සමාජයෙහි ස්ථාපිතව පැවති පුරුෂ කේන්ද්‍රීය අදහස් නව මානයකින් යුතුව විශ්ලේෂණය කිරීමට හා විවේචනාත්මක දෘෂ්ටියෙන් යුතුව සමාජයේ කාන්තාවගේ තත්ත්වය පිළිබඳ අවධාරණය කිරීමට උපයෝගී කරගෙන තිබෙනු දැකිය හැකිය. විශේෂයෙන්ම ආසියාතික සමාජයේ ඓතිහාසික විකාසනය කෙරෙහි අවධානය යොමුකිරීමේ දී කාන්තාවගේ සමාජ තත්ත්වය පිළිබඳ කාරණය සාකච්ඡාවට බඳුන් වී තිබෙනුයේ ඇය සමාජ, ආර්ථික හා දේශපාලනික වශයෙන් අවම තත්ත්වයක් තුළ ජීවත් වූ බව පසක් කරවමිනි. සමාජයීය නිදහස සමානාත්මතාව හිමිකම් ආදිය පිළිබඳ අවම දැනුමකින් යුක්තව සිටි පිරිසක් වශයෙනි. මෙකී පසුබිම තුළ ශ්‍රී ලාංකේය කාන්තාව තමා ජීවත්වන සමාජය පිළිබඳ දැනුම මෙන්ම ගෘහස්ථ ක්‍රියාකාරීත්වයෙන් ඔබ්බට ගොස් කාන්තාවට ද සමාජමය වශයෙන් ඉටුකළ හැකි භූමිකාවක් පවතින බව ප්‍රායෝගික වශයෙන් සනාථ කරමින් ඒ පිළිබඳ වූ දැනුම සමාජගත කිරීමට ස්ත්‍රීවාදී රචනාවන්ට හැකි වූ බව පැහැදිලිව දැකගත හැකිය. විශේෂයෙන්ම 1970 න් පමණ පසු කාලය තුළ ඉදිරියට ආ රචනාවන් තුළ මෙම ප්‍රවණතාව වඩාත් ප්‍රායෝගික වූ බව දැකිය හැකිය. සමාජමය වශයෙන් පවත්නාවූ සම්ප්‍රදායික සමාජ රටාව මෙන්ම සංස්කෘතිය හරහා ගොඩනගාගෙන තිබූ ගතිකත්වයන්ට ආමන්ත්‍රණය කළ හැකි පසුබිමක් නිර්මාණය කරමින්, ආර්ථිකමය වශයෙන් කාන්තාවට උරුමව පැවති දෙයාකාරී වූ ක්‍රියා පිළිවෙත එනම්, ගෘහස්ථ ක්‍රියාවලිය හා වෘතියමය ක්‍රියාවලිය තුළ ඇය ලද පීඩනය මෙන්ම එක හා සමාන වෘත්තියමය දායකත්වයට ඇය පුරුෂයින්ට වඩා අඩු වැටුපකට හිමිකම් කීමේ තත්ත්වයට එරෙහිව හඬක් නගමින්, හා දේශපාලනය තුළ කාන්තා නියෝජනය වැඩි කරමින් ඇගේ ගැටලු

⁹⁴ Campbell, A. *Feminism and Evolutionary Psychology*. New York: Oxford University Press, 2006.

⁹⁵ ලියනගේ, කමලා, දේශපාලන විද්‍යාව හා ස්ත්‍රීවාදය: න්‍යායාත්මක විශ්ලේෂණයක්, *සම්භාවනා*, ශාස්ත්‍රපීඨ ශාස්ත්‍රීය සංග්‍රහය, ජේරාදේණිය විශ්වවිද්‍යාලය, 2008, පි. 4.

⁹⁶ ලියනගේ, එම, 2008, පි.5.

⁹⁷ එම.

⁹⁸ Wollstonecraft, M. *Vindication of the Rights of Women*. New York: W.W.Norton, 1975.

⁹⁹ ලියනගේ, එම, 2008, පි.5.

ඇගේ හඬින් සමාජගත කරන්නට අවැසි පසුබිම නිර්මාණය කරන්නට මෙරට තුළ ස්ත්‍රීවාදී ක්‍රියාකාරකම් මෙන්ම රචනාවන් යම් පමණකට හෝ ප්‍රායෝගික දායකත්වයක් සැපයූ බව නොරහසකි.

ශ්‍රී ලාංකේය සංදර්භය තුළ කාන්තාවාදී අදහස්වල ප්‍රායෝගික ව්‍යාප්තිය 1960 හා 1970 වැනි කාල පරිච්ඡේදයෙහි වඩාත් නිවු වූ බවක් දැකගත හැකිය. එම ව්‍යාප්තිය තුළ වඩාත් අවධානයට පාත්‍ර වූයේ සමාජ, ආර්ථික හා දේශපාලන ව්‍යුහයන්හි කාන්තාවගේ සහභාගිත්වය සහ එකී ප්‍රධාන මාරාවන් තුළ ඇයගේ නියෝජනය ඉහළ නැංවීමයි. ඒ අනුව බටහිර සමාජය තුළ ගොඩනැගුන සහ ලේඛනයන් තුළ අන්තර්ගතව තිබූ අරගලකාරී සහ විප්ලවවාදී ස්වරූපයට වෙනස් ප්‍රවේශයක් ගත් මෙරට කාන්තාවාදී ව්‍යාපාරය කාන්තාව සිය සමාජ අයිතීන් හා වගකීම් පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ හා ඇය සමාජයට වඩාත් සමීප කිරීමට ගත් උත්සාහයක් ලෙස දැක්වීම උචිතය. මන්ද යත් බටහිර සමාජයේ කාන්තාව මුහුණ දුන් තත්ත්වයෙන්ම ගැටලුකාරී තත්ත්වයක් ආසියානු කාන්තාවට නොපැවති බැවිණි¹⁰⁰. තව ද පුරුෂ කේන්ද්‍රීය සමාජ ක්‍රමවේදය ලෝකයේ බෝහෝ රටවල පැවතිය ද කලාපීය වශයෙන් හා රටවල් වශයෙන් වෙන්ව ගත් විට කාන්තාව මුහුණ දුන් ගැටලු සමාන නොවූ බැවිණි. එබැවින් ස්ත්‍රීවාදී ව්‍යාපාරයේ අරමුණු සහ ප්‍රායෝගික මුහුණුවර කලාපීය වශයෙන් උද්ගතව තිබූ තත්ත්වයන්ට අනුකූලව වෙනස් වූ ස්වරූපයන්ගෙන් ඉදිරිපත් වූ බව පැහැදිලිය. මෙම තත්ත්වය ශ්‍රී ලාංකේය සමාජය තුළ ඉස්මතු වූ ආකාරය ඒ ඒ ක්ෂේත්‍රයන්ට අනුගතව විමසනය කර බැලීම වඩාත් උචිත ය.

ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ කාන්තාවගේ සමාජ, ආර්ථික හා දේශපාලන තත්ත්වය කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීමේ දී ඒ ඒ සංස්කෘතීන් හරහා ගොඩනගා තිබූ සමාජ යන්ත්‍රණය තුළ කාන්තාවට හිමි කර දී තිබෙන ස්ථානය හැම විටම දෙවන තැන පිහිටුවා තිබීම මෙන්ම සමාජය තුළ ඇගේ වටිනාකම ගෘහස්ථ කාර්යයන් තුළට පමණක් සීමා කිරීම පැහැදිලිව දක්නට ලැබිණි. එමෙන්ම මෙකී යන්ත්‍රණය තුළ විවාහයේ දී කාන්තාවන් විසින් දැවැදි ක්‍රමයට යටත් කර තිබීම තුළ ද ඇය දැඩි සමාජ පීඩනයකට නතු කර තිබූ බව ද දක්නට ලැබිණි. ආර්ථිකමය වශයෙන් ඇයට හිමි වූයේ ද සමාජ තත්ත්වයට සමාන වූ තත්ත්වයකි. අධ්‍යාපනික වරප්‍රසාද ලත් හා සුදුසුකම් ලත් පිරිස් හැරුණු විට උසස් තත්ත්වයේ වෘත්තීන් සඳහා කාන්තාවට තිබූ ඉඩ අවම විය. දේශපාලනය තුළ ද පැවතියේ ඒ හා සමාන තත්ත්වයකි. ඉතිහාසය පුරාවට මේ තත්ත්වය පිළිබඳ කළ විමර්ශනයන් මෙන්ම සංඛ්‍යාත්මක වශයෙන් ඉදිරිපත් කළ දත්තයන් තුළ ප්‍රායෝගික වශයෙන් මෙම තත්ත්වය වෙනසකට බඳුන් කිරීමට සුළු හෝ දායකත්වයක් ලබා දීමට ස්ත්‍රීවාදී ව්‍යාපාරයට හැකි වූයේ යැයි කීම අනිශ්චයාත්මක නොවන නමුත් නිදහසින් පසුව දිවයින තුළ ඇති වූ සමාජ ආර්ථික හා දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයන්හි වෙනස්වීම් මෙන්ම නවතාවයන් ද ඒ සඳහා පදනම් වූ බව කිව යුතුය. එමෙන්ම දහනව වන සියවසේ සහ විසිවන සියවසේ මුල් කාල වකවානුව තුළ ඇති වූ සමාජ ආගමික, ආර්ථික හා දේශපාලන ප්‍රතිසංස්කරණයන් ද ශ්‍රී ලාංකේය කාන්තාව සමාජය තුළ ඉදිරියට ගෙන එනු ලැබිණි¹⁰¹.

ශ්‍රී ලාංකේය කාන්තාව සමාජය තුළ සවිබල ගැන්වීමෙහිලා අධ්‍යාපනයේ බලපෑම

සමාජ සවිබලගැන්වීම පිළිබඳ විමසනයේ දී ඒ පිළිබඳ සංකල්පය විද්වතුන් විසින් විවිධ පැතිකඩ ඔස්සේ සාකච්ඡාවට බඳුන් කර තිබෙන බවක් දැකිය හැකිය. බලගැන්වීම පිළිබඳ අදහස විමර්ශනය කළ ඇතැම් විද්වතුන් එම විග්‍රහය තුළට “බලය” “කාලාදර්ශය” වැනි අදහස් ද අන්තර්ගත කරන අතර ද්‍රව්‍යාත්මක දේ පිළිබඳ මෙන්ම දැනුම, දෘෂ්ටිවාද හා ප්‍රාග්ධන පාලනය ආදී බොහෝ අංශ ඒ තුළ සාකච්ඡාවට බඳුන් කර ඇති බව පෙනේ¹⁰². එමෙන්ම තීරණ ගැනීම, සංවිධානාත්මකව කටයුතු කිරීම මෙන්ම ජීවිත වඩාත් සංවිධිත කරගැනීම

¹⁰⁰ Kiribamune, S., op-cit, 1993.

¹⁰¹ Jayawardana, K., & De Alwis, M. The contingent Politics of the Women's Movement in Sri Lanka after Independence, Jayaweera S. (Ed.), **Women in post-Independence Sri Lanka**. New Delhi: Sage Publication, 2002.

¹⁰² Batliwala, S. (1994). The Meanings of Women Empowerment: New Concepts for Action. In G. Sen, **Population Policies Reconsidered: Health Empowerment and Rights**, Harvard: Harvard University Press. 1994, pp. 130-131

හා තව කෙනෙකුගේ ජීවිතයේ ඇතිවන වලාකාලයන් අධීක්ෂණය කිරීම සවිබල ගැන්වීමෙහි ප්‍රධාන මානයන් වශයෙන් හුරුපුරුදු වන බවද දක්වා තිබේ¹⁰³. බුද්ධිමය වශයෙන් යමෙකු සවිබල ගැන්වීම යනු පුද්ගලයන්ට හෝ කණ්ඩායම්වලට ඔවුන්ගේ ජීවිත කෙරෙහි බලපාන ගැටළු පාලනය කිරීම සඳහා සහාය වන ක්‍රියා පටිපාටියක් ලෙස විස්තර කරන¹⁰⁴ අතර පුද්ගලයෙකුගේ ස්වයං පාලනය බලගැන්වීම සඳහා විකල්පයක් ලෙස භාවිත කරන බවත් එයින් අදහස් කරනුයේ යමෙකු බාහිර පීඩනයකින් තොරව තීරණ ගැනීමට හා ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීමට යම් පාලනයක් ඇති කළ හැකි වීම බව ද සඳහන් කර තිබේ¹⁰⁵. කාන්තාව සමාජමය වශයෙන් සවිබල ගැන්වීම පිත්තලිකත්වයට අභියෝග කිරීමේ පටිපාටියක් ලෙසින් ද නිරීක්ෂණය වී ඇති අතර ස්ත්‍රීන් සවිබල ගැන්වීමේ අරමුණ පුරුෂාධිපත්‍යය විත්තනයට අභියෝග කිරීමක් ලෙස ද විස්තර කර තිබේ. එමෙන්ම ස්ත්‍රී පුරුෂ භේදය හා සබැඳිව ගොඩනැගී ඇති සමාජ විසමතාව පවුල, පංතිය, කුලය හා ආගම යන ව්‍යුහයන්හි වඩාත් ඉස්මතු වන අතර එම තත්ත්වය යම් පරිවර්තනයකට ලක්කිරීමට කාන්තාව සමාජ වශයෙන් සවිබල ගැන්වීමෙහි අවශ්‍යතාව ද මේ තුළ සාකච්ඡාවට බඳුන්ව තිබේ. විශේෂයෙන්ම ස්වාධීනත්වය පිළිබඳ අදහස එහිදී වඩාත් අවධාරණය කරන අතර ස්වාධීනත්වය හා සමාජ සවිබලගැන්වීම පිළිබඳ සංකල්ප අතර යම් සමානත්වයක් පෙන්වනු ලබන නමුත් කාන්තාවන් සම්බන්ධයෙන් සලකන විට ඔවුන්ගේ ජීවිත පිළිබඳ වුව ද පාලනයේ හැකියාව හා මට්ටම නිරන්තරයෙන් උච්ඡාවචනයට බඳුන් වන බව අවධාරණය කර තිබේ. විශේෂයෙන්ම කාන්තාවන් මුහුණ දෙන ගැටලුවලට හා ඔවුන්ගේ ජීවිතවල ඇතිවන වලාකාලයන් පාලනය කර ගැනීමට යම් පිටිබලයක් ලෙස ඔවුන් සවිබල ගැන්වීමේ වැදගත්කම ද අවධාරණය වී තිබේ. එහි දී කාන්තාව සමාජ, ආර්ථික, දේශපාලන යන ප්‍රධාන ව්‍යුහයන් තුළ සවිබල ගැන්වීමේදී ප්‍රධාන මෙවලම ලෙසින් අධ්‍යාපනික වශයෙන් ඔවුන් දිරිගැන්වීමෙහි අවශ්‍යතාව ද වඩාත් ඉස්මතු කර තිබේ. කාන්තාවන්ට තම ජීවන මට්ටම ඉහළ නංවා ගැනීමටත් තම ජීවිත පිළිබඳ බුද්ධිමය වශයෙන් තීරණ ගැනීමේ අවකාශය ඉහළ නැංවීමටත් අධ්‍යාපනය තුළින් ලැබෙන අනුබලය සුවිශේෂිත වන බව පැහැදිලිය.

මෙම පසුබිම තුළ ශ්‍රී ලාංකේය කාන්තාව සමාජමය වශයෙන් සවිබල ගැන්වීම පිළිබඳ සාකච්ඡාව කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීමෙහි දී මෙරට කාන්තා සංවර්ධනය හා සවිබල ගැන්වීම සඳහා වූ ජාතික ප්‍රතිපත්තියහි එක් අරමුණක් වූයේ කාන්තාවන්ට තමන් තුළ ඇති හැකියාවන් පිළිබඳ අවබෝධය ඇති කිරීමට මග විවර කිරීමයි. ඒ සඳහා ප්‍රධානතම මාධ්‍ය ලෙස අවධාරණය කරනු ලැබුයේ අධ්‍යාපනයයි. විශේෂයෙන්ම සමාජ, ආර්ථික හා දේශපාලන ක්ෂේත්‍රවල කාන්තාවන් මැදිහත්වීම ආරක්ෂා කිරීම කර ගැනීම සඳහා අධ්‍යාපනයේ අත්‍යාවශ්‍ය බව හඳුනා ගන්නා ලදී¹⁰⁶. එපමණක් නොව ශ්‍රම වෙළඳපල තුළ කාන්තාවන්ට ද ගැටලුවකින් තොරව සහභාගි වීම සඳහා අධ්‍යාපනයේ ඇති වැදගත්කම ද මෙහි දී අවධාරණය කර තිබේ. ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ සාක්ෂරතාව ඉහළ අගයක පැවතිය ද බොහොමයක් කාන්තාවන් ගෘහයට සීමා වීම පිළිබඳවත් ඒ තුළ ඇතැම් කාන්තාවන් ගෘහස්ථ භිංසනයට මුහුණ දෙන බවත් ප්‍රායෝගික වශයෙන් අත්දකින තත්ත්වය බව ද බොහෝ දෙනාගේ අවධානයට යොමුව තිබෙන බව ද දැකිය හැකිය. ඒ අනුව පවතින අධ්‍යාපන ක්‍රමය කාන්තාව සමාජමය වශයෙන් බලගැන්වීම කෙරෙහි බලපාන ආකාරය හා ඒ තුළ අධ්‍යාපනයේ වටිනාකම වඩාත් අවධාරණය කිරීමට සහේතුක වන කරුණු කෙරෙහි තවදුරටත් අවධානය යොමු කිරීම වැදගත් වේ.

පිත්තලික සමාජ ක්‍රමවේදය තුළ පහළ අගයක් ගෙන ඇති කාන්තාවන්ගේ සමාජ තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් අධ්‍යාපන තත්ත්වය බලපාන බව ප්‍රත්‍යක්ෂ කාරණයකි. ගෘහස්ථකරණයෙන් ඔබ්බට කාන්තාව සමාජයීය ක්ෂේත්‍ර තුළ බලගැන්වීමට අධ්‍යාපනය තුළින් ඇය ලබන දැනුවත්භාවය ඉතා වැදගත් ය. පිත්තලික සමාජ ක්‍රමවේදය තුළ කාන්තාව මුහුණදෙන අභියෝගයන් හා එම අභියෝගයන් අතික්‍රමණය කිරීමේදී සමාජ සමානත්වය පිළිබඳ අදහස සමාජගත කිරීමේ වැදගත්කම ස්ත්‍රීවාදී අදහස් හරහා අවධාරණය

¹⁰³ Ibid., Wallter, S., and Manicom, L. **Gender in Popular Education in Transactional debates, Building Pedagogies of Possibility**, Palgrave Macmillan, 2012,

¹⁰⁴ Gibson, C., **A Concept Analysis of Empowerment**. *Journal of Advanced Nursing*, 1991, pp.354-361.

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ Jayaweera, 2002, pp. 99-142.

කර තිබෙන අතරම කාන්තාවන්ට මූලික වශයෙන් ඇයගේ සමාජ වගකීම තේරුම් ගැනීමෙහිලා අධ්‍යාපනයේ වැදගත්කම ද අවධාරණය කර තිබේ. එක් පැත්තකින් ආකල්ප වර්ධනය මෙන්ම සමාජය පිළිබඳ පුළුල් දැනුවත්භාවයක් ඇතිකිරීමටත් කාන්තාවගේ අනන්‍යතාව ගොඩනැගීමත් සංස්කෘතිකමය වශයෙන් ඉදිරිපත්ව ඇති පසුගාමී ආකල්ප බැහැරකරමින් හා ඒ හරහා උද්ගත වී ඇති අභයෝගයන්ට සාර්ථක ලෙස මුහුණ දීමටත් කාන්තාවට අධ්‍යාපනය තුළින් ලැබෙන ශක්තිමත් එළඹුම ඇය සමාජමය වශයෙන් බලගැන්වීම සඳහා පදනම සකස් කරන බව පැහැදිලිය. උසස් ජීවන මට්ටමක් ගොඩනංවා ගැනීමටත් ඉහළ ආර්ථික ස්ථාවරත්වයක් ගොඩනගා ගැනීමටත් දේශපාලනය තුළ ශක්තිමත් පදනමක් ගොඩනගා ගැනීමටත් මෙන්ම සමස්ත සමාජයටම බලපැවැත්වෙන තීරණ ගන්නා ආයතන තුළ සමාජයේ ප්‍රධාන කණ්ඩායමක් ලෙස කාන්තාව සමාන පදනමක් සහිතව නියෝජනය කිරීමටත් ඇයට ඇති හැකියාව පිළිබිඹු කළ හැකි ශක්‍යතාව ගොඩනගන මෙවලම ලෙස අධ්‍යාපනය දැක්විය හැකිය. එම තත්ත්වය ආසියාතික සමාජ යන්ත්‍රණය තුළ ප්‍රායෝගික කිරීමට කාන්තා ක්‍රියාකාරීත් දක්වන ලද දායකත්වය ද ඇගයිය යුතුය.

කාන්තාවගේ අධ්‍යාපනික වර්ධනය කෙරෙහි ස්ත්‍රීවාදී අදහස්වල බලපෑම

අධ්‍යාපනය ඉහළ නැංවීම හරහා කාන්තාව සමාජයේ සියලු අංශයන්හි සවිබල ගැන්විය හැකි බව කාන්තා ක්‍රියාකාරීත්වයේ ප්‍රබල අදහසක් විය. කාන්තා ක්‍රියාකාරීත්වය පමණක් නොව බොහෝ ක්ෂේත්‍රයන් නියෝජනය කළ විද්වතුන් සමාජ විසමතාව දුරස් කිරීම සඳහා අධ්‍යාපනයෙහි වැදගත්කම අවධාරණය කර තිබේ. සමාජ පාලක කාරකයක් වශයෙන් අධ්‍යාපන භූමිකාවෙහි වැදගත්කම බර්න්ස්ටින්¹⁰⁷ හා බෝඩෝ¹⁰⁸ වැන්නන් පෙන්වා දී ඇති බව සඳහන් කරන ස්වර්ණා ජයවීර තවදුරටත් පෙන්වා දෙන්නේ;

“...කාන්තා අධ්‍යයන පිළිබඳ පර්යේෂකයෝ, ලිංගය සමාජ ස්තරායනයෙහි පන්තියක්’ ලෙස නිතර දක්වති. සමාජ ප්‍රතිමාන හා සමාජයෙහි පිරිමින්ගේ හා ගැහැනුන්ගේ සාපේක්ෂ තත්ත්වයෙන් පිළිබිඹු වන ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය අනුව පවතින විසමතා ප්‍රත්‍යන්පාදනය කිරීමට අධ්‍යාපන ආයතනවල විෂය මාලාවක් විශේෂයෙන්ම සැලසුණු විෂය මාලාව ක්‍රියාකාරීවන බව තර්ක කළ හැකිය. ළදරුවන් හදාවඩා ගැනීමේ ක්‍රම මගින් පවුල් ව්‍යුහය තුළ මූලාරම්භය වන සමාජානුයෝජන ක්‍රියාවලිය අධ්‍යාපනය මගින් තහවුරු කිරීම නිසා ගැහැනු පිරිමි දෙකොටසටම අසමාන ප්‍රතිපල ලබාදෙන අයුරු සෑම සමාජයකම දිස්වේ. එපමණක් නොව සහතික හෝ විභාගවලින් නිත්‍යානුකූල කරනු ලැබූ දැනුම හා කුසලතා ද අධ්‍යාපනය බෙදා හරියි. ඒ අනුව පවුල හා ශ්‍රම වෙළෙඳපළ අතර අතරමැදි ආයතනයක්’ වශයෙන් ක්‍රියාකරමින් එය පිරිමි හා ගැහැනු කුසලතා ධාරා නියාමනය කිරීමට අධාර කරයි¹⁰⁹ යනුවෙනි.

විශේෂයෙන්ම පිතෘ මූලික සමාජ නියමයන් හමුවේ මෙන්ම සංස්කෘතික නියමයන් තුළ ශ්‍රී ලාංකේය කාන්තාවන්ට උරුම වූ සමාජ අසමානතාවය සෑම ක්ෂේත්‍රයක් තුළම දුරස් කිරීමට අධ්‍යාපනය බලවත් සාධකයක් විය. නාගරික හෝ ග්‍රාමීය වශයෙන් හෝ සමාජ පංති, සංස්කෘතික බෙදීම් යන කිසිදු බලපෑමකින් තොරව අධ්‍යාපනික සුදුසුකම් මත උසස් රැකියාවන්හි නිරත වීමට කාන්තාවට ද අවකාශ සැලසුණ බැවිනි. උසස් අධ්‍යාපනය කෙරෙහි කාන්තාවන්ගේ යොමුව පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමේ දී 1942 ලංකා විශ්වවිද්‍යාලය පිහිටුවීමෙන් පසු බටහිර නැඹුරු හොඳම ශිෂ්‍යයන් 10.1 ප්‍රතිශතයක් කාන්තාවන් බවත් නිදහස් අධ්‍යාපනය ද්විතීයික පාඨමාලාවන්හි අභ්‍යාස මාධ්‍යයෙහි වෙනස සහ නව විශ්වවිද්‍යාලයන් පිහිටුවීමත් සමගම අඩු ඉගැනීමක් ඇති විශාල ප්‍රමාණයක ග්‍රාමීය ජනගහනයක් සඳහා උසස් අධ්‍යාපනය විවෘතකර දුන් බවත් 1965

¹⁰⁷ Bernstein, B. Class, codes and Control. Routledge and Kegan Paul, 1971.

¹⁰⁸ Bourdieu, P., & Passeron, J. Reproduction on Education, Society and Culture. London: Sage Publication, 1977.

¹⁰⁹ ජයවීර, ස්වර්ණා, කාන්තා දශකය හා ශ්‍රී ලංකා කාන්තාවගේ පරගතිය, කොළඹ, කාන්තා පර්යේෂණ කේන්ද්‍රය, 1985, පි. 53.

දී විශ්වවිද්‍යාල ශිෂ්‍ය ප්‍රමාණය දස ගුණයකින් වැඩි වූ බවත් කාන්තා ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව 1970දී එහි හිඟපෙත්තටම එනම් 44.4 ප්‍රතිශතයක් දක්වා ඉහළ ගිය බවත් පෙන්වා දී තිබේ¹¹⁰. විශ්වවිද්‍යාල සඳහා ලියාපදිංචිය පිළිබඳ පහත සංඛ්‍යා දත්ත තුළින් තවදුරටත් උක්ත කාරණය තහවුරු වේ.

වගු අංක 1: විශ්වවිද්‍යාලයන්හි ශිෂ්‍ය ලියාපදිංචිය (1942 - 1984)

වර්ෂය	එකතුව	පිරිමි	ගැහැණු	ගැහැණු ප්‍රතිශත
1942	904	813	91	10.1
1945	1065	932	133	12.5
1950	2036	1655	381	18'7
1955	2431	1781	650	26.7
1960	4723	3587	1136	24.1
1965	14210	9631	4579	32'2
1970	11813	6570	5243	44.4
1975	12648	7496	5152	40'7
1980	17494	10544	6950	39.7
1984	18962	10689	8273	43.6

විශ්වවිද්‍යාල කොමිසමේ වාර්තා, ජාතික උසස් අධ්‍යාපන කොමිසමෙහි ශ්‍රී ලංකා විශ්වවිද්‍යාලය සහ විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිසමේ වාර්තා ඇසුරෙනි. (උපුටා ගැනීම: ජයවර්ධන, ජයවීර, වර්ෂය සඳහන් නැත, පි. 45).

මේ අනුව අධ්‍යාපනික ක්ෂේත්‍රය තුළ කාන්තා සහභාගිත්වය ඉහළ මට්ටමක පවතින බව පැහැදිලි වේ. අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය තුළ මෙන්ම සෞඛ්‍යය ක්ෂේත්‍රය තුළ ද මෙරට කාන්තාව ලබා ඇති ප්‍රගතිය සම්ප්‍රදායිකත්වය ඉක්මවමින් කාන්තාවන් සමාජගත කිරීමට මෙන්ම ඇයගේ සමාජ වරප්‍රසාද හා තත්ත්වය ඉහළ නැංවීමට ද රුකුලක් වී ඇති බව නූතන කාන්තාව පිළිබඳ විමසනය කරන විට පැහැදිලි වන කාරණයකි.

විශේෂයෙන්ම සම්ප්‍රදායික සමාජ යන්ත්‍රණයෙන් ඔබ්බට යමින් මෙරට කාන්තාව නූතන ශ්‍රී ලාංකික කාන්තාව බවට පරිවර්තනය වීමේ ක්‍රියාවලියේ දී ස්ත්‍රීවාදී අදහස් බොහෝ සෙයින් බලපා තිබෙන බව පැහැදිලි ය. ප්‍රධාන

¹¹⁰ ජයවර්ධන, ජයවීර, එම, වර්ෂය සඳහන් නැත, පි. 43.

වශයෙන්ම ලිබරල්වාදී කාන්තාවාදිනියන් ඉදිරිපත් කළ අදහස් එහි දී වැඩි දායකත්වයක් සපයා තිබෙනු දැකිය හැකිය. ලිබරල්වාදීන්ගේ අදහස වූයේ කාන්තාවට ද සම අයිතිවාසිකම් තිබිය යුතුය යන්නය. විශේෂයෙන්ම ලිබරල්වාදී අදහස් දැරූ ස්ත්‍රීවාදීන් පෙන්වාදෙනු ලැබූයේ සමාජයේ පවත්නා මෙන්ම සමාජය විසින්ම ගොඩනගා ගනු ලැබූ ඇතැම් සමාජයාන්ත්‍රනයන් තුළ කාන්තාව අසාධාරණයකට ලක්කරනු ලැබූ බවයි. සම්ප්‍රදායිකව කාන්තාවන් අඩු භෞතික හැකියාවන්ගෙන් මෙන්ම අඩු බුද්ධි මට්ටමකින් යුක්ත වන සමාජ කොටසක් ලෙස පිළිගැනීම මෙන්ම එසේ සැලකීම කාන්තාව සමාජය විසින්ම අසාධාරණයකට ලක් කළ බවට ප්‍රබල සාධකයකි. අතීත කාන්තාව අත්විඳි මෙම තත්ත්වය නූතන කාන්තාව එලෙසින්ම අත්නොවිඳීමට කාලානුරූපීව මෙරට සමාජය තුළ ඇති වූ වෙනස්වීම් මෙන්ම කාන්තාවන් වෙනුවෙන් ඉදිරිපත් වූ අදහස් යම් පමණකට හෝ සමාජගත වීම හේතු වී යැයි දැක්වීම අනිශ්චයාත්මකයක් නොවේ. මන්දයත් පුරුෂ කේන්ද්‍රීය වූ සමාජ නියමයන් නූතනත්වය කරා එළඹීමේ දී බාධාවක් වන බැවින් සමාජ නවීකරණයට සාපේක්ෂව ආකල්පමය වෙනසක් ද ඇතිවිය යුතුය යන්න පසක් කරමින් සමාජ සමානාත්මතාවය ගොඩනැගීමට එකී අදහස් හේතු වූ බැවිණි.

එසේ වුව ද නිදහසින් පසු ශ්‍රී ලංකාවේ කාන්තාව ගේ දේශපාලන, ආර්ථික හා සමාජ යන අංශවල ප්‍රගමනය පිළිබඳ දත්ත පිරික්සීමේ දී සැලකිය යුතු සවිබලගැන්වීමක් නිරීක්ෂණය වන්නේ ද යන්න විමසා බැලිය යුතුය. නිදහසින් පසු කාන්තාව පිළිබඳ සමාජ කතිකාව විවිධ දිශානතීන් හරහා සාකච්ඡාවට බඳුන් වූ අතර එම කතිකාවන්හි සැලකිය යුතු ප්‍රවණතාවක් පෙන්නුම් කළ අවධිය ලෙස 1970න් පසු කාලය දැක්විය හැකිය. විශේෂයෙන්ම එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය විසින් ප්‍රකාශයට පත් කළ කාන්තා දශකය (1975 - 1985) තුළ මෙරට කාන්තාව පිළිබඳ වූ සමාජ කතිකාව ප්‍රායෝගික වශයෙන් සමාජගත වීමක් පන්නුම් කරනු ලැබූයේ එම කාලය තුළ ඉදිරිපත් වූ ක්‍රියාකාරකම් කාන්තාවට ඇය පිළිබඳ හා ඇගේ සමාජ වගකීම් පිළිබඳ දැනුවත් වීමට මඟ විවර කළ බැවිනි. ඒ අනුව ඉදිරියට ආ සමාජ සංකල්පය කාන්තාවට ඇයගේ සමාජ තත්ත්වය ඉහළ නංවා ගැනීමට මෙන්ම සමාජමය වශයෙන් බලගැන්වීමට ද හේතු විය. මෙම ක්‍රියාකාරීත්වය තුළ දේශපාලන වශයෙන් කාන්තාව වෙනුවෙන් හඬ අවධි කරමින් ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ කාන්තාව දේශපාලන ව්‍යුහය තුළ සීමා කර තැබූ සාධක පිළිබඳ කරුණු අනාවරණය කිරීමට කාන්තාව පිළිබඳ රචනාවන් මෙන්ම කාන්තා සංවිධානවල මූලිකත්වයෙන් ක්‍රියාත්මක වූ දේශනයන් හා දැනුවත් කිරීම් යම් පමණකට හේතු විය. කාන්තා සංවිධාන තනිව හා සමූහ වශයෙන් මේ පිළිබඳ සංවාදය සමාජ ගත කළ අතරම කාන්තාවගේ දේශපාලන සහභාගිත්වය හා තීරණ ගැනීමෙහිලා ඇයට තිබූ තත්ත්වය පිළිබඳ අවධානයට ලක් කරමින් හා සමස්ත වශයෙන් කාන්තාවගේ තත්ත්වය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමින් කෘතීන් රචනා කෙරිණි. එම කෘතීන් හරහා මෙරට කාන්තාවගේ දේශපාලන සහභාගිත්වය පිළිබඳ ප්‍රායෝගික තත්ත්වය, ඒ තුළ ඇගේ භූමිකාව මෙන්ම ගමන් මඟ පිළිබඳ පුළුල් සංවාදයක් ගොඩනැගිණි. කාන්තාව පිළිබඳව පර්යේෂණාත්මක දෘෂ්ටියෙන් විමසනය කළ “CENWOR” වැනි ආයතන ඉතිහාසය තුළ කාන්තාවට හිමිව තිබූ තත්ත්වය මෙන්ම ඒ තුළ කාන්තාවට සමාජයේ හිමිව ඇති තත්ත්වය පිළිබඳ තවදුරටත් පුළුල් වූ සංවාදයක් ගොඩනැගීමට කටයුතු කරනු ලැබීය. මෙවන් පසුබිමක් තුළද ශ්‍රී ලාංකේය කාන්තාවට දේශපාලන ක්ෂේත්‍රය තුළ පැවති සැබෑ තත්ත්වය පහත සංඛ්‍යා දත්ත තුළින් වඩාත් පැහැදිලි වේ.

වගු අංක 2: ශ්‍රී ලංකාවේ පාර්ලිමේන්තුව තුළ කාන්තා නියෝජනය 1947 - 2014

වර්ෂය	සම්පූර්ණ සංඛ්‍යාව	කාන්තා නියෝජනය	කාන්තා නියෝජනය ප්‍රතිශතයක් ලෙස
1947-1952	101	3	3.0
1952-1956	101	2	2.0
1956-1959	101	4	4.0
1960 (අප්‍රේල්)	157	3	1.9
1960(ජූලි)-1964	157	3	1.9
1965-1970	157	6	3.8
1970-1977	157	6	3.8
1977-1989	168	11	6.5
1989-1994	225	13	5.8
1994-2000	225	12	5.3
2000-2001	225	9	4.0
2001-2004	225	10	4.4
2004-2010	225	13	5.8
2010-2014	225	13	5.8

මූලාශ්‍රය: පාර්ලිමේන්තු වාර්තා

වර්ෂ 2015 සිට 2020 දක්වා කාලය තුළ ද කාන්තා නියෝජනය දහතුන් දෙනෙකි. සමස්ත ඡනගහනයෙන් 50% පමණ කාන්තාවන් වන නමුත් ඇයගේ දේශපාලන සහභාගිත්වය ප්‍රතිශතයක් ලෙස සලකන විට 10% ටත් වඩා අඩු මට්ටමක පවතින බවත් එහි වර්ධනය ඉතා අඩු තත්ත්වයක පවතින බවටත් උක්ත සංඛ්‍යා දක්න

තුළින් පැහැදිලි කර ගත හැකිය. මෙයින් පෙනී යනුයේ ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ ඇති වූ වෙනස්වීම් තුළ දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයේ කාන්තා සහභාගිත්වය සැලකිය යුතු මට්ටමකට වර්ධනය වී නොමැති බවයි. මේ පිළිබඳ විමර්ශනය කළ ස්ත්‍රීවාදී පර්යේෂණ මෙන්ම පොදුවේ කාන්තාව පිළිබඳ පර්යේෂකයින් පෙන්වා දෙනුයේ;

1. දේශපාලන කාර්යය කෙරෙහි කාන්තා නියෝජනය අඩු වීමට කාන්තාවන් තුළ ඒ සඳහා ඇති අඩු අත්දැකීම් හා අඩු දැනුම හේතු වීම.
2. පවුල තුළ කාන්තාවන්ට උරුම වී ඇති වගකීම් සම්භාරය තුළ දේශපාලන කාර්යයන්හි නිරත වීමට කාලය කළමනාකරණය කර ගත නොහැකි වීම.
3. ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින සංස්කෘතිය තුළ සාම්ප්‍රදායිකවම කාන්තාවට දේශපාලන ක්ෂේත්‍රය තුළ අඩු වැදගත්කමක් හිමි කර දී තිබීම.
4. සමාජ හා ආගමික යන්ත්‍රණය තුළ කාන්තාව ගෘහස්ථකරණයට ලක් කිරීම තුළ දේශපාලන කාර්යයන් කෙරෙහි කාන්තාවන් ප්‍රමුඛත්වය ලබා නොදීම.
5. පවතින දේශපාලන ක්‍රමවේදය තුළ කාන්තාවන්ට දීර්ඝ කාලීනව රැඳී සිටීමට නොහැකි වීම කාන්තාවන්ගේ දේශපාලන සහභාගිත්වය අවම වීමට හේතු වී ඇති බවයි.

මෙම තත්ත්වය තුළ කාන්තාවන් දේශපාලන ක්ෂේත්‍රය තුළට අන්තර් ග්‍රහණය කිරීමේ මෙන්ම දේශපාලන ක්ෂේත්‍රය තුළ ඇය සවිබල ගැන්වීමෙහි ව්‍යාපාරයට ස්ත්‍රීවාදී දේශපාලන විද්‍යාඥයින්ගේ අවධානය යොමු වීම ඉතා වැදගත් විය. ඒ පිළිබඳ අදහස් දක්වන දේශපාලන විද්‍යාඥයින් පෙන්වා දෙන්නේ;

“.... ස්ත්‍රීන්ට ගෘහයෙන් පිටත වැටුප් ලබන රැකියාවල නිරත වීමේ ඉඩ ප්‍රස්ථා ලැබීම, පෙරට වැඩි අධ්‍යාපන පහසුකම් හිමිවීම, පවුලේ දරුවන් සංඛ්‍යාව තීරණය කිරීමට බලපෑමේ හැකියාව ලැබීම, පෙරට වඩා පොදු ක්ෂේත්‍රයේ කටයුතුවලට සහභාගිවීමේ අවස්ථා ලැබීම සහ ඔවුන්ට සෘජුව බලපාන යම් යම් කරුණු සම්බන්ධයෙන් රාජ්‍ය නීති හා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේ අවශ්‍යතාව අවබෝධ වීම සමග ස්ත්‍රීන්ගේ දේශපාලන සහභාගිත්වයේ අවශ්‍යතාව ප්‍රකාශයට පත්විය. එම අවස්ථාව හා ඔවුන්ගේ දේශපාලන භූමිකා සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන්ම ස්ත්‍රීවාදී දේශපාලන විද්‍යාඥයෝ අවධානය යොමු කිරීමට පටන්ගත්හ. මෙම පසුබිම මත විශේෂයෙන්ම 1970 ගණන්වලදී ස්ත්‍රී/පුරුෂ සම්භවය හා දේශපාලනය පිළිබඳ පුළුල් සංවාදයක් අරඹිණි. මෙහිදී ස්ත්‍රීය සම්බන්ධයෙන් වූ සම්ප්‍රධායික අදහස් අභියෝග රැසකට ලක්විය.”¹¹¹

මේ අනුව මෙරට ස්ත්‍රීවාදී ව්‍යාපාරය තුළ ඒ ඒ ක්ෂේත්‍රයන්හි කාන්තාවන් මුහුණ දුන් ගැටලු කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ බව පැහැදිලි වේ. දේශපාලන ක්ෂේත්‍රය තුළ කාන්තා සහභාගිත්වයේ වැදගත්කම පිළිබඳ අවධාරණය කළ ඇතැම් විද්වතුන් පෙන්වා දෙනු ලැබූයේ ඉතා ඉහළම, ඉතා වැදගත්ම තීරණ ගනු ලබන්නේ දේශපාලන මට්ටමින් බවත් එනිසා කාන්තාවන් දේශපාලන කටයුතුවල සහභාගී වීම ජාතික හා පෞද්ගලික කටයුතුවලදී ඉතා වැදගත් කරුණු සම්බන්ධයෙන් තීරණ ගැනීමේ බලය පිළිබඳ දර්ශකයක් බවයි¹¹². මෙවැනි පසුබිමක් තුළ 1975න් පසු කාල වකවානුව තුළ පිළිගත් දේශපාලන පක්ෂ හා ව්‍යවස්ථාදායක සභාවල විශේෂයෙන්ම තීරණ ගන්නා මට්ටමේ දී කාන්තාවන් දේශපාලන කටයුතුවල සහභාගී වීමේ පහත වැටීමක් පෙන්වන බවත් ඊට හේතුවක් වශයෙන් පෙන්වා දී තිබෙන්නේ පවුල නඩත්තු කිරීම හා පවත්වාගෙන යාම සම්බන්ධයෙන් වඩා බරපතල අභියෝගයන්ට මුහුණදීමට කාන්තාවන්ට සිදුව තිබීමයි¹¹³. තව ද දේශපාලනය පිරිමින්ගේ කටයුත්තක් සේ පිළිගැනෙන ගතානුගතික ආකල්පය ද බලවත් බාධාවක් ලෙස පවතින බවත්

¹¹¹ ලියනගේ. එම, 2008, පි. 2.

¹¹² සිල්වා, විමලා ද, “කාන්තාව හා තීරණ ගැනීම”, කාන්තා දශකය හා ශ්‍රී ලංකා කාන්තාවගේ ප්‍රගතිය, කොළඹ, කාන්තා පර්යේෂණ කේන්ද්‍රය, 1985, පි.225.

¹¹³ එම, පි. 226.

පෙන්වා දී තිබේ¹¹⁴. මේ තත්ත්වය තුළ දේශපාලන කටයුතුවලට කැපවීම පූර්ණ ජීවන දර්ශනයක් සේ සලකන සටන්කාමී කාන්තාවන් ද මතු වී ආ බව දක්වා තිබේ¹¹⁵. මෙහිදී අධ්‍යාපනික වශයෙන් ඉහල මට්ටමේ සිටි කතුන් සිය අදහස් විවිධ ආකාරයෙන් සමාජගත කිරීමට පෙළඹිණි. මෙයින් පෙනී යන්නේ 1960 සහ 1970 කාලයෙන් ආරම්භව සමාජය පුරා විහි දී ගිය කාන්තාවන් සවිබලගැන්වීම සඳහා වූ කාන්තාවාදී ව්‍යාපාරය දේශපාලනය තුළ කාන්තාව ඉදිරියට ගෙන ඒමට ගත් උත්සාහයන්හි යම් සාර්ථකත්වයක් පැවති බව මෙන්ම අධ්‍යාපනය හරහා ඇය ලද සමාජ දැනුවත්භාවයද ඒ සඳහා බලපාන ලද බවයි.

මේ ආකාරයට දේශපාලනය තුළ කාන්තා නියෝජනය ඉහළ නැංවිය යුතු බවට බොහෝ දෙනා හඬ නැගූව ද වර්තමානය වනවිටත් මෙරට දේශපාලනය තුළ කාන්තා නියෝජනයේ අඩු වීමක් දක්නට ලැබීම තුළ තවදුරටත් සමාජය තුළ මේ පිළිබඳ පුළුල් සාකච්ඡාවක් ඇතිවිය යුතුව තිබෙන බව පෙනේ. විශේෂයෙන්ම කාන්තාවන්ට දේශපාලනයෙහි නිරත වීමට අවශ්‍ය පසුබිම නිර්මාණය කිරීමට ඇති අවකාශය තව තවත් පුළුල් කළ යුතු වේ. එමෙන්ම දේශපාලන ප්‍රවාහය හා සමස්ත සමාජයටම බලපැවැත්වෙන ප්‍රතිපත්තිමය හා අනෙකුත් තීරණ ගැනීමේ දී කාන්තාවගේ තත්ත්වය සමාන නොවූ බව පසක් වන අතරම ස්ත්‍රීවාදී ක්‍රියාකාරකම් හමුවේ එම අවශ්‍යතාව සමාජගත කිරීමට ගත් උත්සාහයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙසින් මෙකී අංශයන්හි කාන්තා නියෝජනය ඉහළ නැංවීම කෙරෙහි අවධානය යොමු වූ අවස්ථාවන් දක්නට ලැබිණි.

ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ ඓතිහාසික විකාසනය තුළ කාන්තා අධ්‍යාපනය අතීත අවධියට සාපේක්ෂව නිදහසින් පසු කාලපරිච්ඡේදයෙහි සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්වුම් කළ ද දේශපාලන ක්ෂේත්‍රය තුළ ඇයගේ සහභාගිත්වය පහළ මට්ටම පැවතීම තුළ පෙනී යන්නේ විෂයානුබද්ධ අධ්‍යාපනය හරහා ලබා දෙන දැනුවත්භාවය සමාජ ක්‍රියාකාරීත්වය තුළ ප්‍රායෝගික වීමෙහි දී ආකල්පමය වශයෙන් මෙන්ම න්‍යායායික වශයෙන් ඇය එම ක්ෂේත්‍රය තුළ බලගැන්වීමට ක්‍රමවේදයක් නොපැවති බවයි. කෙසේ වුවද ගැහැනු දරුවන් ගෘහයට කේන්ද්‍ර නොකොට අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය තුළ ඔවුන් ඉදිරියට ඒම තුළ කාන්තාවන් වශයෙන් සමාජගත වීමෙහි දී යම් පමණක දැනුවත්භාවයක් ඔවුන් තුළින් ප්‍රකට කිරීමෙන් පෙනී යන්නේ අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය හරහා ලැබෙන දැනුම ප්‍රායෝගික ජීවිතයේ දී ධනාත්මක පසුබිමක් නිර්මාණය කරගැනීමට දායක වී ඇති බවයි.

ආර්ථික ක්ෂේත්‍රය තුළ කාන්තාව සවිබල ගැන්වීමට අධ්‍යාපනයේ දායකත්වය

නිදහසින් පසු ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ ඇති වූ වෙනස් වීම් අතර ආර්ථික ක්ෂේත්‍රය තුළ ඇති වූ වෙනස්කම් හා සමගාමීව කාන්තාවගේ ආර්ථික සහභාගිත්වයේ පුළුල්භාවයක් ඇතිවීම සැලකිය යුතු කාරණයක් ලෙස අවධාරණය කළ හැකිය. සම්ප්‍රදායිකව ගොඩනැගී තිබූ සමාජ හරපද්ධතිය තුළ ක්‍රියාත්මක වූ කාන්තාවන් සමාජමය හා ආර්ථික ප්‍රවාහය තුළ සීමා කරන ලද කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ ඇතැම් කාන්තා ක්‍රියාකාරීන් එම තත්ත්වය තුළ ඉතිහාසය පුරාවට මෙරට කතුන් අත්විඳි කටුකත්වය පිළිබඳ නැවත නැවත විමසීමට ලක් කරනු ලැබීය. එමෙන්ම නිදහසින් පසුව මෙරට තුළ ක්‍රියාත්මක වූ සංවර්ධන වැඩසටහන් තුළ කාන්තා නියෝජනය නැංවීමේ වැදගත්කම අවධාරණය කෙරිණි. ආර්ථික ව්‍යුහය තුළ කාන්තාවගේ තත්ත්වය පිළිබඳ කුමාර් ජයවර්ධන විසින් කළ විමර්ශනයන් හා අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය තුළ කාන්තාවන්ගේ තත්ත්වය පිළිබඳ ස්වර්ණා ජයවීර විසින් සිදුකළ විමර්ශනයන් හරහා සමකාලීන අවධීන්හි කාන්තාවන් මෙකී ක්ෂේත්‍ර තුළ ක්‍රියාකළ ආකාරය මෙන්ම ප්‍රධාන ආර්ථික ධාරාව මෙන්ම අධ්‍යාපනික රටාව තුළ කාන්තාව තබා තිබූ ස්ථානය පිළිබඳ අනාවරණයන් සිදුකරනු ලැබීය. ශ්‍රී ලංකාවේ ගැහැණිය ගැන කාන්තා අධ්‍යාපන කවයේ විසි දෙවන ප්‍රකාශනය තුළ සඳහන් පහත ප්‍රකාශය තුළින් ආර්ථිකය තුළ කාන්තාව කෙරේ දැක් වූ ආකල්පය පැහැදිලි වේ.

“ආර්ථිකව ශ්‍රී ලාංකික කතුන් තේ කර්මාන්තයෙහි නියුක්ත ශ්‍රමයන් ලෙස යෙදී සිටින අතර, නිෂ්පාදනයෙහි සහ කෘෂිකාර්මික කටයුතුවල ද ඔවුන් නියුක්ත වන නමුත් ඔවුහු යෙදවුමේ සරල

¹¹⁴ එම,

¹¹⁵ එම,

වෘත්තීයය. වැටුප් ලැබීම අතින් ද සුරාකෑමකට ලක් වූහ. 1980 වර්ෂයේ දී ද, ඔවුන් නැවත වාරයක් අලුත් මුහුණුවරක් ගත් රැකියා මාර්ග මගින් සුරාකෑමකට ලක් වූ අතර එම නව වෘත්තීයය හැඩරුව ශ්‍රී ලංකාවෙහි උද්ගත වීමට තුඩුදුන්නේ නව ජාත්‍යන්තර ශ්‍රම විභජනයෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අඩු වැටුප් සහිත විශේෂයෙන්ම අඩු කාන්තා වැටුප් සහිත, පුළුල් සම්පත් යොදා ගැනීමේ වාසිය ප්‍රයෝජනයට ගැනීමෙන්ය. නමුත් තවමත් කාන්තාවන් සැලකෙනුයේ සමහර වර්ගයේ වැඩ කොටස් සඳහා පමණකි. මේවා සංසන්දනාත්මකව අඩු වැටුප් ලැබෙන රැකියාවන්ය. බොහෝ විට වැටුප් ලැබෙන සේවයන්හි නොයෙදෙන කාන්තාවෝ අධිශ්‍රමයක් ජීවිතය වෘත්තියෙහි යෙදෙති. මේවා වෘත්තීය සේවාවන් ලෙස පිළිනොගැනේ”¹¹⁶.

ගෘහස්ථ කාර්යයන්ට සීමාකර සිටි මෙරට කාන්තාවන් ආර්ථිකයට දායක කර ගැනීමේ ස්වරූපය උක්ත ප්‍රකාශනයෙන් මනාව පැහැදිලි වේ. මෙවැනි පැහැදිලි කිරීම් හරහා ආර්ථිකය තුළ කාන්තාවගේ තත්ත්වය පිළිබඳ සමාජය දැනුවත් කිරීම, තව තවත් කාන්තාවන්ගේ ගැටලු කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීමට පුළුල් මාවතක් විවර කිරීමක් විය. සම්ප්‍රධායික සමාජ යන්ත්‍රණය තුළ පිතෘමුලික සමාජ නියාමනයන් හරහා කාන්තාව සමාජ, ආර්ථික හා දේශපාලන ප්‍රවාහයන් තුළ සීමා කරන ලද ක්‍රමවේදය යටත්විජිත ප්‍රතිපත්ති හා ඉන්පසු උදා වූ කාලපරිච්ඡේදයන්හි ද පූර්වාදර්ශයන් සැපයූ බව කාන්තාවන් වෙනුවෙන් හඬ අවධි කළ විද්වතුන් පෙන්වා දෙනු ලැබීය.

“.....යටත්විජිත පාලකයින් හඳුන්වා දෙන ලද නිෂේධ වික්ටෝරියානු මිනුම් දණ්ඩ මගින් තවදුරටත් ශක්තිමත් වූ, හම ගසන ලද පාරම්පරික ලිංග ක්‍රියා කලාපය හැරෙන්නට සැලසුම් නිෂ්පාදනයේ දී ස්ත්‍රීන් කෙරේ විශේෂ විධානයක් කිසි විටෙක නොවීය. සිදු වූයේ ඉන් ඇති වූ ප්‍රතිපත්ති වෙනස්වීම පමණි. විශාල ලෙස ව්‍යාප්ත වූ ප්‍රතිපත්තිය වූයේ කාන්තා සංකල්පය ගේ දොර සකස් කරන්නියන් හා ලිංගික වටිනාකම් මත ශ්‍රමය බෙදීමට භාජනය වූවන් ලෙසට සීමා වීම ය”¹¹⁷.

ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ ඓතිහාසික ගමන් මග දෙස විමසුම් දෘෂ්ටියෙන් අවධානය යොමු කරන විට කාන්තාවන්ගේ ආර්ථික සහභාගිත්වය කෘෂිකර්මාන්තය හා කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රයන්හි කැපී පෙනුණි. විදේශ සේවා නියුක්තිය තුළද කාන්තා සහභාගිත්වය සැලකිය යුතු මට්ටමක පැවතිණි. ඇතැම් වෘත්තීන් සම්බන්ධයෙන් කාන්තාවගේ තත්ත්වය පිළිබඳ වඩාත් කතාබහට ලක් වූයේ එම වෘත්තීන් තුළ කාන්තා ශ්‍රමය සුරා කෑමට ලක්වන බව ප්‍රත්‍යක්ෂ වූ බැවිණි. විශේෂයෙන්ම නිදහස් වෙළෙඳ කලාප තුළ සුළු වැටුපකට කාන්තාවන් සේවයෙහි යෙදවීම පිළිබඳ බොහෝ කාන්තාවාදීන්ගේ අවධානය යොමු වූයේ මෙම පසුබිම තුළය. නමුත් මෙරට තුළ ඇති වූ ආර්ථික වෙනස් වීම් හමුවේ විවෘත වූ මෙම ගෘහයෙන් පරිභාහිරව ආදායම් ඉපයීමට කාන්තාවන්ට අවකාශ ලැබීම එක් පැත්තකින් සුබවාදී පියවරක් ලෙස පෙනීයන්නේ සංවර්ධන කාර්යයට දායක වීමට අයට ලැබෙන අවස්ථාව නිසා පමණක් නොව වෘත්තීයමය අත්දැකීම් හරහා ඇයට ලැබෙන නව අත්දැකීම් සමාජ ප්‍රගමනයට හේතු වන බැවිණි. මෙම තත්ත්වය මත ආර්ථික ක්ෂේත්‍රය තුළ කාන්තා සහභාගිත්වයේ ගුණාත්මක වර්ධනයන් ඇති කළ යුතු බව ලිබරල්වාදී දෘෂ්ටිය දැරුවන්ගේ අදහස විය.

මෙම ගෘහස්ත සීමාකරණය තුළ තවදුරටත් සංවර්ධන කාර්යයෙහිලා කාන්තාවන් දායක කර ගැනීමට ඇති ඉඩ ඇතිරියන ආකාරය කාන්තාවාදී අධ්‍යයන හා රචනාවන් මගින් මේ ආකාරයෙන් සමාජීය අවධානයට යොමු කරවීමේ ව්‍යාපාරයෙහි ප්‍රගමනයක් 1975 - 1985 කාලය තුළ පෙන්නුම් කරනු ලැබීය. එනම් සමානාත්මතාව සංවර්ධනය හා සාමය අරමුණු කරගනිමින් එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය එම වසර දහය කාන්තා දශකය ලෙස හඳුන්වා දෙනු ලැබීම හරහා මෙරට තුළද කාන්තාවන් පිළිබඳ වැඩි අවධානයක් යොමු වීමයි. ඒ ඒ ක්ෂේත්‍ර තුළ කාන්තාවන් පිළිබඳ පැවති ආකල්ප එම ක්ෂේත්‍ර සම්බන්ධයෙන් සිදුකළ විමර්ශනයන් මගින් අනාවරණය කිරීම

¹¹⁶ ජයවර්ධන, කුමාරි, ජයවීර, ස්වරණා, ශ්‍රී ලංකාවේ ගැහැණිය ගැන, පරි. ටිකිරි දිසානායක, කාන්තා අධ්‍යාපන කවයේ 22වන ප්‍රකාශනය, (වර්ෂය සඳහන් නැත), පි.2.

¹¹⁷ එම, පි.7.

විශේෂයෙන් සැලකිය යුතුය. මෙම වසර දහය තුළ ඇති වූ ප්‍රගතිය පිළිබඳ පසුව සිදුකරන ලද විමසීම් ඇසුරින් ඉදිරිපත් කෙරුණ ලිපි ලේඛනයන් තවදුරටත් කාන්තාවන්ට ඔවුන් පිළිබඳ දැනුවත්භාවයක් ඇති කර ගැනීමට ඉවහල් විය. සංවර්ධන සැලසුම් සඳහා කාන්තා සහභාගිත්වය ඉහළ නැංවීම පිළිබඳ අදහස් මෙන්ම අධ්‍යාපනික වශයෙන් කාන්තාවන් දිරි ගැන්වීමේ වැදගත්කම හා ඒ තුළින් කාන්තාවගේ සමාජ ක්‍රියාකාරීත්වය පමණක් නොව ආර්ථික හා දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයන්හි ඇයගේ සහභාගිත්වය ඉහළ නැංවීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳ පුළුල් කතිකාවක් ගොඩනැගුන බව කිව යුතුය. නාගරික කතුන් මේ පිළිබඳ දැනුවත් බවින් යුක්තව සිටිය ද ග්‍රාමීය කතුන් තුළ තමන්ට ද ගෘහයෙන් පරිබාහිරව ආදායම් ඉපයීම හා අධ්‍යාපනික අවස්ථාවන් විවර කර ගැනීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම් කාන්තා සංවිධාන හරහා සිදු කළ ක්‍රියාකාරකම් යම් පමණකට හෝ ඉවහල් විය. එපමණක් නොව තවදුරටත් කාන්තාවන් සමාජය තුළ බලගැන්වීමෙහිලා පවත්නා ගැටලු පිළිබඳ සංවාදාත්මක, විචාරාත්මක හා විවේචනාත්මක දෘෂ්ටියෙන් ඉදිරිපත් වූ රචනාවන් උගත් හා බුද්ධිමත් කතුන් ඉදිරියට මෙහෙය වීමට පසුබිම සකස් වූ බව ද දක්නට ලැබිණි. එක්සත් ජාතීන්ගේ කාන්තා දශකය පිළිබඳ අදහස් දක්වන කුමාරි ජයවර්ධන පෙන්වා දෙන්නේ 1975 දී කාන්තා වර්ෂය ප්‍රකාශයට පත්කිරීම වැදගත් සාධකයක් බවත් රජය රාජ්‍ය සංවිධාන දේශපාලන පක්ෂ වෘත්තීය සමිති සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සියල්ලම මෙය සැමරූ අතර ස්ත්‍රීවාදීන් ලංකාව පුරා යාපනයේ සිට හම්බන්තොට දක්වා ස්ත්‍රී ප්‍රශ්න සාකච්ඡා කරමින් ගිය බවත් සෑම පන්තියකටම අයත් ස්ත්‍රීන්ගෙන් ඔවුන්ට යහපත් ප්‍රතිචාර ලැබුණ බවත්¹¹⁸. තව ද එතෙක් පැවති ස්ත්‍රීවාදී සාහිත්‍යයන්ගේ ආභාසය ලත් දේශීය ස්ත්‍රීවාදීන් කාන්තා ප්‍රශ්න ගැන ලියන්නටත් මෙන්ම ස්ත්‍රීවාදී සාහිත්‍යය පරිවර්තනය කරන්නටත් පෙළඹුණ බවත් ස්ත්‍රීවාදී විවිධ ප්‍රවණතා නියෝජනය කළ නව සංවිධාන බිහි වූ බව ද ඇය විසින් පෙන්වා දී තිබේ¹¹⁹. කාන්තා දශකය තුළ ඇති වූ මෙම තත්ත්වය මෙරට කාන්තාව පිළිබඳ පුළුල් සමාජ කතිකාවක් ගොඩනැගීමට හේතු විය. එකී සමාජ කතිකාව කාලීනව ඇති වූ සමාජ, ආර්ථික හා දේශපාලනික වෙනස්වීම් සමග විවිධ දිශානතීන් හරහා වර්ධනය වීමක් ද දක්නට ලැබිණි. තව ද එතෙක් මෙරට තුළ ක්‍රියාත්මකව පැවති කාන්තා සංවිධාන ද කාන්තාවගේ සම අයිතිය වෙනුවෙන් උද්ඝෝෂණ දියත් කළ අතර මූලික ආර්ථික හා සමාජයීය වෙනස්කම් සඳහා වූ අරගලයන්හි අවශ්‍යතාව අවධාරණය කරනු ලැබීය. මේ අනුව ආර්ථික ක්ෂේත්‍රය තුළ කාන්තාව සවිබල ගැන්වීමෙහිලා අධාපනයේ වැදගත්කම මෙන්ම ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල කාන්තාවන් ද නව ආර්ථික ක්‍රමෝපායයන් පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමෙහි වැදගත්කම කාන්තා ක්‍රියාකාරීන් අවධාරණය කිරීම තුළ පෙනී යන්නේ කාන්තාවන්ට සියලු ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳ පුළුල් දැනුමක් ලබා දීම හරහා ඔවුන් ඒ ඒ ක්ෂේත්‍ර තුළ බල ගැන්වීමට වඩාත් පහසු වන බවයි. එහිදී පාසල් අධ්‍යාපනය නිම කරන හා උසස් අධ්‍යාපනයට යොමු නොවන පිරිස ආර්ථික වශයෙන් බලගැන්වීම සඳහා වන වෘත්තීය අධ්‍යාපනය වඩාත් පුළුල් කිරීමෙන් කාන්තාවන් තවදුරටත් ඒ ඒ ක්ෂේත්‍ර තුළ බලගැන්විය හැකිවනු ඇත.

නිගමනය

කාන්තාව සමාජමය වශයෙන් සවිබල ගැන්වීමෙහිලා අධ්‍යාපනයෙහි බලපෑම ක්ෂේත්‍ර කිහිපයක් තුළ හඳුනාගත හැකිය. සමාජ යන්ත්‍රණයෙහි ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරීත්වය තීරණය කරන සංස්කෘතිය කුලය වැනි සාධක අඛණ්ඩව අධ්‍යාපනය හරහා ඇය ලබන දැනුම සහ අවබෝධය ප්‍රායෝගික වශයෙන් ශක්තිමත් සමාජ ඵලදායී සඳහා දායක වීම වැදගත් තත්ත්වයක් ලෙස දැක්විය හැකිය. එසේම අධ්‍යාපනික තත්ත්වය පහළ මට්ටමක සිටින කතුන් බොහොමයක් නොදැනුවත් බව හා අනවබෝධය නිසාම සමාජමය වශයෙනුත්, පෞද්ගලික වශයෙනුත් ගැටලුවලට මුහුණ දෙන අතර ආර්ථික හා දේශපාලන වශයෙන් ද එම කතුන් සමාජයේ තවතවත් පහලට තල්ලු වීම නොවැළැක්විය හැකි තත්ත්වයක් බවට පත්ව තිබේ. පිතෘ මූලික සමාජ ආකල්ප මෙන්ම ඒ ඒ සංස්කෘතීන්ට අයත්වන පරිදි ගොඩනගාගෙන ඇති සම්ප්‍රදායික සිරිත් විරිත්, ආගමික විශ්වාසයන් මෙම තත්ත්වයට අනුබල දුන් සාධක ලෙස නිදහසින් පසු සමාජ ඉතිහාසය පිරික්සීමේ දී පැහැදිලි වන කාරණයකි. සමාජ යන්ත්‍රණය, සංස්කෘතික හා ආගමික ගතිකත්වය මෙන්ම පිතෘ මූලික ආකල්ප මත සමාජ

¹¹⁸ ජයවර්ධන, එම, 1985, පි. 158.

¹¹⁹ එම, පි. 158

වෙනස්වීම, ඇතැම් සමාජ කණ්ඩායම් තුළ ප්‍රගමනයක් සනිටුහන් කළ ද ඇතැම් ආගමික හා සංස්කෘතික කණ්ඩායම් සම්ප්‍රදාය අතික්‍රමණය කිරීමට දක්වන මැලිකම නිසාම නූතනය වන විටත් සමාජමය වශයෙන් ඉදිරියට ඒම මන්දගාමී ස්වරූපයක් පෙන්වන බව දැකිය හැකිය. එබැවින් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය සහ ඉහළ මට්ටමේ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය දක්වා සමාන සහභාගිත්වයක් කාන්තා ප්‍රජාව තුළින් ද නියෝජනය කිරීමේ අවශ්‍යතාව පූරණය කිරීමට අධ්‍යාපනය හරහා කාන්තාවට අවකාශ ලබාගැනීමට ඇති හැකියාව ඉස්මතු කිරීම ඉතා වැදගත් වේ.

ආගමික හා සංස්කෘතික සම්ප්‍රධායන් තුළ දීර්ග කාලයක් ක්‍රියාත්මක වූ සමාජ ක්‍රමවේදයන් හරහා ගොඩනැගී ඇති යන්ත්‍රණයන් කෙටි කාලයක් තුළ සම්පූර්ණ වෙනසකට බඳුන් කිරීම ප්‍රායෝගිව සිදු නොවන්නක් බැවින් වර්තමානය වන විටත් මෙරට තුළ බොහෝ අංශයන්හි කාන්තා සහභාගිත්වය අවම මට්ටමක පවතිනු දැකිය හැකිය. නමුත් අධ්‍යාපනික වශයෙන් මෙරට කතුන් අත්කරගෙන තිබෙන සම තත්ත්වය තුළ වෘත්තීයමය වශයෙන් සම වැටුප් ලබන හා සම වරප්‍රසාද ලබන සැලකිය යුතු කාන්තාවන් පිරිසක් ඉදිරියට පැමිණ ඇති බව දැකිය හැකිය. තව ද ස්ත්‍රීවාදී අදහස්වල ආභාසය ලත් විද්වත් කතිකාවක් ශ්‍රී ලාංකේය සමාජය තුළ ගොඩනැගී තිබේ. ආර්ථික ක්ෂේත්‍රය තුළ කාන්තාව මුහුණ දෙන ගැටලු ආර්ථික විද්‍යා විශ්ලේෂණයන් තුළට ඇතුළත් වී තිබීම හා විරැකියාව නිසා කාන්තාව මුහුණදෙන ගැටලු මෙන්ම විවිධ සේවාවන්හි නිරත කතුන් මුහුණ දෙන ගැටලු ආදී අංශයන් පර්යේෂණාත්මක දෘෂ්ටියෙන් විමසනය කිරීමට වර්තමානය වන විට එකී විද්වත් කතිකාව ආර්ථික ක්ෂේත්‍රය තුළ ප්‍රායෝගික වී තිබේ. එමෙන්ම අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය තුළ උසස් අධ්‍යාපන අවස්ථා අභිමිචන කතුන් සඳහා විවිධ වෘත්තීයමය පාඨමාලාවන් ඉදිරිපත් කිරීමේ ප්‍රායෝගික වැදගත්කම පිළිබඳ පුළුල් සංවාදයක් ගොඩනැගී තිබේ. එබැවින් කාන්තාවගේ සමාජ ප්‍රගමනය උදෙසා මෙන්ම ඇය සමාජමය වශයෙන් සවිබල ගැන්වීම සඳහා වන ධනාත්මක ඵලදායී රැසක් ස්ත්‍රීවාදී අදහස් තුළ සමාජගත වී තිබෙන බව පැහැදිලි ය. නමුත් සමාජමය වශයෙන් බලපාන තීරණ ගැනීමේ හා දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයන්හි කාන්තා නියෝජනය වර්තමානය වන විට ද අවම තත්ත්වයක පවතින බැවින් නූතන කාන්තාවාදී ව්‍යාපාරය තම දිශානතිය ඒ කෙරෙහි යොමු කිරීමේ අවශ්‍යතාව දැඩිව පවතියි. එමෙන්ම වාර්ගිකත්වය හා සබැඳි සංස්කෘතික භාවිතයන් තුළ විද්‍යාමානවන සෘණාත්මක සංකල්පවලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා සමාජය තුළ පුළුල් ආකල්පමය වෙනසක් ඇති කිරීම ද වැදගත් වේ. ඒ සඳහා අධ්‍යාපනය ශක්තිමත් ප්‍රවේශයක් ලබා දෙන අතරම නිදහසින් පසු අවධියේ සිට මෙරට කාන්තාවගේ සමාජ ප්‍රගමනය පිළිබඳ සලකා බැලීමේ දී ඒ හරහා සමාජය තුළ කාන්තාවන් තවදුරටත් සවිබල ගැන්වීමට ලැබෙන දායකත්වය වඩාත් ප්‍රායෝගික බව පසක් කළ හැකිය.

සමුද්දේශ

ජයවර්ධන, කුමාරි, ජයවීර,ස්වර්ණා, (වර්ෂය සඳහන් නැත). ශ්‍රී ලංකාවේ ගැහැණිය ගැන, පරි. ටිකිරි දිසානායක, කාන්තා අධ්‍යාපන කවයේ 22වන ප්‍රකාශනය.

ජයවර්ධන,කුමාරි, (1985), “1975-1985 දශකය තුළ ස්ත්‍රීවාදී විද්‍යාණයේ අංග සමහරක්”, කාන්තා දශකය හා ශ්‍රී ලංකා කාන්තාවගේ ප්‍රගතිය, කොළඹ, කාන්තා පර්යේෂණ කේන්ද්‍රය, පිටු 157-169.

ජයවීර,ස්වර්ණා, (1985), කාන්තා දශකය හා ශ්‍රී ලංකා කාන්තාවගේ ප්‍රගතිය, කොළඹ, කාන්තා පර්යේෂණ කේන්ද්‍රය.

ලියනගේ, කමලා, (2008), දේශපාලන විද්‍යාව හා ස්ත්‍රීවාදය: න්‍යායාත්මක විශ්ලේෂණයක්, සම්භාවනා, ශාස්ත්‍රපීඨ ශාස්ත්‍රීය සංග්‍රහය, ජේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය, පිටු 1-23.

සිල්වා, විමලා ද, (1985), “කාන්තාව හා තීරණ ගැනීම”, කාන්තා දශකය හා ශ්‍රී ලංකා කාන්තාවගේ ප්‍රගතිය, කොළඹ, කාන්තා පර්යේෂණ කේන්ද්‍රය, පිටු.211-233.

- Berstein, B. (1971). *Class, codes and Control*. Routledge and Kegan Paul.
- Bourdieu, P., & Passeron, J. (1977). *Reproduction on Education, Society and Culture*. London: Sage Publication.
- Campbell, A. (2006). *Feminism and Evolutionary Psychology*. New York: Oxford University Press.
- Engels Friedrich, (1948). *The Origin of the Family, Private Property and the State*, Foreign Language Publishing House, Moscow.
- Fazilah, Zaharah, Azizah, Saran, & Noor, (2011). "The Role of Education in Shaping Youth's National Identity", *Social and Behavioral Science*, pp.443-450.
- Jayaweera, *Women and Education, Facets of Change: Women in Sri Lanka*, Colombo, CENWOR, 1995.
- Jayawardana, K., (1985). Some Aspects of Feminist Consciousness in the Decade 1975-1985, In *UN Decade for Women: Progress and Achievements of Women in Sri Lanka, 1975-1985*, Colombo, CENWOR, 1985.
- Jayawardana, K., & De Alwis, M. (2002). The contingent Politics of the Women's Movement in Sri Lanka after Independence. In S. . Jayaweera, *Women in post-Independence Sri Lanka*. New Delhi: Sage Publication.

Women's Income Stability and Power of Household Decision Making: An Analysis on Small Scale Tourism Entrepreneurs in Sri Lanka

Saman Handaragama, Department of Social Sciences, Sabaragamuwa University of Sri Lanka,
saman@ssl.sab.ac.lk

Abstract

Economically empowered women have the ability and power to make economic decisions. The men's and women's ability to engage in decision-making at diverse levels in society varies depending on its context. This study analyses how the engagement of small-scale tourism enterprises has influenced women's power in household decision-making. This is an explorative study, which employed several data collection techniques, including key informant interviews, non-participant observation, a questionnaire survey, and in-depth interviews. They were carried out among small-scale tourist enterprises in the Hikkaduwa Urban Council (HUC) area of the Galle district, Sri Lanka. The samples were chosen at random, and the data was analyzed quantitatively and qualitatively. Three major sectors, namely accommodation, food and beverage, and retail trade, were selected for this study. Secondary information was mostly collected from the literature on gender studies and relevant documents of small-scale enterprises. There are significant differences found between men and women in terms of their participation in decision-making at household, business, and community levels. Also, the nature of decisions has brought sector-specific variations. Women in all three sectors tend to have the least power in decision-making regarding the future needs of the children they have. Women received independent decision-making power regarding everyday home and children's needs. Women in the food and beverage services sector get more power than in the other two sectors. Women appear to have increased decision-making power when it comes to business investment. Men in the accommodation sector have more decision-making power due to their better accessibility to land and property. Though women get a slight improvement in their decision-making capacities, this does not overly reflect men's power.

Keywords: Women's Income Stability, Decision-making Power, Small-scale Tourism Entrepreneurs, Sri Lanka

1. Introduction

Increasing foreigners' arrival rates led to tourism as a fast-growing industry in Sri Lanka by creating several income-earning opportunities for formal and informal sector employers. By 2018, the number of inbound tourists had reached 2,333,796 with 169,003 direct and 219,484 indirect jobs created in the tourism industry. In 2018, foreign exchange earnings totaled US \$4,380.6 million (SLTDA, 2018). Moreover, women are constantly under-represented as entrepreneurs in the tourism sector and deprived of the power of decision-making in Sri Lanka. In addition, there is a difference between women from remote backgrounds and those from urban settings. Village women have less exposure to the outside world, and they see themselves as more suitable for household activities than professional work. They favor flexible work. Small-scale women prefer self-employment in which they can manage both household and economic activities (Bernard et al., 2016; Semasinghe, 2014; Wijeyeratnam and Perera, 2013, Ayadurai, 2006). Also, being part of unpaid family work is not a serious issue for these women. In the same way, women in rural Sri Lanka perceive that deciding by people like them, who have fewer experiences, will cause unwanted issues. The empirical data shows that these general perceptions have a bias on women's ability to earn and manage money and make economic decisions and this has reviled women's subordination to men throughout their lifespan, with fewer decision-making authorities of their own (Haque et al, 2011). Though studies have found that when women are economically empowered, they have both the ability and power to make and act on economic decisions (Campos, et al., 2015:1), the stories of women who handle small-scale enterprises in Sri Lanka are poles apart. Specifically, the following research problem was explored: How engagement of small-scale tourism enterprises has influenced women's power in household decision-making? The objective of this paper is to examine the changes like decisions in which women participate at the household level after engaging in income-earning activities.

2. Literature review

2.1. Women's entrepreneurship

Scholars (Sharpley, 2015; Kinnaird and Hall, 2000; Chambers et al, 2017) found that gender studies in tourism have been carried out concerning different aspects. Tourist motivation, roles, relationships with institutions, and the impact of tourism on society are some of them. A large proportion of women enjoy the opportunities that have opened up in tourism, but the extent to which they can enjoy the opportunities is restricted (Meera, 2014; Bakker, 2019).

"Women's entrepreneurship" is defined as "an act of business ownership and business creation that economically empowers women, increases their economic strength, and strengthens their position in society" (Saini, 2014:03). The new journals such as the "International Journal of Gender and Entrepreneurship" have widely discussed the significant contributions, innovations, and job and wealth creation of female entrepreneurship, leading to new orientations towards women in entrepreneurship. For Barrett (2014), early researchers focused their attention mainly on providing a recognized theoretical background for female

entrepreneurship. Among those, Brush, Walter, Ahil, Bruni, and Collinson are some of the significant contributors. Existing socio-economic benefits generally cause entrepreneurial activity in a region to increase. In recent times, academic, educational, and governmental institutions have been motivated to investigate factors responsible for entrepreneurial intentions.

In many studies (Baum, 2013, Baum, 2015, Baum et al., 2016), the nature of workforce problems faced by women regarding their wages and roles in tourism is noted. Women occupy only a limited number of positions at the managerial or decision-making level in small enterprises in the tourism sub-sector (Kattara, 2005). Richter (1995), comparing tourism employment to a pyramid, locates many women in seasonal and part-time jobs at the lower end, while placing a few women in management positions at the top (Jordan, 1997; Liu and Wall, 2006).

Aitchison (2005) reveals that existing gender patterns of employment in tourism culture itself contribute to maintaining and continuing the challenges women face in tourism (Aitchison, 2005). It is vital to discuss the challenges faced by female entrepreneurs (Iwu and Nxopo, 2015; Nsengimana, 2017). In addition to that, women-owned businesses face many restrictions in the market, while the opportunities available for female entrepreneurs are limited (Bates, 2002; Heilbrunn, 2004; Ilhaamie et al., 2014). Further, it observed that many studies on tourism development have included gender as a variable, although the significance of gender is the cause of some debate (UNWTO and UN Women, 2011).

2.2. Women entrepreneurs in the Sri Lankan tourism industry

The number of tourists visiting the country has a significant effect on female entrepreneurs. When tourism arrivals increase, entrepreneurs acquire more profits. It directly affects an entrepreneur's life and the expansion of their business. Through their innovation, they contribute to the standard of living (Welmilla et al., 2011; Surangi, 2018). The rationality behind this is that when there are more tourists, there will be more profits. Small-scale enterprises seem to have attracted a large number of women as they provide them with the independence to manage both productive and reproductive roles. Thus, in the Sri Lankan context, it is apparent that a considerable number of women are engaged in small-scale enterprises (Surangi, 2013; Lokuhetty et al., 2013).

Sri Lankan women provide a valuable contribution to the country's development in many ways. However, they have to play a triple role in the influence of patriarchal values. Sri Lankan women enjoy a high status compared to the rest of South Asia. However, as the National Plan of Action for Women in Sri Lanka notes, "Despite these many achievements, one cannot feel complacent about the real situation of women, the majority of whom live under economically deprived conditions and circumstances (Ministry of Transport, Environment and Women Affairs, 2015; Jayaweera, 1999:12).

3. Methodology

This study adopts mixed methodologies, including both qualitative and quantitative approaches. A social constructionist perspective is found to be very appropriate to have a deeper understanding of the meaning and realities which women entrepreneurs are encountered. According to social constructionists, meaning and realities are created through the interactions of a larger social network and are shaped by norms and practices in the given culture. Over time, individuals and groups interact together in a social system form, concepts, or mental representations of each other's actions. These concepts eventually become habitual in the reciprocal roles played by the actors with each other (Galbin, 2014:84). The focus of this study is the household decision-making power of small-scale women entrepreneurs. Women's decision-making abilities do not exist for one reason alone; rather, they are linked to a larger social structure. The social constructionist approach is hence much more appropriate for understanding women's household decision-making abilities.

The study location was Hikkaduwa urban council (HUC) in the southern province of Sri Lanka, which is identified as one of the main tourist destinations in Sri Lanka. The first nearly six months of the period were used to collect data in May- November 2015 by the author in the Sinhala language. Small-scale enterprises registered in HUC are spread across 28 sectors, including seven in the tourism industry. Of these seven sectors, accommodation, food and beverage (F and B), and retail stores were selected for the study as they had the largest number of enterprises owned by women. The main techniques used were simple observation, key informant interviews (25) semi-structured questionnaire surveys (390) (195 women and men entrepreneurs each), and in-depth narrative interviews (24) Considering the existence of a substantial number of establishments, the existence of a substantial number of engagements by both men and women and having observed the trend of expansion of business establishments during the 2009 -2014 period, a sample was drawn. The list of entrepreneurs was collected from the government office, and respondents were contacted. All the women entrepreneurs in these three sectors (accommodation, F and B, and retail) were surveyed. This amounted to 195 women respondents. For comparison purposes, an equal number of men entrepreneurs were selected from the three sectors. Since there are more men entrepreneurs, 195 men were selected at random from the list of entrepreneurs available at the HUC. Semi-structured interview results were analyzed using descriptive statistics.

Simultaneously, twenty-four in-depth interviews (12 women, 12 men) were conducted with four male and four female entrepreneurs from each of the three sectors. Respondents were selected from among the semi-structured survey respondents based on the rapport established between the informants and interviewer, and the reliability of the information shared in the questionnaire survey. Respondents who were willing to share detailed business data and whose survey data revealed interesting nuances to the case were purposefully selected for in-depth interviews. In-depth interviews were transcribed, translated into English, and coded for analysis.

To interpret and analyze qualitative data, thematic analysis was used. The women entrepreneurs' decision-making capacities compared with before and after the engagement of

SSE narrated in their accounts have been analyzed to understand trends, patterns, classifications, and connections in each story. Quantitative data is analyzed using SPSS and Minitab statistical packages, deriving descriptive analysis, percentages, frequencies, cross-tabulations, and chi-square tests were done.

4. Results and Discussions

4.1. *Women's ability to decision-making*

It is observed that without having authority from the male partner, women are unable to make decisions regarding selling, buying, exchanging, or modifying their resources (Glover et al., 2002; Park, 1996). Their male partner typically maintains the majority of the household's resources, such as cash transfers, public works payments, land, savings, and vehicles. Studies suggest that though women get access to financial resources, they lack the power to control household resources (Holloway et al., 2017; Bradshaw, 2013, Debnath, 2015). In the past, women were typically subordinated to men in managing household economic activities. They require the consent of the male partner before making economic decisions.

Usually, in Sri Lanka, women's mobility is restricted by gendered views. In a patriarchal society, a successful woman is defined as a woman who is married, a mother, mature, responsible, and caring. Socially constructed institutions such as marriage, religion, and patriarchy have oppressed women in both the private and public sectors (Vithanage, 2015:4). In this case, male domination is evident both in the public and private spheres and women's labor in the family has never been counted (Otobe, 2013:15).

Their participation in decision-making is likely to be affected by their perception of their right to make decisions. Women have greater workloads and shoulder heavier burdens due to their triple role in society. Ironically, they are excluded from decision-making in the family and at the community level. Hence, women are further disadvantaged because men hold greater decision-making power. In a patriarchal system, men control women's decision-making power (Sultana, 2010; Said-Foqahaa and Maziad, 2011). Studying decision-making in the household, Kottegoda (2004), cited by Handaragama (2010), addressed the question of "who has the right to take household decisions?" Kottegoda (2004) revealed that both husband and wife make decisions, but the decision-maker is decided, depending on the importance of the expected decision.

There are four types of decisions making patterns:

- a) The wife does the decision-making unilaterally,
 - b) Decision-making is jointly done by husband and wife together,
 - c) The husband does the decision-making unilaterally, and
 - d) The husband and wife make decisions but on different matters.
- (Handaragama, 2010:108).

Women's bargaining power in domestic decision-making is vitally determined by the labor market opportunities reserved for them. Such bargaining power is found to be positively correlated with household spending on goods that benefit offspring (Rijkers and Costa, 2012). Agrawal (2015) analyzes intra-household relationships and the bargaining positions of the household members. According to her, one's bargaining position rests on two important conditions. They are (1) the strength of the person's fallback position and (2) the degree to which one's action is socially legitimate. Bargaining power increases with one's economic strength. The fallback positions available to women have increased due to their economic contribution to the family, and this has given them more bargaining power, which in turn allows them to take decisions in the family. In this study, bargaining power was also analyzed to assess the changes in the entrepreneurs' status in the household about the improvement in profits and status in the business community. In the Sri Lankan social context, social status is directly linked with prestige, respect, and honor, which are increasingly utilizing an improved economy in the Sri Lankan social context, especially in regions engaged in tourism-related industries. Profit and status are interrelated phenomena, and they improve people's power in the business community as well as in their households. In this context, increased profit and status in the business community can improve the entrepreneurs' status in the household. The selected concepts of gender studies like access and control of resources, decision-making power, and bargaining power can be employed to assess the status change in the household to increase profit and status in the business community.

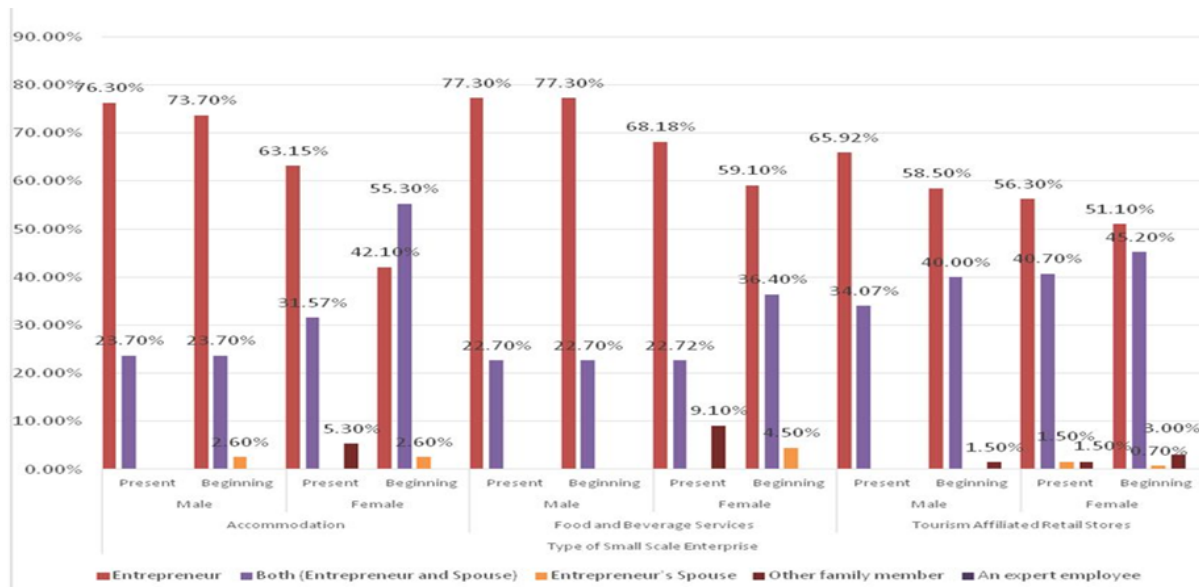
4.2. Decisions in household

Women's involvement in decision-making is seen as an important indicator of empowerment (Mare, 2012). Decision-making is the power of an individual to decide any matter in his/her daily life and is considered another important dimension of the empowerment status of an individual. It can be regarded as identifying and choosing alternatives based on the values and preferences of a decision-maker (Harris, 2012). As shown in the following, women intentionally play a subordinate role in the decision-making process concerning household decisions.

4.2.1. Decisions regarding own personnel needs

According to the following figure (Figure 1), it is evident that men are the majority of people who decide entrepreneurs, concerning the nature of the decision for the owner's future personal needs in all types of small-scale enterprises. Among all women, women in the food and beverages sector reported having the highest capacity (68.1%), while men in the same sector had the percentage entrepreneur himself takes decision-making (77.3%). Therefore, this reflects that all across the three sectors, men receive more power to take decisions regarding future personal needs of their own, while women get little chance to make decisions of their own at the start. However, among all three sectors, a significant interaction was found only in the accommodation sector. In this case, gender becomes a significant factor in decisions regarding the owner's future personal needs.

Figure 1: Decision maker for owner's future personal needs - At present and at beginning of the business

Source: Survey Data, 2015

Table 1: Small-scale enterprise for nature of decision for owner's future personal needs

Nature of decision for owner's future personal needs			
Type of Small-Scale Enterprise	Chi-Square Table Value		Chi-Square Table Value
	Beginning	Present	
Accommodation	7.77	1.55	3.84
Food and Beverage Services	1.68	0.46	
Tourism-Affiliated Retail Stores	1.49	2.63	

Source: Survey Data, 2015

And the special case is that each category value tended to increase from the beginning of the business to the present situation. A huge improvement can be identified among the female entrepreneurs who are engaging with the sector of accommodation, and it is 21.05% from the beginning to the present.

When both the entrepreneur and spouse decide on the owner's future personal goals, it does not change anything under the category of accommodation and food and beverages sectors except for the males who are engaged in tourism-affiliated retail stores. However, women in all three categories have decreased the percentage of decisions they take with their spouses from the beginning to the present. This means they have gained a bit of improvement in making their own decisions regarding their own personnel needs compared with the past. In two out of three sectors, the percentage is significant among women in the accommodation sector.

When analyzing the statistical differences among the sectors, only men and women in the accommodation sector were found to have a significant difference in their decision-making capacities regarding their future personnel needs as shown above.

For accommodation, sector land is an important aspect, and they decide on land. Most of the land is owned by men. There is a connection between the power of decision-making and economic properties or strength one has on their own. In accommodation, sector land is the main property. As shown in graph (1), men in housing have more decision-making power concerning the owner's future personal needs (76.3%), because when they are wealthy, they have the opposite effect, receiving more power in decision-making. This for women in accommodation was found to be low compared with men in the same sectors (63.15%). Because ownership of land influences decisions they make on their future needs,

Though there are no legal barriers for women to work outside the home, many women in patriarchal cultures have to be under the control of men. Married women were found to have to perform dual roles. Fulfilling family desires as a good mother, daughter-in-law, and wife appear to be promises of her married life. Therefore, she has to perform her role first in the private sphere, which means engaging in domestic tasks rather than in the public sphere, which means serving as a businesswoman. She wants to be a good mother rather than a good businesswoman, and she does not abandon her family and household obligations. In a way, whether she has to give priority to household tasks or business tasks is also decided by her husband. Mrs. Wathsala[1] explained,

I am the owner of this food stall. I run the business. But in making all household decisions, usually, I do nothing without asking him, because he is the head of the family. He must be aware of what we do, whether it is correct or not we (myself and my children) are obeying his decisions (In-depth Interview, Field data, Female-Headed Small Scale Enterprise, Food and beverages sector, 2015).

The above empirical data justified women's social obligations obstruct them not to make decisions on their own. But some women make their own decisions about household tasks. Mrs. Chandralatha[2], Explained

I am the owner of this restaurant. I run the business. My husband never obstructs when taking household decisions, He always says as a woman I am the one who better knows every need of the household. Such as buying daily goods and decisions regarding children's school activities. He always asks me before taking any decision regarding any household matters (In-depth Interview, Field data, Female-Headed Small Scale Enterprise, Accommodation sector, 2015).

In a way, socio-cultural norms internalized seeing men as decision-makers in the aspects of women's lives, increasingly determining women's fewer motives in making their own decisions. It determines women's identities in both the family and business.

Padmini's statement shows how they have chosen to be the secondary sex. They do not want to be independent decision-makers in the house. Women have a fear of taking decisions if they happen to make a mistake because they are emotionally less powerful and lack confidence than men (Surangi, 2018; Kodagoda 2012). Especially, some say that the elder women entrepreneurs revealed that argument. Social, cultural, and religious values in Sri Lanka have created women to be not only "good mothers" to their children but also "good wives" to their husbands (Surangi, 2018).

According to Mrs. Padmini's[3] view,

If women do not obey their husbands they lost the image of women in the family. Obeying a husband was the main characteristic of a good wife. If we act as our wish it creates issues in the family It is good to be agreeing with his ideas rather than arguing for my opinion. No matter whether the decision is right or wrong we as women usually agree with them. That won't create then unwanted problems in daily life In-depth interviews, Field data, Female-Headed Small Scale Enterprise, accommodation sector, 2015).

Women themselves do not try to challenge their role as secondary sex. According to Surangi (2018), women in Sri Lankan cultures are more dependent and have a greater concern for others, mainly their families, whereas men are more independent (Surangi, 2018; Kodagoda, 2011). Although it is expected to change the traditional role of women as housewives since most women are now employed. As a result, women who have never worked before may be able to gain some power over their predecessors. However, in many cases, regardless of whether she is employed or not, she is responsible for being a dutiful wife. In a way, she has unaware that she is losing her value as a main decision-maker of the family as still, these traditional cultural norms are lagging in society (Surangi, 2018). In such a context, even they do not aware of what is the independent power of making decisions. However, the study found that women who share household responsibilities with their husbands get a little bit of

power than the previous set of women. This study also found that the above situations have had a bit of improvement when after women become economically strong.

4.2.2. Decision regarding everyday home and children's needs

Table 2: Decision maker for everyday home and children's needs - At present and beginning of the business

Nature of decision at present_for owner's future Children needs	Type of Small-Scale Enterprise											
	Accommodation				Food and Beverage Services				Tourism-Affiliated Retail Stores			
	Male		Female		Male		Female		Male		Female	
	Present	Beginning	Present	Beginning	Present	Beginning	Present	Beginning	Present	Beginning	Present	Beginning
Entrepreneur	7.91 %	28.90 %	42.10 %	34.20 %	27.30 %	18.20 %	54.54 %	45.45 %	35.60 %	40.70 %	40.70 %	35.60 %
Both (Entrepreneur and Spouse)	86.80 %	71.10 %	52.60 %	63.20 %	72.70 %	81.80 %	40.09 %	54.54 %	64.40 %	57.80 %	57.00 %	59.30 %
Entrepreneur's Spouse	2.60 %	0.00 %	0.00 %	2.60 %	0.00 %	0.00 %	4.50 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %
Another family member	2.60 %	0.00 %	5.30 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %	1.50 %	2.20 %	4.40 %
An expert employee	0.00 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %	0.00 %	0.70 %

Source: Survey Data, 2015

The percentage of decisions taken by the entrepreneur herself increased compared with the beginning. Also, decisions are taken by both (entrepreneur and the spouse). This has decreased among all three sectors at present, which means women have received developments in independent decision-making power. In the same way, women in the food

and beverage services sector get more power than in the other two sectors. Because in that sector, women become the leading characters due to their traditional capacity for food preparation. And that leading role has indirectly influenced women in the food and beverage services sector to get more power in household decisions than women in the other two sectors. Also, it is to be noted that women in all three sectors received independent decision-making power compared with the beginning with the engagement of income generation activities. However, that was not higher than men.

Table 3: Small-scale enterprise for nature of decision for owner's future children needs

Nature of decision for owner's future Children's needs			
Situation	Gender	Chi-Square Calculated Value	Conclusion
Present	Male	10.97	There is a relationship between the type of enterprise and the decision-maker.
	Female	1.45	There is no relationship between the type of enterprise and the decision-maker.
Note: if the chi-square calculated value is greater than the chi-square table value (5.99), there is a relationship between the selected two variables			

Source: Survey Data, 2015

To find the relationship between gender and the nature of the decision for the owner's future children's needs, a chi-square test was performed by combining categories to exclude cells below the expected frequency of 5, and a relationship was found at 10.97 Chi-Square calculated Value, which exceeds the table value. In addition, that means women in all three sectors are found to have almost similar patterns. This means no matter the business type they relate to, the nature of decision-making power for the owner's future children's needs is less compared with men in all three sectors, or in other words, there is no significant relationship among women in decision-making power for the owner's future children's needs. However, among the men, there is a significant relationship among sectors.

The following table indicates that gender becomes a significant factor in the decision for an owner's future child needs only in the accommodation sector.

Table 4: Small-scale enterprise for nature of decision for owner's future children needs

Nature of decision for owner's future children's needs			
Type of Small-Scale Enterprise	Chi-Square Table Value		Chi-Square Table Value
	Beginning	Present	
Accommodation	0.24	11.86	3.84
Food and Beverage Services	3.77	3.38	
Tourism-Affiliated Retail Stores	0.77	0.77	

Source: Survey Data, 2015

However, men in the food and beverage services sectors have shown an increase in decision-making power compared to the beginning concerning everyday home and children's needs. However, in the other two sectors, men decreased decision-making entrepreneurs themselves out of concern. Since everyday home and children's needs are more routine decisions, women in all three sectors could be able to increase their decision-making capacity than before.

Women hold traditional values of male hegemony in society. They believed their autonomy depended largely on the practices and norms of the society to which they belonged. However, when her involvement in economic sharing is of the family, she automatically becomes empowered in the family setup.

The following discussion is to identify the trend of women's contributions to decision-making after they become economically empowered.

Mrs, Tharika[4] has been able to succeed through her business while she had able to balance both her family matters and the business, but she is a single mother who got divorced from his husband and caring for her two children. And she recalled her unhappy memories as follows and now she could able to engage her own decisions,

I am a single mother. I have two children. Before I started my own business I was unaware of what women can do with linking to the outside world. I have more risk in my children's future because; I had no regular income to feed my family. In addition, I had no education or previous work experience. I have to face some discrimination from my husband's family as well. After being involved in this I identified a skill of mine. Now I maintained the batik shop with seven employees. Now I feel capable of

providing a good life for my family. I feel like I have been let out of my prison for the first time in my life (In-depth Interview, Field data, Female-Headed Small Scale Enterprise, Tourism Affiliated Retail Stores sector, 2015).

Some women prefer to remain as secondary sex in households due to a lack of confidence in their opinions, even though they are wage earners these women have not completed their 11 years of school education. Such women are deliberately not involved in decision-making. Though they are economically empowered, they lack the psychological empowerment to see themselves as active participants in decision-making on family matters. A factor analysis was done to make a new variable as Decision Making (DM) power or DM capacity. Then to check whether there was any relationship between that new variable and the income, a one-way ANOVA model was run. The output of those two ANOVAs is given below.

Table 5: One-Way ANOVA Model Values for decision-making power or decision-making capacity and income

Situation	P-Value	Conclusion
Beginning	0.040	There is a significant relationship between DM power and Income.
Present	0.001	There is a significant relationship between DM power and Income.

Source: Survey Data, 2015

In addition, they fail to realize that they will have more spare time to attend to other tasks. Women are usually given preference when it comes to domestic work. Some are willing to accept the values of a patriarchal society. They are less likely to be autonomous in decision-making. They are unlikely to change because of their unwillingness to break down the social norms of society. Most women have a lack of choice in engaging in small-scale enterprises due to the low level of social capacity, like a lack of local business skills. However, they believed they had a strong capacity for managing household activities.

In analyzing the factors that the decision-making regarding everyday home and children's needs at the beginning of the business, women reported having more power in all three sectors. In the comparison of male and female entrepreneurs, regardless of sector, women seem to receive greater powers at the beginning of business (Accommodation-34.2%, Food and Beverages-45.45%, Retail-35.6%).

The majority of decisions are taken by both the entrepreneur and their spouse. Except in the food and beverage sector, males' contribution to the decision for the owner's children's needs has increased from the beginning to the present. The highest value under the present situation

of the business is recorded at 86.80% and it is under the male accommodation sector decisions taken by both (entrepreneur and spouse). When considering the beginning situation of the business, the highest value is 81.80% and it comes under the food and beverages sector. The other way that reflects how they get more power in making decisions regarding everyday home and children's needs is through their spouse.

The percentages increased more in numbers in a later situation where women are much more empowered economically. The above shows how the independent decision-making power regarding their home and children's needs increased gradually. This shows women get more power in deciding household and children's everyday decisions. In deciding what the future needs of children are, the story is quite different. In matters regarding children, women need to get more power in the household, regardless of their contribution to the household economy. Therefore, chi-square analysis found no statistically significant difference found among genders in terms of the decision-maker for everyday home and children's needs.

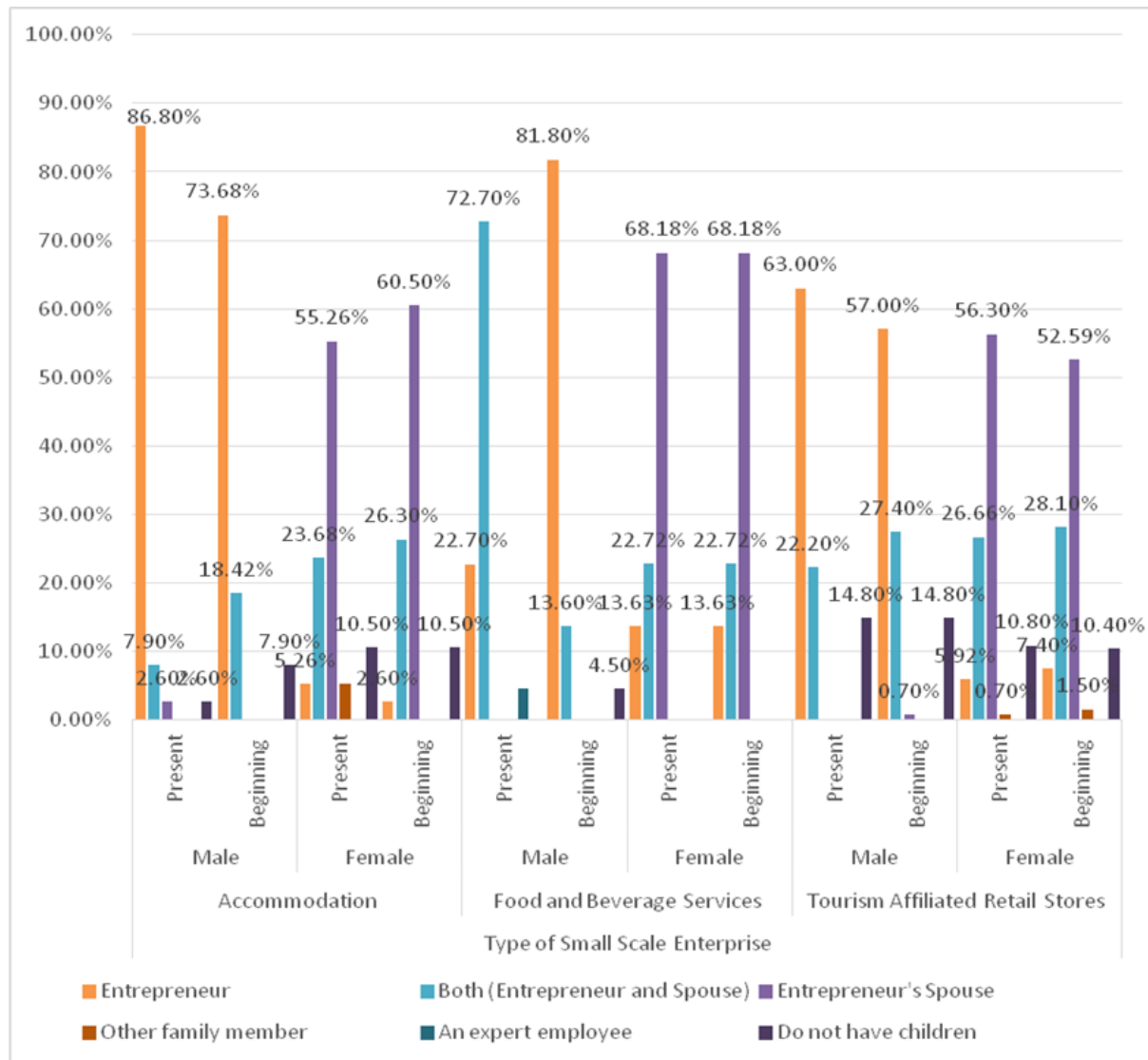
A Pearson correlation test was used to check the relationship between business and personal decision-making on children (in the present situation of the business). The p-value corresponding to that test was 0.000, which is less than 0.05 alpha level. Then we can say that there is a significant relationship between the two variables. And it was a positive correlation ($r = 0.354$).

Women could able to make slight influence over household choices with the empowerment they gained from economic independence however still there is a higher possibility (more than half of the women sample) 57.4% to determine family choices are made by both partners. A Pearson correlation test was used to check the relationship between decision-making in business and decision-making in children (in the beginning situation of the business). The p-value corresponding to that test was 0.000 which is less than 0.05 alpha level. Then we can say that there is a significant relationship between the two variables. Moreover, it was a positive correlation ($r = 0.471$).

Women in the food and beverage services sector have gained more DM power (54.54%) than the other two sectors in deciding children's future needs. The traditional capacity of the leading role in food preparation has led women to take part in decisions at the household levels. The same is evident when the owner of a food and beverage shop is by a man whose decision-making capacity with the help of his spouse has an increase of 72.7%, which indicates that indirectly, a man's spouse gets more power though they are not directly taking part in the business.

4.2.3. Decisions regarding children's future needs

Figure 2: Decision maker for children's future needs - At present and the beginning of the business

Source: Survey Data, 2015

Deciding the future needs of the children men appears as the main decision-maker in every sector. Women in all three sectors tend to have the least power in decision-making regarding the future needs of the children they have. The future needs of children include decisions regarding their tertiary education, dowries, housing, investments, marriages, etc. Usually, in Sri Lanka, as a patriarchal culture, future decisions are mainly decided by male partners. This pattern is also common among entrepreneurs in SSE as well.

Both entrepreneurs and spouses also give a considerable contribution to decisions for their children's future needs, with a majority recorded for men in the sector of food and beverages.

The majority of their spouses are found to be assisting their family business for various reasons. And as the sector required food preparation as a salient feature, women contributed much to their husband's businesses. Therefore, in the same way, they could be able to regain power in decision-making compared with their spouses in the other two sectors. However, if the business is owned by women, this pattern was not evident in the food and beverages sector.

The following has shown the nature of the relationship between gender and the children's future needs in each sector. And except for the present situation in the food and beverage sector, all other sectors have a significant relationship to the above-mentioned variables.

Table 6: Nature of small-scale enterprise decision for owner's future children needs

Decision maker for children's future needs			
Type of Small-Scale Enterprise	Chi-Square Table Value		Chi-Square Table Value
	Beginning	Present	
Accommodation	40.65	50.90	3.84
Food and Beverage Services	20.50	0.61	
Tourism-Affiliated Retail Stores	76.13	97.24	

Source: Survey Data, 2015

Seen in the observation that, the woman who responded to the interview has wiped out her tears. She was holding a look at the shop signboard for some time and kept away with a long sigh. Her behavior indicated the disappointed and dissatisfied life in the business. She was reasoned with her silent role in the business. Mrs. Geetha[5] revealed her story,

As a married woman, I am under my husband's power. I cannot lead the family. My husband is the one able to decide the family matters and all my children's future needs. Such as he is the one who decides children's all educational plans and their future paths. I have to support his decisions by agreeing with them (In-depth Interviews, Filed Data, Small Scale Entrepreneurs, Food and Beverages sector, 2015).

However, the situation has improved a bit when women get economically empowered compared with the past, yet those powers are not beyond men's power.

To find the relationship between gender and the nature of decisions for children's future needs in each sector, a chi-square test was performed by combining categories to exclude cells below the expected frequency of 5, and a 42.95 chi-square calculated value was found, which exceeds the table value. And that denotes women in all three sectors are found to have almost similar patterns in which no matter the business type they relate to, the nature of decision-making power for the owner's future children's needs is less compared with men in all three sectors. Or in other words, no significant relationship among women in decision-making power for the owner's future children's needs. However, among the men, there is a significant relationship among sectors.

Table 7: Nature of small-scale enterprise decision for decision-maker for children's future needs

Decision maker for children's future needs			
Situation	Gender	Chi-Square Calculated Value	Conclusion
Present	Male	42.95	There is a relationship between the type of enterprise and the decision-maker.
	Female	1.84	There is no relationship between the type of enterprise and the decision-maker.
Note: if the chi-square calculated value is greater than the chi-square table value (5.99), there is a relationship between the selected two variables			

Source: Survey Data, 2015

Women in the food and beverage services sectors get the most power (13.63%) compared to men in the other two sectors. Women in food and beverage services get that power due to their leading skill of food preparation as the main task. As Sri Lankan women are primary caregivers to the family, the main responsibility of food preparation for the household is done mainly by women (Kodagoda, 2011). As there is no significant difference in food preparation for their business, this sector of women has skills in their task. Therefore, this has influenced them to get more power in decision-making on the future needs of children. The same is cross-checked by the % of spouse involvement to the men entrepreneurs in the Food and Beverage Services sector. That also reflects a higher number (72.7%). which indicates the

level of mediation and determines the capacity of their decision-making power at the household level.

When analyzing statistical differences among the sectors, only men in the accommodation sector were found to have a significant difference ($c2(1) = 14.81, p .05 = 0.005$) in deciding their children's future needs based on the present status because men in the accommodation sector were found to have more capital and property value than other men in the next two sectors. However, in the case of women in the accommodation sector, their capacities in this regard are lower than those of women in the food and beverage services sector.

This has shown how women restrict their participation in household decision-making. Supporting women's participation in household decision-making was necessary to empower women. Women still experience their traditional family life in which they play a subordinate role in decision-making. Women who are not experiencing such subordination in the family role are more likely to be active in taking decisions on family matters. Women who hold secondary sex positions in the household, on the other hand, have less power in decision-making capacities. The following subsection has brought that into the discussion.

It contributes to the gender gap between men and women. Economic status in the household emerged as the leading factor, along with their autonomy in decision-making. In addition, women with lower education were considered powerless, with little decision-making capacity. This has justified women's playing a subordinate role in financial management. Changes in women's decision-making capacities affect women's taking part in decision-making in the household.

5. Conclusions

Traditionally, both society and women themselves hold negative perceptions of women's autonomy at the household level, believing autonomy is awful and, at times, dishonorable for their male counterparts (Haque et al., 2011). Also, studies have found that women in developing countries who engaged in remunerative employment were able to change household bargaining power (Luke and Munshi, 2011). This study contributed to this discussion on changes that happened to women entrepreneurs' ability to decision-make at the household level.

One important contribution to the literature that this study made is to show that tourism women's decision-making power depends on the nature of decisions taken at the household level. Also, there is a sectoral difference found among women. This context-specific influence has brought changes in women's entrepreneurial decision-making power compared to the times when they were unemployed. When women take charge of deciding the future needs of their children, men appear as the main decision-makers in every sector. Women in all three sectors tend to have the least power in decision-making regarding the future needs of the children they have.

In addition, women received developments in independent decision-making power regarding everyday home and children's needs. There, women in the food and beverage services sector get more power than in the other two sectors. However, no matter the business type, they relate the nature of decision-making power for the owner's future children's needs is less compared with men in all three sectors. In the same matter, among men, there is a significant relationship found among sectors. The main issue was that, despite advancements, women continue to play traditional roles assigned by patriarchal society. As a result, the empowerment challenge aims to address the gender-based barriers that women entrepreneurs face. The need for tourism to empower women socially, politically, and economically is very important because women may face the greatest hardships and inequalities in comparison to male entrepreneurs. This study is limited to three sectors in the tourism industry in Hikkaduwa Urban Council in Sri Lanka and is limited to one ethnicity. To address ethnic differences and broaden the area of research, further studies are needed to cover other sectors as well as ethnicities to find the nature of the decision-making ability of women entrepreneurs in small-scale enterprises.

References

- Ayadurai, S. (2006). An insight into the "constraints" faced by women entrepreneurs in a war-torn area: a case study of the northeast of Sri Lanka. *Journal of Asia Entrepreneurship and Sustainability*, 2(1), 3-17
- Bakker, M. (2019). A conceptual framework for identifying the binding constraints to tourism-driven inclusive growth. *Tourism Planning & Development*, 16(5), 575-590.
- Bates, T. (2002). Restricted access to markets characterizes women-owned businesses. *Journal of business venturing*, 17, 313-324.
- Baum, T. (2013). International perspectives on women and work in hotels, catering and tourism. *International Labor Organization*. Sub-Sector working paper, 289.
- Baum, T., Cheung, C., Kong, H., Kralj, A., Mooney, S., Ramachandran, S., Dropulić Ružić, M. & Siow, M.L. (2016). Sustainability and the tourism and hospitality workforce: A thematic analysis. *Sustainability*, 8(809), 1-21
- Bernard, D.K., Kevin, L.L.T. and Khin, A.A. (2016). Entrepreneurial success through microfinance services among women entrepreneurs in Sri Lanka: A pilot study and overview of the findings. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 6(3), 1144-1150.
- Bradshaw, S. (2013). Women's decision-making in rural and urban households in Nicaragua: the influence of income and ideology. *Environment and Urbanization*, 25(1), 81-94.
- Campos, A.P.D., Pavanello, S. and Pozarny, P. (2015). Qualitative Research on women's Economic Empowerment and Social protection – Available at <http://www.fao.org/3/a-i4420e.pdf> (Accessed on 22/02/2017).

- Debnath, S. (2015). The impact of household structure on female autonomy in developing countries. *The Journal of Development Studies*, 51(5), 485-502.
- Galbin, A., (2014). An introduction to social constructionism. *Social Research Reports*, (26), 82-92.
- Glover, S. H., Bumpus, M. A., Sharp, G. F., & Munchus, G. A. (2002). Gender differences in ethical decision making. *Women in Management Review*, 17(5), 217-227.
- Handaragama S. (2010). Tourism and Gender Relations; A Sociological Analysis. Colombo: Sadeepa Publishers
- Haque, M., Islam, T.M., Tareque, M.I. and Mostofa, M. (2011). Women empowerment or autonomy: A comparative view in Bangladesh context. *Bangladesh e-journal of Sociology*, 8(2), 17-30
- Harris, R. (2012). Introduction to Decision Making. Available: [http:// www. Virtualsalt.com/crebook5.htm](http://www.Virtualsalt.com/crebook5.htm) (Accessed on 19/03/2015).
- Heilbrunn, S. (2004). Impact of gender on difficulties faced by entrepreneurs. *The International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 5(3), 159-165.
- Holloway, K., Niazi, Z. and Rouse, R. (2017). Women's economic empowerment through financial inclusion: A review of existing evidence and remaining knowledge gaps. *Innovations for Poverty Action*. <http://www.sltda.lk/sites/default/files/sltda-annual-report-2018-english.pdf>
- Ilhaamie, A. G. A., Arni, B. S., Rosmawani, C.H., & Al-Banna, M. H. (2014). Challenges of Muslim women entrepreneurs in Malaysian SMEs. *International Journal of Innovation, Management and Technology*, 5(6), 428-433
- Iwu, C. G. & Nxopo, Z. (2015). The unique obstacles of female entrepreneurship in the tourism industry in Western Cape, South Africa. *Commonwealth Youth and Development*, 13(2), 55-71.
- Jayaweera, S. (1999). Women in Sri Lanka: Country briefing paper. *Asian Development Bank, Manila*.
- Jordan, F. (1997). An occupational hazard? Sex segregation in tourism employment. *Tourism Management*, 18(8), 525-534.
- Kattara, H. (2005). Career challenges for female managers in Egyptian hotels. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*.
- Kodagoda, D.T.D. (2011), "Gendered moral rationalities in combining motherhood and employment a case study of Sri Lanka", Ph.D., Department of Social Sciences and Humanities, University of Bradford.

Liu, A., and Wall, G. (2006). Planning tourism employment: a developing country perspective. *Tourism Management*, 27(1), 159-170.

Lokuhetty, A., Jayawardena, C.C. and Mudadeniya, D. (2013). Developing a shared vision for tourism in post-war Sri Lanka. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 5(5), 486-494.

Luke, N. and Munshi, K., (2011). Women as agents of change: Female income and mobility in India. *Journal of Development Economics*, 94(1), 1-17.

Mare, A.Le. (2012). ‘Show the world to women and they can do it’: Southern Fair Trade Enterprise as agents of empowerment. *Gender and Development*. 20(1). 95-109.

Ministry of Transport, Environment and Women Affairs. (2015). National Plan of Action for Women in Sri Lanka –Towards Gender Equity. Colombo: Ministry of Transport, Environment and Women Affairs.

Nsengimana, S. (2017). *Challenges to women entrepreneurship in Kigali, Rwanda* (Doctoral dissertation, Cape Peninsula University of Technology).

Otobe, N. (2013). *Employment Globalization, employment and gender in the open economy of Sri Lanka* - Available at http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/ed_emp/documents/publication/wcms_212721.pdf (Accessed on 15/01/2017).

Park, D. (1996). Gender role, decision style and leadership style. *Women in management Review*, 11(8), 13-17.

Rijkers, B. and Costa, R. (2012). *Gender and rural non-farm entrepreneurship*. The World Bank.

Said-Foqahaa, N. and Maziad, M. (2011). Arab women: Duality of deprivation in decision-making under patriarchal authority. *Hawwa*, 9(1-2), 234-272.

Saini, B. (2014). Women entrepreneurs in India: Emerging issues and challenges. *The International Journal of Business and Management*, 2(2), p.30.

Semasinghe, D. (2014). Empowering women entrepreneurs through Microfinance in Jaffna District, Sri Lanka: Challenges and Scenarios.

Sri Lanka Tourism Development Authority. (2018). Monthly Tourist Arrivals Report January 2018. Colombo: Sri Lanka Tourism Development Authority.

Sultana, A. (2010). Patriarchy and Women s Subordination: A Theoretical Analysis. *Arts Faculty Journal*, 1-18.

Surangi, H.A.K.N.S., (2012). Gender differences in constraints faced by micro-entrepreneurs in Sri Lanka. *South Asian Journal of Marketing and Management Research*, 2(6), 1-21.

Surangi, H.A.K.N.S. (2018). What influences the networking behaviours of female entrepreneurs?. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*, 10(2), 116-133.

Vithanage, D.S. (2015). *Understanding the Nature and Scope of Patriarchy in Sri Lanka: How Does it Operate in the Institution of Marriage?* - Available at http://repository.stcloudstate.edu/socresp_etds/3/ (Accessed on 24/01/2017).

Welmilla, I., Weerakkody, W.A.S. and Ediriweera, A.N. (2011). The impact of demographic factors of entrepreneurs on the development of SMEs in the tourism industry in Sri Lanka. *Faculty of Commerce and Management Studies, University of Kelaniya, Sri Lanka*.

Wijeyeratnam, I. and Perera, T., (2013). Barriers to women's entrepreneurship: SME sector in Sri Lanka. *Sri Lankan Journal of Management*, 18, 51-81.

World Tourism Organization (UNWTO) and United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (UN Women), (2011). Global report on women in tourism, 2010. World Tourism Organization, Madrid, Spain.

[1] Mrs. Wathsala is a pseudonym used for a female-owned *small-scale entrepreneur in the food and beverages sector who has run her business for 10 years*.

[2] Mrs Chandralatha is a Pseudonym used for *Female owned small scale entrepreneur, Accomodation Sector who runs her business for 6 years*

[3] Mrs Padmini is a Pseudonym used for *Female owned small scale entrepreneur, Accommodation Sector who runs her business for 9 years*

[4] Mrs, Tharika is a pseudonym used for *Female-owned Small Scale Enterprise in Retail Store sector who runs her business for 10 years*.

[5] Mrs. Geetha is a pseudonym used for *female-owned small scale entrepreneur in Food and Beverages sector who runs her business for 5 years*

Bronislaw Malinowski [1884-1942] - the anthropologist who researched and documented the art of indigenous lives

Upul Priyankara Lekamge, Department of Social Sciences, Sabaragamuwa University of Sri Lanka, upul1964@gmail.com

Abstract

The research issue that prompted this article was the lack of enthusiasm by the Sri Lankan university undergraduate and postgraduate students for anthropological research. Even if there are many opportunities for anthropological analysis concerning Sri Lankan society, the present generation prefers to engage mostly in quantitative research. Based on that point, the objective of this article was to introduce one of the leading anthropologists of the world and his remarkable stature to the contemporary reading public. During this article, the reader will be able to understand the exemplary characteristics of a role model in theory and practice. The use of contexts for research, the methods implemented, the theories developed, and the skills the emerging anthropologists should have can be identified when Malinowski's life and works are analyzed. It has been noted that anthropological and indigenous studies are dying in Sri Lanka. Even the limited number of qualitative research conducted wanting the sophistication of critical thinking, and the knowledge of theory and methods. It can be assumed that the present generation presumes that the primitive elements in societies are unimportant against globalization. So the reading of this article would initiate enthusiasm among early career researchers and undergraduates to set and follow the latest standards in social and cultural anthropology. Introducing one of the greatest anthropologists who researched and documented indigenous societies would be a timely move for at least those who are interested in this discipline.

Keywords: *Anthropology, Ethnography, Field Research, Functionalism, Indigenous Lives*

A Brief Introduction to His Early Life

Bronislaw Kasper Malinowski popularly known as Bronislaw Malinowski was born on April 7, 1884, and died on May 16, 1942. He was a Polish national and reputed in the discipline of Anthropology to be one of the most influential anthropologists of the twentieth century. He is considered the father of modern anthropology and the father of field research (Cassar, January 30, 2022). When he was born, Poland was a part of Austria. He was a descendant of a well-known Polish family. His father, Lucjan Malinowski, was a professor of Slavic[1] Philology[2], and his mother, Józefa, née Łacka, was a member of a moderate land-owning family. He received his undergraduate education at Jagiellonian University, Poland. Even though he commenced his studies in mathematics and physical sciences, continuous illnesses forced him into social sciences, mainly philosophy and education. In 1908 he secured a doctorate in philosophy for the thesis titled '*On the principle of the economy of thought*' (1906).

His illness has made him travel to suitable destinations like many other well-to-do individuals preferred in the West during that time and he had the opportunity to be familiar with diverse cultural environments in Italy, the Canary Islands [France], Finland, North Africa, and Western Asia. From 1909 to 1910 he was at the University of Leipzig, Germany where he had the opportunity to study under Karl Bucher (Economist) and Wilhelm Wundt (Psychologist). It was later revealed that the text, *The Golden Bough* written by James Frazer in 1890 prompted his interest in anthropology. Incidentally when he went to the London School of Economics [LSE] in 1910 as a postgraduate student one of his mentors was C. G. Seligman, the Head of the Department of Ethnology, who visited Sri Lanka to study the indigenous community of Veddas in Sri Lanka.

From London, he then travelled to Australia in 1914 to take part in a conference in Papua New Guinea. He was aided by the British Association for the Advancement of the Sciences [BAAS]. In this research team, he was the secretary to another famous British ethnologist, R. R. Marett who introduced the concept of 'mána'. Even though Malinowski did not plan to stay long, the outbreak of World War I forced him to stay for a longer period. His country was fighting against the allied forces, especially, Britain. Because of his Polish ethnicity, he feared negative consequences, so he abstained from returning to England. This visit marked his first experience with field research in anthropology. This has led to a better foundation for his later field research in Trobriand Islands. During this period in Trobriand Islands, he had the opportunity to investigate the '*kula ring*' – a form of gift exchange - using the data collection methods of participant observation and interview. Based on these experiences, he has published numerous scholarly works that would be discussed later in this article.

After World War I ended, he came back to England in 1920. He acknowledged the offer given to him by the LSE as a lecturer overlooking the position he was offered by the Jagiellonian University in Poland. During his stay at the LSE, he developed it to be the center of excellence in anthropology in Europe. After a series of promotions for his intellectual and academic contribution, in 1927 he was promoted to the post of full professor. Since then his contribution to the propagation of anthropology as an autonomous discipline was remarkable.

He started to join hands with many international organizations such as the Polish Academy of Arts and Sciences [PAAS] and the Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences [RNAAS] and continue to conduct his field studies in anthropology in British East Africa and Southern Africa.

His first visit to the USA in 1926 later created numerous opportunities for him to teach, and conduct research in the USA. He studied the Hopi Indians during this period with the aid of the Laura Spelman Rockefeller Memorial Fellowship. As World War II broke out, he had to undergo the same experience as in World War I. He had to stay in the USA and while staying there he was criticizing the Nazi regime in Germany, as a result, his books were banned in Germany. He was fortunate enough to receive a position at Yale University as a visiting professor. He had many interests in different elements of society like religion, economy, and communication that he was constantly interested in. Till his death in 1942, he lived in the USA.

The Ethnographic Research Conducted

Malinowski was noted for his ethnographic research conducted during his lifetime. According to Robben and Sluka (2015), ethnography is *'the investigation and description of cultures and societies through fieldwork'* (p.178). Cassar (October 27, 2022) mentions ethnography as the *'research methodology that involves observing and studying people in their natural environment'*. As a branch of cultural anthropology, ethnography can be identified as a *'branch of anthropology that deals with the scientific description of specific human cultures'* (Okely, 2011). Based on these three basic definitions, the work of Malinowski can be evaluated. He used participant observation as the data collection technique to study the behaviour of indigenous people in their natural environments.

Bronisław Malinowski on the Trobriand Islands, 1918

Source: <https://blogs.lse.ac.uk/lsehistory/2017/06/13/bronislaw-malinowski-lse-pioneer-of-social-anthropology>

At a time when there was less fieldwork in many disciplines, he was instrumental in popularizing anthropology as an independent discipline with resounding theories and methods. One of the criticisms against the social sciences was that most of the early social and anthropological philosophers like Comte, Marx, Frazer, and Tylor have been armchair researchers. It was Malinowski who broke that tradition, took anthropology ‘*off the veranda*’ (Kuper, 1973), and paved the way for the new work environment in field research. There are records that the early European scholars got to know about the non-Western territories mainly through the information given by travelers, missionaries, and colonial officers (Kuper, 1973). Ethnography with participant observation and interviews provided the necessary background to understand the day-to-day lives of the respondents.

Ethnographic research had many advantages (Aktar, 2020). The researcher meets the respondents face-to-face in their familiar environment where the respondent is free to behave in that natural setting. The researcher has a first-hand understanding of the issues faced by the respondent. According to Kuper (1973)

‘A typical piece of intensive work is one in which the worker lives for a year or more among a community [...] and studies every detail of their life and culture; in which he comes to know every member of the community personally’ (p.7).

Since the respondent is present, any clarification regarding the [mis]understanding can be questioned in a friendly manner. The rapport developed over time will provide the intimacy the researcher yearns to get the difficult matters clarified. In ‘*the Argonauts of the Western Pacific*’ (1922) he mentioned that the main objective of the ethnographer is to ‘*grasp the native's point of view, his relation to life, to realize his vision of his world*’ (p. 25). His description of participant observation was

‘it is good for the Ethnographer sometimes to leave the camera, notebook, and pencil, and join what is going on. He can take part in the natives’ games. He can follow them on their visits, walks, sit, listen, and share in their conversations’ (Malinowski, 1922, p. 22).

The world of the indigenous people should be seen through their eyes only, not of the Westerner, any other outsider, or researcher. In the 1930s his research interests were directed toward Africa and started working with the International African Institute. During colonial times, many Westerners, including administrators and researchers, thought that they were superior and the colonized natives were inferior.

Malinowski shares the weaknesses he had as a novice in his early stages as an anthropologist and those are of immeasurable value to the newcomers to the field. Pre-preparation about the language of the community, and a thorough understanding of their behaviour and customs are crucial to anyone who ventures to begin fieldwork in an alien community. The absence of those aspects will never make the anthropological researcher a successful individual in collecting reliable and valid data. He vehemently criticized using secondhand information as a researcher. If one needs to have a proper understanding of a qualitative study, the researcher

has to present personally in that environment. But we have to be careful of the reliability of all his writings since his diary published after his death (1967) raises many concerns about the true nature of what he has written.

Textual Accomplishments

Any reader of anthropology gets surprised by the number of publications Malinowski produced during his career. He had been producing a textbook or a publication with each research he has conducted. From his first field visit to Toulon Island (Mailu Island), and Woodlark Island, till his death when he was planning to conduct another fieldwork, his research life has been gifted with his versatile skills as a prolific prose writer. Some of the prominent textbooks he has written and published are given below. Apart from these, he has written in Polish as well. A notable aspect is that he has written a lot about sex in these communities which very rarely scholars dared to investigate and write about during his time.

- The Family Among the Australian Aborigines, B. Malinowski, 1913
- The Natives of Mailu, B. Malinowski, 1915
- Baloma: The Spirits of the Dead in the Trobriand Islands, B. Malinowski, 1916
- Argonauts of the Western Pacific, B. Malinowski, 1922
- Ethnology and the Study of Society, B. Malinowski, 1922
- Crime and Custom in Savage Society, B. Malinowski, 1926
- Sex and Repression in Savage Society, B. Malinowski, 1927
- Culture: The Diffusion Controversy, Alexander Goldenweiser, B. Malinowski, Grafton Elliott Smith, and Herbert Spinden, 1927
- The Sexual Life of Savages in North-Western Melanesia, B. Malinowski, 1929
- Practical Anthropology, B. Malinowski, 1929
- Coral Gardens and their Magic, B. Malinowski, 1935
- Culture as a Determinant of Behavior, B. Malinowski, 1936
- The Group and the Individual in Functional Analysis, B. Malinowski, 1939
- The Pan-African Problem of Culture Contact, B. Malinowski, 1943

Published Posthumously

- A Scientific Theory of Culture and Other Essays, B. Malinowski, 1944
- The Dynamics of Culture Change, B. Malinowski, 1945
- Freedom and Civilization, B. Malinowski, 1947

- Magic, Science and Religion, and Other Essays, B. Malinowski, 1948
- Sex, Culture, and Myth (1962),
- A Diary in the Strict Sense of the Term, B. Malinowski, 1967
- The Early Writings of Bronislaw Malinowski (1993)

Out of all the books he has written, a special discussion will be developed on '*The Argonauts of the Western Pacific*' (1922). Presently, the location that became the focus of his field study is called the Kiriwana Island Chain in Papua New Guinea. The gift-giving system; *the kula ring*, of the Trobriand islanders was his main concern. The text is the first of the trilogy and the second and third were '*The Sexual Life of Savages in North-Western Melanesia*' (1929), and '*Coral Gardens and their Magic*' (1935). In these texts, he was interested in the trade, sex, magic, rituals, and religion of these indigenous peoples.

Even though he was a stranger to these communities, he found the intangible cultural heritage of these indigenous communities has been nourishing. Seemingly simple in superficial terms for an outsider, but a keen observer in anthropology could perceive the value of human relationships, status, customs, traditions, beliefs, rituals, values, attitudes, and practices to a greater extent. He felt that without immersing himself in these native cultures he would not have been able to comprehend them accurately. So these are vital lessons for the upcoming researchers of anthropology.

Theoretical and Conceptual Contributions

The common belief among academia is that evolutionary theory sets the precedence over all the subsequent sociological and anthropological theories. Colonization, especially, the maritime expansion of the Europeans, changed the simple, social structure of the natives in an unprecedented manner. The remarkable differences between the industrializing and modernizing West, especially Europe, and the traditional non-West met at a crucial juncture in human history. The explorers, traders, navigators, invaders, and missionaries got a glimpse of the Asian and African traditions and started studying these primitive societies and their different cultural elements.

Malinowski from the European West also had the same experience. The new societies he was exposed to in the non-Western territories had been different from his own. The reading of '*The Golden Bough*' (1890), even though later he had many differences with James Frazer, changed his understanding of human society. Malinowski has been accredited to be the pioneer of the prominent sociological school of thought, functionalism. His functional explanation of society highlights the specific function each social element performs and the institutional interdependence in society. Understanding the totality of all these functions and their interrelations provides the basis for the anthropologist to comprehend the culture of a community.

The differences in analyzing and describing the society, A. R. Radcliffe-Brown, had been notable. Malinowski opined that culture and its numerous elements decided the life of an individual in society. The simplest understanding or explanation of his '*biocultural or psychological functionalism*' is that when individual needs are met, then, automatically society becomes a peaceful place to live. Malinowski was the one who promoted the concept of '*cultural relativism*'. The Westerners during colonial times professed that some societies have 'high cultures' while some are having 'low cultures'. But Malinowski expressed that each culture is unique. Each culture should be understood, studied, and based on its specific features inherent to it. Western culture should not be a benchmark for an evaluation of the colonized cultures.

He insisted that the basic biological needs, group affiliations, and cultural sentiments are the key, primary needs of an individual. In all his field studies he was interested in the totality of the indigenous culture - the behaviour of people, their feelings, opinions, beliefs, values, attitudes, and motives. Being a hunter he had many encounters with the local communities irrespective of time. All these contexts helped him to observe their actions of ceremonies and rites. Malinowski's main argument in his theory of needs was '*culture exists to meet the universal biological, psychological and social needs of an individual*' (Moberg, 2012, p.194).

Even during Malinowski's time, there were ongoing theoretical rivalries regarding the ideologies. The LSE was dominated by '*the social evolutionists*', while the Cambridge University contemporaries were '*ritualists*' and the University College, London '*the diffusionists*'. Against this turbulent context, Malinowski introduced his ideals of functionalism. Malinowski worked hard to purify the ethnographic research with his contemporary [and sometimes rival], A. R. Radcliffe Brown even though they had disagreements regarding the theoretical explanations. Malinowski did not agree with the notion of Sigmund Freud's Oedipus Complex[3]. He expressed that such psychological complexes are not universal but specific to each society. In '*Sex and repression in savage society* (1927), he introduced a cross-cultural psychological view.

'Kinship' has been another concept that Malinowski studied in his field research. In every primitive society he studied, he observed and concluded that kinship plays an important role in their day-to-day social encounters. According to the Western idea, opposite-sex relations between the parent and child are repressed due to punishment or social stigma. But Malinowski did not reveal such features in the primitive societies he studied. Every activity in primitive communities has been contributing to the healthy functioning of that community. The myths, rituals, beliefs, and practices also had the logic for the ethnographer who delve too deep into their behaviour.

Those Western scholars expressed and etched into Euro-centric discourse that the non-Western, especially the colonized, societies are savage, simple, uncivilized, primitive, unsophisticated, and not developed at all. By this time the most prominent evolutionary theory was the unilinear evolutionary theory. This unilinear social evolutionary idea – the social Darwinist idea, has been challenged by Malinowski. He argued that with the diversity

of societies and the pace with which different societies change, there cannot be a universal evolutionary pattern among all primitive societies.

Based on the experiences he had with the natives, Malinowski explained that they are also similar to the Westerners in logical thinking and reasoning. The native societies and their structures are also complex but not seen superficially like in Western societies. Anyone who lives in those societies and has many encounters only can perceive this complexity. Because of this reason, Malinowski was more prone to the American anthropological school headed by Franz Boas rather than the British anthropological tradition.

‘Reciprocity’ is another concept perpetuated by Malinowski. The exchange of goods in traditional societies had been termed a ‘barter system’, but among the Trobriand Islanders, the exchange of gifts goes beyond a mere exchange. Malinowski identified that the ‘Kula ring’ system promoted, trade, social communication, social status, and many other concepts related to culture. While his study of traditional economic relations paved way for the subdiscipline ‘economic anthropology’, the text *Sex and repression in savage society* (1927) was believed to initiate the subdiscipline ‘legal anthropology’.

Appraisals and Criticisms

Young (2004) when writing the biography of Malinowski highlighted the most remarkable qualities of an anthropologist; keen observation, writing skills, vernacular linguistic competencies, and lucid explanations of what he has seen and felt. Malinowski had all these qualities and he was well-received during his time and even now as a forerunner of the anthropologist who pioneered a revolutionary paradigm shift in conceptual, theoretical, and methodological dimensions. When he was introducing the knowledge of culture, it was E. B. Tylor (1871) who dominated this concept. One criticism was that Malinowski was unable to provide anything new other than what Tylor (1871) said. So, it was estimated that he was not as innovative as he was portrayed in subsequent appraisals. But Clifford Geertz (1973) counterargues saying that the symbolic dimension Malinowski had highlighted had been a novel phenomenon considering the time gap between him and Tylor (1871).

Another accusation against Malinowski was how he is going to generalize his findings of a small-scale, isolated community to all the other primitive/indigenous communities in the world. In anthropological studies, the researcher has to struggle with these limitations. Field research is time-consuming since it is longitudinal. The researcher has to develop all the technical skills to obtain the necessary data from the community in which he lives. So, these become case studies in anthropology where generalizations are impossible. Then the questions arise against the validity and reliability. There can be some similarities in many of these but the generalizations pose many questions to answer with.

The common theme that runs across all his field research is culture. It is a known fact that the culture of a society is constructed by the people who live in that specific society. When an anthropologist resides in a society for a longer period he or she experiences the changes that take place in that culture. The question unanswered has been how an anthropologist

concludes while being in a culture on the move. By the time he was living in Trobriand Islands, the society has been in transition even though the changes are invisible due to the slowness of the transition.

Another critical point was the difference between the true life he had lived on these islands and the life he had mentioned in his books. He has proved to the reader of his texts that he had been a highly successful anthropological research life. But the field diary (1967) published after his death proved otherwise. According to Barret (2009), his relationships with the natives had not been genuine. So doubts are looming about the accuracy of his writing. How he has maintained objectivity in field research where a lot of subjectivity comes into play has not been clear to the reader. These contradictions later belittle the popularity and the goodwill he has earned while he was living. Even though the accuracy of these facts can be challenged all these facts are extremely good examples for a newcomer to anthropology research to be aware of.

He may have his weaknesses and professional shortcomings but his efforts are worth reading. The concepts, theories, and methods he has introduced provide the later generations to continue in different directions. There have been many notable contributions later came from those who got influenced by Malinowski's works. Some of his students are Raymond Firth, Meyer Fortes, Jomo Kenyatta, Edmund Leach, Lucy Mair, E. E. Evans-Pritchard, and Margaret Mead.

Conclusion

Whatever was said and done, Malinowski has been credited for making British social anthropology '*an ahistorical study*' from the point of view of speculation and history (Young, 2004). Tylor (1871) and Frazer (1890) had been relying on historical facts about the societies they had been studying. Malinowski's macro-level analysis, functional analysis of society, assisted him in describing the social structure of the societies he had studied. According to his writings, the interrelated and interdependent nature of social institutions can be clearly understood. Different elements in those societies, social institutions, have specific functions to perform. Individual and collective behaviours have been the result of these functions.

The use of participant observation in anthropological field research has introduced a new dimension to subsequent researchers, not only in anthropology but in many other disciplines as well. His academic and professional stature extended outside Britain, especially, to the USA. As most disciplines have a speedier progression in the American academic and research circles, his getting introduced to the USA has been a vital sign for the advancement of the concepts, theories, and methods of anthropology. Malinowski's presence in Africa was funded by Rockefeller Foundation and his field research in Africa made the neglected cultural sentiments of African lives better recognized and researched (Forster, 1994).

Traditional sociological functionalism rarely discusses and promotes social change but stability. The harmony and equilibrium of the different institutions in society maintain the social order. But Malinowski's ideas about the natives are different. Society relies on the

actions of individuals. When individuals interact, and when they get their needs fulfilled the social order continues; thus social change. Stocking (1983) comments that the '*customary practices, and beliefs and how the psychology of those individuals might lead them to generate change*'. But many changes have taken place in every aspect of research since the times of Malinowski.

Today ethnographic research is not limited to far-off, primitive societies, there is urban ethnography. There are urban communities that display similar characteristics to rural societies. Those become the study places of urban ethnographers. Similarly, there are no attempts to rely only on qualitative methods like participant observation and interviews but mixed methods. The researchers are interested in collecting both qualitative and quantitative data and complementing each when and where necessary. Triangulation has been a notable phenomenon. According to Bryman (2015), triangulation is '*the use of different data collection techniques within one study to ensure that the data are telling you what you think they are telling you*' (p.146).

Anthropology has got integrated with many other disciplines to design and conduct interdisciplinary, cross-disciplinary, and transdisciplinary research (Antonius and Sulka, 2006). Modern ethnographic fieldwork is done not only on the outside but inside places like museums, archives, collections in libraries, and any other place where ethnological research gets facilitated (Okley, 2011). Even though these become in-house studies, there are many opportunities to unravel the hidden anthropological knowledge to the outside world. Finally, modern anthropologists have to consider the ethical dilemmas the generation of Malinowski had not faced. There are so many institutionalized coverages relating to human rights issues and the researchers have to take all the necessary steps to preserve and adhere to those ethics when conducting anthropological studies.

References

- Aktar, M. (2020). Prospects of Ethnographic Research in Qualitative Study: A Short Review, *IOSR Journal of Humanities and Social Science*, 25(6), pp.41-47, e-ISSN: 2279-0837, p-ISSN: 2279-0845. DOI: <https://doi.org/10.9790/0837-2506034147>
- Antonius, R. and Sulka, J. (2006). *Ethnographic Fieldwork: An Anthropological Reader*, London, UK: Wiley-Blackwell.
- Baker, Victoria (1987). *Pitching a tent in the native village; Malinowski and participant observation* In: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 143(1), Leiden, pp.14-24
- Barrett (2009). *Anthropology: a student's guide to theory and methods*. [2nd ed.] London: University of Toronto Press.
- Bryman, A. (2015). *Social Research Methods* (5th ed.). Oxford, UK: Oxford University Press.
- Cassar, C. (January 30, 2022). Bronislow Malinowski: the father of field research, *Anthropology Review*, [Online] Available at:

<https://anthropologyreview.org/influential-anthropologists/bronislav-malinowski-the-father-of-field-research/> Accessed 10 January 2023

Cassar, C. (October 27, 2022). Everything you need to know about Anthropology, *Anthropology Review*, [Online] Available at: <https://anthropologyreview.org/anthropology-explainers/ethnography-everything-you-need-to-know/> Accessed 10 January 2023

Forster, P. (1994). 'Has anthropology a future in Africa after colonialism?', *UTAFITI: News Series*, 1(1), pp.48-69.

Frazer, James (1890). *The Golden Bough: a study of magic and religion*, UK: Macmillan and Company.

Klimczuk, A. and Tomczyk, Ł. (2017). *Bronislaw Malinowski*. In B. Turner (Ed.), *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Social Theory*, pp.1–3, London: Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781118430873.est0225>

Kuper, Adam (1973). *Anthropologists and Anthropology: The British School, 1922-1972*, Allen Lane, London.

Kuper, Adam (2014). *Anthropology and Anthropologists: The British School in the Twentieth Century*. [4th ed.] Abingdon, UK: Routledge.

Malinowski, B. (1922). *Argonauts of the Western Pacific: An account of native enterprise and adventure in the Archipelagoes of Melanesian New Guinea*. London, UK: Routledge and Kegan Paul.

Malinowski, B. (1927). *Sex and repression in savage society*, London, UK: Routledge and Kegan Paul.

Malinowski, B. (1967). *A Diary in the Strict Sense of the Term*. New York, USA: Harcourt, Brace and World.

Moberg, Mark (2012). *Engaging Anthropological Theory: A Social and Political History*. London, UK: Routledge.

Okely, J. (2011). *Anthropological Practice: Fieldwork and the Ethnographic Method*, London, UK: Berg Publishers.

Robben, A. C. G. M. and Sluka, J. A. (2015). *Ethnography* In: *International Encyclopedia of Social and Behavioural Sciences*, [2nd ed.] 8, p.178, <http://dx.doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.12065-3>

Roldan, A. A. (2002). Writing ethnography: Malinowski's fieldnotes on Baloma, *Social Anthropology*, 10(3), pp.377-393. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0964028202000241>

Stocking, G. (1983). *The Ethnographer's Magic: Fieldwork in British Anthropology From Tylor to Malinowski*, Madison, USA: University of Wisconsin Press.

Tylor, E. B. (1871). *Primitive culture: researches into the development of mythology, philosophy, religion, art, and custom*. [1st ed.] London, UK: John Murray.

Young, Micheal, W. (2004). *Malinowski: odyssey of an anthropologist 1884-1920*, New Haven and London: Yale University Press. ISBN 0300102941

[1] *Slavic* - relating to or denoting the branch of the Indo-European language family that includes Russian, Ukrainian, and Belorussian (East Slavic), Polish, Czech, Slovak, and Sorbian (West Slavic), and Bulgarian, Serbian, Croatian, Macedonian, and Slovene (South Slavic).

[2] *Philology* - the branch of knowledge that deals with the structure, historical development, and relationships of a language or languages.

[3] *The attachment of the child to the parent of the opposite sex, accompanied by envious and aggressive feelings toward the parent of the same sex.*